

SOPIMUS
EUROOPAN PERUSTUSLAISTA

LUKIJALLE

Tämä julkaisu sisältää *Euroopan perustuslakia koskevan sopimuksen* tekstin sellaisena kuin se allekirjoitettiin Roomassa 29.10.2004 ja julkaistiin *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* 16.12.2004 (C-sarja, nro 310).

On huomattava, että tekstillä on oikeusvaikutuksia vasta sen tultua voimaan kyseisen sopimuksen IV-447 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

Teksti ei ole lopullinen eikä toimitelimiä sitova.

Lisätietoja perustuslaista ja sen laatimisprosessista saa Euroopan kansalaisille tarkoitettulta Internet-sivustolta: <http://europa.eu.int/constitution>.

***Europe Direct -palvelu auttaa sinua löytämään
vastaukset EU:hun liittyviin kysymyksiisi***

Yhteinen maksuton palvelunumero:

00 800 6 7 8 9 10 11

Suuri määrä muuta tietoa Euroopan unionista on käytettävissä Internetissä Europa-palvelimen kautta (<http://europa.eu.int>).

Luettelointitiedot ovat teoksen lopussa.

Luxemburg: Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto, 2005

ISBN 92-824-3105-3

© Euroopan yhteisöt, 2005

Tekstin jäljentäminen on sallittua, kunhan lähde mainitaan.

Printed in Belgium

PAINETTU KLOORIVALKAISEMATTOMALLE PAPERILLE

SISÄLTÖ

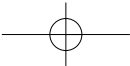
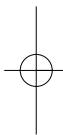
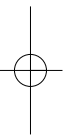
JOHDANTO	9
I OSA	17
I OSASTO – UNIONIN MÄÄRITTELY JA TAVOITTEET	17
II OSASTO – PERUSOIKEUDET JA UNIONIN KANSALAISSUUS	19
III OSASTO – UNIONIN TOIMIVALTA	20
IV OSASTO – UNIONIN TOIMIELIMET JA ELIMET	24
I LUKU – TOIMIELINJÄRJESTELMÄ	24
II LUKU – UNIONIN MUUT TOIMIELIMET JA NEUVOA-ANTAVAT ELIMET	31
V OSASTO – UNIONIN TOIMIVALLAN KÄYTTÖ	32
I LUKU – YLEISET MÄÄRÄYKSET	32
II LUKU – ERITYISMÄÄRÄYKSET	35
III LUKU – TIIVIIMPI YHTEISTYÖ	39
VI OSASTO – DEMOKRATIAN TOTEUTTAMINEN UNIONISSA	40
VII OSASTO – UNIONIN VARAINHOITO	42
VIII OSASTO – UNIONI JA SEN LÄHIYMPÄRISTÖ	44
IX OSASTO – UNIONIN JÄSENYYS	44
II OSA – EUROOPAN UNIONIN PERUSOIKEUSKIRJA	47
JOHDANTO	47
I OSASTO – IHMISARVO	48
II OSASTO – VAPAUDET	49
III OSASTO – TASA-ARVO	52
IV OSASTO – YHTEISVASTUUS	53
V OSASTO – KANSALAISTEN OIKEUDET	56
VI OSASTO – LAINKÄYTTÖ	58
VII OSASTO – PERUSOIKEUSKIRJAN TULKINTAA JA SOVELTAMISTA KOSKEVAT YLEISET MÄÄRÄYKSET	59
III OSA – UNIONIN POLITIIKAT JA TOIMINTA	61
I OSASTO – YLEISESTI SOVELLETTAVAT MÄÄRÄYKSET	61
II OSASTO – SYRJINTÄKIELTO JA KANSALAISSUUS	62
III OSASTO – SISÄISET POLITIIKAT JA TOIMET	64
I LUKU – SISÄMARKKINAT	64
1 jakso – Sisämarkkinoiden toteuttaminen ja toiminta	64
2 jakso – Henkilöiden ja palvelujen vapaa liikkuvuus	65
1 alajakso – Työntekijät	65
2 alajakso – Sijoittautumisoikeus	67
3 alajakso – Vapaus tarjota palveluja	69
3 jakso – Tavaroiden vapaa liikkuvuus	70
1 alajakso – Tulliliitto	70
2 alajakso – Tulliyhteistyö	71
3 alajakso – Määrällisten rajoitusten kieltäminen	71
4 jakso – Pääomat ja maksut	72

5 jakso – Kilpailusäännöt	74
1 alajakso – Yrityksiin sovellettavat säännöt	74
2 alajakso – Jäsenvaltion myöntämä tuki	77
6 jakso – Veroja ja maksuja koskevat määräykset	79
7 jakso – Yhteiset määräykset	79
II LUKU – TALOUS- JA RAHAPOLITIikka	82
1 jakso – Talouspolitiikka	82
2 jakso – Rahapolitiikka	87
3 jakso – Institutionaaliset määräykset	90
4 jakso – Euron käyttöön ottaneita jäsenvaltioita koskevat erityismääräykset	91
5 jakso – Siirtymämääräykset	92
III LUKU – MUITA ALOJA KOSKEVAT POLITIIKAT	97
1 jakso – Työllisyys	97
2 jakso – Sosiaalipolitiikka	99
3 jakso – Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus	104
4 jakso – Maatalous ja kalastus	105
5 jakso – Ympäristö	109
6 jakso – Kuluttajansuoja	111
7 jakso – Liikenne	111
8 jakso – Euroopan laajuiset verkot	114
9 jakso – Tutkimus ja teknologian kehittäminen sekä avaruusala	115
10 jakso – Energia	118
IV LUKU – VAPAUDEN, TURVALLISUUDEN JA OIKEUDEN ALUE	119
1 jakso – Yleiset määräykset	119
2 jakso – Rajavalvonta-, turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikka	120
3 jakso – Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeuden alalla	123
4 jakso – Oikeudellinen yhteistyö rikosoikeuden alalla	124
5 jakso – Poliisiyhteistyö	127
V LUKU – ALAT, JOILLA UNIONI VOI PÄÄTTÄÄ TOTEUTTAA TUKI-, YHTEENSOVITTAMIS- TAI TÄYDENNYSTOIMIA	129
1 jakso – Kansanterveys	129
2 jakso – Teollisuus	131
3 jakso – Kulttuuri	131
4 jakso – Matkailu	132
5 jakso – Yleissivistävä koulutus, nuoriso, urheilu ja ammatillinen koulutus	133
6 jakso – Pelastuspalvelu	134
7 jakso – Hallinnollinen yhteistyö	135
IV OSASTO – MERENTAKAISTEN MAIDEN JA ALUEIDEN ASSOSIAATIO	135
V OSASTO – UNIONIN ULKOINEN TOIMINTA	137
I LUKU – YLEISESTI SOVELLETTAVAT MÄÄRÄYKSET	137
II LUKU – YHTEINEN ULKO- JA TURVALLISUUSPOLITIikka	139
1 jakso – Yhteiset määräykset	139
2 jakso – Yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka	144
3 jakso – Varainhoitoa koskevat määräykset	147
III LUKU – YHTEINEN KAUPPAPOLITIikka	148
IV LUKU – YHTEISTYÖ KOLMANSIEN MAIDEN KANSSA JA HUMANITAARINEN APU	149
1 jakso – Kehitysyhteistyö	149
2 jakso – Taloudellinen, tekninen ja rahoitusyhteistyö kolmansien maiden kanssa	150
3 jakso – Humanitaarinen apu	151
V LUKU – RAJOITTAVAT TOIMENPITEET	152
VI LUKU – KANSAINVÄLISET SOPIMUKSET	152
VII LUKU – UNIONIN SUHTEET KANSAINVÄLISIIN JÄRJESTÖIHIN JA KOLMANSIIN MAIHIN SEKÄ UNIONIN EDUSTUSTOT	155
VIII LUKU – YHTEISVASTUULAUSEKKEEN TÄYTÄNTÖÖNPANO	155

VI OSASTO – UNIONIN TOIMINTA	156
I LUKU – INSTITUTIONAALISET MÄÄRÄYKSET	156
1 jakso – Toimielimet	156
1 alajakso – Euroopan parlamentti	156
2 alajakso – Eurooppa-neuvosto	159
3 alajakso – Ministerineuvosto	159
4 alajakso – Euroopan komissio	160
5 alajakso – Euroopan unionin tuomioistuin	162
6 a alajakso – Euroopan keskuspankki	170
7 alajakso – Tilintarkastustuomioistuin	171
2 jakso – Unionin neuvoa-antavat elimet	173
1 alajakso – Alueiden komitea	173
2 alajakso – Talous- ja sosiaalikomitea	174
3 jakso – Euroopan investointipankki	175
4 jakso – Unionin toimielimiä, elimiä ja laitoksia koskevat yhteiset määräykset	176
II LUKU – VARAINHOITOA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET	179
1 jakso – Monivuotinen rahoituskehys	179
2 jakso – Unionin vuosittainen talousarvio	180
3 jakso – Talousarvion toteuttaminen ja vastuuvapauden myöntäminen	183
4 jakso – Yhteiset määräykset	184
5 jakso – Petostentorjunta	185
III LUKU – TIIVIIMPI YHTEISTYÖ	186
VII OSASTO – YHTEISET MÄÄRÄYKSET	188
IV OSA – YLEISET MÄÄRÄYKSET JA LOPPUMÄÄRÄYKSET	193
Pöytäkirjat ja liitteet	210
A. Euroopan perustuslaista tehtyyn sopimukseen liitetyt pöytäkirjat	210
1. Pöytäkirja kansallisten parlamenttien asemasta Euroopan unionissa	211
2. Pöytäkirja toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen soveltamisesta	214
3. Pöytäkirja Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännöstä	217
4. Pöytäkirja Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännöstä	232
5. Pöytäkirja Euroopan investointipankin perussäännöstä	254
6. Pöytäkirja Euroopan unionin toimielinten ja tiettyjen elinten, laitosten ja yksikköjen kotipaikan sijainnista	267
7. Pöytäkirja Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista	268
8. Pöytäkirja Tanskan kuningaskunnan, Irlannin ja Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan, Helleenien tasavallan, Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan sekä Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymissopimuksista ja -asiakirjoista	274
9. Pöytäkirja Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltaan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan ja Slovakian tasavallan liittymissopimuksesta ja -asiakirjasta	304
10. Pöytäkirja liiallisia alijäämiä koskevasta menettelystä	344
11. Pöytäkirja lähentymisperusteista	346
12. Pöytäkirja euroryhmästä	348
13. Pöytäkirja eräistä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyttä kuningaskuntaa koskevista määräyksistä talous- ja rahaliiton osalta	349
14. Pöytäkirja eräistä Tanskaa koskevista määräyksistä talous- ja rahaliiton osalta	352
15. Pöytäkirja Tanskan kansallisen pankin tietyistä tehtävistä	353
16. Pöytäkirja Communauté financière du Pacifique -frangijärjestelmästä	354
17. Pöytäkirja osaksi Euroopan unionia sisällytetystä Schengenin säännöstöstä	355
18. Pöytäkirja unionin perustuslain III-130 artiklan tiettyjen näkökohtien soveltamisesta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja Irlantiin	358

19.	Pöytäkirja Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta rajavalvonta-, turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikan osalta samoin kuin yksityisoikeuden alalla tehtävän oikeudellisen yhteistyön ja poliisiyhteistyön osalta	360
20.	Pöytäkirja Tanskan asemasta	363
21.	Pöytäkirja jäsenvaltioiden ulkosuhteista ulkorajojen ylittämisen osalta	368
22.	Pöytäkirja jäsenvaltioiden kansalaisten oikeudesta turvapaikkaan	369
23.	Pöytäkirja unionin perustuslain I-41 artiklan 6 kohtaan ja III-312 artiklaan perustuvasta pysyvistä rakenteellisesta yhteistyöstä	371
24.	Pöytäkirja unionin perustuslain I-41 artiklan 2 kohdasta	374
25.	Pöytäkirja Alankomaiden Antilleilla jalostettujen maaöljytuotteiden tuonnista Euroopan unioniin	375
26.	Pöytäkirja kiinteän omaisuuden hankkimisesta Tanskassa	378
27.	Pöytäkirja jäsenvaltioiden yleisradiotoiminnasta	379
28.	Pöytäkirja unionin perustuslain III-214 artiklasta	380
29.	Pöytäkirja taloudellisesta, sosiaalisesta ja alueellisesta yhteenkuuluvuudesta	381
30.	Pöytäkirja Grönlantia koskevista erityisjärjestelyistä	383
31.	Pöytäkirja Irlannin perustuslain 40.3.3 artiklasta	384
32.	Pöytäkirja ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehtyyn yleissopimukseen liittymistä koskevasta perustuslain I-9 artiklan 2 kohdasta	385
33.	Pöytäkirja Euroopan yhteisön perustamissopimusta ja Euroopan unionista tehtyä sopimusta täydentäneistä tai muuttaneista asiakirjoista ja sopimuksista	386
34.	Pöytäkirja Euroopan unionin toimielimiä ja elimiä koskevista siirtymämääräyksistä	389
35.	Pöytäkirja Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen voimassaolon päättämisen taloudellisista seurauksista ja hiili- ja terästutkimusrahastosta	396
36.	Pöytäkirja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen muuttamisesta	398
B.	Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen liitteet	402
	Liite I – Luettelo, johon viitataan unionin perustuslain III-226 artiklassa	403
	Liite II – Merentakaiset maat ja alueet, joihin sovelletaan unionin perustuslain III osan IV osaston määräyksiä	407
	PÄÄTÖSASIAKIRJA	409
A.	Unionin perustuslain määräyksiä koskevat julistukset	428
1.	Julistus I-6 artiklasta	428
2.	Julistus I-9 artiklan 2 kohdasta	428
3.	Julistus I-22, I-27 ja I-28 artiklasta	428
4.	Julistus I-24 artiklan 7 kohdasta siltä osin kuin on kyse ministerineuvoston puheenjohtajuuden hoitamisesta koskevasta Eurooppa-neuvoston päätöksestä	428
5.	Julistus I-25 artiklasta	429
6.	Julistus I-26 artiklasta	430
7.	Julistus I-27 artiklasta	431
8.	Julistus I-36 artiklasta	431
9.	Julistus I-43 ja III-329 artiklasta	431
10.	Julistus I-51 artiklasta	431
11.	Julistus I-57 artiklasta	431
12.	Julistus perusoikeuskirjan selityksistä	432
13.	Julistus III-116 artiklasta	468
14.	Julistus III-136 ja III-267 artiklasta	468
15.	Julistus III-160 ja III-322 artiklasta	468
16.	Julistus III-167 artiklan 2 kohdan c alakohdasta	468
17.	Julistus III-184 artiklasta	468
18.	Julistus III-213 artiklasta	469
19.	Julistus III-220 artiklasta	469
20.	Julistus III-243 artiklasta	470
21.	Julistus III-248 artiklasta	470
22.	Julistus III-256 artiklasta	470

23.	Julistus III-273 artiklan 1 kohdan toisesta alakohdasta	470
24.	Julistus III-296 artiklasta	470
25.	Julistus III-325 artiklasta siltä osin kuin on kyse vapauden, turvallisuuden ja oikeuden aluetta koskevien kansainvälisten sopimusten neuvottelemisesta ja tekemisestä jäsenvaltioiden toimesta	470
26.	Julistus III-402 artiklan 4 kohdasta	471
27.	Julistus III-419 artiklasta	471
28.	Julistus IV-440 artiklan 7 kohdasta	471
29.	Julistus IV-448 artiklan 2 kohdasta	471
30.	Julistus Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen ratifioinnista	472
B.	Unionin perustuslakiin liitettyjä pöytäkirjoja koskevat julistukset	473
Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan, Helleenien tasavallan, Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan sekä Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymissopimuksista ja -asiakirjoista tehtyä pöytäkirjaa koskevat julistukset		
31.	Julistus Ahvenanmaasta	473
32.	Julistus saamelaisista	473
Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan ja Slovakian tasavallan liittymissopimuksesta ja -asiakirjasta tehtyä pöytäkirjaa koskevat julistukset		
33.	Julistus Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluvista alueista Kyproksessa	474
34.	Komission julistus Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluvista alueista Kyproksessa	475
35.	Julistus Liettuassa sijaitsevasta Ignalinan ydinvoimalaitoksesta	475
36.	Julistus henkilöiden kauttakulusta maitse Kaliningradin alueen ja Venäjän federaation muiden osien välillä	476
37.	Julistus Slovakiassa sijaitsevasta Bohunice V1 -ydinvoimalaitoksen 1 ja 2 reaktoreista	477
38.	Julistus Kyproksesta	477
39.	Julistus Tanskan asemaa koskevasta pöytäkirjasta	478
40.	Julistus Euroopan unionin toimielimiä ja elimiä koskevista siirtymämääräyksistä tehdystä pöytäkirjasta	478
41.	Julistus Italiasta	480
Jäsenvaltioiden julistukset		
42.	Alankomaiden kuningaskunnan julistus I-55 artiklasta	481
43.	Alankomaiden kuningaskunnan julistus IV-440 artiklasta	481
44.	Saksan liittotasavallan, Irlannin, Unkarin tasavallan, Itävallan tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan julistus	481
45.	Espanjan kuningaskunnan sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan julistus	481
46.	Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan julistus kansalaisten määritelmästä	481
47.	Espanjan kuningaskunnan lausuma kansalaisten määritelmästä	482
48.	Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan julistus äänioikeudesta Euroopan parlamentin vaaleissa	482
49.	Belgian kuningaskunnan julistus kansallisista parlamenteista	482
50.	Latvian tasavallan ja Unkarin tasavallan julistus yhteisen rahan nimen kirjoitusasusta Euroopan perustuslaista tehdystä soimuksessa	482

JOHDANTO

HÄNEN MAJESTEETTINSA BELGIAN KUNINGAS, TŠEKIN TASAVALLAN PRESIDENTTI, HÄNEN MAJESTEETTINSA TANSKAN KUNINGATAR, SAKSAN LIITTOTASAVALLAN PRESIDENTTI, VIRON TASAVALLAN PRESIDENTTI, HELLEENIEN TASAVALLAN PRESIDENTTI, HÄNEN MAJESTEETTINSA ESPANJAN KUNINGAS, RANSKAN TASAVALLAN PRESIDENTTI, IRLANNIN PRESIDENTTI, ITALIAN TASAVALLAN PRESIDENTTI, KYPROKSEN TASAVALLAN PRESIDENTTI, LATVIAN TASAVALLAN PRESIDENTTI, LIETTUAN TASAVALLAN PRESIDENTTI, HÄNEN KUNINKAALLINEN KORKEUTENSA LUXEMBURGIN SUURHERTTUA, UNKARIN TASAVALLAN PARLAMENTTI, MALTAN PRESIDENTTI, HÄNEN MAJESTEETTINSA ALANKOMAIDEN KUNINGATAR, ITÄVALLAN TASAVALLAN LIITTOPRESIDENTTI, PUOLAN TASAVALLAN PRESIDENTTI, PORTUGALIN TASAVALLAN PRESIDENTTI, SLOVENIAN TASAVALLAN PRESIDENTTI, SLOVAKIAN TASAVALLAN PRESIDENTTI, SUOMEN TASAVALLAN PRESIDENTTI, RUOTSIN KUNINGASKUNNAN HALLITUS, HÄNEN MAJESTEETTINSA ISON-BRITANNIAN JA POHJOIS-IRLANNIN YHDISTYNEEN KUNINGASKUNNAN KUNINGATAR, jotka

HAKEVAT INNOITUKSENSA Euroopan kulttuurisesta, uskonnollisesta ja humanistisesta perinteestä, josta kehittyneitä yleismaailmallisia arvoja ovat ihmisen loukkaamattomat ja luovuttamattomat oikeudet sekä vapaus, kansanvalta, tasa-arvo ja oikeusvaltioperiaate,

OVAT VAKUUTTUNEITA siitä, että katkerien kokemusten jälkeen jälleenyhdistynyt Eurooppa aikoo edetä sivistyksen, edistyksen ja vaurauden tiellä kaikkien asukkaidensa, myös heikoimpien ja vähäosaisimpien hyväksi, että se haluaa pysyä kulttuurille, tiedolle ja yhteiskunnalliselle edistykselle avoimena maanosana sekä että se pyrkii syventämään julkisen elämänsä kansanvaltaisuutta ja avoimuutta ja tekemään työtä rauhan, oikeuden ja yhteisvastuun hyväksi maailmassa,

OVAT VARMOJA siitä, että Euroopan kansat, samalla kun ne ovat ylpeitä omasta identiteetistään ja kansallisesta historiastaan, ovat päättäneet voittaa entiset vastakkainasettelunsa ja luoda yhteisen tulevaisuuden yhä läheisemmällä liitolla,

OVAT VAKUUTTUNEITA siitä, että "moninaisuudessaan yhtenäinen" Eurooppa tarjoaa kansoilleen parhaat mahdollisuudet jatkaa, kaikkien oikeuksia kunnioittaen ja tulevista sukupolvista ja maapallosta vastuuta kantaen, tätä suurta hanketta, joka tekee Euroopasta ihmiskunnan toivon kannalta erityisen otollisen alueen,

OVAT PÄÄTTÄNEET jatkaa Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksilla ja Euroopan unionista tehdyllä sopimuksella päätökseen vietyä työtä ja varmistaa yhteisön säännösten jatkuvuuden,

OVAT KIITOLLISIA Eurooppa-valmistelukunnan jäsenille, jotka ovat Euroopan kansalaisten ja valtioiden puolesta laatineet ehdotuksen täksi perustuslaiksi,

OVAT NIMENNEET TÄYSIVALTAISIKSI EDUSTAJIKSEEN:

HÄNEN MAJESTEETTINSA BELGIAN KUNINGAS,

pääministeri Guy VERHOFSTADTin,
varapääministeri ja ulkoasianministeri Karel DE GUCHTin;

TŠEKIN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

pääministeri Stanislav GROSSin,
varapääministeri ja ulkoasianministeri Cyril SVOBODAn;

HÄNEN MAJESTEETTINSA TANSKAN KUNINGATAR,

pääministeri Anders Fogh RASMUSSEnin,
ulkoasianministeri Stig MØLLERin;

SAKSAN LIITTOTASAVALLAN PRESIDENTTI,

liittokansleri Gerhard SCHRÖDERin,
ulkoasianministerin ja liittokanslerin sijaisen Joseph FISCHERin;

Sopimus Euroopan perustuslaista

11

VIRON TASAVALLAN PRESIDENTTI,

pääministeri Juhan PARTSin,
ulkoasiainministeri Kristiina OJULANDin;

HELLEENIEN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

pääministeri Kostas KARAMANUSin,
ulkoasiainministeri Petros G. MOLYVIATISin;

HÄNEN MAJESTEETTINSA ESPANJAN KUNINGAS,

hallituksen puheenjohtaja José Luis RODRIGUEZ ZAPATEROn,
ulkoasiain- ja kehitysyhteistyöministeri Miguel Ángel MORATINOS CUYAUBÉN;

RANSKAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

presidentti Jacques CHIRACin,
pääministeri Jean-Pierre RAFFARINin,
ulkoasiainministeri Michel BARNIERin;

IRLANNIN PRESIDENTTI,

pääministeri (Taoiseach) Bertie AHERNin,
ulkoasiainministeri Dermot AHERNin;

ITALIAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

pääministeri Silvio BERLUSCONIn,
ulkoasiainministeri Franco FRATTINIn;

KYPROKSEN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

presidentti Tassos PAPADOPOULOSin,
ulkoasiainministeri George IACOVOUn;

LATVIAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

presidentti Vaira VĪĶE-FREIBERGAN,
pääministeri Indulis EMSISin,
ulkoasiainministeri Artis PABRIKSin;

Sopimus Euroopan perustuslaista

13

LIETTUAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

presidentti Valdas ADAMKUSin,
pääministeri Algirdas Mykolas BRAZAUSKASin,
ulkoasiainministeri Antanas VALIONISin;

HÄNEN KUNINKAALLINEN KORKEUTENSA LUXEMBURGIN SUURHERTTUA,

pääministeri, 'Ministre d'Etat' Jean-Claude JUNCKERin,
varapääministeri, ulkoasiain- ja maahanmuuttoministeri Jean ASSELBORNin;

UNKARIN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

pääministeri Ferenc GYURCSÁNYn,
ulkoasiainministeri László KOVÁCSin;

MALTAN PRESIDENTTI,

pääministeri The Hon Lawrence GONZIn,
ulkoasiainministeri The Hon Michael FRENDOin;

HÄNEN MAJESTEETTINSA ALANKOMAIDEN KUNINGATAR,

pääministeri Dr. J. P. BALKENENDEn,
ulkoasiainministeri Dr. B. R. BOTin;

ITÄVALLAN TASAVALLAN LIITTOPRESIDENTTI,

liittokansleri Dr. Wolfgang SCHÜSSELin,
ulkoasiainministeri Dr. Ursula PLASSNIKin;

PUOLAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

pääministeri Marek BELKAn,
ulkoasiainministeri Włodzimierz CIMOSZEWICZin;

PORTUGALIN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

pääministeri Pedro Miguel DE SANTANA LOPESin,
ulkoasiain ja portugalilaisten yhteisöjen ministeri António Victor MARTINS MONTEIROOn;

Sopimus Euroopan perustuslaista

15

SLOVENIAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

hallituksen puheenjohtaja Anton ROPin,
ulkoasiainministeri Ivo VAJGLin;

SLOVAKIAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

pääministeri Mikuláš DZURINDAn,
ulkoasiainministeri Eduard KUKANin;

SUOMEN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

pääministeri Matti VANHASEN,
ulkoasiainministeri Erkki TUOMIOJAn;

RUOTSIN KUNINGASKUNNAN HALLITUS,

pääministeri Göran PERSSONin,
ulkoasiainministeri Laila FREIVALDSin;

HÄNEN MAJESTEETTINSA ISON-BRITANNIAN JA POHJOIS-IRLANNIN YHDISTYNEEN KUNINGASKUNNAN KUNINGATAR,

pääministeri The Rt. Hon Tony BLAIRin,
ulko- ja kansainyhteisöasiainministeri The Rt. Hon Jack STRAWn;

JOTKA vaihdettuaan oikeiksi ja asianmukaisiksi todetut valtakirjansa ovat sopineet seuraavaa:

I OSA

I OSASTO

UNIONIN MÄÄRITTELY JA TAVOITTEET

I-1 artikla

Unionin perustaminen

1. Tällä perustuslailla, joka ilmentää Euroopan kansalaisten ja valtioiden tahtoa rakentaa tulevaisuuttaan yhdessä, perustetaan Euroopan unioni, jolle jäsenvaltiot antavat toimivaltaa yhteisten tavoitteidensa saavuttamiseksi. Unioni sovittaa yhteen jäsenvaltioiden politiikat, joilla pyritään saavuttamaan nämä tavoitteet, ja käyttää yhteisönä jäsenvaltioiden sille antamaa toimivaltaa.
2. Unioniin voivat liittyä kaikki Euroopan valtiot, jotka kunnioittavat sen arvoja ja sitoutuvat edistämään niitä yhdessä.

I-2 artikla

Unionin arvot

Unionin perustana olevat arvot ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vähemmistöihin kuuluvien oikeudet mukaan luettuina. Nämä ovat jäsenvaltioille yhteisiä arvoja yhteiskunnassa, jolle on ominaista moniarvoisuus, syrjimättömyys, suvaitsevaisuus, oikeudenmukaisuus, yhteisvastuu sekä naisten ja miesten tasa-arvo.

I-3 artikla

Unionin tavoitteet

1. Unionin päämääränä on edistää rauhaa, omia arvojaan ja kansojensa hyvinvointia.
2. Unioni tarjoaa kansalaisilleen vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen, jolla ei ole sisärajoja, sekä sisämarkkinat, joilla kilpailu on vapaata ja vääristymätöntä.
3. Unioni pyrkii Euroopan kestäväan kehitykseen, jonka perustana ovat tasapainoinen talouskasvu ja hintavakaus, täystyöllisyys ja sosiaalista edistystä tavoitteleva erittäin kilpailukykyinen sosiaalinen markkinatalous sekä korkeatasoinen ympäristönsuojelu ja ympäristön laadun parantaminen. Se edistää tieteellistä ja teknistä kehitystä.

Unioni torjuu sosiaalista syrjäytymistä ja syrjintää sekä edistää yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta ja sosiaalista suojelua, naisten ja miesten tasa-arvoa, sukupolvien välistä yhteisvastuuta ja lapsen oikeuksien suojelua.

Unioni edistää taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta sekä jäsenvaltioiden välistä yhteisvastuuta.

Unioni kunnioittaa kulttuuriensa ja kieltensä rikkautta ja monimuotoisuutta sekä huolehtii Euroopan kulttuuriperinnön vaalimisesta ja kehittämisestä.

4. Unioni vaalii ja puolustaa arvojaan ja etujaan kansainvälisissä suhteissaan. Se edistää osaltaan rauhaa, turvallisuutta, maapallon kestävä kehitystä, kansojen välistä yhteisvastuuta ja keskinäistä kunnioitusta, vapaata ja oikeudenmukaista kauppaa, köyhyyden poistamista ja ihmisoikeuksien, erityisesti lapsen oikeuksien suojelua, sekä kansainvälisen oikeuden tarkkaa noudattamista ja kehittämistä, etenkin Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan periaatteiden kunnioittamista.

5. Unioni pyrkii tavoitteisiinsa asianmukaisin keinoin unionille tässä perustuslaissa annetun toimivallan mukaisesti.

I-4 artikla

Perusvapaudet ja syrjintäkielto

1. Unioni takaa henkilöiden, palvelujen, tavaroiden ja pääomien vapaan liikkuvuuden sekä sijoittautumisvapauden alueellaan tämän perustuslain mukaisesti.

2. Kaikki kansalaisuuteen perustuva syrjintä on kiellettyä tämän perustuslain soveltamisalalla, sanotun kuitenkin rajoittamatta sen erityismääräysten soveltamista.

I-5 artikla

Unionin ja jäsenvaltioiden väliset suhteet

1. Unioni kunnioittaa jäsenvaltioiden tasa-arvoa tätä perustuslakia sovellettaessa sekä niiden kansallista identiteettiä, joka on olennainen osa niiden poliittisia ja valtiosäännön rakenteita, myös alueellisen ja paikallisen itsehallinnon osalta. Se kunnioittaa keskeisiä valtion tehtäviä, erityisesti niitä, joiden tavoitteena on valtion alueellisen koskemattomuuden turvaaminen, yleisen järjestyksen ylläpitäminen sekä kansallisen turvallisuuden takaaminen.

2. Vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti unioni ja jäsenvaltiot kunnioittavat ja avustavat toisiaan tästä perustuslaista johtuvia tehtäviä täyttäessään.

Jäsenvaltiot toteuttavat kaikki yleis- tai erityistoimenpiteet, joilla voidaan varmistaa tästä perustuslaista tai unionin toimielinten säädöksistä johtuvien veloitteiden täyttäminen.

Jäsenvaltiot tukevat unionia sen täyttäessä tehtäviään ja pidättyvät kaikista toimenpiteistä, jotka voisivat vaarantaa unionin tavoitteiden toteutumisen.

I-6 artikla

Unionin oikeus

Tämä perustuslaki sekä lainsäädäntö, jota unionin toimielimet antavat käyttäessään sille annettua toimivaltaa, ovat ensisijaisia jäsenvaltioiden oikeuteen nähden.

*I-7 artikla***Oikeushenkilöys**

Unioni on oikeushenkilö.

*I-8 artikla***Unionin tunnukset**

Unionin lipussa on sinisellä pohjalla kahdentoista kultaisen tähden muodostama ympyrä.

Unionin hymnin perustana on ote "Oodi ilolle" Ludwig van Beethovenin yhdeksännestä sinfoniasta.

Unionin tunnuslause on: "Moninaisuudessaan yhtenäinen".

Unionin raha on euro.

Eurooppa-päivää vietetään kaikkialla unionissa yhdeksäntenä päivänä toukokuuta.

II OSASTO**PERUSOIKEUDET JA UNIONIN KANSALAISSUUS***I-9 artikla***Perusoikeudet**

1. Unioni tunnustaa oikeudet, vapaudet ja periaatteet, jotka esitetään II osan muodostavassa perusoikeuskirjassa.
2. Unioni liittyy ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehtyyn yleissopimukseen. Liittyminen ei vaikuta tässä perustuslaissa määriteltyyn unionin toimivaltaan.
3. Ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä yleissopimuksessa taatut ja jäsenvaltioiden yhteisestä valtiosääntöperinteestä johtuvat perusoikeudet ovat yleisinä periaatteina osa unionin oikeutta.

*I-10 artikla***Unionin kansalaisuus**

1. Jokainen jäsenvaltion kansalainen on unionin kansalainen. Unionin kansalaisuus täydentää mutta ei korvaa jäsenvaltion kansalaisuutta.

2. Unionin kansalaisella on tässä perustuslaissa säädetyt oikeudet ja velvollisuudet. Hänellä on:
- a) oikeus liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella;
 - b) äänioikeus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin vaaleissa ja kunnallisvaaleissa siinä jäsenvaltiossa, jossa hän asuu, samoin edellytyksin kuin tämän valtion kansalaisilla;
 - c) ollessaan sellaisen kolmannen maan alueella, jossa jäsenvaltiolla, jonka kansalainen hän on, ei ole edustusta, oikeus saada minkä tahansa jäsenvaltion diplomaatti- ja konsuliviranomaisilta suojelua samoin edellytyksin kuin tämän valtion kansalaisilla;
 - d) oikeus vedota Euroopan parlamenttiin ja kääntyä Euroopan oikeusasiamiehen, unionin toimielinten ja neuvoo-antavien elinten puoleen jollakin tämän perustuslain kielellä ja saada vastaus samalla kielellä.

Näitä oikeuksia käytetään tässä perustuslaissa ja sen soveltamiseksi hyväksytyissä toimenpiteissä määritellyin edellytyksin ja rajoituksin.

III OSASTO

UNIONIN TOIMIVALTA

I-11 artikla

Peruseriaatteen

1. Unionin toimivalta määräytyy annetun toimivallan periaatteen mukaisesti. Unioni käyttää toimivaltaansa toissijaisuusperiaatetta ja suhteellisuusperiaatetta noudattaen.
 2. Annetun toimivallan periaatteen mukaisesti unioni toimii jäsenvaltioiden sille tässä perustuslaissa antaman toimivallan rajoissa ja siinä asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Toimivalta, jota tässä perustuslaissa ei ole annettu unionille, kuuluu jäsenvaltioille.
 3. Toissijaisuusperiaatteen mukaisesti unioni toimii aloilla, jotka eivät kuulu sen yksinomaiseen toimivaltaan, ainoastaan jos ja siltä osin kuin jäsenvaltiot eivät voi keskushallinnon tasolla tai alueellisella taikka paikallisella tasolla riittävällä tavalla saavuttaa suunnitellun toiminnan tavoitteita, vaan ne voidaan suunnitellun toiminnan laajuuden tai vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla.
- Unionin toimielimet soveltavat toissijaisuusperiaatetta toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen soveltamisesta tehdyn pöytäkirjan mukaisesti. Kansalliset parlamentit valvovat tämän periaatteen noudattamista kyseisessä pöytäkirjassa määrätyn menettelyn mukaisesti.

4. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti unionin toiminnan sisältö ja muoto eivät saa ylittää sitä, mikä on tarpeen tämän perustuslain tavoitteiden saavuttamiseksi.

Unionin toimielimet soveltavat suhteellisuusperiaatetta toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen soveltamisesta tehdyn pöytäkirjan mukaisesti.

I-12 artikla

Toimivallan jaottelu

1. Kun tässä perustuslaissa annetaan unionille yksinomainen toimivalta tietyllä alalla, ainoastaan unioni voi säätää lakeja ja antaa oikeudellisesti velvoittavia säädöksiä, kun taas jäsenvaltiot voivat tehdä näin ainoastaan unionin valtuuttamina tai unionin antamien säädösten täytäntöön panemiseksi.
2. Kun tässä perustuslaissa annetaan unionille jäsenvaltioiden kanssa jaettu toimivalta tietyllä alalla, unioni ja jäsenvaltiot voivat säätää lakeja ja antaa oikeudellisesti velvoittavia säädöksiä kyseisellä alalla. Jäsenvaltiot käyttävät toimivaltaansa siltä osin kuin unioni ei käytä omaansa tai on päättänyt lakata käyttämästä sitä.
3. Jäsenvaltiot sovittavat yhteen talous- ja työllisyyspolitiikkansa III osassa määrättyjen sääntöjen mukaisesti, joiden laatiminen kuuluu unionin toimivaltaan.
4. Unionilla on toimivalta määrittellä ja toteuttaa yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, mihin kuuluu myös yhteisen puolustuspolitiikan asteittainen määrittely.
5. Tietyillä aloilla ja tässä perustuslaissa määrättyin edellytyksin unionilla on toimivalta toteuttaa jäsenvaltioiden toimintaa tukevia, yhteensovittavia tai täydentäviä toimia, mutta tämä ei korvaa niiden toimivaltaa näillä aloilla.

Oikeudellisesti velvoittavat unionin säädökset, jotka on annettu näitä aloja koskevien III osan määräysten perusteella, eivät voi käsittää jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista.

6. Unionin toimivallan laajuus ja sen käyttöä koskevat säännöt määritetään III osan kutakin alaa koskevissa määräyksissä.

I-13 artikla

Yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvat alat

1. Unionilla on yksinomainen toimivalta seuraavilla aloilla:
 - a) tulliliitto;
 - b) sisämarkkinoiden toimintaa varten tarvittavien kilpailusääntöjen vahvistaminen;
 - c) euron käyttöön ottaneiden jäsenvaltioiden rahapolitiikka;
 - d) meren elollisten luonnonvarojen säilyttäminen osana yhteistä kalastuspolitiikkaa;

e) yhteinen kauppapolitiikka.

2. Unionilla on myös yksinomainen toimivalta tehdä kansainvälinen sopimus, kun sopimuksen tekemisestä on säädetty lainsäätämismääräyksessä hyväksyttävässä unionin säädöksessä tai kun tämä on välttämätöntä, jotta unioni voi käyttää sisäistä toimivaltaansa, tai siltä osin kuin se voi vaikuttaa yhteisiin sääntöihin tai muuttaa niiden ulottuvuutta.

I-14 artikla

Jaettuun toimivaltaan kuuluvat alat

1. Unionilla on jäsenvaltioiden kanssa jaettu toimivalta, kun unionille annetaan tässä perustuslaissa toimivaltaa, joka ei koske I-13 ja I-17 artiklassa tarkoitettuja aloja.

2. Unionin ja jäsenvaltioiden kesken jaettua toimivaltaa sovelletaan seuraavilla pääaloilla:

- a) sisämarkkinat;
- b) sosiaalipolitiikka III osassa määriteltyjen näkökohtien osalta;
- c) taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus;
- d) maatalous ja kalastus, meren elollisten luonnonvarojen säilyttämistä lukuun ottamatta;
- e) ympäristö;
- f) kuluttajansuoja;
- g) liikenne;
- h) Euroopan laajuiset verkot;
- i) energia;
- j) vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alue;
- k) kansanterveyteen liittyvät yhteiset turvallisuuskysymykset III osassa määriteltyjen näkökohtien osalta.

3. Tutkimuksen, teknologian kehittämisen ja avaruuden aloilla unionilla on toimivalta toteuttaa toimia, erityisesti määritellä ja panna täytäntöön ohjelmia, ilman, että tämän toimivallan käyttäminen estää jäsenvaltioita käyttämästä omaa toimivaltaansa.

4. Kehitysyhteistyön ja humanitaarisen avun aloilla unionilla on toimivalta toteuttaa toimia ja harjoittaa yhteistä politiikkaa, ilman, että tämän toimivallan käyttäminen estää jäsenvaltioita käyttämästä omaa toimivaltaansa.

*I-15 artikla***Talous- ja työllisyyspolitiikkojen yhteensovittaminen**

1. Jäsenvaltiot sovittavat yhteen talouspolitiikkansa unionin puitteissa. Tätä varten ministerineuvosto hyväksyy toimenpiteitä, erityisesti näiden politiikkojen yleislinjat.

Euron käyttöön ottaneisiin jäsenvaltioihin sovelletaan erityismääräyksiä.

2. Unioni toteuttaa toimenpiteitä, joilla varmistetaan jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikkojen yhteensovittaminen, erityisesti määrittelemällä näiden politiikkojen suuntaviivat.

3. Unioni voi tehdä aloitteita, joilla varmistetaan jäsenvaltioiden sosiaalipolitiikkojen yhteensovittaminen.

*I-16 artikla***Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka**

1. Unionin toimivalta yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla käsittää kaikki ulkopolitiikan alat ja kaikki unionin turvallisuuteen liittyvät kysymykset, muun muassa asteittain määriteltävän yhteisen puolustuspolitiikan, joka voi johtaa yhteiseen puolustukseen.

2. Jäsenvaltiot tukevat aktiivisesti ja varauksetta unionin yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa lojaaliuden ja keskinäisen yhteisvastuun hengessä sekä kunnioittavat unionin toimintaa tällä alalla. Ne pidättäytyvät kaikista toimista, jotka ovat unionin etujen vastaisia tai voivat heikentää sen tehokkuutta.

*I-17 artikla***Alat, joilla voidaan toteuttaa tuki-, yhteensovittamis- tai täydennystoimia**

Unionilla on toimivalta toteuttaa tuki-, yhteensovittamis- tai täydennystoimia. Nämä toimet koskevat Euroopan tasolla seuraavia aloja:

- a) ihmisten terveyden suojelu ja kohentaminen;
- b) teollisuus;
- c) kulttuuri;
- d) matkailu;
- e) yleissivistävä koulutus, nuorisotoiminta, urheilu ja ammatillinen koulutus;
- f) pelastuspalvelu;
- g) hallinnollinen yhteistyö.

*I-18 artikla***Joustolauseke**

1. Jos jokin unionin toimi osoittautuu tässä perustuslaissa asetetun tavoitteen saavuttamiseksi tarpeelliseksi III osassa määritellyillä politiikan aloilla eikä tässä perustuslaissa ole määräyksiä tähän tarvittavista valtuuksista, ministerineuvosto hyväksyy aiheelliset toimenpiteet yksimielisesti Euroopan komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.
2. Euroopan komissio tiedottaa tähän artiklaan perustuvista ehdotuksista kansallisille parlamenteille I-11 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun toissijaisuusperiaatteen valvontaa koskevan menettelyn yhteydessä.
3. Tähän artiklaan perustuvat toimenpiteet eivät voi käsittää jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista niissä tapauksissa, joissa se ei tämän perustuslain mukaan ole mahdollista.

IV OSASTO

UNIONIN TOIMIELIMET JA ELIMET

I LUKU

TOIMIELINJÄRJESTELMÄ

*I-19 artikla***Unionin toimielimet**

1. Unionilla on toimielinjärjestelmä, jolla pyritään
 - edistämään unionin arvoja,
 - ajamaan unionin tavoitteita,
 - palvelemaan unionin, sen kansalaisten ja jäsenvaltioiden etuja,
 - varmistamaan unionin politiikkojen ja toimien johdonmukaisuus, tehokkuus ja jatkuvuus.

Tämän toimielinjärjestelmän muodostavat:

- Euroopan parlamentti,
- Eurooppa-neuvosto,
- ministerineuvosto (jäljempänä 'neuvosto'),

- Euroopan komissio (jäljempänä 'komissio'),
- Euroopan unionin tuomioistuin.

2. Kukin toimielin toimii sille tässä perustuslaissa annetun toimivallan rajoissa sekä siinä määrättyjen menettelyjen ja edellytysten mukaisesti. Toimielimet tekevät keskenään lojaalia yhteistyötä.

I-20 artikla

Euroopan parlamentti

1. Euroopan parlamentti toimii yhdessä neuvoston kanssa lainsäätäjänä ja budjettivallan käyttäjänä. Se huolehtii poliittisesta valvonnasta ja antaa neuvoja tässä perustuslaissa määrättyjen edellytysten mukaisesti. Se valitsee komission puheenjohtajan.

2. Euroopan parlamentti koostuu unionin kansalaisten edustajista. Edustajien määrä on enintään 750. Kansalaisten edustus on alenevasti suhteellinen siten, että vähimmäismäärä on kuusi jäsentä jäsenvaltiota kohden. Jäsenvaltio voi saada enintään 96 paikkaa.

Eurooppa-neuvosto tekee yksimielisesti Euroopan parlamentin aloitteesta ja sen hyväksynnän saatuaan eurooppapäätöksen, jolla määritellään Euroopan parlamentin kokoonpano ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettuja periaatteita noudattaen.

3. Euroopan parlamentin jäsenet valitaan yleisillä, välittömillä, vapailta ja salaisilla vaaleilla viiden vuoden pituiseksi toimikaudeksi.
4. Euroopan parlamentti valitsee jäsentensä keskuudesta puhemiehen ja puhemiehistön.

I-21 artikla

Eurooppa-neuvosto

1. Eurooppa-neuvosto antaa unionille sen kehittämiseksi tarvittavat virikkeet ja määrittelee sen yleiset poliittiset suuntaviivat ja painopisteet. Se ei toimi lainsäätäjänä.

2. Eurooppa-neuvostoon kuuluvat jäsenvaltioiden valtion- tai hallitusten päämiehet sekä Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja ja komission puheenjohtaja. Unionin ulkoasiainministeri osallistuu sen työskentelyyn.

3. Eurooppa-neuvosto kokoontuu puheenjohtajansa kutsusta kunakin vuosineljänneksenä. Eurooppa-neuvoston jäsenet voivat päättää, että kutakin heistä avustaa ministeri ja komission puheenjohtajaa komission jäsen, jos käsiteltävät asiat sitä edellyttävät. Puheenjohtaja kutsuu koolle Eurooppa-neuvoston ylimääräisen kokouksen, jos tilanne sitä vaatii.

4. Eurooppa-neuvosto tekee ratkaisunsa yhteisymmärryksessä, jollei tässä perustuslaissa toisin määrätä.

*I-22 artikla***Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja**

1. Eurooppa-neuvosto valitsee puheenjohtajansa määräenemmistöllä kaksi ja puoli vuotta kestäväksi kaudeksi, joka voidaan uusia kerran. Jos puheenjohtaja on estynyt tai syyllistynyt vakavaan rikkomukseen, Eurooppa-neuvosto voi keskeyttää hänen toimikautensa samaa menettelyä noudattaen.

2. Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja

- a) toimii Eurooppa-neuvoston kokouksissa puheenjohtajana ja ohjaa sen työskentelyä;
- b) huolehtii yhteistyössä komission puheenjohtajan kanssa ja yleisten asioiden neuvoston työskentelyn pohjalta Eurooppa-neuvoston kokousten valmistelusta ja sen työskentelyn jatkuvuudesta;
- c) pyrkii helpottamaan yhteenkuuluvuutta ja yhteisymmärrystä Eurooppa-neuvostossa;
- d) antaa Euroopan parlamentille kertomuksen kunkin Eurooppa-neuvoston kokouksen johdosta.

Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja huolehtii omalla tasollaan ja tässä ominaisuudessa unionin ulkoisesta edustuksesta yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevissa asioissa, sanotun kuitenkin rajoittamatta unionin ulkoasiainministerin toimivaltaa.

3. Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja ei saa hoitaa kansallista tehtävää.

*I-23 artikla***Ministerineuvosto**

1. Neuvosto toimii yhdessä Euroopan parlamentin kanssa lainsäätäjänä ja budjettivallan käyttäjänä. Se määrittelee ja sovittaa yhteen unionin politiikkoja tässä perustuslaissa määrättyjen edellytysten mukaisesti.

2. Neuvosto koostuu yhdestä kunkin jäsenvaltion ministeritason edustajasta, jolla on edustamansa jäsenvaltion hallitusta sitovat valtuudet sekä äänioikeus.

3. Neuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä, jollei tässä perustuslaissa toisin määrätä.

*I-24 artikla***Ministerineuvoston kokoonpanot**

1. Neuvosto kokoontuu eri kokoonpanoissa.

2. Yleisten asioiden neuvosto huolehtii neuvoston eri kokoonpanojen työskentelyn johdonmukaisuudesta.

Se valmistelee Eurooppa-neuvoston kokoukset ja toteuttaa kokouksista aiheutuvat jatkotoimet ollen yhteydessä Eurooppa-neuvoston puheenjohtajaan ja komissioon.

3. Ulkoasiainneuvosto muotoilee unionin ulkoista toimintaa Eurooppa-neuvoston määrittelemien strategisten suuntaviivojen mukaisesti ja huolehtii unionin toiminnan johdonmukaisuudesta.
4. Eurooppa-neuvosto tekee määränemmistöllä eurooppapäätöksen, jolla vahvistetaan luettelo neuvoston muista kokoonpanoista.
5. Jäsenvaltioiden hallitusten pysyvien edustajien komitea huolehtii neuvoston työskentelyn valmistelusta.
6. Neuvoston istunnot ovat julkisia sen käsitellessä ehdotusta lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi tai äänestäessä siitä. Tätä varten jokainen neuvoston istunto on jaettu kahteen osaan, joista toisessa käsitellään unionin lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävät säädökset ja toisessa muut kuin lainsäädäntöasiat.
7. Neuvostossa olevat jäsenvaltioiden edustajat toimivat ulkoasiainneuvostoa lukuun ottamatta neuvoston kokoonpanojen puheenjohtajina tasaisen vuorottelun järjestelmän mukaisesti Eurooppa-neuvoston eurooppapäätöksellä säädettyjen edellytysten mukaisesti. Eurooppa-neuvosto tekee ratkaisunsa määränemmistöllä.

I-25 artikla

Määränemmistö Eurooppa-neuvostossa ja neuvostossa

1. Määränemmistö on vähintään 55 prosenttia neuvoston jäsenistä; siihen on kuuluttava vähintään viisitoista jäsentä, jotka edustavat jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia unionin väestöstä.

Määrävähemmistössä on oltava vähintään neljä neuvoston jäsentä; muussa tapauksessa katsotaan, että on saavutettu määränemmistö.

2. Kun neuvosto ei tee ratkaisuaan komission tai unionin ulkoasiainministerin ehdotuksesta, vaadittavaan määränemmistöön tarvitaan, poiketen siitä, mitä 1 kohdassa määrätään, vähintään 72 prosenttia neuvoston jäsenistä, jotka samalla edustavat jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia unionin väestöstä.
3. Mitä 1 ja 2 kohdassa määrätään, sovelletaan Eurooppa-neuvostoon, kun se tekee ratkaisunsa määränemmistöllä.
4. Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja ja komission puheenjohtaja eivät osallistu Eurooppa-neuvoston äänestyksiin.

I-26 artikla

Euroopan komissio

1. Komissio ajaa unionin yleistä etua ja tekee tätä varten tarvittavat aloitteet. Se huolehtii siitä, että tätä perustuslakia sekä toimielinten sen nojalla hyväksymiä toimenpiteitä sovelletaan. Komissio valvoo unionin oikeuden soveltamista Euroopan unionin tuomioistuimen valvonnassa. Se toteuttaa

talousarvion ja hallinnoi ohjelmia. Komissio hoitaa yhteensovitus-, täytäntöönpano- ja hallinnointitehtäviä tässä perustuslaissa määrättyjen edellytysten mukaisesti. Yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa sekä muita tässä perustuslaissa määrättyjä tapauksia lukuun ottamatta se huolehtii unionin ulkoisesta edustuksesta. Se tekee aloitteet unionin vuotuisten ja monivuotisten ohjelmien laatimiseksi pyrkien toimielinten välisiin sopimuksiin.

2. Lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävä unionin säädös voidaan antaa ainoastaan komission ehdotuksesta, jollei tässä perustuslaissa toisin määrätä. Muut säädökset annetaan komission ehdotuksesta, kun tässä perustuslaissa niin määrätään.

3. Komission toimikausi on viisi vuotta.

4. Komission jäsenet valitaan heidän yleisen pätevyytensä ja Euroopan asiaan sitoutumisensa perusteella henkilöistä, joiden riippumattomuus on kiistaton.

5. Ensimmäisessä tämän perustuslain nojalla nimitettävässä komissiossa, mukaan lukien sen puheenjohtaja ja unionin ulkoasiainministeri, joka on yksi varapuheenjohtajista, on yksi kansalainen kustakin jäsenvaltiosta.

6. Edellä 5 kohdassa tarkoitetun komission toimikauden päättymisen jälkeen komission jäsenten lukumäärä, mukaan lukien sen puheenjohtaja ja unionin ulkoasiainministeri, vastaa kahta kolmasosaa jäsenvaltioiden lukumäärästä, jollei Eurooppa-neuvosto yksimielisesti päättää muuttaa tätä lukumäärää.

Komission jäsenet valitaan jäsenvaltioiden kansalaisista jäsenvaltioiden tasaisen vuorottelun järjestelmän mukaisesti. Järjestelmä vahvistetaan Eurooppa-neuvoston yksimielisellä eurooppa-päätöksellä, joka perustuu seuraaviin periaatteisiin:

- a) jäsenvaltioita kohdellaan ehdottoman tasa-arvoisesti päätettäessä siitä, missä järjestyksessä ja kuinka kauan niiden kansalaiset toimivat komission jäseninä; siten ero kahden eri jäsenvaltion kansalaisten toimikausien kokonaismäärien välillä ei saa milloinkaan olla suurempi kuin yksi;
- b) jollei a alakohdasta muuta johdu, peräkkäiset komissiot muodostetaan kulloinkin siten, että ne kuvastavat tyydyttävällä tavalla kaikkien jäsenvaltioiden väestöllistä ja maantieteellistä kirjoa.

7. Komissio hoitaa tehtäväänsä täysin riippumattomana. Tehtäviään hoitaessaan komission jäsenet eivät saa pyytää eivätkä ottaa ohjeita miltään hallitukselta, toimielimeltä, elimeltä tai laitokselta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta I-28 artiklan 2 kohdan soveltamista. He pidättyvät kaikesta, mikä on ristiriidassa heidän velvollisuuksiensa ja tehtäviensä hoitamisen kanssa.

8. Komissio on yhtenä kokoonpanona vastuussa Euroopan parlamentille. Euroopan parlamentti voi antaa komissiolle epäluottamuslauseen III-340 artiklan mukaisesti. Jos epäluottamuslause annetaan, kaikkien komission jäsenten on samalla kertaa erottava tehtävistään ja unionin ulkoasiainministerin on erottava niistä tehtävistä, joita hän on hoitanut komissiossa.

*I-27 artikla***Euroopan komission puheenjohtaja**

1. Eurooppa-neuvosto, joka ottaa huomioon Euroopan parlamentin vaalit, ehdottaa aiheellisten kuulemisten jälkeen määränemmistöllä Euroopan parlamentille ehdokasta komission puheenjohtajaksi. Euroopan parlamentti valitsee tämän ehdokkaan jäsentensä enemmistöllä. Jollei ehdokas saa taakseen vaadittua enemmistöä, Eurooppa-neuvosto ehdottaa määränemmistöllä kuukauden kuluessa uutta ehdokasta, jonka Euroopan parlamentti valitsee samaa menettelyä noudattaen.

2. Neuvosto hyväksyy yhteisymmärryksessä valitun puheenjohtajan kanssa luettelon muista henkilöistä, jotka neuvosto aikoo nimittää komission jäseniksi. Heidät valitaan jäsenvaltioiden tekemien ehdotusten pohjalta I-26 artiklan 4 kohdassa ja 6 kohdan toisessa alakohdassa määrättyjä valintaperusteita noudattaen.

Euroopan parlamentti äänestää komission puheenjohtajan, unionin ulkoasiainministerin ja muiden komission jäsenten hyväksymisestä yhtenä kokoonpanona. Hyväksynnän jälkeen Eurooppa-neuvosto nimittää komission määränemmistöllä.

3. Komission puheenjohtaja

- a) määrittelee suuntaviivat, joiden mukaisesti komissio hoitaa tehtävänsä;
- b) päättää komission sisäisestä organisaatiosta varmistaakseen komission toiminnan johdonmukaisuuden, tehokkuuden ja kollegiaalisuuden;
- c) nimittää komission jäsenten keskuudesta sen varapuheenjohtajat unionin ulkoasiainministeriä lukuun ottamatta.

Komission jäsen eroaa, jos komission puheenjohtaja sitä häneltä pyytää. Unionin ulkoasiainministeri eroaa I-28 artiklan 1 kohdassa määrättyä menettelyä noudattaen, jos puheenjohtaja sitä häneltä pyytää.

*I-28 artikla***Unionin ulkoasiainministeri**

1. Eurooppa-neuvosto nimittää määränemmistöllä komission puheenjohtajan suostumuksella unionin ulkoasiainministerin. Eurooppa-neuvosto voi päättää hänen toimikautensa samaa menettelyä noudattaen.

2. Unionin ulkoasiainministeri johtaa unionin yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Hän osallistuu ehdotuksillaan tämän politiikan muotoiluun ja toteuttaa sitä neuvoston valtuuttamana. Tämä koskee myös yhteistä turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa.

3. Unionin ulkoasiainministeri toimii ulkoasiainneuvoston puheenjohtajana.

4. Unionin ulkoasiainministeri on yksi komission varapuheenjohtajista. Hän huolehtii unionin ulkoisen toiminnan johdonmukaisuudesta. Hän vastaa komissiossa tälle ulkosuhteiden alalla kuuluvista tehtävistä ja unionin ulkoisen toiminnan muiden näkökohtien yhteensovittamisesta. Hoitaessaan komissiossa näitä tehtäviä, ja ainoastaan näiden tehtävien osalta, unionin ulkoasiainministerin on noudatettava komission toimintaa sääteleviä menettelytapoja siltä osin kuin se on 2 ja 3 kohdan mukaista.

I-29 artikla

Euroopan unionin tuomioistuin

1. Euroopan unionin tuomioistuin käsittää unionin tuomioistuimen, unionin yleisen tuomioistuimen ja erityistuomioistuimia. Euroopan unionin tuomioistuin huolehtii siitä, että tämän perustuslain tulkinnassa ja soveltamisessa noudatetaan lakia.

Jäsenvaltiot säätävät tarvittavista muutoksenhakukeinoista tehokkaan oikeussuojan takaamiseksi unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla.

2. Unionin tuomioistuimessa on yksi tuomari jäsenvaltiota kohden. Sitä avustavat julkisasiamiehet.

Unionin yleisessä tuomioistuimessa on vähintään yksi tuomari jäsenvaltiota kohden.

Unionin tuomioistuimen tuomarit ja julkisasiamiehet sekä unionin yleisen tuomioistuimen tuomarit valitaan henkilöistä, joiden riippumattomuus on kiistaton ja jotka täyttävät III-355 ja III-356 artiklassa tarkoitetut vaatimukset. Heidät nimitetään jäsenvaltioiden hallitusten yhteisellä sopimuksella kuudeksi vuodeksi. Tuomari tai julkisasiamies, jonka toimikausi päättyy, voidaan nimittää uudeksi toimikaudeksi.

3. Euroopan unionin tuomioistuin, III osan määräysten mukaisesti

- a) tekee ratkaisun jäsenvaltion, toimielimen taikka luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön nostamien kanteiden johdosta;
- b) antaa kansallisten tuomioistuinten pyynnöstä ennakkoratkaisun unionin oikeuden tulkinnasta tai toimielinten antamien säädösten pätevydestä;
- c) tekee ratkaisun tässä perustuslaissa määrätyissä muissa tapauksissa.

II LUKU

UNIONIN MUUT TOIMIELIMET JA NEUVOA-ANTAVAT ELIMET

I-30 artikla

Euroopan keskuspankki

1. Euroopan keskuspankki ja kansalliset keskuspankit muodostavat Euroopan keskuspankkijärjestelmän. Euroopan keskuspankki ja niiden jäsenvaltioiden kansalliset keskuspankit, jotka ovat ottaneet käyttöön euron ja jotka muodostavat eurojärjestelmän, harjoittavat unionin rahapolitiikkaa.
2. Euroopan keskuspankin päätöksentekuelimet johtavat Euroopan keskuspankkijärjestelmää. Euroopan keskuspankkijärjestelmän ensisijaisena tavoitteena on pitää yllä hintavakautta. Se antaa mainitun tavoitteen saavuttamista rajoittamatta tukensa unionin yleiselle talouspolitiikalle myötävaikuttaakseen unionin tavoitteiden saavuttamiseen. Se hoitaa muitakin keskuspankin tehtäviä III osan sekä Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön mukaisesti.
3. Euroopan keskuspankki on toimielin. Se on oikeushenkilö. Sillä on yksinoikeus antaa lupa euron liikkeeseen laskemiseen. Euroopan keskuspankki on riippumaton käyttäessään valtuuksiaan ja huolehtiessaan varainhoidostaan. Unionin toimielimet, elimet ja laitokset sekä jäsenvaltioiden hallitukset kunnioittavat tätä riippumattomuutta.
4. Euroopan keskuspankki hyväksyy tehtäviensä toteuttamisen edellyttämät toimenpiteet III-185—III-191 ja III-196 artiklan mukaisesti sekä Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännössä määrätyin edellytyksin. Mainittujen artiklojen mukaisesti ne jäsenvaltiot, jotka eivät ole ottaneet käyttöön euroa, sekä näiden jäsenvaltioiden keskuspankit säilyttävät oman toimivaltansa rahapolitiikan alalla.
5. Euroopan keskuspankkia kuullaan sen toimivaltuuksiin kuuluvilla aloilla kaikista esityksistä unionin säädöksiksi sekä esityksistä kansallisen tason sääntelyksi, ja se voi antaa lausuntoja.
6. Euroopan keskuspankin päätöksentekuelimet, niiden kokoonpano ja niiden toimintasäännöt määritellään III-382 ja III-383 artiklassa sekä Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännössä.

I-31 artikla

Tilintarkastustuomioistuin

1. Tilintarkastustuomioistuin on toimielin. Se huolehtii unionin tilintarkastuksesta.
2. Tilintarkastustuomioistuin tarkastaa unionin kaikkia tuloja ja menoja koskevat tilit ja sen, että varainhoito on ollut moitteetonta.

3. Tilintarkastustuomioistuimessa on yksi kansalainen kustakin jäsenvaltiosta. Tilintarkastustuomioistuimen jäsenet hoitavat tehtävänsä täysin riippumattomina ja unionin yleisen edun mukaisesti.

I-32 artikla

Unionin neuvoo-antavat elimet

1. Euroopan parlamenttia, neuvostoa ja komissiota avustavat alueiden komitea sekä talous- ja sosiaalikomitea, joilla on neuvoo-antava tehtävä.
2. Alueiden komitea muodostuu alueellisten ja paikallisten julkisyhteisöjen edustajista, joilla on joko alueellisen tai paikallisen julkisyhteisön vaaleissa saatu valtuutus tai jotka ovat poliittisesti vastuussa vaaleilla valitulle elimelle.
3. Talous- ja sosiaalikomitea muodostuu työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen sekä muiden kansalaisyhteiskuntaa edustavien, erityisesti talous- ja yhteiskuntaelämän, kansalaistoiminnan, ammatti-alatoiminnan ja kulttuurin alan toimijoiden järjestöjen edustajista.
4. Alueiden komitean sekä talous- ja sosiaalikomitean jäseniä eivät sido mitkään ohjeet. He hoitavat tehtävänsä täysin riippumattomina ja unionin yleisen edun mukaisesti.
5. Näiden komiteoiden kokoonpanoa, jäsenten nimeämistä, niiden toimivaltuuksia ja toimintaa koskevat säännöt määritellään III-386—III-392 artiklassa.

Neuvosto tarkastelee niiden kokoonpanon luonnetta koskevia 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuja sääntöjä säännöllisin väliajoin uudelleen unionin taloudellisen, yhteiskunnallisen ja väestörakenteen kehityksen huomioon ottamiseksi. Neuvosto tekee komission ehdotuksesta asiaa koskevat eurooppapäätökset.

V OSASTO

UNIONIN TOIMIVALLAN KÄYTTÖ

I LUKU

YLEISET MÄÄRÄYKSET

I-33 artikla

Unionin säädökset

1. Käyttäessään unionin toimivaltaa toimielimet käyttävät III osan mukaisesti seuraavia oikeudellisia välineitä: eurooppalaki, eurooppapuitelaki, eurooppa-asetus, eurooppapäätös sekä suositukset ja lausunnot.

Eurooppalaki on soveltamisalaltaan yleinen lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävä säädös. Se on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Eurooppapuitelaki on lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävä säädös, joka velvoittaa saavutettavaan tulokseen nähden jokaista jäsenvaltiota, jolle se on osoitettu, mutta jättää kansallisten elinten valittavaksi muodon ja keinot.

Eurooppa-asetus on yleisesti pätevä muu kuin lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävä säädös, jolla pannaan täytäntöön lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävät säädökset ja tietyt tämän perustuslain määräykset. Se voi joko olla kaikilta osiltaan velvoittava ja sellaisenaan sovellettava kaikissa jäsenvaltioissa tai velvoittaa saavutettavaan tulokseen nähden jokaista jäsenvaltiota, jolle se on osoitettu, jättäen kansallisten elinten valittavaksi muodon ja keinot.

Eurooppapäätös on muu kuin lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävä säädös, ja se on kaikilta osiltaan velvoittava. Jos siinä nimetään ne, jolle se on osoitettu, se velvoittaa ainoastaan niitä.

Suosituksot ja lausunnot eivät ole sitovia.

2. Kun Euroopan parlamentin ja neuvoston käsiteltäväksi annetaan ehdotus lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi, ne pidättyvät antamasta sellaista säädöstä, joka ei ole kyseiseen alaan sovellettavan lainsäädäntömenettelyn mukainen.

I-34 artikla

Lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävät säädökset

1. Euroopan parlamentti ja neuvosto antavat eurooppalait ja -puitelait yhdessä komission ehdotuksesta ja III-396 artiklassa tarkoitettua tavanomaista lainsäätämisyjärjestyttä noudattaen. Jos parlamentti ja neuvosto eivät pääse asiassa sopimukseen, kyseistä säädöstä ei anneta.

2. Tässä perustuslaissa määrättyissä erityistapauksissa eurooppalait ja -puitelait antaa erityisiä lainsäätämisyjärjestyksiä noudattaen Euroopan parlamentti, jolloin neuvosto osallistuu menettelyyn, tai neuvosto, jolloin Euroopan parlamentti osallistuu menettelyyn.

3. Tässä perustuslaissa määrättyissä erityistapauksissa eurooppalait ja -puitelait voidaan antaa jäsenvaltioiden ryhmän tai Euroopan parlamentin aloitteesta, Euroopan keskuspankin suosituksesta taikka unionin tuomioistuimen tai Euroopan investointipankin pyynnöstä.

I-35 artikla

Muut kuin lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävät säädökset

1. Eurooppa-neuvosto tekee eurooppapäätöksiä tässä perustuslaissa määrättyissä tapauksissa.

2. Neuvosto ja komissio hyväksyvät eurooppa-asetuksia ja -päätöksiä etenkin I-36 ja I-37 artiklan mukaisissa tapauksissa ja Euroopan keskuspankki tässä perustuslaissa määrättyissä erityistapauksissa.

3. Neuvosto antaa suosituksia. Se tekee ratkaisunsa komission ehdotuksesta aina silloin, kun tässä perustuslaissa määrätään, että neuvosto hyväksyy säädöksen komission ehdotuksesta. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti aloilla, joilla unionin säädöksen antaminen edellyttää yksimielisyyttä. Komissio sekä tässä perustuslaissa määrätyissä erityistapauksissa Euroopan keskuspankki antavat suosituksia.

I-36 artikla

Säädösvallan siirron nojalla annettavat eurooppa-asetukset

1. Eurooppalaeissa ja -puitelaeissa voidaan siirtää komissiolle valta antaa eurooppa-asetuksia, joilla täydennetään tai muutetaan lain tai puitelain tiettyjä, muita kuin sen keskeisiä osia.

Eurooppalaeissa ja -puitelaeissa määritellään nimenomaisesti säädösvallan siirron tavoitteet, sisältö, soveltamisala ja kesto. Tietyn alan keskeisistä osista voidaan säätää vain lailla tai puitelaillla, eikä säädösvallan siirto voi näin ollen koskea näitä osia.

2. Eurooppalaeissa tai -puitelaeissa vahvistetaan nimenomaisesti säädösvallan siirtoa koskevat ehdot, jotka voivat olla seuraavat:

- a) Euroopan parlamentti tai neuvosto voi päättää peruuttaa säädösvallan siirron;
- b) säädösvallan siirron nojalla annettu eurooppa-asetus voi tulla voimaan ainoastaan, jos Euroopan parlamentti tai neuvosto ei vastusta sitä eurooppalaeissa tai -puitelaeissa asetetun määräajan kuluessa.

Euroopan parlamentti tekee a ja b alakohtaa sovellettaessa ratkaisunsa jäsentensä enemmistöllä ja neuvosto määräenemmistöllä.

I-37 artikla

Täytäntöönpanosäädökset

1. Jäsenvaltiot toteuttavat kaikki tarvittavat kansallisen lainsäädäntönsä mukaiset toimenpiteet unionin oikeudellisesti velvoittavien säädösten panemiseksi täytäntöön.

2. Jos unionin oikeudellisesti velvoittavat säädökset edellyttävät yhdenmukaista täytäntöönpanoa, kyseisillä säädöksillä siirretään täytäntöönpanovaltaa komissiolle tai tietyissä, asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa ja I-40 artiklassa määrätyissä tapauksissa neuvostolle.

3. Eurooppalaille säädetään 2 kohdan soveltamiseksi etukäteen yleiset säännöt ja periaatteet, joiden mukaisesti jäsenvaltiot valvovat komission täytäntöönpanovallan käyttöä.

4. Unionin täytäntöönpanosäädökset annetaan eurooppalaisina täytäntöönpanoasetuksina tai eurooppalaisina täytäntöönpanopäätöksinä.

*I-38 artikla***Unionin säädöksiä koskevat yhteiset periaatteet**

1. Jollei tässä perustuslaissa määrätä annettavan säädöksen lajia, toimielimet valitsevat sen sovellettavien menettelyjen mukaisesti ja I-11 artiklassa tarkoitettua suhteellisuusperiaatetta noudattaen tapauskohtaisesti.
2. Säädökset perustellaan, ja niissä viitataan tässä perustuslaissa määrättyihin ehdotuksiin, aloitteisiin, suosituksiin, pyyntöihin tai lausuntoihin.

*I-39 artikla***Julkaiseminen ja voimaantulo**

1. Euroopan parlamentin puhemies ja neuvoston puheenjohtaja allekirjoittavat tavanomaisessa lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksytyt eurooppalait ja -puitelait.

Muissa tapauksissa ne allekirjoittaa sen toimielimen puheenjohtaja, joka ne on hyväksynyt.

Eurooppalait ja -puitelait julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*, ja ne tulevat voimaan niissä säädettyinä päivänä tai, jollei voimaantulosta ole säädetty, kahdentenakymmenentenä päivänä siitä, kun ne on julkaistu.

2. Eurooppa-asetukset ja -päätökset, joille ei ole osoitettu vastaanottajaa, allekirjoittaa sen toimielimen puheenjohtaja, joka ne on hyväksynyt.

Eurooppa-asetukset ja -päätökset, joille ei ole osoitettu vastaanottajaa, julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*, ja ne tulevat voimaan niissä säädettyinä päivänä tai, jollei voimaantulosta ole säädetty, kahdentenakymmenentenä päivänä siitä, kun ne on julkaistu.

3. Muut kuin 2 kohdassa tarkoitetut eurooppapäätökset annetaan tiedoksi niille, joille ne on osoitettu, ja ne tulevat voimaan, kun ne on annettu tiedoksi.

II LUKU**ERITYISMÄÄRÄYKSET***I-40 artikla***Yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevat erityismääräykset**

1. Euroopan unioni harjoittaa yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, joka perustuu jäsenvaltioiden keskinäisen poliittisen yhteisvastuun kehittämiseen, yleistä etua koskevien kysymysten määrittämiseen ja jäsenvaltioiden toimien jatkuvaan lähentämiseen.

2. Eurooppa-neuvosto määrittää unionin strategiset edut ja vahvistaa sen yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteet. Neuvosto muotoilee kyseistä politiikkaa Eurooppa-neuvoston vahvistamien strategisten suuntaviivojen ja III osan mukaisesti.
3. Eurooppa-neuvosto ja neuvosto tekevät tarpeelliset eurooppapäätökset.
4. Unionin ulkoasiainministeri ja jäsenvaltiot panevat yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan täytäntöön kansallisia ja unionin voimavaroja käyttäen.
5. Jäsenvaltiot neuvottelevat keskenään Eurooppa-neuvostossa ja neuvostossa kaikista yleistä etua koskevista ulko- ja turvallisuuspolitiikan kysymyksistä yhteisen lähestymistavan määrittelemiseksi. Kukin jäsenvaltio kuulee muita jäsenvaltioita Eurooppa-neuvostossa tai neuvostossa, ennen kuin se toteuttaa kansainvälisiä toimia tai tekee sitoumuksia, jotka voivat vaikuttaa unionin etuihin. Jäsenvaltiot varmistavat toimiaan lähentämällä, että unionin edut ja arvot ovat esillä kansainvälisissä yhteyksissä. Jäsenvaltiot ovat toisiaan kohtaan solidaarisia.
6. Eurooppa-neuvosto ja neuvosto tekevät yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevat eurooppapäätökset yksimielisesti III osassa tarkoitettuja tapauksia lukuun ottamatta. Ne tekevät ratkaisunsa jäsenvaltion aloitteesta, unionin ulkoasiainministerin ehdotuksesta tai tämän ministerin ehdotuksesta, jota komissio kannattaa. Ne eivät voi antaa eurooppalakeja tai -puitelakeja.
7. Eurooppa-neuvosto voi tehdä yksimielisen eurooppapäätöksen, jonka mukaan neuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä muissakin kuin III osassa tarkoitetuissa tapauksissa.
8. Euroopan parlamenttia kuullaan säännöllisesti yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskeisistä näkökohdista ja perusvalinnoista. Se pidetään tietoisena sen kehityksestä.

I-41 artikla

Yhteistä turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa koskevat erityismääräykset

1. Yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka on erottamaton osa yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Se turvaa unionin operatiivisen toimintakyvyn, joka perustuu siviili- ja sotilasvoimavaroihin. Unioni voi käyttää niitä unionin ulkopuolella toteutettaviin tehtäviin huolehtiakseen rauhanturvaamisesta, konfliktinestosta ja kansainvälisen turvallisuuden lujittamisesta Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan periaatteiden mukaisesti. Nämä tehtävät toteutetaan jäsenvaltioiden käyttöön asettamia voimavaroja käyttäen.
2. Yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka käsittää unionin asteittain määriteltävän yhteisen puolustuspolitiikan. Se johtaa yhteiseen puolustukseen, kun Eurooppa-neuvosto yksimielisesti niin päättää. Tällöin se suosittelee, että kukin jäsenvaltio tekee tätä koskevan päätöksen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.

Tässä artiklassa tarkoitettu unionin politiikka ei vaikuta tiettyjen jäsenvaltioiden turvallisuus- ja puolustuspolitiikan erityisluonteeseen, se kunnioittaa niitä velvoitteita, joita Pohjois-Atlantin sopimuksen perusteella on tietyillä jäsenvaltioilla, jotka katsovat yhteisen puolustuksensa toteutuvan Pohjois-Atlantin liitossa, ja se on sopusoinnussa tämän mukaisesti määritettävän yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kanssa.

3. Jäsenvaltiot asettavat unionin käyttöön yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan toteuttamiseksi siviili- ja sotilasvoimavaroja myötävaikuttaakseen neuvoston määrittelemien tavoitteiden toteutumiseen. Ne jäsenvaltiot, jotka muodostavat keskenään monikansallisia joukkoja, voivat asettaa ne myös yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan käyttöön.

Jäsenvaltiot sitoutuvat asteittain parantamaan sotilaallisia voimavarojaan. Perustetaan puolustusvoimavarojen kehittämisestä, tutkimuksesta ja hankinnasta vastaava virasto (Euroopan puolustusvirasto), joka määrittää operatiiviset tarpeet, edistää niiden täyttämiseen tähtäviä toimia, myötävaikuttaa puolustusalan teollisen ja teknologisen perustan vahvistamiseksi tarpeellisten toimenpiteiden määrittämiseen ja tarvittaessa toteuttamiseen, osallistuu voimavaroja ja puolustusmateriaalia koskevan eurooppalaisen politiikan määrittelyyn sekä avustaa neuvostoa sotilaallisten voimavarojen parantumisen arvioinnissa.

4. Neuvosto tekee yksimielisesti unionin ulkoasiainministerin ehdotuksesta tai jäsenvaltion aloitteesta eurooppapäätökset, jotka koskevat yhteistä turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa, mukaan lukien tässä artiklassa tarkoitettujen tehtävien käynnistämistä koskevat päätökset. Unionin ulkoasiainministeri voi ehdottaa, tarvittaessa yhdessä komission kanssa, kansallisten voimavarojen sekä unionin välineiden käyttämistä.

5. Neuvosto voi antaa unionin puitteissa suoritettavan tehtävän toteuttamisen jäsenvaltioiden ryhmälle unionin arvojen vaalimiseksi ja sen etujen palvelemiseksi. Tällaisen tehtävän toteuttamiseen sovelletaan III-310 artiklaa.

6. Jäsenvaltiot, joiden sotilaalliset voimavarat täyttävät korkeammat vaatimukset ja jotka ovat tehneet keskenään tiukempia sitoumuksia tällä alalla suorittaakseen vaativimpia tehtäviä, aloittavat unionin puitteissa pysyvän rakenteellisen yhteistyön. Tähän yhteistyöhön sovelletaan III-312 artiklaa. Yhteistyö ei vaikuta III-309 artiklan määräysten soveltamiseen.

7. Jos jäsenvaltio joutuu alueeseensa kohdistuvan aseellisen hyökkäyksen kohteeksi, muilla jäsenvaltioilla on velvollisuus antaa sille apua kaikin käytettävissään olevin keinoin Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan 51 artiklan mukaisesti. Tämä ei vaikuta tiettyjen jäsenvaltioiden turvallisuus- ja puolustuspolitiikan erityisluonteeseen.

Tämän alan sitoumusten ja yhteistyön on oltava Pohjois-Atlantin liiton puitteissa tehtyjen sitoumusten mukaisia, ja Pohjois-Atlantin liitto on jäseninä oleville valtioille edelleen niiden yhteisen puolustuksen perusta ja sitä toteuttava elin.

8. Euroopan parlamenttia kuullaan säännöllisesti yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan keskeisistä näkökohdista ja perusvalinnoista. Se pidetään tietoisena sen kehityksestä.

*I-42 artikla***Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden aluetta koskevat erityismääräykset**

1. Unioni muodostaa vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen:
 - a) antamalla eurooppalakeja ja -puitelakeja, joilla pyritään tarvittaessa lähentämään jäsenvaltioiden lakeja ja asetuksia III osassa tarkoitetuilla aloilla;
 - b) edistämällä jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten keskinäistä luottamusta, erityisesti tuomioistuinten päätösten sekä muiden päätösten keskinäisellä tunnustamisella;
 - c) jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten, kuten poliisi- ja tulliviranomaisten sekä rikosten ehkäisemiseen ja paljastamiseen erikoistuneiden muiden viranomaisten operatiivisen yhteistyön avulla.
2. Kansalliset parlamentit voivat osallistua vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta III-260 artiklan mukaisiin arviointijärjestelmiin. Ne osallistuvat Europolin poliittiseen valvontaan ja Eurojustin toiminnan arviointiin III-276 ja III-273 artiklan mukaisesti.
3. Jäsenvaltioilla on poliisiyhteistyön ja rikosoikeudellisen yhteistyön alalla aloiteoikeus III-264 artiklan mukaisesti.

*I-43 artikla***Yhteisvastuulauseke**

1. Unioni ja sen jäsenvaltiot toimivat yhdessä yhteisvastuun hengessä, jos jäsenvaltio joutuu terrori-iskun taikka luonnonmullistuksen tai ihmisen aiheuttaman suuronnettomuuden kohteeksi. Unioni ottaa käyttöön kaikki käytettävissään olevat välineet, mukaan lukien jäsenvaltioiden sen käyttöön asettamat sotilaalliset voimavarat:
 - a) — torjuakseen terrorismin uhan jäsenvaltioiden alueella;
— suojellakseen demokraattisia instituutioita ja siviiliväestöä mahdolliselta terrori-iskulta;
— antaakseen apua jäsenvaltiolle tämän alueella ja tämän poliittisten elinten pyynnöstä terrori-iskun tapahtuessa;
 - b) antaakseen apua jäsenvaltiolle tämän alueella ja tämän poliittisten elinten pyynnöstä luonnonmullistuksen tai ihmisen aiheuttaman suuronnettomuuden tapahtuessa.
2. Tämän artiklan täytäntöönpanoa koskevat säännöt ovat III-329 artiklassa.

III LUKU

TIIVIIMPI YHTEISTYÖ

I-44 artikla

Tiiviimpi yhteistyö

1. Jäsenvaltiot, jotka haluavat aloittaa keskenään tiiviimmän yhteistyön muulla kuin unionin yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvalla alalla, voivat käyttää unionin toimielimiä ja tätä toimivaltaa tämän perustuslain asiaa koskevia määräyksiä soveltaen sekä tässä artiklassa ja III-416—III-423 artiklassa tarkoitettuja rajoituksia ja menettelysääntöjä noudattaen.

Tiiviimmän yhteistyön tarkoituksena on edistää unionin tavoitteiden saavuttamista, suojella sen etuja ja vahvistaa sen yhdentymiskehitystä. Yhteistyöhön voivat milloin tahansa sen aikana liittyä kaikki jäsenvaltiot III-418 artiklan mukaisesti.

2. Neuvosto tekee eurooppapäätöksen, jolla annetaan lupa aloittaa tiiviimpi yhteistyö viimeisenä keinona, todetessaan, että koko unioni ei voi saavuttaa tälle yhteistyölle asetettuja tavoitteita kohtuullisessa ajassa, ja edellyttäen, että vähintään kolmasosa jäsenvaltioista osallistuu yhteistyöhön. Neuvosto tekee ratkaisunsa III-419 artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen.

3. Kaikki neuvoston jäsenet voivat osallistua asian käsittelyyn, mutta äänestykseen osallistuvat vain tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvia jäsenvaltioita edustavat neuvoston jäsenet.

Yksimielisyyteen vaaditaan ainoastaan osallistuvien jäsenvaltioiden edustajien äänet.

Määräenemmistö on vähintään 55 prosenttia niitä osallistuvia jäsenvaltioita edustavista neuvoston jäsenistä, joiden yhteenlaskettu väestömäärä on vähintään 65 prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden väestöstä.

Määrävähemmistössä on oltava vähintään niin monta neuvoston jäsentä, että he edustavat yli 35:tä prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden yhteenlasketusta väestöstä, lisätynä yhdellä jäsenellä; muussa tapauksessa katsotaan, että on saavutettu määräenemmistö.

Kun neuvosto ei tee ratkaisuaan komission tai unionin ulkoasiainministerin ehdotuksesta, vaadittavaan määräenemmistöön tarvitaan, poiketen siitä, mitä kolmannessa ja neljännessä alakohdassa määrätään, vähintään 72 prosenttia neuvoston jäsenistä, jotka samalla edustavat osallistuvia jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden väestöstä.

4. Tiiviimmän yhteistyön alalla hyväksytyt säädökset sitovat ainoastaan kyseiseen yhteistyöhön osallistuvia valtioita. Niitä ei pidetä säännöstonä, joka unionin jäsenyyttä hakevien valtioiden on hyväksyttävä.

VI OSASTO

DEMOKRATIAN TOTEUTTAMINEN UNIONISSA

*I-45 artikla***Demokraattisen yhdenvertaisuuden periaate**

Unioni noudattaa kaikessa toiminnassaan kansalaistensa yhdenvertaisuuden periaatetta, jonka mukaan sen toimielimet, elimet ja laitokset kohtelevat kansalaisia yhdenvertaisesti.

*I-46 artikla***Edustuksellisen demokratian periaate**

1. Unionin toiminta perustuu edustukselliseen demokratiaan.
2. Euroopan parlamentti edustaa suoraan kansalaisia unionin tasolla.

Jäsenvaltiota edustaa Eurooppa-neuvostossa valtion- tai hallituksen päämies ja neuvostossa hallitus, jotka puolestaan ovat demokratian mukaisessa vastuussa joko kansallisille parlamenteilleen tai kansalaisilleen.

3. Kaikilla kansalaisilla on oikeus osallistua demokratian toteuttamiseen unionissa. Päätökset tehdään mahdollisimman avoimesti ja mahdollisimman lähellä kansalaisia.
4. Euroopan tason poliittiset puolueet myötävaikuttavat eurooppalaisen poliittisen tietoisuuden muodostumiseen ja unionin kansalaisten tahdon ilmaisemiseen.

*I-47 artikla***Osallistuvan demokratian periaate**

1. Toimielimet antavat kansalaisille ja etujärjestöille mahdollisuuden esittää ja vaihtaa julkisesti mielipiteitä kaikilla unionin toiminta-aloilla asianmukaisten kanavien kautta.
2. Toimielimet käyvät avointa ja säännöllistä vuoropuhelua etujärjestöjen ja kansalaisyhteiskunnan kanssa.
3. Komissio kuulee asianomaisia osapuolia laajamittaisesti varmistaakseen unionin toimien johdonmukaisuuden ja avoimuuden.

4. Vähintään miljoona unionin kansalaista merkittävästä määrästä jäsenvaltioita voi tehdä aloitteen, jossa komissiota kehoitetaan toimivaltuuksiensa rajoissa tekemään asianmukainen ehdotus asioista, joissa näiden kansalaisten mielestä tarvitaan unionin säädöstä tämän perustuslain soveltamiseksi. Eurooppalailla annetaan säännökset tällaisen kansalaisaloitteen tekemistä varten vaadittavista menettelyistä ja edellytyksistä, myös niiden jäsenvaltioiden vähimmäismäärästä, joista aloitteen tekijöiden on oltava kotoisin.

I-48 artikla

Työmarkkinaosapuolet ja itsenäinen sosiaalinen vuoropuhelu

Unioni tunnustaa Euroopan tason työmarkkinaosapuolten aseman ja edistää sitä ottaen huomioon kansallisten järjestelmien monimuotoisuuden. Se helpottaa työmarkkinaosapuolten välistä vuoropuhelua niiden itsenäisyyttä kunnioittaen.

Kasvua ja työllisyyttä käsittelevä sosiaalialan kolmikantahuippukokous osallistuu sosiaaliseen vuoropuheluun.

I-49 artikla

Euroopan oikeusasiamies

Euroopan oikeusasiamies, jonka Euroopan parlamentti valitsee, ottaa vastaan kantelut unionin toimielinten, elinten tai laitosten toiminnassa ilmenneistä epäkohdista tässä perustuslaissa määrätyin edellytyksin. Hän tutkii nämä kantelut ja laatii niistä kertomuksen. Euroopan oikeusasiamies hoitaa tehtävänsä täysin riippumattomana.

I-50 artikla

Unionin toimielinten, elinten ja laitosten toiminnan avoimuus

1. Unionin toimielimet, elimet ja laitokset toimivat mahdollisimman avoimesti edistääkseen hyvää hallintotapaa ja varmistaakseen kansalaisyhteiskunnan osallistumisen.
2. Euroopan parlamentin istunnot ovat julkisia, samoin neuvoston istunnot silloin kun se käsittelee esityksiä lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäviksi säädöksiksi ja äänestää niistä.
3. Kaikilla unionin kansalaisilla sekä kaikilla luonnollisilla henkilöillä, joiden asuinpaikka on jossakin jäsenvaltiossa, tai oikeushenkilöillä, joiden sääntömääräinen kotipaikka on jossakin jäsenvaltiossa, on III osassa määrätyin edellytyksin oikeus tutustua unionin toimielinten, elinten ja laitosten asiakirjoihin niiden tallennemuodosta riippumatta.

Eurooppalailla säädetään yleisistä periaatteista ja rajoituksista, joilla julkisen tai yksityisen edun huomioon ottamiseksi säännellään oikeutta tutustua tällaisiin asiakirjoihin.

4. Kukin toimielin, elin tai laitos antaa omassa työjärjestyksessään 3 kohdassa tarkoitetun eurooppalain mukaisesti erityismääräykset, jotka koskevat oikeutta tutustua sen asiakirjoihin.

*I-51 artikla***Henkilötietojen suoja**

1. Jokaisella on oikeus henkilötietojensa suojaan.
2. Eurooppalailla tai eurooppapuitelailla säädetään luonnollisten henkilöiden suojaa koskevista säännöistä, jotka koskevat unionin toimielinten, elinten ja laitosten sekä jäsenvaltioiden silloin, kun viimeksi mainitut toteuttavat unionin oikeuden soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa, suorittamaa henkilötietojen käsittelyä, sekä säännöt, jotka koskevat näiden tietojen vapaata liikkuvuutta. Sääntöjen noudattamista valvoo riippumaton viranomainen.

*I-52 artikla***Kirkkojen ja ei-tunnustuksellisten järjestöjen asema**

1. Unioni kunnioittaa kirkkojen ja uskonnollisten yhdistysten tai yhdyskuntien asemaa, joka niillä on kansallisen lainsäädännön mukaisesti jäsenvaltioissa, eikä puutu siihen.
2. Unioni kunnioittaa myös elämäkatsomuksellisten ja ei-tunnustuksellisten järjestöjen asemaa, joka niillä on kansallisen lainsäädännön mukaisesti.
3. Unioni käy avointa ja säännöllistä vuoropuhelua näiden kirkkojen ja järjestöjen kanssa tunnustaen niiden identiteetin ja erityisen tehtävän.

VII OSASTO

UNIONIN VARAINHOITO

*I-53 artikla***Talousarviota ja varainhoitoa koskevat periaatteet**

1. Kaikki unionin tulot ja menot arvioidaan kutakin varainhoitovuotta varten ja ne otetaan unionin talousarvioon III osan määräysten mukaisesti.
2. Talousarvioon otettujen tulojen ja menojen on oltava tasapainossa.
3. Talousarvioon otetaan vain kyseisen varainhoitovuoden menot III-412 artiklassa tarkoitetun eurooppalain mukaisesti.
4. Talousarvioon otettujen menojen toteuttaminen edellyttää, että ensin on annettu oikeudellisesti velvoittava unionin säädös, joka toimii oikeusperustana sen toiminnalle ja vastaavan menon toteuttamiselle III-412 artiklassa tarkoitetun eurooppalain mukaisesti, lukuun ottamatta siinä säädettyjä poikkeuksia.
5. Talousarvion kurinalaisuuden turvaamiseksi unioni ei anna sellaisia säädöksiä, joilla saattaa olla huomionarvoisia vaikutuksia talousarvioon, ellei se esitä vakuuksia sille, että näistä säädöksistä

aiheutuvat menot voidaan rahoittaa unionin omilla varoilla ja I-55 artiklassa tarkoitettua monivuotista rahoituskehystä noudattaen.

6. Talousarviota toteutetaan moitteettoman varainhoidon periaatteen mukaisesti. Jäsenvaltiot ja unioni toimivat yhteistyössä varmistaakseen, että talousarvioon otetut määrärahat käytetään tämän periaatteen mukaisesti.

7. Unioni ja jäsenvaltiot suojaavat unionin taloudellisia etuja petolliselta menettelyltä ja muulta laittomalta toiminnalta III-415 artiklan mukaisesti.

I-54 artikla

Unionin omat varat

1. Unioni huolehtii siitä, että sillä on tavoitteidensa saavuttamiseksi ja politiikkansa toteuttamiseksi tarvittavat varat.

2. Unionin talousarvio rahoitetaan kokonaisuudessaan omin varoin, sanotun kuitenkin rajoittamatta muita tuloja.

3. Unionin omien varojen järjestelmää koskevat säännökset annetaan neuvoston eurooppalailla. Tässä yhteydessä neuvosto voi ottaa käyttöön uusia omien varojen luokkia tai poistaa olemassa olevan luokan. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan. Tämä eurooppalaki tulee voimaan, kun jäsenvaltiot ovat hyväksyneet sen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.

4. Unionin omien varojen järjestelmää koskevat täytäntöönpanotoimenpiteet vahvistetaan neuvoston eurooppalailla siltä osin kuin siitä säädetään 3 kohdan nojalla annetussa eurooppalaissa. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.

I-55 artikla

Monivuotinen rahoituskehys

1. Monivuotisella rahoituskehyksellä pyritään takaamaan, että unionin menot kehittyvät hallitusti sen käytettävissä olevien omien varojen rajoissa. Monivuotisessa rahoituskehyksessä vahvistetaan maksusitoumusmäärärahoja koskevien vuotuisten ylärajojen sitovat määrät menoluokittain III-402 artiklan mukaisesti.

2. Monivuotinen rahoituskehys vahvistetaan neuvoston eurooppalailla. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti saatuaan Euroopan parlamentin kaikkien jäsentensä enemmistöllä antaman hyväksynnän.

3. Unionin vuotuinen talousarvio laaditaan monivuotista rahoituskehystä noudattaen.

4. Eurooppa-neuvosto voi yksimielisesti tehdä eurooppapäätöksen, jonka mukaan neuvosto voi 2 kohdassa tarkoitetun eurooppalain antaessaan tehdä ratkaisunsa määräenemmistöllä.

*I-56 artikla***Unionin talousarvio**

Unionin vuotuinen talousarvio vahvistetaan III-404 artiklan mukaisesti eurooppalailla.

VIII OSASTO

UNIONI JA SEN LÄHIYMPÄRISTÖ*I-57 artikla***Unioni ja sen lähiympäristö**

1. Unioni luo naapurimaittensa kanssa erityissuhteet pyrkien saamaan aikaan unionin arvoihin perustuvan alueen, jolla vallitsee vauraus ja hyvä naapuruus ja jolle ovat ominaisia yhteistyöhön perustuvat läheiset ja rauhanomaiset suhteet.
2. Unioni voi 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi tehdä erityisiä sopimuksia kyseisten valtioiden kanssa. Näihin sopimukseen voi sisältyä vastavuoroisia oikeuksia ja velvollisuuksia sekä mahdollisuus toteuttaa yhteisiä toimia. Sopimusten täytäntöönpanosta neuvotellaan määräajoin.

IX OSASTO

UNIONIN JÄSENYYS*I-58 artikla***Unioniin liittymistä koskevat vaatimukset ja menettely**

1. Unioniin voivat liittyä kaikki Euroopan valtiot, jotka kunnioittavat I-2 artiklassa tarkoitettuja arvoja ja sitoutuvat edistämään niitä yhdessä.
2. Unionin jäseneksi haluava Euroopan valtio osoittaa hakemuksensa neuvostolle. Hakemuksesta ilmoitetaan Euroopan parlamentille ja kansallisille parlamenteille. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti kuultuaan komissiota ja saatuaan Euroopan parlamentin kaikkien jäsentensä enemmistöllä antaman hyväksynnän. Liittymishoidoista ja -menettelyistä määrätään jäsenvaltioiden ja ehdokasvaltion välisellä sopimuksella. Sopimus annetaan kaikkien sopimusvaltioiden ratifioitavaksi valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.

*I-59 artikla***Tiettyjen unionin jäsenyydestä johtuvien oikeuksien pidättäminen**

1. Neuvosto voi jäsenvaltioiden yhden kolmasosan tai Euroopan parlamentin perustellusta aloitteesta tai komission ehdotuksesta tehdä eurooppapäätöksen, jossa todetaan, että on olemassa

selvä vaara, että jokin jäsenvaltio loukkaa vakavasti I-2 artiklassa tarkoitettuja arvoja. Neuvosto tekee ratkaisunsa jäsentensä neljän viidesosan enemmistöllä Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.

Ennen tätä toteamusta neuvosto kuulee asianomaista jäsenvaltiota ja voi, tehden ratkaisunsa samaa menettelyä noudattaen, antaa sille suosituksia.

Neuvosto tarkastaa säännöllisesti, ovatko tällaiseen toteamukseen johtaneet perusteet edelleen olemassa.

2. Eurooppa-neuvosto voi jäsenvaltioiden yhden kolmasosan aloitteesta tai komission ehdotuksesta tehdä eurooppapäätöksen, jossa todetaan, että jokin jäsenvaltio loukkaa vakavasti ja jatkuvasti I-2 artiklassa mainittuja arvoja, kehoitettuaan ensin tätä valtiota esittämään asiaa koskevat huomautuksensa. Eurooppa-neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.

3. Jos loukkaaminen on 2 kohdan mukaisesti todettu, neuvosto voi määräenemmistöllä tehdä eurooppapäätöksen, jolla pidätetään tietyt tästä perustuslaista johtuvat asianomaiselle jäsenvaltiolle kuuluvat oikeudet, tätä jäsenvaltiota edustavan neuvoston jäsenen äänioikeus mukaan luettuna. Neuvosto ottaa huomioon tällaisen oikeuksien pidättämisen mahdolliset vaikutukset luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Asianomaista valtiota sitovat kuitenkin edelleen sille tästä perustuslaista johtuvat velvoitteet.

4. Neuvosto voi määräenemmistöllä tehdä myöhemmin eurooppapäätöksen, jolla muutetaan tai kumotaan 3 kohdan nojalla hyväksytyt toimenpiteet, jos niiden hyväksymiseen johtaneessa tilanteessa tapahtuu muutos.

5. Tätä artiklaa sovellettaessa asianomaista jäsenvaltiota edustava Eurooppa-neuvoston jäsen tai neuvoston jäsen ei osallistu äänestykseen eikä tuota jäsenvaltiota oteta huomioon määriteltäessä 1 ja 2 kohdassa tarkoitettua jäsenvaltioiden kolmasosaa tai neljää viidesosaa. Henkilökohtaisesti tai edustettuina läsnä olevien jäsenten pidäytyminen äänestämästä ei estä 2 kohdassa tarkoitettujen eurooppapäätösten tekemistä.

Edellä 3 ja 4 kohdassa tarkoitettuja eurooppapäätöksiä tehtäessä määräenemmistöön tarvitaan vähintään 72 prosenttia neuvoston jäsenistä, jotka samalla edustavat osallistuvia jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia osallistuvien valtioiden väestöstä.

Kun äänioikeuden pidättämisestä on tehty päätös 3 kohdan mukaisesti ja neuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä jonkin tämän perustuslain määräyksen perusteella, määräenemmistö määritellään kuten toisessa alakohdassa tai, neuvoston toimiessa komission tai unionin ulkoasiainministerin ehdotuksesta, niin että se on vähintään 55 prosenttia niitä osallistuvia jäsenvaltioita edustavista neuvoston jäsenistä, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia osallistuvien valtioiden väestöstä. Jälkimmäisessä tapauksessa määrävähemmistössä on oltava vähintään niin monta neuvoston jäsentä, että he edustavat yli 35:tä prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden yhteenlasketusta väestöstä, lisättynä yhdellä jäsenellä; muussa tapauksessa katsotaan, että on saavutettu määräenemmistö.

6. Sovellettaessa tätä artiklaa Euroopan parlamentti tekee ratkaisunsa kahden kolmasosan enemmistöllä annetuista äänistä, jotka edustavat sen jäsenten enemmistöä.

*I-60 artikla***Unionista eroaminen**

1. Jokainen jäsenvaltio voi valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti päättää erota unionista.

2. Jäsenvaltio, joka päättää erota, ilmoittaa aikomuksestaan Eurooppa-neuvostolle. Unioni neuvottelee ja tekee kyseisen jäsenvaltion kanssa sopimuksen eroamiseen sovellettavista yksityiskohtaisista määräyksistä Eurooppa-neuvoston antamien suuntaviivojen perusteella ja ottaen huomioon puitteet, jotka sääntelevät kyseisen valtion myöhempiä suhteita unioniin. Tämä sopimus neuvotellaan III-325 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Sen tekee unionin puolesta neuvosto, joka tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.

3. Tätä perustuslakia lakataan soveltamasta asianomaiseen jäsenvaltioon sinä päivänä, jona erosopimus tulee voimaan tai, jos sopimusta ei ole, kahden vuoden kuluttua 2 kohdassa tarkoitettua ilmoituksesta, jollei Eurooppa-neuvosto yhteisymmärryksessä asianomaisen jäsenvaltion kanssa päätä yksimielisesti pidentää tätä määräaikaa.

4. Sovellettaessa 2 ja 3 kohtaa eroavaa jäsenvaltiota edustava Eurooppa-neuvoston ja neuvoston jäsen ei osallistu kyseistä jäsenvaltiota koskevan asian käsittelyyn eikä sitä koskevien päätösten tekemiseen Eurooppa-neuvostossa tai neuvostossa.

Määräenemmistöön tarvitaan vähintään 72 prosenttia neuvoston jäsenistä, jotka samalla edustavat osallistuvia jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia osallistuvien valtioiden väestöstä.

5. jos unionista eronnut jäsenvaltio hakee uudelleen jäsenyyttä, sen hakemus käsitellään I-58 artiklassa tarkoitetun menettelyn mukaisesti.

II OSA

EUROOPAN UNIONIN PERUSOIKEUSKIRJA

JOHDANTO

Euroopan kansat ovat luomalla välilleen yhä läheisemmän liiton päättäneet jakaa keskenään rauhanomaisen, yhteisiin arvoihin perustuvan tulevaisuuden.

Unioni perustuu ihmisarvon, vapauden, yhdenvertaisuuden ja yhteisvastuun jakamattomiin ja yleismaailmallisiin arvoihin, ja se on tietoinen henkisestä ja eettisestä perinnöstään. Se rakentuu kansanvallan ja oikeusvaltion periaatteille. Se asettaa ihmisen toimintansa keskipisteeksi ottamalla käyttöön unionin kansalaisuuden ja luomalla vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen.

Unioni edistää osaltaan näiden yhteisten arvojen vaalimista ja kehittämistä kunnioittaen Euroopan kansojen kulttuurien ja perinteiden monimuotoisuutta sekä jäsenvaltioiden kansallista identiteettiä ja niiden tapaa järjestää hallintonsa kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla. Unioni pyrkii edistämään tasapainoista ja kestävää kehitystä sekä varmistaa henkilöiden, palvelujen, tavaroiden ja pääomien vapaan liikkuvuuden sekä sijoittautumisvapauden.

Tämän vuoksi on välttämätöntä yhteiskunnan muutoksen, sosiaalisen edistyksen sekä tieteen ja tekniikan kehityksen mukaisesti vahvistaa näiden perusoikeuksien suojaa ja tuoda ne paremmin näkyviin perusoikeuskirjana.

Tässä perusoikeuskirjassa vahvistetaan unionin toimivallan ja tehtävien sekä toissijaisuusperiaatteen mukaisesti oikeudet, jotka perustuvat erityisesti jäsenvaltioille yhteisiin valtiosääntöperinteisiin ja kansainvälisiin velvoitteisiin, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehtyyn yleis-sopimukseen, unionin ja Euroopan neuvoston hyväksymiin sosiaalisiin peruskirjoihin sekä Euroopan unionin tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntöön. Unionin ja jäsenvaltioiden tuomioistuimet tulkitsevat tätä perusoikeuskirjaa tämän mukaisesti ottaen asianmukaisesti huomioon perusoikeuskirjan laatineen valmistelukunnan puheenjohtajiston alaisuudessa laaditut ja Eurooppa-valmistelukunnan puheenjohtajiston johdolla ajan tasalle saatetut selitykset.

Nämä oikeudet tuovat mukanaan vastuuta ja velvollisuuksia sekä muita ihmisiä että koko ihmiskuntaa ja tulevia sukupolvia kohtaan.

Tämän vuoksi unioni tunnustaa jäljempänä esitetyt oikeudet, vapaudet ja periaatteet.

I OSASTO

IHMISSARVO

*II-61 artikla***Ihmisarvo**

Ihmisarvo on loukkaamaton. Sitä on kunnioitettava ja suojeltava.

*II-62 artikla***Oikeus elämään**

1. Jokaisella on oikeus elämään.
2. Ketään ei saa tuomita kuolemaan eikä teloittaa.

*II-63 artikla***Oikeus henkilökohtaiseen koskemattomuuteen**

1. Jokaisella on oikeus ruumiilliseen ja henkiseen koskemattomuuteen.
2. Lääketieteen ja biologian alalla on noudatettava erityisesti seuraavia vaatimuksia ja kieltoja:
 - a) asianomaisen henkilön vapaaehtoinen ja asiaan vaikuttavista seikoista tietoisena annettu suostumus, joka on hankittu laissa säädettyjä menettelytapoja noudattaen;
 - b) ihmisten geneettiseen jalostamiseen tähtäävien käytäntöjen kielto, erityisesti sellaisten, joiden tavoitteena on ihmisten valikointi;
 - c) kielto hankkia taloudellista hyötyä ihmisruumiista ja sen osista sellaisinaan;
 - d) ihmisten jäljentämistarkoituksessa tapahtuvan kloonauksen kielto.

*II-64 artikla***Kidutuksen sekä epäinhimillisen tai halventavan rangaistuksen ja kohtelun kielto**

Ketään ei saa kiduttaa eikä kohdella tai rangaista epäinhimillisellä tai halventavalla tavalla.

*II-65 artikla***Orjuuden ja pakkotyön kieltö**

1. Ketään ei saa pitää orjana tai maaorjana.
2. Ketään ei saa vaatia tekemään pakkotyötä tai muuta pakollista työtä.
3. Ihmiskauppa kielletään.

II OSASTO

VAPAUDET

*II-66 artikla***Oikeus vapauteen ja turvallisuuteen**

Jokaisella on oikeus vapauteen ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen.

*II-67 artikla***Yksityis- ja perhe-elämän kunnioittaminen**

Jokaisella on oikeus siihen, että hänen yksityis- ja perhe-elämäänsä, kotiaan sekä viestejään kunnioitetaan.

*II-68 artikla***Henkilötietojen suoja**

1. Jokaisella on oikeus henkilötietojensa suojaan.
2. Tällaisten tietojen käsittelyn on oltava asianmukaista ja sen on tapahduttava tiettyä tarkoitusta varten ja asianomaisen henkilön suostumuksella tai muun laissa säädetyn oikeuttavan perusteen nojalla. Jokaisella on oikeus tutustua niihin tietoihin, joita hänestä on kerätty, ja saada ne oikaistuksi.
3. Riippumaton viranomainen valvoo näiden sääntöjen noudattamista.

*II-69 artikla***Oikeus solmia avioliitto ja oikeus perustaa perhe**

Oikeus solmia avioliitto ja oikeus perustaa perhe taataan tämän oikeuden käyttöä sääntelevien kansallisten lainsäädäntöjen mukaisesti.

*II-70 artikla***Ajatuksen, omantunnon ja uskonnon vapaus**

1. Jokaisella on oikeus ajatuksen, omantunnon ja uskonnon vapauteen. Tämä oikeus sisältää vapauden vaihtaa uskontoa tai vakaumusta ja vapauden tunnustaa uskontoa tai vakaumusta joko yksin tai yhdessä muiden kanssa julkisesti tai yksityisesti jumalanpalveluksissa, opettamalla, hartaudenharjoituksissa ja uskonnollisin menoin.
2. Oikeus kieltäytyä asepalveluksesta omantunnon syistä tunnustetaan tämän oikeuden käyttöä sääntelevien kansallisten lainsäädäntöjen mukaisesti.

*II-71 artikla***Sananvapaus ja tiedonvälityksen vapaus**

1. Jokaisella on oikeus sananvapauteen. Tämä oikeus sisältää mielipiteenvapauden sekä vapauden vastaanottaa ja levittää tietoja tai ajatuksia viranomaisten siihen puuttumatta ja alueellisista rajoista riippumatta.
2. Tiedotusvälineiden vapautta ja moniarvoisuutta kunnioitetaan.

*II-72 artikla***Kokoontumis- ja yhdistymisvapaus**

1. Jokaisella on oikeus rauhanomaiseen kokoontumisvapauteen ja yhdistymisvapauteen kaikilla tasoilla erityisesti poliittisessa, ammattiyhdistys- ja yhteiskunnallisessa toiminnassa, mihin sisältyy, että jokaisella on oikeus perustaa yhdessä muiden kanssa ammattiyhdistyksiä ja liittyä niihin etujensa puolustamiseksi.
2. Unionin tason poliittiset puolueet myötävaikuttavat unionin kansalaisten poliittisen tahdon ilmaisemiseen.

*II-73 artikla***Taiteen ja tutkimuksen vapaus**

Taiteen ja tieteellisen tutkimuksen vapaus turvataan. Akateemista vapautta kunnioitetaan.

*II-74 artikla***Oikeus koulutukseen**

1. Jokaisella on oikeus koulutukseen ja oikeus saada ammatillista koulutusta sekä jatko- ja täydennyskoulutusta.
2. Tähän oikeuteen kuuluu mahdollisuus saada maksutta oppivelvollisuuteen perustuvaa opetusta.
3. Vapautta perustaa oppilaitoksia demokratian periaatteita kunnioittaen sekä vanhempien oikeutta varmistaa lapsilleen omien uskonnollisten, aatteellisten ja kasvatuksellisten vakaumustensa mukainen

kasvatus ja opetus kunnioitetaan kyseisen vapauden ja kyseisen oikeuden käyttöä sääntelevien kansallisten lainsäädäntöjen mukaisesti.

II-75 artikla

Ammatillinen vapaus ja oikeus tehdä työtä

1. Jokaisella on oikeus tehdä työtä ja harjoittaa vapaasti valitsemaansa tai hyväksymäänsä ammattia.
2. Jokaisella unionin kansalaisella on vapaus hakea työtä, tehdä työtä, sijoittautua tai tarjota palveluja missä tahansa jäsenvaltiossa.
3. Kolmansien maiden kansalaisilla, joilla on lupa tehdä työtä jäsenvaltioiden alueella, on oikeus samanlaisiin työehtoihin kuin unionin kansalaisilla.

II-76 artikla

Elinkeinovapaus

Elinkeinovapaus tunnustetaan unionin oikeuden sekä kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisesti.

II-77 artikla

Omistusoikeus

1. Jokaisella on oikeus nauttia laillisesti hankkimastaan omaisuudesta sekä käyttää, luovuttaa ja testamentata sitä. Keneltäkään ei saa riistää hänen omaisuuttaan muutoin kuin yleisen edun sitä vaatiessa laissa säädettyissä tapauksissa ja laissa säädettyjen ehtojen mukaisesti ja siten, että hänelle suoritetaan kohtuullisessa ajassa oikeudenmukainen korvaus omaisuuden menetyksestä. Omaisuuden käyttöä voidaan säännellä lailla siinä määrin kuin se on yleisen edun mukaan välttämätöntä.
2. Teollis- ja tekijänoikeudet turvataan.

II-78 artikla

Oikeus turvapaikkaan

Oikeus turvapaikkaan taataan pakolaisten oikeusasemaa koskevan 28 päivänä heinäkuuta 1951 tehdyn Geneven yleissopimuksen ja pakolaisten oikeusasemaa koskevan 31 päivänä tammikuuta 1967 tehdyn pöytäkirjan määräysten sekä tämän perustuslain mukaisesti.

II-79 artikla

Suoja palauttamis-, karkottamis- ja luovuttamistapauksissa

1. Joukkokarkotukset kielletään.
2. Ketään ei saa palauttaa, karkottaa tai luovuttaa sellaiseen maahan, jossa häntä vakavasti uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus tai muu epäinhimillinen tai halventava rangaistus tai kohtelu.

III OSASTO

TASA-ARVO

II-80 artikla

Yhdenvertaisuus lain edessä

Kaikki ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä.

II-81 artikla

Syrjintäkielto

1. Kielletään kaikenlainen syrjintä, joka perustuu sukupuoleen, rotuun, ihonväriin tai etniseen taikka yhteiskunnalliseen alkuperään, geneettisiin ominaisuuksiin, kieleen, uskontoon tai vakaukseen, poliittisiin tai muihin mielipiteisiin, kansalliseen vähemmistöön kuulumiseen, varallisuuteen, syntyperään, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen tai muuhun sellaiseen seikkaan.

2. Kielletään kaikenlainen kansalaisuuteen perustuva syrjintä tämän perustuslain soveltamisalalla, sanotun kuitenkin rajoittamatta sen erityismääräysten soveltamista.

II-82 artikla

Kulttuurinen, uskonnollinen ja kielellinen monimuotoisuus

Unioni kunnioittaa kulttuurista, uskonnollista ja kielellistä monimuotoisuutta.

II-83 artikla

Naisten ja miesten välinen tasa-arvo

Naisten ja miesten välinen tasa-arvo on varmistettava kaikilla aloilla työelämä ja palkkaus mukaan lukien.

Tasa-arvon periaate ei estä pitämästä voimassa tai toteuttamasta toimenpiteitä, jotka tarjoavat erityisetuja aliedustettuna olevalle sukupuolelle.

II-84 artikla

Lapsen oikeudet

1. Lapsella on oikeus hänen hyvinvoinnilleen välttämättömään suojeluun ja huolenpitoon. Lapsen on saatava ilmaista vapaasti mielipiteensä. Lapsen mielipide on hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti otettava huomioon häntä koskevissa asioissa.

2. Kaikissa lasta koskevissa viranomaisten tai yksityisten laitosten toimissa on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu.

3. Jokaisella lapsella on oikeus ylläpitää henkilökohtaisia suhteita ja suoria yhteyksiä kumpaankin vanhempansa säännöllisesti, jollei se ole lapsen edun vastaista.

II-85 artikla

Ikääntyneiden henkilöiden oikeudet

Unioni tunnustaa ikääntyneiden henkilöiden oikeuden ihmisarvoiseen ja itsenäiseen elämään sekä oikeuden osallistua yhteiskunnalliseen elämään ja kulttuurielämään, ja kunnioittaa näitä oikeuksia.

II-86 artikla

Vammaisten sopeutuminen yhteiskuntaan

Unioni tunnustaa vammaisten oikeuden päästä osallisiksi toimenpiteistä, joilla edistetään heidän itsenäistä elämäänsä, yhteiskunnallista ja ammatillista sopeutumistaan sekä osallistumistaan yhteiskuntaelämään, ja kunnioittaa tätä oikeutta.

IV OSASTO

YHTEISVASTUU

II-87 artikla

Työntekijöiden oikeus saada tietoja ja tulla kuulluksi yrityksessä

Työntekijöille tai heidän edustajilleen on asianmukaisilla tasoilla taattava mahdollisuus saada riittävän ajoissa tietoa ja tulla kuulluksi unionin oikeuden sekä kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisissa tapauksissa ja niissä määrätyn edellytyksin.

II-88 artikla

Neuvotteluoikeus ja oikeus työtaistelutoimiin

Työntekijöillä ja työnantajilla tai näiden järjestöillä on unionin oikeuden sekä kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisesti oikeus asianmukaisilla tasoilla neuvotella ja tehdä työ- ja virkaehtosopimuksia sekä oikeus ryhtyä eturistiriitatilanteissa etujensa puolustamiseksi työtaistelutoimiin, lakko mukaan lukien.

II-89 artikla

Oikeus työnvälityspalveluihin

Jokaisella on oikeus maksuttomiin työnvälityspalveluihin.

*II-90 artikla***Suoja perusteettoman irtisanomisen yhteydessä**

Jokaisella työntekijällä on oikeus suojaan perusteettomalta irtisanomiselta unionin oikeuden sekä kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisesti.

*II-91 artikla***Oikeudenmukaiset ja kohtuulliset työolot ja työehdot**

1. Jokaisella työntekijällä on oikeus terveellisiin, turvallisiin ja ihmisarvoisiin työoloihin ja työehtoihin.
2. Jokaisella työntekijällä on oikeus enimmäistyöajan rajoitukseen sekä päivittäisiin ja viikoittaisiin lepoaikoihin ja palkalliseen vuosilomaan.

*II-92 artikla***Lapsityövoiman käytön kieltö ja nuorten suojele työssä**

Lapsityövoiman käyttö on kielletty. Työhön pääsemiseksi vaadittava vähimmäisikä ei saa olla alempi kuin ikä, jolloin oppivelvollisuus päättyy, sanotun kuitenkin rajoittamatta nuorille suotuisampien sääntöjen soveltamista ja rajoitettuja poikkeuksia.

Työhön otetuille nuorille on annettava heidän ikänsä mukaiset työolot ja -ehdot ja heitä on suojeltava taloudelliselta hyväksikäytöltä ja työltä, joka saattaa vahingoittaa heidän turvallisuuttaan, terveyttään tai fyysistä, henkistä, moraalista tai sosiaalista kehitystään tai haitata heidän koulutustaan.

*II-93 artikla***Perhe- ja työelämä**

1. Perheen oikeudellinen, taloudellinen ja yhteiskunnallinen suoja varmistetaan.
2. Voidakseen sovittaa yhteen perhe- ja työelämänsä jokaisella on oikeus suojaan irtisanomiselta äitiyteen liittyvän synn vuoksi sekä oikeus vanhempainlomaan ja palkalliseen äitiyslomaan lapsen syntymän tai lapseksiottamisen johdosta.

*II-94 artikla***Sosiaaliturva ja toimeentulotuki**

1. Unioni tunnustaa oikeuden sosiaaliturvaetuksiin ja sosiaalipalveluihin, joilla taataan suoja muun muassa raskauden ja synnytyksen aikana ja sairauden, työtapaturman, hoidon tarpeen ja vanhuuden varalta sekä työpaikan menetyksen yhteydessä unionin oikeuden sekä kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisesti, ja se kunnioittaa tätä oikeutta.

2. Jokaisella unionissa laillisesti asuvalla ja siellä laillisesti liikkuvalla on oikeus sosiaaliturvaetuuksiin ja sosiaalisiin etuihin unionin oikeuden sekä kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisesti.

3. Yhteiskunnallisen syrjäytymisen ja köyhyyden torjumiseksi unioni tunnustaa oikeuden toimeentulotukeen ja asumisen tukeen tarkoituksena turvata ihmisarvoinen elämä jokaiselle, jolla ei ole riittävästi varoja, unionin oikeuden sekä kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisesti, ja se kunnioittaa tätä oikeutta.

II-95 artikla

Terveyden suojelu

Jokaisella on oikeus saada ehkäisevää terveydenhoitoa ja sairaanhoitoa kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisin edellytyksin. Ihmisten terveyden korkeatasoinen suojelu varmistetaan kaikkien unionin politiikkojen ja toimintojen määrittelyssä ja toteuttamisessa.

II-96 artikla

Mahdollisuus käyttää yleistä taloudellista etua koskevia palveluja

Edistääkseen unionin sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta unioni tunnustaa mahdollisuuden käyttää kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisia yleistä taloudellista etua koskevia palveluja tämän perustuslain mukaisesti, ja se kunnioittaa tätä oikeutta.

II-97 artikla

Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelun korkea taso ja ympäristön laadun parantaminen on sisällytettävä unionin politiikkoihin ja varmistettava kestävä kehityksen periaatteen mukaisesti.

II-98 artikla

Kuluttajansuoja

Unionin politiikoissa varmistetaan korkeatasoinen kuluttajansuoja.

V OSASTO

KANSALAISTEN OIKEUDET

*II-99 artikla***Äänioikeus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin vaaleissa**

1. Jokaisella unionin kansalaisella on äänioikeus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin vaaleissa siinä jäsenvaltiossa, jossa hän asuu, samoin edellytyksin kuin kyseisen jäsenvaltion omilla kansalaisilla.
2. Euroopan parlamentin jäsenet valitaan yleisillä, välittömällä, vapaille ja salaisilla vaaleilla.

*II-100 artikla***Äänioikeus ja vaalikelpoisuus kunnallisvaaleissa**

Jokaisella unionin kansalaisella on äänioikeus ja vaalikelpoisuus kunnallisvaaleissa siinä jäsenvaltiossa, jossa hän asuu, samoin edellytyksin kuin kyseisen jäsenvaltion omilla kansalaisilla.

*II-101 artikla***Oikeus hyvään hallintoon**

1. Jokaisella on oikeus siihen, että unionin toimielimet, elimet ja laitokset käsittelevät hänen asiansa puolueettomasti, oikeudenmukaisesti ja kohtuullisessa ajassa.
2. Tähän oikeuteen sisältyy erityisesti:
 - a) jokaisen oikeus tulla kuulluksi ennen kuin häntä vastaan ryhdytään yksittäiseen toimenpiteeseen, joka vaikuttaa häneen epäedullisesti;
 - b) jokaisen oikeus tutustua häntä koskeviin asiakirjoihin ottaen huomioon oikeutetun luottamuksellisuuden, salassapitovelvollisuuden ja liikesalaisuuden vaatimukset;
 - c) hallintoelinten velvollisuus perustella päätöksensä.
3. Jokaisella on oikeus saada unionilta korvaus niistä vahingoista, joita unionin toimielimet tai sen henkilökuntaan kuuluvat ovat aiheuttaneet tehtäviään suorittaessaan, jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteisten yleisten periaatteiden mukaisesti.
4. Jokainen voi ottaa yhteyttä unionin toimielimiin jollakin tämän perustuslain kielistä, ja hänen on saatava vastaus samalla kielellä.

*II-102 artikla***Oikeus tutustua asiakirjoihin**

Jokaisella unionin kansalaisella sekä jokaisella luonnollisella henkilöllä tai oikeushenkilöllä, jonka asuinpaikka tai sääntömääräinen kotipaikka on jäsenvaltiossa, on oikeus tutustua Euroopan unionin toimielinten, elinten ja laitosten asiakirjoihin niiden tallennemuodosta riippumatta.

*II-103 artikla***Euroopan oikeusasiamies**

Jokaisella unionin kansalaisella sekä jokaisella luonnollisella henkilöllä ja oikeushenkilöllä, jonka asuinpaikka tai sääntömääräinen kotipaikka on jäsenvaltiossa, on oikeus tehdä Euroopan oikeusasiamiehelle kantelu, joka koskee unionin toimielinten, elinten tai laitosten toiminnassa ilmenneitä epäkohtia, lukuun ottamatta Euroopan unionin tuomioistuimen toimintaa lainkäyttöelimenä.

*II-104 artikla***Oikeus esittää vetoamus**

Jokaisella unionin kansalaisella sekä jokaisella luonnollisella henkilöllä ja oikeushenkilöllä, jonka asuinpaikka tai sääntömääräinen kotipaikka on jäsenvaltiossa, on oikeus vedota Euroopan parlamenttiin.

*II-105 artikla***Liikkumis- ja oleskeluvapaus**

1. Jokaisella unionin kansalaisella on oikeus vapaasti liikkua ja oleskella jäsenvaltioiden alueella.
2. Liikkumis- ja oleskeluvapaus voidaan tämän perustuslain mukaisesti myöntää jäsenvaltion alueella laillisesti asuville kolmansien maiden kansalaisille.

*II-106 artikla***Diplomaatti- ja konsuliviranomaisten antama suojelu**

Jokainen unionin kansalainen saa kolmannen maan alueella, jossa jäsenvaltiolla, jonka kansalainen hän on, ei ole edustusta, suojelua minkä tahansa jäsenvaltion diplomaatti- ja konsuliviranomaisilta samoin edellytyksin kuin kyseisen jäsenvaltion omat kansalaiset.

VI OSASTO

LAINKÄYTTÖ

II-107 artikla

Oikeus tehokkaiiin oikeussuojakeinoihin ja puolueettomaan tuomioistuimeen

Jokaisella, jonka unionin oikeudessa taattuja oikeuksia ja vapauksia on loukattu, on oltava tässä artiklassa määrättyjen edellytysten mukaisesti käytettävissään tehokkaat oikeussuojakeinot tuomioistuimessa.

Jokaisella on oikeus kohtuullisen ajan kuluessa oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa, joka on etukäteen laillisesti perustettu. Jokaisella on oltava mahdollisuus saada neuvoja ja antaa toisen henkilön puolustaa ja edustaa itseään.

Maksutonta oikeusapua annetaan vähävaraisille, jos tällainen apu on tarpeen, jotta asianomainen voisi tehokkaasti käyttää oikeutta saattaa asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi.

II-108 artikla

Syyttömyysolettama ja oikeus puolustukseen

1. Jokaista syytettyä on pidettävä syyttömänä, kunnes hänen syyllisyytensä on laillisesti näytetty toteen.
2. Jokaiselle syytetylle taataan oikeus puolustukseen.

II-109 artikla

Laillisuusperiaate ja rikoksista määrättävien rangaistusten oikeasuhteisuuden periaate

1. Ketään ei saa pitää syyllisenä rikokseen sellaisen teon tai laiminlyönnin perusteella, joka ei ollut tekohetkellä rikos kansallisen lainsäädännön tai kansainvälisen oikeuden mukaan. Rikoksesta ei saa määrätä sen tekohetkellä sovellettavissa ollutta rangaistusta ankarampaa rangaistusta. Jos rikoksen teon jälkeen laissa säädetään lievemmästä rangaistuksesta, sitä on sovellettava.
2. Tämän artiklan määräykset eivät estä panemasta vireille oikeudenkäyntiä henkilöä vastaan ja tuomitsemasta häntä rangaistukseen teosta tai laiminlyönnistä, joka kansakuntien yhteisesti tunnustamien yleisten periaatteiden mukaan oli tekohetkellä rikos.
3. Rangaistus ei saa olla epäsuhteessa rikoksen vakavuuteen.

II-110 artikla

Kielto syyttää ja rangaista oikeudenkäynnissä kahdesti samasta rikoksesta

Ketään ei saa panna syytteeseen tai rangaista rikoksesta, josta hänet on jo unionissa lopullisesti vapautettu tai tuomittu syylliseksi lain mukaisesti.

VII OSASTO

**PERUSOIKEUSKIRJAN TULKINTAA JA SOVELTAMISTA
KOSKEVAT YLEISET MÄÄRÄYKSET***II-111 artikla***Soveltamisala**

1. Tämän perusoikeuskirjan määräykset koskevat unionin toimielimiä, elimiä ja laitoksia toissijaisuusperiaatteen mukaisesti sekä jäsenvaltioita ainoastaan silloin, kun viimeksi mainitut soveltavat unionin oikeutta. Tämän vuoksi ne kunnioittavat tämän perusoikeuskirjan mukaisia oikeuksia, noudattavat sen sisältämiä periaatteita ja edistävät niiden soveltamista kukin toimivaltansa mukaisesti sekä unionille tämän perustuslain muissa osissa annetun toimivallan rajoja noudattaen.
2. Tällä perusoikeuskirjalla ei uloteta unionin oikeuden soveltamisalaa unionin toimivaltaa laajemmaksi eikä luoda unionille uutta toimivaltaa tai uusia tehtäviä eikä muuteta tämän perustuslain muissa osissa määriteltyjä toimivaltuuksia ja tehtäviä.

*II-112 artikla***Oikeuksien ja periaatteiden ulottuvuus ja tulkinta**

1. Tässä perusoikeuskirjassa tunnustettujen oikeuksien ja vapauksien käyttämistä voidaan rajoittaa ainoastaan lailla sekä kyseisten oikeuksien ja vapauksien keskeistä sisältöä kunnioittaen. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti rajoituksia voidaan säätää ainoastaan, jos ne ovat välttämättömiä ja vastaavat tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita tai tarvetta suojella muiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia.
2. Tässä perusoikeuskirjassa tunnustettuja oikeuksia, joista on määräyksiä tämän perustuslain muissa osissa, sovelletaan niissä määriteltyjen edellytysten ja rajoitusten mukaisesti.
3. Siltä osin kuin tämän perusoikeuskirjan oikeudet vastaavat ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä yleissopimuksessa taattuja oikeuksia, niiden merkitys ja ulottuvuus ovat samat kuin mainitussa yleissopimuksessa. Tämä määräys ei estä unionia myöntämästä tätä laajempaa suojaa.
4. Siltä osin kuin tässä perusoikeuskirjassa tunnustetaan perusoikeudet sellaisina kuin ne ilmenevät jäsenvaltioiden yhteisestä valtiosääntöperinteestä, näitä perusoikeuksia on tulkittava mainitun perinteen mukaisesti.
5. Tämän perusoikeuskirjan periaatteita sisältävät määräykset voidaan panna täytäntöön unionin toimielinten, elinten tai laitosten oman toimivaltansa puitteissa hyväksymillä lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävillä säädöksillä, täytäntöönpanosäädöksillä sekä säädöksillä, joita jäsenvaltiot antavat unionin lainsäädännön täytäntöönpanemiseksi. Ne voidaan saattaa tuomioistuimen ratkaistaviksi vain sikäli kuin on kyse tällaisten säädösten tulkinnasta tai niiden laillisuuden valvonnasta.

6. Kansalliset lainsäädännöt ja käytännöt on otettava täysin huomioon siten kuin tässä perusoikeuskirjassa määrätään.

7. Unionin ja jäsenvaltioiden tuomioistuimet ottavat asianmukaisesti huomioon perusoikeuskirjan tulkitsemisen ohjaamiseksi laaditut selitykset.

II-113 artikla

Suojan taso

Tämän perusoikeuskirjan määräyksiä ei saa tulkita siten, että ne rajoittaisivat tai loukkaisivat niitä ihmisoikeuksia ja perusvapauksia, jotka asianomaisella soveltamisalalla tunnustetaan unionin oikeudessa, kansainvälisessä oikeudessa ja niissä kansainvälisissä yleissopimuksissa, joiden osapuolina unioni tai kaikki jäsenvaltiot ovat, ja erityisesti ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä yleissopimuksessa, sekä jäsenvaltioiden valtiosäännöissä.

II-114 artikla

Oikeuksien väärinkäytön kielto

Tämän perusoikeuskirjan määräysten ei saa tulkita antavan oikeutta ryhtyä sellaiseen toimintaan tai tehdä sellaista tekoa, jonka tarkoituksena on tehdä tyhjäksi jokin tässä perusoikeuskirjassa tunnustettu oikeus tai vapaus tai rajoittaa sitä laajemmalti kuin tässä perusoikeuskirjassa on sallittu.

III OSA

UNIONIN POLITIIKAT JA TOIMINTA

I OSASTO

YLEISESTI SOVELLETTAVAT MÄÄRÄYKSET

III-115 artikla

Unioni varmistaa tässä osassa tarkoitettujen eri politiikkojen ja toimien välisen johdonmukaisuuden kaikki tavoitteensa huomioon ottaen ja siirretyn toimivallan periaatetta noudattaen.

III-116 artikla

Toteuttaessaan tässä osassa tarkoitettuja toimia unioni pyrkii poistamaan eriarvoisuutta naisten ja miesten väliltä ja edistämään sukupuolten tasa-arvoa.

III-117 artikla

Unioni ottaa tässä osassa tarkoitetun politiikkansa ja toimintansa määrittelyssä ja toteuttamisessa huomioon korkean työllisyystason edistämiseen, riittävän sosiaalisen suojelun takaamiseen, sosiaalisen syrjäytymisen torjumiseen sekä korkeatasoiseen koulutukseen ja ihmisten terveyden korkeatasoiseen suojeluun liittyvät vaatimukset.

III-118 artikla

Tässä osassa tarkoitettujen politiikkojen ja toimien määrittelyssä ja toteuttamisessa unioni pyrkii torjumaan kaiken sukupuoleen, rotuun, etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän.

III-119 artikla

Ympäristönsuojelua koskevat vaatimukset on sisällytettävä tässä osassa tarkoitettujen unionin politiikkojen ja toimien määrittelyyn ja toteuttamiseen, erityisesti kestävä kehityksen edistämiseksi.

III-120 artikla

Kuluttajansuojaa koskevat vaatimukset otetaan huomioon yhteisön muita politiikkoja ja toimia määriteltäessä ja toteutettaessa.

III-121 artikla

Määritellessään ja toteuttaessaan unionin politiikkaa maatalouden, kalastuksen, liikenteen, sisämarkkinoiden sekä tutkimuksen, teknologian kehittämisen ja avaruuden aloilla unioni ja jäsenvaltiot

ottavat täysimääräisesti huomioon eläinten, jotka ovat tuntevia olentoja, hyvinvoinnin vaatimukset kunnioittaen samalla erityisesti uskonnollisiin menoihin, kulttuuriperinteeseen ja alueellisiin perinteisiin liittyviä jäsenvaltioiden lakeja tai hallinnollisia määräyksiä sekä tapoja.

III-122 artikla

Ottaen huomioon yleistä taloudellista etua koskevien palvelujen aseman palveluina, joita kaikki unionissa arvostavat, ja niiden merkityksen sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden edistämiseksi, unioni ja jäsenvaltiot huolehtivat kukin toimivaltansa mukaisesti ja tämän perustuslain soveltamisalalla siitä, että tällaiset palvelut toimivat sellaisten periaatteiden pohjalta ja erityisesti sellaisin taloudellisin ja rahoituksellisin edellytyksin, että ne voivat täyttää tehtävänsä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta I-5, III-166, III-167 ja III-238 artiklan soveltamista. Nämä periaatteet ja edellytykset määritellään eurooppalailla, sanotun kuitenkaan rajoittamatta jäsenvaltioiden toimivaltaa tarjota, tilata ja rahoittaa tällaisia palveluja tämän perustuslain mukaisesti.

II OSASTO

SYRJINTÄKIELTO JA KANSALAISSUUS

III-123 artikla

Eurooppalailla tai -puitelaila voidaan antaa säännöt, jotka koskevat I-4 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltoa.

III-124 artikla

1. Neuvoston eurooppalailla tai -puitelaila voidaan unionille tässä perustuslaissa annetun toimivallan rajoissa vahvistaa tarvittavat toimenpiteet sukupuoleen, rotuun, etniseen alkuperään, uskuntoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän torjumiseksi, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän perustuslain muiden määräysten soveltamista. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.

2. Poiketen siitä, mitä 1 kohdassa määrätään, eurooppalailla tai -puitelaila voidaan säätää unionin kannustustoimenpiteiden peruseriaatteista ja määritellä toimenpiteitä, joilla tuetaan jäsenvaltioiden toimintaa 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamisen edistämiseksi kuitenkin niin, etteivät nämä toimenpiteet saa merkitä jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista.

III-125 artikla

1. Jos osoittautuu, että tarvitaan unionin toimintaa helpottamaan jokaisen unionin kansalaisen mahdollisuutta käyttää I-10 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettua oikeutta liikkua ja oleskella vapaasti, eikä tässä perustuslaissa ole määräyksiä tähän tarvittavista valtuuksista, eurooppalailla tai -puitelaila voidaan säätää toimenpiteistä tätä tarkoitusta varten.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettua tarkoitusta varten ja jollei tässä perustuslaissa ole määräyksiä tähän toimintaan tarvittavista valtuuksista, neuvoston eurooppalailla tai -puitelaila voidaan säätää toimenpiteistä, jotka koskevat passeja, henkilötodistuksia, oleskelulupia tai muita niihin rinnastettavia asiakirjoja, sekä toimenpiteistä, jotka koskevat sosiaaliturvaa tai sosiaalista suojelua. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

III-126 artikla

Neuvoston eurooppalailla tai -puitelaila säädetään yksityiskohtaisista säännöistä, jotka koskevat I-10 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettua jokaisen unionin kansalaisen oikeutta äänestää ja asettua ehdokkaaksi kunnallisvaaleissa ja Euroopan parlamentin vaaleissa siinä jäsenvaltiossa, jossa hän asuu, olematta tämän valtion kansalainen. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan. Näihin sääntöihin voi sisältyä poikkeuksia, jos ne ovat perusteltuja jonkin jäsenvaltion erityisten ongelmien takia.

Äänioikeus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin vaaleissa eivät rajoita III-330 artiklan 1 kohdan ja sen soveltamiseksi hyväksytyjen toimenpiteiden soveltamista.

III-127 artikla

Jäsenvaltiot toteuttavat tarvittavat toimenpiteet I-10 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitettun unionin kansalaisten diplomaatti- ja konsulisuojelun turvaamiseksi kolmansissa maissa.

Jäsenvaltiot aloittavat tämän suojelun turvaamisen edellyttämät kansainväliset neuvottelut.

Neuvoston eurooppalailla voidaan säätää tällaista suojelua helpottavista tarpeellisista toimenpiteistä. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

III-128 artikla

Ne kielet, joilla jokainen unionin kansalainen voi I-10 artiklan 2 kohdan d alakohdan nojalla kääntyä toimielimen tai elimen puoleen ja saada vastauksen, luetaan IV-448 artiklassa. Edellä I-10 artiklan 2 kohdan d alakohdassa tarkoitetaan I-19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa sekä I-30, I-31 ja I-32 artiklassa lueteltuja toimielimiä ja elimiä sekä Euroopan oikeusasiamiestä.

III-129 artikla

Komissio antaa Euroopan parlamentille, neuvostolle sekä talous- ja sosiaalikomitealle joka kolmas vuosi kertomuksen I-10 artiklan ja tämän osaston soveltamisesta. Tässä kertomuksessa otetaan huomioon unionin kehitys.

Tämän kertomuksen pohjalta ja rajoittamatta tämän perustuslain muiden määräysten soveltamista voidaan I-10 artiklan mukaisia oikeuksia täydentää neuvoston eurooppalailla tai -puitelaila. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan. Laki tai puitelaki tulee voimaan, kun jäsenvaltiot ovat hyväksyneet sen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.

III OSASTO

SISÄISET POLITIIKAT JA TOIMET

I LUKU

SISÄMARKKINAT

1 JAKSO

SISÄMARKKINOIDEN TOTEUTTAMINEN JA TOIMINTA

III-130 artikla

1. Unioni hyväksyy toimenpiteet, joiden tarkoituksena on toteuttaa sisämarkkinat tai varmistaa niiden toiminta tämän perustuslain asiaa koskevien määräysten mukaisesti.
2. Sisämarkkinat käsittävät alueen, jolla ei ole sisäisiä rajoja ja jolla henkilöiden, palvelujen, tavaroiden ja pääomien vapaa liikkuvuus taataan tämän perustuslain mukaisesti.
3. Neuvosto hyväksyy komission ehdotuksesta eurooppa-asetukset tai -päätökset, joissa määritellään ne suuntaviivat ja edellytykset, jotka ovat tarpeen tasapainoisen edistymisen takaamiseksi kaikilla kyseisillä aloilla.
4. Laatiessaan ehdotuksiaan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi komissio ottaa huomioon sen, kuinka paljon tiettyjen eri kehitystasoilla olevien kansantalouksien täytyy ponnistella sisämarkkinoiden toteuttamiseksi, ja se voi ehdottaa aiheellisia toimenpiteitä.

Jos nämä toimenpiteet ovat poikkeustoimenpiteitä, niiden on oltava väliaikaisia ja aiheutettava mahdollisimman vähän häiriötä sisämarkkinoiden toiminnalle.

III-131 artikla

Jäsenvaltiot neuvottelevat keskenään, jotta ne voivat yhdessä toteuttaa tarvittavat toimenpiteet estääkseen sen, että sisämarkkinoiden toimintaan vaikuttaisivat ne toimenpiteet, joihin jokin jäsenvaltio voi joutua turvautumaan yleisen järjestyksen ylläpitämiseen vaikuttavissa vakavissa sisäisissä levottomuuksissa, sodassa tai sodan uhkaa merkitsevässä vakavassa kansainvälisessä jännitystilassa taikka täyttääkseen veloitteet, joihin se on sitoutunut rauhan ja kansainvälisen turvallisuuden ylläpitämiseksi.

III-132 artikla

Jos III-131 ja III-436 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa toteutetut toimenpiteet vääristävät kilpailun edellytyksiä sisämarkkinoilla, komissio tutkii yhdessä sen jäsenvaltion kanssa, jota asia koskee, miten näitä toimenpiteitä voidaan mukauttaa tämän perustuslain määräyksiin.

Poiketen III-360 ja III-361 artiklassa määrätystä menettelystä komissio tai jäsenvaltio voi, jos se katsoo, että jokin jäsenvaltio käyttää väärin III-131 ja III-436 artiklassa tarkoitettuja valtuuksia, saattaa asian suoraan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi. Unionin tuomioistuin ratkaisee asian yleisön läsnä olematta.

2 JAKSO

HENKILÖIDEN JA PALVELUJEN VAPAA LIKKUVUUS

1 alajakso

Työntekijät

III-133 artikla

1. Työntekijöillä on oikeus liikkua vapaasti unionissa.
2. Kaikki kansalaisuuteen perustuva jäsenvaltioiden työntekijöiden syrjintä työsopimusten tekemisessä sekä palkkauksessa ja muissa työehdoissa on kiellettyä.
3. Työntekijöillä on oikeus yleisen järjestyksen tai turvallisuuden taikka kansanterveyden vuoksi perustelluin rajoituksin
 - a) ottaa vastaan tosiasiallisesti tarjottua työtä;
 - b) liikkua tässä tarkoituksessa vapaasti jäsenvaltioiden alueella;
 - c) oleskella jäsenvaltion alueella työn tekemiseksi tämän valtion kotimaisten työntekijöiden työsuhdetta koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten mukaisesti;
 - d) jäädä työsuhteen päätyttyä jäsenvaltion alueelle komission eurooppa-asetuksissa säädetyin edellytyksin.
4. Tämä artikla ei koske julkisen hallinnon palvelussuhteita.

III-134 artikla

Eurooppalailla tai -puitelaila säädetään toimenpiteistä, jotka ovat tarpeen III-133 artiklassa tarkoitettujen työntekijöiden vapaan liikkuvuuden toteuttamiseksi. Laki tai puitelaki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

Eurooppalain tai -puitelain tarkoituksena on erityisesti:

- a) varmistaa kansallisten työvoimaviranomaisten kiinteä yhteistoiminta;

- b) poistaa kansallisesta lainsäädännöstä ja jäsenvaltioiden välisistä aikaisemmista sopimuksista johtuvat sellaiset hallinnolliset menettelyt ja käytännöt sekä avoimiin työpaikkoihin pääsyä koskevat määräajat, joiden voimassa pitäminen olisi esteenä työntekijöiden liikkuvuuden vapauttamiselle;
- c) poistaa kaikki sellaiset kansallisesta lainsäädännöstä ja jäsenvaltioiden välisistä aikaisemmista sopimuksista johtuvat määräajat ja muut rajoitukset, joilla asetetaan muiden jäsenvaltioiden työntekijöille erilaiset työpaikan vapaata valintaa koskevat ehdot kuin jäsenvaltion kotimaisille työntekijöille;
- d) toteuttaa järjestelmiä, joiden avulla työtä välitetään ja pyritään saavuttamaan työvoiman kysynnän ja tarjonnan välinen tasapaino siten, että eri alueilla ja teollisuudenaloilla vältetään elintasoa ja työllisyyttä uhkaavat vakavat vaarat.

III-135 artikla

Jäsenvaltiot edistävät nuorten työntekijöiden vaihtoa osana yhteistä toimintaohjelmaa.

III-136 artikla

1. Eurooppalailla tai -puitelaililla säädetään sosiaaliturva-alan toimenpiteistä, jotka ovat tarpeen työntekijöiden vapaan liikkuvuuden toteuttamiseksi, erityisesti ottamalla käyttöön järjestelmä, joka turvaa palkattuina työntekijöinä tai itsenäisinä ammatinharjoittajina toimiville siirtotyöläisille ja heidän huollettavilleen sen, että:

- a) kaudet, jotka eri kansallisten lainsäädäntöjen mukaan otetaan huomioon oikeuden saamiseksi etuuteen ja sen säilyttämiseksi sekä etuuden määrän laskemiseksi, lasketaan yhteen;
- b) etuudet maksetaan jäsenvaltioiden alueilla asuville.

2. Jos neuvoston jäsen katsoo, että esitys 1 kohdassa tarkoitetuksi eurooppalaiksi tai -puitelaiiksi vaikuttaisi sen sosiaaliturvajärjestelmän perusteisiin, sen soveltamisala, kustannukset tai rahoitusrakenne mukaan luettuina, taikka vaikuttaisi järjestelmän rahoituksen tasapainoon, se voi pyytää asian saattamista Eurooppa-neuvoston käsiteltäväksi. Tässä tapauksessa III-396 artiklassa tarkoitettu menettely keskeytetään. Asiaa käsiteltyään Eurooppa-neuvosto neljän kuukauden kuluessa menettelyn keskeyttämisestä joko

- a) palauttaa esityksen neuvostolle, mikä lopettaa III-396 artiklassa tarkoitettujen menettelyjen keskeyttämisen, tai
- b) pyytää komissiota tekemään uuden ehdotuksen; tässä tapauksessa katsotaan, ettei alun perin ehdotettua säädöstä ole annettu.

*2 alajakso***Sijoittautumisvapaus***III-137 artikla*

Tämän alajakson mukaisesti kielletään rajoitukset, jotka koskevat jäsenvaltion kansalaisen vapautta sijoittautua toisen jäsenvaltion alueelle. Samoin kielletään rajoitukset, jotka estävät jäsenvaltion alueelle sijoittautuneita jäsenvaltion kansalaisia perustamasta toimipaikkoja, sivuliikkeitä ja tytäryhtiöitä.

Jollei tämän luvun pääomia ja maksuja koskevan 4 jakson määräyksistä muuta johdu, jäsenvaltion kansalaisilla on toisen jäsenvaltion alueella oikeus ryhtyä harjoittamaan ja harjoittaa itsenäistä ammattia sekä oikeus perustaa ja johtaa yrityksiä, erityisesti III-142 artiklan toisessa kohdassa tarkoitettuja yhtiöitä, noudattaen niitä ehtoja, jotka sijoittautumisvaltion lainsäädännön mukaan koskevat sen omia kansalaisia.

III-138 artikla

1. Eurooppapuitelaila säädetään toimenpiteistä sijoittautumisvapauden toteuttamiseksi tietyllä toimialalla. Puitelaki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.
2. Euroopan parlamentti, neuvosto ja komissio suorittavat niille 1 kohdassa määrätyt tehtävät erityisesti:
 - a) suomalla yleensä etusijan niille toimialoille, joilla sijoittautumisvapaudella on hyvin suotuisa vaikutus tuotannon ja kaupan kehittymiseen;
 - b) varmistamalla jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välisen kiinteän yhteistoiminnan saadakseen tietoa asianomaisilla toimialoilla unionissa vallitsevista erityisistä olosuhteista;
 - c) poistamalla kansallisesta lainsäädännöstä ja jäsenvaltioiden välisistä aikaisemmista sopimuksista johtuvat sellaiset hallinnolliset menettelyt ja käytännöt, joiden voimassa pitäminen olisi sijoittautumisvapauden esteenä;
 - d) varmistamalla, että jostain jäsenvaltiosta olevat palkatut työntekijät, jotka tekevät työtä toisen jäsenvaltion alueella, voivat jäädä tämän valtion alueelle harjoittamaan itsenäistä ammattia, jos he täyttävät ne edellytykset, jotka heidän olisi täytettävä, jos he tulisivat tähän jäsenvaltioon silloin, kun he aikovat ryhtyä harjoittamaan tätä ammattia;
 - e) tekemällä jäsenvaltion kansalaisille mahdolliseksi hankkia ja käyttää toisen jäsenvaltion alueella olevaa kiinteää omaisuutta, sikäli kuin tämä ei ole ristiriidassa III-227 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen periaatteiden kanssa;
 - f) poistamalla jokaisella kyseeseen tulevalla toimialalla sijoittautumisvapauden rajoitukset asteittain niin ehdoista, jotka koskevat toimipaikkojen, sivuliikkeiden ja tytäryhtiöiden perustamista jäsenvaltion alueelle, kuin ehdoista, jotka koskevat päätoimipaikan henkilöstön pääsyä näiden johto- ja valvontatehtäviin;

- g) sovittamalla tarpeen mukaan yhteen ja pyrkimällä tekemään samanvertaisiksi ne takeet, joita jäsenvaltioissa edellytetään III-142 artiklan toisessa kohdassa tarkoitetuilta yhtiöiltä niin yhtiön jäsenten kuin ulkopuolisten etujen turvaamiseksi;
- h) huolehtimalla siitä, ettei jäsenvaltioiden myöntämä tuki vääristä sijoittautumisen edellytyksiä.

III-139 artikla

Toimialaan, joka jatkuvasti tai tilapäisesti liittyy julkisen vallan käyttöön jossain jäsenvaltiossa, ei tässä jäsenvaltiossa sovelleta tätä alajaksoa.

Eurooppalailla tai -puitelaila voidaan säätää, ettei tämän alajakson määräyksiä sovelleta tiettyyn toimialaan.

III-140 artikla

1. Tämä alajakso ja sen nojalla hyväksytyt toimenpiteet eivät rajoita jäsenvaltioiden niiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten soveltamista, joiden mukaan ulkomaalaisiin sovelletaan erityissääntelyä yleisen järjestyksen tai turvallisuuden taikka kansanterveyden perusteella.
2. Eurooppapuitelaila sovitetaan yhteen 1 kohdassa tarkoitettut kansalliset säännökset.

III-141 artikla

1. Eurooppapuitelaila helpotetaan itsenäiseksi ammatinharjoittajaksi ryhtymistä ja toimintaa itsenäisenä ammatinharjoittajana. Sen tarkoituksena on:
 - a) tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen vastavuoroinen tunnustaminen;
 - b) itsenäiseksi ammatinharjoittajaksi ryhtymistä ja toimintaa itsenäisenä ammatinharjoittajana koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittaminen.
2. Lääkäriammattia, lääketieteeseen liittyviä ammatteja ja apteekkialan ammatteja koskevien rajoitusten asteittainen poistaminen riippuu näiden ammattien harjoittamisen edellytysten yhteensovittamisesta eri jäsenvaltioissa.

III-142 artikla

Jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti perustetut yhtiöt, joiden sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka on unionin alueella, rinnastetaan tätä alajaksoa sovellettaessa luonnollisiin henkilöihin, jotka ovat jäsenvaltioiden kansalaisia.

Yhtiöillä tarkoitetaan siviili- ja kauppaoikeudellisia yhtiöitä, osuustoiminnallisia yhtiöitä sekä muita julkis- tai yksityisoikeudellisia oikeushenkilöitä, lukuun ottamatta niitä, jotka eivät tavoittele voittoa.

III-143 artikla

Jäsenvaltiot antavat muiden jäsenvaltioiden kansalaisille saman oikeuden osallistua III-142 artiklan toisessa kohdassa tarkoitettujen yhtiöiden pääomaan kuin omille kansalaisilleen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän perustuslain muiden määräysten soveltamista.

*3 alajakso***Vapaus tarjota palveluja***III-144 artikla*

Tämän alajakson mukaisesti kielletään rajoitukset, jotka koskevat muuhun jäsenvaltioon kuin palvelujen vastaanottajan valtioon sijoittautuneen jäsenvaltion kansalaisen vapautta tarjota palveluja unionissa.

Eurooppalailla tai -puitelaila tämä alajakso voidaan ulottaa koskemaan myös sellaisia palvelujen tarjoajia, jotka ovat kolmannen valtion kansalaisia, mutta jotka ovat sijoittautuneet unioniin.

III-145 artikla

Tässä perustuslaissa palveluilla tarkoitetaan suorituksia, joista tavallisesti maksetaan korvaus ja joita määräykset henkilöiden, tavaroiden ja pääomien vapaasta liikkuvuudesta eivät koske.

Palveluihin kuuluvat erityisesti:

- a) teollinen toiminta;
- b) kaupallinen toiminta;
- c) käsityöläistoiminta;
- d) vapaiden ammattien harjoittamiseen kuuluva toiminta.

Palvelun tarjoaja saa tilapäisesti harjoittaa toimintaansa jäsenvaltiossa, jossa palvelu tarjotaan, samoilla edellytyksillä, jotka tämä jäsenvaltio asettaa omille kansalaisilleen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta sijoittautumisoikeutta koskevan 2 alajakson soveltamista.

III-146 artikla

1. Palvelujen tarjoamisen vapautteen liikenteen alalla sovelletaan III luvun liikennettä koskevaa 7 jaksoa.
2. Pääomien liikkuvuuteen liittyvät pankki- ja vakuutuspalvelut on vapautettava yhdenmukaistetusti pääomanliikkeiden vapauttamisen kanssa.

III-147 artikla

1. Eurooppapuitelailailla säädetään toimenpiteistä tietyn palvelun vapauttamiseksi. Se annetaan, kun talous- ja sosiaalikomitea on kuultu.
2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettua eurooppapuitelakia annettaessa etusijalla ovat yleensä palvelut, jotka suoraan vaikuttavat tuotantokustannuksiin tai joiden vapauttaminen osaltaan edistää tavarakauppaa.

III-148 artikla

Jäsenvaltiot pyrkivät etenemään palvelujen vapauttamisessa pidemmälle kuin niiden III-147 artiklan 1 kohdan nojalla annetun eurooppapuitelain mukaan on tehtävä, jos niiden yleinen taloudellinen tilanne ja tilanne asianomaisella alalla sen sallivat.

Komissio antaa asiasta suosituksia niille jäsenvaltioille, joita asia koskee.

III-149 artikla

Kunnes palvelujen tarjoamisen vapautta koskevat rajoitukset on poistettu jäsenvaltiot soveltavat näitä rajoituksia kaikkiin III-144 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettuihin palvelujen tarjoajiin heidän kansalaisuudestaan tai asuinpaikastaan riippumatta.

III-150 artikla

Mitä III-139—III-142 artiklassa määrätään, sovelletaan tässä alajaksossa tarkoitettuihin kysymyksiin.

3 JAKSO

TAVAROIDEN VAPAA LIIKKUVUUS

1 alajakso

Tulliliitto*III-151 artikla*

1. Unioni käsittää tulliliiton, johon kuuluu kaikki tavarakauppa ja joka merkitsee, että vienti- ja tuontitullit sekä kaikki vaikutukseltaan vastaavat maksut ovat kiellettyjä jäsenvaltioiden välillä ja että toteutetaan yhteinen tullitariffi suhteessa kolmansiin maihin.
2. Mitä 4 kohdassa ja määrällisten rajoitusten kieltämistä koskevassa 3 alajaksossa määrätään, sovelletaan jäsenvaltioista peräisin oleviin tuotteisiin sekä sellaisiin kolmansista maista tuleviin tuotteisiin, jotka ovat jäsenvaltioissa vapaassa liikkeessä.

3. Kolmansista maista tulevien tuotteiden katsotaan olevan jäsenvaltiossa vapaassa liikkeessä, jos tuontimuodollisuuksia on noudatettu ja tuotteista on tässä jäsenvaltiossa kannettu niistä menevät tullit tai vaikutukseltaan vastaavat maksut eikä näitä tulleva tai maksuja ole kokonaan tai osittain palautettu.
4. Tuonti- ja vientitullit tai vaikutukseltaan vastaavat maksut ovat kiellettyjä jäsenvaltioiden välillä. Tämä koskee myös fiskaalisia tulleva.
5. Neuvosto hyväksyy komission ehdotuksesta eurooppa-asetukset tai -päätökset, joilla vahvistetaan yhteisen tullitariffin tullit.
6. Hoitaessaan tässä artiklassa määrättyjä tehtäviään komissio pitää lähtökohtanaan:
 - a) jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välisen kaupan edistämistä;
 - b) kilpailun edellytysten kehitystä unionissa siltä osin kuin se parantaa yritysten kilpailukykyä;
 - c) raaka-aineiden ja puolivalmisteiden saantia koskevia unionin tarpeita, jolloin komissio huolehtii siitä, ettei jäsenvaltioiden välisiä kilpailun edellytyksiä valmiiden tuotteiden osalta vääristetä;
 - d) vakavien häiriöiden välttämistä jäsenvaltioiden taloudessa sekä tuotannon järkipärisen kehityksen varmistamista ja kulutuksen kasvua unionissa.

2 alajakso

Tulliyhteistyö

III-152 artikla

Eurooppalailla tai -puitelaila säädetään tämän perustuslain soveltamisalalla toimenpiteistä jäsenvaltioiden sekä jäsenvaltioiden ja komission välisen tulliyhteistyön tehostamiseksi.

3 alajakso

Määrällisten rajoitusten kieltäminen

III-153 artikla

Jäsenvaltioiden väliset tuonnin ja viennin määrälliset rajoitukset ja kaikki vaikutukseltaan vastaavat toimenpiteet ovat kiellettyjä.

III-154 artikla

Mitä III-153 artiklassa määrätään, ei estä sellaisia tuontia, vientiä tai kauttakuljetusta koskevia kieltoja tai rajoituksia, jotka ovat perusteltuja julkisen moraalien, yleisen järjestyksen tai turvallisuuden kannalta, ihmisten tai eläinten terveyden ja elämän suojelemiseksi tai kasvien suojelemiseksi, taiteellisten, historiallisten tai arkeologisten kansallisaarteiden suojelemiseksi taikka teollisen ja kaupallisen omaisuuden suojelemiseksi. Nämä kiellot tai rajoitukset eivät kuitenkaan saa olla mielivaltaisen syrjinnän keino tai jäsenvaltioiden välisen kaupan peiteltyä rajoittamista.

III-155 artikla

1. Jäsenvaltiot mukauttavat kaupallisia valtion monopolejaan niin, että tavaroiden hankintaa tai myyntiä koskevissa ehdoissa ei syrjitä jäsenvaltioiden kansalaisia.

Tätä artiklaa sovelletaan kaikkiin elimiin, joiden välityksellä jäsenvaltio lain nojalla tai tosiasiallisesti suoraan tai välillisesti valvoo tai ohjaa jäsenvaltioiden välistä tuontia tai vientiä taikka olennaisesti vaikuttaa siihen. Sitä sovelletaan myös monopoleihin, jotka perustuvat valtion myöntämään yksinoikeuteen.

2. Jäsenvaltiot pidättäytyvät uusista toimenpiteistä, jotka ovat ristiriidassa 1 kohdassa tarkoitettujen periaatteiden kanssa tai joilla rajoitetaan jäsenvaltioiden välisten tullien ja määrällisten rajoitusten kieltämistä koskevien artiklojen soveltamisalaa.

3. Jos kaupalliseen valtion monopoliin liittyy sääntely, jonka tarkoituksena on helpottaa maataloustuotteiden menekkiä tai varmistaa niistä paras mahdollinen tuotto, tätä artiklaa sovellettaessa on tarpeen antaa yhtäläiset takeet niiden tuottajien työllisyydelle ja elintasolle, joita asia koskee.

4 JAKSO

PÄÄOMAT JA MAKSUT

III-156 artikla

Tämän jakson mukaisesti kielletään rajoitukset, jotka koskevat pääomanliikkeitä tai maksuja jäsenvaltioiden välillä taikka jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välillä.

III-157 artikla

1. Mitä III-156 artiklassa määrätään, ei estä soveltamasta kolmansiin maihin sellaisia rajoituksia, jotka olivat kansallisen lainsäädännön tai unionin oikeuden mukaan voimassa 31 päivänä joulukuuta 1993 ja jotka koskevat pääomanliikkeitä kolmansiin maihin tai kolmansista maista, jos näihin liittyy suoria sijoituksia, kiinteistösijoitukset mukaan luettuina, sijoittautumista, rahoituspalvelujen tarjoamista tai arvopaperien ottamista pääomamarkkinoille. Virossa ja unkarissa kansallisen lainsäädännön mukaan voimassa olevien rajoitusten osalta kyseinen päivämäärä on 31 päivä joulukuuta 1999.

2. Eurooppalailla tai -puitelaila säädetään toimenpiteistä, jotka koskevat pääomanliikkeitä kolmansiin maihin tai kolmansista maista, jos näihin liittyy suoria sijoituksia, kiinteistösijoitukset mukaan luettuina, sijoittautumista, rahoituspalvelujen tarjoamista tai arvopaperien ottamista pääomamarkkinoille.

Euroopan parlamentti ja neuvosto pyrkivät mahdollisimman laajalti toteuttamaan jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välisen pääomien vapaan liikkuvuuden tavoitteen, sanotun kuitenkin rajoittamatta tämän perustuslain muiden määräysten soveltamista.

3. Ainoastaan neuvoston eurooppalailla tai -puitelaila voidaan 2 kohdasta poiketen säätää toimenpiteistä, jotka unionin oikeudessa merkitsevät taantumista kolmansiin maihin tai kolmansista maista suuntautuvien pääomanliikkeiden vapauttamisessa. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

III-158 artikla

1. Mitä III-156 artiklassa määrätään, ei rajoita jäsenvaltioiden oikeutta:

- a) soveltaa niitä verolainsäädäntönsä säännöksiä, joiden mukaan verovelvollisia kohdellaan eri tavoin heidän asuinpaikkansa tai heidän pääomansa sijoituspaikan perusteella;
- b) toteuttaa välttämättömät toimenpiteet, joilla estetään erityisesti verotusta ja rahoituslaitosten toiminnan vakauden valvontaa koskevien jäsenvaltioiden lakien ja asetusten rikkominen, taikka säätää pääomanliikkeitä koskevista ilmoitusmenettelyistä hallinnollisten tietojen tai tilastotietojen saamiseksi taikka toteuttaa toimenpiteitä, jotka ovat perusteltuja yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta.

2. Tämä jakso ei rajoita sellaisten sijoittautumisoikeuden rajoitusten soveltamista, jotka ovat sopusoinnussa tämän perustuslain kanssa.

3. Edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitetut toimenpiteet ja menettelyt eivät saa olla mielivaltaisen syrjinnän keino tai III-156 artiklassa tarkoitetun pääomien ja maksujen vapaan liikkuvuuden peiteltyä rajoittamista.

4. Jollei asiasta ole annettu III-157 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua eurooppalakia tai -puitelakia, komissio tai, jollei komissio ole tehnyt kolmen kuukauden kuluessa kyseisen jäsenvaltion pyynnöstä eurooppapäätöstä, neuvosto voi tehdä eurooppapäätöksen, jossa todetaan, että jäsenvaltion yhden tai useamman kolmannen maan osalta toteuttamia rajoittavia verotoimenpiteitä on pidettävä tämän perustuslain mukaisina, jos ne perustuvat johonkin unionin tavoitteeseen ja ovat sopusoinnussa sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan kanssa. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti jäsenvaltion pyynnöstä.

III-159 artikla

Jos pääomanliikkeet kolmansiin maihin tai kolmansista maista poikkeuksellisissa olosuhteissa aiheuttavat tai uhkaavat aiheuttaa vakavia vaikeuksia talous- ja rahaliiton toiminnalle, neuvosto voi komission ehdotuksesta hyväksyä eurooppa-asetuksia tai -päätöksiä enintään kuusi kuukautta voimassa olevista suojoitoimenpiteistä suhteessa kolmansiin maihin, jos tällaiset toimenpiteet ovat

ehdottomasti tarpeen. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan keskuspankkia kuultuaan.

III-160 artikla

Sikäli kuin on tarpeen III-257 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi terrorismin ja siihen liittyvän toiminnan ennalta ehkäisemisen ja torjumisen osalta, eurooppalailla määritellään puitteet pääomanliikkeitä ja maksuja koskeville hallinnollisille toimenpiteille, kuten luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön, ryhmän tai muun kuin valtiollisen yhteisön omistamien tai hallussaan pitämien varojen, muun rahoitusomaisuuden tai saadun taloudellisen hyödyn jäädyttämiselle.

Neuvosto hyväksyy komission ehdotuksesta eurooppa-asetuksia tai -päätöksiä ensimmäisessä kohdassa tarkoitettuna eurooppalain panemiseksi täytäntöön.

Tässä artiklassa tarkoitettut säädökset sisältävät tarvittavat säännökset oikeusturvasta.

5 JAKSO

KILPAILUSÄÄNNÖT

1 alajakso

Yrityksiin sovellettavat säännöt

III-161 artikla

1. Sisämarkkinoille soveltumattomia ja kiellettyjä ovat sellaiset yritysten väliset sopimukset, yritysten yhteenliittymien päätökset sekä yritysten yhdenmukaistetut menettelytavat, jotka ovat omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja joiden tarkoituksena tai seurauksena on kilpailun estäminen, rajoittaminen tai vääristäminen sisämarkkinoilla, ja erityisesti sellaiset sopimukset, päätökset ja menettelytavat:

- a) joilla suoraan tai välillisesti vahvistetaan osto- tai myyntihintoja taikka muita kauppaehtoja;
- b) joilla rajoitetaan tai valvotaan tuotantoa, markkinoita, teknistä kehitystä taikka investointeja;
- c) joilla jaetaan markkinoita tai hankintalähteitä;
- d) joiden mukaan eri kauppakumppaneiden samankaltaisiin suorituksiin sovelletaan erilaisia ehtoja kauppakumppaneita epäedulliseen kilpailuasemaan asettavalla tavalla;
- e) joiden mukaan sopimuksen syntymisen edellytykseksi asetetaan se, että sopimuspuoli hyväksyy lisäsuoritukset, joilla niiden luonteen vuoksi tai kauppataidan mukaan ei ole yhteyttä sopimuksen kohteeseen.

2. Tämän artiklan mukaan kielletyt sopimukset ja päätökset ovat mitättömiä.
3. Voidaan kuitenkin julistaa, että 1 kohta ei koske
 - yritysten välistä sopimusta tai yritysten välisten sopimusten ryhmää,
 - yritysten yhteenliittymien päätöstä tai yritysten yhteenliittymien päätösten ryhmää,
 - yhdenmukaistettua menettelytapaa tai yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmää,

joka osaltaan tehostaa tuotantoa tai tuotteiden jakelua taikka edistää teknistä tai taloudellista kehitystä ja jättää kuluttajille kohtuullisen osuuden näin saatavasta hyödystä ja joka

- a) ei aseta asianomaisille yrityksille rajoituksia, jotka eivät ole välttämättömiä mainittujen tavoitteiden toteuttamiseksi;
- b) ei anna näille yrityksille mahdollisuutta poistaa kilpailua merkittävältä osalta kysymyksessä olevia tuotteita.

III-162 artikla

Sisämarkkinoille soveltumatonta ja kiellettyä on yhden tai useamman yrityksen määräävän aseman väärinkäyttö sisämarkkinoilla tai niiden merkittävällä osalla, siltä osin kuin se on omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

Tällaista väärinkäyttöä voi olla erityisesti:

- a) kohtuuttomien osto- tai myyntihintojen taikka muiden kohtuuttomien kauppaehtojen suora tai välillinen määrääminen;
- b) tuotannon, markkinoiden tai teknisen kehityksen rajoittaminen kuluttajien vahingoksi;
- c) erilaisten ehtojen soveltaminen eri kauppakumppaneiden samankaltaisiin suorituksiin kauppakumppaneita epäedulliseen kilpailuasemaan asettavalla tavalla;
- d) sen asettaminen sopimuksen syntymisen edellytykseksi, että sopimuspuoli hyväksyy lisäsuoritukset, joilla niiden luonteen vuoksi tai kauppataavan mukaan ei ole yhteyttä sopimuksen kohteeseen.

III-163 artikla

Neuvosto antaa komission ehdotuksesta eurooppa-asetukset III-161 ja III-162 artiklassa määrättyjen periaatteiden soveltamiseksi. Se tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

Näiden asetusten tavoitteena on erityisesti:

- a) sakkoja ja uhkasakkoja käyttöön ottamalla varmistaa, että III-161 artiklan 1 kohdassa ja III-162 artiklassa tarkoitettuja kieltoja noudatetaan;
- b) vahvistaa III-161 artiklan 3 kohdan soveltamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt ottaen huomioon yhtäältä tarpeen turvata tehokas valvonta ja toisaalta tarpeen yksinkertaistaa hallinnollista valvontaa niin paljon kuin mahdollista;
- c) täsmentää tarvittaessa III-161 ja III-162 artiklan määräysten soveltamisala elinkeinoelämän eri aloilla;
- d) määrittellä komission ja Euroopan unionin tuomioistuimen tehtäväjako tämän kohdan määräysten soveltamisessa;
- e) määrittellä kansallisen lainsäädännön suhde tähän jaksoon ja tämän artiklan nojalla annettuihin eurooppa-asetuksiin.

III-164 artikla

Siihen asti kun III-163 artiklan nojalla annetut eurooppa-asetukset ovat tulleet voimaan jäsenvaltioiden viranomaiset päättävät kansallista lainsäädäntöään sekä III-161 artiklaa, erityisesti sen 3 kohtaa, ja III-162 artiklaa noudattaen asioista, jotka koskevat sopimusten, päätösten tai yhdenmukaistettujen menettelytapojen luvallisuutta taikka määrävän aseman väärinkäyttöä sisämarkkinoilla.

III-165 artikla

1. Komissio huolehtii III-161 ja III-162 artiklassa määrättyjen periaatteiden soveltamisesta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta III-164 artiklan soveltamista. Komissio tutkii jäsenvaltion pyynnöstä tai omasta aloitteestaan sekä ollen yhteydessä jäsenvaltioiden toimivaltaisiin viranomaisiin ja niiden avustuksella tapaukset, joissa epäillään, että näitä periaatteita on rikottu. Jos se toteaa, että periaatteita on rikottu, se ehdottaa aiheellisia toimenpiteitä rikkomisen lopettamiseksi.

2. Jos 1 kohdassa tarkoitettua rikkomista jatketaan, komissio tekee perustellun eurooppapäätöksen, jossa periaatteiden rikkominen todetaan. Komissio voi julkaista päätöksensä ja antaa jäsenvaltioille luvan toteuttaa rikkomisen lopettamiseksi tarvittavat toimenpiteet, joiden edellytykset ja joita koskevat yksityiskohtaiset säännöt komissio määrittelee.

3. Komissio voi antaa eurooppa-asetuksia, jotka koskevat sellaisia sopimusten ryhmiä, joista neuvosto on antanut eurooppa-asetuksen III-163 artiklan toisen kohdan b alakohdan mukaisesti.

III-166 artikla

1. Jäsenvaltiot eivät toteuta eivätkä pidä voimassa mitään toimenpidettä, joka koskee julkisia yrityksiä taikka yrityksiä, joille jäsenvaltiot myöntävät erityisoikeuksia tai yksinoikeuksia, ja joka on ristiriidassa tämän perustuslain, etenkin sen I-4 artiklan 2 kohdan ja III-161—III-169 artiklan kanssa.

2. Yrityksiin, jotka tuottavat yleistä taloudellista etua koskevia palveluja, sekä fisikaalisiin monopoleihin sovelletaan tämän perustuslain määräyksiä ja varsinkin kilpailusääntöjä siltä osin kuin näiden määräysten soveltaminen ei oikeudellisesti tai tosiasiallisesti estä yrityksiä hoitamasta niille uskottuja erityistehtäviä. Kaupan kehitykseen ei saa vaikuttaa tavalla, joka on ristiriidassa unionin etujen kanssa.
3. Komissio valvoo, että tätä artiklaa noudatetaan, ja hyväksyy tarvittaessa aiheelliset eurooppa-asetukset tai päätökset.

2 alajakso

Jäsenvaltion myöntämä tuki

III-167 artikla

1. Jollei tässä perustuslaissa toisin määrätä, jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu sisämarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.
2. Sisämarkkinoille soveltuu:
 - a) yksittäisille kuluttajille myönnettävä luonteeltaan sosiaalinen tuki, joka myönnetään harjoittamatta syrjintää tuotteiden alkuperän perusteella;
 - b) tuki luonnonmullistusten tai muiden poikkeuksellisten tapahtumien aiheuttaman vahingon korvaamiseksi;
 - c) tuki tietyille Saksan liittotasavallan alueille, joihin Saksan jako on vaikuttanut, jos tuki on tarpeen jaosta aiheutuneen taloudellisen haitan korvaamiseksi. Viiden vuoden kuluttua Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen voimaantulosta neuvosto voi komission ehdotuksesta tehdä eurooppapäätöksen, jolla tämä alakohta kumotaan.
3. Sisämarkkinoille soveltuvana voidaan pitää:
 - a) tukea taloudellisen kehityksen edistämiseen alueilla, joilla elintaso on poikkeuksellisen alhainen tai joilla vajaatyöllisyys on vakava ongelma sekä III-424 artiklassa tarkoitetuilla alueilla, niiden rakenteellinen, taloudellinen ja sosiaalinen tilanne huomioon ottaen,
 - b) tukea Euroopan yhteistä etua koskevan tärkeän hankkeen edistämiseen tai jäsenvaltion taloudessa olevan vakavan häiriön poistamiseen,
 - c) tukea tietyn taloudellisen toiminnan tai talousalueen kehityksen edistämiseen, jos tuki ei muuta kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun vastaisella tavalla,

- d) tukea kulttuurin ja kulttuuriperinnön säilyttämisen edistämiseen, jos tuki ei muuta kaupankäynnin ja kilpailun edellytyksiä unionissa yhteisen edun vastaisella tavalla,
- e) muuta tukea, joka määritetään neuvoston komission ehdotuksesta hyväksymissä eurooppa-asetuksissa tai -päätöksissä.

III-168 artikla

1. Komissio seuraa jatkuvasti jäsenvaltioiden kanssa niiden voimassa olevia tukijärjestelmiä. Se ehdottaa jäsenvaltioille sisämarkkinoiden asteittaisen kehittämisen tai sisämarkkinoiden toiminnan kannalta aiheellisia toimenpiteitä.

2. Jos komissio vaadittuaan niitä, joita asia koskee, esittämään huomautuksensa, toteaa, että jäsenvaltion myöntämä tai valtion varoista myönnetty tuki ei III-167 artiklan mukaan sovellu sisämarkkinoille taikka että tällaista tukea käytetään väärin, se tekee eurooppapäätöksen, jonka tavoitteena on, että asianomainen jäsenvaltio komission asettamassa määräajassa poistaa tuen tai muuttaa sitä.

Jos asianomainen jäsenvaltio ei noudata tätä eurooppapäätöstä asetetussa määräajassa, komissio tai mikä tahansa jäsenvaltio, jota asia koskee, voi III-360 ja III-361 artiklan määräyksistä poiketen saattaa asian suoraan Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Jäsenvaltion pyynnöstä neuvosto voi yksimielisesti tehdä eurooppapäätöksen, jonka mukaan tukea, jota tämä jäsenvaltio myöntää tai aikoo myöntää, on pidettävä III-167 artiklasta tai III-169 artiklassa tarkoitetuista eurooppa-asetuksista poiketen sisämarkkinoille soveltuvana, jos tällainen päätös on poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi perusteltu. Jos komissio on aloittanut kyseistä tukea koskevan, tämän kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetun menettelyn, asianomaisen jäsenvaltion neuvostolle osoittama pyyntö keskeyttää menettelyn siihen asti, kunnes neuvosto on esittänyt kantansa.

Jos neuvosto ei kuitenkaan ole ottanut asiaan kantaa kolmen kuukauden kuluessa pyynnön esittämisestä, komissio tekee päätöksen asiassa.

3. Jäsenvaltio ilmoittaa komissiolle tuen myöntämistä tai muuttamista koskevasta suunnitelmasta niin ajoissa, että komissio voi esittää huomautuksensa. Jos komissio katsoo, että tällainen suunnitelma ei III-167 artiklan mukaan sovellu sisämarkkinoille, se aloittaa viipymättä tämän artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn. Jäsenvaltio, jota asia koskee, ei saa toteuttaa ehdottamiaan toimenpiteitä ennen kuin menettelyssä on annettu lopullinen päätös.

4. Komissio voi antaa niitä valtioneuvostoja koskevia eurooppa-asetuksia, jotka neuvosto on III-169 artiklan mukaisesti määrittänyt sellaisiksi, jotka voidaan vapauttaa tämän artiklan 3 kohdassa määrätystä menettelystä.

III-169 artikla

Neuvosto voi komission ehdotuksesta antaa eurooppa-asetuksia III-167 ja III-168 artiklan soveltamisesta ja etenkin niiden edellytysten vahvistamisesta, joilla III-168 artiklan 3 kohtaa sovelletaan, sekä niiden tukimuotojen vahvistamisesta, joihin mainitussa kohdassa määrättyä menettelyä ei sovelleta. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

6 JAKSO

VEROJA JA MAKSUJA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

III-170 artikla

1. Jäsenvaltiot eivät määrää muiden jäsenvaltioiden tuotteille minkäänlaisia välittömiä tai välillisiä sisäisiä veroja tai maksuja, jotka ovat korkeampia kuin niiden välittömästi tai välillisesti samanlaisille kotimaisille tuotteille määräämät verot tai maksut.

Jäsenvaltiot eivät liioin määrää muiden jäsenvaltioiden tuotteille sellaisia sisäisiä veroja tai maksuja, joilla välillisesti suojellaan muuta tuotantoa.

2. Tuotteita jäsenvaltiosta toisen jäsenvaltion alueelle viettäessä sisäisten verojen tai maksujen palautus ei saa olla suurempi kuin tuotteista sisäisesti peritty välitön tai välillinen vero tai maksu.

3. Muista veroista tai maksuista kuin liikevaihtoveroista, valmisteveroista tai muista välillisistä veroista ei saa myöntää vapautusta tai suorittaa palautusta maastaviennissä muihin jäsenvaltioihin eikä tasoitusmaksua periä maahantuonnissa jäsenvaltioista, ellei neuvosto komission ehdotuksesta tekemällään eurooppapäätöksellä ole määrääjäksi ennalta hyväksynyt suunniteltuja toimenpiteitä.

III-171 artikla

Neuvoston eurooppalailla tai -puitelaila säädetään toimenpiteistä liikevaihtoveroja, valmisteveroja ja muita välillisiä veroja koskevan lainsäädännön yhdenmukaistamiseksi siltä osin kuin yhdenmukaistaminen on tarpeen sisämarkkinoiden toteuttamisen tai toiminnan varmistamiseksi sekä kilpailun vääristymien välttämiseksi. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia sekä talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan.

7 JAKSO

YHTEISET MÄÄRÄYKSET

III-172 artikla

1. Jollei tässä perustuslaissa toisin määrätä, III-130 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi sovelletaan tätä artiklaa. Eurooppalailla tai -puitelaila säädetään toimenpiteistä, jotka liittyvät jäsenvaltioiden niiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämiseen, jotka koskevat

sisämarkkinoiden toteuttamista tai toimintaa. Laki tai puitelaki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomitea on kuultu.

2. Mitä 1 kohdassa määrätään, ei sovelleta veroja, henkilöiden vapaata liikkuvuutta eikä palkattujen työntekijöiden oikeuksia tai etuja koskeviin säännöksiin tai määräyksiin.

3. Komissio perustaa 1 kohdan nojalla annetut, terveyttä, turvallisuutta, ympäristönsuojelua tai kuluttajansuojaa koskevat ehdotuksensa korkeatasoiseen suojeluun ottaen erityisesti huomioon kaiken tieteelliseen tietoon perustuvan uuden kehityksen. Myös Euroopan parlamentti ja neuvosto pyrkivät kumpikin toimivaltuuksiensa rajoissa tähän tavoitteeseen.

4. Jos jäsenvaltio sen jälkeen, kun yhdenmukaistamistoimenpide on hyväksytty eurooppalailla tai -puitelaila taikka komission eurooppa-asetuksella, tärkeistä III-154 artiklassa tarkoitetuista taikka ympäristön tai työympäristön suojelua koskevista syistä pitää tarpeellisena pitää voimassa kansalliset säännöksensä tai määräyksensä, jäsenvaltio antaa nämä säännökset ja määräykset sekä perusteet niiden voimassa pitämiseksi tiedoksi komissiolle.

5. Jos jäsenvaltio sen jälkeen, kun yhdenmukaistamistoimenpide on hyväksytty eurooppalailla tai -puitelaila taikka komission eurooppa-asetuksella, lisäksi pitää tarpeellisena ottaa käyttöön uuteen, ympäristönsuojelua tai työympäristön suojelua koskevaan tieteelliseen näyttöön perustuvia kansallisia säännöksiä tai määräyksiä kyseisen jäsenvaltion erityisen ongelman vuoksi, joka on ilmennyt yhdenmukaistamistoimenpiteen hyväksymisen jälkeen, jäsenvaltio antaa suunnitellut säännökset ja määräykset sekä niiden perusteet tiedoksi komissiolle, sanotun kuitenkin rajoittamatta 4 kohdan soveltamista.

6. Komissio tekee eurooppapäätöksen kyseisten kansallisten säännösten tai määräysten hyväksymisestä tai hylkäämisestä kuuden kuukauden kuluessa 4 ja 5 kohdassa tarkoitetuista tiedoksi antamisista tarkastettuaan ensin, ovatko ne mielivaltaisen syrjinnän keino tai jäsenvaltioiden välisen kaupan peiteltyä rajoittamista ja muodostavatko ne esteen sisämarkkinoiden toiminnalle.

Jollei komissio tee päätöstä mainitun määräajan kuluessa, 4 ja 5 kohdassa tarkoitettuja kansallisia säännöksiä tai määräyksiä pidetään hyväksytyinä.

Komissio voi ilmoittaa kyseiselle jäsenvaltiolle, että tässä kohdassa määrättyä määräaika voidaan pidentää edelleen kuudella kuukaudella, jos se on perusteltua asian monitahoisuuden vuoksi eikä määräajan pidentäminen vaaranna ihmisten terveyttä.

7. Jos jäsenvaltio on 6 kohdan mukaisesti oikeutettu pitämään voimassa tai ottamaan käyttöön yhdenmukaistamistoimenpiteestä poikkeavia kansallisia säännöksiä tai määräyksiä, komissio tutkii välittömästi, onko syytä ehdottaa kyseisen toimenpiteen mukauttamista.

8. Jos jäsenvaltio ottaa esille kansanterveyttä koskevan erityisen ongelman alalla, jolla on aiemmin hyväksytty yhdenmukaistamistoimenpiteitä, sen on ilmoitettava ongelmasta komissiolle, joka tutkii välittömästi, onko syytä ehdottaa aiheellisia toimenpiteitä.

9. Poiketen III-360 ja III-361 artiklassa määrätystä menettelystä komissio tai jäsenvaltio voi saattaa asian suoraan Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi, jos se katsoo, että toinen jäsenvaltio käyttää väärin tämän artiklan mukaisia valtuuksiaan.

10. Tässä artiklassa tarkoitettuihin yhdenmukaistamistoimenpiteisiin sisällytetään aiheellisissa tapauksissa suojalauseke, jonka nojalla jäsenvaltiot saavat unionin valvontamenettelyn alaisina toteuttaa väliaikaisia toimenpiteitä yhdestä tai useammasta III-154 artiklassa mainitusta, muusta kuin taloudellisesta syystä.

III-173 artikla

Neuvoston eurooppapuitelailailla säädetään toimenpiteistä jäsenvaltioiden niiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämiseksi, jotka suoraan vaikuttavat sisämarkkinoiden toteuttamiseen tai toimintaan, sanotun kuitenkin rajoittamatta III-172 artiklan soveltamista. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia sekä talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan.

III-174 artikla

Jos komissio toteaa, että jokin eroavuus jäsenvaltioiden lakien, asetusten tai hallinnollisten määräysten välillä vääristää kilpailun edellytyksiä sisämarkkinoilla ja johtaa vääristymään, joka on poistettava, se neuvottelee niiden jäsenvaltioiden kanssa, joita asia koskee.

Jollei neuvotteluissa päästä sopimukseen, eurooppapuitelailailla säädetään kyseisen vääristymän poistamiseksi tarvittavista toimenpiteistä. Muitakin aiheellisia, tämän perustuslain mukaisia toimenpiteitä voidaan hyväksyä.

III-175 artikla

1. Jos on aihetta epäillä, että kansallisen lain, asetuksen tai hallinnollisen määräyksen antaminen tai muuttaminen johtaa III-174 artiklassa tarkoitettuun vääristymään, jäsenvaltio, joka haluaa toteuttaa uudistuksen, neuvottelee asiasta komission kanssa. Jäsenvaltioita kuultuaan komissio antaa jäsenvaltioille, joita asia koskee, suosituksen tällaisen vääristymän välttämiseksi aiheellisista toimenpiteistä.

2. Jos jäsenvaltio, joka haluaa antaa kansallisia säännöksiä tai määräyksiä taikka muuttaa niitä, ei noudata komission sille antamaa suositusta, muiden jäsenvaltioiden ei tarvitse III-174 artiklan nojalla muuttaa kansallisia säännöksiään tai määräyksiään tällaisen vääristymän poistamiseksi. Jos jäsenvaltio, joka ei ole noudattanut komission suositusta, aiheuttaa vääristymän vain omaksi vahingokseen, III-174 artiklaa ei sovelleta.

III-176 artikla

Sisämarkkinoiden toteuttamisen tai toiminnan yhteydessä eurooppalailla tai -puitelailailla säädetään toimenpiteistä, joilla luodaan eurooppalainen suoja teollis- ja tekijänoikeuksien yhdenmukaisen suojan varmistamiseksi unionissa ja joilla muodostetaan keskitetyt luvananto-, yhteensovittamis- ja valvontajärjestelmät unionin tasolla.

Neuvoston eurooppalailla säädetään eurooppalaista suojaa koskevista kielijärjestelyistä. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

II LUKU

TALOUS- JA RAHAPOLITIIKKA

III-177 artikla

Edellä I-3 artiklassa mainittujen tavoitteiden toteuttamiseksi jäsenvaltioiden ja unionin toimintaan sisältyy tässä perustuslaissa määrätyn edellytyksin sellaisen talouspolitiikan käyttöönottoaminen, joka perustuu jäsenvaltioiden talouspolitiikkojen tiiviiseen yhteensovittamiseen, sisämarkkinoihin ja yhteisten tavoitteiden määrittelyyn ja jota harjoitetaan vapaaseen kilpailuun perustuvan avoimen markkinatalouden periaatteen mukaisesti.

Sen ohella tähän toimintaan sisältyy tässä perustuslaissa määrätyn edellytyksin ja siinä määrättyjä menettelyjä noudattaen yhteinen raha, euro, sekä sellaisen yhteisen rahapolitiikan ja valuuttakurssi-politiikan määrittely ja harjoittaminen, joiden molempien ensisijaisena tavoitteena on pitää yllä hintavakautta ja, mainittua tavoitetta kuitenkin rajoittamatta, tukea yleistä talouspolitiikkaa unionissa vapaaseen kilpailuun perustuvan avoimen markkinatalouden periaatteen mukaisesti.

Tämä jäsenvaltioiden ja unionin toiminta merkitsee, että seuraavia johtavia periaatteita noudatetaan: vakaat hinnat, terve julkinen talous ja rahatalous sekä kestävä maksutase.

I JAKSO

TALOUSPOLITIIKKA

III-178 artikla

Jäsenvaltiot harjoittavat talouspolitiikkaansa niin, että ne myötävaikuttavat I-3 artiklassa määriteltyjen unionin tavoitteiden toteuttamiseen III-179 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuihin yleisiin linjoihin ottaen. Jäsenvaltiot ja unioni toimivat voimavarojen tehokasta kohdentamista suosivan, vapaaseen kilpailuun perustuvan markkinatalouden periaatteen mukaisesti ja noudattaen III-177 artiklassa määrättyjä periaatteita.

III-179 artikla

1. Jäsenvaltiot pitävät talouspolitiikkaansa yhteistä etua koskevana asiana ja sovittavat yhteen talouspolitiikkansa neuvostossa III-178 artiklan mukaisesti.

2. Neuvosto laatii komission suosituksesta esityksen jäsenvaltioiden ja unionin talouspolitiikan yleislinjoiksi ja antaa niistä kertomuksen Eurooppa-neuvostolle.

Eurooppa-neuvosto keskustelelee neuvoston kertomuksen pohjalta jäsenvaltioiden ja unionin talouspolitiikan yleislinjoista tehtävästä päätelmästä. Tämän päätelmän perusteella neuvosto antaa suosituksen, jossa vahvistetaan nämä yleislinjat. Se ilmoittaa suosituksestaan Euroopan parlamentille.

3. Turvatakseen jäsenvaltioiden talouspolitiikan tiiviimmän yhteensovittamisen ja niiden taloudellisen suorituskyvyn jatkuvan lähentymisen neuvosto valvoo komission antamien kertomusten perusteella kunkin jäsenvaltion sekä unionin talouden kehitystä sekä sitä, onko jäsenvaltioiden talouspolitiikka 2 kohdassa tarkoitettujen yleislinjojen mukaista, ja suorittaa säännöllisesti kokonaisarvion.

Tätä monenvälistä valvontaa varten jäsenvaltiot toimittavat komissiolle tietoja toteuttamistaan tärkeistä talouspoliittisista toimenpiteistä sekä muut tarpeellisina pitämänsä tiedot.

4. Jos 3 kohdassa tarkoitettussa menettelyssä todetaan, että jäsenvaltion talouspolitiikka ei ole 2 kohdassa tarkoitettujen yleislinjojen mukaista tai että se voi vaarantaa talous- ja rahaliiton moitteettoman toiminnan, komissio voi antaa kyseiselle jäsenvaltiolle varoituksen. Neuvosto voi komission suosituksesta antaa kyseiselle jäsenvaltiolle tarpeelliset suositukset. Neuvosto voi komission ehdotuksesta päättää julkistaa suosituksensa.

Tätä kohtaa sovellettaessa neuvosto tekee ratkaisunsa ottamatta lukuun kyseistä jäsenvaltiota edustavan neuvoston jäsenen ääntä.

Määräenemmistöön tarvitaan vähintään 55 prosenttia muista neuvoston jäsenistä, jotka samalla edustavat jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden väestöstä.

Määrävähemmistössä on oltava vähintään sellainen määrä näitä muita neuvoston jäseniä, että he edustavat yli 35:tä prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden yhteenlasketusta väestöstä lisätynä yhdellä jäsenellä; muussa tapauksessa katsotaan, että on saavutettu määräenemmistö.

5. Neuvoston puheenjohtaja ja komissio antavat Euroopan parlamentille kertomuksen monenvälisen valvonnan tuloksista. Neuvoston puheenjohtaja voidaan kutsua kuultavaksi Euroopan parlamentin toimivaltaiseen valiokuntaan, jos neuvosto on julkistanut suosituksensa.

6. Eurooppalailla voidaan säätää 3 ja 4 kohdassa tarkoitettujen monenvälisen valvontamenettelyn yksityiskohtaisista säännöistä.

III-180 artikla

1. Neuvosto voi komission ehdotuksesta tehdä eurooppapäätöksen, jolla säädetään taloudellisen tilanteen kannalta aiheellisista toimenpiteistä, erityisesti jos ilmenee suuria vaikeuksia tiettyjen tuotteiden saatavuudessa, sanotun kuitenkin rajoittamatta muiden tässä perustuslaissa määrättyjen menettelyjen soveltamista.

2. Jos luonnonmullistukset tai poikkeukselliset tapahtumat, joihin jäsenvaltio ei voi vaikuttaa, ovat aiheuttaneet tuolle jäsenvaltiolle vaikeuksia tai vakavasti uhkaavat aiheuttaa sille suuria vaikeuksia, neuvosto voi komission ehdotuksesta tehdä eurooppapäätöksen unionin rahoitusavun myöntämisestä tietyin edellytyksin kyseiselle jäsenvaltiolle. Neuvoston puheenjohtaja ilmoittaa päätöksestä Euroopan parlamentille.

III-181 artikla

1. Tilinylitysoikeudet ja muut sellaiset luottojärjestelyt Euroopan keskuspankissa tai jäsenvaltioiden keskuspankeissa, jäljempänä 'kansalliset keskuspankit', unionin toimielinten, elinten tai laitosten, jäsenvaltioiden keskushallintojen, alueellisten, paikallisten tai muiden viranomaisten, muiden julkisoikeudellisten laitosten tai julkisten yritysten hyväksi ovat kiellettyjä. Kiellettyä on samoin se, että Euroopan keskuspankki tai kansalliset keskuspankit hankkivat suoraan niiltä velkasitoumuksia.

2. Mitä 1 kohdassa määrätään, ei sovelleta julkisessa omistuksessa oleviin luottolaitoksiin, joita keskuspankkien ja Euroopan keskuspankin on keskuspankkirahoituksen osalta kohdeltava samalla tavoin kuin yksityisiä luottolaitoksia.

III-182 artikla

Kaikki toimenpiteet ja säännökset, joilla unionin toimielimille, elimille tai laitoksille, jäsenvaltioiden keskushallinnoille, alueellisille, paikallisille tai muille viranomaisille, muille julkisoikeudellisille laitoksille tai julkisille yrityksille annetaan erityisoikeuksia rahoituslaitoksissa, ovat kiellettyjä, jos ne eivät perustu toiminnan vakauden valvontaan liittyviin seikkoihin.

III-183 artikla

1. Unioni ei ole vastuussa eikä ota vastatakseen sitoumuksista, joita jäsenvaltioiden keskushallinnoilla, alueellisilla, paikallisilla tai muilla viranomaisilla, muilla julkisoikeudellisilla laitoksilla tai julkisilla yrityksillä on, sanotun kuitenkaan rajoittamatta vastavuoroisten rahoitustakuiden antamista tietyn hankkeen yhteiseksi toteuttamiseksi. Jäsenvaltio ei ole vastuussa eikä ota vastatakseen sitoumuksista, joita toisen jäsenvaltion keskushallinnolla, alueellisilla, paikallisilla tai muilla viranomaisilla, muilla julkisoikeudellisilla laitoksilla tai julkisilla yrityksillä on, sanotun kuitenkaan rajoittamatta vastavuoroisten rahoitustakuiden antamista tietyn hankkeen yhteiseksi toteuttamiseksi.

2. Neuvosto voi komission ehdotuksesta hyväksyä eurooppa-asetuksia tai -päätöksiä, joilla täsmennetään III-181 ja III-182 artiklassa sekä tässä artiklassa määrätyn kiellon soveltamiseksi tarvittavat määritelmät. Se tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

III-184 artikla

1. Jäsenvaltiot välttävät liiallisia julkisen talouden alijäämiä.
2. Komissio valvoo jäsenvaltioiden talousarviotilanteen ja julkisen velan määrän kehitystä vakavien virheiden tunnistamiseksi. Se tarkastelee erityisesti kurinalaisen budjettipolitiikan noudattamista seuraavilla kahdella arviointiperusteella:
 - a) ylittääkö ennakoidun tai toteutuneen julkisen talouden alijäämän suhde bruttokansantuotteeseen viitearvon, paitsi
 - i) jos tämä suhde on pienentynyt merkittävästi ja jatkuvasti tasolle, joka on lähellä viitearvoa, tai

- ii) jos viitearvon ylittäminen on vain poikkeuksellista ja väliaikaista ja jos edellä mainittu suhde pysyy lähellä viitearvoa;
- b) ylittääkö julkisen velan suhde bruttokansantuotteeseen viitearvon, ottamatta lukuun tapauksia, joissa tämä suhde pienenee riittävästi ja lähestyy riittävän nopeasti viitearvoa.

Viitearvot täsmennetään liiallisia alijäämiä koskevasta menettelystä tehdyssä pöytäkirjassa.

3. Jos jäsenvaltio ei täytä jommankumman tai kummankaan arviointiperusteen mukaisia vaatimuksia, komissio laatii asiasta kertomuksen. Komission kertomuksessa otetaan huomioon myös se, ylittääkö julkisen talouden alijäämä julkiset investointimenot, sekä muut merkitykselliset tekijät, kyseisen jäsenvaltion keskipitkän aikavälin talouskehitys ja julkisen talouden rahoitusasema mukaan luettuina.

Komissio voi laatia kertomuksen silloinkin, kun arviointiperusteiden mukaiset vaatimukset täyttyvät, jos se katsoo, että jäsenvaltiossa on liiallisen alijäämän vaara.

4. Jäljempänä III-192 artiklan mukaisesti perustettu talous- ja rahoituskomitea antaa lausunnon komission kertomuksesta.

5. Jos komissio katsoo, että jäsenvaltiossa on tai siellä voi ilmetä liiallinen alijäämä, komissio antaa asiasta lausunnon kyseiselle jäsenvaltiolle ja ilmoittaa asiasta neuvostolle.

6. Neuvosto päättää komission ehdotuksesta, otettuaan huomioon kyseisen jäsenvaltion mahdolliset huomautukset sekä arvioituaan kokonaistilanteen, onko liiallinen alijäämä olemassa. Tällöin se antaa ilman aiheetonta viivytystä komission suosituksesta kyseiselle jäsenvaltiolle suositukset tilanteen lopettamiseksi määräajassa. Ellei 8 kohdasta muuta johdu, näitä suosituksia ei julkisteta.

Tätä kohtaa sovellettaessa neuvosto tekee ratkaisunsa ottamatta lukuun kyseistä jäsenvaltiota edustavan neuvoston jäsenen ääntä.

Määräenemmistöön tarvitaan vähintään 55 prosenttia muista neuvoston jäsenistä, jotka samalla edustavat jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden väestöstä.

Määrävähemmistössä on oltava vähintään sellainen määrä näitä muita neuvoston jäseniä, että he edustavat yli 35:tä prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden yhteenlasketusta väestöstä, lisättynä yhdellä jäsenellä; muussa tapauksessa katsotaan, että on saavutettu määräenemmistö.

7. Neuvosto hyväksyy komission suosituksesta 8—11 kohdassa tarkoitettut eurooppapäätökset ja suositukset.

Se tekee ratkaisunsa ottamatta lukuun sitä jäsenvaltiota edustavan neuvoston jäsenen ääntä, jota asia koskee.

Määräenemmistöön tarvitaan vähintään 55 prosenttia muista neuvoston jäsenistä, jotka samalla edustavat jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden väestöstä.

Määrävähemmistössä on oltava vähintään sellainen määrä näitä muita neuvoston jäseniä, että he edustavat yli 35:tä prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden yhteenlasketusta väestöstä, lisättyinä yhdellä jäsenellä; muussa tapauksessa katsotaan, että on saavutettu määräenemmistö.

8. Jos neuvosto tekee eurooppapäätöksen, jossa todetaan, että suositus ei asetetussa määräajassa ole johtanut tuloksellisiin toimiin, se voi julkistaa suosituksensa.

9. Jos jäsenvaltio ei edelleenkään noudata neuvoston suosituksia, neuvosto voi tehdä eurooppapäätöksen, jossa vaaditaan jäsenvaltiota toteuttamaan määräajassa sellaisia alijäämää pienentäviä toimenpiteitä, joita neuvosto pitää tarpeellisina tilanteen korjaamiseksi.

Neuvosto voi tällaisessa tilanteessa pyytää kyseistä jäsenvaltiota antamaan tietyn aikataulun mukaisesti kertomuksia voidakseen tarkastella tuon jäsenvaltion mukauttamispyrkimyksiä.

10. Niin kauan kuin jäsenvaltio ei ole alkanut noudattaa 9 kohdan nojalla tehtyä eurooppapäätöstä, neuvosto voi päättää soveltaa tai tarvittaessa tehostaa jotakin tai joitakin seuraavista toimenpiteistä:

- a) kyseistä jäsenvaltiota vaaditaan julkistamaan neuvoston täsmentämät lisätiedot ennen kuin se laskee liikkeeseen obligaatioita ja arvopapereita;
- b) Euroopan investointipankkia pyydetään tarkistamaan kyseiseen jäsenvaltioon soveltamaansa lainanantopolitiikkaa;
- c) kyseistä jäsenvaltiota vaaditaan tekemään unionille aiheellisen suuruinen koroton talletus ajaksi, joka päättyy silloin, kun neuvosto katsoo, että liiallinen alijäämä on oikaistu;
- d) määrätään aiheellisen suuruisia sakkoja.

Neuvoston puheenjohtaja ilmoittaa Euroopan parlamentille hyväksytyistä toimenpiteistä.

11. Neuvosto kumoaa kaikki 6, 8, 9 ja 10 kohdassa tarkoitetut toimenpiteet tai jotkin niistä siltä osin kuin se katsoo, että liiallinen alijäämä kyseisessä jäsenvaltiossa on oikaistu. Jos neuvosto on ennen tätä julkistanut suosituksensa, se antaa heti, kun 8 kohdassa tarkoitettu eurooppapäätös on kumottu, julkisuuteen lausuman siitä, että kyseisessä jäsenvaltiossa ei enää ole liallista alijäämää.

12. Sitä kanneoikeutta, josta määrätään III-360 ja III-361 artiklassa, ei voida käyttää 1—6 eikä 8 ja 9 kohdassa tarkoitetuissa asioissa.

13. Täydentävät määräykset tässä artiklassa määrätyn menettelyn täytäntöönpanosta ovat liallisia alijäämiä koskevasta menettelystä tehdyssä pöytäkirjassa.

Neuvoston eurooppalailla säädetään aiheellisista toimenpiteistä, joilla mainittu pöytäkirja korvataan. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia ja Euroopan keskuspankkia kuultuaan.

Jollei tämän kohdan muista määräyksistä muuta johdu, neuvosto hyväksyy komission ehdotuksesta eurooppa-asetukset tai -päätökset, joilla vahvistetaan mainitun pöytäkirjan määräysten soveltamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt ja määritelmät. Se tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

2 JAKSO

RAHAPOLITIikka

III-185 artikla

1. Euroopan keskuspankkijärjestelmän ensisijaisena tavoitteena on pitää yllä hintavakautta. Euroopan keskuspankkijärjestelmä tukee yleistä talouspolitiikkaa unionissa myötävaikuttaakseen I-3 artiklassa määriteltyjen unionin tavoitteiden saavuttamiseen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta hintavakauden tavoitteen saavuttamista. Euroopan keskuspankkijärjestelmä toimii voimavarojen tehokasta kohdentamista suosivan, vapaaseen kilpailuun perustuvan avoimen markkinatalouden periaatteen mukaisesti ja noudattaen III-177 artiklassa määrättyjä periaatteita.

2. Euroopan keskuspankkijärjestelmän perustehtävät ovat:

- a) unionin rahapolitiikan määrittäminen ja toteuttaminen;
- b) valuuttamarkkinatoimien suorittaminen III-326 artiklan mukaisesti;
- c) jäsenvaltioiden virallisten valuuttavarantojen hallussapito ja hoito;
- d) maksujärjestelmien moitteettoman toiminnan edistäminen.

3. Mitä 2 kohdan c alakohdassa määrätään, sovelletaan rajoittamatta jäsenvaltioiden hallitusten mahdollisuutta pitää hallussaan ja hoitaa valuuttamääräisiä käyttövaroja.

4. Euroopan keskuspankkia kuullaan:

- a) ehdotuksista unionin säädöksiksi sen toimivaltuuksiin kuuluvilla aloilla;
- b) kansallisten viranomaisten toimesta ehdotuksista lainsäädännöksi sen toimivaltuuksiin kuuluvilla aloilla, mutta niissä rajoissa ja sellaisin ehdoin, jotka neuvosto vahvistaa III-187 artiklan 4 kohdassa määrättyä menettelyä noudattaen.

Euroopan keskuspankki voi toimivaltuuksiinsa kuuluvilla aloilla antaa lausuntoja unionin toimielimille, elimille ja laitoksille sekä kansallisille viranomaisille.

5. Euroopan keskuspankkijärjestelmä myötävaikuttaa luottolaitosten toiminnan vakauden valvontaan ja rahoitusjärjestelmän vakautteen liittyvien toimivaltaisten viranomaisten politiikkojen moitteettomaan harjoittamiseen.

6. Neuvoston eurooppalailla voidaan antaa Euroopan keskuspankille erityistehtäviä, jotka koskevat luottolaitosten sekä muiden rahoituslaitosten kuin vakuutusyriytysten toiminnan vakauden valvontaan liittyvää politiikkaa. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia ja Euroopan keskuspankkia kuultuaan.

III-186 artikla

1. Euroopan keskuspankilla on yksinoikeus antaa lupa euroseteleiden liikkeeseen laskemiseen unionissa. Euroopan keskuspankki ja kansalliset keskuspankit voivat laskea liikkeeseen euroseteleitä. Vain Euroopan keskuspankin ja kansallisten keskuspankkien liikkeeseen laskemat setelit ovat laillisina maksuvälineinä kelpaavia seteleitä unionissa.

2. Jäsenvaltiot voivat laskea liikkeeseen eurometallirahoja saatuaan Euroopan keskuspankin hyväksymisen liikkeeseen laskettavien metallirahojen määrälle.

Neuvosto voi komission ehdotuksesta antaa eurooppa-asetuksia, joilla vahvistetaan toimenpiteitä liikkeeseen laskettavien metallirahojen yksikköarvojen ja teknisten määritelmien yhdenmukaistamiseksi, siinä laajuudessa kuin se on tarpeen niiden moitteettoman liikkeen turvaamiseksi unionissa. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia ja Euroopan keskuspankkia kuultuaan.

III-187 artikla

1. Euroopan keskuspankkijärjestelmää johtavat Euroopan keskuspankin päätöksentekuelimet, jotka ovat Euroopan keskuspankin neuvosto ja johtokunta.

2. Euroopan keskuspankkijärjestelmän perussääntö on Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännöstä tehdyssä pöytäkirjassa.

3. Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön 5 artiklan 1, 2 ja 3 kohtaa, 17 ja 18 artiklaa, 19 artiklan 1 kohtaa, 22, 23, 24 ja 26 artiklaa, 32 artiklan 2, 3, 4 ja 6 kohtaa, 33 artiklan 1 kohdan a alakohtaa sekä 36 artiklaa voidaan muuttaa eurooppalailla, joka annetaan joko

- a) komission ehdotuksesta, kun Euroopan keskuspankkia on kuultu, tai
- b) Euroopan keskuspankin suosituksesta, kun komissiota on kuultu.

4. Neuvosto hyväksyy eurooppa-asetukset ja -päätökset, joilla vahvistetaan Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön 4 artiklassa, 5 artiklan 4 kohdassa, 19 artiklan 2 kohdassa, 20 artiklassa, 28 artiklan 1 kohdassa, 29 artiklan 2 kohdassa, 30 artiklan 4 kohdassa ja 34 artiklan 3 kohdassa tarkoitetut toimenpiteet. Se tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan joko

- a) komission ehdotuksesta, kun Euroopan keskuspankkia on kuultu, tai
- b) Euroopan keskuspankin suosituksesta, kun komissiota on kuultu.

III-188 artikla

Käyttäessään tällä perustuslailla ja Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännöllä annettuja valtuuksiaan tai suorittaessaan niissä annettuja tehtäviään ja velvollisuuksiaan Euroopan keskuspankki tai kansallinen keskuspankki taikka Euroopan keskuspankin tai kansallisen keskuspankin päätöksentekuelimen jäsen ei saa pyytää eikä ottaa ohjeita unionin toimielimiltä, elimiltä tai laitoksilta, jäsenvaltioiden hallituksilta eikä miltään muultakaan taholta. Unionin toimielimet, elimet ja laitokset sekä jäsenvaltioiden hallitukset sitoutuvat kunnioittamaan tätä periaatetta ja pidättymään yrityksistä vaikuttaa Euroopan keskuspankin tai kansallisten keskuspankkien päätöksentekuelinten jäseniin heidän suorittaessaan tehtäviään.

III-189 artikla

Kukin jäsenvaltio huolehtii siitä, että sen kansallinen lainsäädäntö, sen kansallisen keskuspankin perussääntö mukaan luettuna, on sopusoinnussa tämän perustuslain ja Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön kanssa.

III-190 artikla

1. Euroopan keskuspankkijärjestelmälle uskottujen tehtävien suorittamiseksi Euroopan keskuspankki tämän perustuslain mukaisesti sekä Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännössä määrättyin edellytyksin hyväksyy:

- a) eurooppa-asetuksia, siinä laajuudessa kuin se on tarpeen Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön 3 artiklan 1 kohdan a alakohdassa, 19 artiklan 1 kohdassa, 22 artiklassa tai 25 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen tehtävien suorittamiseksi, sekä tapauksissa, joista säädetään III-187 artiklan 4 kohdassa tarkoitetuissa eurooppa-asetuksissa ja -päätöksissä;
- b) eurooppapäätöksiä, jotka ovat tarpeen Euroopan keskuspankkijärjestelmälle tällä perustuslailla sekä Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännöllä uskottujen tehtävien suorittamiseksi;
- c) suosituksia ja lausuntoja.

2. Euroopan keskuspankki voi päättää julkistaa eurooppapäätöksensä, suosituksensa ja lausuntonsa.

3. Neuvosto antaa III-187 artiklan 4 kohdassa määrättyä menettelyä noudattaen eurooppa-asetukset, joilla vahvistetaan rajat ja ehdot, joiden mukaisesti Euroopan keskuspankki voi määrätä yrityksille sakkoja ja uhkasakkoja, jollei sen hyväksymiä eurooppa-asetuksia ja -päätöksiä noudateta.

III-191 artikla

Eurooppalailla tai -puitelaila säädetään toimenpiteistä, jotka ovat tarpeen euron käytössä yhteisenä rahana, sanotun kuitenkin rajoittamatta Euroopan keskuspankin toimivaltuuksia. Laki tai puitelaki annetaan, kun Euroopan keskuspankkia on kuultu.

3 JAKSO

INSTITUTIONAALISET MÄÄRÄYKSET

III-192 artikla

1. Perustetaan talous- ja rahoituskomitea edistämään jäsenvaltioiden politiikkojen yhteensovittamista sisämarkkinoiden toiminnan kannalta tarpeellisessa laajuudessa.

2. Komitean tehtävänä on:

- a) antaa neuvostolle ja komissiolle lausuntoja niiden pyynnöstä tai omasta aloitteestaan;
- b) seurata jäsenvaltioiden ja unionin taloudellista tilannetta ja rahoitustilannetta sekä antaa niistä, erityisesti rahoitussuhteista kolmansiin maihin ja kansainvälisiin laitoksiin, säännöllisesti kertomuksia neuvostolle ja komissiolle;
- c) osallistua neuvoston III-159 artiklassa, III-179 artiklan 2, 3, 4 ja 6 kohdassa, III-180, III-183, III-184 artiklassa, III-185 artiklan 6 kohdassa, III-186 artiklan 2 kohdassa, III-187 artiklan 3 ja 4 kohdassa, III-191 ja III-196 artiklassa, III-198 artiklan 2 ja 3 kohdassa, III-201 artiklassa, III-202 artiklan 2 ja 3 kohdassa sekä III-322 ja III-326 artiklassa tarkoitetun työn valmisteluun sekä suorittaa muut neuvoston sille antamat neuvoa-antavat ja valmistelutehtävät, sanotun kuitenkin rajoittamatta III-344 artiklan soveltamista;
- d) ainakin kerran vuodessa tarkastella tämän perustuslain ja unionin säädösten soveltamisen tuloksena saavutettua pääomanliikkeiden ja maksujen vapauden tilannetta; tarkastelu koskee kaikkia pääomanliikkeisiin ja maksuihin liittyviä toimenpiteitä; komitea antaa komissiolle ja neuvostolle kertomuksen tarkastelun tuloksista.

Jäsenvaltiot, komissio ja Euroopan keskuspankki nimittävät kukin enintään kaksi jäsentä komiteaan.

3. Neuvosto tekee komission ehdotuksesta eurooppapäätöksen, jolla vahvistetaan talous- ja rahoituskomitean kokoonpanoa koskevat yksityiskohtaiset säännöt. Se tekee ratkaisunsa Euroopan keskuspankkia ja kyseistä komiteaa kuultuaan. Neuvoston puheenjohtaja ilmoittaa päätöksestä Euroopan parlamentille.

4. Edellä 2 kohdassa tarkoitettujen tehtävien lisäksi, jos on ja niin kauan kuin on jäsenvaltioita, joita koskee III-197 artiklassa tarkoitettu poikkeus, komitea seuraa näiden jäsenvaltioiden rahamarkkinoiden tilaa ja rahoitusilannetta sekä niiden yleisiä maksujärjestelmiä ja antaa niistä säännöllisesti kertomuksia neuvostolle ja komissiolle.

III-193 artikla

Asioissa, jotka kuuluvat III-179 artiklan 4 kohdan, III-184 artiklan, sen 13 kohtaa lukuun ottamatta, III-191 ja III-196 artiklan, III-198 artiklan 3 kohdan sekä III-326 artiklan soveltamisalaan, neuvosto tai jäsenvaltio voi pyytää komissiota tapauksen mukaan joko antamaan suosituksen tai tekemään ehdotuksen. Komissio tutkii tällaisen pyynnön ja esittää viipymättä päätelmänsä neuvostolle.

4 JAKSO

EURON KÄYTTÖÖN OTTANEITA JÄSENVALTIOITA KOSKEVAT ERITYISMÄÄRÄYKSET

III-194 artikla

1. Talous- ja rahaliiton moitteettoman toiminnan varmistamiseksi ja tämän perustuslain asiaa koskevien määräysten mukaisesti neuvosto hyväksyy III-179 ja III-184 artiklassa tarkoitetuista menettelyistä asian kannalta sopivaa menettelyä noudattaen, viimeksi mainitun artiklan 13 kohdassa tarkoitettua menettelyä lukuun ottamatta, euron käyttöön ottaneita jäsenvaltioita koskevia toimenpiteitä, joilla

- a) tehostetaan näiden jäsenvaltioiden budjettipolitiikkojen kurinalaisuuden yhteensovittamista ja sen valvontaa;
- b) laaditaan näitä jäsenvaltioita koskevat talouspolitiikan yleislinjat huolehtien samalla niiden yhteensopivuudesta koko unionin osalta hyväksytyjen talouspolitiikan yleislinjojen kanssa sekä niiden valvonnasta.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä koskeviin äänestyksiin osallistuvat vain ne neuvoston jäsenet, jotka edustavat euron käyttöön ottaneita jäsenvaltioita.

Määräenemmistöön tarvitaan vähintään 55 prosenttia edellä tarkoitetuista neuvoston jäsenistä, jotka samalla edustavat jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden väestöstä.

Määrävähemmistössä on oltava vähintään sellainen määrä näitä neuvoston jäseniä, että he edustavat yli 35:tä prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden yhteenlasketusta väestöstä, lisättyinä yhdellä jäsenellä; muussa tapauksessa katsotaan, että on saavutettu määräenemmistö.

III-195 artikla

Euron käyttöön ottaneiden jäsenvaltioiden ministereiden välisiä kokouksia koskevat järjestelyt vahvistetaan euroryhmää koskevassa pöytäkirjassa.

III-196 artikla

1. Euron aseman varmistamiseksi kansainvälisessä valuuttajärjestelmässä neuvosto tekee komission ehdotuksesta eurooppapäätöksen, jolla vahvistetaan yhteiset kannat talous- ja rahaliiton kannalta erityisen merkittäviin kysymyksiin toimivaltaisissa kansainvälisissä rahoituslaitoksissa ja -konferensseissa. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan keskuspankkia kuultuaan.

2. Neuvosto voi komission ehdotuksesta hyväksyä aiheellisia toimenpiteitä yhtenäisen edustuksen varmistamiseksi kansainvälisissä rahoituslaitoksissa ja -konferensseissa. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan keskuspankkia kuultuaan.

3. Edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä koskeviin äänestyksiin osallistuvat vain ne neuvoston jäsenet, jotka edustavat euron käyttöön ottaneita jäsenvaltioita.

Määräenemmistöön tarvitaan vähintään 55 prosenttia edellä tarkoitetuista neuvoston jäsenistä, jotka samalla edustavat jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden väestöstä.

Määrävähemmistössä on oltava vähintään sellainen määrä näitä neuvoston jäseniä, että he edustavat yli 35:tä prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden yhteenlasketusta väestöstä, lisättynä yhdellä jäsenellä; muussa tapauksessa katsotaan, että on saavutettu määräenemmistö.

5 JAKSO

SIIRTYMÄMÄÄRÄYKSET

III-197 artikla

1. Niistä jäsenvaltioista, joiden osalta neuvosto ei ole päättänyt, että ne täyttävät euron käyttöön ottamiseksi vaadittavat edellytykset, käytetään jäljempänä nimitystä 'jäsenvaltiot, joita koskee poikkeus'.

2. Jäsenvaltioihin, joita koskee poikkeus, ei sovelleta seuraavia tämän perustuslain määräyksiä:

- a) talouspolitiikan yleislinjojen niiden jaksosten hyväksyminen, jotka liittyvät euroalueeseen yleisesti (III-179 artiklan 2 kohta);
- b) pakkotoimet liiallisten alijäämien korjaamiseksi (III-184 artiklan 9 ja 10 kohta);
- c) Euroopan keskuspankkijärjestelmän tavoitteet ja tehtävät (III-185 artiklan 1, 2, 3 ja 5 kohta);
- d) euron liikkeeseen laskeminen (III-186 artikla);
- e) Euroopan keskuspankin säädökset (III-190 artikla);

- f) euron käyttöä koskevat toimenpiteet (III-191 artikla);
- g) valuuttasopimukset ja muut valuuttakurssipolitiikkaa koskevat toimenpiteet (III-326 artikla);
- h) Euroopan keskuspankin johtokunnan jäsenten nimittäminen (III-382 artiklan 2 kohta);
- i) eurooppapäätökset, joilla vahvistetaan yhteiset kannat talous- ja rahaliiton kannalta erityisen merkittäviin kysymyksiin toimivaltaisissa kansainvälisissä rahoituslaitoksissa ja -konferensseissa (III-196 artiklan 1 kohta);
- j) toimenpiteet, joilla varmistetaan yhtenäinen edustus kansainvälisissä rahoituslaitoksissa ja -konferensseissa (III-196 artiklan 2 kohta).

Edellä a—j alakohdassa mainituissa artikloissa jäsenvaltioilla tarkoitetaan näin ollen euron käyttöön ottaneita jäsenvaltioita.

3. Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön IX luvun mukaisesti Euroopan keskuspankkijärjestelmään sisältyvät oikeudet ja velvollisuudet eivät koske jäsenvaltioita, joita koskee poikkeus, eivätkä niiden keskuspankkeja.

4. Niiden neuvoston jäsenten, jotka edustavat jäsenvaltioita, joita koskee poikkeus, äänioikeus pidätetään, kun neuvosto hyväksyy 2 kohdassa luetelluissa artikloissa tarkoitettuja toimenpiteitä, sekä seuraavissa tapauksissa:

- a) euron käyttöön ottaneille jäsenvaltioille monenvälisen valvonnan puitteissa osoitetut suositukset, vakaushjelmat ja varoitukset mukaan luettuina (III-179 artiklan 4 kohta);
- b) euron käyttöön ottaneiden jäsenvaltioiden liiallista alijäämää koskevat toimenpiteet (III-184 artiklan 6, 7, 8 ja 11 kohta).

Määräenemmistöön tarvitaan vähintään 55 prosenttia muista neuvoston jäsenistä, jotka samalla edustavat jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden väestöstä.

Määrävähemmistössä on oltava vähintään sellainen määrä näitä muita neuvoston jäseniä, että he edustavat yli 35:tä prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden yhteenlasketusta väestöstä, lisättynä yhdellä jäsenellä; muussa tapauksessa katsotaan, että on saavutettu määräenemmistö.

III-198 artikla

1. Vähintään joka toinen vuosi tai sellaisen jäsenvaltion pyynnöstä, jota koskee poikkeus, komissio ja Euroopan keskuspankki antavat neuvostolle kertomuksen niiden jäsenvaltioiden, joita koskee poikkeus, edistymisestä talous- ja rahaliiton toteuttamiseen liittyvien velvollisuuksiensa täyttämässä. Näissä kertomuksissa tarkastellaan erityisesti, onko kunkin kyseessä olevan jäsenvaltion kansallinen lainsäädäntö, sen kansallisen keskuspankin perussääntö mukaan luettuna, sopusoinnussa III-188 ja III-189 artiklan sekä Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön kanssa. Kertomuksissa tarkastellaan myös sitä, onko saavutettu korkea kestävä lähentymisen taso, arvioimalla missä määrin kukin kyseessä oleva jäsenvaltio on täyttänyt seuraavat arviointiperusteet:
- a) mahdollisimman suuri hintavakaus; tämä on ilmeistä, jos inflaatio on lähellä enintään kolmen hintavakauden parhaiten saavuttaneen jäsenvaltion inflaatiovauhtia;
 - b) kestävä julkisen talouden tila; tämä on ilmeistä, jos julkisyhteisöjen rahoitusaseman osalta on tilanne, jossa ei ole III-184 artiklan 6 kohdassa tarkoitettua liiallista alijäämää;
 - c) Euroopan valuuttajärjestelmän valuuttakurssimekanismissa määrättyjen tavanomaisten vaihteluvälien noudattaminen ainakin kahden vuoden ajan siten, ettei valuutan ulkoista arvoa suhteessa euroon ole alennettu;
 - d) jäsenvaltion, jota koskee poikkeus, saavuttaman lähentymisen ja kyseisen jäsenvaltion valuuttakurssijärjestelmään osallistumisen kestävyys, sellaisena kuin se ilmenee pitkän aikavälin korkojen tasossa.

Tässä kohdassa määrättyjä neljää arviointiperustetta ja ajanjaksoja, joina niitä on noudatettava, täsmennetään lähentymisperusteista tehdyssä pöytäkirjassa. Komission ja Euroopan keskuspankin kertomuksissa otetaan huomioon myös markkinoiden yhdentymisen tulokset, vaihtotaseiden tila ja kehitys sekä yksikkötyökustannusten ja muiden hintaindeksien kehityksen tarkastelu.

2. Euroopan parlamentin kuulemisen ja Eurooppa-neuvostossa käydyn keskustelun jälkeen neuvosto tekee komission ehdotuksesta eurooppapäätöksen, jossa todetaan, mitkä niistä jäsenvaltioista, joita koskee poikkeus, täyttävät vaadittavat edellytykset 1 kohdassa tarkoitettujen arviointiperusteiden perusteella, ja kumoo poikkeukset noiden jäsenvaltioiden osalta.

Neuvosto tekee ratkaisunsa saatuaan suosituksen euron käyttöön ottaneita jäsenvaltioita edustavien neuvoston jäsenten määräenemmistöltä. Nämä jäsenet tekevät ratkaisunsa kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun komission ehdotus on toimitettu neuvostolle.

Toisessa alakohdassa tarkoitettu määräenemmistö on vähintään 55 prosenttia edellä tarkoitetuista neuvoston jäsenistä, jotka samalla edustavat jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden väestöstä. Määrävähemmistössä on oltava vähintään sellainen määrä näitä neuvoston jäseniä, että he edustavat yli 35:tä prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden yhteenlasketusta väestöstä, lisätyn yhdellä jäsenellä; muussa tapauksessa katsotaan, että on saavutettu määräenemmistö.

3. Jos 2 kohdassa määrätyn menettelyn mukaisesti päätetään kumota poikkeus, neuvosto hyväksyy komission ehdotuksesta eurooppa-asetukset tai -päätökset, joilla vahvistetaan peruuttamattomasti kurssi, jolla euro korvaa kyseisen jäsenvaltion rahan, sekä säädetään muista toimenpiteistä, jotka ovat tarpeen euron käyttöönottamiseksi yhteisenä rahana tuossa jäsenvaltiossa. Neuvosto tekee ratkaisunsa euron käyttöön ottaneita jäsenvaltioita ja kyseistä jäsenvaltiota edustavien jäsenten yksimielisellä päätöksellä Euroopan keskuspankkia kuultuaan.

III-199 artikla

1. Jos on ja niin kauan kuin on jäsenvaltioita, joita koskee poikkeus, Euroopan keskuspankki-järjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön 45 artiklassa tarkoitettu Euroopan keskuspankin yleisneuvosto toimii Euroopan keskuspankin kolmantena päätöksentekuelimenä, sanotun kuitenkin rajoittamatta III-187 artiklan 1 kohdan soveltamista.

2. Jos on ja niin kauan kuin on jäsenvaltioita, joita koskee poikkeus, Euroopan keskuspankin tehtävänä on näiden jäsenvaltioiden osalta:

- a) lujittaa kansallisten keskuspankkien välistä yhteistyötä;
- b) lujittaa jäsenvaltioiden rahapolitiikan yhteensovittamista hintavakauden turvaamiseksi;
- c) seurata valuuttakurssimekanismin toimintaa;
- d) neuvotella sellaisista kansallisten keskuspankkien toimivaltaan kuuluvista kysymyksistä, jotka vaikuttavat rahoituslaitosten ja -markkinoiden vakauteen;
- e) hoitaa Euroopan raha-asiain yhteistyörahaston entisiä tehtäviä, joista Euroopan rahapoliittinen instituutti oli aiemmin ottanut vastatakseen.

III-200 artikla

Kukin jäsenvaltio, jota koskee poikkeus, pitää valuuttakurssipolitiikkaansa yhteistä etua koskevana asiana. Se ottaa tällöin huomioon kokemukset, jotka on saatu yhteistyöstä valuuttakurssimekanismin puitteissa.

III-201 artikla

1. Jos jäsenvaltiolla, jota koskee poikkeus, on maksutasettaan koskevia vaikeuksia tai tällaiset vaikeudet uhkaavat sitä vakavasti joko sen maksutaseen yleisen epätasapainon tai sen käytettävissä olevien valuuttojen luonteen vuoksi ja nämä vaikeudet ovat erityisesti omiaan vaarantamaan sisämarkkinoiden toiminnan tai yhteisen kauppapolitiikan toteuttamisen, komissio tutkii viipymättä kyseisen valtion tilanteen sekä toimet, jotka tämä valtio on kaikin käytettävissään olevin keinoin toteuttanut tai voi toteuttaa tämän perustuslain mukaisesti. Komissio ilmoittaa, mitä toimenpiteitä se suosittaa kyseisen jäsenvaltion toteuttavan.

Jos sellaisen jäsenvaltion toteuttamat toimet, jota koskee poikkeus, ja komission ehdottamat toimenpiteet eivät osoittaudu riittäviksi syntyneiden tai uhkaavien vaikeuksien poistamiseksi,

komissio suosittaa talous- ja rahoituskomiteaa kuultuaan neuvostolle keskinäisen avun antamista ja sen antamiseksi aiheellisia menetelmiä.

Komissio tiedottaa neuvostolle säännöllisesti tilanteesta ja sen kehittymisestä.

2. Neuvosto hyväksyy keskinäisen avun antamista koskevat eurooppa-asetukset tai -päätökset, joilla vahvistetaan avun edellytykset ja sitä koskevat yksityiskohtaiset säännöt. Keskinäistä apua voivat olla etenkin:

- a) niihin muihin kansainvälisiin järjestöihin kohdistuva yhtenäinen toiminta, joiden puoleen jäsenvaltiot, joita koskee poikkeus, voivat kääntyä;
- b) kaupan vinoutumisen välttämiseksi tarvittavat toimenpiteet silloin, kun vaikeuksissa oleva jäsenvaltio, jota koskee poikkeus, pitää voimassa tai ottaa uudelleen käyttöön kolmansiin maihin kohdistuvia määrällisiä rajoituksia;
- c) rajoitetut luotot muilta jäsenvaltioilta niiden suostumuksella.

3. Jos neuvosto ei ole myöntänyt komission suosittamaa keskinäistä apua tai jos annettu keskinäinen apu ja toteutetut toimenpiteet ovat riittämättömät, komissio antaa vaikeuksissa olevalle jäsenvaltiolle, jota koskee poikkeus, luvan toteuttaa suojatoimenpiteet, joiden edellytykset ja joita koskevat yksityiskohtaiset säännöt komissio määrittelee.

Neuvosto voi peruuttaa tämän luvan taikka muuttaa sen edellytyksiä tai sitä koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä.

III-202 artikla

1. Jos syntyy äkillinen maksutasekriisi eikä III-201 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua eurooppa-päätöstä tehdä välittömästi, jäsenvaltio, jota koskee poikkeus, voi kaiken varalta toteuttaa tarvittavat suojatoimenpiteet. Toimenpiteiden on oltava sellaisia, että ne aiheuttavat mahdollisimman vähän häiriötä sisämarkkinoiden toiminnalle, eivätkä ne saa olla laajempia kuin on ehdottomasti tarpeen syntyneiden äkillisten vaikeuksien poistamiseksi.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetuista suojatoimenpiteistä on ilmoitettava komissiolle ja muille jäsenvaltioille viimeistään niiden tullessa voimaan. Komissio voi suosittaa neuvostolle keskinäisen avun antamista III-201 artiklan mukaisesti.

3. Neuvosto voi komission suosituksesta sekä talous- ja rahoituskomiteaa kuultuaan tehdä eurooppapäätöksen, jossa todetaan, että asianomaisen jäsenvaltion on muutettava 1 kohdassa tarkoitettuja suojatoimenpiteitä, lykättävä niiden soveltamista tai kumottava ne.

III LUKU

MUITA ALOJA KOSKEVAT POLITIIKAT

1 JAKSO

TYÖLLISYYS

III-203 artikla

Unioni ja jäsenvaltiot pyrkivät tämän osaston mukaisesti kehittämään yhteensovitetun työllisyysstrategian ja erityisesti edistämään ammattitaitoisen, koulutetun ja sopeutumiskykyisen työvoiman sekä talouden muutoksiin nopeasti reagoivien työmarkkinoiden kehittymistä I-3 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

III-204 artikla

1. Jäsenvaltiot pyrkivät omalla työllisyyspolitiikallaan edistämään III-203 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamista III-179 artiklan 2 kohdan nojalla hyväksytyjen jäsenvaltioiden ja unionin talouspolitiikan yleislinjojen mukaisesti.
2. Jäsenvaltiot pitävät työllisyyden edistämistä yhteistä etua koskevana asiana ja sovittavat neuvostossa yhteen sitä koskevan toimintansa III-206 artiklan mukaisesti, ottaen huomioon työmarkkinaosapuolten tehtäviin liittyvät kansalliset käytännöt.

III-205 artikla

1. Unioni myötävaikuttaa korkeaan työllisyystasoon edistämällä jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä sekä tukemalla ja tarvittaessa täydentämällä niiden toimintaa. Unioni ottaa tällöin huomioon jäsenvaltioiden toimivallan.
2. Korkeaa työllisyystasoa koskeva tavoite otetaan huomioon unionin politiikan ja toiminnan määrittelyssä ja toteutuksessa.

III-206 artikla

1. Eurooppa-neuvosto arvioi neuvoston ja komission vuosittain antaman yhteisen kertomuksen perusteella unionin työllisyystilannetta ja antaa siitä päätelmät.
2. Neuvosto hyväksyy Eurooppa-neuvoston päätelmien perusteella ja komission ehdotuksesta vuosittain suuntaviivat, jotka jäsenvaltiot ottavat huomioon työllisyyspolitiikassaan. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia, alueiden komiteaa, talous- ja sosiaalikomiteaa sekä työllisyyskomiteaa kuultuaan.

Näiden suuntaviivojen on oltava III-179 artiklan 2 kohdan nojalla hyväksytyjen yleislinjojen mukaisia.

3. Kukin jäsenvaltio antaa neuvostolle ja komissiolle vuosittain kertomuksen tärkeimmistä 2 kohdassa tarkoitettujen työllisyyttä koskevien suuntaviivojen mukaisesti toteuttamistaan työllisyyspoliittisista toimenpiteistä.

4. Neuvosto tarkastelee jäsenvaltioiden toteuttamaa työllisyyspolitiikkaa vuosittain 3 kohdassa tarkoitettujen kertomusten perusteella ja työllisyyskomitean lausunnon saatuaan sekä ottaen huomioon työllisyyttä koskevat suuntaviivat. Neuvosto voi komission suosituksesta antaa suosituksia jäsenvaltioille.

5. Neuvosto ja komissio laativat tämän tarkastelun tulosten perusteella Eurooppa-neuvostolle vuosittain yhteisen kertomuksen unionin työllisyystilanteesta ja työllisyyttä koskevien suuntaviivojen toteuttamisesta.

III-207 artikla

Eurooppalailla tai -puitelailla voidaan säätää kannustustoimenpiteistä, joiden tarkoituksena on edistää jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä ja tukea niiden toimintaa työllisyyden alalla aloittein, joilla pyritään kehittämään tietojen ja parhaiden käytäntöjen vaihtoa, laatimaan vertailevia analyyssejä, tarjoamaan neuvontaa sekä edistämään innovatiivisia lähestymistapoja ja arvioimaan kokemuksia etenkin kokeiluhankkeiden avulla. Eurooppalaki tai -puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa sekä talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

Eurooppalaki tai -puitelaki ei voi käsittää jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista.

III-208 artikla

Neuvosto tekee yksinkertaisella enemmistöllä eurooppapäätöksen, jolla perustetaan neuvoa-antava työllisyyskomitea edistämään jäsenvaltioiden työllisyys- ja työvoimapolitiikan yhteensovittamista. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

Komitean tehtävänä on:

- a) seurata unionin ja jäsenvaltioiden työllisyystilannetta ja -politiikkaa;
- b) laatia joko neuvoston tai komission pyynnöstä tai omasta aloitteestaan lausuntoja sekä myötävaikuttaa III-206 artiklassa tarkoitettua, neuvostossa tapahtuvan käsittelyn valmisteluun, sanotun kuitenkin rajoittamatta III-344 artiklan soveltamista.

Tehtävänsä toteuttaessaan komitea kuulee työmarkkinaosapuolia.

Kukin jäsenvaltio ja komissio nimittävät komiteaan kaksi jäsentä.

2 JAKSO

SOSIAALIPOLITIIKKA

III-209 artikla

Ottaen huomioon sosiaaliset perusoikeudet, sellaisina kuin ne ovat Torinossa 18 päivänä lokakuuta 1961 allekirjoitetussa Euroopan sosiaalisessa peruskirjassa ja vuoden 1989 työntekijöiden sosiaalisia perusoikeuksia koskevassa yhteisön peruskirjassa, unionin ja jäsenvaltioiden tavoitteina ovat työllisyyden edistäminen, elin- ja työolojen parantaminen niiden tasoa yhdenmukaistaen ja kohentaen, riittävä sosiaalinen suojeleminen, työmarkkinaosapuolten välinen vuoropuhelu, inhimillisten voimavarojen kehittäminen niin, että voidaan saavuttaa korkea ja kestävä työllisyystaso, sekä syrjäytymisen torjuminen.

Tätä varten unioni ja jäsenvaltiot toimivat siten, että ne ottavat huomioon kansallisten käytäntöjen erot, erityisesti sopimussuhteissa, sekä unionin talouden kilpailukyvyyn säilyttämisen.

Unioni ja jäsenvaltiot katsovat, että tällainen kehitys seuraa sekä sisämarkkinoiden toiminnasta, joka edistää sosiaalisten järjestelmien yhdenmukaistamista, että tässä perustuslaissa määrätyistä menettelyistä samoin kuin jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä.

III-210 artikla

1. Edellä III-209 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi unioni tukee ja täydentää jäsenvaltioiden toimintaa seuraavilla aloilla:

- a) erityisesti työympäristön parantaminen työntekijöiden terveyden ja turvallisuuden suojelemiseksi;
- b) työolot ja työehdot;
- c) työntekijöiden sosiaaliturva ja sosiaalinen suojeleminen;
- d) työntekijöiden suojeleminen työsopimuksen päättymisen yhteydessä;
- e) tiedottaminen työntekijöille ja työntekijöiden kuuleminen;
- f) työntekijöiden ja työnantajien edustus ja heidän etujensa kollektiivinen turvaaminen, mukaan lukien yhteistoiminta työpaikalla, jollei 6 kohdasta muuta johdu;
- g) unionin alueella laillisesti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten työntöön ehdot;
- h) työmarkkinoilta syrjäytyneiden henkilöiden osallistaminen, sanotun kuitenkin rajoittamatta III-283 artiklan soveltamista;
- i) miesten ja naisten välinen tasa-arvo asioissa, jotka koskevat heidän mahdollisuuksiaan työmarkkinoilla sekä heidän kohteluaan työssä;
- j) sosiaalisen syrjäytymisen torjuminen;

k) sosiaalisen suojelun järjestelmien nykyaikaistaminen, sanotun kuitenkin rajoittamatta c alakohdan soveltamista.

2. Edellä 1 kohdan toteuttamiseksi voidaan:

- a) eurooppalailla tai -puitelaila säätaa toimenpiteistä, joiden tarkoituksena on edistää jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä aloittein, joilla pyritään lisäämään tietämystä, kehittämään tietojen ja parhaiden käytäntöjen vaihtoa, edistämään innovatiivisia lähestymistapoja ja arvioimaan kokemuksia; nämä aloitteet eivät voi käsittää jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista;
- b) 1 kohdan a—i alakohdassa tarkoitetuilla aloilla säätaa eurooppapuitelaila vähimmäisvaatimuksista, jotka pannaan täytäntöön asteittain, ottaen huomioon olosuhteet ja voimassa oleva tekninen sääntely kussakin jäsenvaltiossa. Puitelaisa vältetään säättämästä sellaisia hallinnollisia, taloudellisia tai oikeudellisia rasituksia, jotka vaikeuttaisivat pienten tai keskisuurten yritysten perustamista taikka niiden kehittämistä.

Eurooppalaki tai -puitelaki annetaan kaikissa tapauksissa sen jälkeen, kun alueiden komiteaa ja talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

3. Poiketen siitä, mitä 2 kohdassa määrätään, neuvosto antaa 1 kohdan c, d, f ja g alakohdassa tarkoitetuilla aloilla eurooppalain tai -puitelain yksimielisesti Euroopan parlamenttia, alueiden komiteaa sekä talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan.

Neuvosto voi komission ehdotuksesta tehdä eurooppapäätöksen, jonka mukaan tämän artiklan 1 kohdan d, f ja g alakohtaan sovelletaan tavanomaista lainsäätämisyjärjestystä. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

4. Jäsenvaltio voi antaa 2 ja 3 kohdan soveltamiseksi annettujen eurooppapuitelakien tai tarvittaessa III-212 artiklan mukaisesti hyväksytyjen eurooppa-asetusten tai -päätösten täytäntöönpanon työmarkkinaosapuolten tehtäväksi niiden yhteisestä pyynnöstä.

Tällöin jäsenvaltio varmistaa, että viimeistään sinä päivänä, jona eurooppapuitelaki on saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä tai jona eurooppa-asetus tai -pätös on pantava täytäntöön, työmarkkinaosapuolet ovat sopimusteitse toteuttaneet tarvittavat toimenpiteet; kyseisen jäsenvaltion on myös toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet, jotta se voi aina taata edellä mainitussa puitelaisa, asetuksessa tai päätöksessä edellytettyjen tulosten saavuttamisen.

5. Tämän artiklan nojalla annetut eurooppalait ja -puitelait:

- a) eivät rajoita jäsenvaltioiden oikeutta määrittellä omien sosiaaliturvajärjestelmiensä peruseriaatteen, eivätkä ne saa vaikuttaa olennaisesti näiden järjestelmien rahoitustasapainoon;
- b) eivät voi estää jäsenvaltiota pitämästä voimassa tai toteuttamasta tiukempia suojatoimenpiteitä, jos ne ovat sopusoinnussa tämän perustuslain kanssa.

6. Tätä artiklaa ei sovelleta palkkoihin, järjestäytymisoikeuteen, lakko-oikeuteen eikä oikeuteen julistaa työsulku.

III-211 artikla

1. Komissio edistää työmarkkinaosapuolten kuulemista unionin tasolla, ja se toteuttaa kaikki tarvittavat toimenpiteet näiden osapuolten vuoropuhelun helpottamiseksi tukemalla molempia osapuolia tasapuolisesti.
2. Tätä varten komissio kuulee työmarkkinaosapuolia unionin toiminnan mahdollisesta suunnasta, ennen kuin se tekee ehdotuksia sosiaalipolitiikan alalla.
3. Jos komissio 2 kohdassa tarkoitetun kuulemisen jälkeen pitää unionin toimintaa tarkoituksenmukaisena, se kuulee työmarkkinaosapuolia suunnitellun ehdotuksen sisällöstä. Työmarkkinaosapuolet antavat komissiolle ehdotuksesta lausunnon tai tarvittaessa suosituksen.
4. Edellä 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen kuulemisten yhteydessä työmarkkinaosapuolet voivat ilmoittaa komissiolle halustaan aloittaa III-212 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu menettely. Menettely ei saa kestää yli yhdeksän kuukautta, elleivät kyseiset työmarkkinaosapuolet ja komissio keskenään soven pidentämisestä.

III-212 artikla

1. Työmarkkinaosapuolten välinen vuoropuhelu unionin tasolla voi johtaa osapuolten niin halutessa sopimussuhteisiin, mukaan lukien sopimusten tekeminen.
2. Unionin tasolla tehdyt sopimukset pannaan täytäntöön joko työmarkkinaosapuolten ja jäsenvaltioiden omien menettelyjen ja käytäntöjen mukaisesti tai, III-210 artiklassa tarkoitettujen kysymysten osalta, allekirjoittajaosapuolten yhteisestä pyynnöstä neuvoston komission ehdotuksesta hyväksymillä eurooppa-asetuksilla tai -päätöksillä. Asiasta ilmoitetaan Euroopan parlamentille.

Silloin kun kyseisessä sopimuksessa on yksi tai useampi sellaista alaa koskeva määräys, jolla III-210 artiklan 3 kohdan mukaan edellytetään yksimielisyyttä, neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti.

III-213 artikla

Edellä III-209 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi, rajoittamatta kuitenkaan tämän perustuslain muiden määräysten soveltamista, komissio edistää jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä ja helpottaa niiden toiminnan yhteensovittamista niillä sosiaalipolitiikan aloilla, joita tämä jakso koskee, ja erityisesti asioissa, jotka koskevat:

- a) työllisyyttä;
- b) työoikeutta sekä työoloja ja -ehtoja;
- c) ammatillista perus- ja jatkokoulutusta;
- d) sosiaaliturvaa;
- e) työtapaturmien ja ammattitautien ehkäisemistä;

- f) työhygieniää;
- g) järjestäytymisoikeutta sekä työnantajien ja työntekijöiden välisiä kollektiivisia neuvotteluja.

Tätä varten komissio on kiinteässä yhteydessä jäsenvaltioihin ja tekee tutkimuksia, antaa lausuntoja ja järjestää neuvotteluja sekä kansallisista että kansainvälisille järjestöille kuuluvista kysymyksistä ja tekee erityisesti aloitteita, joilla on tarkoitus vahvistaa suuntaviivoja ja indikaattoreita, järjestää tietojen vaihtoa parhaista käytännöistä sekä valmistella tarvittavat tekijät säännöllistä seuranta ja arviointia varten. Euroopan parlamentti pidetään täysin ajan tasalla.

Komissio kuulee talous- ja sosiaalikomiteaa, ennen kuin se antaa tässä artiklassa tarkoitettuja lausuntoja.

III-214 artikla

1. Kunkin jäsenvaltion on huolehdittava sen periaatteen noudattamisesta, jonka mukaan naisille ja miehille maksetaan samasta tai samanarvoisesta työstä sama palkka.
2. Tässä artiklassa palkalla tarkoitetaan tavallista perus- tai vähimmäispalkkaa ja muuta korvausta, jonka työntekijä suoraan tai välillisesti saa työnantajaltaan työstä tai tehtävästä rahana tai luontoisetuna.

Samapalkkaisuudella ilman sukupuoleen perustuvaa syrjintää tarkoitetaan, että:

- a) samasta työstä maksettava urakkapalkka lasketaan saman mittayksikön mukaan;
 - b) työstä maksettava aikapalkka on sama samasta tehtävästä.
3. Eurooppalailla tai -puitelaila säädetään toimenpiteistä, joilla varmistetaan naisten ja miesten tasa-arvoisten mahdollisuuksien ja tasa-arvoisen kohtelun periaatteen soveltaminen työtä ja ammattia koskeissa kysymyksissä, mukaan lukien samasta tai samanarvoisesta työstä maksettavan saman palkan periaate. Laki tai puitelaki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.
 4. Jotta naisten ja miesten välinen täysi todellinen tasa-arvo toteutuisi työelämässä, tasa-arvoisen kohtelun periaate ei estä jäsenvaltiota pitämästä voimassa tai toteuttamasta sellaisia erityisetuja tarjoavia toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on helpottaa aliedustettuna olevan sukupuolen ammatillisen toiminnan harjoittamista taikka ehkäistä tai hyvittää ammattiuraan kohdistuvia haittoja.

III-215 artikla

Jäsenvaltiot pyrkivät säilyttämään olemassa olevan palkallisia lomiammattien järjestelmiensä vastaavuuden.

III-216 artikla

Komissio laatii vuosittain kertomuksen III-209 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteutumisesta ja väestötilanteesta unionissa. Komissio toimittaa kertomuksen Euroopan parlamentille, neuvostolle sekä talous- ja sosiaalikomitealle.

III-217 artikla

Neuvosto tekee yksinkertaisella enemmistöllä eurooppapäätöksen, jolla perustetaan neuvoa-antava sosiaalisen suojelun komitea edistämään sosiaalisen suojelun alalla jäsenvaltioiden kesken ja komission kanssa harjoitettavaa yhteistyötä. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

Komitean tehtävänä on:

- a) seurata sosiaalialan tilannetta sekä sosiaalisen suojelun alan politiikkojen kehittymistä jäsenvaltioissa ja unionissa;
- b) edistää tietojen, kokemusten ja hyvien toimintatapojen vaihtoa jäsenvaltioiden kesken ja komission kanssa;
- c) laatia selvityksiä, antaa lausuntoja tai suorittaa muita toimivaltuuksiinsa kuuluvia tehtäviä joko neuvoston tai komission pyynnöstä tai omasta aloitteestaan, sanotun kuitenkin rajoittamatta III-344 artiklan soveltamista.

Tehtävänsä toteuttaessaan komitea luo asianmukaiset yhteydet työmarkkinaosapuoliin.

Kukin jäsenvaltio ja komissio nimittää komiteaan kaksi jäsentä.

III-218 artikla

Komissio sisällyttää Euroopan parlamentille antamaansa vuosikertomukseen erillisen luvun, joka koskee sosiaalialan tilanteen kehitystä unionissa.

Euroopan parlamentti voi kehottaa komissiota laatimaan kertomuksia sosiaalialan tilannetta koskevista erityisongelmista.

III-219 artikla

1. Työntekijöiden työllistymismahdollisuuksien parantamiseksi sisämarkkinoilla ja siten elintason nostamiseksi perustetaan Euroopan sosiaalirahasto, joka pyrkii edistämään työntekijöiden työnsaantia sekä heidän alueellista ja ammatillista liikkuvuuttaan unionissa sekä helpottamaan sopeutumista teollisuuden muutoksiin ja tuotantojärjestelmien kehitykseen erityisesti ammatillisella koulutuksella ja uudelleen koulutuksella.

2. Komissio hallinnoi rahastoa. Komissiota avustaa tässä tehtävässä komitea, jonka puheenjohtajana on komission jäsen ja joka muodostuu jäsenvaltioiden sekä työntekijä- ja työnantajajärjestöjen edustajista.

3. Eurooppalailla vahvistetaan rahastoa koskevat täytäntöönpanotoimenpiteet. Laki annetaan, kun alueiden komiteaa sekä talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

3 JAKSO

TALOUDELLINEN, SOSIAALINEN JA ALUEELLINEN YHTEENKUULUVUUS

III-220 artikla

Edistääkseen koko unionin sopusointuista kehitystä unioni kehittää ja harjoittaa toimintaansa taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden lujittamiseksi.

Unioni pyrkii erityisesti vähentämään eri alueiden välisiä kehityseroja sekä heikoimmassa asemassa olevien alueiden jälkeenjääneisyyttä.

Asianomaisista alueista kiinnitetään erityistä huomiota maaseutuun, teollisuuden muutosprosessissa oleviin alueisiin sekä vakavista ja pysyvistä luontoon tai väestöön liittyvistä haitoista kärsiviin alueisiin, kuten pohjoisimpiin alueisiin, joiden väestöntiheys on erittäin alhainen, ja saaristo-, rajaseutu- ja vuoristoalueisiin.

III-221 artikla

Jäsenvaltiot harjoittavat ja sovittavat yhteen talouspolitiikkaansa siten, että myös III-220 artiklassa tarkoitetut tavoitteet saavutetaan. Unionin politiikan ja toiminnan suunnittelussa ja täytäntöönpanossa sekä sisämarkkinoiden toteuttamisessa otetaan huomioon nämä tavoitteet ja osallistutaan niiden toteuttamiseen. Unioni tukee myös näiden tavoitteiden toteuttamista toiminnallaan, jota se harjoittaa rakennerahastojen (Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston ohjausosasto, Euroopan sosiaalirahasto, Euroopan aluekehitysrahasto), Euroopan investointipankin ja muiden olemassa olevien rahoitusvälineiden kautta.

Komissio antaa Euroopan parlamentille, neuvostolle, alueiden komitealle sekä talous- ja sosiaalikomitealle joka kolmas vuosi kertomuksen siitä, miten taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden toteuttamisessa on edistytty, sekä siitä, miten tässä artiklassa määrätyt eri keinot ovat myötävaikuttaneet siihen. Kertomukseen liitetään tarvittaessa aiheellisia ehdotuksia.

Eurooppalailla tai -puitelailailla voidaan säätää rahastojen ulkopuolisista erityistoimenpiteistä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta unionin muussa politiikassa hyväksytyjen toimenpiteiden soveltamista. Laki tai puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa ja talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

III-222 artikla

Euroopan aluekehitysrahaston tarkoituksena on myötävaikuttaa keskeisimmän alueellisen epätasapainon poistamiseen unionissa osallistumalla kehityksessä jälkeen jääneiden alueiden kehittämiseen ja rakenteelliseen mukauttamiseen sekä taantuvien teollisuusalueiden uudistamiseen.

III-223 artikla

1. Eurooppalailla määritellään rakennerahastojen tehtävät, ensisijaiset tavoitteet ja organisaatio, mihin voi sisältyä rahastojen uudelleenryhmittely, sekä rahastoihin sovellettavat yleiset säännöt ja tarvittavat säännökset, joilla turvataan rahastojen tehokkuus ja eri rahastojen keskinäinen sekä rahastojen ja muiden rahoitusvälineiden välinen yhteensovittaminen, sanotun kuitenkin rajoittamatta III-224 artiklan soveltamista.

Eurooppalailla perustettava koheesiorahasto osallistuu ympäristöalan hankkeiden rahoittamiseen sekä Euroopan laajuisten verkkohankkeiden rahoittamiseen liikenteen infrastruktuurin alalla.

Eurooppalaki annetaan kaikissa tapauksissa sen jälkeen, kun alueiden komiteaa sekä talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

2. Ensimmäiset rakennerahastoja ja koheesiorahastoa koskevat säännökset, jotka annetaan Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen allekirjoituspäivänä voimassa olevien säännösten jälkeen, vahvistetaan neuvoston eurooppalailla. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.

III-224 artikla

Eurooppalailla vahvistetaan Euroopan aluekehitysrahastoa koskevat täytäntöönpanotoimenpiteet. Laki annetaan, kun alueiden komiteaa ja talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston ohjausosastoon ja Euroopan sosiaalirahastoon sovelletaan vastaavasti, mitä III-231 ja III-219 artiklan 3 kohdassa määrätään.

4 JAKSO

MAATALOUS JA KALASTUS

III-225 artikla

Unioni määrittelee yhteisen maatalous- ja kalastuspolitiikan ja toteuttaa sitä.

Maataloustuotteilla tarkoitetaan maanpinnan kasvutuotteita, kotieläintalouden tuotteita ja kalataloustuotteita sekä sellaisia ensimmäisen jalostusasteen tuotteita, jotka suoraan liittyvät näihin tuotteisiin. Viittauksilla yhteiseen maatalouspolitiikkaan tai maatalouteen ja ilmaisulla 'maatalous' tarkoitetaan myös kalastusta tämän alan erityispiirteet huomioon ottaen.

III-226 artikla

1. Sisämarkkinat käsittävät myös maatalouden ja maataloustuotteiden kaupan.
2. Sisämarkkinoiden toteuttamista ja toimintaa koskevia määräyksiä sovelletaan maataloustuotteisiin, jollei III-227—III-232 artiklassa toisin määrätä.
3. Liitteessä I lueteltuihin tuotteisiin sovelletaan III-227—III-232 artiklaa.
4. Maataloustuotteiden sisämarkkinoiden toiminnan ja kehittämisen yhteydessä on toteutettava yhteinen maatalouspolitiikka.

III-227 artikla

1. Yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteena on:
 - a) lisätä maatalouden tuottavuutta edistämällä teknistä kehitystä sekä varmistamalla, että maataloustuotantoa kehitetään järkiperaisesti ja että tuotannontekijöitä, varsinkin työvoimaa, hyödynnetään parhaalla mahdollisella tavalla;
 - b) taata näin maatalousväestölle kohtuullinen elintaso erityisesti lisäämällä maataloudessa työskentelevien henkeä kohti laskettuja tuloja;
 - c) vakauttaa markkinat;
 - d) varmistaa tarvikkeiden saatavuus;
 - e) taata kohtuulliset kuluttajahinnat.
2. Yhteistä maatalouspolitiikkaa ja sen mahdollisia erityismenetelmiä suunniteltaessa otetaan huomioon:
 - a) maatalouselinkeinon erityisluonne, joka johtuu maatalouden yhteiskunnallisesta rakenteesta sekä eri maatalousalueiden välisistä rakenteellisista eroista ja luonnonolojen eroista;
 - b) tarve toteuttaa aiheelliset mukautukset asteittain;
 - c) se, että maatalous on jäsenvaltioissa tuotannonala, joka liittyy läheisesti talouteen kokonaisuudessaan.

III-228 artikla

1. Edellä III-227 artiklassa lueteltujen tavoitteiden saavuttamiseksi toteutetaan yhteinen maatalouden markkinajärjestely.

Tuotteen mukaan järjestelynä on jokin seuraavista:

- a) yhteiset kilpailusäännöt;

- b) erilaisten kansallisten markkinajärjestelyjen pakollinen yhteensovittaminen;
- c) eurooppalainen markkinajärjestely.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettu yhteinen järjestely voi käsittää kaikki III-227 artiklassa lueteltujen tavoitteiden toteuttamiseksi tarpeelliset toimenpiteet, erityisesti hintasääntelyn, tuen tuotteiden tuotantoa ja myyntiä varten, varastoimis- ja tasausjärjestelyt sekä yhteiset viennin ja tuonnin vakauttamisjärjestelmät.

Yhteisen järjestelyn on rajoitettava vain III-227 artiklassa lueteltujen tavoitteiden toteuttamiseen, eikä se saa syrjiä tuottajia tai kuluttajia unionissa.

Mahdollisen yhteisen hintapolitiikan on nojaututtava yhteisiin perusteisiin ja yhdenmukaisiin laskentamenetelmiin.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitetun yhteisen järjestelyn tavoitteiden toteuttamiseksi voidaan perustaa yksi tai useampi maatalouden ohjauk- ja tukirahasto.

III-229 artikla

Edellä III-227 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi yhteisessä maatalouspolitiikassa voidaan:

- a) sovittaa tehokkaalla tavalla yhteen pyrkimykset ammatillisessa koulutuksessa, tutkimuksessa ja maatalousneuvonnassa, jolloin hankkeita tai laitoksia voidaan rahoittaa yhteisesti;
- b) yhteisin toimin edistää joidenkin tuotteiden kulutusta.

III-230 artikla

1. Maataloustuotteiden tuotantoon ja kauppaan sovelletaan kilpailusääntöjä koskevaa jaksoa vain siltä osin kuin eurooppalaisissa tai -puitelaisissa III-231 artiklan 2 kohdan mukaisesti määritellään ottaen huomioon III-227 artiklassa luetellut tavoitteet.

2. Neuvosto voi komission ehdotuksesta hyväksyä eurooppa-asetuksen tai päätöksen, jolla annetaan lupa tuen myöntämiseen:

- a) rakenteellisista syistä tai luonnonolojen vuoksi epäedullisessa asemassa olevien yritysten suojelemiseksi;
- b) taloudellisten kehitysohjelmien mukaisesti.

III-231 artikla

1. Komissio tekee ehdotuksia yhteisen maatalouspolitiikan suunnittelemisesta ja sen toteuttamisesta, kansallisten järjestelyjen korvaamisesta jollakin III-228 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla yhteisellä järjestelyllä sekä tässä jaksossa tarkoitettujen toimenpiteiden toteuttamisesta.

Näissä ehdotuksissa otetaan huomioon tässä jaksossa mainittujen maataloutta koskevien kysymysten keskinäinen riippuvuus.

2. Eurooppalailla tai -puitelaila säädetään III-228 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta yhteisestä maatalouden markkinajärjestelystä sekä muista yhteisen maatalous- ja kalastuspolitiikan tavoitteiden toteuttamisessa tarvittavista säännöksistä. Laki tai puitelaki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

3. Neuvosto hyväksyy komission ehdotuksesta hintojen, maksujen, tukien ja määrällisten rajoitusten vahvistamiseen sekä kalastusmahdollisuuksien vahvistamiseen ja jakamiseen liittyvät eurooppa-asetukset tai -päätökset.

4. Kansalliset markkinajärjestelyt voidaan korvata III-228 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla yhteisellä järjestelyllä 2 kohdassa määrätyn edellytyksin, jos:

- a) yhteinen järjestely antaa niille tätä toimenpidettä vastustaville jäsenvaltioille, joilla on kansallinen järjestely kyseistä tuotantoa varten, yhtäläiset takeet niiden tuottajien työllisyydestä ja elintasosta, joita asia koskee; tällöin otetaan huomioon mahdollisen mukauttamisen ja tarpeellisen erikoistumisen aikataulu; ja
- b) tämä järjestely takaa kaupankäynnille unionissa vastaavat edellytykset kuin kansallisilla markkinoilla.

5. Jos joitakin raaka-aineita varten muodostetaan yhteinen järjestely ennen kuin on olemassa yhteinen järjestely vastaavia jalostettuja tuotteita varten, näitä raaka-aineita voidaan tuoda unionin ulkopuolelta, jos niitä käytetään jalostettuihin tuotteisiin, jotka on tarkoitettu vietäviksi kolmansiin maihin.

III-232 artikla

Jos jotakin tuotetta koskee jäsenvaltiossa sellainen kansallinen markkinajärjestely tai siihen sovelletaan sellaista vaikutukseltaan vastaavaa kansallista sääntelyä, joka vaikuttaa toisen jäsenvaltion vastaavanlaisen tuotannon kilpailuasemaan, jäsenvaltiot perivät tasoitusmaksua tuotaessa tätä tuotetta jäsenvaltiossa, jossa kyseinen järjestely on tai jossa kyseistä sääntelyä sovelletaan, jollei tämä valtio peri tasoitusmaksua tuotteen viennistä.

Komissio hyväksyy eurooppa-asetukset tai päätökset, joilla vahvistetaan nämä maksut niin suuriksi kuin tasapainon palauttamiseksi on tarpeen. Komissio voi myös antaa luvan muihin toimenpiteisiin, joita koskevat edellytykset ja yksityiskohtaiset säännöt se määrittelee.

5 JAKSO

YMPÄRISTÖ

III-233 artikla

1. Unionin ympäristöpolitiikalla myötävaikutetaan seuraavien tavoitteiden saavuttamiseen:
 - a) ympäristön laadun säilyttäminen, suojeleminen ja parantaminen;
 - b) ihmisten terveyden suojeleminen;
 - c) luonnonvarojen harkittu ja järkevä käyttö;
 - d) sellaisten toimenpiteiden edistäminen kansainvälisellä tasolla, joilla puututaan alueellisiin tai maailmanlaajuisiin ympäristöongelmiin.

2. Unionin ympäristöpolitiikalla pyritään korkeatasoiseen suojelemaan yhteisön eri alueiden tilanteiden erilaisuus huomioon ottaen. Unionin ympäristöpolitiikka perustuu ennalta varautumisen ja ennalta ehkäisemisen periaatteille sekä periaatteelle, jonka mukaan ympäristövahingot on torjuttava ensisijaisesti niiden lähteellä ja saastuttaja maksaa -periaatteelle.

Tätä varten ympäristönsuojelun vaatimusten täyttämiseksi toteutettaviin yhdenmukaistamistoimenpiteisiin sisällytetään aiheellisissa tapauksissa suojalauseke, jonka nojalla jäsenvaltiot saavat ympäristöä koskevista, muista kuin taloudellisista syistä toteuttaa unionin valvontamenettelyn alaisina väliaikaisia toimenpiteitä.

3. Ympäristöpolitiikkaansa valmistellessaan unioni ottaa huomioon:
 - a) saatavilla olevat tieteelliset ja tekniset tiedot;
 - b) ympäristöolot unionin eri alueilla;
 - c) toimien toteuttamisesta tai toteuttamatta jättämisestä mahdollisesti johtuvat edut ja kustannukset;
 - d) koko unionin taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen ja sen eri alueiden tasapainoisen kehityksen.

4. Unioni ja jäsenvaltiot tekevät toimivaltaansa kuuluvaa yhteistyötä kolmansien maiden ja toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa. Unionin yhteistyötä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä voidaan sopia unionin ja asianomaisten kolmansien osapuolten välisin sopimuksin.

Ensimmäinen alakohta ei rajoita jäsenvaltioiden toimivaltaa neuvotella kansainvälisissä elimissä ja tehdä kansainvälisiä sopimuksia.

III-234 artikla

1. Eurooppalailla tai -puitelailla vahvistetaan toimet III-233 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi. Laki tai puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa sekä talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

2. Poiketen siitä, mitä 1 kohdassa määrätään ja rajoittamatta III-172 artiklan soveltamista, neuvosto antaa yksimielisesti eurooppalakeja tai -puitelakeja, joissa vahvistetaan:

- a) säännökset, jotka ovat etupäässä verotuksellisia;
- b) toimenpiteet, jotka vaikuttavat:
 - i) kaavoitukseen;
 - ii) vesivarojen määrän hallintaan tai jotka koskevat suoraan tai välillisesti vesivarojen saatavuutta;
 - iii) maankäyttöön jätehuoltoa lukuun ottamatta;
- c) toimenpiteet, jotka vaikuttavat merkittävästi jäsenvaltion eri energialähteiden välillä tekemiin valintoihin ja jäsenvaltion energihuollon yleiseen rakenteeseen.

Neuvosto voi tehdä komission ehdotuksesta yksimielisen eurooppapäätöksen, jonka mukaan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettuihin aloihin sovelletaan tavanomaista lainsäätämisyjärjestystä.

Neuvosto tekee ratkaisunsa kaikissa tapauksissa sen jälkeen, kun Euroopan parlamenttia, alueiden komiteaa sekä talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

3. Eurooppalailla säädetään yleisistä toimintaohjelmista, joissa vahvistetaan ensisijaiset tavoitteet. Laki annetaan, kun alueiden komiteaa ja talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

Toimintaohjelmien toteuttamiseksi tarvittavat toimenpiteet hyväksytään tapauksen mukaan joko 1 tai 2 kohdassa määrättyin edellytyksin.

4. Jäsenvaltiot huolehtivat ympäristöpolitiikan rahoittamisesta ja täytäntöönpanosta, sanotun kuitenkin rajoittamatta tiettyjä unionin hyväksymiä toimenpiteitä.

5. Rajoittamatta saastuttaja maksaa -periaatteen soveltamista, jos 1 kohtaan perustuva toimenpide aiheuttaa jäsenvaltion viranomaisille suhteettomia pidettäviä kustannuksia, tällä toimenpiteellä säädetään siinä muodossa kuin on aiheellista:

- a) väliaikaisista poikkeuksista; ja/tai
- b) koheesiorahastosta annettavasta taloudellisesta tuesta.

6. Suojatoimenpiteet, jotka on hyväksytty tämän artiklan nojalla, eivät estä jäsenvaltioita pitämästä voimassa tai säätämästä tiukempia suojatoimenpiteitä. Näiden toimenpiteiden on oltava sopusoinnussa tämän perustuslain kanssa. Niistä ilmoitetaan komissiolle.

6 JAKSO

KULUTTAJANSUOJA

III-235 artikla

1. Kuluttajien etujen suojaamiseksi ja korkeatasoisen kuluttajansuojan varmistamiseksi unioni myötävaikuttaa kuluttajien terveyden, turvallisuuden ja taloudellisten etujen suojaamiseen sekä edistää kuluttajien oikeutta tiedonsaantiin ja koulutukseen sekä oikeutta järjestäytyä etujensa valvomiseksi.
2. Unioni myötävaikuttaa 1 kohdassa mainittujen tavoitteiden toteuttamiseen:
 - a) toimenpiteillä, jotka hyväksytään III-172 artiklan nojalla sisämarkkinoiden toteuttamisen ja toiminnan yhteydessä;
 - b) toimenpiteillä, jotka tukevat ja täydentävät ja joilla seurataan jäsenvaltioiden harjoittamaa politiikkaa.
3. Eurooppalailla tai -puitelaila säädetään 2 kohdan b alakohdassa tarkoitetuista toimenpiteistä. Laki tai puitelaki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.
4. Säädökset, jotka on annettu 3 kohdan mukaisesti, eivät estä jäsenvaltioita pitämästä voimassa tai säätämästä tiukempia suojatoimenpiteitä. Näiden toimenpiteiden on oltava sopusoinnussa tämän perustuslain kanssa. Niistä ilmoitetaan komissiolle.

7 JAKSO

LIIKENNE

III-236 artikla

1. Tämän perustuslain tavoitteita toteutetaan tämän osaston alaan kuuluvissa asioissa yhteisellä liikennepolitiikalla.
 2. Eurooppalailla tai -puitelaila pannaan täytäntöön 1 kohta liikenteen erityispiirteet huomioon ottaen. Laki tai puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa sekä talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.
- Eurooppalailla tai -puitelaila säädetään:
- a) yhteisistä säännöistä, joita sovelletaan kansainväliseen liikenteeseen jäsenvaltion alueelle tai sen alueelta taikka yhden tai useamman jäsenvaltion alueen kautta;

- b) edellytyksistä, joilla muut kuin jäsenvaltiossa asuvat liikenteenharjoittajat saavat harjoittaa liikennettä kyseisessä jäsenvaltiossa;
- c) toimenpiteistä liikenneturvallisuuden parantamiseksi;
- d) muista aiheellisista toimenpiteistä.

3. Annettaessa 2 kohdassa tarkoitettua eurooppalakia tai -puitelakia otetaan huomioon tapaukset, joissa sen soveltaminen voi joillakin alueilla vaikuttaa vakavasti elintasoon ja työllisyyteen sekä kuljetuskaluston käyttöön.

III-237 artikla

Siihen asti kun III-236 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu eurooppalaki tai -puitelaki on annettu, jäsenvaltio ei saa ilman neuvoston yksimielistä eurooppapäätöstä, jolla myönnetään poikkeus, muuttaa liikennettä koskevia, 1 päivänä tammikuuta 1958, tai kun on kyse jäseneksi liittyneestä valtiosta, liittymispäivänä voimassa olleita säännöksiään sellaisiksi, että ne ovat muista jäsenvaltioista oleville liikenteenharjoittajille suoralta tai välilliseltä vaikutukseltaan epäedullisempia kuin kyseisestä jäsenvaltiosta oleville liikenteenharjoittajille.

III-238 artikla

Tuet, jotka ovat tarpeen liikenteen yhteensovittamiseksi tai jotka ovat korvausta julkisen palvelun käsitteeseen kuuluvien velvoitteiden täyttämistä, ovat tämän perustuslain mukaisia.

III-239 artikla

Tämän perustuslain nojalla hyväksytyissä kuljetusmaksuja ja -ehtoja koskevissa toimenpiteissä on otettava huomioon liikenteenharjoittajien taloudellinen tilanne.

III-240 artikla

1. Unionin sisäisessä liikenteessä on kiellettyä syrjintä, joka ilmenee siten, että liikenteenharjoittaja soveltaa kuljetettavien tavaroiden alkuperä- tai määräjäsenvaltion perusteella eri kuljetusmaksuja tai -ehtoja samanlaisten tavaroiden kuljetuksiin samoilla reiteillä.
2. Mitä 1 kohdassa määrätään, ei estä antamasta muita eurooppalakeja tai -puitelakeja III-236 artiklan 2 kohdan mukaisesti.
3. Neuvosto hyväksyy komission ehdotuksesta eurooppa-asetuksia ja päätöksiä, joilla turvataan 1 kohdan täytäntöönpano. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia sekä talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan.

Neuvosto voi erityisesti hyväksyä tarvittavat eurooppa-asetukset ja päätökset, joiden mukaisesti toimielimet voivat valvoa, että 1 kohdassa tarkoitettua sääntöä noudatetaan ja että käyttäjät saavat siitä täyden hyödyn.

4. Komissio tutkii omasta aloitteestaan tai jäsenvaltion pyynnöstä kaikki 1 kohdassa tarkoitetut syrjintätapaukset ja tekee kuultuaan niitä jäsenvaltioita, joita asia koskee, tarvittavat eurooppapäätökset 3 kohdassa tarkoitettujen eurooppa-asetusten ja päätösten puitteissa.

III-241 artikla

1. Sellaiset jäsenvaltion unionin sisäisessä liikenteessä käytettäviksi määräämät kuljetusmaksut ja -ehdot, joilla tavalla tai toisella tuetaan tai suojellaan yhtä tai useampaa yritystä tai toimialaa, ovat kiellettyjä, jollei niihin anneta lupaa komission eurooppapäätöksellä.

2. Komissio tutkii omasta aloitteestaan tai jäsenvaltion pyynnöstä 1 kohdassa tarkoitetut maksut ja ehdot ottaen erityisesti huomioon yhtäältä tarkoituksenmukaisen alueellisen talouspolitiikan vaatimukset, alikehittyneiden alueiden tarpeet ja niiden alueiden ongelmat, joihin poliittiset olot ovat vakavasti vaikuttaneet, sekä toisaalta tällaisten maksujen ja ehtojen vaikutukset eri liikennemuotojen väliseen kilpailuun.

Komissio tekee tarvittavat eurooppapäätökset kuultuaan niitä jäsenvaltioita, joita asia koskee.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettu kielto ei koske kilpailutariffeja.

III-242 artikla

Maksut tai kulut, jotka liikenteenharjoittaja veloittaa rajanylityksestä kuljetusmaksujen lisäksi, eivät saa olla kohtuuttomia rajanylityksestä tosiasiallisesti aiheutuviin kustannuksiin nähden.

Jäsenvaltiot pyrkivät pienentämään näitä kustannuksia.

Komissio voi antaa jäsenvaltioille suosituksia tämän artiklan soveltamisesta.

III-243 artikla

Tämän jakson määräykset eivät estä toteuttamasta Saksan liittotasavallassa toimenpiteitä Saksan jaosta aiheutuneen taloudellisen haitan korvaamiseksi, jos toimenpiteet ovat tarpeen tietyille Saksan liittotasavallan alueille, joihin jako on vaikuttanut. Viiden vuoden kuluttua Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen voimaantulosta neuvosto voi komission ehdotuksesta tehdä eurooppapäätöksen, jolla tämä artikla kumotaan.

III-244 artikla

Komission yhteyteen perustetaan neuvoa-antava komitea, joka muodostuu jäsenvaltioiden hallitusten nimeämistä asiantuntijoista. Komissio kuulee komiteaa liikenneasioissa aina, kun se katsoo sen tarpeelliseksi.

III-245 artikla

1. Tätä jaksoa sovelletaan rautatie-, maantie- ja sisävesiliikenteeseen.
2. Eurooppalailla tai -puitelaila voidaan säätää meri- ja lentoliikennettä koskevista aiheellisista toimenpiteistä. Laki tai puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa sekä talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

8 JAKSO

EUROOPAN LAAJUISET VERKOT

III-246 artikla

1. Myötävaikuttaakseen III-130 ja III-220 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseen ja mahdollistaakseen sen, että unionin kansalaiset, taloudelliset toimijat sekä alueelliset ja paikalliset yhteisöt voivat saada täyden hyödyn sellaisen alueen toteuttamisesta johtuvista eduista, jolla ei ole sisäisiä rajoja, unioni myötävaikuttaa Euroopan laajuisten verkkojen perustamiseen ja kehittämiseen liikenteen, teletoiminnan ja energian infrastruktuurien aloilla.
2. Unioni pyrkii toiminnallaan avointen ja kilpailuun perustuvien markkinoiden järjestelmässä edistämään kansallisten verkkojen yhteenliittämistä ja yhteentoimivuutta sekä pääsyä tällaisiin verkkoihin. Se ottaa erityisesti huomioon tarpeen liittää saarialueet, erillisalueet ja syrjäseutualueet unionin keskusalueisiin.

III-247 artikla

1. Toteuttaakseen III-246 artiklassa tarkoitettut tavoitteet unioni:
 - a) vahvistaa joukon suuntaviivoja, jotka koskevat suunniteltujen toimien tavoitteita, painopisteitä ja pääperiaatteita Euroopan laajuisten verkkojen alalla; näissä suuntaviivoissa määritetään yhteistä etua koskevia hankkeita;
 - b) panee erityisesti teknisen standardoinnin alalla täytäntöön kaikki toimet, jotka saattavat osoittautua tarpeellisiksi verkkojen yhteentoimivuuden turvaamiseksi;
 - c) voi erityisesti toteuttamiskelpoisuutta koskevilla selvityksillä, lainatakuilla tai korkotuella tukea sellaisia jäsenvaltioiden tukemia yhteistä etua koskevia hankkeita, jotka määritetään a alakohdassa tarkoitetuissa suuntaviivoissa; unioni voi myös osallistua tiettyjen liikenteen infrastruktuurin alan hankkeiden rahoittamiseen jäsenvaltioissa koheesiorahaston kautta.

Unionin toiminnassa otetaan huomioon hankkeiden ajateltavissa oleva taloudellinen elinkelpoisuus.

2. Eurooppalailla tai -puitelaila säädetään 1 kohdassa tarkoitetuista suuntaviivoista ja muista toimenpiteistä. Laki tai puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa sekä talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

Niihin suuntaviivoihin ja niihin yhteistä etua koskeviin hankkeisiin, jotka koskevat jonkin jäsenvaltion aluetta, tarvitaan tuon jäsenvaltion suostumus.

3. Jäsenvaltiot sovittavat keskenään ja yhdessä komission kanssa yhteen sellaiset kansalliset politiikat, joilla voi olla merkittävä vaikutus III-246 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseen. Komissio voi kiinteässä yhteistoiminnassa jäsenvaltioiden kanssa tehdä aiheellisia aloitteita edistääkseen tätä yhteensovittamista.

4. Unioni voi tehdä yhteistyötä kolmansien maiden kanssa edistääkseen yhteistä etua koskevia hankkeita ja turvatakseen verkkojen yhteentoimivuuden.

9 JAKSO

TUTKIMUS JA TEKNOLOGIAN KEHITTÄMINEN SEKÄ AVARUUSALA

III-248 artikla

1. Unioni pyrkii toiminnallaan lujittamaan tieteellistä ja teknologista perustaansa toteuttamalla eurooppalaisen tutkimusalueen, jossa tutkijat, tieteellinen tietämys ja teknologia liikkuvat vapaasti, tukemaan unionin kilpailukyvyyn, myös sen teollisuuden kilpailukyvyyn, kehittämistä sekä edistämään kaikkea tutkimustoimintaa, jota pidetään tarpeellisena tämän perustuslain muiden lukujen perusteella.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi unioni kannustaa kaikkialla unionissa yrityksiä, pienet ja keskisuuret yritykset mukaan luettuina, tutkimuskeskuksia ja korkeakouluja niiden korkealaatuisen tutkimukseen ja teknologian kehittämiseen liittyvissä pyrkimyksissä. Se tukee niiden pyrkimyksiä keskinäiseen yhteistyöhön varsinkin avaamalla kansalliset julkiset hankinnat, määrittelemällä yhteisiä standardeja sekä poistamalla yhteistyön oikeudellisia ja verotuksellisia esteitä ja pyrkii näin erityisesti siihen, että tutkijat voivat tehdä yhteistyötä vapaasti rajoista riippumatta ja yritykset voivat käyttää hyväkseen sisämarkkinoiden tarjoamia mahdollisuuksia.

3. Kaikista unionin toimista tutkimuksen ja teknologian kehittämisen aloilla, demonstrointihankkeet mukaan luettuina, päätetään ja ne pannaan täytäntöön tämän jakson mukaisesti.

III-249 artikla

Pyrkiessään III-248 artiklan mukaisiin tavoitteisiin unioni toteuttaa seuraavia jäsenvaltioissa harjoitettua toimintaa täydentäviä toimia:

- a) tutkimusta, teknologian kehittämistä ja demonstrointia koskevien ohjelmien täytäntöönpano edistämällä yhteistyötä yritysten, tutkimuskeskusten ja korkeakoulujen kanssa ja niiden kesken;
- b) yhteistyön edistäminen kolmansien maiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa unionin tutkimuksen, teknologian kehittämisen ja demonstroinnin alalla;

- c) tutkimukseen, teknologian kehittämiseen ja demonstrointiin liittyvän unionin toiminnan tuloksia koskevan tiedon levittäminen ja näiden tulosten hyväksi käyttäminen;
- d) unionin tutkijoiden koulutuksen ja liikkuvuuden kannustaminen.

III-250 artikla

1. Unioni ja jäsenvaltiot sovittavat yhteen toimintansa tutkimuksen ja teknologian kehittämisen alalla turvatakseen kansallisten politiikkojen ja unionin politiikan keskinäisen johdonmukaisuuden.
2. Komissio voi kiinteässä yhteistoiminnassa jäsenvaltioiden kanssa tehdä aiheellisia aloitteita edistääkseen 1 kohdassa tarkoitettua yhteensovittamista ja erityisesti aloitteita, joilla on tarkoitus vahvistaa suuntaviivoja ja indikaattoreita, järjestää tietojen vaihtoa parhaista käytännöistä sekä valmistella tarvittavat tekijät säännöllistä seurantaa ja arviointia varten. Euroopan parlamentti pidetään täysin ajan tasalla.

III-251 artikla

1. Euroopallailla säädetään kaikki unionin rahoittamat toimet kattavasta monivuotisesta puiteohjelmasta. Laki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomitea on kuultu.

Puiteohjelmassa:

- a) vahvistetaan ne tieteelliset ja teknologiset tavoitteet, jotka III-249 artiklassa mainituilla toimilla on tarkoitus saavuttaa, sekä niihin liittyvät painopisteet;
- b) osoitetaan tällaisten toimien pääperiaatteet;
- c) vahvistetaan enimmäismäärä, jolla unioni osallistuu puiteohjelman rahoitukseen, ja tätä osallistumista koskevat yksityiskohtaiset säännöt sekä kunkin suunnitellun toimen osuus.

2. Monivuotista puiteohjelmaa mukautetaan tai täydennetään tilanteen kehityksen mukaisesti.

3. Neuvoston euroopallailla säädetään erityisohjelmista, joiden avulla monivuotista puiteohjelmaa toteutetaan kunkin toimen osalta. Kussakin erityisohjelmassa täsmennetään ohjelman toteuttamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt, vahvistetaan ohjelman kesto ja osoitetaan tarpeellisiksi arvioidut varat. Erityisohjelmissa vahvistettujen tarpeellisiksi arvioitujen määrien summa ei saa ylittää koko tälle puiteohjelmalle ja kullekin toimelle vahvistettua enimmäismäärää. Laki annetaan, kun Euroopan parlamenttia sekä talous- ja sosiaalikomitea on kuultu.

4. Euroopallailla säädetään eurooppalaisen tutkimusalueen toteuttamiseksi tarvittavista toimenpiteistä monivuotisen puiteohjelman mukaisten toimien täydentämiseksi. Laki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomitea on kuultu.

III-252 artikla

1. Monivuotisen puiteohjelman toteuttamiseksi eurooppalailla tai -puitelaila säädetään:

- a) yritysten, tutkimuskeskusten ja korkeakoulujen osallistumista koskevista säännöistä;
- b) tutkimustulosten levittämistä koskevista säännöistä.

Eurooppalaki tai -puitelaki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

2. Monivuotista puiteohjelmaa toteutettaessa eurooppalailla voidaan säätää täydentävistä ohjelmista, joihin osallistuvat vain jotkin jäsenvaltiot; nämä jäsenvaltiot huolehtivat ohjelmien rahoittamisesta, jollei unionin mahdollisesta osallistumisesta muuta johdu.

Tällä eurooppalailla vahvistetaan täydentäviin ohjelmiin sovellettavat säännöt, erityisesti tiedon levittämisestä ja muiden jäsenvaltioiden mahdollisuuksista päästä mukaan täydentäviin ohjelmiin. Laki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu, ja niiden jäsenvaltioiden suostumuksella, joita asia koskee.

3. Monivuotista puiteohjelmaa toteutettaessa eurooppalailla voidaan, niiden jäsenvaltioiden suostumuksella, joita asia koskee, säätää osallistumisesta useiden jäsenvaltioiden käynnistämiin tutkimus- ja kehitysohjelmiin sekä näiden ohjelmien toteuttamiseksi luotuihin rakenteisiin.

Eurooppalaki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

4. Unioni voi monivuotista puiteohjelmaa toteutettaessa säätää unionin tutkimusta, teknologian kehittämistä ja demonstrointia koskevasta yhteistyöstä kolmansien maiden tai kansainvälisten järjestöjen kanssa.

Tätä yhteistyötä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä voidaan sopia unionin ja asianomaisten kolmansien osapuolten välisin sopimuksin.

III-253 artikla

Neuvosto voi komission ehdotuksesta hyväksyä eurooppa-asetuksia tai päätöksiä, joilla on tarkoitus perustaa yhteisyrityksiä tai muita tarpeellisia rakenteita, jotta unionin tutkimusta, teknologian kehittämistä ja demonstrointia koskevat ohjelmat voidaan toteuttaa asianmukaisesti. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia sekä talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan.

III-254 artikla

1. Edistääkseen tieteellistä ja teknistä kehitystä, teollisuuden kilpailukykyä ja politiikkansa toteuttamista unioni kehittää eurooppalaisen avaruuspolitiikan. Se voi tätä varten edistää yhteisiä aloitteita, tukea tutkimusta ja teknologian kehittämistä sekä sovittaa yhteen avaruuden tutkimuksen ja käytön edellyttämiä toimia.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi eurooppalailla tai -puitelailla säädetään tarvittavista toimenpiteistä, joiden toteuttamismuotona voi olla eurooppalainen avaruusohjelma.

3. Unioni luo tarvittavat yhteydet Euroopan avaruusjärjestöön.

III-255 artikla

Kunkin vuoden alussa komissio antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen. Kertomuksessa annetaan tiedot edellisen vuoden toiminnasta tutkimuksen, teknologian kehittämisen ja tulosten levittämisen osalta sekä kuluvan vuoden työohjelmasta.

10 JAKSO

ENERGIA

III-256 artikla

1. Sisämarkkinoiden toteuttamisen ja toiminnan yhteydessä sekä ympäristön säilyttämistä ja sen tilan parantamista koskevan vaatimuksen huomioon ottaen unionin energiapolitiikalla pyritään:

- a) varmistamaan energiamarkkinoiden toimivuus;
- b) varmistamaan energian toimitusvarmuus unionissa; ja
- c) edistämään energiatehokkuutta ja energiansäästöä sekä uusiin ja uusiutuviin energialähteisiin perustuvien energiamuotojen kehittämistä.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi tarpeellisista toimenpiteistä säädetään eurooppalailla tai -puitelailla, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän perustuslain muiden määräysten soveltamista. Laki tai puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa sekä talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

Tämä eurooppalaki tai -puitelaki ei vaikuta jäsenvaltion oikeuteen määritellä energiavarojensa hyödyntämisen ehdot, jäsenvaltion eri energialähteiden välillä tekemiin valintoihin eikä jäsenvaltion energiahuollon yleiseen rakenteeseen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta III-234 artiklan 2 kohdan c alakohdan soveltamista.

3. Poiketen siitä, mitä 2 kohdassa määrätään, niistä siinä tarkoitetuista toimenpiteistä, jotka ovat etupäässä verotuksellisia, säädetään neuvoston eurooppalailla tai -puitelailla. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

IV LUKU

VAPAUDEN, TURVALLISUUDEN JA OIKEUDEN ALUE

1 JAKSO

YLEISET MÄÄRÄYKSET

III-257 artikla

1. Unioni muodostaa vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen, jolla kunnioitetaan perusoikeuksia sekä jäsenvaltioiden eri oikeusjärjestelmiä ja -perinteitä.
2. Unioni varmistaa sen, ettei henkilöitä tarkasteta sisärajoilla, sekä kehittää turvapaikka- ja maahanmuuttoasioita sekä ulkorajavalvontaa koskevan yhteisen politiikan, joka perustuu jäsenvaltioiden väliseen yhteisvastuuseen ja joka on oikeudenmukainen kolmansien maiden kansalaisia kohtaan. Tätä lukua sovellettaessa kansalaisuudettomat henkilöt rinnastetaan kolmansien maiden kansalaisiin.
3. Unioni pyrkii varmistamaan korkean turvallisuustason rikollisuutta, rasismia ja muukalaisvihaa ehkäisevillä ja torjuvilla toimenpiteillä, poliisiviranomaisten ja oikeusviranomaisten ja muiden toimivaltaisten viranomaisten välisillä yhteensovittamis- ja yhteistyötoimenpiteillä sekä rikosoikeudellisten päätösten vastavuoroisella tunnustamisella ja tarvittaessa rikoslainsäädäntöjen lähentämisellä.
4. Unioni helpottaa oikeussuojan saatavuutta muun muassa soveltamalla yksityisoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioistuinten päätösten ja muiden päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta.

III-258 artikla

Eurooppa-neuvosto määrittelee lainsäädännön ja operatiivisen toiminnan suunnittelun strategiset suuntaviivat vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueella.

III-259 artikla

Jäsenvaltioiden kansalliset parlamentit valvovat, että tämän luvun 4 ja 5 jakson mukaisesti tehdyissä säädösehdotuksissa ja -aloitteissa noudatetaan toissijaisuusperiaatetta toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen soveltamista koskevassa pöytäkirjassa määrättyjen yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti.

III-260 artikla

Neuvosto voi komission ehdotuksesta hyväksyä eurooppa-asetuksia ja -päätöksiä yksityiskohtaisista säännöistä, joiden avulla jäsenvaltiot suorittavat yhteistoiminnassa komission kanssa objektiivisen ja puolueettoman arvioinnin siitä, miten jäsenvaltioiden viranomaiset toteuttavat tässä luvussa tarkoitettua unionin politiikkaa, erityisesti edistääkseen vastavuoroista tunnustamista koskevan periaatteen täysimääräistä soveltamista, sanotun kuitenkin rajoittamatta III-360—III-362 artiklan soveltamista. Euroopan parlamentille sekä jäsenvaltioiden kansallisille parlamenteille tehdään selkoa tämän arvioinnin sisällöstä ja tuloksista.

III-261 artikla

Neuvoston yhteyteen perustetaan pysyvä komitea varmistamaan unionin sisällä toteutettavan operatiivisen yhteistyön edistäminen ja tehostaminen sisäiseen turvallisuuteen kuuluvissa asioissa. Komitea edistää jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten toiminnan yhteensovittamista, sanotun kuitenkaan rajoittamatta III-344 artiklan soveltamista. Unionin asianomaisten elinten ja laitosten edustajat voidaan ottaa mukaan komitean työskentelyyn. Euroopan parlamentti ja kansalliset parlamentit pidetään tietoisina työskentelystä.

III-262 artikla

Tämä luku ei vaikuta niihin velvollisuuksiin, joita jäsenvaltioilla on yleisen järjestyksen ylläpitämiseksi ja sisäisen turvallisuuden suojaamiseksi.

III-263 artikla

Neuvosto antaa eurooppa-asetuksia varmistaakseen jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välisen sekä näiden viranomaisten ja komission välisen hallinnollisen yhteistyön tässä luvussa tarkoitetuilla aloilla. Neuvosto tekee ratkaisunsa komission ehdotuksesta, jollei III-264 artiklasta muuta johdu, sekä Euroopan parlamenttia kuultuaan.

III-264 artikla

Tämän luvun 4 ja 5 jaksossa tarkoitetut säädökset sekä ne III-263 artiklassa tarkoitetut eurooppa-asetukset, joilla varmistetaan hallinnollinen yhteistyö näissä jaksoissa tarkoitetuilla aloilla, annetaan

- a) komission ehdotuksesta, tai
- b) aloitteesta, jonka on tehnyt yksi neljäsosa jäsenvaltioista.

2 JAKSO

RAJAVALVONTA-, TURVAPAikka-
JA MAAHANMUUTTOPOLITIIKKA

III-265 artikla

1. Unioni kehittää politiikan, jonka tarkoituksena on:
 - a) varmistaa, ettei sisärajoja ylittäviä henkilöitä tarkasteta, heidän kansalaisuudestaan riippumatta;
 - b) varmistaa henkilöiden tarkastukset ja tehokas valvonta ulkorajojen ylittämisen yhteydessä;
 - c) ottaa vaiheittain käyttöön yhdenmukainen ulkorajojen valvontajärjestelmä.

2. Eurooppalailla tai -puitelailla säädetään 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi toimenpiteistä, jotka koskevat:
- viisumeita ja muita lyhytaikaisia oleskelulupia koskevaa yhteistä politiikkaa;
 - tarkastuksia, joita tehdään ulkorajoja ylittävälle henkilölle;
 - edellytyksiä, joiden mukaisesti kolmansien maiden kansalaiset voivat vapaasti liikkua unionin alueella lyhyen ajan;
 - kaikkia tarvittavia toimenpiteitä, joilla otetaan vaiheittain käyttöön yhdenmukainen ulkorajojen valvontajärjestelmä;
 - sisärajoja ylittävälle henkilölle tehtävien tarkastusten poistamista heidän kansalaisuudestaan riippumatta.
3. Tämä artikla ei vaikuta jäsenvaltioiden toimivaltaan, joka koskee niiden rajojen maantieteellistä määrittelyä kansainvälisen oikeuden mukaisesti.

III-266 artikla

1. Unioni kehittää turvapaikka-asioita sekä toissijaista ja tilapäistä suojelua koskevan yhteisen politiikan, jonka tarkoituksena on antaa asianmukainen asema kaikille kansainvälistä suojelua tarvitseville kolmansien maiden kansalaisille ja varmistaa palauttamiskiellon periaatteen noudattaminen. Tämän politiikan on oltava pakolaisten oikeusasemasta 28 päivänä heinäkuuta 1951 tehdyn Geneven yleissopimuksen ja 31 päivänä tammikuuta 1967 tehdyn pöytäkirjan sekä muiden asiaan liittyvien sopimusten mukaista.
2. Eurooppalailla tai -puitelailla säädetään 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi toimenpiteistä, jotka koskevat yhteistä eurooppalaista turvapaikkajärjestelmää, johon sisältyvät:
- koko unionissa voimassa oleva yhdenmukainen turvapaikka-asema kolmansien maiden kansalaisille;
 - yhdenmukainen toissijaisen suojelun asema kolmansien maiden kansalaisille, jotka eivät saa turvapaikkaa unionissa mutta jotka tarvitsevat kansainvälistä suojelua;
 - yhteinen järjestelmä tilapäisen suojelun antamiseksi kotimaastaan siirtymään joutuneille joukoittaisen maahantulon yhteydessä;
 - yhteiset menettelyt turvapaikkaa tai toissijaista suojelua koskevan yhdenmukaisen aseman myöntämisessä ja peruuttamisessa;
 - perusteet ja menettelyt turvapaikkaa tai toissijaista suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion ratkaisemiseksi;
 - turvapaikkaa tai toissijaista suojelua hakevien vastaanotto-olosuhteita koskevat vaatimukset;
 - kumppanuus ja yhteistyö kolmansien maiden kanssa turvapaikkaa taikka toissijaista tai tilapäistä suojelua hakevien henkilöiden maahantulon hallinnoimiseksi.

3. Jos kolmansien maiden kansalaisten äkillinen joukoittainen maahantulo aiheuttaa yhdessä tai useammassa jäsenvaltiossa hätätilanteen, neuvosto voi komission ehdotuksesta hyväksyä väliaikaisia toimenpiteitä sisältäviä eurooppa-asetuksia tai -päätöksiä kyseisen yhden tai useamman jäsenvaltion hyväksi. Se tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

III-267 artikla

1. Unioni kehittää yhteisen maahanmuuttopolitiikan, jolla pyritään kaikissa vaiheissa varmistamaan muuttovirtojen tehokas hallinta, jäsenvaltioissa laillisesti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten oikeudenmukainen kohtelu sekä laittoman maahanmuuton ja ihmiskaupan ehkäiseminen ja tehostettu torjunta.

2. Eurooppalailla tai -puitelaila säädetään 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi toimenpiteistä seuraavilla aloilla:

- a) maahantuloa ja maassa oleskelua koskevat edellytykset sekä vaatimukset pitkäaikaisten viisumien ja oleskelulupien myöntämiseksi jäsenvaltioissa, myös perheenyhdistämistä varten;
- b) jäsenvaltioissa laillisesti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten oikeuksien määrittely, mukaan lukien edellytykset, jotka koskevat liikkumis- ja oleskeluvapautta muissa jäsenvaltioissa;
- c) laitton maahanmuutto ja luvaton oleskelu, laittomasti maassa oleskelevien henkilöiden maasta poistaminen ja palauttaminen mukaan luettuna;
- d) ihmiskaupan, erityisesti nais- ja lapsikaupan torjunta.

3. Unioni voi tehdä kolmansien maiden kanssa sopimuksia sellaisten kolmansien maiden kansalaisten takaisinotosta alkuperä- tai lähtömaahan, jotka eivät täytä tai jotka eivät enää täytä jäsenvaltion alueelle pääsyn, kyseisellä alueella oleskelun tai asumisen edellytyksiä.

4. Eurooppalailla tai -puitelaila voidaan säätää toimenpiteistä, joilla kannustetaan ja tuetaan jäsenvaltioiden toimintaa niiden alueella laillisesti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten kotouttamiseksi ja jotka eivät käsitä jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista.

5. Tämä artikla ei vaikuta jäsenvaltioiden oikeuteen päättää siitä, kuinka paljon kolmansista maista tulevia kolmansien maiden kansalaisia päästetään niiden alueelle hakemaan työtä palkattuna työntekijänä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana.

III-268 artikla

Tässä jaksossa tarkoitettussa unionin politiikassa ja sen toteuttamisessa noudatetaan jäsenvaltioiden yhteisvastuun ja oikeudenmukaisen vastuunjaon periaatetta, myös rahoituksen osalta. Unionin tämän jakson nojalla antamiin säädöksiin sisällytetään tarvittaessa aina asianmukaisia toimenpiteitä tämän periaatteen soveltamiseksi.

3 JAKSO

OIKEUDELLINEN YHTEISTYÖ YKSITYISOIKEUDEN ALALLA

III-269 artikla

1. Unioni kehittää oikeudellista yhteistyötä yksityisoikeudellisissa asioissa, joilla on rajatylittäviä vaikutuksia; tämä yhteistyö perustuu tuomioistuinten päätösten ja muiden päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaatteeseen. Yhteistyöhön voi kuulua jäsenvaltioiden lakien ja asetusten lähentämistä koskevien toimenpiteiden hyväksymistä.

2. Eurooppalailla tai -puitelailla säädetään 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi toimenpiteistä, joilla pyritään erityisesti sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan sitä edellyttäessä varmistamaan:

- a) jäsenvaltioiden tuomioistuinten päätösten ja muiden päätösten vastavuoroinen tunnustaminen ja täytäntöönpano;
- b) oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksianto jäsenvaltiosta toiseen;
- c) lainvalintaa ja tuomioistuimen toimivaltaa koskevien jäsenvaltioiden sääntöjen yhteensopivuus;
- d) todisteiden vastaanottamista koskeva yhteistyö;
- e) tehokas oikeussuojan saatavuus;
- f) riita-asiain oikeudenkäyntien moitteetonta sujumista haittaavien esteiden poistaminen edistämällä tarvittaessa jäsenvaltioissa sovellettavien riita-asiain oikeudenkäyntiä koskevien sääntöjen yhteensopivuutta;
- g) vaihtoehtoisten riidanratkaisumenetelmien kehittäminen;
- h) tuomareiden ja oikeuslaitoksen henkilöstön koulutuksen tukeminen.

3. Perheoikeudellisista toimenpiteistä, joilla on rajatylittäviä vaikutuksia, säädetään 2 kohdasta poiketen neuvoston eurooppalailla tai -puitelailla. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

Neuvosto voi komission ehdotuksesta tehdä eurooppapäätöksen, jolla määritetään ne perheoikeudelliset seikat, joilla on rajatylittäviä vaikutuksia ja joista voidaan antaa säädöksiä tavanomaisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

4 JAKSO

OIKEUDELLINEN YHTEISTYÖ RIKOSOIKEUDEN ALALLA

III-270 artikla

1. Oikeudellinen yhteistyö unionissa rikosoikeuden alalla perustuu tuomioistuinten tuomioiden ja oikeusviranomaisten päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaatteeseen, ja siihen kuuluu jäsenvaltioiden lakien ja asetusten lähentäminen 2 kohdassa ja III-271 artiklassa tarkoitetuilla aloilla.

Eurooppalailla tai -puitelaila säädetään toimenpiteistä, joilla pyritään

- a) laatimaan sääntöjä ja menettelyjä kaikenmuotoisten tuomioiden ja oikeusviranomaisten päätösten tunnustamisen varmistamiseksi koko unionissa;
- b) ehkäisemään ja ratkaisemaan jäsenvaltioiden välisiä tuomioistuimen toimivaltaa koskevia ristiriitoja;
- c) tukemaan tuomareiden ja oikeuslaitoksen henkilöstön koulutusta;
- d) helpottamaan jäsenvaltioiden oikeusviranomaisten tai vastaavien viranomaisten yhteistyötä rikosasioiden käsittelyn ja päätösten täytäntöönpanon yhteydessä.

2. Eurooppapuitelaila voidaan säätää vähimmäissäännöistä sikäli kuin se on tarpeen tuomioiden ja oikeusviranomaisten päätösten vastavuoroisen tunnustamisen sekä poliisiyhteistyön ja oikeudellisen yhteistyön helpottamiseksi rajatylittävissä rikosasioissa. Näissä vähimmäissäännöissä otetaan huomioon jäsenvaltioiden oikeusperinteiden ja -järjestelmien erot.

Vähimmäissäännöt koskevat seuraavia asioita:

- a) todisteiden vastavuoroinen hyväksyttävyyys jäsenvaltioissa;
- b) yksilön oikeudet rikosasioiden käsittelyssä;
- c) rikosten uhrien oikeudet;
- d) muut rikosasioiden käsittelyn erityiset osatekijät, jotka neuvosto on ennalta määrittänyt eurooppapäätöksellä. Neuvosto tekee tällaisen eurooppapäätöksen yksimielisesti Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.

Tässä kohdassa tarkoitettujen vähimmäissääntöjen hyväksyminen ei estä jäsenvaltioita pitämästä yllä tai ottamasta käyttöön niitä korkeatasoisempaa yksilön suojelua.

3. Jos neuvoston jäsen katsoo, että esitys 2 kohdassa tarkoitetuksi eurooppapuitelaksi vaikuttaisi jäsenen rikosoikeusjärjestelmän perusteisiin, se voi pyytää puitelakiesityksen saattamista Eurooppa-neuvoston käsiteltäväksi. Tässä tapauksessa III-396 artiklassa tarkoitettu menettely keskeytetään. Asiaa käsiteltyään Eurooppa-neuvosto neljän kuukauden kuluessa keskeyttämisestä joko:

- a) palauttaa esityksen neuvostolle, mikä lopettaa III-396 artiklassa tarkoitetun menettelyn keskeyttämisen, tai
- b) pyytää komissiota tai puitelakiesityksen tehnyttä jäsenvaltioiden ryhmää tekemään uuden esityksen; tässä tapauksessa katsotaan, ettei alun perin esitettyä säädöstä ole annettu.

4. Jos Eurooppa-neuvosto ei ole toteuttanut toimia 3 kohdassa tarkoitetun määräajan kuluessa tai jos eurooppapuitelakia ei ole annettu 12 kuukauden kuluessa siitä, kun uusi esitys on 3 kohdan b alakohdan mukaisesti tehty, ja vähintään yksi kolmasosa jäsenvaltioista haluaa aloittaa tiiviimmän yhteistyön kyseisen puitelakiesityksen pohjalta, ne ilmoittavat asiasta Euroopan parlamentille, neuvostolle ja komissiolle.

Tällöin lupa aloittaa I-44 artiklan 2 kohdassa ja III-419 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu tiiviimpi yhteistyö katsotaan annetuksi ja määräyksiä tiiviimmästä yhteistyöstä sovelletaan.

III-271 artikla

1. Eurooppapuitelailta voidaan säätää rikosten ja seuraamusten määrittelyä koskevista vähimmäissäännöistä erityisen vakavan rikollisuuden alalla, joka on rajatylittävää joko rikosten luonteen tai vaikutusten johdosta tai sen vuoksi, että niiden torjuminen yhteisin perustein on erityisesti tarpeen.

Nämä rikollisuuden alat ovat terrorismi, ihmiskauppa sekä naisten ja lasten seksuaalinen hyväksikäyttö, laitton huumausainekauppa, laitton asekauppa, rahanpesu, lahjonta, maksuvälineiden väärentäminen, tietokonerikollisuus ja järjestäytynyt rikollisuus.

Rikollisuudessa tapahtuneen kehityksen perusteella neuvosto voi tehdä eurooppapäätöksen, jolla määritellään muita rikollisuuden aloja, jotka täyttävät tässä kohdassa tarkoitettut edellytykset. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.

2. Kun rikoslainsäädäntöjen lähentäminen osoittautuu välttämättömäksi unionin politiikan tehokkaan täytäntönnäpön varmistamisessa alalla, jolla on toteutettu yhdenmukaistamistoimenpiteitä, eurooppapuitelailta voidaan säätää tällä alalla rikosten ja seuraamusten määrittelyä koskevista vähimmäissäännöistä. Tämä puitelaki annetaan kyseisten yhdenmukaistamistoimenpiteiden hyväksymisessä noudatetun menettelyn mukaisesti, sanotun kuitenkin rajoittamatta III-264 artiklan soveltamista.

3. Jos neuvoston jäsen katsoo, että esitys 1 tai 2 kohdassa tarkoitetuksi eurooppapuitelaiksi vaikuttaisi jäsenen rikosoikeuden perusteisiin, se voi pyytää puitelakiesityksen saattamista Eurooppa-neuvoston käsiteltäväksi. Tässä tapauksessa, jos sovelletaan III-396 artiklassa tarkoitettua menettelyä, se keskeytetään. Asiaa käsiteltyään Eurooppa-neuvosto neljän kuukauden kuluessa keskeyttämisestä joko:

- a) palauttaa esityksen neuvostolle, mikä lopettaa III-396 artiklassa tarkoitetun menettelyn keskeyttämisen, jos sitä sovelletaan, tai
- b) pyytää komissiota tai puitelakiesityksen tehnyttä jäsenvaltioiden ryhmää tekemään uuden esityksen; tässä tapauksessa katsotaan, ettei alun perin esitettyä säädöstä ole annettu.

4. Jos Eurooppa-neuvosto ei ole toteuttanut toimia 3 kohdassa tarkoitettun määräajan kuluessa tai jos eurooppapuitelakia ei ole annettu 12 kuukauden kuluessa siitä, kun uusi esitys on 3 kohdan b alakohdan mukaisesti tehty, ja vähintään yksi kolmasosa jäsenvaltioista haluaa aloittaa tiiviimmän yhteistyön kyseisen puitelakiesityksen pohjalta, ne ilmoittavat asiasta Euroopan parlamentille, neuvostolle ja komissiolle.

Tällöin lupa aloittaa I-44 artiklan 2 kohdassa ja III-419 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu tiiviimpi yhteistyö katsotaan annetuksi ja määräyksiä tiiviimmästä yhteistyöstä sovelletaan.

III-272 artikla

Eurooppalailla tai -puitelailla voidaan säätää toimenpiteistä, joilla kannustetaan ja tuetaan jäsenvaltioiden toimintaa rikollisuuden torjunnan alalla. Nämä toimenpiteet eivät voi käsittää jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista.

III-273 artikla

1. Eurojustin tehtävänä on jäsenvaltioiden viranomaisten sekä Europolin toteuttamien operaatioiden ja toimittamien tietojen perusteella tukea ja tehostaa kansallisten tutkinta- ja syyttäjäviranomaisten toiminnan yhteensovittamista ja yhteistyötä sellaisen vakavan rikollisuuden alalla, joka koskee kahta tai useampaa jäsenvaltiota tai edellyttää yhteisin perustein toteutettavia syytetoimia.

Tätä varten eurooppalailla määritetään Eurojustin rakenne, toiminta, toiminta-ala ja tehtävät. Näitä tehtäviä voivat olla:

- a) rikostutkinnan aloittaminen ja ehdotuksen tekeminen toimivaltaisten kansallisten viranomaisten toteuttamien syytetoimien vireillepanosta erityisesti niiden koskiessa unionin taloudellisia etuja vahingoittavia rikoksia;
- b) a alakohdassa tarkoitettujen tutkinta- ja syytetoimien yhteensovittaminen;
- c) oikeudellisen yhteistyön tehostaminen, myös tuomioistuinten toimivaltaa koskevien ristiriitojen ratkaiseminen, ja tiivis yhteistyö Euroopan oikeudellisen verkoston kanssa.

Eurooppalailla säädetään myös menettelytavoista, jotka koskevat Euroopan parlamentin ja jäsenvaltioiden kansallisten parlamenttien osallistumista Eurojustin toiminnan arviointiin.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen syytetoimien yhteydessä toimivaltaiset kansalliset viranomaiset suorittavat tuomioistuinmenettelyyn kuuluvat viralliset toimenpiteet, sanotun kuitenkaan rajoittamatta III-274 artiklan soveltamista.

III-274 artikla

1. Unionin taloudellisia etuja vahingoittavien rikosten torjumiseksi voidaan Eurojustin pohjalta perustaa neuvoston eurooppalailla Euroopan syyttäjänvirasto. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.

2. Euroopan syyttäjänvirastolla, joka on tarvittaessa yhteydessä Europoliin, on toimivalta tutkia unionin niitä taloudellisia etuja vahingoittavia rikoksia, jotka määritetään 1 kohdassa tarkoitettussa eurooppalaissa, sekä asettaa syytteeseen niiden tekijät ja niihin osalliset. Se toimii syyttäjän tehtävissä tällaisia tekoja koskevissa rikosasioissa jäsenvaltioiden toimivaltaisissa tuomioistuimissa.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettulla eurooppalailla säädetään Euroopan syyttäjänviraston perussäännöstä, sen tehtävien hoitamista koskevista ehdoista, sen toimintaan sovellettavista ja todisteiden hyväksyttävyyttä koskevista menettelysäännöistä sekä Euroopan syyttäjänviraston tehtäviensä hoidossa toteuttamien menettelyllisten toimien oikeudelliseen valvontaan sovellettavista säännöistä.

4. Eurooppa-neuvosto voi tehdä samaan aikaan tai myöhemmin eurooppapäätöksen, jolla muutetaan 1 kohtaa Euroopan syyttäjänviraston toimivaltuuksien laajentamiseksi koskemaan rajatylittävää vakavaa rikollisuutta ja 2 kohtaa vastaavasti siten, että se koskee useita jäsenvaltioita koskevien vakavien rikosten tekijöitä ja niihin osallisia. Eurooppa-neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan ja komissiota kuultuaan.

5 JAKSO

POLIISIYHTEISTYÖ

III-275 artikla

1. Unioni toteuttaa jäsenvaltioiden kaikkien toimivaltaisten viranomaisten, kuten poliisi- ja tulliviranomaisten sekä rikosten ehkäisemiseen, paljastamiseen ja tutkintaan erikoistuneiden muiden lainvalvontaviranomaisten välisen poliisiyhteistyön.

2. Eurooppalailla tai -puitelilla voidaan 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi säätää toimenpiteistä, jotka koskevat

- a) asiaa koskevien tietojen keräämistä, tallentamista, käsittelyä, analysointia ja vaihtoa;
- b) henkilöstön koulutuksen tukemista sekä henkilöstövaihtoa, välineistöä ja yhteistyötä rikosten selvittämistä koskevan tutkimuksen osalta;
- c) yhteisiä tutkintatekniikoita vakavan järjestäytyneen rikollisuuden paljastamiseksi.

3. Neuvoston eurooppalailla tai -puitelailta voidaan säätää toimenpiteistä, jotka koskevat tässä artiklassa tarkoitettujen viranomaisten välistä operatiivista yhteistyötä. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

III-276 artikla

1. Europolin tehtävänä on tukea ja tehostaa jäsenvaltioiden poliisiviranomaisten ja muiden lainvalvontaviranomaisten toimintaa ja niiden keskinäistä yhteistyötä, jolla ehkäistään ja torjutaan kahta tai useampaa jäsenvaltiota koskevaa vakavaa rikollisuutta, terrorismia ja johonkin unionin politiikkaan kuuluvaa yhteistä etua vahingoittavia rikollisuuden muotoja.

2. Eurooppalailla määritetään Europolin rakenne, toiminta, toiminta-ala ja tehtävät. Näihin tehtäviin voi sisältyä:

- a) erityisesti jäsenvaltioiden sekä kolmansien maiden tai elinten viranomaisten välittämien tietojen kerääminen, tallentaminen, käsittely, analysointi ja vaihto;
- b) yhdessä jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa toteutettujen tai yhteisten tutkintaryhmien toteuttamien tutkintatoimien ja operatiivisten toimien yhteensovittaminen, järjestäminen ja toteuttaminen, ollen tarvittaessa yhteydessä Eurojustiin.

Eurooppalailla vahvistetaan myös menettelyt, joilla Euroopan parlamentti yhdessä kansallisten parlamenttien kanssa valvoo Europolin toimintaa.

3. Europolin operatiivinen toiminta on aina toteutettava ollen yhteydessä sen jäsenvaltion tai niiden jäsenvaltioiden viranomaisiin, joiden alueella toimitaan, ja näiden viranomaisten suostumuksella. Pakkokeinojen käyttö kuuluu yksinomaan toimivaltaisille kansallisille viranomaisille.

III-277 artikla

Neuvoston eurooppalailla tai -puitelailta vahvistetaan ne edellytykset ja rajoitukset, joiden mukaisesti III-270 ja III-275 artiklassa tarkoitettujen jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset voivat toimia toisen jäsenvaltion alueella ollen yhteydessä kyseisen jäsenvaltion viranomaisiin ja näiden viranomaisten suostumuksella. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

V LUKU

ALAT, JOILLA UNIONI VOI PÄÄTTÄÄ TOTEUTTAA
TUKI-, YHTEENSOVITTAMIS- TAI TÄYDENNYSTOIMIA

I JAKSO

KANSANTERVEYS

III-278 artikla

1. Kaikkien unionin politiikkojen ja toimien määrittelyssä ja toteuttamisessa varmistetaan ihmisten terveyden korkeatasoinen suojelu.

Unionin toiminta täydentää kansallista politiikkaa ja suuntautuu kansanterveyden parantamiseen, ihmisten sairauksien ja tautien ehkäisemiseen sekä fyysistä ja mielenterveyttä vaarantavien tekijöiden torjuntaan. Tähän toimintaan kuuluvat myös:

- a) laajalle levinneiden vaarallisten sairauksien torjunta edistämällä niiden syiden, leviämisen ja ehkäisemisen tutkimusta sekä terveysvalistusta ja kasvatusta;
- b) rajatylittävien vakavien terveysuhkien valvonta, niistä hälyttäminen ja niiden torjuminen.

Unioni täydentää huumausaineiden aiheuttamien terveyshaittojen vähentämiseen tähtäävää jäsenvaltioiden toimintaa, mukaan lukien tiedotus- ja ehkäisemistoimia.

2. Unioni edistää jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä tässä artiklassa tarkoitetuilla aloilla ja tukee tarvittaessa niiden toimintaa. Se kannustaa jäsenvaltioita erityisesti yhteistyöhön, jonka tarkoituksena on parantaa niiden terveyspalvelujen täydentävyyttä jäsenvaltioiden välisen rajan molemmin puolin sijaitsevilla alueilla.

Jäsenvaltiot sovittavat 1 kohdassa tarkoitetuilla aloilla yhteen politiikkansa ja ohjelmansa ollen yhteydessä komissioon. Komissio voi kiinteässä yhteydessä jäsenvaltioihin tehdä aiheellisia aloitteita tämän yhteensovittamisen edistämiseksi, erityisesti aloitteita, joilla on tarkoitus vahvistaa suuntaviivoja ja indikaattoreita, järjestää parhaita käytäntöjä koskevien tietojen vaihtoa sekä valmistella tarvittavat tekijät säännöllistä seurantaa ja arviointia varten. Euroopan parlamentti pidetään täysin ajan tasalla.

3. Unioni ja jäsenvaltiot edistävät yhteistyötä kolmansien maiden ja kansanterveysalan toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa.

4. Poiketen siitä, mitä I-12 artiklan 5 kohdassa ja I-17 artiklan a alakohdassa määrätään, ja noudattaen I-14 artiklan 2 kohdan k alakohdan määräyksiä eurooppalailla tai puitelailla myötävaikutetaan tässä artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseen säätämällä seuraavista toimenpiteistä, joilla voidaan puuttua yhteisiin turvallisuuskysymyksiin:

- a) toimenpiteet, joilla asetetaan ihmisestä peräisin oleville elimille ja aineille sekä verelle ja verivalmisteille korkeat laatu- ja turvallisuusvaatimukset; nämä toimenpiteet eivät estä jäsenvaltioita pitämästä voimassa tai toteuttamasta tiukempia suojatoimenpiteitä;
- b) eläinlääkintä- ja kasvinsuojelualan toimenpiteet, joiden välittömänä tarkoituksena on kansanterveyden suojeleminen;
- c) toimenpiteet, joilla asetetaan lääkkeille ja lääkinnällisille laitteille korkeat laatu- ja turvallisuusvaatimukset;
- d) toimenpiteet, jotka koskevat rajatylittävien vakavien terveysuhkien valvontaa, niistä hälyttämistä ja niiden torjumista.

Eurooppalaki tai -puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa sekä talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

5. Eurooppalailla tai -puitelailla voidaan myös säätää kannustustoimenpiteistä, joiden tarkoituksena on ihmisten terveyden suojeleminen ja parantaminen ja erityisesti rajatylittävien laajalle levinneiden vaarallisten sairauksien torjunta, sekä toimenpiteistä, joiden välittömänä tarkoituksena on kansanterveyden suojeleminen ehkäisemällä tupakointia ja alkoholin väärinkäyttöä; nämä toimenpiteet eivät voi käsittää jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista. Eurooppalaki tai -puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa sekä talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

6. Neuvosto voi tässä artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi antaa komission ehdotuksesta myös suosituksia.

7. Unionin toiminnassa otetaan huomioon jäsenvaltioiden velvollisuudet, jotka liittyvät niiden terveyspolitiikan määrittelyyn sekä terveyspalvelujen ja sairaanhoidon järjestämiseen ja tarjoamiseen. Jäsenvaltioiden tehtäviin kuuluvat terveyspalvelujen ja sairaanhoidon hallinnointi sekä niihin osoitettujen voimavarojen kohdentaminen. Edellä 4 kohdan a alakohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden ei voida vaikuttaa elinten ja veren luovuttamiseen tai lääketieteellistä käyttöä koskeviin kansallisiin säännöksiin ja määräyksiin.

2 JAKSO

TEOLLISUUS

III-279 artikla

1. Unioni ja jäsenvaltiot huolehtivat siitä, että unionin teollisuuden kilpailukyyn kannalta tarpeelliset edellytykset turvataan.

Tällöin niiden toiminnalla pyritään avointen ja kilpailuun perustuvien markkinoiden järjestelmän mukaisesti

- a) nopeuttamaan teollisuuden mukauttamista rakennemuutoksiin;
- b) edistämään kaikkialla unionissa aloitekyvyn ja yritysten, erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten, kehittämisen kannalta suotuisaa toimintaympäristöä;
- c) edistämään yritysten välisen yhteistyön kannalta suotuisaa toimintaympäristöä;
- d) edistämään innovointia, tutkimusta ja teknologian kehittämistä koskevaan politiikkaan sisältyvien teollisuutta palvelevien mahdollisuuksien parempaa hyväksikäyttöä.

2. Jäsenvaltiot neuvottelevat keskenään ollen yhteydessä komissioon ja sovittavat tarvittaessa yhteen toimintansa. Komissio voi tehdä aiheellisia aloitteita tämän yhteensovittamisen edistämiseksi, erityisesti aloitteita, joilla on tarkoitus vahvistaa suuntaviivoja ja indikaattoreita, järjestää parhaita käytäntöjä koskevien tietojen vaihtoa sekä valmistella tarvittavat tekijät säännöllistä seurantaa ja arviointia varten. Euroopan parlamentti pidetään täysin ajan tasalla.

3. Unioni myötävaikuttaa 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseen tämän perustuslain muiden määräysten mukaisella politiikalla ja toiminnalla. Eurooppalailla tai -puitelaila voidaan säätää erityistoimenpiteitä, joiden tarkoituksena on tukea jäsenvaltioiden toimia 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi, mutta jotka eivät käsitä jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista. Eurooppalaki tai -puitelaki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomitea on kuultu.

Tämä jakso ei anna unionille perustetta toteuttaa mitään toimenpiteitä, jotka voivat johtaa kilpailun vääristymiseen tai jotka käsittävät verotusta tai palkattujen työntekijöiden oikeuksia ja etuja koskevia säännöksiä tai määräyksiä.

3 JAKSO

KULTTUURI

III-280 artikla

1. Unioni myötävaikuttaa siihen, että jäsenvaltioiden kulttuurit kehittyvät kukoistaviksi, vaalien niiden kansallista ja alueellista monimuotoisuutta ja korostaen samalla niiden yhteistä kulttuuriperintöä.

2. Unioni pyrkii toiminnallaan kannustamaan jäsenvaltioita keskinäiseen yhteistyöhön sekä tarvittaessa tukemaan ja täydentämään niiden toimintaa seuraavilla aloilla:

- a) Euroopan kansojen kulttuurin ja historian tuntemuksen ja niitä koskevan tiedon levityksen parantaminen;
- b) Euroopan kannalta merkittävän kulttuuriperinnön säilyttäminen ja suojaaminen;
- c) muu kuin kaupallinen kulttuurivaihto;
- d) taiteellinen ja kirjallinen luova toiminta, audiovisuaalialan toiminta mukaan luettuna.

3. Unioni ja jäsenvaltiot edistävät yhteistyötä kolmansien maiden sekä kulttuurialan toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen ja erityisesti Euroopan neuvoston kanssa.

4. Unioni ottaa kulttuurinäkökohdat huomioon tämän perustuslain muiden määräysten mukaisessa toiminnassaan erityisesti vaaliakseen ja edistääkseen kulttuuriensa monimuotoisuutta.

5. Tässä artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteutumisen edistämiseksi:

- a) eurooppalailla tai -puitelaila säädetään kannustustoimista, jotka eivät käsitä jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista. Eurooppalaki tai -puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa on kuultu;
- b) neuvosto antaa komission ehdotuksesta suosituksia.

4 JAKSO

MATKAILU

III-281 artikla

1. Unioni täydentää jäsenvaltioiden toimintaa matkailualalla, erityisesti edistämällä alalla toimivien unionin yritysten kilpailukykyä.

Tätä varten unioni pyrkii toiminnallaan:

- a) kannustamaan kyseisen alan yritysten kehittämiseksi suotuisan ympäristön luomista;
- b) edistämään jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä ja erityisesti hyviä käytäntöjä koskevien tietojen vaihtoa.

2. Eurooppalailla tai -puitelaila säädetään erityisistä toimenpiteistä, joilla täydennetään jäsenvaltioissa toteutettavia toimia tässä artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi, mutta jotka eivät käsitä jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista.

5 JAKSO

YLEISSIVISTÄVÄ KOULUTUS, NUORISO, URHEILU
JA AMMATILLINEN KOULUTUS

III-282 artikla

1. Unioni myötävaikuttaa laadukkaan yleissivistävän koulutuksen kehittämiseen kannustamalla jäsenvaltioita keskinäiseen yhteistyöhön sekä tarvittaessa tukemalla ja täydentämällä jäsenvaltioiden toimintaa. Se ottaa täysin huomioon jäsenvaltioiden vastuun opetuksen sisällöstä ja koulutusjärjestelmän järjestämisestä sekä niiden sivistyksellisen ja kielellisen monimuotoisuuden.

Unioni myötävaikuttaa Euroopan urheiluun liittyvien asioiden edistämiseen ottaen huomioon sen erityispiirteet, vapaaehtoisuuteen perustuvat rakenteet sekä yhteiskunnallisen ja kasvatuksellisen tehtävän.

Unionin toiminnalla pyritään:

- a) kehittämään yleissivistävän koulutuksen eurooppalaista ulottuvuutta erityisesti jäsenvaltioiden kielten opettamisen ja levittämisen avulla;
 - b) parantamaan opiskelijoiden ja opettajien liikkuvuutta muun muassa edistämällä tutkintotodistusten ja opintojaksojen akateemista tunnustamista;
 - c) edistämään oppilaitosten välistä yhteistyötä;
 - d) kehittämään tietojen ja kokemusten vaihtoa jäsenvaltioiden koulutusjärjestelmille yhteisistä kysymyksistä;
 - e) edistämään nuorisovaihtoa sekä sosiopedagogisten ohjaajien vaihtoa sekä kannustamaan nuorten osallistumista demokratian toteuttamiseen Euroopassa;
 - f) edistämään etäopetuksen kehittämistä;
 - g) kehittämään urheilun eurooppalaista ulottuvuutta edistämällä urheilukilpailujen rehellisyyttä ja avoimuutta ja urheilusta vastaavien järjestöjen välistä yhteistyötä sekä suojelemalla urheilijoiden, erityisesti nuorten urheilijoiden, fyysistä ja henkistä koskemattomuutta.
2. Unioni ja jäsenvaltiot edistävät yhteistyötä kolmansien maiden sekä yleissivistävän koulutuksen ja urheilun alalla toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen ja erityisesti Euroopan neuvoston kanssa.
3. Tässä artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteutumisen edistämiseksi:
- a) eurooppalailla tai -puitelaila säädetään kannustustoimista, jotka eivät käsitä jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista. Eurooppalaki tai -puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa sekä talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu;
 - b) neuvosto antaa komission ehdotuksesta suosituksia.

III-283 artikla

1. Unioni toteuttaa ammatillista koulutusta koskevaa politiikkaa, joka tukee ja täydentää jäsenvaltioiden toimintaa, ottaen samalla täysin huomioon jäsenvaltioiden vastuun ammatillisen koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä.

Unionin toiminnalla pyritään:

- a) helpottamaan teollisuuden muutoksiin sopeutumista erityisesti ammatillisen koulutuksen ja uudelleen koulutuksen avulla;
- b) parantamaan ammatillista perus- ja jatkokoulutusta ammattiin pääsyn ja ammattiin palaamisen helpottamiseksi työmarkkinoilla;
- c) helpottamaan pääsyä ammatilliseen koulutukseen sekä edistämään ammattiin kouluttavien ja ammattia opiskelevien, erityisesti nuorten, liikkuvuutta;
- d) edistämään yleissivistävien tai ammatillisten oppilaitosten ja yritysten välistä yhteistyötä ammatillista koulutusta koskevissa asioissa;
- e) kehittämään tietojen ja kokemusten vaihtoa jäsenvaltioiden ammatillisille koulutusjärjestelmille yhteisistä kysymyksistä.

2. Unioni ja jäsenvaltiot edistävät yhteistyötä kolmansien maiden ja ammatillisen koulutuksen alalla toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa.

3. Tässä artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteutumisen edistämiseksi:

- a) eurooppalailla tai -puitelaila säädetään tarvittavista toimenpiteistä, jotka eivät käsitä jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista. Eurooppalaki tai -puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa sekä talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu;
- b) neuvosto antaa komission ehdotuksesta suosituksia.

*6 JAKSO**PELASTUSPALVELU**III-284 artikla*

1. Unioni kannustaa jäsenvaltioita keskinäiseen yhteistyöhön niiden järjestelmien tehostamiseksi, joilla on tarkoitus ehkäistä ennalta luonnonmullistuksia tai ihmisen aiheuttamia suuronnettomuuksia ja suojautua niiltä.

Unionin toiminnalla pyritään:

- a) tukemaan ja täydentämään jäsenvaltioiden kansallisen, alueellisen ja paikallisen tason toimintaa, joka koskee vaarojen ennaltaehkäisyä, jäsenvaltioiden pelastuspalvelualan toimijoiden valmentamista sekä luonnonmullistusten tai ihmisen aiheuttamien suuronnettomuuksien johdosta

toteutettavia toimia unionin alueella;

- b) edistämään unionin alueella nopeaa ja tehokasta operatiivista yhteistyötä kansallisten pelastuspalveluviranomaisten välillä;
- c) edistämään pelastuspalvelun alalla toteutettavien kansainvälisen tason toimien johdonmukaisuutta.

2. Eurooppalailla tai -puitelilla säädetään tarvittavista toimenpiteistä, joilla myötävaikutetaan 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden toteutumiseen mutta jotka eivät käsitä jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista.

7 JAKSO

HALLINNOLLINEN YHTEISTYÖ

III-285 artikla

1. Unionin oikeuden tosiasiallista täytäntöönpanoa jäsenvaltioissa, mikä on keskeistä unionin moitteettoman toiminnan kannalta, pidetään yhteistä etua koskevana asiana.
2. Unioni voi tukea jäsenvaltioiden toimia, joilla ne pyrkivät parantamaan hallinnollista valmiuttaan panna unionin oikeus täytäntöön. Näihin toimiin voivat kuulua tietojenvaihdon ja virkamiesvaihdon helpottaminen sekä koulutusohjelmien tukeminen. Jäsenvaltio ei ole velvollinen ottamaan vastaan tällaista tukea. Tätä tarkoitusta varten eurooppalailla säädetään tarpeellisista toimenpiteistä, jotka eivät käsitä jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista.
3. Tämä artikla ei rajoita jäsenvaltioiden velvollisuutta panna unionin oikeus täytäntöön eikä komission oikeuksia ja velvollisuuksia. Tämä artikla ei myöskään rajoita tämän perustuslain muiden sellaisten määräysten soveltamista, jotka koskevat hallinnollista yhteistyötä jäsenvaltioiden välillä sekä jäsenvaltioiden ja unionin välillä.

IV OSASTO

MERENTAKAISTEN MAIDEN JA ALUEIDEN ASSOSIAATIO

III-286 artikla

1. Ne Euroopan ulkopuoliset maat ja alueet, joilla on erityiset suhteet Tanskaan, Ranskaan, Alankomaihin ja Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, assosioidaan unioniin. Nämä maat ja alueet, jäljempänä 'maat ja alueet', luetellaan liitteessä II.

Tätä osastoa sovelletaan Grönlantiin, jollei Grönlantia koskevista erityisjärjestelyistä tehdyn pöytäkirjan erityismääräyksistä muuta johdu.

2. Assosiaation tavoitteena on edistää maiden ja alueiden taloudellista ja sosiaalista kehitystä sekä vahvistaa läheiset taloudelliset suhteet niiden ja unionin välille.

Assosiaation tarkoituksena on ensisijaisesti edistää näiden maiden ja alueiden väestön etuja ja vaurautta, jotta ne voivat saavuttaa sen taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurisen kehityksen, johon ne pyrkivät.

III-287 artikla

Assosiaatiolla pyritään seuraaviin tavoitteisiin:

- a) jäsenvaltiot soveltavat kaupankäynnissään maiden ja alueiden kanssa samaa järjestelmää kuin tämän perustuslain mukaan keskinäisessä kaupankäynnissään;
- b) kukin maa ja alue soveltaa kaupankäynnissään jäsenvaltioiden sekä muiden maiden ja alueiden kanssa samaa järjestelmää kuin kaupankäynnissä sen Euroopan valtion kanssa, johon sillä on erityiset suhteet;
- c) jäsenvaltiot osallistuvat näiden maiden ja alueiden asteittaisen kehittymisen vaatimiin sijoituksiin;
- d) unionin rahoittamiin sijoituksiin saa tarjouksin ja toimituksin osallistua yhtäläisin ehdoin jokainen luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, joka on jäsenvaltion taikka jonkin maan tai alueen kansalainen tai joka on niihin sijoittunut;
- e) jäsenvaltioiden sekä maiden ja alueiden välisissä suhteissa kansalaisten ja yhtiöiden sijoittautumisoikeutta säännellään III osaston I luvun 2 jakson sijoittautumisoikeutta koskevan 2 alajakson määräysten ja mainitussa alajaksossa säädettyjen menettelytapojen mukaisesti ja ketään syrjimättä, jollei III-291 artiklan nojalla hyväksytyistä säädöksistä muuta johdu.

III-288 artikla

1. Maista ja alueilta peräisin oleviin, jäsenvaltioihin tuotaviin tavaroihin sovelletaan tässä perustuslaissa määrättyä jäsenvaltioiden välistä tullikieltoa.

2. Maihin tai alueille jäsenvaltioista taikka muista maista tai muilta alueilta tuotavien tavaroiden tullit ovat kiellettyjä III-151 artiklan 4 kohdan mukaisesti.

3. Maat ja alueet voivat kuitenkin periä tulleja, jotka ovat tarpeen niiden kehityksen ja teollistumisen kannalta taikka jotka ovat luonteeltaan fiskaalisia ja joiden tarkoituksena on tuottaa tuloa niiden talousarvioon.

Ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettut tullit eivät saa olla korkeampia kuin siitä jäsenvaltiosta tuotavista tuotteista perittävät tullit, johon maalla tai alueella on erityiset suhteet.

4. Mitä 2 kohdassa määrätään, ei sovelleta maihin tai alueisiin, jotka niitä sitovien erityisten kansainvälisten velvoitteiden vuoksi jo soveltavat tullitariffia, joka ei ole syrjivä.

5. Maihin tai alueille tuotavia tavaroita koskevien tullien käyttöön ottaminen tai niiden muuttaminen ei saa oikeudellisesti tai tosiasiallisesti johtaa suoraan tai välilliseen syrjintään jäsenvaltioista tapahtuvassa tuonnissa.

III-289 artikla

Jos niiden tullien taso, joita sovelletaan kolmannelta maasta peräisin oleviin tuotteisiin niiden tullessa maahan tai alueelle, on sellainen, että se, ottaen huomioon III-288 artiklan 1 kohdan soveltamisen, johtaa kaupankäynnin vinoutumiseen jonkin jäsenvaltion vahingoksi, tämä jäsenvaltio voi pyytää komissiota ehdottamaan muille jäsenvaltioille toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen tilanteen korjaamiseksi.

III-290 artikla

Jollei kansanterveyttä taikka yleistä turvallisuutta tai järjestystä koskevista määräyksistä muuta johdu, maista ja alueilta olevien työntekijöiden vapaata liikkuvuutta jäsenvaltioissa ja jäsenvaltioista olevien työntekijöiden vapaata liikkuvuutta maissa ja alueilla säännellään III-291 artiklan mukaisesti hyväksytyillä säädöksillä.

III-291 artikla

Neuvosto hyväksyy yksimielisesti komission ehdotuksesta maiden ja alueiden sekä unionin välisessä assosiaatiossa saatujen kokemusten pohjalta maiden ja alueiden sekä unionin välistä assosiaatiota koskeviin sääntöihin ja menettelyihin liittyvät eurooppalait, -puitelait, -asetukset ja -päätökset. Lait ja puitelait annetaan, kun Euroopan parlamenttia on kuultu.

V OSASTO

UNIONIN ULKOINEN TOIMINTA

I LUKU

YLEISESTI SOVELLETTAVAT MÄÄRÄYKSET

III-292 artikla

1. Unionin toiminta kansainvälisellä tasolla perustuu sen perustamisen, kehittämisen ja laajentumisen johtoajatukseksi oleviin periaatteisiin, joita unioni pyrkii edistämään muualla maailmassa: demokratia, oikeusvaltio, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien yleismaailmallisuus ja jakamattomuus, ihmisarvon kunnioittaminen, tasa-arvo ja yhteisvastuu sekä Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan periaatteiden ja kansainvälisen oikeuden noudattaminen.

Unioni pyrkii kehittämään suhteita ja rakentamaan kumppanuuksia sellaisten kolmansien maiden ja kansainvälisten, alueellisten tai maailmanlaajuisten, järjestöjen kanssa, jotka noudattavat ensimmäisessä alakohdassa mainittuja periaatteita. Se pyrkii edistämään yhteisten ongelmien monenvälistä ratkaisemista erityisesti Yhdistyneiden Kansakuntien puitteissa.

2. Unioni määrittelee ja toteuttaa yhteistä politiikkaa ja toimintaa sekä pyrkii saamaan aikaan pitkälle menevää yhteistyötä kaikilla kansainvälisten suhteiden aloilla tavoitteenaan:

- a) turvata omat arvonsa, perusetunsa, turvallisuutensa, riippumattomuutensa ja koskemattomuutensa;
- b) lujittaa ja tukea demokratiaa, oikeusvaltiota, ihmisoikeuksia ja kansainvälisen oikeuden periaatteita;
- c) säilyttää rauha, estää konfliktit ja lujittaa kansainvälistä turvallisuutta noudattaen Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan päämääriä ja periaatteita sekä Helsingin päätösasiakirjan periaatteita ja Pariisin peruskirjan tavoitteita, ulkorajoja koskevat tavoitteet mukaan luettuina;
- d) edistää kehitysmaiden talouden, yhteiskunnan ja ympäristön kannalta kestävästä kehitystä ensisijaisena tarkoituksenaan poistaa köyhyys;
- e) kannustaa kaikkien maiden yhdentymistä maailmantalouteen, muun muassa poistamalla asteittain kansainvälisen kaupan esteitä;
- f) osallistua kansainvälisten toimenpiteiden kehittämiseen ympäristön laadun ja maapallon luonnonvarojen kestävä hoidon ylläpitämiseksi ja parantamiseksi varmistaakseen kestävä kehityksen;
- g) auttaa kansoja, maita ja alueita selviytymään luonnonmullistuksista tai ihmisen aiheuttamista suuronnettomuuksista; ja
- h) edistää kansainvälistä järjestelmää, joka perustuu entistä tiiviimpään monenväliseen yhteistyöhön, ja maailmanlaajuisia hyviä hallintotapaa.

3. Unioni noudattaa 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja periaatteita ja pyrkii niissä mainittuihin tavoitteisiin kehittäessään ja toteuttaessaan ulkoista toimintaansa tämän osaston soveltamisalaan kuuluvilla aloilla sekä muita politiikkojaan niiden ulkoisten näkökohtien osalta.

Unioni huolehtii johdonmukaisuudesta ulkoisen toimintansa eri alojen välillä sekä näiden ja muiden politiikkojensa välillä. Neuvosto ja komissio varmistavat unionin ulkoasiainministerin avustamana tämän johdonmukaisuuden ja tekevät siinä tarkoituksessa yhteistyötä.

III-293 artikla

1. Eurooppa-neuvosto määrittää unionin strategiset edut ja tavoitteet III-292 artiklassa lueteltujen periaatteiden ja tavoitteiden pohjalta.

Unionin strategisia etuja ja tavoitteita koskevat Eurooppa-neuvoston eurooppapäätökset koskevat yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ja muita unionin ulkoisen toiminnan aloja. Ne voivat koskea unionin suhteita yksittäiseen maahan tai alueeseen taikka tiettyä aihetta. Päätöksissä määritellään päätösten voimassaoloaika sekä keinot, jotka unionin ja jäsenvaltioiden on tarjottava niiden toteuttamista varten.

Eurooppa-neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti neuvoston suosituksesta, jonka tämä antaa kunkin alan osalta määrättyjen menettelysääntöjen mukaisesti. Eurooppa-neuvoston eurooppapäätökset pannaan täytäntöön tässä perustuslaissa määrättyjen menettelyjen mukaisesti.

2. Unionin ulkoasiainministeri yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alan osalta ja komissio muiden ulkoisen toiminnan alojen osalta voivat tehdä neuvostolle yhteisiä ehdotuksia.

II LUKU

YHTEINEN ULKO- JA TURVALLISUUSPOLITIikka

I JAKSO

YHTEISET MÄÄRÄYKSET

III-294 artikla

1. Unioni määrittelee ja toteuttaa ulkoisen toimintansa periaatteiden ja tavoitteiden mukaisen yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan, joka kattaa kaikki ulko- ja turvallisuuspolitiikan alat.

2. Jäsenvaltiot tukevat aktiivisesti ja varauksetta yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa lojaaliuden ja keskinäisen yhteisvastuun hengessä.

Jäsenvaltiot toimivat yhdessä lujittaakseen ja kehittääkseen keskinäistä poliittista yhteisvastuutaan. Ne pidättäytyvät kaikista toimista, jotka ovat unionin etujen vastaisia tai voivat heikentää sen tehokkuutta yhtenäisenä voimana kansainvälisissä suhteissa.

Neuvosto ja unionin ulkoasiainministeri huolehtivat siitä, että näitä periaatteita noudatetaan.

3. Unioni toteuttaa yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa

a) määrittelemällä yleiset suuntaviivat;

b) tekemällä eurooppapäätöksiä, joissa määritellään

i) toimet, jotka unioni toteuttaa,

ii) kannat, jotka unioni hyväksyy,

- iii) i ja ii alakohdassa tarkoitettujen eurooppapäätösten täytäntöönpanoa koskevat yksityiskohtaiset säännöt;
- c) tehostamalla jäsenvaltioiden välistä järjestelmällistä yhteistyötä niiden harjoittaessa politiikkaansa.

III-295 artikla

1. Eurooppa-neuvosto määrittelee yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan yleiset suuntaviivat, myös asioissa, joilla on merkitystä puolustuksen alalla.

Jos kansainvälinen tilanne sitä edellyttää, Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja kutsuu koolle ylimääräisen Eurooppa-neuvoston kokouksen unionin politiikan strategisten suuntaviivojen määrittelemiseksi kyseisen tilanteen osalta.

2. Neuvosto tekee yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan määrittelemiseksi ja toteuttamiseksi tarvittavat eurooppapäätökset Eurooppa-neuvoston määrittelemiä yleisten suuntaviivojen ja strategisten suuntaviivojen perusteella.

III-296 artikla

1. Unionin ulkoasiainministeri, joka toimii ulkoasiainneuvoston puheenjohtajana, osallistuu ehdotuksillaan yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan valmisteluun ja huolehtii Eurooppa-neuvoston ja neuvoston tekemien eurooppapäätösten täytäntöönpanosta.

2. Unionin ulkoasiainministeri edustaa unionia yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan kuuluvissa asioissa. Hän käy unionin puolesta poliittista vuoropuhelua kolmansien osapuolten kanssa ja esittää unionin kannan kansainvälisissä järjestöissä ja kansainvälisissä konferensseissa.

3. Unionin ulkoasiainministerin hoitaessa tehtäviään häntä avustaa Euroopan ulkosuhdehallinto. Tämä hallinto toimii yhteistyössä jäsenvaltioiden ulkoasiainhallintojen kanssa, ja se koostuu neuvoston pääsihteeristön ja komission toimivaltaisten yksiköiden virkamiehistä sekä jäsenvaltioiden lähettämästä ulkoasiainhallinnon henkilöstöstä. Euroopan ulkoisen toiminnan yksikön organisaatio ja toiminta vahvistetaan neuvoston eurooppapäätöksellä. Neuvosto tekee ratkaisunsa unionin ulkoasiainministerin ehdotuksesta Euroopan parlamenttia kuultuaan ja komission hyväksynnän saatuaan.

III-297 artikla

1. Kun kansainvälinen tilanne edellyttää unionin operatiivista toimintaa, neuvosto tekee tarvittavat eurooppapäätökset. Näissä päätöksissä vahvistetaan toiminnan tavoitteet, laajuus, unionin käyttöön asetettavat keinot, toiminnan toteuttamista koskevat edellytykset ja tarvittaessa sen kesto.

Jos olosuhteet muuttuvat siten, että se vaikuttaa olennaisesti kysymykseen, josta tällainen eurooppapäätös on tehty, neuvosto tarkistaa päätöksen periaatteita ja tavoitteita ja tekee tarvittavat eurooppapäätökset.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetut eurooppapäätökset sitovat jäsenvaltioiden kannanottoja ja niiden toimintaa.
3. Kun jäsenvaltio 1 kohdassa tarkoitetun eurooppapäätöksen soveltamiseksi suunnittelee kansallista kannanottoa tai kansallista toimintaa, se ilmoittaa tästä niin ajoissa, että asiasta voidaan tarpeen vaatiessa ennalta neuvotella neuvostossa. Ennakoilmoitusvelvollisuus ei koske toimenpiteitä, joilla pelkästään saatetaan mainittu päätös osaksi kansallista lainsäädäntöä.
4. Jäsenvaltiot voivat 1 kohdassa tarkoitetun eurooppapäätöksen yleisiä tavoitteita noudattaen toteuttaa kiireellisinä tarvittavat toimenpiteet, jos se on tilanteen kehittymisen kannalta ehdottoman välttämätöntä eikä mainittua päätöstä ole tarkistettu. Jäsenvaltio, joka toteuttaa tällaisia toimenpiteitä, ilmoittaa niistä välittömästi neuvostolle.
5. Jos jollakin jäsenvaltiolla on suuria vaikeuksia soveltaa tässä artiklassa tarkoitettua eurooppapäätöstä, se saattaa asian käsiteltäväksi neuvostoon, joka keskustelee siitä ja pyrkii löytämään asianmukaiset ratkaisut. Nämä ratkaisut eivät saa olla ristiriidassa toiminnan tavoitteiden kanssa eikä haitata sen tehokkuutta.

III-298 artikla

Neuvosto tekee eurooppapäätökset, joissa määritellään unionin kanta tiettyyn maantieteelliseen tai aihekohtaiseen kysymykseen. Jäsenvaltiot varmistavat, että niiden kansalliset politiikat ovat unionin kantojen mukaisia.

III-299 artikla

1. Kukin jäsenvaltio, unionin ulkoasiainministeri tai tämä ministeri komission kannattamana voi saattaa neuvoston käsiteltäväksi yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan liittyviä kysymyksiä sekä tehdä sille tapauksen mukaan aloitteita tai ehdotuksia.
2. Nopeaa päätöstä vaativissa tapauksissa unionin ulkoasiainministeri kutsuu koolle omasta aloitteestaan tai jäsenvaltion pyynnöstä neuvoston ylimääräisen istunnon 48 tunnin ja pakottavissa tapauksissa tätä lyhyemmän ajan kuluessa.

III-300 artikla

1. Neuvosto tekee tässä luvussa tarkoitetut eurooppapäätökset yksimielisesti.

Äänestämästä pidättyvä neuvoston jäsen voi perustella pidättymistään antamalla virallisen lausuman. Tällöin tämä jäsenvaltio ei ole velvollinen soveltamaan kyseistä eurooppapäätöstä, mutta se hyväksyy sen, että päätös sitoo unionia. Asianomainen jäsenvaltio pidättäytyy keskinäisen yhteisvastuun hengessä toimista, jotka voivat olla ristiriidassa mainittuun päätökseen perustuvan unionin toiminnan kanssa tai estää sen toteuttamisen, ja muut jäsenvaltiot kunnioittavat sen kantaa. Jos tällä tavoin pidättymisensä perustelleet neuvoston jäsenet edustavat vähintään yhtä kolmasosaa jäsenvaltioista ja vähintään yhtä kolmasosaa unionin väestöstä, päätöstä ei tehdä.

2. Poiketen siitä, mitä 1 kohdassa määrätään, neuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä:
- tehdessään eurooppapäätöksen, jossa määritellään unionin toiminta tai kanta, unionin strategiaa etuja ja tavoitteita koskevan, III-293 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun Eurooppa-neuvoston eurooppapäätöksen perusteella;
 - tehdessään eurooppapäätöksen, jossa määritellään unionin toiminta tai kanta ja joka perustuu unionin ulkoasiainministerin ehdotukseen, joka on tehty sen jälkeen, kun Eurooppa-neuvosto on omasta aloitteestaan tai tämän ministerin aloitteesta sitä häneltä nimenomaisesti pyytänyt;
 - tehdessään eurooppapäätöksen, jolla pannaan täytäntöön eurooppapäätös, jossa määritellään unionin toiminta tai kanta;
 - tehdessään eurooppapäätöksen erityisedustajan nimittämisestä III-302 artiklan mukaisesti.

Jos neuvoston jäsen ilmoittaa, että se esittämistään elintärkeistä kansalliseen politiikkaan liittyvistä syistä aikoo vastustaa määräenemmistöllä tehtävän eurooppapäätöksen tekemistä, asiasta ei äänestetä. Unionin ulkoasiainministeri pyrkii tiiviisti asianomaisen jäsenvaltion kanssa neuvotellen löytämään ratkaisun, jonka tämä voi hyväksyä. Jollei tulokseen päästä, neuvosto voi määräenemmistöllä pyytää asian saattamista Eurooppa-neuvoston käsiteltäväksi yksimielisen eurooppapäätöksen tekemiseksi.

3. Eurooppa-neuvosto voi I-40 artiklan 7 kohdan mukaisesti tehdä yksimielisen eurooppapäätöksen, jonka mukaan neuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä muissakin kuin tämän artiklan 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa.

4. Mitä 2 ja 3 kohdassa määrätään, ei sovelleta päätöksiin, joilla on sotilaallista merkitystä tai merkitystä puolustuksen alalla.

III-301 artikla

1. Kun Eurooppa-neuvosto tai neuvosto on määritellyt I-40 artiklan 5 kohdassa tarkoitetun unionin yhteisen lähestymistavan, unionin ulkoasiainministeri ja jäsenvaltioiden ulkoasiainministerit soveltavat yhteen toimintansa neuvostossa.

2. Jäsenvaltioiden diplomaattiset edustustot ja unionin edustustot kolmansissa maissa ja kansainvälisissä järjestöissä tekevät keskenään yhteistyötä ja osallistuvat 1 kohdassa tarkoitetun yhteisen lähestymistavan muotoiluun ja täytäntöönpanoon.

III-302 artikla

Neuvosto voi nimittää unionin ulkoasiainministerin ehdotuksesta erityisedustajan hoitamaan tiettyjä poliittisia erityistehtäviä. Erityisedustaja hoitaa tehtäviään tämän ministerin alaisuudessa.

III-303 artikla

Unioni voi tehdä sopimuksia yhden tai useamman valtion tai kansainvälisen järjestön kanssa tämän luvun soveltamisalaan kuuluvilla aloilla.

III-304 artikla

1. Unionin ulkoasiainministeri kuulee Euroopan parlamenttia ja antaa sille tietoja I-40 artiklan 8 kohdan ja I-41 artiklan 8 kohdan mukaisesti. Hän huolehtii siitä, että Euroopan parlamentin näkemykset otetaan asianmukaisesti huomioon. Erityisedustajat voivat osallistua tietojen antamiseen Euroopan parlamentille.

2. Euroopan parlamentti voi osoittaa kysymyksiä tai laatia suosituksia neuvostolle ja unionin ulkoasiainministerille. Euroopan parlamentissa käydään kahdesti vuodessa keskustelu yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan toteuttamisesta tapahtuneesta edistymisestä, yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka mukaan luettuna.

III-305 artikla

1. Jäsenvaltiot sovittavat yhteen toimintansa kansainvälisissä järjestöissä ja kansainvälisissä konferensseissa. Ne puolustavat niissä unionin kantoja. Unionin ulkoasiainministeri vastaa tämän yhteensovittamisen järjestämisestä.

Niissä kansainvälisissä järjestöissä ja kansainvälisissä konferensseissa, joihin kaikki jäsenvaltiot eivät osallistu, osallistuvat jäsenvaltiot puolustavat unionin kantoja.

2. Niissä kansainvälisissä järjestöissä ja kansainvälisissä konferensseissa, joissa kaikki jäsenvaltiot eivät ole edustettuina, edustettuina olevat jäsenvaltiot pitävät ensiksi mainitut jäsenvaltiot sekä unionin ulkoasiainministerin selvillä kaikista esille tulevista yhteistä etua koskevista asioista I-16 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

Jäsenvaltiot, jotka ovat myös Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston jäseniä, neuvottelevat keskenään ja pitävät muut jäsenvaltiot ja unionin ulkoasiainministerin täysin ajan tasalla. Jäsenvaltiot, jotka ovat turvallisuusneuvoston jäseniä, puolustavat toiminnassaan unionin kantoja ja etuja, sanotun kuitenkin rajoittamatta niitä velvollisuuksia, joita niillä on Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan nojalla.

Jos unioni on määritellyt kannan Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston esityslistalla olevasta aiheesta, turvallisuusneuvoston jäsenenä olevat jäsenvaltiot pyytävät, että unionin ulkoasiainministeri kutsutaan esittämään unionin kanta.

III-306 artikla

Jäsenvaltioiden diplomaattiset edustustot ja konsuliedustustot, unionin edustustot kolmansissa maissa ja valtuuskunnat kansainvälisissä konferensseissa sekä jäsenvaltioiden ja unionin edustustot kansainvälisissä järjestöissä tekevät yhteistyötä sen varmistamiseksi, että tämän luvun nojalla tehtyjä eurooppapäätöksiä, joissa määritellään unionin kantoja ja toimintoja, noudatetaan ja että ne pannaan täytäntöön. Ne tiivistävät yhteistyötään vaihtamalla tietoja ja laatimalla yhteisiä arvioita.

Ne edistävät sitä, että I-10 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitettu Euroopan kansalaisten oikeus saada suojelua kolmannen maan alueella sekä III-127 artiklan nojalla hyväksytyt toimenpiteet pannaan täytäntöön.

III-307 artikla

1. Poliittisten ja turvallisuusasioiden komitea seuraa kansainvälistä tilannetta yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan kuuluvilla aloilla sekä osallistuu politiikan määrittelemiseen antamalla neuvoston tai unionin ulkoasiainministerin pyynnöstä tai omasta aloitteestaan lausuntoja neuvostolle, sanotun kuitenkin rajoittamatta III-344 artiklan soveltamista. Komitea myös seuraa sovitun politiikan toteuttamista, sanotun kuitenkin rajoittamatta unionin ulkoasiainministerin toimivaltuuksia.

2. Tätä lukua sovellettaessa poliittisten ja turvallisuusasioiden komitea huolehtii neuvoston ja unionin ulkoasiainministerin johdolla III-309 artiklassa tarkoitettujen kriisinhallintaoperaatioiden poliittisesta valvonnasta ja strategisesta johdosta.

Neuvosto voi, päätettyään kriisinhallintaoperaation toteuttamisesta ja sen kestosta, valtuuttaa komitean toteuttamaan operaation poliittista valvontaa ja strategista johtoa koskevat aiheelliset toimenpiteet.

III-308 artikla

Yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan toteuttaminen ei vaikuta niiden menettelyjen soveltamiseen eikä toimielimillä unionin toimivallan käyttämiseksi olevien I-13—I-15 ja I-17 artiklassa tarkoitettujen toimivaltuuksien laajuuteen, joista tässä perustuslaissa määrätään.

Näissä artikloissa tarkoitettujen politiikkojen toteuttaminen ei myöskään vaikuta niiden menettelyjen soveltamiseen eikä toimielinten niiden toimivaltuuksien laajuuteen, joista tässä perustuslaissa määrätään tämän luvun mukaisen unionin toimivallan käyttämiseksi.

2 JAKSO

YHTEINEN TURVALLISUUS- JA PUOLUSTUSPOLITIikka

III-309 artikla

1. Edellä I-41 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin tehtäviin, joiden yhteydessä unioni voi käyttää siviili- ja sotilasvoimavaroja, kuuluvat yhteiset toimet aseidenriisunnan alalla, humanitaariset ja pelastustehtävät, neuvonta ja tuki sotilasasioissa, konfliktinesto- ja rauhanturvaamistehtävät, taistelujoukkojen tehtävät kriisinhallinnassa, rauhanpalauttaminen ja konfliktin jälkeinen vakauttaminen mukaan luettuina. Kaikilla näillä tehtävillä voidaan edistää terrorismin torjumista, myös antamalla tukea kolmansille maille terrorismin torjumiseksi niiden alueella.

2. Neuvosto tekee 1 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä koskevat eurooppapäätökset ja määrittelee tehtävien tavoitteet ja laajuuden sekä niiden yleiset toteuttamistavat. Unionin ulkoasiainministeri valvoo neuvoston alaisuudessa sekä tiiviissä ja jatkuvassa yhteydessä poliittisten ja turvallisuusasioiden komiteaan näiden tehtävien siviili- ja sotilasnäkökohtien yhteensovittamista.

III-310 artikla

1. Edellä III-309 artiklan mukaisesti tehtävien eurooppapäätösten yhteydessä neuvosto voi antaa tehtävän toteuttamisen jäsenvaltioiden ryhmälle, joka on siihen halukas ja jolla on tehtävään tarvittavat voimavarat. Asianomaiset jäsenvaltiot sopivat tehtävän hoidosta keskenään yhteistyössä unionin ulkoasiainministerin kanssa.

2. Tehtävän toteuttamiseen osallistuvat jäsenvaltiot tiedottavat omasta aloitteestaan tai toisen jäsenvaltion pyynnöstä neuvostolle säännöllisesti tehtävän toteuttamisen etenemisestä. Asianomaiset jäsenvaltiot ottavat neuvostossa välittömästi esille tehtävän toteuttamisen, jos sillä on merkittäviä seurauksia tai se edellyttää, että 1 kohdassa tarkoitetuilla eurooppapäätöksillä vahvistettuja tehtävän tavoitetta, laajuutta tai toteuttamistapoja on muutettava. Tällöin neuvosto tekee tarvittavat eurooppapäätökset.

III-311 artikla

1. Neuvoston alaisuudessa toimivan, I-41 artiklan 3 kohdassa perustetun Euroopan puolustusmateriaali-, tutkimus- ja sotilasvoimavaraviraston (Euroopan puolustusvirasto) tehtävänä on:

- a) osallistua jäsenvaltioiden sotilaallisia voimavaroja koskevien tavoitteiden määrittämiseen ja sen arvioimiseen, miten jäsenvaltiot täyttävät voimavaroja koskevat sitoumuksensa;
- b) edistää operatiivisten tarpeiden yhdenmukaistamista sekä tehokkaiden ja yhteensopivien hankintamenetelmien omaksumista;
- c) ehdottaa monenvälisiä hankkeita sotilaallisia voimavaroja koskevien tavoitteiden täyttämiseksi ja huolehtia jäsenvaltioiden toteuttamien ohjelmien yhteensovittamisesta sekä erityisten yhteistyöohjelmien hallinnoinnista;
- d) tukea puolustusteknologian tutkimusta sekä sovittaa yhteen ja suunnitella yhteisiä tutkimustoimia ja tutkimuksia, joilla pyritään löytämään teknisiä ratkaisuja tuleviin operatiivisiin tarpeisiin;
- e) osallistua sellaisten tarpeellisten toimenpiteiden määrittämiseen ja tarvittaessa toteuttamiseen, joilla vahvistetaan puolustusalan teollista ja teknologista perustaa ja joilla tehostetaan sotilasmenojen käyttöä.

2. Euroopan puolustusviraston toimintaan voivat osallistua kaikki halukkaat jäsenvaltiot. Neuvosto tekee määräenemmistöllä eurooppapäätöksen viraston perussäännöstä, kotipaikasta ja sen toimintaa koskevista säännöistä. Päätöksessä otetaan huomioon se, missä laajuudessa viraston toimintaan tosiasiaa osallistutaan. Viraston sisälle muodostetaan erityisryhmiä yhteisiä hankkeita toteuttavien jäsenvaltioiden kesken. Virasto suorittaa tehtävänsä ollen tarvittaessa yhteydessä komissioon.

III-312 artikla

1. Jäsenvaltiot, jotka haluavat osallistua I-41 artiklan 6 kohdassa määriteltyyn pysyvään rakenteelliseen yhteistyöhön ja jotka täyttävät pysyvästä rakenteellisesta yhteistyöstä tehdyssä pöytäkirjassa esitetyt sotilaallisia voimavaroja koskevat vaatimukset ja tekevät niitä koskevat sitoumukset, ilmoittavat aikomuksestaan neuvostolle ja unionin ulkoasiainministerille.

2. Neuvosto tekee kolmen kuukauden kuluessa 1 kohdassa tarkoitettua ilmoituksesta eurooppapäätöksen, jolla vahvistetaan pysyvä rakenteellinen yhteistyö ja siihen osallistuvien jäsenvaltioiden luettelo. Neuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä unionin ulkoasiainministeriä kuultuaan.

3. Jäsenvaltio, joka haluaa myöhemmin osallistua pysyvään rakenteelliseen yhteistyöhön, ilmoittaa aikomuksestaan neuvostolle ja unionin ulkoasiainministerille.

Neuvosto tekee eurooppapäätöksen, jossa vahvistetaan asianomaisen, vaatimukset täyttävän ja pysyvästä rakenteellisesta yhteistyöstä tehdyn pöytäkirjan 1 ja 2 artiklassa tarkoitettut sitoumukset hyväksyvän jäsenvaltion osallistuminen. Neuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä unionin ulkoasiainministeriä kuultuaan. Äänestykseen osallistuvat vain pysyvään rakenteelliseen yhteistyöhön osallistuvia jäsenvaltioita edustavat neuvoston jäsenet.

Määräenemmistöön tarvitaan 55 prosenttia osallistuvia jäsenvaltioita edustavista neuvoston jäsenistä, jotka samalla edustavat jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia osallistuvien valtioiden väestöstä.

Määrävähemmistössä on oltava vähintään sellainen määrä neuvoston jäseniä, että he edustavat yli 35:tä prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden yhteenlasketusta väestöstä, lisätynä yhdellä jäsenellä; muussa tapauksessa katsotaan, että on saavutettu määräenemmistö.

4. Jos osallistuva jäsenvaltio ei enää täytä vaatimuksia tai ei voi enää vastata pysyvästä rakenteellisesta yhteistyöstä tehdyn pöytäkirjan 1 ja 2 artiklassa tarkoitetuista sitoumuksista, neuvosto voi tehdä eurooppapäätöksen tämän valtion osallistumisen keskeyttämisestä.

Neuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä. Äänestykseen osallistuvat vain pysyvään rakenteelliseen yhteistyöhön osallistuvia jäsenvaltioita, lukuun ottamatta asianomaista jäsenvaltiota, edustavat neuvoston jäsenet.

Määräenemmistöön tarvitaan vähintään 55 prosenttia osallistuvia jäsenvaltioita edustavista neuvoston jäsenistä, jotka samalla edustavat jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia osallistuvien valtioiden väestöstä.

Määrävähemmistössä on oltava vähintään sellainen määrä neuvoston jäseniä, että he edustavat yli 35:tä prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden yhteenlasketusta väestöstä, lisätynä yhdellä jäsenellä; muussa tapauksessa katsotaan, että on saavutettu määräenemmistö.

5. Jos osallistuva jäsenvaltio haluaa lopettaa pysyvän rakenteellisen yhteistyön, se ilmoittaa aikomuksestaan neuvostolle, joka panee merkille tämän jäsenvaltion osallistumisen päättymisen.

6. Pysyvän rakenteellisen yhteistyön puitteissa hyväksyttävät muut kuin 2–5 kohdassa tarkoitetut neuvoston eurooppapäätökset ja suositukset hyväksytään yksimielisesti. Tätä artiklaa sovellettaessa yksimielisyyteen vaaditaan ainoastaan osallistuvien jäsenvaltioiden edustajien äänet.

3 JAKSO

VARAINHOITOA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

III-313 artikla

1. Tämän luvun täytäntöönpanosta toimielimille aiheutuvat hallintomenot otetaan menoina unionin talousarvioon.

2. Myös tämän luvun täytäntöönpanosta aiheutuvat toimintamenot otetaan menoina unionin talousarvioon, lukuun ottamatta sellaisista operaatioista johtuvia menoja, joilla on sotilaallista merkitystä tai merkitystä puolustuksen alalla, sekä tapauksia, joista neuvosto päättää toisin.

Jos menoja ei oteta menoina unionin talousarvioon, jäsenvaltiot vastaavat niistä bruttokansantulon mukaan määräytyvän asteikon mukaisesti, jollei neuvosto päättä toisin. Ne jäsenvaltiot, joiden edustaja on antanut neuvostossa virallisen lausuman III-300 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisesti, eivät ole velvollisia osallistumaan sellaisista operaatioista johtuvien menojen rahoitukseen, joilla on sotilaallista merkitystä tai merkitystä puolustuksen alalla.

3. Neuvosto tekee eurooppapäätöksen erityismenettelyistä, joilla taataan, että määrärahat, jotka on otettu unionin talousarvioon yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla tehtävien kiireellisten aloitteiden rahoittamista ja erityisesti I-41 artiklan 1 kohdassa ja III-309 artiklassa tarkoitetun tehtävän valmistelutoimia varten, saadaan nopeasti ja tehokkaasti käyttöön. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

Edellä I-41 artiklan 1 kohdassa ja III-309 artiklassa tarkoitettujen tehtävien valmistelutoimet, joita ei oteta menoina unionin talousarvioon, rahoitetaan jäsenvaltioiden rahoitusosuuksista koostuvasta käynnistysrahastosta.

Neuvosto tekee määräenemmistöllä unionin ulkoasiainministerin ehdotuksesta eurooppapäätökset, joilla vahvistetaan:

- a) käynnistysrahaston perustamista ja rahoittamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt, erityisesti rahastolle myönnettävän rahoituksen määrät;
- b) käynnistysrahaston hoitoa koskevat yksityiskohtaiset säännöt;
- c) varainhoidon valvontaa koskevat yksityiskohtaiset säännöt.

Jos I-41 artiklan 1 kohdan ja III-309 artiklan mukaisesti suunniteltua tehtävää ei voida rahoittaa unionin talousarviosta, neuvosto valtuuttaa unionin ulkoasiainministerin käyttämään tätä rahastoa. Unionin ulkoasiainministeri antaa neuvostolle kertomuksen tämän toimeksiannon hoitamisesta.

III LUKU

YHTEINEN KAUPPAPOLITIIKKA

III-314 artikla

Perustamalla III-151 artiklan mukaisesti tulliliiton unioni edistää yhteisen edun mukaisesti maailmankaupan sopusointuista kehitystä, kansainvälistä kauppaa ja ulkomaisia suoria sijoituksia koskevien rajoitusten asteittaista poistamista sekä tulli- ja muiden esteiden purkamista.

III-315 artikla

1. Yhteinen kauppapolitiikka perustuu yhtenäisiin periaatteisiin etenkin tullien muuttamisessa, tulli- ja kauppasopimusten tekemisessä tavara- ja palvelukaupan alalla, sekä teollis- ja tekijänoikeuksien kaupallisten näkökohtien alalla, ulkomaisten suorien sijoitusten osalta, vapauttamista koskevien toimenpiteiden yhtenäistämässä, vientipolitiikassa sekä kauppaa suojaavissa toimenpiteissä, kuten polkumyynti- ja tukipalkkiotapauksissa toteutettavissa toimenpiteissä. Yhteistä kauppapolitiikkaa harjoitetaan unionin ulkoista toimintaa koskevien periaatteiden ja tavoitteiden mukaisesti.

2. Euroopallailla säädetään toimenpiteistä, joilla määritellään puitteet yhteisen kauppapolitiikan toteuttamiseksi.

3. Jos on neuvoteltava tai tehtävä sopimuksia yhden tai useamman kolmannen valtion taikka kansainvälisen järjestön kanssa, sovelletaan III-325 artiklan määräyksiä, jollei tämän artiklan erityismääräyksistä muuta johdu.

Komissio antaa asiasta suosituksia neuvostolle, joka valtuuttaa komission aloittamaan tarvittavat neuvottelut. Neuvoston ja komission tehtävänä on huolehtia, että neuvottellut sopimukset ovat unionin sisäisten politiikkojen ja sääntöjen mukaisia.

Komissio käy näitä neuvotteluja kuullen erityiskomiteaa, jonka neuvosto nimeää avustamaan komissiota tässä tehtävässä, sekä niiden ohjeiden mukaisesti, joita neuvosto voi antaa komissiolle. Komissio antaa erityiskomitealle ja Euroopan parlamentille säännöllisesti tietoja neuvottelujen etenemisestä.

4. Neuvosto tekee 3 kohdassa tarkoitettujen sopimusten neuvottelemista ja tekemistä koskevat ratkaisunsa määräenemmistöllä.

Neuvosto tekee palvelukaupan ja teollis- ja tekijänoikeuksien kaupallisten näkökohtien sekä ulkomaisten suorien sijoitusten aloilla tehtävien sopimusten neuvottelemista ja tekemistä koskevat

ratkaisunsa yksimielisesti silloin, kun sopimus sisältää määräyksiä, joiden osalta sisäisten sääntöjen antaminen edellyttää yksimielisyyttä.

Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti myös neuvoteltaessa ja tehtäessä sopimuksia:

- a) kulttuuri- tai audiovisuaalisten palvelujen kaupan alalla silloin, kun tällaiset sopimukset voivat haitata unionin kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta;
- b) sosiaali-, koulutus- ja terveyspalvelujen kaupan alalla silloin, kun tällaiset sopimukset voivat vakavasti haitata näiden palvelujen järjestämistä kansallisella tasolla ja vaikeuttaa jäsenvaltioiden vastuun toteuttamista niiden tarjoamisessa.

5. Liikenteen alan kansainvälisten sopimusten neuvottelemisessa ja tekemisessä noudatetaan III osaston III luvun 7 jakson ja III-325 artiklan määräyksiä.

6. Tällä artiklalla annetun, yhteisen kauppapolitiikan alaan kuuluvan toimivallan käyttäminen ei vaikuta unionin ja jäsenvaltioiden väliseen toimivallan jakoon eikä käsitä jäsenvaltioiden lakien tai asetusten yhdenmukaistamista siltä osin kuin tällainen yhdenmukaistaminen ei ole tämän perustuslain mukaan mahdollista.

IV LUKU

YHTEISTYÖ KOLMANSIEN MAIDEN KANSSA JA HUMANITAARINEN APU

1 JAKSO

KEHITYSYHTEISTYÖ

III-316 artikla

1. Unionin kehitysyhteistyöpolitiikkaa harjoitetaan unionin ulkoisen toiminnan periaatteiden ja tavoitteiden mukaisesti. Unionin ja jäsenvaltioiden kehitysyhteistyöpolitiikat täydentävät ja tukevat toisiaan.

Unionin politiikan päätavoite tällä alalla on köyhyyden vähentäminen ja lopulta sen poistaminen. Unioni ottaa huomioon kehitysyhteistyöpolitiikan tavoitteet toteuttaessaan muita sellaisia politiikkoja, jotka voivat vaikuttaa kehitysmaihin.

2. Unioni ja jäsenvaltiot noudattavat niitä velvoitteita ja ottavat huomioon ne tavoitteet, jotka ne ovat hyväksyneet Yhdistyneissä Kansakunnissa ja muissa toimivaltaisissa kansainvälisissä järjestöissä.

III-317 artikla

1. Eurooppalailla tai -puitelaila säädetään kehitysyhteistyöpolitiikan toteuttamiseksi tarvittavista toimenpiteistä, jotka voivat koskea kehitysmaiden kanssa toteutettavia monivuotisia yhteistyöohjelmia tai teemakohtaisia ohjelmia.

2. Unioni voi tehdä kolmansien maiden ja toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa tarpeellisia sopimuksia III-292 ja III-316 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Ensimmäisen alakohdan määräykset eivät rajoita jäsenvaltioiden toimivaltaa neuvotella kansainvälisissä elimissä ja tehdä sopimuksia.

3. Euroopan investointipankki myötävaikuttaa perussäännössään määrätyin ehdoin 1 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden toteuttamiseen.

III-318 artikla

1. Edistääkseen toimiensa täydentävyyttä ja tehokkuutta unioni ja jäsenvaltiot sovittavat yhteen kehitysyhteistyöpolitiikkansa ja neuvottelevat keskenään avustusohjelmistaan, myös kansainvälisissä järjestöissä ja kansainvälisissä konferensseissa. Ne voivat toteuttaa yhteisiä toimia. Jäsenvaltiot myötävaikuttavat tarvittaessa unionin avustusohjelmien toteuttamiseen.

2. Komissio voi tehdä aiheellisia aloitteita 1 kohdassa tarkoitettujen yhteensovittamisen edistämiseksi.

3. Unioni ja jäsenvaltiot tekevät kukin toimivaltaansa kuuluvaa yhteistyötä kolmansien maiden ja toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa.

2 JAKSO

TALOUDELLINEN, TEKNINEN JA RAHOITUSYHTEISTYÖ KOLMANSIEN MAIDEN KANSSA

III-319 artikla

1. Unioni tekee muiden kolmansien maiden kuin kehitysmaiden kanssa taloudellista, teknistä ja rahoitusyhteistyötä, mukaan lukien apu erityisesti rahoituksen alalla, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän perustuslain muiden määräysten ja varsinkin III-316—III-318 artiklan soveltamista. Tähän kuuluvat toimet ovat unionin kehitysyhteistyöpolitiikan mukaisia, ja ne toteutetaan ottaen huomioon unionin ulkoisen toiminnan periaatteet ja tavoitteet. Unionin ja jäsenvaltioiden toimet täydentävät ja tukevat toisiaan.

2. Eurooppalailla tai -puitelaila säädetään 1 kohdan toteuttamiseksi tarvittavista toimenpiteistä.

3. Unioni ja jäsenvaltiot tekevät kukin toimivaltaansa kuuluvaa yhteistyötä kolmansien maiden ja toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa. Unionin yhteistyötä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä voidaan sopia unionin ja asianomaisten kolmansien osapuolten välisin sopimuksin.

Ensimmäisellä alakohdalla ei rajoiteta jäsenvaltioiden toimivaltaa neuvotella kansainvälisissä elimissä ja tehdä sopimuksia.

III-320 artikla

Jos tilanne kolmannessa maassa edellyttää unionin kiireellistä rahoitusapua, neuvosto tekee tarvittavat eurooppapäätökset komission ehdotuksesta.

3 JAKSO

HUMANITAARINEN APU

III-321 artikla

1. Humanitaariseen apuun liittyvät unionin toimet toteutetaan ottaen huomioon unionin ulkoisen toiminnan periaatteet ja tavoitteet. Toimien tarkoituksena on tapauskohtaisesti avustaa ja suojella sellaisten kolmansien maiden asukkaita, joissa on tapahtunut luonnonmullistus tai ihmisen aiheuttama suuronnettomuus, ja huolehtia näistä eri tilanteista johtuvista humanitaarisista tarpeista. Unionin ja jäsenvaltioiden toimet täydentävät ja tukevat toisiaan.

2. Humanitaariseen apuun liittyviä toimia toteutetaan kansainvälisen oikeuden periaatteiden ja puolueettomuuden, tasapuolisuuden ja syrjimättömyyden periaatteiden mukaisesti.

3. Eurooppalailla tai -puitelaila säädetään toimenpiteistä, joilla määritellään puitteet humanitaariseen apuun liittyvien unionin toimien toteuttamiselle.

4. Unioni voi tehdä kolmansien maiden ja toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa tarpeellisia sopimuksia 1 kohdassa ja III-292 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi.

Ensimmäisen alakohdan määräykset eivät rajoita jäsenvaltioiden toimivaltaa neuvotella kansainvälisissä elimissä ja tehdä sopimuksia.

5. Jotta nuoret eurooppalaiset voisivat osallistua unionin yhteisen humanitaarisen avun toimiin, perustetaan Euroopan humanitaarisen avun vapaaehtoisjoukot. Eurooppalailla vahvistetaan niiden perussääntö ja toimintatavat.

6. Komissio voi tehdä aiheellisia aloitteita edistääkseen unionin toimien ja jäsenvaltioiden toimien yhteensovittamista unionin järjestelmien ja kansallisten järjestelmien tehokkuuden ja täydentävyyden lisäämiseksi humanitaarisen avun alalla.

7. Unioni huolehtii siitä, että sen humanitaarisen avun toimet sekä kansainvälisten järjestöjen ja elinten, erityisesti Yhdistyneiden Kansakuntien järjestelmään kuuluvien, toimet ovat keskenään yhteensopivia ja johdonmukaisia.

V LUKU

RAJOITTAVAT TOIMENPITEET

III-322 artikla

1. Jos tämän osaston II luvun mukaisesti tehdyssä eurooppapäätöksessä on päätetty kokonaan tai osittain keskeyttää talous- ja rahoitussuhteet yhden tai useamman kolmannen maan kanssa taikka vähentää niitä, neuvosto hyväksyy tarvittavat eurooppa-asetukset ja päätökset määräenemmistöllä unionin ulkoasiainministerin ja komission yhteisestä ehdotuksesta. Neuvosto ilmoittaa asiasta Euroopan parlamentille.
2. Jos tämän osaston II luvun mukaisesti tehdyssä eurooppapäätöksessä niin säädetään, neuvosto voi hyväksyä 1 kohdassa tarkoitettua menettelyä noudattaen luonnollisiin tai oikeushenkilöihin, ryhmiin tai muihin kuin valtiollisiin yhteisöihin kohdistuvia rajoittavia toimenpiteitä.
3. Tässä artiklassa tarkoitettut säädökset sisältävät tarvittavat säännökset oikeusturvasta.

VI LUKU

KANSAINVÄLISET SOPIMUKSET

III-323 artikla

1. Unioni voi tehdä sopimuksen yhden tai useamman kolmannen valtion tai kansainvälisen järjestön kanssa, kun tässä perustuslaissa on asiasta määrätty taikka kun sopimuksen tekeminen on välttämätöntä jonkin unionin politiikalle tässä perustuslaissa vahvistetun tavoitteen saavuttamiseksi tai sopimuksen tekemisestä säädetään unionin oikeudellisesti sitovassa säädöksessä tai sopimuksen tekeminen voi vaikuttaa yhteisiin sääntöihin tai muuttaa niiden soveltamisalaa.
2. Unionin tekemät sopimukset sitovat unionin toimielimiä ja jäsenvaltioita.

III-324 artikla

Unioni voi tehdä assosiaatiosopimuksen yhden tai useamman kolmannen maan tai kansainvälisen järjestön kanssa luodakseen assosiaation, joka käsittää vastavuoroisia oikeuksia ja velvollisuuksia, yhteisiä toimia ja erityismenettelyjä.

III-325 artikla

1. Unionin ja kolmansien maiden tai kansainvälisten järjestöjen väliset sopimukset neuvotellaan ja tehdään seuraavan menettelyn mukaisesti, sanotun kuitenkin rajoittamatta III-315 artiklan erityismääräysten soveltamista.
2. Neuvosto antaa luvan neuvottelujen aloittamiselle, vahvistaa neuvotteluohjeet, antaa luvan sopimusten allekirjoittamiseen ja tekee sopimukset.

3. Komissio tai, jos suunniteltu sopimus koskee yksinomaan tai pääasiassa yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, unionin ulkoasiainministeri esittää suosituksia neuvostolle, joka tekee eurooppapäätöksen, jolla annetaan lupa aloittaa neuvottelut ja jossa nimetään suunnitellun sopimuksen alan mukaan unionin neuvottelija tai neuvotteluryhmän johtaja.
4. Neuvosto voi antaa neuvottelijalle ohjeita ja nimetä erityiskomitean, jota on kuultava neuvottelujen aikana.
5. Neuvosto tekee neuvottelijan ehdotuksesta eurooppapäätöksen, jolla annetaan lupa sopimuksen allekirjoittamiseen ja tarvittaessa sen väliaikaiseen soveltamiseen ennen sen voimaantuloa.
6. Neuvosto tekee neuvottelijan ehdotuksesta eurooppapäätöksen sopimuksen tekemisestä.

Lukuun ottamatta tapauksia, joissa sopimus koskee yksinomaan yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, neuvosto tekee eurooppapäätöksen sopimuksen tekemisestä:

- a) seuraavissa tapauksissa Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan:
 - i) assosiaatiosopimukset;
 - ii) unionin liittyminen ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehtyyn yleissopimukseen;
 - iii) sopimukset, joissa yhteistyömenettelyjä järjestämällä luodaan erityiset institutionaaliset rakenteet;
 - iv) sopimukset, joilla on huomattavia vaikutuksia unionin talousarvioon;
 - v) sopimukset aloilla, joilla sovelletaan joko tavanomaista lainsäätämisyjärjestystä tai erityistä lainsäätämisyjärjestystä, kun edellytetään Euroopan parlamentin hyväksyntää.
- Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat kiireellisessä tapauksessa sopia määräajasta hyväksynnän antamiselle.
- b) muissa tapauksissa Euroopan parlamenttia kuultuaan. Euroopan parlamentti antaa lausuntonsa määräajassa, jonka neuvosto voi asettaa asian kiireellisyyden mukaan. Jos lausuntoa ei anneta tässä määräajassa, neuvosto voi tehdä ratkaisunsa.

7. Poiketen siitä, mitä 5, 6 ja 9 kohdassa määrätään, neuvosto voi sopimusta tehtäessä valtuuttaa neuvottelijan hyväksymään unionin puolesta sopimuksen muutokset, jos sopimuksessa määrätään, että muutokset on hyväksyttävä yksinkertaistetussa menettelyssä tai mainitulla sopimuksella perustetussa elimessä. Neuvosto voi liittää valtuutukseen erityisehtoja.

8. Neuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä koko menettelyn ajan.

Se tekee ratkaisunsa kuitenkin yksimielisesti, jos sopimus koskee alaa, jolla unionin säädöksen antaminen edellyttää yksimielisyyttä, taikka jos tehdään assosiaatiosopimus tai III-319 artiklassa tarkoitettu sopimus unionin jäseneksi ehdolla olevan valtion kanssa.

9. Neuvosto tekee komission tai unionin ulkoasiainministerin ehdotuksesta eurooppapäätöksen sopimuksen soveltamisen keskeyttämisestä ja sopimuksella perustetussa elimessä unionin puolesta esitettävien kantojen määrittelystä silloin, kun tämän elimen on annettava säädöksiä, joilla on oikeusvaikutuksia, lukuun ottamatta säädöksiä, joilla täydennetään tai muutetaan sopimuksen institutionaalisia rakenteita.

10. Euroopan parlamentille tiedotetaan välittömästi ja täysimääräisesti menettelyn kaikissa vaiheissa.

11. Jäsenvaltio, Euroopan parlamentti, neuvosto tai komissio voi hankkia unionin tuomioistuimen lausunnon siitä, onko suunniteltu sopimus sopusoinnussa tämän perustuslain kanssa. Jos unionin tuomioistuimen lausunto on kielteinen, suunniteltu sopimus ei voi tulla voimaan, ellei sitä ole muutettu tai tätä perustuslakia tarkistettu.

III-326 artikla

1. Poiketen siitä, mitä III-325 artiklassa määrätään, neuvosto voi joko Euroopan keskuspankin suosituksesta tai komission suosituksesta ja Euroopan keskuspankkia kuultuaan, pyrkimyksin saavuttaa hintatason vakauden tavoitteen kanssa sopusoinnussa oleva yhteisymmärrys, tehdä muodollisia sopimuksia valuuttakurssijärjestelmästä, joka koskee euron suhdetta kolmansien valtioiden valuuttoihin. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan ja 3 kohdassa määrättyä menettelyä noudattaen.

Neuvosto voi joko Euroopan keskuspankin suosituksesta tai komission suosituksesta ja Euroopan keskuspankkia kuultuaan, pyrkimyksin saavuttaa hintatason vakauden tavoitteen kanssa sopusoinnussa oleva yhteisymmärrys, vahvistaa tai kumota euron keskuskurssit valuuttakurssijärjestelmässä taikka muuttaa niitä. Neuvoston puheenjohtaja ilmoittaa Euroopan parlamentille euron keskuskurssien vahvistamisesta, muuttamisesta tai kumoamisesta.

2. Jos ei ole olemassa 1 kohdassa tarkoitettua valuuttakurssijärjestelmää suhteessa yhteen tai useampaan kolmansien valtioiden valuuttaan, neuvosto voi joko Euroopan keskuspankin suosituksesta tai komission suosituksesta ja Euroopan keskuspankkia kuultuaan laatia yleiset suuntaviivat tällaisia valuuttoja koskevaa valuuttakurssipolitiikkaa varten. Nämä yleiset suuntaviivat eivät saa vaikuttaa Euroopan keskuspankkijärjestelmän ensisijaiseen tavoitteeseen pitää yllä hintavakautta.

3. Poiketen siitä, mitä III-325 artiklassa määrätään, tapauksissa, joissa unionin sekä yhden tai useamman kolmannen valtion taikka kansainvälisen järjestön kesken on neuvoteltava raha- ja valuuttajärjestelyihin liittyviä kysymyksiä koskevista sopimuksista, neuvosto päättää komission suosituksesta ja Euroopan keskuspankkia kuultuaan näiden sopimusten neuvottelemista ja tekemistä koskevista järjestelyistä. Näillä järjestelyillä turvataan se, että unioni esittää yhtenäisen kannan. Komissio osallistuu neuvotteluihin täysimääräisesti.

4. Jäsenvaltiot voivat neuvotella kansainvälisissä elimissä ja tehdä sopimuksia, sanotun kuitenkaan rajoittamatta unionin toimivaltaa ja unionin talous- ja rahaliiton alalla tekemien sopimusten soveltamista.

VII LUKU

UNIONIN SUHTEET KANSAINVÄLISIIN JÄRJESTÖIHIN JA KOLMANSIIN MAIHIN SEKÄ UNIONIN EDUSTUSTOT

III-327 artikla

1. Unioni harjoittaa aiheellista yhteistyötä Yhdistyneiden Kansakuntien elinten ja erityisjärjestöjen, Euroopan neuvoston, Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön sekä Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön kanssa.

Unioni huolehtii myös tarvittavista yhteyksistä muihin kansainvälisiin järjestöihin.

2. Unionin ulkoasiainministeri ja komissio huolehtivat tämän artiklan täytäntöönpanosta.

III-328 artikla

1. Kolmansissa maissa olevat unionin edustustot ja sen kansainvälisissä järjestöissä olevat edustustot huolehtivat unionin edustuksesta.

2. Unionin edustustot ovat unionin ulkoasiainministerin alaisuudessa. Ne toimivat läheisessä yhteistyössä jäsenvaltioiden diplomaattisten edustustojen ja konsuliedustustojen kanssa.

VIII LUKU

YHTEISVASTUULAUSEKKEEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

III-329 artikla

1. Jos jäsenvaltio joutuu terrori-iskun kohteeksi taikka luonnonmullistuksen tai ihmisen aiheuttaman suuronnettomuuden uhriksi, muut jäsenvaltiot antavat sille apua sen poliittisten elinten pyynnöstä. Tätä tarkoitusta varten jäsenvaltiot sovittavat yhteen toimensa neuvostossa.

2. Neuvosto tekee komission ja unionin ulkoasiainministerin yhteisestä ehdotuksesta eurooppapäätöksen, jossa määritellään I-43 artiklassa tarkoitetun yhteisvastuulausekkeen täytäntöönpanoa koskevat säännöt. Neuvosto tekee ratkaisunsa III-300 artiklan 1 kohdan mukaisesti, jos päätöksellä on merkitystä puolustuksen alalla. Asiasta ilmoitetaan Euroopan parlamentille.

Neuvostoa avustavat tämän kohdan soveltamisalalla poliittisten ja turvallisuusasioiden komitea yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan puitteissa kehitettyjen rakenteiden tukemana sekä III-261

artiklassa tarkoitettu komitea, jotka antavat sille tarvittaessa yhteisiä lausuntoja, sanotun kuitenkin rajoittamatta III-344 artiklan soveltamista.

3. Jotta unioni ja sen jäsenvaltiot voisivat toimia tehokkaasti, Eurooppa-neuvosto arvioi säännöllisesti unioniin kohdistuvia uhkia.

VI OSASTO

UNIONIN TOIMINTA

I LUKU

INSTITUTIONAALISET MÄÄRÄYKSET

1 JAKSO

TOIMIELIMET

1 alajakso

Euroopan parlamentti

III-330 artikla

1. Neuvoston eurooppalailla tai -puitelaila säädetään tarvittavista toimenpiteistä Euroopan parlamentin jäsenten yleisten ja välittömien vaalien toimittamisesta yhdenmukaista menettelyä noudattaen kaikissa jäsenvaltioissa tai kaikille jäsenvaltioille yhteisten periaatteiden mukaisesti.

Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamentin aloitteesta ja saatuaan Euroopan parlamentin jäsentensä enemmistöllä antaman hyväksynnän. Laki tai puitelaki tulee voimaan, kun jäsenvaltiot ovat hyväksyneet sen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.

2. Euroopan parlamentin eurooppalailla säädetään Euroopan parlamentin jäsenten ohjesäännöstä ja heidän tehtäviensä hoitamisesta koskevista yleisistä ehdoista. Euroopan parlamentti tekee ratkaisunsa omasta aloitteestaan komission lausunnon ja neuvoston hyväksynnän saatuaan. Neuvosto tekee jäsenten tai entisten jäsenten verotusjärjestelmää koskevia sääntöjä tai ehtoja koskevan ratkaisunsa yksimielisesti.

III-331 artikla

Eurooppalailla säädetään I-46 artiklan 4 kohdassa tarkoitettuja Euroopan tasolla toimivia poliittisia puolueita koskevasta ohjesäännöstä ja erityisesti niiden rahoitusta koskevista säännöistä.

III-332 artikla

Euroopan parlamentti voi jäsentensä enemmistöllä pyytää komissiota tekemään aiheellisia ehdotuksia asioista, joissa se katsoo, että on valmisteltava unionin säädös tämän perustuslain panemiseksi täytäntöön. Jollei komissio tee ehdotusta, se ilmoittaa Euroopan parlamentille perustelunsa.

III-333 artikla

Euroopan parlamentti voi tehtäviensä puitteissa, jos neljännes sen jäsenistä sitä pyytää, asettaa väliaikaisen tutkintavaliokunnan tutkimaan epäilyjä unionin oikeutta sovellettaessa tapahtuneesta rikkomuksesta tai epäkohdasta, paitsi jos epäilyksenalaiset seikat ovat tutkittavina jossakin tuomioistuimessa ja oikeudenkäynti on vielä vireillä, sanotun kuitenkin rajoittamatta tällä perustuslailla muille toimielimille tai elimille annettuja toimivaltuuksia.

Väliaikainen tutkintavaliokunta lakkautetaan, kun se on antanut kertomuksensa.

Tutkintaoikeuden käyttämistä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä säädetään Euroopan parlamentin eurooppalailla. Euroopan parlamentti tekee ratkaisunsa omasta aloitteestaan neuvoston ja komission hyväksynnän saatuaan.

III-334 artikla

Kaikilla unionin kansalaisilla sekä niillä luonnollisilla henkilöillä ja oikeushenkilöillä, joiden asuinpaikka tai sääntömääräinen kotipaikka on jäsenvaltiossa, on I-10 artiklan 2 kohdan d alakohdan mukaisesti oikeus yksin taikka yhdessä toisten henkilöiden kanssa esittää Euroopan parlamentille vetoamus asiassa, joka kuuluu unionin toiminnan alaan ja koskee häntä välittömästi.

III-335 artikla

1. Euroopan parlamentti valitsee Euroopan oikeusasiamiehen. Oikeusasiamiehellä on I-10 artiklan 2 kohdan d alakohdan ja I-49 artiklan mukaisesti valtuudet ottaa vastaan unionin kansalaisilta sekä niiltä luonnollisilta henkilöiltä tai oikeushenkilöiltä, joiden asuinpaikka tai sääntömääräinen kotipaikka on jäsenvaltiossa, kanteluja unionin toimielinten, elinten tai laitosten toiminnassa ilmenneistä epäkohdista, lukuun ottamatta Euroopan unionin tuomioistuimen toimintaa lainkäyttöelimenä.

Tehtävänsä mukaisesti oikeusasiamies suorittaa aiheellisina pitämänsä tutkimukset omasta aloitteestaan taikka hänelle suoraan tai Euroopan parlamentin jäsenen välityksellä toimitetun kantelun perusteella, paitsi jos epäilyksenalaisia seikkoja käsitellään tai on käsitelty oikeudenkäynnissä. Jos oikeusasiamies toteaa epäkohdan, hän saattaa asian sen toimielimen, elimen tai laitoksen käsiteltäväksi, jota asia koskee, ja tällä toimielimellä, elimellä tai laitoksella on käytettävissä kolmen kuukauden määräaika lausuntonsa antamiseksi hänelle. Tämän jälkeen oikeusasiamies antaa asiasta kertomuksen Euroopan parlamentille ja asianomaiselle toimielimelle, elimelle tai laitokselle. Kantelun tekijälle annetaan tiedoksi näiden tutkimusten tulokset.

Oikeusasiamies antaa Euroopan parlamentille vuosittain kertomuksen tutkimustensa tuloksista.

2. Oikeusasiamies valitaan aina Euroopan parlamentin vaalien jälkeen Euroopan parlamentin vaalikauden ajaksi. Sama henkilö voidaan valita uudeksi toimikaudeksi.

Unionin tuomioistuin voi Euroopan parlamentin pyynnöstä erottaa oikeusasiamiehen, jos hän ei enää täytä niitä vaatimuksia, joita hänen tehtävänsä edellyttävät, tai jos hän on syyllistynyt vakavaan rikkomukseen.

3. Oikeusasiamies hoitaa tehtäviään täysin riippumattomana. Tehtäviään hoitaessaan hän ei saa pyytää eikä ottaa ohjeita miltään toimielimeltä, elimeltä tai laitokselta. Oikeusasiamies ei saa toimikautensa aikana harjoittaa muuta palkallista tai palkatonta ammattitoimintaa.

4. Euroopan parlamentin eurooppalailla säädetään oikeusasiamiehen ohjesäännöstä ja hänen tehtäviensä hoitamista koskevista yleisistä ehdoista. Euroopan parlamentti tekee ratkaisunsa omasta aloitteestaan komission lausunnon ja neuvoston hyväksynnän saatuaan.

III-336 artikla

Euroopan parlamentti pitää istuntokauden vuosittain. Se kokoontuu ilman erillistä kutsua maaliskuun toisena tiistaina.

Euroopan parlamentti voi pitää ylimääräisen istuntojakson jäsentensä enemmistön taikka neuvoston tai komission pyynnöstä.

III-337 artikla

1. Eurooppa-neuvosto ja neuvosto käyttävät puhevaltaansa Euroopan parlamentissa Eurooppa-neuvoston ja neuvoston työjärjestyksissä määrätyn edellytyksin

2. Komissio voi olla läsnä kaikissa Euroopan parlamentin istunnoissa ja saa pyynnöstään käyttää puhevaltaa. Komissio vastaa suullisesti tai kirjallisesti Euroopan parlamentin tai sen jäsenten komissiolle esittämiin kysymyksiin.

3. Euroopan parlamentti käsittelee julkisessa istunnossa komission sille vuosittain antaman yleiskertomuksen.

III-338 artikla

Jollei tässä perustuslaissa toisin määrätä, Euroopan parlamentti tekee ratkaisunsa annettujen äänten enemmistöllä. Päätösvaltaisuudesta määrätään parlamentin työjärjestyksessä.

III-339 artikla

Euroopan parlamentti hyväksyy työjärjestyksensä jäsentensä enemmistöllä.

Euroopan parlamentin asiakirjat julkaistaan siten kuin tässä perustuslaissa ja Euroopan parlamentin työjärjestyksessä määrätään.

III-340 artikla

Euroopan parlamentti voi käsitellä komission toimintaa koskevan epäluottamuslauseen aikaisintaan kolmen päivän kuluttua siitä, kun se on annettu Euroopan parlamentin käsiteltäväksi, ja se päättää siitä avoimella äänestyksellä.

Jos epäluottamuslausetta kannattaa kaksi kolmasosaa annetuista äänistä, jotka edustavat Euroopan parlamentin jäsenten enemmistöä, komission kaikki jäsenet jättävät tehtävänsä samalla kertaa ja unionin ulkoasiainministeri eroaa niistä tehtävistä, joita hän on hoitanut komissiossa. He jatkavat tehtävissään ja jatkavat juoksevien asioiden hoitamista, kunnes heidän tilalleen on nimitetty uudet henkilöt I-26 ja I-27 artiklan mukaisesti. Tällöin näiden uusien komission jäsenten toimikausi päättyy sinä päivänä, jona tehtävänsä yhdessä jättäneiden komission jäsenten toimikausi olisi päättynyt.

*2 alajakso***Eurooppa-neuvosto***III-341 artikla*

1. Eurooppa-neuvoston jäsen voi äänestyksessä edustaa vain yhtä muuta jäsentä.

Henkilökohtaisesti tai edustettuina läsnä olevien jäsenten pidättyminen äänestämästä ei estä Eurooppa-neuvostoa tekemästä ratkaisua, jonka edellytyksenä on yksimielisyys.

2. Eurooppa-neuvosto voi kutsua Euroopan parlamentin puhemiehen kuultavaksi.
3. Eurooppa-neuvosto tekee ratkaisunsa menettelyä koskevissa asioissa yksinkertaisella enemmistöllä, jolla se myös hyväksyy työjärjestyksensä.
4. Eurooppa-neuvostoa avustaa neuvoston pääsihteeristö.

*3 alajakso***Ministerineuvosto***III-342 artikla*

Neuvosto kokoontuu puheenjohtajansa kutsusta, jonka tämä esittää joko omasta taikka neuvoston jäsenen tai komission aloitteesta.

III-343 artikla

1. Neuvoston jäsen voi äänestyksessä edustaa vain yhtä muuta jäsentä.
2. Neuvosto tekee ratkaisunsa jäsentensä enemmistöllä, kun päätöksen edellytyksenä on yksinkertainen enemmistö.

3. Henkilökohtaisesti tai edustettuina läsnä olevien jäsenten pidättyminen äänestämästä ei estä neuvostoa tekemästä ratkaisua, jonka edellytyksenä on yksimielisyys.

III-344 artikla

1. Komitea, joka muodostuu jäsenvaltioiden hallitusten pysyvistä edustajista, huolehtii neuvoston kokousten valmistelusta ja suorittaa neuvoston sille antamat toimeksiannot. Komitea voi tehdä menettelyä koskevia päätöksiä neuvoston työjärjestyksessä määrätyissä tapauksissa.

2. Neuvostoa avustaa pääsihteeristö, jota johtaa neuvoston nimittämä pääsihteeri.

Neuvosto päättää yksinkertaisella enemmistöllä pääsihteeristön organisaatiosta.

3. Neuvosto tekee ratkaisunsa menettelyä koskevissa asioissa yksinkertaisella enemmistöllä, jolla se myös hyväksyy työjärjestyksensä.

III-345 artikla

Neuvosto voi yksinkertaisella enemmistöllä pyytää komissiolta tutkimuksia, joita neuvosto pitää yhteisten tavoitteiden toteuttamiseksi tarpeellisina, ja se voi pyytää komissiota tekemään sille aiheellisia ehdotuksia. Jollei komissio tee ehdotusta, se ilmoittaa neuvostolle perustelunsa.

III-346 artikla

Neuvosto tekee eurooppapäätökset, joilla vahvistetaan tässä perustuslaissa tarkoitettuja komiteoita koskevat säännöt. Se tekee ratkaisunsa yksinkertaisella enemmistöllä komissiota kuultuaan.

4 alajakso

Euroopan komissio

III-347 artikla

Komission jäsenet pidättyvät kaikesta, mikä on ristiriidassa heidän tehtäviensä kanssa. Jäsenvaltiot kunnioittavat heidän riippumattomuuttaan, eivätkä ne yritä vaikuttaa jäseniin heidän hoitaessaan tehtäviään.

Komission jäsenet eivät saa toimikautensa aikana harjoittaa muuta palkallista tai palkatonta ammattitoimintaa. Tehtävänsä ryhtyessään he antavat juhlallisen vakuutuksen siitä, että he toimikautensa aikana ja sen päätyttyä kunnioittavat komission jäsenyydestä johtuvia velvollisuuksia ja varsinkin osoittavat kunniallisuutta ja pidättyvyyttä, kun heille toimikauden päätyttyä tarjotaan tiettyjä tehtäviä tai etuja. Jos komission jäsen ei noudata näitä velvollisuuksiaan, unionin tuomioistuimien voi neuvoston yksinkertaisella enemmistöllä tekemästä tai komission esittämästä pyynnöstä päättää tapauksen mukaan, että joko jäsen erotetaan III-349 artiklassa säädettyjen edellytysten mukaisesti taikka että hänen oikeutensa eläkkeeseen tai muihin vastaaviin etuuksiin lakkaa.

III-348 artikla

1. Lukuun ottamatta kuolemantapauksia ja tapauksia, joissa jäsenen tilalle nimitetään uusi jäsen tavallisessa järjestyksessä, komission jäsenen tehtävät päättyvät, kun hän eroaa tai hänet erotetaan.
2. Neuvosto nimittää eronneen, erotetun tai kuolleen komission jäsenen tilalle jäljellä olevaksi toimikaudeksi yhteisymmärryksessä komission puheenjohtajan kanssa, Euroopan parlamenttia kuultuaan ja I-26 artiklan 4 kohdassa määrättyjä perusteita noudattaen uuden jäsenen, jolla on sama kansalaisuus.

Neuvosto voi komission puheenjohtajan ehdotuksesta päättää yksimielisesti, ettei tällaisissa tapauksissa ole tarpeen nimittää uutta jäsentä, etenään jos jäljellä oleva komission jäsenen toimikausi on lyhyt.
3. Jos puheenjohtaja eroaa, erotetaan tai kuolee, hänen tilalleen nimitetään uusi puheenjohtaja jäljellä olevaksi toimikaudeksi I-27 artiklan 1 kohdan mukaisesti.
4. Jos unionin ulkoasiainministeri eroaa, erotetaan tai kuolee, hänen tilalleen nimitetään uusi ulkoasiainministeri jäljellä olevaksi toimikaudeksi I-28 artiklan 1 kohdan mukaisesti.
5. Jos kaikki komission jäsenet eroavat, he jatkavat I-26 ja I-27 artiklan mukaisesti tehtävissään ja jatkavat juoksevien asioiden hoitamista, kunnes heidän tilalleen on nimitetty jäljellä olevaksi toimikaudeksi uudet komission jäsenet.

III-349 artikla

Jos komission jäsen ei enää täytä niitä vaatimuksia, joita hänen tehtävänsä edellyttävät, tai jos hän on syyllistynyt vakavaan rikkomukseen, unionin tuomioistuin voi neuvoston yksinkertaisella enemmistöllä tekemästä tai komission esittämästä pyynnöstä päättää erottaa hänet.

III-350 artikla

Puheenjohtaja ryhmittelee komissiolle kuuluvat tehtävät ja jakaa ne jäsenten kesken I-27 artiklan 3 kohdan mukaisesti, sanotun kuitenkaan rajoittamatta I-28 artiklan 4 kohdan soveltamista. Puheenjohtaja voi jakaa tehtävät uudelleen toimikauden aikana. Komission jäsenet hoitavat puheenjohtajan heille osoittamia tehtäviä tämän valvonnassa.

III-351 artikla

Komissio tekee ratkaisunsa jäsentensä enemmistöllä. Päätösvaltaisuudesta määrätään sen työjärjestyksessä.

III-352 artikla

1. Komissio hyväksyy työjärjestyksensä varmistaakseen oman toimintansa ja eri yksiköidensä toiminnan. Se julkaisee työjärjestyksensä.

2. Komissio julkaisee vuosittain viimeistään kuukautta ennen Euroopan parlamentin istuntokauden alkua yleiskertomuksen unionin toiminnasta.

5 alajakso

Euroopan unionin tuomioistuin

III-353 artikla

Unionin tuomioistuin kokoontuu jaostoissa, suuressa jaostossa tai täysistunnossa Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön mukaisesti.

III-354 artikla

Unionin tuomioistuinta avustaa kahdeksan julkisasiamiestä. Unionin tuomioistuimen pyynnöstä neuvosto voi tehdä yksimielisen eurooppapäätöksen julkisasiamiesten määrän lisäämisestä.

Julkisasiamiesten tehtävänä on täysin puolueettomina ja riippumattomina esittää julkisessa istunnossa perustellut ratkaisuehdotukset asioissa, jotka Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön mukaan vaativat heidän myötävaikutustaan.

III-355 artikla

Unionin tuomioistuimen tuomarit ja julkisasiamiehet, jotka valitaan henkilöistä, joiden riippumattomuus on kiistaton ja jotka täyttävät omassa maassaan korkeimpien tuomarin virkojen kelpoisuusvaatimukset tai ovat tunnetusti päteviä oikeusoppineita, nimitetään jäsenvaltioiden hallitusten yhteisellä sopimuksella sen jälkeen, kun III-357 artiklassa tarkoitettua komiteaa on kuultu.

Osa tuomareista ja julkisasiamiehistä vaihtuu joka kolmas vuosi Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännössä määrätyn edellytyksin.

Tuomarit nimeävät keskuudestaan unionin tuomioistuimen presidentin kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Sama henkilö voidaan nimetä uudeksi toimikaudeksi.

Unionin tuomioistuin hyväksyy työjärjestyksensä. Työjärjestykselle on saatava neuvoston hyväksyntä.

III-356 artikla

Unionin yleisen tuomioistuimen tuomareiden lukumäärä vahvistetaan Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännössä. Perussäännössä voidaan määrätä, että unionin yleistä tuomioistuinta avustavat julkisasiamiehet.

Unionin yleisen tuomioistuimen jäsenet valitaan henkilöistä, joiden riippumattomuus on kiistaton ja jotka ovat päteviä korkeaan tuomarin virkaan. Heidät nimitetään jäsenvaltioiden hallitusten yhteisellä sopimuksella sen jälkeen, kun III-357 artiklassa tarkoitettua komiteaa on kuultu.

Osa unionin yleisen tuomioistuimen jäsenistä vaihtuu joka kolmas vuosi.

Tuomarit nimeävät keskuudestaan unionin yleisen tuomioistuimen presidentin kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Sama henkilö voidaan nimetä uudeksi toimikaudeksi.

Unionin yleinen tuomioistuin hyväksyy työjärjestyksensä yhteisymmärryksessä unionin tuomioistuimen kanssa. Työjärjestykselle on saatava neuvoston hyväksyntä.

Jollei Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännöstä muuta johdu, unionin yleiseen tuomioistuimeen sovelletaan, mitä tässä perustuslaissa määrätään unionin tuomioistuimesta.

III-357 artikla

Perustetaan komitea, joka antaa lausunnon ehdolla olevien henkilöiden soveltuvuudesta unionin tuomioistuimen ja unionin yleisen tuomioistuimen tuomarin ja julkisasiamiehen tehtäviin, ennen kuin jäsenvaltioiden hallitukset suorittavat nimitykset III-355 ja III-356 artiklan mukaisesti.

Komiteassa on seitsemän henkilöä, jotka valitaan unionin tuomioistuimen ja unionin yleisen tuomioistuimen entisten jäsenten, ylimpien kansallisten tuomioistuinten jäsenten ja tunnetusti pätevien oikeusoppineiden keskuudesta, joista yhtä ehdottaa Euroopan parlamentti. Neuvosto tekee eurooppapäätöksen, jolla vahvistetaan komitean toimintasäännöt, sekä eurooppapäätöksen, jolla nimetään komitean jäsenet. Neuvosto tekee ratkaisunsa unionin tuomioistuimen presidentin aloitteesta.

III-358 artikla

1. Unionin yleisellä tuomioistuimella on toimivalta ratkaista ensimmäisenä oikeusasteena III-365, III-367, III-370, III-372 ja III-374 artiklassa tarkoitetut kanteet lukuun ottamatta niitä, joiden ratkaiseminen on annettu jonkin III-359 artiklan mukaisesti perustetun erityistuomioistuimen tehtäväksi tai jotka Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön mukaan kuuluvat unionin tuomioistuimen toimivaltaan. Perussäännössä voidaan määrätä, että unionin yleisellä tuomioistuimella on toimivalta ratkaista muunkinlaisia kanteita.

Unionin yleisen tuomioistuimen tämän kohdan nojalla tekemiin päätöksiin voidaan hakea muutosta unionin tuomioistuimessa vain oikeuskysymyksen osalta ja perussäännössä määrätyin edellytyksin ja rajoituksin.

2. Unionin yleisellä tuomioistuimella on toimivalta ratkaista erityistuomioistuinten päätöksiä koskevat muutoksenhaut.

Unionin yleisen tuomioistuimen tämän kohdan nojalla tekemät päätökset voidaan Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännössä määrätyin edellytyksin ja rajoituksin poikkeuksellisesti käsitellä uudelleen unionin tuomioistuimessa, jos on olemassa vakava vaara, että unionin oikeuden yhtenäisyys tai johdonmukaisuus vaarantuisi.

3. Unionin yleisellä tuomioistuimella on toimivalta ratkaista III-369 artiklan nojalla esitetyt ennakkoratkaisupyynnöt Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännössä määrätyissä erityisissä asioissa.

Jos unionin yleinen tuomioistuin katsoo, että asian ratkaisu edellyttää periaatepäätöstä, joka voi vaikuttaa unionin oikeuden yhtenäisyyteen tai johdonmukaisuuteen, se voi siirtää asian unionin tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Unionin yleisen tuomioistuimen ennakkoratkaisukysymyksissä tekemät päätökset voidaan Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännössä määrätyin edellytyksin ja rajoituksin poikkeuksellisesti käsitellä uudelleen unionin tuomioistuimessa, jos on olemassa vakava vaara, että unionin oikeuden yhtenäisyys tai johdonmukaisuus vaarantuisi.

III-359 artikla

1. Eurooppalailla voidaan perustaa unionin yleisen tuomioistuimen yhteyteen erityistuomioistui-
mia, joiden tehtävänä on ratkaista ensimmäisenä oikeusasteena tietynlaiset erityisissä asioissa nostetut
kantetut. Laki annetaan joko komission ehdotuksesta ja kun unionin tuomioistuinta on kuultu tai
unionin tuomioistuimen pyynnöstä ja kun komissiota on kuultu.
2. Erityistuomioistuimen perustamista koskevassa eurooppalaissa vahvistetaan tämän tuomioistui-
men kokoonpanoa koskevat säännöt ja määritellään sille annettava toimivalta.
3. Erityistuomioistuinten päätöksiin voidaan hakea muutosta unionin yleisessä tuomioistuimessa
vain oikeuskysymysten osalta tai, jos erityistuomioistuimen perustamista koskevassa eurooppalaissa
niin säädetään, myös asiakysymysten osalta.
4. Erityistuomioistuinten jäsenet valitaan henkilöistä, joiden riippumattomuus on kiistaton ja jotka
ovat päteviä tuomarin virkaan. Neuvosto nimittää heidät yksimielisesti.
5. Erityistuomioistuimet hyväksyvät työjärjestyksensä yhteisymmärryksessä unionin tuomioistui-
men kanssa. Työjärjestykselle on saatava neuvoston hyväksyntä.
6. Jollei erityistuomioistuimen perustamista koskevasta eurooppalaista muuta johdu, erityis-
tuomioistuimiin sovelletaan tämän perustuslain Euroopan unionin tuomioistuinta koskevia
määräyksiä sekä Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön määräyksiä. Erityistuomioistui-
miin sovelletaan joka tapauksessa perussäännön I osastoa ja sen 64 artiklaa.

III-360 artikla

Jos komissio katsoo, että jäsenvaltio on jättänyt täyttämättä sille tämän perustuslain mukaan
kuuluvan velvollisuuden, se antaa asiasta perustellun lausunnon varattuaan ensin tälle valtiolle
tilaisuuden esittää huomautuksensa.

Jos asianomainen valtio ei noudata lausuntoa komission asettamassa määräajassa, komissio voi
saattaa asian Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

III-361 artikla

Jos jäsenvaltio katsoo, että toinen jäsenvaltio on jättänyt täyttämättä sille tämän perustuslain mukaan
kuuluvan velvollisuuden, se voi saattaa asian Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Ennen kuin jäsenvaltio nostaa toista jäsenvaltiota vastaan kanteen, joka perustuu väitteeseen tässä
perustuslaissa määrätyn velvollisuuden rikkomisesta, sen on saatettava asia komission käsiteltäväksi.

Komissio antaa perustellun lausunnon sen jälkeen, kun asianomaisilla valtioilla on ollut tilaisuus kirjallisesti ja suullisesti esittää huomautuksensa asiasta ja vastapuolen huomautuksista.

Jos komissio ei ole antanut lausuntoa kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun asia on saatettu sen käsiteltäväksi, lausunnon puuttuminen ei estä saattamista asiaa Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

III-362 artikla

1. Jos Euroopan unionin tuomioistuin toteaa, että jäsenvaltio on jättänyt täyttämättä sille tämän perustuslain mukaan kuuluvan velvollisuuden, tämän jäsenvaltion on toteutettava Euroopan unionin tuomioistuimen tuomion täytäntöönpanon edellyttämät toimenpiteet.

2. Jos komissio katsoo, ettei asianomainen jäsenvaltio ole toteuttanut 1 kohdassa tarkoitetun tuomion täytäntöönpanon edellyttämiä toimenpiteitä, komissio voi saattaa asian Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi varattuaan ensin tälle valtiolle tilaisuuden esittää huomautuksensa. Komissio ilmoittaa samalla sen kiinteämääräisen hyvityksen tai uhkasakon määrän, joka tämän jäsenvaltion olisi sen käsityksen mukaan olosuhteet huomioon ottaen suoritettava.

Jos Euroopan unionin tuomioistuin toteaa, että asianomainen jäsenvaltio ei ole noudattanut sen tuomiota, se voi määrätä tämän jäsenvaltion suorittamaan kiinteämääräisen hyvityksen tai uhkasakon.

Tämä menettely ei rajoita III-361 artiklan soveltamista.

3. Kun komissio saattaa Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi asian III-360 artiklan nojalla katsoessaan, että asianomainen jäsenvaltio on jättänyt täyttämättä velvollisuutensa ilmoittaa toimenpiteistä, joilla eurooppapuitelaki saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, komissio voi, jos se katsoo tämän aiheelliseksi, ilmoittaa samalla sen olosuhteisiin nähden soveltuvaksi katsomansa kiinteämääräisen hyvityksen tai uhkasakon määrän, joka asianomaisen jäsenvaltion on suoritettava.

Jos Euroopan unionin tuomioistuin toteaa, ettei velvoitetta ole täytetty, se voi määrätä asianomaisen jäsenvaltion suorittamaan kiinteämääräisen hyvityksen tai uhkasakon komission ilmoittaman määrän rajoissa. Suoritus on maksettava Euroopan unionin tuomioistuimen tuomiossa määrättyinä ajankohtana.

III-363 artikla

Neuvoston eurooppalaeilla tai -asetuksilla voidaan antaa Euroopan unionin tuomioistuimelle täysi harkintavalta niissä säädettyjen seuraamusten osalta.

III-364 artikla

Eurooppalaeilla voidaan Euroopan unionin tuomioistuimelle antaa siinä määritellyssä laajuudessa toimivalta ratkaista riitoja, jotka liittyvät sellaisten tämän perustuslain nojalla annettujen säädösten soveltamiseen, joilla luodaan eurooppalainen teollis- ja tekijänoikeuksien suoja, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän perustuslain muiden määräysten soveltamista.

III-365 artikla

1. Euroopan unionin tuomioistuin valvoo eurooppalakien ja -puitelakien sekä neuvoston, komission ja Euroopan keskuspankin säädösten laillisuutta, suosituksia ja lausuntoja lukuun ottamatta, sekä Euroopan parlamentin ja Eurooppa-neuvoston sellaisten säädösten laillisuutta, joiden

tarkoituksena on tuottaa oikeusvaikutuksia suhteessa kolmansiin osapuoliin. Euroopan unionin tuomioistuin valvoo myös unionin elinten ja laitosten sellaisten säädösten laillisuutta, joiden tarkoituksena on tuottaa oikeusvaikutuksia suhteessa kolmansiin osapuoliin.

2. Sovellettaessa 1 kohtaa Euroopan unionin tuomioistuimella on toimivalta ratkaista jäsenvaltion, Euroopan parlamentin, neuvoston tai komission nostama kanne, jonka perusteena on toimivallan puuttuminen, olennaisen menettelymääräyksen rikkominen, tämän perustuslain tai sen soveltamista koskevan oikeussäännön rikkominen taikka harkintavallan väärinkäyttö.

3. Euroopan unionin tuomioistuimella on 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu edellytyksin toimivalta ratkaista tilintarkastustuomioistuimen, Euroopan keskuspankin ja alueiden komitean oikeuksiensa turvaamiseksi nostamat kanteet.

4. Luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi 1 ja 2 kohdassa määrätyin edellytyksin nostaa kanteen hänelle osoitetusta säädöksestä tai säädöksestä, joka koskee häntä suoraan ja erikseen, sekä sääntelytoimesta, joka koskee häntä suoraan ja joka ei edellytä täytäntöönpanotoimenpiteitä.

5. Unionin elinten ja laitosten perustamissäädöksissä voidaan säätää erityisistä edellytyksistä ja menettelysäännöistä, jotka koskevat luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön kannetta kyseisten elinten tai laitosten sellaisten säädösten johdosta, joiden tarkoituksena on tuottaa näitä henkilöitä koskevia oikeusvaikutuksia.

6. Tässä artiklassa tarkoitettu kanne on pantava vireille kahden kuukauden kuluessa säädöksen julkaisemisesta tai siitä, kun se on annettu kantajalle tiedoksi, taikka jollei säädöstä ole julkaistu tai annettu tiedoksi, kahden kuukauden kuluessa siitä, kun kantaja on saanut siitä tiedon.

III-366 artikla

Jos kanne on aiheellinen, Euroopan unionin tuomioistuin julistaa säädöksen mitättömäksi.

Tarpeellisiksi katsomissaan tapauksissa se toteaa, miltä osin mitättömäksi julistetun säädöksen vaikutuksia kuitenkin on pidettävä pysyvinä.

III-367 artikla

Jos Euroopan parlamentti, Eurooppa-neuvosto, neuvosto, komissio tai Euroopan keskuspankki tämän perustuslain vastaisesti laiminlyö ratkaisun tekemisen, jäsenvaltiot tai muut unionin toimielimet voivat saattaa asian Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi laiminlyönnin toteamiseksi. Tätä artiklaa sovelletaan samoin edellytyksin unionin elimiin ja laitoksiin, jotka laiminlyövät ratkaisun tekemisen.

Kanne otetaan käsiteltäväksi vain, jos kyseistä toimielintä, elintä tai laitosta on ensin kehotettu tekemään ratkaisu. Jollei toimielin, elin tai laitos ole määritellyt kantaansa kahden kuukauden kuluessa mainitusta kehotuksesta, kanne voidaan panna vireille uuden kahden kuukauden määräajan kuluessa.

Luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi ensimmäisessä ja toisessa kohdassa määrätyin edellytyksin nostaa Euroopan unionin tuomioistuimessa kanteen, jonka perusteena on se, että unionin toimielin, elin tai laitos on jättänyt antamatta kyseiselle henkilölle osoitettavan jonkin muun säädöksen kuin suosituksen tai lausunnon.

III-368 artikla

Toimielimen, elimen tai laitoksen, jonka säädös on julistettu mitättömäksi tai jonka laiminlyönti on julistettu tämän perustuslain vastaiseksi, on toteutettava Euroopan unionin tuomioistuimen tuomion täytäntöönpanon edellyttämät toimenpiteet.

Tämä velvollisuus ei vaikuta III-431 artiklan toisen kohdan soveltamisesta johtuviin velvollisuuksiin.

III-369 artikla

Euroopan unionin tuomioistuimella on toimivalta antaa ennakkoratkaisu:

- a) tämän perustuslain tulkinnasta;
- b) unionin toimielimen, elimen tai laitoksen antaman säädöksen pätevydestä ja tulkinnasta.

Jos tällainen kysymys tulee esille jäsenvaltion tuomioistuimessa, tämä tuomioistuin voi pyytää Euroopan unionin tuomioistuinta ratkaisemaan sen, jos se katsoo, että kysymys on ratkaistava, jotta se voi antaa päätöksen.

Jos tällainen kysymys tulee esille sellaisessa kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävänä olevassa asiassa, jonka päätöksiin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta, tämän tuomioistuimen on saatettava kysymys Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Jos tällainen kysymys tulee esille kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävänä olevassa asiassa, joka koskee pidätettyä henkilöä, Euroopan unionin tuomioistuin tekee ratkaisunsa mahdollisimman pian.

III-370 artikla

Euroopan unionin tuomioistuimella on toimivalta ratkaista III-431 artiklan toisessa ja kolmannessa kohdassa tarkoitettua vahingonkorvausta koskevat riidat.

III-371 artikla

Unionin tuomioistuimella on toimivalta antaa ratkaisu Eurooppa-neuvoston tai neuvoston I-59 artiklan nojalla antaman säädöksen laillisuudesta ainoastaan sen jäsenvaltion pyynnöstä, jota Eurooppa-neuvoston tai neuvoston toteamus koskee, ja yksinomaan kyseisessä artiklassa olevien menettelyä koskevien sääntöjen noudattamisen osalta.

Tämä pyyntö on esitettävä kuukauden kuluessa kyseisen toteamuksen sisältävän päätöksen tekemisestä. Euroopan unionin tuomioistuin tekee ratkaisunsa kuukauden kuluessa pyynnön esittämisestä.

III-372 artikla

Euroopan unionin tuomioistuimella on toimivalta ratkaista unionin ja sen henkilöstön väliset riidat unionin virkamiehiin sovellettavissa henkilöstösäännöissä määrätyn tai unionin muuhun henkilöstöön sovellettavista palvelussuhteen ehtoista johtuvien rajoitusten ja edellytysten.

III-373 artikla

Euroopan unionin tuomioistuimella on jäljempänä määrätyn rajoitusten toimivalta ratkaista riidat, jotka koskevat:

- a) Euroopan investointipankin perussäännöstä johtuvien jäsenvaltioiden velvollisuuksien täyttämistä. Euroopan investointipankin hallintoneuvostolla on tällöin samat valtuudet kuin komissiolla III-360 artiklan mukaan;
- b) Euroopan investointipankin valtuuston ratkaisuja. Kukin jäsenvaltio, komissio tai Euroopan investointipankin hallintoneuvosto voi nostaa kanteen asiassa III-365 artiklassa määrätyn edellytyksen;
- c) Euroopan investointipankin hallintoneuvoston ratkaisuja. Kanteen asiassa voi nostaa vain jäsenvaltio tai komissio III-365 artiklassa määrätyn edellytyksen ja vain sillä perusteella, että Euroopan investointipankin perussäännön 19 artiklan 2, 5, 6 ja 7 kohdassa määrättyä menettelyä ei ole noudatettu;
- d) tästä perustuslaista sekä Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännöstä johtuvien kansallisten keskuspankkien velvollisuuksien täyttämistä. Euroopan keskuspankin neuvostolla on tällöin kansallisten keskuspankkien suhteen samat valtuudet kuin komissiolla III-360 artiklan mukaan jäsenvaltioiden suhteen. Jos Euroopan unionin tuomioistuin toteaa, että kansallinen keskuspankki on jättänyt täyttämättä sille tämän perustuslain mukaan kuuluvan velvollisuuden, tuon pankin on toteutettava Euroopan unionin tuomioistuimen tuomion täytäntöönpanon edellyttämät toimenpiteet.

III-374 artikla

Euroopan unionin tuomioistuimella on toimivalta tehdä ratkaisu unionin tekemässä tai sen puolesta tehdyssä julkis- tai yksityisoikeudellisessa sopimuksessa olevan välityslausekkeen nojalla.

III-375 artikla

1. Jos toimivaltaa ei ole tällä perustuslailla annettu Euroopan unionin tuomioistuimelle, riidat, joissa unioni on asianosainen, eivät unionin asianosaisuuden perusteella ole jäsenvaltioiden tuomioistuinten tuomiovallan ulkopuolella.
2. Jäsenvaltiot sitoutuvat ratkaisemaan tämän perustuslain tulkintaa tai soveltamista koskevat riidat ainoastaan siinä määrätyllä tavalla.
3. Unionin tuomioistuimella on toimivalta ratkaista jokainen jäsenvaltioiden välinen riita, joka on yhteydessä tämän perustuslain kohteeseen, jos asia saatetaan sen käsiteltäväksi asianosaisten tekemän erityisen sopimuksen nojalla.

III-376 artikla

Euroopan unionin tuomioistuimella ei ole toimivaltaa I-40 ja I-41 artiklan osalta, V osaston II luvun yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevien määräysten osalta eikä III-293 artiklan osalta siltä osin kuin se koskee yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa.

Euroopan unionin tuomioistuimella on kuitenkin toimivalta valvoa III-308 artiklan noudattamista ja ratkaista III-365 artiklan 4 kohdassa tarkoitettuihin edellytyksiin vireille pannut kanteet, jotka koskevat luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle osoitetun, neuvoston V osaston II luvun nojalla tekemän, rajoittavia toimenpiteitä sisältävän eurooppapäätöksen laillisuuden tutkimista.

III-377 artikla

Käyttäessään vapauden, turvallisuuden ja oikeuden aluetta koskeviin III osaston IV luvun 4 ja 5 jakson määräyksiin liittyviä toimivaltuuksiaan Euroopan unionin tuomioistuimella ei ole toimivaltaa tutkia jäsenvaltion poliisiviranomaisen tai muiden lainvalvontaviranomaisten toteuttamien toimien pätevyyttä tai oikeasuhteisuutta taikka antaa ratkaisua niiden velvollisuuksien suorittamisesta, joita jäsenvaltioilla on yleisen järjestyksen ylläpitämiseksi ja sisäisen turvallisuuden suojaamiseksi.

III-378 artikla

Vaikka III-365 artiklan 6 kohdassa mainittu määräaika on päättynyt, asianosainen voi riidassa, joka koskee unionin toimielimen, elimen tai laitoksen antamaa soveltamisalaltaan yleistä säädöstä, vaatia Euroopan unionin tuomioistuimessa III-365 artiklan 2 kohdassa mainitulla perusteella, että säädöstä ei sovelleta.

III-379 artikla

1. Euroopan unionin tuomioistuimessa nostetulla kanteella ei ole lykkäävää vaikutusta. Euroopan unionin tuomioistuin voi kuitenkin määrätä kanteen kohteena olevan säädöksen täytäntöönpanon lykättäväksi, jos se katsoo olosuhteiden sitä edellyttävän.
2. Euroopan unionin tuomioistuin voi käsiteltävänä olevassa asiassa päättää tarpeellisista välimiotoista.

III-380 artikla

Euroopan unionin tuomioistuimen tuomiot pannaan täytäntöön noudattaen, mitä III-401 artiklassa määrätään.

III-381 artikla

Euroopan unionin tuomioistuimen perussääntö vahvistetaan pöytäkirjassa.

Perussäännön määräyksiä, lukuun ottamatta sen I osastoa ja 64 artiklaa, voidaan muuttaa eurooppalailla. Laki annetaan joko unionin tuomioistuimen pyynnöstä ja kun komissiota on kuultu tai komission ehdotuksesta ja kun unionin tuomioistuinta on kuultu.

*6 alajakso***Euroopan keskuspankki***III-382 artikla*

1. Euroopan keskuspankin johtokunnan jäsenet sekä niiden jäsenvaltioiden kansallisten keskuspankkien pääjohtajat, joita ei koske III-197 artiklassa tarkoitettu poikkeus, muodostavat Euroopan keskuspankin neuvoston.

2. Johtokunnan muodostavat puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja neljä muuta jäsentä.

Eurooppa-neuvosto nimittää johtokunnan puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja muut jäsenet määräenemmistöllä neuvoston suosituksesta sekä Euroopan parlamenttia ja Euroopan keskuspankin neuvostoa kuultuaan henkilöistä, joilla on arvostettu asema ja ammattikokemus rahatalouden tai pankkitoiminnan alalla.

Heidän toimikautensa on kahdeksan vuotta, eikä heitä voida nimittää uudeksi toimikaudeksi.

Johtokunnan jäseninä voivat olla vain jäsenvaltion kansalaiset.

III-383 artikla

1. Neuvoston puheenjohtaja ja yksi komission jäsen voi osallistua Euroopan keskuspankin neuvoston kokouksiin, mutta heillä ei ole äänioikeutta.

Neuvoston puheenjohtaja voi tehdä aloitteen Euroopan keskuspankin neuvostossa käsiteltäväksi asiaksi.

2. Euroopan keskuspankin puheenjohtaja kutsutaan neuvoston kokouksiin, jos niissä käsitellään Euroopan keskuspankkijärjestelmän tavoitteisiin ja tehtäviin liittyviä asioita.

3. Euroopan keskuspankki antaa Euroopan parlamentille, Eurooppa-neuvostolle, neuvostolle ja komissiolle vuosittain kertomuksen Euroopan keskuspankkijärjestelmän toiminnasta sekä edellisen ja kuluvan vuoden rahapolitiikasta. Euroopan keskuspankin puheenjohtaja esittelee tämän kertomuksen Euroopan parlamentille, joka voi käydä yleiskeskustelun sen pohjalta, sekä neuvostolle.

Euroopan keskuspankin puheenjohtajaa ja muita Euroopan keskuspankin johtokunnan jäseniä voidaan Euroopan parlamentin pyynnöstä tai heidän omasta aloitteestaan kuulla Euroopan parlamentin toimivaltaisissa elimissä.

7 alajakso

Tilintarkastustuomioistuin

III-384 artikla

1. Tilintarkastustuomioistuin tarkastaa unionin kaikkia tuloja ja menoja koskevat tilit. Se tarkastaa myös kaikkien unionin perustamien elinten ja laitosten tuloja ja menoja koskevat tilit, jollei kyseisen elimen tai laitoksen perustamissääöksessä toisin määrätä.

Tilintarkastustuomioistuin antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* julkaistavan lausuman tilien luotettavuudesta sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Lausumaa voidaan täydentää unionin kutakin keskeistä toiminta-alaa koskevilla erityisarvioilla.

2. Tilintarkastustuomioistuin tarkastaa tulojen ja menojen laillisuuden ja asianmukaisuuden sekä sen, että varainhoito on ollut moitteetonta. Tällöin se huomauttaa erityisesti epäkohdista.

Tulot tarkastetaan unionin tuloiksi todettujen ja unionille suoritettujen määrien pohjalta.

Menot tarkastetaan maksusitoumusten ja suoritettujen maksujen pohjalta.

Nämä tarkastukset voidaan toimittaa ennen asianomaisen varainhoitovuoden tilinpäätöstä.

3. Tarkastus toimitetaan asiakirjojen perusteella ja tarvittaessa muiden toimielinten tiloissa sekä unionin puolesta sen tuloja tai menoja hoitavien elinten ja laitosten tiloissa ja jäsenvaltioissa, talousarviosta tuloja saavien luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden toimitilat mukaan luettuina. Tarkastus toimitetaan jäsenvaltioissa yhdessä kansallisten tilintarkastuselinten kanssa tai, jollei niillä ole riittävää toimivaltaa, jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten tai laitosten kanssa. Tilintarkastustuomioistuin ja jäsenvaltioiden kansalliset tilintarkastuselimet toimivat luottamuksellisessa yhteistyössä riippumattomuutensa säilyttäen. Nämä tilintarkastuselimet taikka viranomaiset tai laitokset ilmoittavat tilintarkastustuomioistuimelle, aikovatko ne osallistua tarkastukseen.

Muiden toimielinten, unionin puolesta sen tuloja tai menoja hoitavien elinten ja laitosten, talousarviosta tuloja saavien luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden ja jäsenvaltioiden tilintarkastuselinten tai, jollei viimeksi mainituilla ole riittävää toimivaltaa, jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten tai laitosten on annettava tilintarkastustuomioistuimelle sen pyynnöstä kaikki asiakirjat ja tiedot, jotka ovat tarpeen sen tehtävän suorittamiseksi.

Tilintarkastustuomioistuimen, Euroopan investointipankin ja komission välisellä sopimuksella määrätään tilintarkastustuomioistuimen oikeudesta tutustua pankin hallussa oleviin tietoihin investointipankin hoitamien unionin tulojen ja menojen osalta. Jollei sopimusta ole tehty, tilintarkastustuomioistuimella on kuitenkin oikeus tutustua investointipankin hoitamien unionin menojen ja tulojen tarkastuksen edellyttämiin tietoihin.

4. Kunkin varainhoitovuoden päätyttyä tilintarkastustuomioistuin laatii vuosikertomuksen. Se toimitetaan muille toimielimille ja julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* yhdessä näiden toimielinten tilintarkastustuomioistuimen huomautuksiin antamien vastausten kanssa.

Tilintarkastustuomioistuin voi myös milloin tahansa, varsinkin erityiskertomuksin, esittää huomautuksia erityisistä kysymyksistä sekä antaa muun toimielimen pyynnöstä lausuntoja.

Tilintarkastustuomioistuin antaa vuosikertomuksensa, erityiskertomuksensa ja lausuntonsa jäsentensä enemmistöllä. Se voi kuitenkin perustaa keskuudestaan jaostoja tietynlaisten kertomusten ja lausuntojen hyväksymistä varten tilintarkastustuomioistuimen työjärjestyksessä määrätyn edellytyksin.

Tilintarkastustuomioistuin avustaa Euroopan parlamenttia ja neuvostoa talousarvion toteutumisen valvonnassa.

Tilintarkastustuomioistuin hyväksyy työjärjestyksensä. Työjärjestykselle on saatava neuvoston hyväksyntä.

III-385 artikla

1. Tilintarkastustuomioistuimen jäsenet valitaan henkilöistä, jotka kotivaltiossaan kuuluvat tai ovat kuuluneet ulkopuolisiin tilintarkastuselimiin taikka ovat erityisen päteviä tähän tehtävään. Heidän riippumattomuutensa on oltava kiistaton.

2. Tilintarkastustuomioistuimen jäsenet nimitetään kuudeksi vuodeksi kerrallaan. Jäsenet voidaan nimittää uudeksi toimikaudeksi. Neuvosto tekee eurooppapäätöksen kunkin jäsenvaltion ehdotusten mukaisesti laaditun jäsenluettelon vahvistamisesta. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

Tilintarkastustuomioistuimen jäsenet nimeävät keskuudestaan tilintarkastustuomioistuimen presidentin kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Sama henkilö voidaan nimetä uudeksi toimikaudeksi.

3. Tehtävänsä hoitaessaan tilintarkastustuomioistuimen jäsenet eivät pyydä eivätkä ota ohjeita miltään hallitukselta tai muultakaan taholta. He pidättäytyvät kaikesta, mikä on ristiriidassa heidän tehtävänsä kanssa.

4. Tilintarkastustuomioistuimen jäsenet eivät saa toimikautensa aikana harjoittaa muuta palkallista tai palkatonta ammattitoimintaa. Tehtävänsä ryhtyessään he antavat juhlallisen vakuutuksen siitä, että he toimikautensa aikana ja sen päätyttyä kunnioittavat tilintarkastustuomioistuimen jäsenyydestä johtuvia velvollisuuksia ja varsinkin osoittavat kunniallisuutta ja pidättyvyyttä, kun heille toimikauden päätyttyä tarjotaan tiettyjä tehtäviä tai etuja.

5. Lukuun ottamatta kuolemantapauksia ja niitä tapauksia, joissa jäsenen tilalle nimitetään uusi jäsen tavallisessa järjestyksessä, tilintarkastustuomioistuimen jäsenen tehtävät päättyvät, kun hän eroaa tai kun unionin tuomioistuin päättää 6 kohdan mukaisesti erottaa hänet.

Jäljellä olevaksi toimikaudeksi nimitetään uusi jäsen.

Jollei kyseessä ole erottaminen, tilintarkastustuomioistuimen jäsen jatkaa tehtävässään, kunnes hänen tilalleen on nimitetty uusi jäsen.

6. Tilintarkastustuomioistuimen jäsen voidaan erottaa tehtävästään taikka häneltä voidaan evätä oikeus eläkkeeseen tai muihin vastaaviin etuuksiin vain, jos unionin tuomioistuin tilintarkastustuomioistuimen pyynnöstä toteaa, ettei hän enää täytä tehtävänsä edellyttämiä vaatimuksia tai siihen kuuluvia velvollisuuksia.

2 JAKSO

UNIONIN NEUVOA-ANTAVAT ELIMET

1 alajakso

Alueiden komitea

III-386 artikla

Alueiden komitean jäsenten määrä saa olla korkeintaan 350. Komitean kokoonpano vahvistetaan neuvoston komission ehdotuksesta tekemällä yksimielisellä eurooppapäätöksellä.

Komitean jäsenet ja yhtä monta varajäsentä nimitetään viideksi vuodeksi kerrallaan. Sama jäsen tai varajäsen voidaan nimittää uudeksi toimikaudeksi. Komitean jäsen tai varajäsen ei voi samanaikaisesti olla Euroopan parlamentin jäsen.

Neuvosto tekee eurooppapäätöksen kunkin jäsenvaltion ehdotusten mukaisesti laaditun jäsen- ja varajäsenluettelon vahvistamisesta.

Kun I-32 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu tehtävä, jonka perusteella henkilöä ehdotettiin alueiden komitean jäseneksi, päättyy, hänen toimikautensa komiteassa päättyy ilman eri toimenpiteitä ja hänen tilalleen nimitetään samaa menettelyä noudattaen uusi jäsen meneillään olevan toimikauden loppuun saakka.

III-387 artikla

Alueiden komitea valitsee jäsentensä keskuudesta puheenjohtajansa ja työvaliokuntansa kahdeksi ja puoleksi vuodeksi kerrallaan.

Komitean puheenjohtaja kutsuu komitean koolle Euroopan parlamentin, neuvoston tai komission pyynnöstä. Komitea voi kokoontua myös omasta aloitteestaan.

Komitea hyväksyy työjärjestyksensä.

III-388 artikla

Euroopan parlamentti, neuvosto tai komissio kuulee alueiden komiteaa tässä perustuslaissa määrättyissä tapauksissa sekä muissa aiheellisiksi katsomissaan tapauksissa, erityisesti rajojen yli ulottuvan yhteistyön osalta.

Euroopan parlamentti, neuvosto tai komissio voi, jos se katsoo sen tarpeelliseksi, asettaa komitealle lausunnon antamista varten määräajan, joka on vähintään kuukausi siitä, kun asia on annettu tiedoksi komitean puheenjohtajalle. Määräajan päätyttyä asian käsittelyä voidaan jatkaa, vaikkei lausuntoa ole annettu.

Euroopan parlamentti, neuvosto tai komissio ilmoittaa alueiden komitealle lausuntopyynnöstä, joka on esitetty talous- ja sosiaalikomitealle. Alueiden komitea voi antaa lausunnon asiasta, jos se katsoo, että asiaan liittyy erityisiä alueellisia etuja. Komitea voi antaa lausuntoja myös omasta aloitteestaan.

Komitean lausunto sekä selostus asian käsittelystä komiteassa annetaan Euroopan parlamentille, neuvostolle ja komissiolle.

2 alajakso

Talous- ja sosiaalikomitea

III-389 artikla

Talous- ja sosiaalikomitean jäsenten määrä saa olla korkeintaan 350. Komitean kokoonpano vahvistetaan neuvoston komission ehdotuksesta tekemällä yksimielisellä eurooppapäätöksellä.

III-390 artikla

Talous- ja sosiaalikomitean jäsenet nimitetään viideksi vuodeksi kerrallaan. Sama jäsen voidaan nimittää uudeksi toimikaudeksi.

Neuvosto tekee eurooppapäätöksen kunkin jäsenvaltion ehdotusten mukaisesti laaditun jäsenluettelon vahvistamisesta.

Neuvosto tekee ratkaisunsa komissiota kuultuaan. Se voi hankkia lausunnon talous- ja yhteiskuntaelämän eri aloja ja kansalaisyhteiskuntaa edustavilta eurooppalaisilta järjestöiltä, joita unionin toiminta koskee.

III-391 artikla

Talous- ja sosiaalikomitea valitsee jäsentensä keskuudesta puheenjohtajansa ja työvaliokuntansa kahdeksi ja puoleksi vuodeksi kerrallaan.

Komitean puheenjohtaja kutsuu komitean koolle Euroopan parlamentin, neuvoston tai komission pyynnöstä. Komitea voi kokoontua myös omasta aloitteestaan.

Komitea hyväksyy työjärjestyksensä.

III-392 artikla

Euroopan parlamentti, neuvosto tai komissio kuulee talous- ja sosiaalikomiteaa tässä perustuslaissa määrätyissä tapauksissa. Nämä toimielimet voivat kuulla komiteaa kaikissa muissakin aiheellisiksi katsomissaan tapauksissa. Komitea voi antaa lausuntoja myös omasta aloitteestaan.

Euroopan parlamentti, neuvosto tai komissio voi, jos se katsoo sen tarpeelliseksi, asettaa komitealle lausunnon antamista varten määräajan, joka on vähintään kuukausi siitä, kun asia on annettu tiedoksi komitean puheenjohtajalle. Määräajan päätyttyä asian käsittelyä voidaan jatkaa, vaikkei lausuntoa ole annettu.

Komitean lausunto sekä selostus asian käsittelystä komiteassa annetaan Euroopan parlamentille, neuvostolle ja komissiolle.

3 JAKSO

EUROOPAN INVESTOINTIPANKKI

III-393 artikla

Euroopan investointipankki on oikeushenkilö.

Sen jäseniä ovat jäsenvaltiot.

Euroopan investointipankin perussääntö vahvistetaan pöytäkirjassa.

Euroopan investointipankin perussääntöä voidaan muuttaa neuvoston eurooppalailla. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti joko Euroopan investointipankin pyynnöstä sekä Euroopan parlamenttia ja komissiota kuultuaan tai komission ehdotuksesta sekä Euroopan parlamenttia ja Euroopan investointipankkia kuultuaan.

III-394 artikla

Euroopan investointipankin tehtävänä on unionin edun mukaisesti myötävaikuttaa sisämarkkinoiden tasapainoiseen ja vakaaseen kehitykseen käyttäen sekä pääomamarkkinoita että omia varojaan. Tätä varten Euroopan investointipankki edistää, voittoa tavoittelematta ja erityisesti myöntämällä lainoja ja antamalla takauksia, seuraavien hankkeiden rahoittamista kaikilla talouden aloilla:

- a) hankkeet muita heikommin kehittyneiden alueiden kehittämiseksi;
- b) sellaiset hankkeet yritysten nykyaikaistamiseksi tai niiden tuotantoalan muuttamiseksi taikka uusien toiminta-alojen luomiseksi, jotka johtuvat sisämarkkinoiden toteuttamisesta tai toiminnasta mutta joita ei niiden laajuuden tai laadun vuoksi ole mahdollista täysin rahoittaa kussakin jäsenvaltiossa käytettävissä olevin varoin;

- c) useiden jäsenvaltioiden yhteistä etua koskevat hankkeet, joita ei niiden laajuuden tai laadun vuoksi ole mahdollista täysin rahoittaa kussakin jäsenvaltiossa käytettävissä olevin varoin.

Tehtävänsä suorittaessaan Euroopan investointipankki helpottaa investointiohjelmien rahoittamista yhdessä rakennerahastojen ja unionin muiden rahoitusvälineiden avustustoimien kanssa.

4 JAKSO

UNIONIN TOIMIELIMÄ, ELIMIÄ JA LAITOKSIA KOSKEVAT YHTEISET MÄÄRÄYKSET

III-395 artikla

1. Jos neuvosto tämän perustuslain mukaan tekee ratkaisunsa komission ehdotuksesta, neuvosto saa muuttaa tätä ehdotusta vain yksimielisesti lukuun ottamatta I-55 artiklassa, I-56 artiklassa, III-396 artiklan 10 ja 13 kohdassa, III-404 artiklassa sekä III-405 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja tapauksia.

2. Niin kauan kuin neuvosto ei ole tehnyt ratkaisuaan, komissio voi milloin tahansa unionin säädöksen antamiseen johtavan menettelyn aikana muuttaa ehdotustaan.

III-396 artikla

1. Kun eurooppalait ja -puitelait tämän perustuslain mukaan annetaan tavanomaisessa lainsäätämisyjärjestyksessä, noudatetaan jäljempänä olevia määräyksiä.

2. Komissio antaa ehdotuksen Euroopan parlamentille ja neuvostolle.

Ensimmäinen käsittely

3. Euroopan parlamentti vahvistaa ensimmäisen käsittelyn kantansa ja ilmoittaa sen neuvostolle.

4. Jos neuvosto hyväksyy Euroopan parlamentin kannan, säädös annetaan sellaisena kuin se on vahvistettu Euroopan parlamentin kannassa.

5. Jos neuvosto ei hyväksy Euroopan parlamentin kantaa, se vahvistaa ensimmäisen käsittelyn kantansa ja ilmoittaa sen Euroopan parlamentille.

6. Neuvosto antaa Euroopan parlamentille perusteellisen selvityksen niistä perusteista, jotka ovat johtaneet neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannan vahvistamiseen. Komissio antaa Euroopan parlamentille perusteellisen selvityksen omasta kannastaan.

Toinen käsittely

7. Jos Euroopan parlamentti kolmen kuukauden kuluessa edellä tarkoitettusta ilmoituksesta:
- hyväksyy neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannan tai ei ole ilmoittanut kantaansa, säädös katsotaan annetuksi neuvoston kannassa vahvistetussa muodossa;
 - hylkää jäsentensä enemmistöllä neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannan, katsotaan, ettei säädöstä ole annettu;
 - ehdottaa jäsentensä enemmistöllä tarkistuksia neuvoston ensimmäisen käsittelyn kantaan, tämä tarkistettu teksti toimitetaan neuvostolle sekä komissiolle, joka antaa lausunnon näistä tarkistuksista.
8. Jos neuvosto, joka tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä, kolmen kuukauden kuluessa Euroopan parlamentin tekemien tarkistusten vastaanottamisesta
- hyväksyy kaikki Euroopan parlamentin tekemät tarkistukset, säädös katsotaan annetuksi;
 - ei hyväksy kaikkia tarkistuksia, neuvoston puheenjohtaja kutsuu yhteisymmärryksessä Euroopan parlamentin puhemiehen kanssa kuuden viikon kuluessa koolle sovittelukomitean.
9. Niistä tarkistuksista, joista komissio on antanut kielteisen lausunnon, neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti.

Sovittelu

10. Sovittelukomiteassa kokoontuvat neuvoston jäsenet tai heidän edustajansa sekä yhtä monta Euroopan parlamenttia edustavaa jäsentä; komitean tehtävänä on neuvoston jäsenten tai heidän edustajiensa määräenemmistöllä sekä Euroopan parlamenttia edustavien jäsenten enemmistöllä päästä sopimukseen yhteisestä tekstistä Euroopan parlamentin ja neuvoston toisessa käsittelyssä vahvistamien kantojen pohjalta kuuden viikon kuluessa siitä, kun se on kutsuttu koolle.
11. Komissio osallistuu sovittelukomitean työskentelyyn ja tekee tarpeelliset aloitteet edistääkseen Euroopan parlamentin ja neuvoston kantojen lähenemistä.
12. Jollei sovittelukomitea hyväksy yhteistä tekstiä kuuden viikon kuluessa siitä, kun se on kutsuttu koolle, katsotaan, ettei säädöstä ole annettu.

Kolmas käsittely

13. Jos sovittelukomitea hyväksyy yhteisen tekstin mainitussa määräajassa, Euroopan parlamentti ratkaisee annettujen äänten enemmistöllä ja neuvosto määräenemmistöllä kumpikin kuuden viikon kuluessa tuosta hyväksymisestä, annetaanko säädös yhteisen tekstin mukaisena. Jollei näin tehdä, katsotaan, ettei säädöstä ole annettu.
14. Euroopan parlamentin tai neuvoston aloitteesta tässä artiklassa määrättyä kolmen kuukauden määräaika pidennetään enintään yhdellä kuukaudella ja kuuden viikon määräaika enintään kahdella viikolla.

Erityismääräykset

15. Kun laki tai puitelaki tässä perustuslaissa määrättyissä tapauksissa käsitellään tavanomaisessa lainsäätämisyjärjestyksessä jäsenvaltioiden ryhmän aloitteesta, Euroopan keskuspankin suosituksesta taikka unionin tuomioistuimen pyynnöstä, ei 2 kohtaa, 6 kohdan toista virkettä ja 9 kohtaa sovelleta.

Näissä tapauksissa Euroopan parlamentti ja neuvosto toimittavat komissiolle säädösehdotuksen sekä ensimmäisen ja toisen käsittelyn kantansa. Euroopan parlamentti tai neuvosto voi pyytää milloin tahansa menettelyn aikana komissiolta lausuntoa, jonka komissio voi myös antaa omasta aloitteestaan. Komissio voi myös tarpeelliseksi katsomissaan tapauksissa osallistua sovittelukomitean työskentelyyn 11 kohdan mukaisesti.

III-397 artikla

Euroopan parlamentti, neuvosto ja komissio neuvottelevat keskenään ja sopivat yhteisellä sopimuksella yhteistyössään sovellettavista menettelytavoista. Tätä varten ne voivat tätä perustuslakia noudattaen tehdä toimielinten välisiä sopimuksia, jotka voivat olla velvoittavia.

III-398 artikla

1. Unionin toimielimet, elimet ja laitokset tukeutuvat tehtäviään hoitaessaan avoimeen, tehokkaaseen ja riippumattomaan eurooppalaiseen hallintoon.
2. Tätä varten vahvistetaan eurooppalailla säännökset, joissa otetaan huomioon III-427 artiklan nojalla vahvistetut henkilöstösäännöt ja palvelussuhteen ehdot.

III-399 artikla

1. Unionin toimielimet, elimet ja laitokset huolehtivat työskentelynsä avoimuudesta ja hyväksyvät I-50 artiklan mukaisesti työjärjestyksissään erityissäännökset yleisön oikeudesta tutustua niiden asiakirjoihin.

Euroopan unionin tuomioistuimeen, Euroopan keskuspankkiin ja Euroopan investointipankkiin sovelletaan I-50 artiklan 3 kohdan ja tämän artiklan määräyksiä vain niiden hoitaessa hallinnollisia tehtäviä.

2. Euroopan parlamentti ja neuvosto huolehtivat lainsäädäntömenettelyihin liittyvien asiakirjojen julkisuudesta I-50 artiklan 3 kohdassa tarkoitettussa eurooppalaissa säädetyin edellytyksin.

III-400 artikla

1. Neuvosto hyväksyy eurooppa-asetukset ja -päätökset, joilla vahvistetaan:
 - a) Eurooppa-neuvoston puheenjohtajalle, komission puheenjohtajalle, unionin ulkoasiainministerille, komission jäsenille, Euroopan unionin tuomioistuimen presidenteille, jäsenille ja kirjaajille sekä neuvoston pääsihteerille maksettavat palkat, korvaukset ja eläkkeet;

- b) tilintarkastustuomioistuimen presidentin ja jäsenten työsuhteen ehdot ja erityisesti heille maksettavat palkat, korvaukset ja eläkkeet;
 - c) kaikki a ja b alakohdassa tarkoitetuille henkilöille maksettavat palkkaa vastaavat korvaukset.
2. Neuvosto hyväksyy eurooppa-asetukset ja -päätökset, joilla vahvistetaan talous- ja sosiaalikomitean jäsenille maksettavat korvaukset.

III-401 artikla

Neuvoston, komission tai Euroopan keskuspankin säädös, jossa määrätään maksuvelvollisuus muulle kuin jäsenvaltiolle, on täytäntöönpanokelpoinen.

Täytäntöönpanoon sovelletaan siinä jäsenvaltiossa voimassa olevia riita-asioiden käsittelyä koskevia menettelysäännöksiä, jonka alueella täytäntöönpano tapahtuu. Täytäntöönpanomääräyksen antaa, tutkimatta muuta kuin täytäntöönpanoasiakirjan oikeaperäisyyden, kansallinen viranomainen, jonka kunkin jäsenvaltion hallitus määrää tähän tehtävään ja josta se ilmoittaa komissiolle ja Euroopan unionin tuomioistuimelle.

Kun nämä muodollisuudet on hakijan vaatimuksesta täytetty, hän voi hakea täytäntöönpanoa kansallisen lainsäädännön mukaisesti saattamalla asian suoraan toimivaltaisen viranomaisen käsiteltäväksi.

Täytäntöönpanoa voidaan lykätä vain Euroopan unionin tuomioistuimen päätöksellä. Kansallisten tuomioistuinten toimivaltaan kuuluu kuitenkin tutkia, onko päätös pantu täytäntöön oikeassa järjestyksessä.

II LUKU

VARAINHOITOA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

1 JAKSO

MONIVUOTINEN RAHOITUSKEHYS

III-402 artikla

1. Monivuotinen rahoituskehys vahvistetaan I-55 artiklan mukaisesti vähintään viiden vuoden jaksolle.
2. Rahoituskehyksessä vahvistetaan vuosittaiset enimmäismäärät maksusitoumusmäärärahoille menoluokittain ja vuosittainen enimmäismäärä maksuäärärahoille. Menoluokkien lukumäärä on rajoitettu, ja ne vastaavat unionin keskeisiä toiminta-aloja.
3. Rahoituskehyksessä määrätään kaikista muistakin toimenpiteistä, jotka ovat hyödyksi vuotuisen talousarviomenettelyn moitteettomalle toteuttamiselle.

4. Jos uuden rahoituskehyksen vahvistavaa neuvoston eurooppalakeja ei ole annettu edellisen rahoituskehyksen voimassaolon päättyessä, jatketaan päättyneen rahoituskehyksen viimeistä vuotta koskevien enimmäismäärien ja muiden toimenpiteiden voimassaoloa, kunnes laki on annettu.

5. Rahoituskehyksen vahvistamiseen johtavan menettelyn aikana Euroopan parlamentti, neuvosto ja komissio toteuttavat kaikki tarvittavat toimenpiteet helpottaakseen menettelyn saattamista päätökseen.

2 JAKSO

UNIONIN VUOSITTAINEN TALOUSARVIO

III-403 artikla

Varainhoitovuosi alkaa 1 päivänä tammikuuta ja päättyy 31 päivänä joulukuuta.

III-404 artikla

Unionin vuosittaisesta talousarviosta säädetään eurooppalailla seuraavien määräysten mukaisesti.

1. Kukin toimielin laatii 1 päivään heinäkuuta mennessä ennakoarvion seuraavan varainhoitovuoden menoistaan. Komissio kokoaa nämä ennakoarviot talousarvioesitykseen, joka voi sisältää edellä mainituista poikkeavia arvioita.

Talousarvioesityksessä on arvio tuloista ja arvio menoista.

2. Komissio tekee talousarvioesityksen sisältävän ehdotuksen Euroopan parlamentille ja neuvostolle viimeistään 1 päivänä syyskuuta sitä varainhoitovuotta edeltävänä vuonna, jota esitys koskee.

Komissio voi muuttaa talousarvioesitystä menettelyn aikana 5 kohdassa tarkoitettua sovittelukomitean koollekutsumiseen saakka.

3. Neuvosto vahvistaa kantansa talousarvioesitykseen ja ilmoittaa sen Euroopan parlamentille viimeistään 1 päivänä lokakuuta sitä varainhoitovuotta edeltävänä vuonna, jota esitys koskee. Neuvosto antaa Euroopan parlamentille perusteellisen selvityksen niistä perusteista, jotka ovat johtaneet neuvoston kannan vahvistamiseen.

4. Jos Euroopan parlamentti 42 päivän kuluessa edellä tarkoitettua ilmoituksesta

- a) hyväksyy neuvoston kannan, talousarviota koskeva eurooppalaki annetaan;
- b) ei ole tehnyt ratkaisuaan, talousarviota koskeva eurooppalaki katsotaan annetuksi;
- c) tekee jäsentensä enemmistöllä tarkistuksia, tämä tarkistettu esitys toimitetaan neuvostolle ja komissiolle. Euroopan parlamentin puhemies kutsuu yhteisymmärryksessä neuvoston puheenjohtajan kanssa viipymättä sovittelukomitean koolle. Sovittelukomitea ei kuitenkaan kokoonnu, jos neuvosto 10 päivän kuluessa tarkistetun esityksen toimittamisesta ilmoittaa hyväksyvänsä kaikki Euroopan parlamentin esittämät tarkistukset.

5. Sovittelukomiteassa kokoontuvat neuvoston jäsenet tai heidän edustajansa sekä yhtä monta Euroopan parlamenttia edustavaa jäsentä; komitean tehtävänä on neuvoston jäsenten tai heidän edustajiensa määräenemmistöllä sekä Euroopan parlamenttia edustavien jäsenten enemmistöllä päästä sopimukseen yhteisestä tekstistä Euroopan parlamentin ja neuvoston kantojen pohjalta 21 päivän kuluessa siitä, kun se on kutsuttu koolle

Komissio osallistuu sovittelukomitean työskentelyyn ja tekee tarpeelliset aloitteet edistääkseen Euroopan parlamentin ja neuvoston kantojen lähenemistä.

6. Jos sovittelukomitea pääsee 5 kohdassa tarkoitetussa 21 päivän määräajassa yhteisymmärryksen yhteisestä tekstistä, Euroopan parlamentilla ja neuvostolla on kummallakin yhteisymmärryksen saavuttamispäivästä lukien 14 päivää aikaa hyväksyä yhteinen teksti.

7. Jos 6 kohdassa tarkoitetussa 14 päivän määräajassa:

- a) sekä Euroopan parlamentti että neuvosto hyväksyvät yhteisen tekstin tai eivät ole tehneet ratkaisuaan taikka jos jompikumpi toimitilin hyväksyy yhteisen tekstin ja toinen ei ole tehnyt ratkaisuaan, talousarviota koskeva eurooppalaki katsotaan lopullisesti annetuksi yhteisen tekstin mukaisena, tai
- b) sekä Euroopan parlamentti jäsentensä enemmistöllä että neuvosto hylkäävät yhteisen tekstin taikka jos jompikumpi toimitilin hylkää yhteisen tekstin ja toinen ei ole tehnyt ratkaisuaan, komissio tekee uuden talousarvioesityksen, tai
- c) Euroopan parlamentti jäsentensä enemmistöllä hylkää yhteisen tekstin, mutta neuvosto hyväksyy sen, komissio tekee uuden talousarvioesityksen, tai
- d) Euroopan parlamentti hyväksyy yhteisen tekstin, mutta neuvosto hylkää sen, Euroopan parlamentti voi 14 päivän kuluessa tästä hylkäämispäivästä jäsentensä enemmistöllä ja kolmella viidesosalla annetuista äänistä päättää vahvistaa kaikki 4 kohdan c alakohdassa tarkoitetut tarkistukset tai osan niistä. Jos jotakin Euroopan parlamentin tarkistusta ei vahvisteta, sovittelukomiteassa hyväksytty kanta budjettikohtaan, johon kyseinen tarkistus on tehty, pysyy voimassa. Talousarviota koskeva eurooppalaki katsotaan lopullisesti annetuksi tämän mukaisesti.

8. Jos sovittelukomitea ei pääse 5 kohdassa tarkoitetussa 21 päivän määräajassa yhteisymmärryksen yhteisestä tekstistä, komissio tekee uuden talousarvioesityksen.

9. Kun tässä artiklassa määrätty menettely on saatettu päätökseen, Euroopan parlamentin puhemies toteaa talousarviota koskevan eurooppalain lopullisesti annetuksi.

10. Kukin toimitilin käyttää tästä artiklasta johtuvia toimivaltuuksiaan noudattaen tätä perustuslakia ja sen nojalla annettuja säädöksiä, erityisesti niitä, jotka koskevat unionin omia varoja taikka tulojen ja menojen tasapainoa.

III-405 artikla

1. Jollei talousarviota koskevaa eurooppalakia ole lopullisesti annettu varainhoitovuoden alkuun mennessä, menoihin voidaan III-412 artiklassa tarkoitetun eurooppalain säännösten mukaisesti käyttää kuukausittain kunkin luvun osalta määrä, joka on enintään yksi kahdestoistaosa kyseessä olevaan lukuun edellisen varainhoitovuoden talousarviossa merkityistä määrärahoista; tämä määrä voi kuitenkin olla enintään yksi kahdestoistaosa talousarvioesityksessä vastaavaan lukuun otetuista määrärahoista.

2. Neuvosto voi III-412 artiklassa tarkoitetun eurooppalain säännösten mukaisesti komission ehdotuksesta ja muita 1 kohdassa määrättyjä ehtoja noudattaen tehdä eurooppapäätöksen, jolla annetaan lupa menoihin, jotka ylittävät tämän yhden kahdestoistaosan. Neuvosto ilmoittaa päätöksestä välittömästi Euroopan parlamentille.

Tässä eurooppapäätöksessä määrätään I-54 artiklan 3 ja 4 kohdassa tarkoitettujen eurooppalakien mukaisesti tämän artiklan soveltamiseksi tarvittavista varoista koskevista toimenpiteistä.

Eurooppapäätös tulee voimaan 30 päivän kuluttua sen tekemisestä, jollei Euroopan parlamentti sitä ennen päätä pienentää näitä menoja jäsentensä enemmistöllä tämän määräajan kuluessa tekemällään ratkaisulla.

III-406 artikla

Muut kuin henkilöstömenoihin tarkoitetut määrärahat, joita ei ole käytetty varainhoitovuonna, voidaan III-412 artiklassa tarkoitettussa eurooppalaissa säädetyin edellytyksin siirtää, mutta vain seuraavalle varainhoitovuodelle.

Määrärahat jaotellaan lukuihin, joihin menot ryhmitellään laatunsa tai käyttötarkoituksensa mukaan, ja jaotellaan edelleen III-412 artiklassa tarkoitetun eurooppalain mukaisesti.

- Euroopan parlamentin,
- Eurooppa-neuvoston ja neuvoston,
- komission, ja
- Euroopan unionin tuomioistuimen

menot otetaan talousarvioon erillisinä pääluokkina, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tiettyjä yhteisiä menoja koskevaa erityissääntelyä.

3 JAKSO

TALOUSARVION TOTEUTTAMINEN JA VASTUUVAPAUDEN MYÖNTÄMINEN

III-407 artikla

Komissio huolehtii omalla vastuullaan ja yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa III-412 artiklassa tarkoitetun eurooppalain mukaisesti ja annettujen määrärahojen rajoissa talousarvion toteuttamisesta moitteettoman varainhoidon periaatteen mukaisesti. Jäsenvaltiot toimivat yhteistyössä komission kanssa sen varmistamiseksi, että määrärahat käytetään mainitun periaatteen mukaisesti.

Jäljempänä III-412 artiklassa tarkoitetussa eurooppalaissa vahvistetaan jäsenvaltioiden valvonta- ja tilintarkastusvelvoitteet talousarvion toteuttamisessa sekä niistä johtuvat tehtävät.

Siinä vahvistetaan kunkin toimielimen tehtävät sekä erityissäännöt, joiden mukaisesti ne osallistuvat omien menojensa toteuttamiseen.

Komissio voi III-412 artiklassa tarkoitetussa eurooppalaissa säädetyin rajoituksin ja edellytyksin siirtää määrärahoja talousarvion sisällä luvusta toiseen tai alajaottelusta toiseen.

III-408 artikla

Komissio toimittaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle vuosittain edellisen varainhoitovuoden talousarvion toteuttamista koskevat tilit. Komissio toimittaa niille lisäksi taseen, johon on merkitty unionin varat ja vastuut.

Komissio esittää Euroopan parlamentille ja neuvostolle myös unionin varoja koskevan arviointikertomuksen, joka perustuu erityisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston III-409 artiklan nojalla antamien huomautusten perusteella toteutetuista toimista saavutettuihin tuloksiin.

III-409 artikla

1. Euroopan parlamentti myöntää neuvoston suosituksesta komissiolle talousarvion toteuttamista koskevan vastuuvapauden. Tätä varten se neuvoston jälkeen tutkii III-408 artiklassa tarkoitetut tilit, taseen ja arviointikertomuksen, tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomuksen ja tarkastettujen toimielinten tilintarkastustuomioistuimen huomautuksiin antamat vastaukset, III-384 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetun lausuman sekä tilintarkastustuomioistuimen antamat asiaa koskevat erityiskertomukset.

2. Euroopan parlamentti voi, ennen kuin se myöntää vastuuvapauden komissiolle tai muussakin tarkoituksessa, joka koskee sitä, miten komissio on käyttänyt talousarvion toteuttamista koskevia toimivaltuuksiaan, kutsua komission kuultavaksi menojen käytön tai varainkäytön valvonnan järjestelmien toiminnan osalta. Komissio antaa Euroopan parlamentin pyynnöstä sille kaikki tarpeelliset tiedot.

3. Komissio ryhtyy kaikkiin aiheellisiin toimiin ottaakseen huomioon huomautukset, jotka Euroopan parlamentti on liittänyt vastuuvapauspäätökseensä, tai muut huomautukset, jotka parlamentti on esittänyt menojen käytöstä, sekä huomiot, jotka neuvosto on liittänyt vastuuvapauden myöntämisestä antamiinsa suosituksiin.

4. Komissio antaa Euroopan parlamentin tai neuvoston pyynnöstä kertomuksia toimenpiteistä, jotka on toteutettu näiden huomautusten ja huomioiden perusteella, ja erityisesti ohjeista, jotka on annettu talousarvion toteuttamisesta vastuussa oleville. Nämä kertomukset toimitetaan myös tilintarkastustuomioistuimelle.

4 JAKSO

YHTEISET MÄÄRÄYKSET

III-410 artikla

Monivuotinen rahoituskehys ja vuosittainen talousarvio laaditaan euroissa.

III-411 artikla

Komissio voi muuttaa jonkin jäsenvaltion valuuttana olevat varansa toisen jäsenvaltion valuutaksi siltä osin kuin se on tarpeen näiden varojen käyttämiseksi tässä perustuslaissa määrättyihin tarkoituksiin, edellyttäen että se ilmoittaa asiasta niiden jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille, joita asia koskee. Komissio välttää tällaisia valuutanvaihtoja niin paljon kuin mahdollista, jos sillä on rahaa tai rahaksi muunnettavia varoja valuuttoina, joita se tarvitsee.

Komissio asioi kunkin asianomaisen jäsenvaltion kanssa tämän nimeämän viranomaisen välityksellä. Rahaliikennettä hoitaessaan komissio käyttää asianomaisen jäsenvaltion setelipankkia tai muuta tämän jäsenvaltion hyväksymää rahalaitosta.

III-412 artikla

1. Eurooppalailla säädetään:

- a) varainhoitosäännöistä, joissa määritetään varsinkin talousarvion laatimista ja toteuttamista sekä tilinpäätöksen esittämistä ja tilintarkastusta koskevat yksityiskohtaiset säännöt;
- b) säännöistä, joilla järjestetään taloushallinnon henkilöstön ja erityisesti tulojen ja menojen hyväksyjien ja tilinpitäjien toiminnan valvonta.

Eurooppalaki annetaan, kun tilintarkastustuomioistuinta on kuultu.

2. Neuvosto antaa komission ehdotuksesta eurooppa-asetuksen, jolla vahvistetaan ne yksityiskohtaiset säännöt ja se menettely, joita noudattaen unionin omia varoja koskevan sääntelyn mukaiset talousarvioon otetut tulot annetaan komission käyttöön, sekä toimenpiteet, joita tarvittaessa sovelletaan käteisvarojen saamiseksi. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia ja tilintarkastustuomioistuinta kuultuaan.

3. Neuvosto tekee 31 päivään joulukuuta 2006 asti ratkaisunsa yksimielisesti kaikissa tässä artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa.

III-413 artikla

Euroopan parlamentti, neuvosto ja komissio huolehtivat siitä, että käytettävissä on varoja, joiden avulla unioni voi täyttää oikeudelliset velvoitteensa kolmansia osapuolia kohtaan.

III-414 artikla

Euroopan parlamentin puhemiehen sekä neuvoston ja komission puheenjohtajien säännöllisiä tapaamisia järjestetään komission aloitteesta tässä luvussa tarkoitettujen talousarviomenettelyjen yhteydessä. Puhemies ja puheenjohtajat toteuttavat kaikki tarvittavat toimenpiteet johtamiensa toimielinten kantojen sovitteluksi ja lähentämiseksi, jotta tämän luvun määräysten täytäntöönpano helpottuisi.

5 JAKSO

PETOSTEN TORJUNTA

III-415 artikla

1. Unioni ja jäsenvaltiot suojaavat unionin taloudellisia etuja petolliselta menettelyltä ja muulta laittomalta toiminnalta tämän artiklan mukaisesti toteutettavilla toimenpiteillä. Näiden toimenpiteiden on oltava vaikutukseltaan varoittavia ja sellaisia, että niillä voidaan tarjota tehokas suoja jäsenvaltioissa sekä unionin toimielimissä, elimissä ja laitoksissa.
2. Jäsenvaltiot suojelevat unionin taloudellisia etuja petolliselta menettelyltä toteuttamalla samanlaisia toimenpiteitä kuin ne, joilla ne suojelevat omia taloudellisia etujaan.
3. Jäsenvaltiot sovittavat yhteen toimintansa unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi petolliselta menettelyltä, sanotun kuitenkin rajoittamatta tämän perustuslain muiden määräysten soveltamista. Tätä varten ne yhdessä komission kanssa järjestävät kiinteän ja säännöllisen yhteistoiminnan toimivaltaisten viranomaisten välillä.
4. Eurooppalailla tai -puitelailla säädetään tarvittavista toimenpiteistä unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi petolliselta menettelyltä ja tällaisen menettelyn torjumiseksi tarkoituksena tehokkaan ja yhtäläisen suojan tarjoaminen jäsenvaltioissa sekä unionin toimielimissä, elimissä ja laitoksissa. Eurooppalaki tai -puitelaki annetaan, kun tilintarkastustuomioistuinta on kuultu.
5. Komissio antaa yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa Euroopan parlamentille ja neuvostolle vuosittain kertomuksen tämän artiklan täytäntöönpanemiseksi toteutetuista toimenpiteistä.

III LUKU

TIIVIIMPI YHTEISTYÖ

III-416 artikla

Tiiviimmässä yhteistyössä on noudatettava tätä perustuslakia ja unionin oikeutta.

Tiiviimpi yhteistyö ei saa haitata sisämarkkinoita eikä taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta. Se ei saa luoda esteitä tai aiheuttaa syrjintää jäsenvaltioiden välisessä kaupankäynnissä eikä vääristää niiden välistä kilpailua.

III-417 artikla

Tiiviimmässä yhteistyössä kunnioitetaan niiden jäsenvaltioiden toimivaltaa, oikeuksia ja velvoitteita, jotka eivät osallistu siihen. Viimeksi mainitut eivät estä yhteistyöhön osallistuvia valtioita toteuttamasta yhteistyötä.

III-418 artikla

1. Tiiviimpään yhteistyöhön voivat sitä aloittaessa liittyä kaikki jäsenvaltiot edellyttäen, että ne täyttävät siihen luvan antamista koskevassa eurooppapäätöksessä vahvistetut mahdolliset osallistumisehdot. Ne voivat myös milloin tahansa liittyä siihen edellyttäen, että ne edellä mainittujen mahdollisten ehtojen lisäksi noudattavat yhteistyön yhteydessä jo annettuja säädöksiä.

Komissio ja tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvat jäsenvaltiot pyrkivät edistämään mahdollisimman monen jäsenvaltion osallistumista yhteistyöhön.

2. Komissio ja tarvittaessa unionin ulkoasiainministeri tiedottavat Euroopan parlamentille ja neuvostolle säännöllisesti tiiviimmän yhteistyön kehityksestä.

III-419 artikla

1. Jäsenvaltiot, jotka haluavat aloittaa keskenään tiiviimmän yhteistyön jollakin tässä perustuslaissa tarkoitettulla alalla, yksinomaisen toimivallan piiriin kuuluvia aloja ja yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa lukuun ottamatta, esittävät asiasta komissiolle pyynnön, jossa ne täsmentävät suunnitellun yhteistyön soveltamisalan ja tavoitteet. Komissio voi tehdä asiasta ehdotuksen neuvostolle. Jollei komissio tee ehdotusta, se ilmoittaa asianomaisille jäsenvaltioille perustelunsa.

Neuvosto tekee komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan eurooppapäätöksen, jolla annetaan lupa toteuttaa tiiviimpää yhteistyötä.

2. Jäsenvaltiot, jotka haluavat aloittaa keskenään tiiviimmän yhteistyön yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla, esittävät asiasta pyynnön neuvostolle. Pyyntö toimitetaan unionin ulkoasiainministerille, joka antaa lausunnon siitä, sopiiko suunniteltu tiiviimpi yhteistyö yhteen unionin yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kanssa, sekä komissiolle, joka antaa lausunnon

erityisesti siitä, sopiiko suunniteltu tiiviimpi yhteistyö yhteen unionin muiden politiikkojen kanssa. Pyyntö annetaan tiedoksi myös Euroopan parlamentille.

Neuvosto tekee yksimielisesti eurooppapäätöksen, jolla annetaan lupa toteuttaa tiiviimpää yhteistyötä.

III-420 artikla

1. Jäsenvaltio, joka haluaa osallistua jollakin III-419 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla alalla jo aloitettuun tiiviimpään yhteistyöhön, ilmoittaa aikomuksestaan neuvostolle ja komissiolle.

Neljän kuukauden kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta komissio vahvistaa tuon jäsenvaltion osallistumisen. Se toteaa tarvittaessa, että osallistumisehdot täyttyvät, ja hyväksyy siirtymätoimenpiteet, jotka ovat tarpeen tiiviimmän yhteistyön yhteydessä jo annettujen säädösten soveltamiselle.

Jos komissio kuitenkin katsoo, että osallistumisehdot eivät täyty, se ilmoittaa näiden ehtojen täyttämiseksi toteutettavat toimenpiteet ja asettaa määräajan pyynnön uutta käsittelyä varten. Tämän määräajan kuluttua se käsittelee pyynnön uudelleen toisessa alakohdassa tarkoitettua menettelyä noudattaen. Jos komissio katsoo, että osallistumisehdot eivät vielääkään täyty, asianomainen jäsenvaltio voi saattaa asian neuvoston käsiteltäväksi, jolloin tämä tekee ratkaisun pyynnön johdosta. Neuvosto tekee ratkaisunsa I-44 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Se voi komission ehdotuksesta hyväksyä myös toisessa alakohdassa tarkoitettujen siirtymätoimenpiteet.

2. Jäsenvaltio, joka haluaa osallistua yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla jo aloitettuun tiiviimpään yhteistyöhön, ilmoittaa aikomuksestaan neuvostolle, unionin ulkoasiainministerille ja komissiolle.

Neuvosto vahvistaa asianomaisen jäsenvaltion osallistumisen unionin ulkoasiainministeriä kuultuaan ja todettuaan tarvittaessa, että osallistumisehdot täyttyvät. Neuvosto voi unionin ulkoasiainministerin ehdotuksesta hyväksyä myös siirtymätoimenpiteet, jotka ovat tarpeen tiiviimmän yhteistyön yhteydessä jo annettujen säädösten soveltamiseksi. Jos neuvosto kuitenkin katsoo, että osallistumisehdot eivät täyty, se ilmoittaa näiden ehtojen täyttämiseksi toteutettavat toimenpiteet ja asettaa määräajan osallistumispyynnön uutta käsittelyä varten.

Tätä kohtaa sovellettaessa neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti ja I-44 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

III-421 artikla

Tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta aiheutuvista muista kuin toimielinten hallintomenoista vastaavat yhteistyöhön osallistuvat jäsenvaltiot, jollei neuvosto Euroopan parlamenttia kuultuaan kaikkien jäsentensä yksimielisyydellä toisin päättä.

III-422 artikla

1. Kun jossakin tämän perustuslain määräyksessä, jota voidaan soveltaa tiiviimpään yhteistyöhön, määrätään, että neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti, neuvosto voi I-44 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja menettelysääntöjä noudattaen yksimielisesti tehdä eurooppapäätöksen, jonka mukaan se tekee ratkaisunsa määränemmistöllä.
2. Kun jossakin tämän perustuslain määräyksessä, jota voidaan soveltaa tiiviimpään yhteistyöhön, määrätään, että neuvosto antaa eurooppalakeja ja -puitelakeja erityisessä lainsäätämisyjärjestyksessä, neuvosto voi I-44 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja menettelysääntöjä noudattaen yksimielisesti tehdä eurooppapäätöksen, jonka mukaan se tekee ratkaisunsa tavanomaisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.
3. Mitä 1 ja 2 kohdassa määrätään, ei sovelleta päätöksiin, joilla on sotilaallista merkitystä tai merkitystä puolustuksen alalla.

III-423 artikla

Neuvosto ja komissio varmistavat, että tiiviimmän yhteistyön alalla toteutetut toimet ovat johdonmukaisia keskenään ja sopivat yhteen unionin politiikkojen kanssa, ja ne toimivat tätä varten yhteistyössä.

VII OSASTO

YHTEISET MÄÄRÄYKSET

III-424 artikla

Ottaen huomioon, että Guadeloupen, Ranskan Guayanen, Martiniquen, Réunionin, Azorien, Madeiran ja Kanariansaarten rakenteellista, sosiaalista ja taloudellista tilannetta vaikeuttavat sellaiset tekijät kuten syrjäinen sijainti, saaristoluonne, pieni koko, vaikea pinnanmuodostus ja ilmasto sekä niiden talouden riippuvuus muutamista harvoista tuotteista, ja että nämä tekijät pysyvästi ja samanaikaisesti haittaavat merkittävästi näiden alueiden kehitystä, neuvosto hyväksyy komission ehdotuksesta eurooppalakeja, -puitelakeja, -asetuksia ja -päätöksiä, joiden tarkoituksena on erityisesti vahvistaa ne edellytykset, joilla kyseisiin alueisiin sovelletaan tätä perustuslakia, yhteiset politiikat mukaan luettuina. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

Ensimmäisessä kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden osalta erityisesti tullin- ja kauppapolitiikkaa, veropolitiikkaa, tullittomia alueita, maatalous- ja kalastuspolitiikkaa, raaka-aineiden ja välttämättömien kulutustavaroiden toimittamiseksi, valtiontukia sekä edellytyksiä rakennerahastoihin ja laaja-alaisiin unionin ohjelmiin osallistumiselle.

Neuvosto hyväksyy ensimmäisessä kohdassa tarkoitettujen säädösten syrjäisimpien alueiden erityispiirteet ja rajoitukset huomioon ottaen ja heikentämättä unionin oikeusjärjestyksen, sisämarkkinat ja yhteiset politiikat mukaan luettuina, yhtenäisyyttä ja johdonmukaisuutta.

III-425 artikla

Tällä perustuslailla ei puututa jäsenvaltioiden omistusoikeusjärjestelmiin.

III-426 artikla

Unionilla on kaikissa jäsenvaltioissa laajin kansallisen lainsäädännön mukaan oikeushenkilöllä oleva oikeuskelpoisuus. Se voi erityisesti hankkia ja luovuttaa irtainta ja kiinteää omaisuutta sekä esiintyä kantajana ja vastaajana oikeudenkäynneissä. Tällöin unionia edustaa komissio. Toimielinten toimintaan liittyvissä kysymyksissä unionia kuitenkin edustaa kukin toimielin itse hallinnollisen riippumattomuutensa puitteissa.

III-427 artikla

Unionin virkamiehiin sovellettavat henkilöstösäännöt ja unionin muuta henkilöstöä koskevat palvelussuhteen ehdot vahvistetaan eurooppalailla. Laki annetaan, kun on kuultu toimielimiä, joita asia koskee.

III-428 artikla

Komissio voi sille uskottujen tehtävien hoitamiseksi, niissä rajoissa ja niillä edellytyksillä, joista säädetään neuvoston yksinkertaisella enemmistöllä hyväksymässä eurooppa-asetuksessa tai -päätöksessä, hankkia tarvittavat tiedot ja toimittaa tarvittavat tarkastukset.

III-429 artikla

1. Eurooppalailla tai -puitelilla säädetään unionin toiminnan kannalta tarpeellisten tilastojen laatimisen edellyttämistä toimenpiteistä, sanotun kuitenkin rajoittamatta Euroopan keskuspankki-järjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan 5 artiklan soveltamista.
2. Tilastojen laatimisessa noudatetaan puolueettomuutta, luotettavuutta, objektiivisuutta, tieteellistä riippumattomuutta, kustannustehokkuutta ja tilastosalaisuutta. Tilastojen laatimisesta ei saa aiheutua kohtuutonta rasitetta taloudellisille toimijoille.

III-430 artikla

Unionin toimielimen tai komitean jäsen, unionin virkamies tai muu unionin henkilöstöön kuuluva ei saa tehtävänsä päätyttyäkään ilmaista salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja eikä varsinkaan tietoja yrityksistä taikka niiden liikesuhteista tai kustannustekijöistä.

III-431 artikla

Sopimussuhteeseen perustuva unionin vastuu määräytyy kyseiseen sopimukseen sovellettavan lainsäädännön mukaan.

Sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun perusteella unioni korvaa toimielintensä ja henkilöstönsä tehtäviään suorittaessaan aiheuttaman vahingon jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen yhteisten yleisten periaatteiden mukaisesti.

Poiketen siitä, mitä toisessa kohdassa määrätään, Euroopan keskuspankki korvaa pankin itsensä tai sen henkilöstön tehtäviään suorittaessaan aiheuttaman vahingon jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen yhteisten yleisten periaatteiden mukaisesti.

Unionin henkilöstöön kuuluvien henkilökohtaisesta vastuusta unionia kohtaan määrätään heihin sovellettavissa henkilöstösäännöissä tai heitä koskevissa palvelussuhteen ehdossa.

III-432 artikla

Jäsenvaltioiden hallitukset vahvistavat yhteisellä sopimuksella unionin toimielinten kotipaikan.

III-433 artikla

Neuvosto antaa yksimielisesti eurooppa-asetuksen, jolla vahvistetaan unionin toimielimissä käytettäviä kieliä koskeva sääntely, sanotun kuitenkin rajoittamatta Euroopan unionin tuomioistuinten perussäännön soveltamista.

III-434 artikla

Unionilla on jäsenvaltioiden alueella Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista tehdyssä pöytäkirjassa määrätyn edellytyksin ne erioikeudet ja vapaudet, jotka ovat tarpeen unionin tehtävien toteuttamiseksi.

III-435 artikla

Tämä perustuslaki ei vaikuta sellaisiin oikeuksiin tai velvollisuuksiin, jotka johtuvat yhden tai useamman jäsenvaltion yhden tai useamman kolmannen valtion kanssa ennen 1 päivää tammikuuta 1958 tai, kun on kyse jäseneksi liittyneestä valtiosta, ennen liittymispäivää tekemästä sopimuksesta.

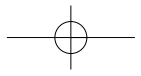
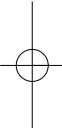
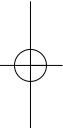
Siltä osin kuin tällaiset sopimukset eivät ole sopusoinnussa tämän perustuslain kanssa, asianomaiset jäsenvaltiot käyttävät kaikki aiheelliset keinot todettujen ristiriitaisuuksien poistamiseksi. Tällöin jäsenvaltiot avustavat tarvittaessa toisiaan ja tapauksissa, joissa se on aiheellista, vahvistavat yhteisen suhtautumistavan.

Soveltaessaan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettuja sopimuksia jäsenvaltiot ottavat huomioon sen, että ne edut, jotka kukin jäsenvaltio on tässä perustuslaissa myöntänyt, ovat erottamaton osa unionia ja liittyvät sen vuoksi kiinteästi tämän perustuslain nojalla toimivaltuudet saaneiden toimielinten perustamiseen sekä siihen, että kaikki muut jäsenvaltiot myöntävät samanlaiset edut.

III-436 artikla

1. Tämä perustuslaki ei estä soveltamasta seuraavia sääntöjä:
 - a) mikään jäsenvaltio ei ole velvollinen antamaan tietoja, joiden ilmaisemisen se katsoo keskeisten turvallisuusasetujensa vastaiseksi;

- b) jokainen jäsenvaltio voi toteuttaa toimenpiteet, jotka se katsoo tarpeellisiksi keskeisten turvallisuusasetujensa turvaamiseksi ja jotka liittyvät aseiden, ammusten ja sotatarvikkeiden tuotantoon tai kauppaan; nämä toimenpiteet eivät kuitenkaan saa heikentää sellaisten tuotteiden kilpailun edellytyksiä sisämarkkinoilla, joita ei ole tarkoitettu nimenomaan sotilaalliseen käyttöön.
2. Neuvosto voi yksimielisesti komission ehdotuksesta tehdä eurooppapäätöksen sen luettelon muuttamisesta, joka on vahvistettu 15 päivänä huhtikuuta 1958 tuotteista, joihin sovelletaan 1 kohdan b alakohtaa.

IV OSA

YLEISET MÄÄRÄYKSET JA LOPPUMÄÄRÄYKSET

IV-437 artikla

Aikaisempien perussopimusten kumoaminen

1. Tällä Euroopan perustuslaista tehdyllä sopimuksella kumotaan Euroopan yhteisön perustamissopimus ja sopimus Euroopan unionista sekä Euroopan yhteisön perustamissopimusta ja Euroopan unionista tehtyä sopimusta täydentäneistä tai muuttaneista asiakirjoista ja sopimuksista tehdyssä pöytäkirjassa vahvistetuin ehdoin ne asiakirjat ja sopimukset, joilla mainittuja sopimuksia on täydennetty tai muutettu, jollei tämän artiklan 2 kohdasta muuta johdu.

2. Seuraavien valtioiden:

- a) Tanskan kuningaskunta, Irlanti ja Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta,
- b) Helleenien tasavalta,
- c) Espanjan kuningaskunta ja Portugalin tasavalta,
- d) Itävallan tasavalta, Suomen tasavalta ja Ruotsin kuningaskunta, ja
- e) Tšekin tasavalta, Viron tasavalta, Kyproksen tasavalta, Latvian tasavalta, Liettuan tasavalta, Unkarin tasavalta, Maltan tasavalta, Puolan tasavalta, Slovenian tasavalta ja Slovakian tasavalta

liittymissopimukset kumotaan.

Kuitenkin:

- Tanskan kuningaskunnan, Irlannin ja Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan, Helleenien tasavallan, Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan sekä Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymissopimuksista ja -asiakirjoista tehtyyn pöytäkirjaan otetut tai siinä tarkoitetut a — d alakohdassa tarkoitettujen sopimusten määräykset pysyvät voimassa ja niiden oikeusvaikutukset säilyvät kyseisen pöytäkirjan mukaisesti;
- Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan ja Slovakian tasavallan liittymissopimuksesta ja -asiakirjasta tehtyyn pöytäkirjaan otetut tai siinä viitatus e alakohdassa tarkoitetun sopimuksen määräykset pysyvät voimassa ja niiden oikeusvaikutukset säilyvät kyseisen pöytäkirjan mukaisesti.

*IV-438 artikla***Seuraanto ja oikeudellinen jatkuvuus**

1. Tällä sopimuksella perustettu Euroopan unioni on Euroopan unionista tehdyllä sopimuksella perustetun Euroopan unionin ja Euroopan yhteisön seuraaja.
2. Tämän sopimuksen voimaantulopäivänä olemassa olevat toimielimet, elimet ja laitokset käyttävät tämän sopimuksen mukaisia toimivaltuuksiaan edellä mainittuna ajankohtana vallitsevassa kokoonpanossaan niin kauan kuin tämän sopimuksen nojalla ei ole hyväksytty uusia määräyksiä, tai toimikautensa loppuun saakka, jollei IV-439 artiklasta muuta johdu.
3. Toimielinten, elinten ja laitosten IV-437 artiklalla kumottujen sopimusten ja säädösten mukaisesti hyväksytyt säädökset jäävät voimaan. Niiden oikeusvaikutukset säilyvät niin kauan kuin kyseisiä säädöksiä ei kumota, julisteta mitättömäksi tai muuteta tämän sopimuksen nojalla. Sama koskee myös jäsenvaltioiden kesken tehtyjä yleissopimuksia, jotka perustuvat IV-437 artiklalla kumottuihin sopimuksiin ja säädöksiin.

Myös muut yhteisön ja unionin säännöstön osat, jotka ovat olemassa tämän sopimuksen tullessa voimaan, erityisesti toimielinten väliset sopimukset, neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden edustajien tekemät päätökset ja sopimukset, jäsenvaltioiden tekemät unionin tai yhteisön toimintaa koskevat taikka unionin tai yhteisön toimiin liittyvät sopimukset, Eurooppa-neuvoston tai neuvoston julistukset, päätöslauselmat ja muut kannanotot, mukaan lukien hallitustenvälisissä konferensseissa annetut julistukset, sekä jäsenvaltioiden yhteisestä sopimuksesta hyväksymät unionia tai yhteisöä koskevat julistukset, päätöslauselmat tai muut kannanotot, pysyvät sellaisenaan voimassa niin kauan kuin niitä ei kumota tai muuteta.

4. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeuskäytäntö, joka koskee IV-437 artiklalla kumottujen sopimusten ja säädösten sekä niiden soveltamiseksi hyväksytyjen säädösten ja yleissopimusten tulkintaa ja soveltamista, säilyy soveltuvin osin unionin oikeuden ja erityisesti perustuslain vastaavien määräysten tulkinnan lähteenä.
5. Ennen tämän sopimuksen voimaantuloa aloitettujen hallinnollisten ja oikeudellisten menettelyjen jatkuvuus varmistetaan perustuslain mukaisesti. Näistä menettelyistä vastuussa olevat toimielimet ja elimet toteuttavat tätä varten kaikki aiheelliset toimenpiteet.

*IV-439 artikla***Tiettyjä toimielimiä koskevat siirtymämääräykset**

Siirtymämääräykset, jotka koskevat Euroopan parlamentin kokoonpanoa, määräänemmistön määrittelyä Eurooppa-neuvostossa ja neuvostossa, ne tapaukset mukaan luettuina, joissa kaikki Eurooppa-neuvoston tai neuvoston jäsenet eivät osallistu päätöksentekoon, sekä komission kokoonpanoa unionin ulkoasiainministeri mukaan luettuna, ovat unionin toimielimiä ja elimiä koskevista siirtymämääräyksistä tehdyssä pöytäkirjassa.

IV-440 artikla

Alueellinen soveltamisala

1. Tätä sopimusta sovelletaan Belgian kuningaskuntaan, Tšekin tasavaltaan, Tanskan kuningaskuntaan, Saksan liittotasavaltaan, Viron tasavaltaan, Helleenien tasavaltaan, Espanjan kuningaskuntaan, Ranskan tasavaltaan, Irlantiin, Italian tasavaltaan, Kyproksen tasavaltaan, Latvian tasavaltaan, Liettuan tasavaltaan, Luxemburgin suurherttuakuntaan, Unkarin tasavaltaan, Maltan tasavaltaan, Alankomaiden kuningaskuntaan, Itävallan tasavaltaan, Puolan tasavaltaan, Portugalin tasavaltaan, Slovenian tasavaltaan, Slovakian tasavaltaan, Suomen tasavaltaan, Ruotsin kuningaskuntaan sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneeseen kuningaskuntaan.

2. Tätä sopimusta sovelletaan Guadeloupeen, Ranskan Guayanaan, Martiniqueen, Réunioniin, Azoreihin, Madeiraan ja Kanariansaariin III-424 artiklan mukaisesti.

3. Merentakaisiin maihin ja alueisiin, joista on luettelo liitteessä II, sovelletaan III osan IV osastossa määriteltyä, assosiaatiota koskevaa erityissääntelyä.

Tätä sopimusta ei sovelleta niihin merentakaisiin maihin ja alueisiin, joilla on erityissuhteet Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja joita ei ole edellä mainitussa luettelossa.

4. Tätä sopimusta sovelletaan niihin Euroopassa sijaitseviin alueisiin, joiden suhteista ulkovaltoihin huolehtii jäsenvaltio.

5. Tätä sopimusta sovelletaan Ahvenanmaahan niine poikkeuksineen, jotka oli alun perin mainittu tämän IV-437 artiklan 2 kohdan d alakohdassa tarkoitettussa sopimuksessa ja jotka on otettu Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan, Helleenien tasavallan, Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan sekä Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymissopimuksista ja -asiakirjoista tehdyn pöytäkirjan V osaston 5 jaksoon.

6. Poiketen siitä, mitä 1—5 kohdassa määrätään, noudatetaan seuraavaa:

- a) tätä sopimusta ei sovelleta Färsaariin;
- b) tätä sopimusta sovelletaan Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluviin Akrotirin ja Dhekelian alueisiin Kyproksessa vain siltä osin kuin se on tarpeen IV-437 artiklan 2 kohdan e alakohdassa tarkoitettuun sopimukseen olennaisena osana kuuluvaan liittymisasiakirjaan liitetyssä ja Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan ja Slovakian tasavallan liittymissopimusta ja liittymisasiakirjaa koskevan pöytäkirjan II osan III osastoon sisällytetyssä, Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluvista alueista Kyproksessa tehdyssä pöytäkirjassa N:o 3 alun perin tarkoitettujen sääntelyn täytäntöönpanon varmistamiseksi;
- c) tätä sopimusta sovelletaan Kanaalisaariin ja Mansaareen vain siltä osin kuin se on tarpeen IV-437 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettussa sopimuksessa alun perin tarkoitettujen ja Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan,

Helleenien tasavallan, Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan, Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymissopimuksia ja liittymisasiakirjoja koskevan pöytäkirjan II osaston 3 jaksoon sisällytetyn kyseisiä saaria koskevan sääntelyn täytäntöönpanon varmistamiseksi.

7. Eurooppa-neuvosto voi asianomaisen jäsenvaltion aloitteesta tehdä eurooppapäätöksen, jolla muutetaan 2 ja 3 kohdassa tarkoitettun Tanskan, Ranskan tai Alankomaiden maan tai alueen asemaa unioniin nähden. Eurooppa-neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti komissiota kuultuaan.

IV-441 artikla

Alueelliset liitot

Tämä sopimus ei ole esteenä Belgian ja Luxemburgin eikä Belgian, Luxemburgin ja Alankomaiden välisen alueellisen liiton olemassaololle ja toteuttamiselle siltä osin kuin näiden alueellisten liittojen tavoitteita ei saavuteta mainittua sopimusta soveltamalla.

IV-442 artikla

Pöytäkirjat ja liitteet

Tähän sopimukseen liitetyt pöytäkirjat ja sen liitteet ovat erottamaton osa tätä sopimusta.

IV-443 artikla

Tavanomainen tarkistusmenettely

1. Jäsenvaltion hallitus, Euroopan parlamentti tai komissio voi tehdä neuvostolle ehdotuksia tämän sopimuksen muuttamiseksi. Neuvosto toimittaa nämä ehdotukset Eurooppa-neuvostolle, ja ne annetaan tiedoksi kansallisille parlamenteille.

2. Jos Eurooppa-neuvosto Euroopan parlamenttia ja komissiota kuultuaan tekee yksinkertaisella enemmistöllä ehdotettujen muutosten käsittelemistä puoltavan päätöksen, Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja kutsuu koolle valmistelukunnan, joka koostuu kansallisten parlamenttien, jäsenvaltioiden valtion- tai hallitusten päämiesten, Euroopan parlamentin ja komission edustajista. Institutionaalista muutoksista raha-asiain alalla kuullaan myös Euroopan keskuspankkia. Valmistelukunta tutkii muutosehdotukset ja antaa yhteisymmärryksessä suosituksen 3 kohdassa tarkoitettulle jäsenvaltioiden hallitusten edustajien konferenssille.

Eurooppa-neuvosto voi päättää yksinkertaisella enemmistöllä, Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan, olla kutsumatta valmistelukuntaa koolle, jos muutosten laajuus ei sitä edellytä. Tällöin Eurooppa-neuvosto antaa valtuutuksen jäsenvaltioiden hallitusten edustajien konferenssille.

3. Neuvoston puheenjohtaja kutsuu jäsenvaltioiden hallitusten edustajien konferenssin koolle hyväksymään yhteisellä sopimuksella tähän sopimukseen tehtävät muutokset.

Muutokset tulevat voimaan, kun kaikki jäsenvaltiot ovat ratifioineet ne valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.

4. Jos kahden vuoden kuluttua tämän sopimuksen muuttamisesta tehdyn sopimuksen allekirjoittamisesta neljä viidesosaa jäsenvaltioista on ratifioinut mainitun sopimuksen, mutta ratifiointi tuottaa yhdelle tai useammalle jäsenvaltiolle vaikeuksia, Eurooppa-neuvosto ottaa asian käsiteltäväkseen.

IV-444 artikla

Yksinkertaistettu tarkistusmenettely

1. Kun III osassa määrätään, että neuvosto tekee ratkaisunsa tietyllä alalla tai tietyssä tapauksessa yksimielisesti, Eurooppa-neuvosto voi tehdä eurooppapäätöksen, jonka mukaan neuvosto voi tehdä ratkaisunsa määränemmistöllä tällä alalla tai tässä tapauksessa.

Tätä kohtaa ei sovelleta päätöksiin, joilla on sotilaallista merkitystä tai merkitystä puolustuksen alalla.

2. Kun III osassa määrätään, että neuvosto antaa eurooppalait tai -puitelait erityistä lainsäätämisyjärjestystä noudattaen, Eurooppa-neuvosto voi tehdä eurooppapäätöksen, jonka mukaan nämä lait tai puitelait voidaan hyväksyä tavanomaisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

3. Eurooppa-neuvoston 1 tai 2 kohdan nojalla tekemä aloite toimitetaan kansallisille parlamenteille. Jos kansallinen parlamentti kuuden kuukauden kuluessa aloitteen sille toimittamisesta ilmoittaa vastustavansa aloitetta, 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua eurooppapäätöstä ei tehdä. Jollei aloitetta vastusteta, Eurooppa-neuvosto voi tehdä mainitun päätöksen.

Edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja eurooppapäätöksiä tehdessään Eurooppa-neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti saatuaan Euroopan parlamentin kaikkien jäsentensä enemmistöllä antaman hyväksynnän.

IV-445 artikla

Yksinkertaistettu tarkistusmenettely unionin sisäisten politiikkojen ja toimien osalta

1. Jäsenvaltion hallitus, Euroopan parlamentti tai komissio voi tehdä Eurooppa-neuvostolle ehdotuksia III osassa olevan, unionin sisäisiä politiikkoja ja toimia koskevan III osaston määräysten tarkistamiseksi kokonaan tai osittain.

2. Eurooppa-neuvosto voi tehdä eurooppapäätöksen III osan III osaston määräysten muuttamisesta kokonaan tai osittain. Eurooppa-neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti kuultuaan Euroopan parlamenttia ja komissiota, sekä Euroopan keskuspankkia siltä osin kuin on kysymys rahapolitiikan alaan kuuluvista muutoksista.

Tällainen päätös tulee voimaan, kun jäsenvaltiot ovat hyväksyneet sen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.

3. Edellä 2 kohdassa tarkoitettulla eurooppapäätöksellä ei voida lisätä tässä sopimuksessa unionille annettua toimivaltaa.

IV-446 artikla

Voimassaoloaika

Tämä sopimus on tehty rajoittamattomaksi ajaksi.

IV-447 artikla

Ratifiointi ja voimaantulo

1. Korkeat sopimuspuolet ratifioivat tämän sopimuksen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti. Ratifioimiskirjat talletetaan Italian tasavallan hallituksen huostaan.

2. Tämä sopimus tulee voimaan 1 päivänä marraskuuta 2006, jos kaikki ratifioimiskirjat on talletettu siihen mennessä, tai muussa tapauksessa viimeisen ratifioimiskirjan tallettamista seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä.

IV-448 artikla

Todistusvoimainen teksti ja käännökset

1. Tämä sopimus, joka on laadittu yhtenä kappaleena englannin, espanjan, hollannin, iirin, italian, kreikan, latvian, liettuan, maltan, portugalil, puolan, ranskan, ruotsin, saksan, slovakian, sloveenin, suomen, tanskan, tšekin, unkarin ja viron kielellä, ja jonka jokainen teksti on yhtä todistusvoimainen, talletetaan Italian tasavallan hallituksen arkistoon, ja tämä hallitus toimittaa oikeaksi todistetun jäljennöksen siitä muiden allekirjoittajavaltioiden hallituksille.

2. Tämä sopimus voidaan kääntää myös kaikille niille kielille, joilla jäsenvaltioiden ilmoitusten mukaan on niiden valtiosäännön mukaisesti virallinen asema koko niiden alueella tai osassa sitä. Asianomaiset jäsenvaltiot toimittavat käännösten oikeaksi todistetut jäljennökset tallettaviksi neuvoston arkistoon.

EN FE DE LO CUAL, los plenipotenciarios infrascritos suscriben el presente Tratado
 Na DŮKAZ ČEHOŽ připojili níže podepsaní zplnomocnění zástupci k této smlouvě své podpisy
 TIL BEKRÆFTELSE HERAF har undertegnede befuldmægtigede underskrevet denne traktat
 ZU URKUND DESSEN haben die unterzeichneten Bevollmächtigten ihre Unterschriften unter diesen
 Vertrag gesetzt

SELLE KINNITUSEKS on nimetatud täievolilised esindajad käesolevale lepingule alla kirjutanud

ΕΙΣ ΠΙΣΤΩΣΗ ΤΩΝ ΑΝΩΤΕΡΩ, οι υπογεγραμμένοι πληρεξούσιοι υπέγραψαν την παρούσα Συνθήκη

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned plenipotentiaries have signed this Treaty

EN FOI DE QUOI, les plénipotentiaires soussignés ont apposé leur signature au bas du présent traité

DÁ FHIANÚ SIN, chuir na Lánchumhachtaigh thíos-sínihe a lámh leis an gConradh seo

IN FEDE DI CHE, i plenipotenziari sottoscritti hanno apposto la loro firma in calce al presente
 trattato

TO APLIECINOT, attiecīgi pilnvarotas personas ir parakstījušas šo Līgumu

TAI PALIUDYDAMI šią Sutartį pasirašė toliau nurodyti įgaliotieji atstovai

FENTIEK HITELÉÜL az alulírott meghatalmazottak aláírták ezt a szerződést

B'XIEHDA TA' DAN, il-plenipotenzjarji sottoscritti ffirmaw dan it-Trattat

TEN BLIJKE WAARVAN de ondergetekende gevolmachtigden hun handtekening onder dit verdrag
 hebben gesteld

W DOWÓD CZEGO niżej podpisani pełnomocnicy złożyli swoje podpisy pod niniejszym Traktatem
 EM FÉ DO QUE os plenipotenciários abaixo assinados apuseram as suas assinaturas no final do
 presente Tratado

NA DŮKAZ TOHO dolupodpísaní splnomocnení zástupcovia podpísali túto zmluvu

V POTRDITEV TEGA so spodaj podpisani pooblaščenci podpisali to pogodbo

TÄMÄN VAKUUDEKSI alla mainitut täysivaltaiset edustajat ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen

TILL BEVIS HÄRPÅ har undertecknade befullmäktigade undertecknat detta fördrag

Hecho en Roma, el veintinueve de octubre del dos mil cuatro.

V Římě dne dvacátého devátého října dva tisíce čtyři

Udfærdiget i Rom den niogtyvende oktober to tusind og fire.

Geschehen zu Rom am neunundzwanzigsten Oktober zweitausendundvier.

Kahe tuhande neljanda aasta oktoobrikuu kahekümne üheksandal päeval Roomas

Έγινε στις Ρώμη, στις εικοσι ενέα Οκτωβρίου δύο χιλιάδες τέσσερα.

Done at Rome on the twenty-ninth day of October in the year two thousand and four.

Fait à Rome, le vingt-neuf octobre deux mille quatre.

Arna dhéanamh sa Róimh, an naoú lá fichead de Dheireadh Fómhair sa bhliain dhá mhíle is a
 ceathair

Fatto a Roma, addì ventinove ottobre duemilaquattro.

Romā, divi tūkstoši ceturťā gada divdesmit devīťajā oktobrī

Priimta du tūkstančiai ketvirtų metų spalio dvidešimt devintą dieną Romoje

Kelt Rómában, a kétezer-negyedik év október havának huszonkilencedik napján

Magħmul f'Ruma fid-disa' u ghoxrin jum ta' Ottubru tas-sena elfejn u erbgħa
Gedaan te Rome, de negenentwintigste oktober tweeduizendvier.

Sporządzono w Rzymie dnia dwudziestego dziewiątego października roku dwutysięcznego
czwartego

Feito em Roma, em vinte e nove de Outubro de dois mil e quatro

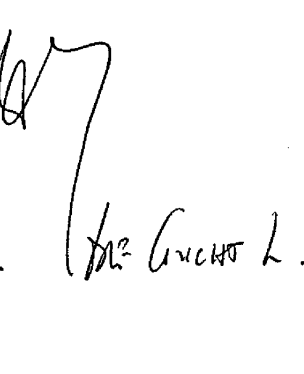
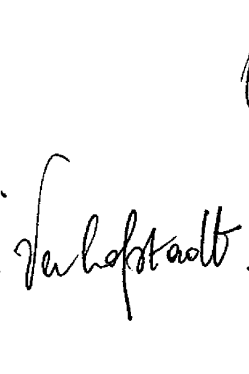

V Ríme dvadsiatehodeviateho oktobra dvetisícštyri

V Rimu, devetindvajsetega oktobra leta dva tisoč štiri

Tehty Roomassa kahdentenäkymmenentenäyhdeksäntenä päivänä lokakuuta vuonna
kaksituhattaneljä.

Som skedde i Rom den tjugonionde oktober tjugohundrafyra.

Pour Sa Majesté le Roi des Belges
Voor Zijne Majesteit de Koning der Belgen
Für Seine Majestät den König der Belgier

Cette signature engage également la Communauté française, la Communauté flamande, la Communauté germanophone, la Région wallonne, la Région flamande et la Région de Bruxelles-Capitale.

Deze handtekening verbindt eveneens de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Diese Unterschrift bindet zugleich die Deutschsprachige Gemeinschaft, die Flämische Gemeinschaft, die Französische Gemeinschaft, die Wallonische Region, die Flämische Region und die Region Brüssel-Hauptstadt.

Za prezidenta České republiky

For Hendes Majestæt Danmarks Dronning

Anders Fogh Rasmussen
Per Rybo Andersen

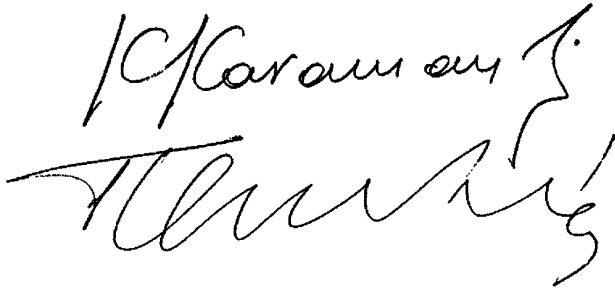
Für den Präsidenten der Bundesrepublik Deutschland

Klaus Kinkel
Jochen Fischer

Eesti Vabariigi Presidendi nimel

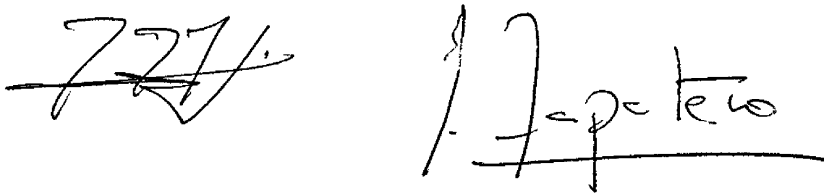
Andrus Part
Lutsep

Για τον Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας

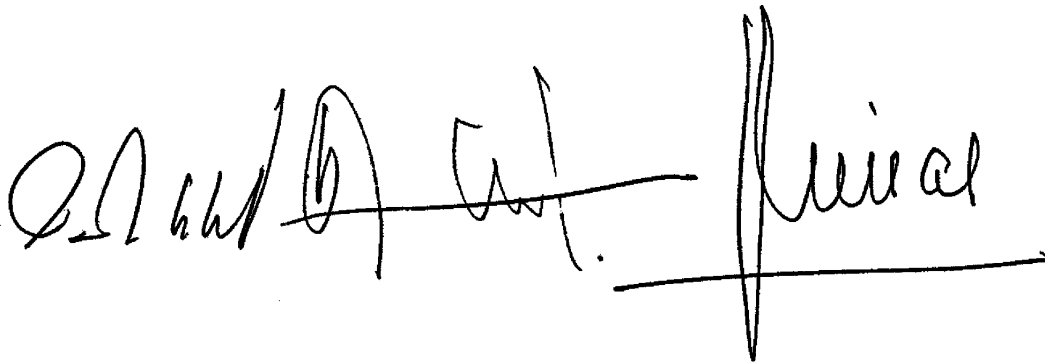
Handwritten signature in Greek script, likely reading "Καραμανλής".

Por Su Majestad el Rey de España

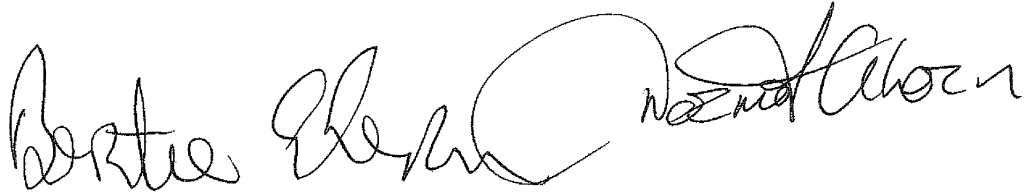
Two handwritten signatures in Spanish script, one appearing to be "Felipe" and the other "Juan Carlos".

Pour le Président de la République française

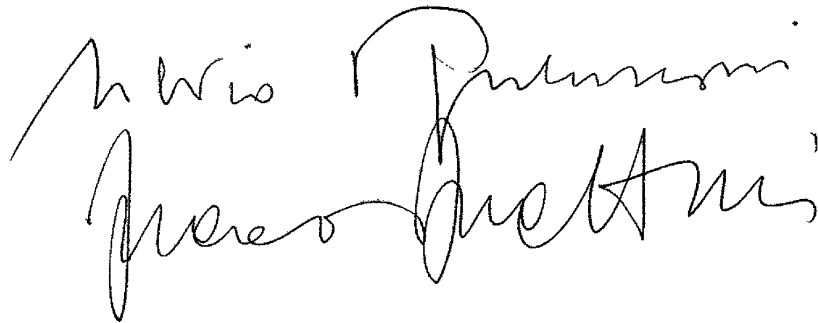
Handwritten signature in French script, likely reading "Jacques Chirac".

Thar ceann Uachtarán na hÉireann
For the President of Ireland

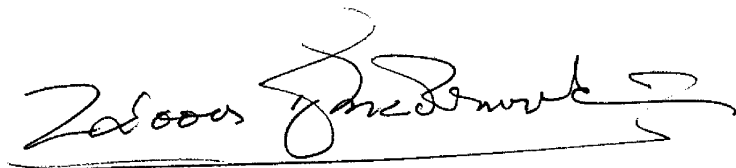
Bertie Ahern

Per il Presidente della Repubblica italiana

Mario Monti

Για τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας

Zsófia Szabó

Stavros

Sopimus Euroopan perustuslaista

205

Latvijas Republikas Valsts prezidentes vārdā

Vaira Vīķe-Freiberga
J. Balle

Lietuvos Respublikos Prezidento vardu

Valdas Adamkus
D. Mikėle

Pour Son Altesse Royale le Grand-Duc de Luxembourg

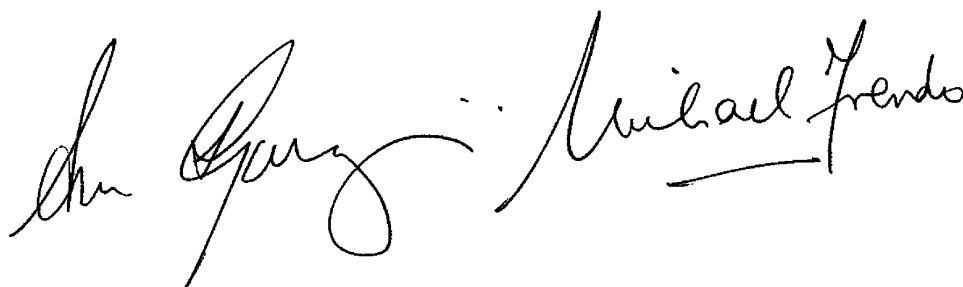
J. Balle

A Magyar Köztársaság Elnöke részéről

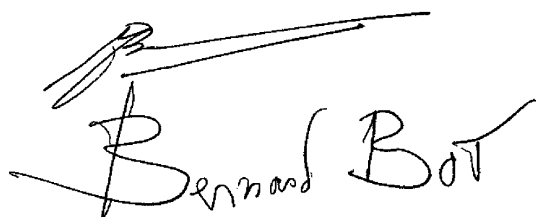
A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized initial 'K' followed by a series of loops and a vertical line at the end.

Għall-President ta' Malta

A handwritten signature in black ink that reads 'Michael Frendo' in a cursive script.

Voor Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden

A handwritten signature in black ink that reads 'Bernard Bot' in a cursive script.

Sopimus Euroopan perustuslaista

207

Für den Bundespräsidenten der Republik Österreich

Adolf Schuster
Kanzler des Bundespräsidenten

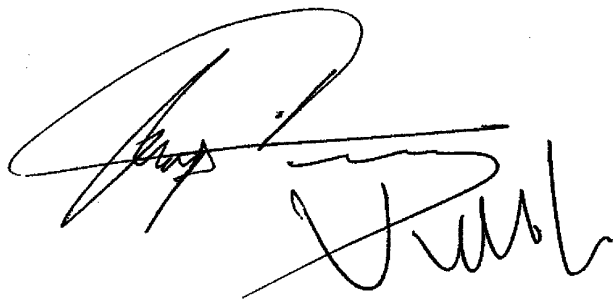
Za Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

Michał
J. K...

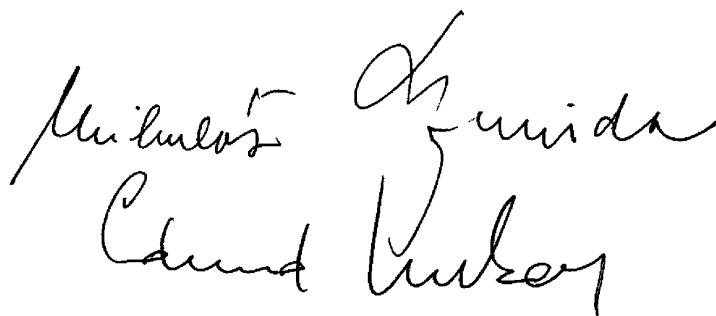
Pelo Presidente da República Portuguesa

António

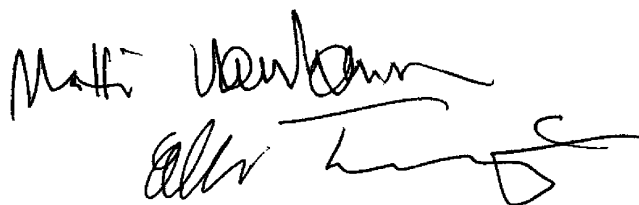
Za predsednika Republike Slovenije

A large, stylized handwritten signature in black ink, consisting of several sweeping loops and a long horizontal stroke.

Za prezidenta Slovenskej republiky

A handwritten signature in black ink, written in a cursive style. The name 'Michal Kováčik' is clearly legible, with 'Kováčik' written on two lines.

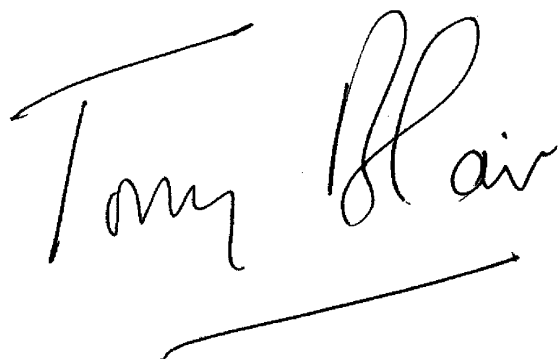
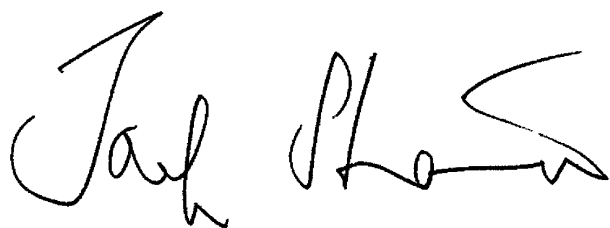
Suomen Tasavallan Presidentin puolesta
För Republiken Finlands President

A handwritten signature in black ink, written in a cursive style. The name 'Matti Vanhanen' is clearly legible, with 'Vanhanen' written on two lines.

För Konungariket Sveriges regering

Handwritten signature in black ink, appearing to be Göran Persson.

For Her Majesty the Queen of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland

Handwritten signature in black ink, appearing to be Tony Blair.Handwritten signature in black ink, appearing to be Jack Straw.

PÖYTÄKIRJAT JA LIITTEET

A. EUROOPAN PERUSTUSLAISTA TEHTYYN SOPIMUKSEEN LIITETYT PÖYTÄKIRJAT

1. PÖYTÄKIRJA KANSALLISTEN PARLAMENTTIEN ASEMASTA EUROOPAN UNIONISSA

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

PALAUTTAVAT MIELEEN, että tapa, jolla kansalliset parlamentit valvovat maansa hallituksen toimintaa unioniin liittyvissä kysymyksissä, on kunkin jäsenvaltion valtiosäännön mukaiseen järjestelmään ja käytäntöön kuuluva asia,

HALUAVAT kannustaa kansallisia parlamenteja osallistumaan entistä enemmän Euroopan unionin toimintaan ja parantaa niiden mahdollisuuksia ilmaista näkemyksensä esityksistä, jotka koskevat lainsäätämisenjärjestyksessä hyväksyttäviä eurooppasäädöksiä, samoin kuin muista niiden kannalta erityisen tärkeistä vaikuttavista asioista,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan perustuslaista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen:

I OSASTO

TIETOJEN ANTAMINEN KANSALLISILLE PARLAMENTEILLE

1 artikla

Komissio toimittaa suoraan kansallisille parlamenteille komission tausta-asiakirjat (vihreät ja valkoiset kirjat sekä tiedonannot) silloin, kun ne julkaistaan. Komissio toimittaa kansallisille parlamenteille myös vuotuisen lainsäädäntöohjelman samoin kuin kaikki muut lainsäädännön suunnittelua tai poliittista strategiaa koskevat asiakirjat samaan aikaan kuin Euroopan parlamentille ja neuvostolle.

2 artikla

Euroopan parlamentille ja neuvostolle osoitetut esitykset lainsäätämisenjärjestyksessä hyväksyttäväiksi eurooppasäädöksiksi toimitetaan kansallisille parlamenteille.

Tässä pöytäkirjassa ilmaisulla ”esitys lainsäätämisenjärjestyksessä hyväksyttäväksi eurooppasäädökseksi” tarkoitetaan komission ehdotuksia, jäsenvaltioiden ryhmän aloitteita, Euroopan parlamentin aloitteita, unionin tuomioistuimen pyyntöjä, Euroopan keskuspankin suosituksia ja Euroopan investointipankin pyyntöjä, joiden tarkoituksena on lainsäätämisenjärjestyksessä hyväksyttävän eurooppasäädöksen antaminen.

Komissio toimittaa siltä lähtöisin olevat esitykset lainsäätämisenjärjestyksessä hyväksyttäväiksi eurooppasäädöksiksi suoraan kansallisille parlamenteille samaan aikaan kuin Euroopan parlamentille ja neuvostolle.

Euroopan parlamentti toimittaa siltä lähtöisin olevat esitykset lainsäätämisenjärjestyksessä hyväksyttäväiksi eurooppasäädöksiksi suoraan kansallisille parlamenteille.

Neuvosto toimittaa jäsenvaltioiden ryhmältä, unionin tuomioistuimelta, Euroopan keskuspankilta tai Euroopan investointipankilta lähtöisin olevat esitykset lainsäätämisenjärjestyksessä hyväksyttäväiksi eurooppasäädöksiksi kansallisille parlamenteille.

3 artikla

Kansalliset parlamentit voivat toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen soveltamisesta tehdyssä pöytäkirjassa määrättyä menettelyä noudattaen toimittaa Euroopan parlamentin puhemiehelle sekä neuvoston ja komission puheenjohtajille perustellun lausunnon siitä, onko esitys lainsäätämisyksityksessä hyväksyttäväksi eurooppasäädökseksi toissijaisuusperiaatteen mukainen.

Kun esitys lainsäätämisyksityksessä hyväksyttäväksi eurooppasäädökseksi on lähtöisin jäsenvaltioiden ryhmältä, neuvoston puheenjohtaja toimittaa esitystä koskevat perustellut lausunnot näiden jäsenvaltioiden hallituksille.

Kun esitys on lainsäätämisyksityksessä hyväksyttäväksi eurooppasäädökseksi on lähtöisin unionin tuomioistuimelta, Euroopan keskuspankilta tai Euroopan investointipankilta, neuvoston puheenjohtaja toimittaa esitystä koskevat perustellut lausunnot asianomaiselle toimielimelle tai elimelle.

4 artikla

Esitys lainsäätämisyksityksessä hyväksyttäväksi eurooppasäädökseksi voidaan ottaa neuvoston esityslistaehdotukseen säädöksen hyväksymistä tai jonkin lainsäädäntömenettelyn yhteydessä tapahtuvaa yhteisen kannan vahvistamista varten aikaisintaan kuuden viikon kuluttua siitä, kun esitys on toimitettu kansallisille parlamenteille unionin virallisilla kielillä. Kiireellisissä tapauksissa tästä voidaan tehdä poikkeus, jonka perustelut esitetään kyseisessä säädöksessä tai neuvoston yhteisessä kannassa. Lukuun ottamatta kiireellisiä, asianmukaisesti perusteltuja tapauksia minkäänlaista lainsäätämisyksityksessä hyväksyttävää eurooppasäädöstä koskevaan esitykseen liittyvää sopimusta ei voida todeta saavutetun näiden kuuden viikon aikana. Lukuun ottamatta kiireellisiä, asianmukaisesti perusteltuja tapauksia kanta voidaan vahvistaa aikaisintaan kymmenen päivän kuluttua siitä, kun esitys lainsäätämisyksityksessä hyväksyttäväksi eurooppasäädökseksi on otettu neuvoston esityslistaehdotukseen.

5 artikla

Neuvoston istuntojen esityslistat ja käsittelyn tulokset, mukaan lukien niiden neuvoston istuntojen pöytäkirjat, joissa on käsitelty esityksiä lainsäätämisyksityksessä hyväksyttäväksi eurooppasäädökseksi, toimitetaan suoraan kansallisille parlamenteille samaan aikaan kuin jäsenvaltioiden hallituksille.

6 artikla

Kun Eurooppa-neuvosto aikoo soveltaa unionin perustuslain IV-444 artiklan 1 tai 2 kohtaa, Eurooppa-neuvoston aloitteesta ilmoitetaan kansallisille parlamenteille vähintään kuusi kuukautta ennen eurooppapäätöksen tekemistä.

7 artikla

Tilintarkastustuomioistuin toimittaa vuosikertomuksensa tiedoksi kansallisille parlamenteille samaan aikaan kuin Euroopan parlamentille ja neuvostolle.

8 artikla

Siinä tapauksessa, että kansallinen parlamenttijärjestelmä ei ole yksikamarinen, 1—7 artiklaa sovelletaan parlamentin muodostaviin kamareihin.

II OSASTO

PARLAMENTTIEN VÄLINEN YHTEISTYÖ

9 artikla

Euroopan parlamentti ja kansalliset parlamentit päättävät yhdessä parlamenttien välisen tehokkaan ja säännöllisen yhteistyön järjestämisestä ja edistämisestä unionissa.

10 artikla

Unionin asioita käsittelevien parlamentaaristen elinten konferenssi voi saattaa aiheellisina pitämänsä näkemykset Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission tietoon. Konferenssi edistää muun muassa kansallisten parlamenttien ja Euroopan parlamentin välistä tietojen ja parhaiden toimintatapojen vaihtoa, myös niiden erityisvaliokuntien välillä. Konferenssi voi myös järjestää parlamenttien välisiä kokouksia tietyistä aiheista, etenkin keskustellakseen yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kysymyksistä, yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka mukaan luettuna. Konferenssin näkemykset eivät sido kansallisia parlamentteja eivätkä määrää ennalta niiden kantaa.

2. PÖYTÄKIRJA TOISSIJAISSUUS- JA SUHTEELLISUUSPERIAATTEEN SOVELTAMISESTA

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

HALUAVAT varmistaa, että päätökset tehdään mahdollisimman lähellä unionin kansalaisia,

OVAT VAKAASTI PÄÄTTÄNEET vahvistaa unionin perustuslain I-11 artiklaan sisältyvien toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen soveltamista koskevat edellytykset sekä perustaa järjestelmän sen valvomiseksi, miten näitä periaatteita sovelletaan,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan perustuslaista tehtyyn sopimukseen:

1 artikla

Kukin toimielin huolehtii jatkuvasti unionin perustuslain I-11 artiklassa määriteltyjen toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen noudattamisesta.

2 artikla

Komissio kuulee laajalti eri tahoja ennen kuin se tekee ehdotuksen lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi eurooppasäädökseksi. Kuulemisissa on tarvittaessa otettava huomioon suunniteltujen toimien alueellinen ja paikallinen ulottuvuus. Poikkeuksellisen kiireellisissä tapauksissa komissio ei järjestä tällaista kuulemistä. Se perustelee tätä koskevan päätöksensä ehdotuksessaan.

3 artikla

Tässä pöytäkirjassa ilmaisulla ”esitys lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi eurooppasäädökseksi” tarkoitetaan komission ehdotuksia, jäsenvaltioiden ryhmän aloitteita, Euroopan parlamentin aloitteita, unionin tuomioistuimen pyyntöjä, Euroopan keskuspankin suosituksia ja Euroopan investointipankin pyyntöjä, joiden tarkoituksena on lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävän eurooppasäädöksen antaminen.

4 artikla

Komissio toimittaa esityksensä lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi eurooppasäädöksiksi sekä muutetut esityksensä jäsenvaltioiden kansallisille parlamenteille samaan aikaan kuin unionin lainsäätäjälle.

Euroopan parlamentti toimittaa esityksensä lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi eurooppasäädöksiksi sekä muutetut esityksensä kansallisille parlamenteille.

Neuvosto toimittaa jäsenvaltioiden ryhmältä, unionin tuomioistuimelta, Euroopan keskuspankilta tai Euroopan investointipankilta lähtöisin olevat esitykset lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi eurooppasäädöksiksi sekä muutetut esitykset jäsenvaltioiden kansallisille parlamenteille.

Euroopan parlamentin lainsäädäntöpäätöslauselmat ja neuvoston kannat toimitetaan kansallisille parlamenteille heti niiden tultua hyväksytyiksi.

5 artikla

Esitykset lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi eurooppasäädöksi perustellaan toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen soveltamisen kannalta. Kaikkiin esityksiin, jotka koskevat lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävää eurooppasäädöstä, olisi liitettävä selvitys, jonka sisältämien yksityiskohtaisten tietojen perusteella toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen noudattamista voidaan arvioida. Selvityksessä olisi esitettävä tietoja, joiden perusteella voidaan arvioida esityksen rahoitusvaikutuksia ja, kun kyse on eurooppapuitelaista, sen vaikutuksia lainsäädäntöön, joka jäsenvaltioiden on pantava täytäntöön, tarvittaessa myös alueelliseen lainsäädäntöön. Syyt, joiden perusteella todetaan, että unionin tavoite voidaan paremmin saavuttaa unionin tasolla, osoitetaan laadullisin, ja aina kun se on mahdollista, määrällisin perustein. Esityksessä lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi eurooppasäädökseksi otetaan huomioon, että unionille, jäsenvaltioiden hallituksille, alueellisille tai paikallisille viranomaisille, taloudellisille toimijoille ja kansalaisille aiheutuvan taloudellisen tai hallinnollisen rasituksen olisi pysyttävä mahdollisimman pienenä ja sen olisi oltava suhteessa tavoitteeseen.

6 artikla

Kansallinen parlamentti tai kansallisen parlamentin kamari voi kuuden viikon kuluessa lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävää eurooppasäädöstä koskevan esityksen toimittamisesta antaa Euroopan parlamentin puhemiehelle sekä neuvoston ja komission puheenjohtajille perustellun lausunnon syistä, joiden perusteella se arvioi, että kyseessä oleva esitys ei ole toissijaisuusperiaatteen mukainen. Kansallisen parlamentin tai kansallisen parlamentin kamarin on tarvittaessa itse järjestettävä lainsäädäntövaltaa käyttävien alueellisten parlamenttien kuuleminen.

Kun esitys lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi eurooppasäädökseksi on lähtöisin jäsenvaltioiden ryhmältä, neuvoston puheenjohtaja toimittaa lausunnon näiden jäsenvaltioiden hallituksille.

Kun esitys lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi eurooppasäädökseksi on lähtöisin unionin tuomioistuimelta, Euroopan keskuspankilta tai Euroopan investointipankilta, neuvoston puheenjohtaja toimittaa lausunnon asianomaiselle toimielimelle tai laitokselle.

7 artikla

Euroopan parlamentti, neuvosto ja komissio tai jäsenvaltioiden ryhmä, unionin tuomioistuin, Euroopan keskuspankki tai Euroopan investointipankki, kun kyse on niiden tekemästä esityksestä lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi, ottavat huomioon kansallisten parlamenttien tai jonkin kansallisen parlamentin kamarin perustellut lausunnot.

Kullakin kansallisella parlamentilla on kaksi ääntä, jotka jakautuvat kansallisen parlamenttijärjestelmän perusteella. Kaksikamarisessa parlamenttijärjestelmässä kummallakin kamarilla on yksi ääni.

Jos vähintään kolmasosa kansallisten parlamenttien toisen kohdan mukaisesta kokonaisuäänimäärästä edustaa sellaisia perusteltuja lausuntoja, joiden mukaan esityksessä lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi eurooppasäädökseksi ei ole noudatettu toissijaisuusperiaatetta, esitystä on tarkasteltava uudelleen. Tarvittava äänien vähimmäismäärä on neljännes, kun on kyse unionin perustuslain vapauden, turvallisuuden ja oikeuden aluetta koskevan III-264 artiklan perusteella tehdystä esityksestä lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi eurooppasäädökseksi.

Tarkasteltuaan esitystä uudelleen komissio tai jäsenvaltioiden ryhmä, unionin tuomioistuin, Euroopan keskuspankki tai Euroopan investointipankki, jos kyse on niiden tekemästä esityksestä lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi eurooppasäädökseksi, voi päättää joko pitää voimassa esityksensä, muuttaa sitä tai peruuttaa sen. Tämä päätös on perusteltava.

8 artikla

Euroopan unionin tuomioistuimella on toimivalta ratkaista kanteet, jotka perustuvat siihen, että lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävässä eurooppasäädöksessä ei ole noudatettu toissijaisuusperiaatetta, ja jotka jäsenvaltiot ovat panneet vireille unionin perustuslain III-365 artiklan määräysten mukaisesti tai jotka ne ovat toimittaneet sille oikeusjärjestyksensä mukaisesti kansallisen parlamenttinsa tai kansallisen parlamenttinsa kamarin puolesta.

Myös alueiden komitea voi panna vireille mainitun artiklan mukaisesti tällaisen kanteen, kun on kyse sellaisista lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävistä eurooppasäädöksistä, joiden hyväksyminen edellyttää unionin perustuslain mukaan sen kuulemista.

9 artikla

Komissio antaa Eurooppa-neuvostolle, Euroopan parlamentille, neuvostolle ja kansallisille parlamenteille vuosittain selvityksen unionin perustuslain I-11 artiklan soveltamisesta. Tämä vuosittainen selvitys lähetetään myös alueiden komitealle ja talous- ja sosiaalikomitealle.

3. PÖYTÄKIRJA EUROOPAN UNIONIN TUOMIOISTUIMEN PERUSSÄÄNNÖSTÄ

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

HALUAVAT vahvistaa unionin perustuslain III-289 artiklassa tarkoitetun Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan perustuslaista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen:

1 artikla

Euroopan unionin tuomioistuimen järjestäytymisessä ja toiminnassa noudatetaan, mitä unionin perustuslaissa, Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksessa (Euratomin perustamissopimus) ja tässä perussäännössä määrätään.

I OSASTO

TUOMARIT JA JULKISASIAMIEHET

2 artikla

Ennen tehtävänsä ryhtymistä kukin tuomari vannoo unionin tuomioistuimen julkisessa istunnossa valan, jonka mukaan hän suorittaa tehtävänsä puolueettomasti ja tunnollisesti eikä ilmaise neuvottelusalaisuuksia.

3 artikla

Tuomareilla on lainkäyttölinen koskemattomuus. Heidän koskemattomuutensa jatkuu heidän tehtävänsä päätyttyä heidän virassaan suorittamiensa toimien osalta, suulliset lausumat ja kirjalliset esitykset mukaan luettuina.

Unionin tuomioistuin voi täysistuntopäätöksellä pidättää koskemattomuuden. Jos päätös koskee unionin yleisen tuomioistuimen tai jonkin erityistuomioistuimen jäsentä, unionin tuomioistuin tekee ratkaisunsa kuultuaan asianomaista tuomioistuinta.

Jos koskemattomuus on pidätetty ja tuomaria vastaan pannaan vireille oikeudenkäynti rikosasiassa, asian voi tutkia vain sellainen jäsenvaltion tuomioistuin, joka on toimivaltainen tuomitsemaan korkeimpien kansallisten tuomioistuinten jäseniä.

Euroopan unionin tuomioistuimen tuomareihin, julkisasiamiehiin, kirjaajiin sekä avustaviin esittelijöihin sovelletaan unionin erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan 11—14 artiklaa sekä 17 artiklaa, sanotun kuitenkin rajoittamatta tuomareiden lainkäyttölistä koskemattomuutta koskevien tämän artiklan ensimmäisen, toisen ja kolmannen kohdan soveltamista.

4 artikla

Tuomareilla ei saa olla poliittista tai hallinnollista tointa.

Tuomarit eivät saa harjoittaa palkallista tai palkatonta ammattitoimintaa, ellei neuvosto anna siihen poikkeustapauksessa erityislupaa yksinkertaisella enemmistöllä tekemällään eurooppapäätöksellä.

Tehtäväänsä ryhtyessään tuomarit antavat juhlallisen vakuutuksen siitä, että he toimikautensa aikana ja sen päätyttyä noudattavat tehtävästään johtuvia velvollisuuksia ja varsinkin osoittavat kunniallisuutta ja pidättyvyyttä, kun heille toimikauden päätyttyä tarjotaan tiettyjä tehtäviä tai etuja.

Unionin tuomioistuin ratkaisee epäselvät tapaukset. Jos päätös koskee unionin yleisen tuomioistuimen tai jonkin erityistuomioistuimen jäsentä, unionin tuomioistuin tekee ratkaisunsa kuultuaan asianomaista tuomioistuinta.

5 artikla

Lukuun ottamatta kuolemantapauksia ja niitä tapauksia, joissa tuomarin tilalle nimitetään toinen tuomari tavallisessa järjestyksessä, tuomarin tehtävä päättyy, kun hän eroaa.

Tuomarin erotessa erokirje osoitetaan unionin tuomioistuimen presidentille toimitettavaksi edelleen neuvoston puheenjohtajalle. Paikka tulee avoimeksi viimeksi mainitusta ilmoituksesta.

Jollei 6 artiklaa sovelleta, tuomari jatkaa tehtävässään, kunnes hänen seuraajansa ryhtyy tehtäväänsä.

6 artikla

Tuomari voidaan vapauttaa tehtävästään taikka häneltä voidaan evätä oikeus eläkkeeseen tai muihin vastaaviin etuuksiin vain, jos unionin tuomioistuimen tuomarit ja julkisasiamiehet katsovat yksimielisesti, ettei hän enää täytä tehtävänsä edellyttämiä vaatimuksia tai siitä johtuvia velvollisuuksia. Tuomari, jota asia koskee, ei saa osallistua asian ratkaisemiseen. Jos asia koskee unionin yleisen tuomioistuimen tai jonkin erityistuomioistuimen jäsentä, unionin tuomioistuin tekee ratkaisunsa kuultuaan asianomaista tuomioistuinta.

Kirjaaja antaa unionin tuomioistuimen päätöksen tiedoksi Euroopan parlamentin puhemiehelle ja komission puheenjohtajalle sekä ilmoittaa päätöksestä neuvoston puheenjohtajalle.

Jos tuomari vapautetaan tehtävästään tällaisella päätöksellä, paikka tulee avoimeksi viimeksi mainitusta ilmoituksesta.

7 artikla

Jos tuomarin tehtävä päättyy kesken hänen toimikautensa, jäljellä olevaksi toimikaudeksi nimitetään toinen tuomari.

8 artikla

Mitä 2—7 artiklassa määrätään, sovelletaan julkisasiamiehiin.

II OSASTO

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN ORGANISAATIO

9 artikla

Osa tuomareista vaihtuu joka kolmas vuosi. Tämä koskee vuoroin kolmeatoista ja vuoroin kahtatoista tuomaria.

Osa julkisasiamiehistä vaihtuu joka kolmas vuosi. Tämä koskee joka kerran neljää julkisasiamiestä.

10 artikla

Kirjaaja vannoo unionin tuomioistuimessa valan, jonka mukaan hän suorittaa tehtävänsä puolueettomasti ja tunnollisesti eikä ilmaise neuvottelusalaisuuksia.

11 artikla

Unionin tuomioistuin järjestää kirjaajalle sijaisen tapauksissa, joissa hän on estynyt.

12 artikla

Unionin tuomioistuimen yhteydessä on sen tehtävien hoitamista varten virkamiehiä ja muuta henkilöstöä. He ovat kirjaajan alaisia presidentin valvonnassa.

13 artikla

Eurooppalailla voidaan säätää avustavien esittelijöiden nimittämisestä ja vahvistaa heitä koskevat henkilöstösäännöt. Laki annetaan unionin tuomioistuimen pyynnöstä. Avustavia esittelijöitä voidaan työjärjestyksessä määrätyn edellytyksin pyytää osallistumaan unionin tuomioistuimen käsiteltävänä olevien asiain valmisteluun ja työskentelemään yhdessä esittelevän tuomarin kanssa.

Neuvosto nimittää yksinkertaisella enemmistöllä tekemällään eurooppapäätöksellä avustavat esittelijät, jotka valitaan henkilöistä, joiden riippumattomuus on kiistaton ja joilla on tarvittava lainopillinen pätevyys. He vannovat unionin tuomioistuimessa valan, jonka mukaan he suorittavat tehtävänsä puolueettomasti ja tunnollisesti eivätkä ilmaise neuvottelusalaisuuksia.

14 artikla

Tuomarit, julkisasiamiehet ja kirjaaja ovat velvollisia asumaan unionin tuomioistuimen kotipaikkakunnalla.

15 artikla

Unionin tuomioistuin hoitaa tehtäviään pysyvästi. Se vahvistaa lomakausiensa pituuden ottaen aiheellisella tavalla huomioon tehtäviensä asettamat vaatimukset.

16 artikla

Unionin tuomioistuin perustaa keskuudestaan kolmen ja viiden tuomarin jaostoja. Tuomarit valitsevat keskuudestaan jaostojen puheenjohtajat. Viiden tuomarin jaostojen puheenjohtajat valitaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Puheenjohtajan tehtävään voidaan valita sama henkilö kerran uudelleen.

Suureen jaostoon kuuluu yksitoista tuomaria. Suuren jaoston puheenjohtajana toimii tuomioistuimen presidentti. Suureen jaostoon kuuluvat lisäksi viiden tuomarin jaostojen puheenjohtajat ja muut työjärjestyksen ehtojen mukaisesti siihen nimetyt tuomarit.

Unionin tuomioistuin kokoontuu suurena jaostona, jos oikeudenkäynnissä asianosaisena oleva jäsenvaltio tai unionin toimielin pyytää sitä.

Unionin tuomioistuin kokoontuu täysistunnossa, jos sen käsiteltäväksi saatetaan asia unionin perustuslain III-335 artiklan 2 kohdan, III-347 artiklan toisen kohdan, III-349 artiklan tai III-385 artiklan 6 kohdan mukaisesti.

Lisäksi unionin tuomioistuin voi julkisasiamiestä kuultuaan päättää antaa käsiteltäväkseen saatetun asian täysistunnon ratkaistavaksi, jos se pitää kyseistä asiaa poikkeuksellisen merkittävänä.

17 artikla

Unionin tuomioistuimen päätökset ovat päteviä vain, kun asian käsittelyyn osallistuu pariton määrä sen tuomareista.

Kolmen tai viiden tuomarin jaostojen päätökset ovat päteviä vain, kun asian käsittelyyn osallistuu kolme tuomaria.

Suuren jaoston päätökset ovat päteviä vain, kun asian käsittelyyn osallistuu yhdeksän tuomaria.

Unionin tuomioistuimen täysistunnossa tekemät päätökset ovat päteviä vain, kun asian käsittelyyn osallistuu yksitoista tuomaria.

Jos jonkin jaoston tuomari on estynyt, toisen jaoston tuomari voidaan kutsua osallistumaan asian käsittelyyn työjärjestyksessä määrätyin edellytyksin.

18 artikla

Tuomari tai julkisasiamies ei saa osallistua asian käsittelyyn, jos hän on aikaisemmin ollut asiassa asiamiehenä, avustajana tai asianosaisen edustajana taikka jos hänet on kutsuttu antamaan asiassa lausuma jonkin tuomioistuimen tai tutkintalautakunnan jäsenenä tai muussa ominaisuudessa.

Jos tuomari tai julkisasiamies jostakin erityisestä syystä katsoo, että hänen ei tulisi osallistua ratkaisuun tai käsittelyyn tietyssä asiassa, hänen on ilmoitettava siitä presidentille. Jos presidentti katsoo, että tuomarin tai julkisasiamiehen ei jostakin erityisestä syystä tulisi osallistua käsittelyyn tai ratkaisuun tietyssä asiassa, hänen on ilmoitettava tästä asianomaiselle.

Unionin tuomioistuin ratkaisee tämän artiklan soveltamisessa ilmenevät ongelmat.

Asianosainen ei voi pyytää unionin tuomioistuimen tai jonkin sen jaoston kokoonpanon muuttamista tuomarin kansalaisuuden takia tai sen perusteella, että unionin tuomioistuimessa tai jossain sen jaostossa ei ole tuomaria, jolla olisi sama kansalaisuus kuin hänellä.

III OSASTO

ASIAN KÄSITTELY UNIONIN TUOMIOISTUIMESSA

19 artikla

Unionin tuomioistuimessa jäsenvaltioita ja unionin toimielimiä edustaa kutakin asiaa varten määrätty asiamies. Asiamiehellä voi olla apunaan avustaja tai asianajaja.

Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen muita sopimuspuolia kuin jäsenvaltioita sekä kyseisessä sopimuksessa tarkoitettua Euroopan vapaakauppaliiton (EFTA) valvontaviranomaista edustetaan samalla tavoin.

Muiden asianosaisten edustajan on oltava asianajaja.

Vain asianajaja, jolla on oikeus esiintyä jonkin jäsenvaltion tai jonkin Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen sopimuspuolena olevan valtion tuomioistuimessa, voi edustaa tai avustaa jotain asianosaista unionin tuomioistuimessa.

Asiamiehillä, avustajilla ja asianajajilla on unionin tuomioistuimessa esiintyessään työjärjestyksessä määrättyin edellytyksin ne oikeudet ja vapaudet, jotka ovat tarpeen, jotta he voivat hoitaa tehtävänsä riippumattomina.

Unionin tuomioistuimella on työjärjestyksessä määrättyin edellytyksin esiintyvien avustajien ja asianajajien osalta samat toimivaltuudet kuin tuomioistuimilla yleensä.

Jos korkeakoulujen opettajilla on sen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, jonka kansalaisia he ovat, oikeus esiintyä tuomioistuimessa asiamiehenä, heillä on unionin tuomioistuimessa samat oikeudet kuin tämän artiklan nojalla on asianajajilla.

20 artikla

Käsittely unionin tuomioistuimessa jakaantuu kirjalliseen ja suulliseen vaiheeseen.

Kirjallisessa käsittelyssä asianosaisille sekä niille unionin toimielimille, elimille ja laitoksille, joiden toimet ovat riidan kohteena, annetaan tiedoksi kannekirjelmät, kirjelmät, vastineet, huomautukset sekä niihin mahdollisesti annetut vastaukset samoin kuin kaikki kirjallinen todistusaineisto ja muut asiakirjat, joihin vedotaan, taikka niiden oikeiksi todistetut jäljennökset.

Kirjaaja toimittaa tiedoksiannot työjärjestyksessä määrättyllä tavalla ja siinä määrättyssä määräajassa.

Suullisessa käsittelyssä luetaan esittelevän tuomarin kertomus, ja unionin tuomioistuin kuulee asiamiehiä, avustajia ja asianajajia samoin kuin julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksen sekä tarvittaessa kuulee todistajia ja asiantuntijoita.

Jos unionin tuomioistuin katsoo, että asiassa ei tule esiin uutta oikeuskysymystä, se voi päättää julkisasiamiestä kuultuaan, että asia ratkaistaan ilman julkisasiamiehen ratkaisuehdotusta.

21 artikla

Asia pannaan vireille unionin tuomioistuimessa kirjaajalle osoitetulla kirjallisella kanteella. Kanteessa on mainittava kantajan nimi ja kotipaikka sekä sen allekirjoittaneen asema, asianosainen tai asianosaiset, jota tai joita vastaan kanne on nostettu, riidan kohde, vaatimukset sekä yhteenveto seikoista, joihin kanne perustuu.

Kanteeseen on tarvittaessa liitettävä säädös, jonka mitättömäksi julistamista pyydetään tai, unionin perustuslain III-367 artiklassa tarkoitettu tapauksessa, asiakirjat, joista ilmenee, minä päivänä mainitussa artiklassa tarkoitettu kehoitus on annettu tai esitetty. Jos näitä asiakirjoja ei ole liitetty kanteeseen, kirjaaja kehottaa asianosaista toimittamaan asiakirjat kohtuullisessa ajassa; kanna ei tällöin jätetä tutkimatta, vaikka asiakirjat toimitetaan vasta asian vireillepanoa koskevan määräajan päätyttyä.

22 artikla

Euratomin perustamissopimuksen 18 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa asia pannaan vireille unionin tuomioistuimessa kirjaajalle osoitetulla kanteella. Kanteessa on mainittava kantajan nimi ja kotipaikka sekä sen allekirjoittajan asema, tiedot päätöksestä, jota vastaan kanne on nostettu, vastapuolten nimet, riidan kohde, vaatimukset sekä yhteenveto seikoista, joihin kanne perustuu.

Kanteeseen on liitettävä oikeaksi todistettu jäljennös siitä välityslautakunnan päätöksestä, johon kanne kohdistuu.

Jos unionin tuomioistuin hylkää kanteen, välityslautakunnan päätöksestä tulee lopullinen.

Jos unionin tuomioistuin julistaa välityslautakunnan päätöksen mitättömäksi, käsittely välityslautakunnassa voidaan jonkun asianosaisena olevan pyynnöstä tarvittaessa aloittaa uudelleen. Välityslautakunta on sidottu unionin tuomioistuimen ratkaisuun oikeudellisista kysymyksistä.

23 artikla

Unionin perustuslain III-369 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa jäsenvaltion tuomioistuin ilmoittaa unionin tuomioistuimelle päätöksestään, jolla se lykkää asian käsittelyä ja saattaa asian unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi. Unionin tuomioistuimen kirjaaja antaa sen jälkeen päätöksen tiedoksi asianosaisille, jäsenvaltioille ja komissiolle sekä unionin sille toimielimelle, elimelle tai laitokselle, joka on hyväksynyt toimen, jonka pätevyys tai tulkinta on riidan kohteena.

Kahden kuukauden kuluessa tästä tiedoksiannosta asianosaisilla, jäsenvaltioilla, komissiolla ja tarvittaessa unionin sillä toimielimellä, elimellä tai laitoksella, joka on hyväksynyt säädöksen, jonka pätevyys tai tulkinta on riidan kohteena, on oikeus toimittaa unionin tuomioistuimelle kirjelmää ja kirjallisia huomautuksia.

Unionin tuomioistuimen kirjaaja antaa lisäksi jäsenvaltion tuomioistuimen päätöksen tiedoksi Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen muille sopimuspuolille kuin jäsenvaltioille sekä kyseisessä sopimuksessa tarkoitetulle EFTAn valvontaviranomaiselle, jotka, jos on kyse jostain sopimuksen soveltamisalasta, voivat kahden kuukauden kuluessa tiedoksiannosta toimittaa unionin tuomioistuimelle kirjelmiä ja kirjallisia huomautuksia. Tätä kohtaa ei sovelleta Euratomin perustamissopimuksen soveltamisalaan kuuluviin kysymyksiin.

Jos tiettyä alaa koskevassa neuvoston ja yhden tai useamman kolmannen valtion välillä tehdyssä sopimuksessa määrätään, että kolmansilla valtioilla on oikeus esittää kirjelmiä tai kirjallisia huomautuksia siinä tapauksessa, että jonkin jäsenvaltion tuomioistuin esittää unionin tuomioistuimelle kyseisen sopimuksen soveltamisalaan kuuluvan ennakkoratkaisukysymyksen, kansallisen tuomioistuimen päätös, joka sisältää tällaisen kysymyksen, annetaan tiedoksi myös asianomaisille kolmansille valtioille, jotka voivat toimittaa unionin tuomioistuimelle kirjelmiä tai kirjallisia huomautuksia kahden kuukauden kuluessa tästä tiedoksiannosta.

24 artikla

Unionin tuomioistuin voi vaatia asianosaisia toimittamaan kaikki sen haluamat asiakirjat ja antamaan kaikki sen haluamat tiedot. Jos asianosainen kieltäytyy, unionin tuomioistuin toteaa tämän.

Unionin tuomioistuin voi vaatia myös niitä jäsenvaltioita ja unionin toimielimiä, elimiä tai laitoksia, jotka eivät ole oikeudenkäynnissä asianosaisia, antamaan kaikki tiedot, joita unionin tuomioistuin pitää oikeudenkäynnin kannalta tarpeellisina.

25 artikla

Unionin tuomioistuin voi milloin tahansa antaa valitsemalleen henkilölle, yhteisölle, viranomaiselle, komitealle tai elimelle tehtäväksi asiantuntijalausannon antamisen.

26 artikla

Todistajia voidaan kuulla siten kuin työjärjestyksessä määrätään.

27 artikla

Todistajan niskoittellessa unionin tuomioistuimella on tuomioistuimille yleensä kuuluvat toimivaltuudet, ja se voi tuomita maksuseuraamuksen siten kuin sen työjärjestyksessä määrätään.

28 artikla

Todistajia ja asiantuntijoita voidaan kuulla valan nojalla siten, että he vannovat valan unionin tuomioistuimen työjärjestyksessä määrättyä kaavaa noudattaen taikka todistajan tai asiantuntijan kansallisessa lainsäädännössä säädetyllä tavalla.

29 artikla

Unionin tuomioistuin voi määrätä, että todistajaa tai asiantuntijaa kuullaan hänen kotipaikkansa oikeusviranomaisessa.

Määräys lähetetään unionin tuomioistuimen työjärjestyksen määräysten mukaisesti täytäntöön pantavaksi toimivaltaiselle oikeusviranomaiselle. Oikeusapupyynnön täytäntöönpanon yhteydessä laaditut asiakirjat palautetaan unionin tuomioistuimelle samojen määräysten mukaisesti.

Unionin tuomioistuin vastaa kustannuksista, jollei se aiheellisissa tapauksissa määrää niitä asianosaisten vastattavaksi.

30 artikla

Kukin jäsenvaltio käsittelee todistajan tai asiantuntijan väärää valaa samalla tavoin kuin tekoa, joka on tapahtunut riita-asioita käsittelevässä kyseisen jäsenvaltion tuomioistuimessa. Unionin tuomioistuimen ilmoituksesta asianomaisen jäsenvaltion on saatettava tekijä syytteeseen toimivaltaisessa kansallisessa tuomioistuimessa.

31 artikla

Istunto on julkinen, jollei unionin tuomioistuin erityisin perustein viran puolesta tai asianosaisten pyynnöstä toisin päättä.

32 artikla

Käsittelyn aikana unionin tuomioistuin voi kuulla asiantuntijoita, todistajia ja asianosaisia henkilökohtaisesti. Viimeksi mainitut voivat kuitenkin esiintyä vain edustajien kautta.

33 artikla

Jokaisesta istunnosta pidetään pöytäkirjaa, jonka presidentti ja kirjaaja allekirjoittavat.

34 artikla

Presidentti vahvistaa asialuettelon.

35 artikla

Unionin tuomioistuimen neuvottelut ovat salaisia ja pysyvät sellaisina.

36 artikla

Tuomiot perustellaan. Niissä mainitaan asian ratkaisemiseen osallistuneiden tuomareiden nimet.

37 artikla

Presidentti ja kirjaaja allekirjoittavat tuomiot. Ne luetaan julkisessa istunnossa.

38 artikla

Unionin tuomioistuin päättää oikeudenkäyntikuluista.

39 artikla

Unionin tuomioistuimen presidentti voi yksinkertaistetussa menettelyssä, jossa voidaan tarpeellisessa määrin poiketa eräistä tämän perussäännön määräyksistä ja josta määrätään työjärjestyksessä, ratkaista vaatimukset, jotka koskevat täytäntöönpanon lykkäämistä unionin perustuslain III-379 artiklan 1 kohdan ja Euratomin perustamissopimuksen 157 artiklan mukaisesti, unionin perustuslain III-379 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua päätöstä väliin tai täytäntöönpanon lykkäämistä unionin perustuslain III-401 neljännen kohdan tai Euratomin perustamissopimuksen 164 artiklan kolmannen kohdan mukaisesti.

Presidentin ollessa estynyt hänen sijaisenaan on toinen tuomari siten kuin työjärjestyksessä määrätään.

Presidentin tai hänen sijaisensa asiassa antama ratkaisu on väliaikainen, eikä se millään tavoin vaikuta unionin tuomioistuimen pääasiassa tekemään ratkaisuun.

40 artikla

Jäsenvaltiot ja unionin toimielimet voivat olla väliintulijoina unionin tuomioistuimessa vireillä olevissa asioissa.

Tämä oikeus on myös unionin elimillä ja laitoksilla sekä kaikilla muilla, jotka pystyvät osoittamaan, että unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetun asian ratkaisu koskee niiden etua tai heidän etuaan. Luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt eivät voi olla väliintulijoina jäsenvaltioiden keskinäisissä asioissa, unionin toimielimien keskinäisissä asioissa eikä jäsenvaltioiden ja unionin toimielimien välisissä asioissa.

Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen muut sopimuspuolet kuin jäsenvaltiot sekä kyseisessä sopimuksessa tarkoitettu EFTAn valvontaviranomainen, voivat olla väliintulijoina unionin tuomioistuimessa vireillä olevissa asioissa, jos on kyse jostain tämän sopimuksen soveltamisalaa kuuluvasta asiasta, sanotun kuitenkin rajoittamatta toisen kohdan soveltamista.

Väliintulohakemuksessa saadaan esittää vain jonkun asianosaisen vaatimuksia tukevia vaatimuksia.

41 artikla

Jos oikeassa järjestyksessä haastettu vastaaja ei anna kirjallista vastinetta, asiassa annetaan yksipuolinen tuomio. Asian uudelleenkäsittelyä voidaan vaatia kuukauden kuluessa tuomion tiedoksi antamisesta. Vaatimus asian uudelleenkäsittelystä ei lykkää yksipuolisen tuomion täytäntöönpanoa, ellei unionin tuomioistuin päättää toisin.

42 artikla

Jäsenvaltiot, unionin toimielimet, elimet ja laitokset sekä muut luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt voivat työjärjestyksessä määrätyissä tapauksissa ja siinä määrätyin edellytyksin kolmansina osapuolina vaatia asian käsittelemistä uudelleen, jos tuomio on annettu asianomaisia kuulematta ja loukkaa näiden oikeuksia.

43 artikla

Jos tuomio on epäselvä sisällöltään tai ulottuvuudeltaan, unionin tuomioistuin tulkitsee sitä sellaisen asianosaisen tai unionin toimielimen pyynnöstä, joka osoittaa sen koskevan etuaan.

44 artikla

Hakemus tuomion purkamiseksi ja asian ottamiseksi uudelleen unionin tuomioistuimessa käsiteltäväksi voidaan tehdä vain, jos tietoon tulee merkitykseltään ratkaiseva tosiseikka, joka ei ole ollut unionin tuomioistuimen eikä uutta käsittelyä pyytävän asianosaisen tiedossa tuomiota annettaessa.

Uusi käsittely aloitetaan unionin tuomioistuimen päätöksellä, jossa nimenomaisesti todetaan, että on olemassa uusi tosiseikka, sekä katsotaan, että tosiseikka on luonteeltaan sellainen, että se edellyttää uutta käsittelyä, ja hakemukseen voidaan tällä perusteella suostua.

Purkuhakemusta ei voida tehdä sen jälkeen kun tuomion antamisesta on kulunut kymmenen vuotta.

45 artikla

Työjärjestyksessä määrätään määräaikojen pidentämisestä pitkien etäisyyksien vuoksi.

Määräajan päättyminen ei johda oikeudenmenetyksiin, jos se, jota asia koskee, osoittaa ennalta arvaamattomien seikkojen tai ylivoimaisen esteen olemassa olon.

46 artikla

Vanhentumisaika sopimussuhteen ulkopuolista unionin vastuuta koskevissa asioissa on viisi vuotta tapahtumasta, johon korvausvelvollisuus perustuu. Vanhentumisaika keskeytyy, jos asia pannaan vireille unionin tuomioistuimessa tai jos vahinkoa kärsinyt sitä ennen esittää asiassa vaatimuksen asianomaiselle unionin toimielimelle. Viimeksi mainitussa tapauksessa asia on pantava vireille unionin perustuslain III-365 artiklan mukaisesti kahden kuukauden kuluessa. Tarvittaessa sovelletaan III-367 artiklan toisen kohdan määräyksiä.

Tätä artiklaa sovelletaan myös sopimussuhteen ulkopuolista Euroopan keskuspankin vastuuta koskeviin asioihin.

IV OSASTO

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN

47 artikla

Tämän perussäännön 9 artiklan ensimmäistä kohtaa, 14 ja 15 artiklaa, 17 artiklan ensimmäistä, toista, neljättä ja viidettä kohtaa ja 18 artiklaa sovelletaan unionin yleiseen tuomioistuimeen ja sen jäseniin.

Tämän perussäännön 10, 11 ja 14 artiklaa sovelletaan soveltuvin osin unionin yleisen tuomioistuimen kirjaajaan.

48 artikla

Unionin yleisessä tuomioistuimessa on 25 tuomaria.

49 artikla

Unionin yleisen tuomioistuimen jäseniä voidaan kutsua hoitamaan julkisasiamiehen tehtäviä.

Julkisasiamiesten tehtävänä on täysin puolueettomina ja riippumattomina esittää julkisessa istunnossa perustellut ratkaisuehdotukset unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetuissa asioissa avustaakseen unionin yleistä tuomioistuinta sille kuuluvassa tehtävässä.

Asioiden valintaperusteet sekä yksityiskohtaiset säännöt julkisasiamiesten nimeämisestä vahvistetaan unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksessä.

Unionin yleisen tuomioistuimen jäsen, joka on kutsuttu toimimaan julkisasiamiehenä asiassa, ei voi osallistua tämän asian ratkaisemiseen.

50 artikla

Unionin yleinen tuomioistuin kokoontuu kolmen tai viiden tuomarin jaostoissa. Tuomarit valitsevat keskuudestaan jaostojen puheenjohtajat. Viiden tuomarin jaostojen puheenjohtajat valitaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Puheenjohtajan tehtävään voidaan valita sama henkilö kerran uudelleen.

Työjärjestyksessä määrätään jaostojen kokoonpanosta ja asioiden jakamisesta jaostoille. Tietyissä tapauksissa, joista määrätään työjärjestyksessä, unionin yleinen tuomioistuin voi kokoontua täysistunnossa tai yhden tuomarin kokoonpanossa.

Työjärjestyksessä voidaan myös määrätä, että unionin yleinen tuomioistuin kokoontuu suurena jaostona niissä tapauksissa ja niillä ehdoilla, jotka on määritelty työjärjestyksessä.

51 artikla

Unionin perustuslain III-358 artiklan 1 kohdassa esitetystä säännöstä poiketen unionin tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvat unionin perustuslain III-365 ja III-367 artiklassa tarkoitetut jäsenvaltion nostamat kanteet, jotka kohdistuvat

a) Euroopan parlamentin tai neuvoston taikka näiden toimielinten yhdessä antamaan säädökseen tai ratkaisun tekemistä koskevaan laiminlyöntiin, lukuun ottamatta seuraavia:

- eurooppapäätökset, jotka neuvosto tekee unionin perustuslain III-168 artiklan 2 kohdan kolmannen alakohdan nojalla,
- neuvoston säädökset, jotka annetaan unionin perustuslain III-315 artiklassa tarkoitetun kaupan turvaamista koskevan neuvoston säädöksen nojalla,
- neuvoston säädökset, jotka annetaan unionin perustuslain I-37 artiklan 2 kohdan mukaista täytäntöönpanovaltaa käytettäessä;

- b) komission perustuslain III-420 artiklan 1 kohdan nojalla antamaan säädökseen tai kyseiseen kohtaan perustuvan ratkaisun tekemistä koskevaan laiminlyöntiin.

Unionin tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvat samoin mainituissa artikloissa tarkoitettut yhteisön toimielimen nostamat kanteet, jotka kohdistuvat Euroopan parlamentin, neuvoston tai näiden kahden toimielimen yhdessä antamaan tai komission antamaan säädökseen taikka ratkaisun tekemistä koskevaan laiminlyöntiin samoin kuin toimielimen kanteet, jotka kohdistuvat Euroopan keskuspankin antamaan säädökseen tai ratkaisun tekemistä koskevaan laiminlyöntiin.

52 artikla

Unionin tuomioistuimen presidentti ja unionin yleisen tuomioistuimen presidentti vahvistavat yhteisymmärryksessä yksityiskohtaiset säännöt siitä, miten unionin tuomioistuimen virkamiehet ja sen muu henkilöstö ovat unionin yleisen tuomioistuimen käytettävissä tämän toiminnan varmistamiseksi. Tiedetyt virkamiehet tai muuhun henkilöstöön kuuluvat ovat unionin yleisen tuomioistuimen kirjaajan alaisia unionin yleisen tuomioistuimen presidentin valvonnassa.

53 artikla

Asian käsittelystä unionin yleisessä tuomioistuimessa määrätään III osastossa.

Asian käsittelyä unionin yleisessä tuomioistuimessa koskevia täsmentäviä ja täydentäviä määräyksiä annetaan tarvittaessa sen työjärjestyksessä. Työjärjestyksessä voidaan poiketa 40 artiklan neljännessä kohdasta sekä 41 artiklasta, jotta niiden riita-asioiden erityispiirteet, jotka kuuluvat henkisen omaisuuden alaan, voidaan ottaa huomioon.

Poiketen siitä, mitä 20 artiklan neljännessä kohdassa määrätään, julkisasiamies voi esittää perustellut ratkaisuehdotuksensa kirjallisesti.

54 artikla

Jos unionin yleiselle tuomioistuimelle osoitettu hakemus tai muu asian käsittelyyn liittyvä asiakirja on erehdyksessä toimitettu unionin tuomioistuimen kirjaajalle, tämä toimittaa sen välittömästi unionin yleisen tuomioistuimen kirjaajalle; samoin jos unionin tuomioistuimelle osoitettu hakemus tai muu asian käsittelyyn liittyvä asiakirja on erehdyksessä toimitettu unionin yleisen tuomioistuimen kirjaajalle, tämä toimittaa sen välittömästi unionin tuomioistuimen kirjaajalle.

Jos unionin yleinen tuomioistuin katsoo, ettei sillä ole toimivaltaa ratkaista unionin tuomioistuimen toimivaltaan kuuluvaa asiaa, se siirtää asian unionin tuomioistuimelle. Samoin jos unionin tuomioistuin katsoo asian kuuluvan unionin yleiselle tuomioistuimelle, se siirtää asian unionin yleiselle tuomioistuimelle, joka ei tällöin voi katsoa, ettei sillä ole toimivaltaa kyseisessä asiassa.

Jos unionin tuomioistuimen ja unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi on saatettu asiat, joilla on sama kohde tai jotka koskevat samaa tulkintakysymystä taikka joissa kyse on saman säädöksen pätevydestä, unionin yleinen tuomioistuin voi asianosaisia kuultuaan lykätä asian käsittelyn, tai, jos on kyse unionin perustuslain III-365 artiklan tai Euratomin perustamissopimuksen 146 artiklan nojalla vireille pannuista kanteista, jättää asian tutkimatta, jotta unionin tuomioistuin voi antaa ratkaisunsa näiden kanteiden johdosta. Myös unionin tuomioistuin voi samoin edellytyksin päättää lykätä sen käsiteltäväksi saatetun asian käsittelyä. Tällöin asian käsittelyä unionin yleisessä tuomioistuimessa jatketaan.

Jos jäsenvaltio ja toimielin vaativat saman säädöksen kumoamista, unionin yleinen tuomioistuin jättää asian tutkimatta, jotta unionin tuomioistuin voi antaa ratkaisunsa näiden kanteiden johdosta.

55 artikla

Unionin yleisen tuomioistuimen kirjaaja antaa unionin yleisen tuomioistuimen lopulliset päätökset sekä päätökset, joilla tehdään vain osittainen asiaratkaisu taikka joilla ratkaistaan väite toimivallan puuttumisesta tai siitä, että asia on jätettävä ottamatta tutkittavaksi, tiedoksi kaikille asianosaisille samoin kuin kaikille jäsenvaltioille ja unionin toimielimille, vaikka nämä eivät olisi olleet asiassa väliintulijana unionin yleisessä tuomioistuimessa.

56 artikla

Unionin yleisen tuomioistuimen lopullisiin päätöksiin sekä päätöksiin, joilla tehdään vain osittainen asiaratkaisu taikka joilla ratkaistaan väite toimivallan puuttumisesta tai siitä, että asia on jätettävä tutkittavaksi ottamatta, voidaan hakea muutosta unionin tuomioistuimelta kahden kuukauden kuluessa muutoksenhaun kohteena olevan päätöksen tiedoksiantamisesta.

Muutosta voivat hakea kaikki asianosaiset, joiden vaatimukset on kokonaan tai osittain hylätty. Muut väliintulijana olleet kuin jäsenvaltiot ja unionin toimielimet voivat kuitenkin hakea muutosta ainoastaan silloin, kun unionin yleisen tuomioistuimen päätös koskee niitä tai heitä suoraan.

Lukuun ottamatta tapauksia, jotka koskevat unionin ja sen henkilöstön välisiä riitoja, muutosta voivat hakea myös jäsenvaltiot ja unionin toimielimet, jotka eivät ole olleet väliintulijana unionin yleisessä tuomioistuimessa käsiteltävänä olevassa asiassa. Tässä tapauksessa jäsenvaltiot ja toimielimet ovat samassa asemassa kuin ne jäsenvaltiot tai toimielimet, jotka olivat väliintulijana ensimmäisessä oikeusasteessa.

57 artikla

Se, jonka väliintulohakemus on hylätty, voi hakea muutosta unionin yleisen tuomioistuimen hylkäyspäätökseen unionin tuomioistuimelta kahden viikon kuluessa siitä, kun hylkäävä päätös annettiin tiedoksi.

Asianosaiset voivat hakea muutosta unionin yleisen tuomioistuimen päätöksiin, jotka se on tehnyt unionin perustuslain III-379 artiklan 1 ja 2 kohdan tai III-401 artiklan neljännen kohdan taikka Euratomin perustamissopimuksen 157 artiklan tai 164 artiklan kolmannen kohdan nojalla, unionin tuomioistuimelta kahden kuukauden kuluessa niiden tiedoksiantamisesta.

Ensimmäisessä ja toisessa kohdassa tarkoitettuja muutoksenhakuja käsitellään ja niistä päätetään 39 artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen.

58 artikla

Unionin tuomioistuimelta voidaan hakea muutosta vain oikeuskysymysten osalta. Muutoksenhaun perusteena voi olla se, että unionin yleisellä tuomioistuimella ei ole toimivaltaa asiassa, asian käsittelyssä unionin yleisessä tuomioistuimessa tapahtunut oikeudenkäyntivirhe, joka on hakijan edun vastainen, tai unionin yleisessä tuomioistuimessa tapahtunut unionin oikeuden rikkominen.

Muutosta ei voida hakea vain oikeudenkäyntikulujen määrän osalta eikä siltä osin, kuka vastaa oikeudenkäyntikuluista.

59 artikla

Kun unionin yleisen tuomioistuimen päätökseen haetaan muutosta, käsittely unionin tuomioistuimessa jakaantuu kirjalliseen ja suulliseen vaiheeseen. Työjärjestyksessä määrätyn edellytyksin unionin tuomioistuin voi julkisasiamiestä ja asianosaisia kuultuaan ratkaista asian ilman suullista käsittelyä.

60 artikla

Muutoksenhaulla ei ole lykkäävää vaikutusta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta unionin perustuslain III-379 artiklan 1 ja 2 kohdan tai Euratomin perustamissopimuksen 157 artiklan soveltamista.

Poiketen siitä, mitä unionin perustuslain III-380 artiklassa määrätään, unionin yleisen tuomioistuimen päätökset, joilla julistetaan mitättömäksi eurooppalaki tai -asetus, joka on kaikilta osiltaan velvoittava ja jota sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa, tulevat voimaan vasta tämän perussäännön 56 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitetun ajan kuluttua tai, jos muutosta on haettu tämän ajan kuluessa, muutoksenhaun hylkäämisestä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta asianosaisen mahdollisuutta pyytää unionin perustuslain III-379 artiklan 1 ja 2 kohdan tai Euratomin perustamissopimuksen 157 artiklan nojalla unionin tuomioistuinta lykkäämään mitättömäksi julistetun eurooppalain tai -asetuksen vaikutuksia tai päättämään muista välimiinoista.

61 artikla

Jos muutoksenhaku todetaan aiheelliseksi, unionin tuomioistuin kumoaa unionin yleisen tuomioistuimen päätöksen. Se voi joko itse ratkaista asian lopullisesti, jos asia on ratkaisukelpoinen, tai palauttaa asian unionin yleisen tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Palauttamistapauksessa unionin yleinen tuomioistuin on sidottu unionin tuomioistuimen asiassa ratkaisemiin oikeusseikkoihin.

Jos sellaisen jäsenvaltion tai unionin toimielimen tekemä muutoksenhaku todetaan aiheelliseksi, joka ei ole ollut asiassa väliintulijana unionin yleisessä tuomioistuimessa, unionin tuomioistuin voi, jos se katsoo sen tarpeelliseksi, todeta, mitä unionin yleisen tuomioistuimen mitättömäksi julistetun päätöksen vaikutuksista on pidettävä riidan osapuolten osalta pysyvinä.

62 artikla

Unionin perustuslain III-358 artiklan 2 ja 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa ensimmäinen julkisasiamies voi ehdottaa, että unionin tuomioistuin käsittelee uudelleen unionin yleisen oikeusasteen tuomioistuimen päätöksen, jos hän katsoo, että päätös voi vakavasti vahingoittaa unionin oikeuden yhtenäisyyttä tai johdonmukaisuutta.

Ehdotus on tehtävä kuukauden kuluessa siitä, kun unionin yleinen tuomioistuin on julistanut päätöksensä. Unionin tuomioistuin päättää kuukauden kuluessa ensimmäisen julkisasiamiehen ehdotuksen tekemisestä, onko aihetta käsitellä päätös uudelleen.

V OSASTO

LOPPUMÄÄRÄYKSET*63 artikla*

Unionin tuomioistuimen ja unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestykset sisältävät tämän perussäännön soveltamisen ja täydentämisen kannalta tarpeelliset määräykset.

64 artikla

Säännöt Euroopan unionin tuomioistuimessa sovellettavasta kieliä koskevasta järjestelystä vahvistetaan neuvoston yksimielisesti antamalla eurooppa-asetuksella. Asetus annetaan joko unionin tuomioistuimen pyynnöstä komission ja Euroopan parlamentin kuulemisen jälkeen taikka komission ehdotuksesta unionin tuomioistuimen ja Euroopan parlamentin kuulemisen jälkeen.

Unionin tuomioistuimen työjärjestyksessä ja unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksessä olevia kieliä koskevia määräyksiä sovelletaan, kunnes yllä mainitut säännöt on annettu. Poiketen siitä, mitä unionin perustuslain III-355 ja III-356 artiklassa määrätään, näiden määräysten muuttaminen tai kumoaminen edellyttää neuvoston yksimielistä hyväksyntää.

65 artikla

1. Poiketen siitä, mitä unionin perustuslain IV-437 artiklassa määrätään, ne Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen, Euroopan yhteisön perustamissopimukseen ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen liitettyä unionin tuomioistuimen työjärjestyksestä koskevat muutokset, jotka hyväksytään Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen allekirjoittamisen ja voimaantulon välisenä aikana, jäävät voimaan.

2. Jotta 1 kohdassa tarkoitetut muutokset voidaan sisällyttää tämän työjärjestyksen artiklaosaan, ne kodifioidaan virallisesti unionin tuomioistuimen pyynnöstä annettavalla neuvoston eurooppalailla. Kun kodifiointia koskeva eurooppalaki tulee voimaan, tämä artikla kumotaan.

4. PÖYTÄKIRJA EUROOPAN KESKUSPANKKIJÄRJESTELMÄN JA EUROOPAN KESKUSPANKIN PERUSSÄÄNNÖSTÄ

KORKEAT SOPIMUSPUOLET,

JOTKA HALUAVAT vahvistaa unionin perustuslain I-30 artiklassa ja III-187 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan perustuslaista tehtyyn sopimukseen:

I LUKU

EUROOPAN KESKUSPANKKIJÄRJESTELMÄ

1 artikla

Euroopan keskuspankkijärjestelmä

1. Unionin perustuslain I-30 artiklan 1 kohdan mukaisesti Euroopan keskuspankki ja kansalliset keskuspankit muodostavat Euroopan keskuspankkijärjestelmän. Euroopan keskuspankki ja euron käyttöön ottaneiden jäsenvaltioiden kansalliset keskuspankit muodostavat eurojärjestelmän.
2. Euroopan keskuspankkijärjestelmä ja Euroopan keskuspankki hoitavat tehtäviään ja harjoittavat toimintaansa unionin perustuslain ja tämän perussäännön mukaisesti.

II LUKU

EUROOPAN KESKUSPANKKIJÄRJESTELMÄN TAVOITTEET JA TEHTÄVÄT

2 artikla

Tavoitteet

Unionin perustuslain I-30 artiklan 2 kohdan ja III-185 artiklan 1 kohdan mukaisesti Euroopan keskuspankkijärjestelmän ensisijaisena tavoitteena on pitää yllä hintavakautta. Euroopan keskuspankkijärjestelmä tukee yleistä talouspolitiikkaa unionissa myötävaikuttaakseen perustuslain I-3 artiklassa määriteltyjen unionin tavoitteiden saavuttamiseen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta hintavakauden tavoitteen saavuttamista. Euroopan keskuspankkijärjestelmä toimii vapaaseen kilpailuun perustuvan avoimen markkinatalouden periaatteen mukaisesti suosien voimavarojen tehokasta kohdentamista ja noudattaen unionin perustuslain III-177 artiklassa määrättyjä periaatteita.

3 artikla

Tehtävät

1. Unionin perustuslain III-185 artiklan 2 kohdan mukaisesti Euroopan keskuspankkijärjestelmän perustehtävät ovat:

- a) unionin rahapolitiikan määrittäminen ja toteuttaminen;
- b) valuuttamarkkinatoimien suorittaminen unionin perustuslain III-326 artiklan mukaisesti;
- c) jäsenvaltioiden virallisten valuuttavarantojen hallussapito ja hoito;
- d) maksujärjestelmien moitteettoman toiminnan edistäminen.

2. Unionin perustuslain III-185 artiklan 3 kohdan mukaisesti tämän artiklan 1 kohdan c alakohta ei rajoita jäsenvaltioiden hallitusten mahdollisuutta pitää hallussaan ja hoitaa valuuttamääräisiä käyttövaroja.

3. Unionin perustuslain III-185 artiklan 5 kohdan mukaisesti Euroopan keskuspankkijärjestelmä myötävaikuttaa luottolaitosten toiminnan vakauden valvontaan ja rahoitusjärjestelmän vakautta koskevan toimivaltaisten viranomaisten politiikan moitteettomaan harjoittamiseen.

4 artikla

Neuvoa-antavat tehtävät

Unionin perustuslain III-185 artiklan 4 kohdan mukaisesti Euroopan keskuspankkia kuullaan:

- a) ehdotuksista unionin säädöksiksi sen toimivaltaan kuuluvilla aloilla;
- b) suunnitelmista lainsäädännöksi sen toimivaltaan kuuluvilla aloilla, mutta niissä rajoissa ja sellaisin ehdoin, jotka neuvosto vahvistaa 41 artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen; tällöin Euroopan keskuspankkia kuulevat kansalliset viranomaiset.

Euroopan keskuspankki voi toimivaltuuksiinsa kuuluvilla aloilla antaa lausuntoja unionin toimielimille, elimille ja laitoksille sekä kansallisille viranomaisille.

5 artikla

Tilastotietojen kerääminen

1. Euroopan keskuspankkijärjestelmän tehtävistä huolehtiakseen Euroopan keskuspankki kerää kansallisten keskuspankkien avustuksella tarvittavat tilastotiedot joko toimivaltaisilta kansallisilta viranomaisilta tai suoraan taloudellisilta toimijoilta. Tätä varten se toimii yhteistyössä unionin toimielinten, elinten ja laitosten sekä jäsenvaltioiden tai kolmansien maiden toimivaltaisten

viranomaisten ja kansainvälisten järjestöjen kanssa.

2. Kansalliset keskuspankit hoitavat, siinä määrin kuin mahdollista, 1 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä.
3. Euroopan keskuspankin tehtävänä on tarvittaessa edistää tilastotietojen keräämistä, laatimista ja jakamista koskevien sääntöjen ja niiden käytäntöjen yhdenmukaistamista sen toimivaltuuksiin kuuluvilla aloilla.
4. Neuvosto määrittää 41 artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen ne luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt, jotka ovat velvolliset antamaan tietoja, luottamuksellisuutta koskevat määräykset sekä täytäntöönpanoa ja seuraamuksia koskevat aiheelliset määräykset.

6 artikla

Kansainvälinen yhteistyö

1. Euroopan keskuspankki päättää, miten Euroopan keskuspankkijärjestelmä on edustettuna Euroopan keskuspankkijärjestelmälle uskottuja tehtäviä koskevassa kansainvälisessä yhteistyössä.
2. Euroopan keskuspankki ja sen suostumuksella myös kansalliset keskuspankit voivat osallistua kansainvälisten rahalaitosten toimintaan.
3. Mitä 1 ja 2 kohdassa määrätään, ei rajoita unionin perustuslain III-196 artiklan soveltamista.

III LUKU

EUROOPAN KESKUSPANKKIJÄRJESTELMÄN ORGANISAATIO

7 artikla

Riippumattomuus

Unionin perustuslain III-188 artiklan mukaisesti Euroopan keskuspankki tai kansallinen keskuspankki taikka Euroopan keskuspankin tai kansallisen keskuspankin päätöksentekuelimen jäsen eivät käyttäessään unionin perustuslailla ja tällä perussäännöllä niille annettuja valtuuksiaan ja suorittaessaan niihin perustuvia tehtäviään ja velvollisuuksiaan saa pyytää eikä ottaa vastaan ohjeita unionin toimielimiltä, elimiltä tai laitoksilta, jäsenvaltioiden hallituksilta eikä miltään muultakaan taholta. Unionin toimielimet, elimet ja laitokset sekä jäsenvaltioiden hallitukset sitoutuvat kunnioittamaan tätä periaatetta ja pidättymään yrityksistä vaikuttaa Euroopan keskuspankin tai kansallisten keskuspankkien päätöksentekuelinten jäseniin heidän suorittaessaan tehtäviään.

*8 artikla***Yleinen periaate**

Euroopan keskuspankkijärjestelmää johtavat Euroopan keskuspankin päätöksentekuelimet.

*9 artikla***Euroopan keskuspankki**

1. Euroopan keskuspankilla, joka unionin perustuslain I-30 artiklan 3 kohdan mukaisesti on oikeushenkilö, on kaikissa jäsenvaltioissa laajin kansallisen lainsäädännön mukaan oikeushenkilöllä oleva oikeuskelpoisuus. Euroopan keskuspankki voi erityisesti hankkia ja luovuttaa irtainta ja kiinteää omaisuutta sekä esiintyä kantajana ja vastaajana oikeudenkäynneissä.
2. Euroopan keskuspankki huolehtii siitä, että Euroopan keskuspankkijärjestelmälle unionin perustuslain III-185 artiklan 2, 3 ja 5 kohdan nojalla uskotut tehtävät suoritetaan joko osana sen omaa toimintaa tämän perussäännön mukaisesti tai että kansalliset keskuspankit suorittavat ne 12 artiklan 1 kohdan ja 14 artiklan mukaisesti.
3. Unionin perustuslain III-187 artiklan 3 kohdan mukaisesti Euroopan keskuspankin päätöksentekuelimet ovat Euroopan keskuspankin neuvosto ja johtokunta.

*10 artikla***Euroopan keskuspankin neuvosto**

1. Unionin perustuslain III-382 a artiklan 1 kohdan mukaisesti Euroopan keskuspankin neuvoston muodostavat Euroopan keskuspankin johtokunnan jäsenet sekä niiden jäsenvaltioiden kansallisten keskuspankkien pääjohtajat, joita ei koske unionin perustuslain III-197 artiklassa tarkoitettu poikkeus.
2. Kullakin Euroopan keskuspankin neuvoston jäsenellä on yksi ääni. Siitä päivästä alkaen, jona Euroopan keskuspankin neuvoston jäsenten lukumäärä ylittää 21, kullakin johtokunnan jäsenellä on yksi ääni ja kansallisten keskuspankkien äänioikeutettujen pääjohtajien lukumäärä on 15. Nämä äänet jaetaan ja ne kiertävät seuraavalla tavalla:
 - a) siitä päivästä alkaen, jona kansallisten keskuspankkien pääjohtajien lukumäärä ylittää 15, siihen saakka, kunnes lukumäärä on 22, kansallisten keskuspankkien pääjohtajat jaetaan kahteen ryhmään sillä perusteella, millä sijalla heidän keskuspankkejaan vastaava jäsenvaltio on järjestyksessä, joka määräytyy sen mukaan, miten suuri osuus kullakin jäsenvaltiolla on euron käyttöön ottaneiden jäsenvaltioiden yhteenlasketusta bruttokansantuotteesta markkinahinnoin ja rahalaitosten yhteenlasketun taseen kokonaisvaroista. Osuuksille yhteenlasketusta bruttokansantuotteesta markkinahinnoin annetaan paino 5/6, ja osuuksille rahalaitosten yhteenlasketun taseen kokonaisvaroista annetaan paino 1/6. Ensimmäinen ryhmä koostuu viidestä kansallisen keskuspankin pääjohtajasta ja toinen ryhmä jäljelle jäävistä kansallisten keskuspankkien pääjohtajista. Ensimmäiseen ryhmään kuuluvilla kansallisten keskuspankkien pääjohtajilla on oltava äänioikeus vähintään yhtä usein kuin toiseen ryhmään kuuluvilla kansallisten keskuspankkien pääjohtajilla. Jollei edellisestä virkkeestä muuta johdu, ensimmäisellä ryhmällä on neljä ääntä ja toisella ryhmällä yksitoista ääntä;

- b) siitä päivästä alkaen, jona kansallisten keskuspankkien pääjohtajien lukumääräksi tulee vähintään 22, kansallisten keskuspankkien pääjohtajat jaetaan kolmeen ryhmään edellä esitettyjen arviointiperusteiden mukaan määräytyvän järjestyksen mukaisesti. Ensimmäinen ryhmä koostuu viidestä kansallisen keskuspankin pääjohtajasta, ja ryhmällä on neljä ääntä. Toiseen ryhmään kuuluu puolet kansallisten keskuspankkien pääjohtajien kokonaismäärästä, missä yhteydessä mahdollinen murtoluku pyöristetään ylöspäin lähimpään kokonaislukuun, ja ryhmällä on kahdeksan ääntä. Kolmas ryhmä koostuu jäljelle jäävistä kansallisten keskuspankkien pääjohtajista, ja ryhmällä on kolme ääntä;
- c) kullakin kansallisen keskuspankin pääjohtajalla on kunkin ryhmän sisällä äänioikeus yhtä pitkän ajan;
- d) osuuksien laskemiseen yhteenlasketusta bruttokansantuotteesta markkinahinnoin sovelletaan 29 artiklan 2 kohtaa. Rahalaitosten yhteenlasketun taseen kokonaisvarat lasketaan unionissa laskentahetkellä sovellettavien tilastointimenetelmien mukaisesti;
- e) ryhmien kokoa ja/tai koostumusta mukautetaan tässä kohdassa määrättyjä periaatteita noudattaen aina kun yhteenlaskettua bruttokansantuotetta markkinahinnoin tarkistetaan 29 artiklan 3 kohdan mukaisesti tai kun kansallisten keskuspankkien pääjohtajien lukumäärä kasvaa;
- f) Euroopan keskuspankin neuvosto, joka tekee päätöksensä kahden kolmasosan enemmistöllä kaikista sekä äänioikeutetuista että vailla äänioikeutta olevista jäsenistään, toteuttaa kaikki tarvittavat toimenpiteet tässä kohdassa määrättyjen periaatteiden täytäntöön panemiseksi ja voi päättää lykätä vuorottelujärjestelmän aloittamisen siihen päivään, jona kansallisten keskuspankkien pääjohtajien lukumäärä ylittää 18.

Äänioikeutta käytetään henkilökohtaisesti. Poiketen tästä säännöstä 12 artiklan 3 kohdassa tarkoitettussa työjärjestyksessä voidaan määrätä, että Euroopan keskuspankin neuvoston jäsenet voivat äänestää teleneuvottelussa. Työjärjestyksessä määrätään myös, että Euroopan keskuspankin neuvoston jäsen, joka on pidemmän aikaa estynyt osallistumasta Euroopan keskuspankin neuvoston kokouksiin, voi nimetä itselleen varajäsenen Euroopan keskuspankin neuvoston jäseneksi.

Edellä 1 ja 2 kohdan määräyksillä ei rajoiteta kaikilla Euroopan keskuspankin neuvoston äänioikeutetuilla ja vailla äänioikeutta olevilla jäsenillä 3 kohdan sekä 40 artiklan 2 ja 3 kohdan nojalla olevaa äänioikeutta. Jollei tässä perussäännössä toisin määrätä, Euroopan keskuspankin neuvoston päätökset tehdään äänioikeutettujen jäsenten yksinkertaisella enemmistöllä. Jos äännet menevät tasan, puheenjohtajan ääni ratkaisee.

Euroopan keskuspankin neuvosto on päätösvaltainen, kun kaksi kolmasosaa sen äänioikeutetuista jäsenistä on läsnä. Jos Euroopan keskuspankin neuvosto ei ole päätösvaltainen, puheenjohtaja voi kutsua koolle ylimääräisen kokouksen, jossa vähimmäisjäsenmäärä ei ole päätösvaltaisuuden edellytyksenä.

3. Kaikkien 28, 29, 30, 32, 33, ja 51 artiklan nojalla tehtävien päätösten edellytyksenä ovat Euroopan keskuspankin neuvoston jäsenten äänet painotetaan sen mukaan, miten suuri osuus kansallisella keskuspankilla on Euroopan keskuspankin merkitystä pääomasta. Johtokunnan jäsenten äänille annettava painotus on nolla. Määräenemmistöä edellyttävä päätös on tehty, jos sen puolesta annetut äännet edustavat vähintään kahta kolmasosaa Euroopan keskuspankin merkitystä pääomasta ja vähintään puolta osakkaista. Jos kansallisen keskuspankin pääjohtaja on estynyt osallistumasta kokoukseen, hän voi nimetä varajäsenen käyttämään painotettua ääntään.

4. Kokoukset ovat luottamuksellisia. Euroopan keskuspankin neuvosto voi päättää julkistaa, mihin se on käsittelyssään päätenyt.
5. Euroopan keskuspankin neuvosto kokoontuu vähintään kymmenen kertaa vuodessa.

11 artikla

Johtokunta

1. Unionin perustuslain III-382 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti johtokunnan muodostavat puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja neljä muuta jäsentä.

Jäsenet hoitavat tehtävänsä päätoimisesti. Jäsen ei saa harjoittaa muuta palkallista tai palkatonta ammattitoimintaa, ellei Euroopan keskuspankin neuvosto ole poikkeuksellisesti myöntänyt hänelle tähän lupaa.

2. Unionin perustuslain III-382 artiklan 2 kohdan mukaisesti Eurooppa-neuvosto nimittää johtokunnan puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja muut jäsenet määränemistöllä neuvoston suosituksesta sekä Euroopan parlamenttia ja Euroopan keskuspankin neuvostoa kuultuaan henkilöistä, joilla on arvostettu asema ja ammattikokemus rahatalouden tai pankkitoiminnan alalla.

Heidän toimikautensa on kahdeksan vuotta, eikä heitä voida nimittää uudeksi toimikaudeksi.

Johtokunnan jäseninä voivat olla vain jäsenvaltion kansalaiset.

3. Johtokunnan jäsenten palvelussuhteen ehdoista ja erityisesti heidän palkastaan, eläkkeestään ja muista sosiaaliturvaetuksistaan sovitaan Euroopan keskuspankin kanssa tehtävissä sopimuksissa, ja ne vahvistaa Euroopan keskuspankin neuvosto kolmesta Euroopan keskuspankin neuvoston ja kolmesta neuvoston nimeämästä jäsenestä koostuvan komitean ehdotuksesta. Johtokunnan jäsenillä ei ole äänioikeutta tässä kohdassa tarkoitetuissa kysymyksissä.

4. Jos johtokunnan jäsen ei enää täytä niitä vaatimuksia, joita hänen tehtävänsä edellyttävät, tai hän on syyllistynyt vakavaan rikkomukseen, unionin tuomioistuin voi Euroopan keskuspankin neuvoston tai johtokunnan pyynnöstä päättää, että hänet erotetaan.

5. Jokaisella läsnä olevalla johtokunnan jäsenellä on äänioikeus ja tätä varten yksi ääni. Jollei toisin määrätä, johtokunta tekee päätöksensä annettujen äänten yksinkertaisella enemmistöllä. Jos äänet menevät tasan, puheenjohtajan ääni ratkaisee. Äänestystä koskevat yksityiskohtaiset säännöt täsmennetään 12 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuissa työjärjestyksissä.

6. Johtokunta vastaa Euroopan keskuspankin juoksevien tehtävien hoitamisesta.

7. Johtokunnan vapautuneet paikat täytetään nimittämällä uusi jäsen 2 kohdan mukaisesti.

12 artikla

Päätöksentekovelinten tehtävät

1. Euroopan keskuspankin neuvosto hyväksyy suuntaviivat ja tekee tarvittavat päätökset Euroopan keskuspankkijärjestelmälle unionin perustuslaissa ja tässä perussäännössä uskottujen tehtävien suorittamiseksi. Euroopan keskuspankin neuvosto määrittelee unionin rahapolitiikan ja tekee tarvittaessa päätökset, jotka koskevat rahapolitiikan välitavoitteita, virallisia korkoja ja varantojen hankkimista Euroopan keskuspankkijärjestelmässä, sekä hyväksyy tarvittavat suuntaviivat niiden täytäntöön panemiseksi.

Johtokunta toteuttaa rahapolitiikkaa Euroopan keskuspankin neuvoston hyväksymien suuntaviivojen ja päätösten mukaisesti. Tässä yhteydessä johtokunta antaa tarvittavat ohjeet kansallisille keskuspankeille. Euroopan keskuspankin neuvoston päätöksellä voidaan johtokunnalle lisäksi siirtää toimivaltaa tietyissä kysymyksissä.

Siltä osin kuin se on mahdollista ja tarkoituksenmukaista, Euroopan keskuspankki käyttää kansallisia keskuspankkeja sellaisten toimien suorittamiseen, jotka kuuluvat Euroopan keskuspankkijärjestelmän tehtäviin, edellä sanotun kuitenkin rajoittamatta tämän artiklan soveltamista.

2. Johtokunta vastaa Euroopan keskuspankin neuvoston kokousten valmistelusta.

3. Euroopan keskuspankin neuvosto hyväksyy työjärjestyksensä, jossa määritetään Euroopan keskuspankin ja sen päätöksentekovelinten sisäinen organisaatio.

4. Euroopan keskuspankin neuvosto huolehtii 4 artiklassa tarkoitettujen neuvoa-antavien tehtävien hoitamisesta.

5. Euroopan keskuspankin neuvosto tekee 6 artiklassa tarkoitetut päätökset.

13 artikla

Puheenjohtaja

1. Puheenjohtaja tai hänen ollessaan estynyt varapuheenjohtaja johtaa puhetta Euroopan keskuspankin neuvostossa ja johtokunnassa.

2. Puheenjohtaja tai hänen tätä varten nimeämänsä henkilö edustaa Euroopan keskuspankkia ulospäin, sanotun kuitenkin rajoittamatta 38 artiklan soveltamista.

14 artikla

Kansalliset keskuspankit

1. Unionin perustuslain III-189 artiklan mukaisesti kukin jäsenvaltio huolehtii siitä, että sen kansallinen lainsäädäntö, sen kansallisen keskuspankin perussääntö mukaan luettuna, on sopusoinnussa unionin perustuslain ja tämän perussäännön kanssa.

2. Kansallisten keskuspankkien perussäännöissä on erityisesti määrättävä, että keskuspankin pääjohtajan toimikausi on vähintään viisi vuotta.

Pääjohtaja voidaan erottaa tehtävästään ainoastaan, jos hän ei enää täytä niitä vaatimuksia, joita hänen tehtävänsä edellyttävät, tai jos hän on syyllistynyt vakavaan rikkomukseen. Pääjohtaja, jota asia koskee, tai Euroopan keskuspankin neuvosto voi saattaa tämän päätöksen unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi sillä perusteella, että unionin perustuslakia tai sen soveltamista koskevaa oikeussääntöä on rikottu. Tämä kanne on pantava vireille kahden kuukauden kuluessa päätöksen julkaisemisesta tai siitä, kun se on annettu kantajalle tiedoksi, taikka jollei päätöstä ole julkaistu tai annettu tiedoksi, kahden kuukauden kuluessa siitä, kun kantaja on saanut siitä tiedon.

3. Kansalliset keskuspankit ovat erottamaton osa Euroopan keskuspankkijärjestelmää ja toimivat Euroopan keskuspankin suuntaviivojen ja ohjeiden mukaisesti. Euroopan keskuspankin neuvosto toteuttaa tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että Euroopan keskuspankin suuntaviivoja ja ohjeita noudatetaan, ja se voi vaatia, että sille toimitetaan kaikki tarvittavat tiedot.

4. Kansalliset keskuspankit voivat suorittaa myös muita tehtäviä kuin niitä, joista määrätään tässä perussäännössä, jollei Euroopan keskuspankin neuvosto annettujen äänten kahden kolmasosan enemmistöllä päättä, että nämä tehtävät ovat ristiriidassa Euroopan keskuspankkijärjestelmän tavoitteiden ja tehtävien kanssa. Kansalliset keskuspankit suorittavat nämä tehtävät omalla vastuullaan ja omaan lukuunsa, eikä niitä pidetä osana Euroopan keskuspankkijärjestelmän tehtäviä.

15 artikla

Velvollisuus antaa kertomuksia

1. Euroopan keskuspankki laatii ja julkaisee kertomuksia Euroopan keskuspankkijärjestelmän toiminnasta vähintään neljännesvuosittain.
2. Euroopan keskuspankkijärjestelmän konsolidoitu tase julkistetaan viikoittain.
3. Unionin perustuslain III-383 artiklan 3 kohdan mukaisesti Euroopan keskuspankki antaa vuosittain Euroopan parlamentille, Eurooppa-neuvostolle, neuvostolle ja komissiolle kertomuksen Euroopan keskuspankkijärjestelmän toiminnasta sekä edellisen ja kuluvan vuoden rahapolitiikasta.
4. Tässä artiklassa tarkoitetut kertomukset ja tiedot toimitetaan kaikkien asiasta kiinnostuneiden käyttöön veloitusetta.

16 artikla

Setelit

Unionin perustuslain III-186 artiklan 1 kohdan mukaisesti Euroopan keskuspankin neuvostolla on yksinoikeus antaa lupa eurosetelien liikkeeseen laskemiseen unionissa. Euroopan keskuspankki ja kansalliset keskuspankit voivat laskea liikkeeseen euroseteleitä. Vain Euroopan keskuspankin ja kansallisten keskuspankkien liikkeeseen laskemat setelit ovat laillisina maksuvälineinä kelpaavia seteleitä unionissa.

Euroopan keskuspankki noudattaa, siinä määrin kuin mahdollista, olemassa olevia seteleiden liikkeeseen laskemista ja ulkoasua koskevia käytäntöjä.

IV LUKU

EUROOPAN KESKUSPANKKIJÄRJESTELMÄN RAHAPOLIITTISET TEHTÄVÄT JA TOIMET

17 artikla

Euroopan keskuspankissa ja kansallisissa keskuspankeissa olevat tilit

Toimiensa toteuttamiseksi Euroopan keskuspankki ja kansalliset keskuspankit voivat avata tilejä luottolaitoksille, julkisyhteisöille ja muille markkinaosapuolille ja hyväksyä vakuudeksi omaisuutta, mukaan luettuina arvo-osuusmuodossa olevat arvopaperit.

18 artikla

Avomarkkina- ja luottotoimet

1. Euroopan keskuspankkijärjestelmän tavoitteiden saavuttamiseksi ja sen tehtävien hoitamiseksi Euroopan keskuspankki ja kansalliset keskuspankit voivat:

- a) toimia rahoitusmarkkinoilla joko ostamalla ja myymällä suoraan (avistakauppana tai termiinikauppana) tai takaisinostosopimuksella taikka antamalla tai ottamalla lainaksi euro- tai muun valuutan määräisiä saatavia ja siirtokelpoisia arvopapereita sekä jalometalleja;
- b) tehdä luottotoimia luottolaitosten ja muiden markkinaosapuolten kanssa; luottoa annettaessa vakuuksien on oltava riittävät.

2. Euroopan keskuspankki määrittelee omien avomarkkina- ja luottotoimiensa sekä kansallisten keskuspankkien avomarkkina- ja luottotoimien yleiset periaatteet, mukaan lukien sellaisista edellytyksistä tiedottamisen periaatteet, joiden vallitessa ne ovat valmiita toteuttamaan kyseisiä toimia.

19 artikla

Vähimmäisvarannot

1. Jollei 2 artiklasta muuta johdu, Euroopan keskuspankki voi rahapolitiikan tavoitteiden mukaisesti vaatia jäsenvaltioihin sijoittautuneita luottolaitoksia pitämään vähimmäisvarantoa Euroopan keskuspankissa ja kansallisissa keskuspankeissa. Euroopan keskuspankin neuvosto voi vahvistaa vaadittujen vähimmäisvarantojen laskentaperustetta ja määräytymistä koskevat säännöt. Jollei näitä noudateta, Euroopan keskuspankilla on oikeus periä sakkokorko ja määrätä muita vaikutukseltaan vastaavia seuraamuksia.

2. Tämän artiklan soveltamiseksi neuvosto määrittelee 41 artiklassa määrätyn menettelyn mukaisesti perustan vähimmäisvarannolle sekä tämän varannon ja sen perustan välisen suurimman sallitun suhteen sekä aiheelliset seuraamukset määräysten noudattamatta jättämisestä.

20 artikla

Muut rahapolitiikan ohjauskeinot

Euroopan keskuspankin neuvosto voi päättää kahden kolmasosan enemmistöllä annetuista äänistä muiden rahapolitiikan ohjausmenetelmien käyttämisestä, joita se 2 artikla huomioon ottaen pitää aiheellisina.

Jos näistä menetelmistä aiheutuu velvoitteita kolmansille, neuvosto määrittelee niiden soveltamisalan 41 artiklassa määrätyn menettelyn mukaisesti.

21 artikla

Julkisyhteisöjen kanssa toteutettavat toimet

1. Unionin perustuslain III-181 artiklan mukaisesti tilinylitysoikeudet ja muut sellaiset luottojärjestelyt Euroopan keskuspankissa tai jäsenvaltioiden keskuspankeissa unionin toimielinten, elinten tai laitosten jäsenvaltioiden keskushallintojen, alueellisten, paikallisten tai muiden viranomaisten, muiden julkisoikeudellisten laitosten tai julkisten yritysten hyväksi ovat kiellettyjä samoin kuin se, että Euroopan keskuspankki tai kansalliset keskuspankit hankkivat suoraan niiltä velkasitoumuksia.

2. Euroopan keskuspankki ja kansalliset keskuspankit voivat toimia 1 kohdassa tarkoitettujen yhteisöjen verojen ja maksujen välittäjinä.

3. Tätä artiklaa ei sovelleta julkisessa omistuksessa oleviin luottolaitoksiin, joita kansallisten keskuspankkien ja Euroopan keskuspankin on kohdeltava samalla tavalla kuin yksityisluottolaitoksia keskuspankkirahoituksen osalta.

22 artikla

Selvitys- ja maksujärjestelmät

Euroopan keskuspankki ja kansalliset keskuspankit voivat tarjota järjestelyjä ja Euroopan keskuspankki voi antaa asetuksia selvitys- ja maksujärjestelmien tehokkuuden ja vakauden varmistamiseksi unionissa ja kolmansien maiden kanssa.

*23 artikla***Yhteisön ulkopuoliset toimet**

Euroopan keskuspankki ja kansalliset keskuspankit voivat:

- a) luoda suhteet kolmansien maiden keskuspankkeihin ja rahoituslaitoksiin sekä tarvittaessa kansainvälisiin järjestöihin;
- b) ostaa ja myydä avista- tai termiinikaupalla kaikenlaisia valuuttasaamisia ja jalometalleja. Ilmaisulla "valuuttasaamiset" tarkoitetaan arvopapereita ja kaikkia muita saatavia minkä tahansa maan valuutan tai laskentayksikön määräisinä riippumatta siitä, missä muodossa ne ovat;
- c) pitää hallussaan ja hoitaa tässä artiklassa tarkoitettuja varoja;
- d) suorittaa kaikenlaisia pankkitoimia kolmansien maiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa, mukaan luettuina anto- ja ottolainaus.

*24 artikla***Muut toimet**

Tehtävistään johtuvien toimien lisäksi Euroopan keskuspankki ja kansalliset keskuspankit voivat suorittaa hallintoaan tai henkilöstöään palvelevia toimia.

V LUKU

TOIMINNAN VAKAUDEN VALVONTA*25 artikla***Toiminnan vakauden valvonta**

1. Euroopan keskuspankki voi antaa lausuntoja neuvostolle, komissiolle ja jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille, ja nämä voivat kuulla sitä unionin sellaisten oikeudellisesti velvoittavien säädösten soveltamisalasta ja soveltamisesta, jotka koskevat luottolaitosten toiminnan vakauden valvontaa ja rahoitusjärjestelmän vakautta.

2. Unionin perustuslain III-185 artiklan 6 kohdan nojalla annetun eurooppalain mukaisesti Euroopan keskuspankki voi suorittaa erityistehtäviä, jotka koskevat luottolaitosten sekä muiden rahoituslaitosten kuin vakuutusyriyten toiminnan vakauden valvontaan liittyvää politiikkaa.

VI LUKU

EUROOPAN KESKUSPANKKIJÄRJESTELMÄN TALOUTTA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET*26 artikla***Tilinpito**

1. Euroopan keskuspankin ja kansallisten keskuspankkien tilikausi alkaa ensimmäisenä päivänä tammikuuta ja päättyy viimeisenä päivänä joulukuuta.
2. Johtokunta laatii Euroopan keskuspankin tilinpäätöksen Euroopan keskuspankin neuvoston määrittämien periaatteiden mukaisesti. Euroopan keskuspankin neuvosto hyväksyy tilinpäätöksen, ja sen jälkeen se julkistetaan.
3. Johtokunta laatii analysointiin ja johtamiseen liittyviä tarpeita varten Euroopan keskuspankkijärjestelmän konsolidoidun taseen, johon sisältyvät Euroopan keskuspankkijärjestelmään kuuluvat kansallisten keskuspankkien saamiset ja velat.
4. Tämän artiklan soveltamiseksi Euroopan keskuspankin neuvosto vahvistaa tarvittavat säännöt kansallisten keskuspankkien kirjanpidon ja niiden toimintaa koskevien tietojen standardoimiseksi.

*27 artikla***Tilintarkastus**

1. Tehtävään nimetyt Euroopan keskuspankin neuvoston suosittelemat ja neuvoston hyväksymät riippumattomat ulkopuoliset tilintarkastajat tarkastavat Euroopan keskuspankin ja kansallisten keskuspankkien tilit. Tilintarkastajilla on täydet valtuudet tarkastaa Euroopan keskuspankin ja kansallisten keskuspankkien koko kirjanpito ja kaikki tilit sekä saada kaikki tiedot niiden toimista.
2. Unionin perustuslain III-384 artikla koskee ainoastaan Euroopan keskuspankin hallinnon tehokkuuden arviointia.

*28 artikla***Euroopan keskuspankin oma pääoma**

1. Euroopan keskuspankin oma pääoma on 5 miljardia euroa. Euroopan keskuspankin neuvosto voi korottaa pääomaa eurooppapäätöksellä, joka tehdään 10 artiklan 3 kohdassa tarkoitettulla määränemmistöllä sekä niissä rajoissa ja sellaisin ehdoin, jotka neuvosto vahvistaa 41 artiklassa määrätyn menettelyn mukaisesti.
2. Ainoastaan kansalliset keskuspankit voivat merkitä ja pitää hallussaan Euroopan keskuspankin pääomaa. Pääoma merkitään 29 artiklan mukaisesti määritetyn jakoperusteen mukaisesti.

3. Euroopan keskuspankin neuvosto vahvistaa 10 artiklan 3 kohdassa tarkoitetulla määränemistöllä maksettavan pääoman määrän ja maksutavan.
4. Jollei 5 kohdasta muuta johdu, kansallisten keskuspankkien osuuksia Euroopan keskuspankin merkitystä pääomasta ei voida luovuttaa, antaa vakuudeksi tai ulosmitata.
5. Jos 29 artiklassa tarkoitettua jakoperustetta muutetaan, kansalliset keskuspankit suorittavat keskinäisiä pääoman osuuksien siirtoja siinä määrin kuin on tarpeen sen varmistamiseksi, että osuuksien jakauma vastaa uutta jakoperustetta. Euroopan keskuspankin neuvosto vahvistaa näitä siirtoja koskevat yksityiskohtaiset säännöt.

29 artikla

Pääoman merkitsemisen jakoperuste

1. Euroopan keskuspankin pääoman merkitsemisen jakoperuste, joka ensimmäisen kerran vahvistettiin Euroopan keskuspankkijärjestelmän perustamisen yhteydessä vuonna 1998, määritetään antamalla jokaiselle kansalliselle keskuspankille painoarvo, joka on seuraavien tekijöiden summa:
 - 50 prosenttia kyseisen jäsenvaltion osuudesta unionin väkiluvusta toiseksi viimeisenä Euroopan keskuspankkijärjestelmän perustamista edeltävänä vuonna,
 - 50 prosenttia kyseisen jäsenvaltion osuudesta unionin markkinahintaisesta bruttokansantuotteesta, sellaisena kuin se on ollut viitenä vuonna ennen toiseksi viimeistä Euroopan keskuspankkijärjestelmän perustamista edeltävää vuotta.

Prosenttiosuudet pyöristetään alas- tai ylöspäin lähimpään 0,0001 prosenttiyksikön kerrannaiseen.

2. Komissio laatii tämän artiklan soveltamiseksi tarvittavat tilastotiedot neuvoston 41 artiklassa määrätyn menettelyn mukaisesti vahvistamien sääntöjen mukaisesti.
3. Kansallisille keskuspankeille osoitetut painoarvot tarkistetaan joka viides vuosi Euroopan keskuspankkijärjestelmän perustamisen jälkeen 1 kohtaa vastaavasti. Tarkistettu jakoperuste tulee voimaan seuraavan vuoden ensimmäisenä päivänä.
4. Euroopan keskuspankin neuvosto toteuttaa kaikki muut tarvittavat toimenpiteet tämän artiklan soveltamiseksi.

30 artikla

Valuuttavarantosaamisten siirto Euroopan keskuspankille

1. Kansalliset keskuspankit siirtävät Euroopan keskuspankille 50 miljardia euroa vastaavaan määrään asti muita valuuttavarantosaamisia kuin jäsenvaltioiden valuuttoja, euroja, Kansainvälisen valuuttarahaston varanto-osuuksia ja erityisiä nosto-oikeuksia, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 28 artiklan soveltamista. Euroopan keskuspankin neuvosto päättää, kuinka suuri osuus Euroopan keskuspankille siirretään. Euroopan keskuspankilla on täysi oikeus pitää hallussaan ja hoitaa sille siirrettyjä valuuttavarantosaamisia ja käyttää niitä tässä perussäännössä vahvistettuihin tarkoituksiin.

2. Kunkin keskuspankin osuus vahvistetaan suhteessa sen osuuteen Euroopan keskuspankin merkitystä pääomasta.
3. Euroopan keskuspankki hyvittää kutakin kansallista keskuspankkia saatavalla, joka vastaa sen osuutta. Euroopan keskuspankin neuvosto määrittää saatavan valuuttalajin ja sille maksettavan tuoton.
4. Euroopan keskuspankki voi 2 kohdan mukaisesti vaatia 1 kohdassa vahvistetun määrän ylittäviä valuuttavarantosaamisia niissä rajoissa ja sellaisin ehdoin, jotka neuvosto vahvistaa 41 artiklassa määrätyn menettelyn mukaisesti.
5. Euroopan keskuspankki voi pitää hallussaan ja hoitaa Kansainvälisen valuuttarahaston varantosuuksia ja erityisiä nosto-oikeuksia ja huolehtia näiden varojen yhdistämisestä.
6. Euroopan keskuspankin neuvosto toteuttaa kaikki muut tämän artiklan soveltamiseksi tarvittavat toimenpiteet.

31 artikla

Kansallisten keskuspankkien hallussa olevat valuuttavarantosaamiset

1. Kansalliset keskuspankit saavat suorittaa toimia kansainvälisiin järjestöihin kohdistuvien velvoitteidensa täyttämiseksi 23 artiklan mukaisesti.
2. Euroopan keskuspankin lupa tarvitaan kaikkiin muihin sellaisiin valuuttasaamisiin liittyviin toimiin, jotka jäävät jäljelle kansallisiin keskuspankkeihin 30 artiklassa tarkoitettujen siirtojen jälkeen, sekä jäsenvaltioiden valuuttamääräisin käyttövaroin toteuttamiin toimiin, jos ne ylittävät tietyn, 3 kohdan mukaisesti vahvistettavan määrän, sen varmistamiseksi, että ne ovat yhdenmukaisia unionin valuutta- ja rahapolitiikan kanssa.
3. Euroopan keskuspankin neuvosto antaa suuntaviivat näiden toimien helpottamiseksi.

32 artikla

Kansallisten keskuspankkien rahoitustulon jakaminen

1. Kansalliselle keskuspankille Euroopan keskuspankkijärjestelmän rahapoliittisten tehtävien hoidon yhteydessä kertyvä tulo, jäljempänä ”rahoitustulo”, jaetaan kunkin tilikauden lopussa tämän artiklan mukaisesti.
2. Kunkin kansallisen keskuspankin rahoitustulo vastaa sitä vuotuista tuloa, joka sille kertyy niistä saamisista, jotka vastaavat liikkeeseen laskettuja seteleitä ja luottolaitosten tekemistä talletuksista johtuvia sitoumuksia. Kansalliset keskuspankit yksilöivät nämä varat Euroopan keskuspankin neuvoston vahvistamien suuntaviivojen mukaisesti.

3. Jos Euroopan keskuspankin neuvosto kolmannen vaiheen alkamisen jälkeen katsoo, että 2 kohtaa ei voida soveltaa kansallisten keskuspankkien taseiden rakenteen vuoksi, se voi päättää määräenemmistöllä, että 2 kohdasta poiketen rahoitustulo lasketaan enintään viiden vuoden ajan toisen menetelmän mukaisesti.

4. Kunkin kansallisen keskuspankin rahoitustulosta vähennetään määrä, joka vastaa kyseisen keskuspankin luottolaitosten 19 artiklan mukaisesti tekemille talletuksille maksamaa korkoa.

Euroopan keskuspankin neuvosto voi päättää, että kansallisille keskuspankeille korvataan setelien liikkeeseen laskemisesta aiheutuneet kulut tai poikkeuksellisissa olosuhteissa Euroopan keskuspankkijärjestelmän lukuun toteutetuista rahapoliittisista toimista aiheutuneet erityiset tappiot. Euroopan keskuspankin neuvosto päättää, missä muodossa korvaus on asianmukaista antaa. Nämä määrät voidaan vähentää kansallisista keskuspankeista saatavasta rahoitustulosta.

5. Kansallisten keskuspankkien rahoitustulon summa jaetaan niiden kesken suhteessa niiden maksamiin osuuksiin Euroopan keskuspankin pääomasta, jollei Euroopan keskuspankin neuvoston 33 artiklan 2 kohdan mukaisesti tekemistä päätöksistä muuta johdu.

6. Euroopan keskuspankki hoitaa rahoitustulon jakauman loppusummien selvityksen ja siihen liittyvät maksut Euroopan keskuspankin neuvoston vahvistamien suuntaviivojen mukaisesti.

7. Euroopan keskuspankin neuvosto toteuttaa kaikki muut tämän artiklan soveltamisen edellyttämät toimenpiteet.

33 artikla

Euroopan keskuspankin nettovoittojen ja -tappioiden jakaminen

1. Euroopan keskuspankin nettovoitto siirretään seuraavalla tavalla:

- a) Euroopan keskuspankin neuvoston vahvistama määrä, joka saa olla enintään 20 prosenttia nettovoitosta, siirretään yleisrahastoon 100 prosenttia pääomasta vastaavaan määrään saakka;
- b) jäljelle jäävä nettovoitto jaetaan Euroopan keskuspankin osakkaiden kesken suhteessa niiden maksamiin osuuksiin.

2. Jos Euroopan keskuspankin tulos on tappiollinen, tappio katetaan Euroopan keskuspankin yleisrahastosta ja tarvittaessa Euroopan keskuspankin neuvoston päätöksellä kyseisen tilikauden rahoitustulolla suhteessa kansallisille keskuspankeille 32 artiklan 5 kohdan mukaisesti kohdennettuihin määriin ja enintään näihin määriin asti.

VII LUKU

YLEISET MÄÄRÄYKSET

34 artikla

Säädökset

1. Unionin perustuslain III-190 artiklan mukaisesti Euroopan keskuspankki hyväksyy:
 - a) eurooppa-asetuksia siinä laajuudessa kuin se on tarpeen 3 artiklan 1 kohdan a alakohdassa, 19 artiklan 1 kohdassa, 22 artiklassa tai 25 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen tehtävien suorittamiseksi sekä tapauksissa, joista säädetään 41 artiklassa tarkoitetuissa eurooppa-asetuksissa ja -päätöksissä;
 - b) eurooppapäätökset, jotka ovat tarpeen Euroopan keskuspankkijärjestelmälle unionin perustuslailla sekä tällä perussäännöllä uskottujen tehtävien suorittamiseksi;
 - c) suosituksia ja lausuntoja.
2. Euroopan keskuspankki voi päättää julkistaa eurooppapäätöksensä, suosituksensa ja lausuntonsa.
3. Niissä rajoissa ja sellaisin ehdoin, jotka neuvosto vahvistaa 41 artiklassa määrätyn menettelyn mukaisesti, Euroopan keskuspankki voi määrätä yrityksille sakkoja ja uhkasakkoja, jollei sen antamia eurooppa-asetuksia tai sen tekemiä eurooppapäätöksiä noudateta.

35 artikla

Tuomioistuinvalvonta ja siihen liittyvät kysymykset

1. Euroopan unionin tuomioistuin voi käsitellä tai tulkita Euroopan keskuspankin toimenpiteitä tai laiminlyöntejä unionin perustuslaissa määrättyissä tapauksissa ja siinä määrättyin edellytyksin. Euroopan keskuspankki voi nostaa kanteen unionin perustuslaissa määrättyissä tapauksissa ja siinä määrättyin edellytyksin.
2. Yhtäältä Euroopan keskuspankin ja toisaalta sen velkojen, velallisten tai muiden henkilöiden väliset riidat ratkaistaan toimivaltaisissa kansallisissa tuomioistuimissa, jollei toimivaltaa ole uskottu Euroopan unionin tuomioistuimelle.
3. Euroopan keskuspankin vastuu määräytyy unionin perustuslain III-431 artiklan mukaisesti. Kansallisten keskuspankkien vastuu määräytyy kulloinkin kyseessä olevan kansallisen lainsäädännön mukaisesti.
4. Euroopan unionin tuomioistuimella on toimivalta ratkaista asia Euroopan keskuspankin tekemässä tai sen puolesta tehdyssä julkis- tai yksityisoikeudellisessa sopimuksessa olevan välityslausekkeen nojalla.

5. Euroopan keskuspankin päätöksen asian saattamisesta Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi tekee Euroopan keskuspankin neuvosto.

6. Euroopan unionin tuomioistuimella on toimivalta ratkaista riidat, jotka koskevat kansalliselle keskuspankille unionin perustuslaissa ja tässä perussäännössä määrättyjen velvollisuuksien täyttämistä. Jos Euroopan keskuspankki katsoo, että kansallinen keskuspankki on laiminlyönyt sille unionin perustuslaissa ja tässä perussäännössä määrätyn velvollisuuden, se antaa asiasta lausunnon perusteluineen varattuaan keskuspankille, jota asia koskee, tilaisuuden esittää huomautuksensa. Jos kansallinen keskuspankki, jota asia koskee, ei noudata lausuntoa Euroopan keskuspankin asettamassa määräajassa, Euroopan keskuspankki voi saattaa asian Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

36 artikla

Henkilöstö

1. Euroopan keskuspankin neuvosto vahvistaa johtokunnan ehdotuksesta Euroopan keskuspankin henkilöstöä koskevat palvelussuhteen ehdot.

2. Euroopan unionin tuomioistuimella on toimivalta ratkaista Euroopan keskuspankin ja sen henkilöstön väliset riidat palvelussuhteen ehdoissa määrätyn rajoituksen ja edellytyksin.

37 artikla

Salassapitovelvollisuus

1. Euroopan keskuspankin tai kansallisen keskuspankin päätöksentekuelimen jäsen tai sen henkilöstöön kuuluva ei saa tehtävänsä päätyttyäkään ilmaista salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja.

2. Henkilöt, joilla on käytettävissään unionin oikeudellisesti velvoittavan säädöksen mukaan salassa pidettäviä tietoja, ovat tämän velvollisuuden alaisia.

38 artikla

Nimenkirjoittajat

Euroopan keskuspankkia suhteessa kolmansiin oikeudellisesti velvoittavat sitoumukset tekee johtokunnan puheenjohtaja tai kaksi johtokunnan jäsentä taikka kaksi Euroopan keskuspankin henkilöstöön kuuluvaa henkilöä, jotka puheenjohtaja on asianmukaisesti valtuuttanut Euroopan keskuspankin nimen kirjoittamiseen.

39 artikla

Erioikeudet ja vapaudet

Euroopan keskuspankilla on jäsenvaltioiden alueella tehtäviensä suorittamisen edellyttämät erioikeudet ja vapaudet Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista tehdyssä pöytäkirjassa määritellyin edellytyksin.

VIII LUKU

PERUSSÄÄNNÖN TARKISTAMINEN JA TÄYDENTÄVÄ SÄÄNTELY

40 artikla

Yksinkertaistetut tarkistusmenettelyt

1. Unionin perustuslain III-187 artiklan 5 kohdan mukaisesti eurooppalailla voidaan tarkistaa tämän perussäännön 5 artiklan 1, 2 ja 3 kohtaa, 17 ja 18 artiklaa, 19 artiklan 1 kohtaa, 22, 23, 24 ja 26 artiklaa, 32 artiklan 2, 3, 4 ja 6 kohtaa, 33 artiklan 1 kohdan a alakohtaa sekä 36 artiklaa

- a) komission ehdotuksesta, kun Euroopan keskuspankkia on kuultu; tai
- b) Euroopan keskuspankin suosituksesta, kun komissiota on kuultu.

2. Eurooppa-neuvosto voi joko Euroopan keskuspankin suosituksesta ja Euroopan parlamenttia ja komissiota kuultuaan tai komission suosituksesta ja Euroopan parlamenttia ja Euroopan keskuspankkia kuultuaan tehdä yksimielisesti eurooppapäätöksen, jolla muutetaan 10 artiklan 2 kohtaa. Nämä muutokset tulevat voimaan vasta sen jälkeen, kun jäsenvaltiot ovat hyväksyneet ne valtiosääntöjensä mukaisesti.

3. Euroopan keskuspankin tämän artiklan nojalla antama suositus edellyttää Euroopan keskuspankin neuvoston yksimielistä päätöstä.

41 artikla

Täydentävä sääntely

Unionin perustuslain III-187 artiklan 6 kohdan mukaisesti neuvosto hyväksyy tämän perussäännön 4 artiklassa, 5 artiklan 4 kohdassa, 19 artiklan 2 kohdassa, 20 artiklassa, 28 artiklan 1 kohdassa, 29 artiklan 2 kohdassa, 30 artiklan 4 kohdassa ja 34 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä koskevat eurooppa-asetukset ja -päätökset. Se tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan

- a) komission ehdotuksesta, kun Euroopan keskuspankkia on kuultu; tai
- b) Euroopan keskuspankin suosituksesta, kun komissiota on kuultu.

IX LUKU

**SIIRTYMÄMÄÄRÄYKSET JA MUUT EUROOPAN KESKUSPANKKIJÄRJESTELMÄÄ KOSKEVAT
MÄÄRÄYKSET***42 artikla***Yleiset määräykset**

1. Unionin perustuslain III-197 artiklan 1 kohdassa tarkoitettusta poikkeuksesta seuraa, että seuraavissa tämän perussäännön artikloissa ei anneta mitään oikeuksia eikä aseteta mitään velvollisuuksia sille jäsenvaltiolle, jota asia koskee: 3 ja 6 artikla, 9 artiklan 2 kohta, 12 artiklan 1 kohta, 14 artiklan 3 kohta, 16, 18, 19, 20, 22 ja 23 artikla, 26 artiklan 2 kohta, 27, 30, 31, 32, 33, 34 ja 50 artikla.
2. Jäsenvaltioiden kansalliset keskuspankit, joita koskee unionin perustuslain III-197 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu poikkeus, säilyttävät toimivaltansa rahapolitiikan alalla kansallisen lainsäädännön mukaisesti.
3. Tämän perussäännön 3 artiklassa, 11 artiklan 2 kohdassa ja 19 artiklassa ”jäsenvaltioilla” tarkoitetaan unionin perustuslain III-197 artiklan 2 kohdan viimeisen alakohdan mukaisesti euron käyttöön ottaneita jäsenvaltioita.
4. Tämän perussäännön 9 artiklan 2 kohdassa, 10 artiklan 2 ja 3 kohdassa, 12 artiklan 1 kohdassa, 16, 17, 18, 22, 23, 27, 30, 31 ja 32 artiklassa, 33 artiklan 2 kohdassa ja 50 artiklassa ”kansallisilla keskuspankeilla” tarkoitetaan euron käyttöön ottaneiden jäsenvaltioiden keskuspankkeja.
5. Edellä 10 artiklan 3 kohdassa ja 33 artiklan 1 kohdassa ”osakkailla” tarkoitetaan euron käyttöön ottaneiden jäsenvaltioiden kansallisia keskuspankkeja.
6. Edellä 10 artiklan 3 kohdassa ja 30 artiklan 2 kohdassa ”merkityllä pääomalla” tarkoitetaan euron käyttöön ottaneiden jäsenvaltioiden kansallisten keskuspankkien osuutta Euroopan keskuspankin merkitystä pääomasta.

*43 artikla***Euroopan keskuspankin siirtymävaiheen tehtävät**

Euroopan keskuspankki huolehtii niistä unionin perustuslain III-199 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuista Euroopan rahapoliittisen instituutin entisistä tehtävistä, jotka yhtä tai useampaa jäsenvaltiota koskevan poikkeuksen vuoksi on hoidettava vielä euron käyttöön ottamisen jälkeen.

Euroopan keskuspankki antaa ohjeita unionin perustuslain III-198 artiklassa tarkoitettujen poikkeusten kumoamisen valmistelussa.

*44 artikla***Euroopan keskuspankin yleisneuvosto**

1. Euroopan keskuspankin kolmanneksi päätöksentekolimeksi muodostetaan yleisneuvosto, sanotun kuitenkaan rajoittamatta unionin perustuslain III-187 artiklan 3 kohdan soveltamista.
2. Yleisneuvoston muodostavat Euroopan keskuspankin puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä kansallisten keskuspankkien pääjohtajat. Muut johtokunnan jäsenet voivat osallistua yleisneuvoston kokouksiin ilman äänioikeutta.
3. Yleisneuvoston tehtävistä on täydellinen luettelo 46 artiklassa.

*45 artikla***Yleisneuvoston toiminta**

1. Euroopan keskuspankin puheenjohtaja tai hänen ollessaan estynyt varapuheenjohtaja johtaa Euroopan keskuspankin yleisneuvostoa.
2. Neuvoston puheenjohtaja ja yksi komission jäsen voivat osallistua yleisneuvoston kokouksiin ilman äänioikeutta.
3. Puheenjohtaja valmistelee yleisneuvoston kokoukset.
4. Poiketen siitä, mitä 12 artiklan 3 kohdassa määrätään, yleisneuvosto vahvistaa työjärjestyksensä.
5. Euroopan keskuspankki huolehtii yleisneuvoston sihteeristötehtävistä.

*46 artikla***Yleisneuvoston tehtävät**

1. Yleisneuvosto:
 - a) suorittaa 43 artiklassa tarkoitetut tehtävät;
 - b) myötävaikuttaa 4 artiklan ja 25 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun neuvoo-antavaan toimintaan.
2. Yleisneuvosto myötävaikuttaa:
 - a) 5 artiklassa tarkoitettujen tilastotietojen keräämiseen;
 - b) 15 artiklassa tarkoitettujen Euroopan keskuspankin toimintakertomusten laatimiseen;
 - c) 26 artiklan soveltamisessa tarvittavien 26 artiklan 4 kohdassa tarkoitettujen sääntöjen laatimiseen;
 - d) 29 artiklan 4 kohdassa tarkoitettujen kaikkien muiden toimenpiteiden toteuttamiseen, jotka ovat tarpeen 29 artiklan soveltamiseksi;

- e) 36 artiklassa tarkoitettujen Euroopan keskuspankin henkilöstöä koskevien palvelussuhteen ehtojen määrittelyyn.
3. Yleisneuvosto myötävaikuttaa siihen valmistelutyöhön, joka on tarpeen, jotta niiden jäsenvaltioiden valuuttojen vaihtokurssit, joita koskee poikkeus, voidaan unionin perustuslain III-198 artiklan 3 kohdan mukaisesti kiinnittää peruuttamattomasti suhteessa euroon.
4. Euroopan keskuspankin puheenjohtaja ilmoittaa Euroopan keskuspankin neuvoston päätöksistä yleisneuvostolle.

47 artikla

Euroopan keskuspankin pääomaa koskevat siirtymämääräykset

Kullekin kansalliselle keskuspankille annetaan 29 artiklan mukaisesti Euroopan keskuspankin pääoman merkitsemisen jakoperusteessa painoarvo. Poiketen siitä, mitä 28 artiklan 3 kohdassa määrätään, niiden jäsenvaltioiden kansalliset keskuspankit, joita koskee poikkeus, eivät maksa osuuttaan merkitystä pääomasta, ellei yleisneuvosto päätä sellaisella enemmistöllä, joka edustaa vähintään kahta kolmasosaa Euroopan keskuspankin merkitystä pääomasta ja vähintään puolta osakkaista, että siitä on Euroopan keskuspankin toimintakustannuksiin osallistumiseksi maksettava vähimmäisprosenttiosuus.

48 artikla

Euroopan keskuspankin oman pääoman, vararahastojen ja varausten maksaminen myöhemmin

1. Sen jäsenvaltion keskuspankki, jota koskeva poikkeus on kumottu, maksaa merkitsemänsä osuuden Euroopan keskuspankin pääomasta samassa suhteessa kuin muut sellaisten jäsenvaltioiden keskuspankit, jotka ovat ottaneet käyttöön euron, ja siirtää Euroopan keskuspankille valuuttavarantosaamisia 30 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Siirrettävä määrä määrätään kertomalla Euroopan keskuspankille 30 artiklan 1 kohdan mukaisesti jo siirrettyjen edellä mainittujen valuuttavarantosaamisten euro-vasta-arvo kulloinkin voimassa olevan vaihtokurssin mukaisesti asianomaisen kansallisen keskuspankin merkitsemien osuuksien lukumäärän ja muiden kansallisten keskuspankkien jo maksamien osuuksien suhteella.
2. Edellä 1 kohdassa määrättyjen maksujen lisäksi keskuspankki, jota asia koskee, maksaa osuuden Euroopan keskuspankin vararahastoon, vararahastoja vastaaviin varauksiin sekä siihen erään, joka siirretään vararahastoon ja varauksiin ja joka vastaa tuloslaskelman loppusummaa 31 päivänä joulukuuta poikkeuksen kumoamista edeltävänä vuonna. Maksettava summa lasketaan kertomalla edellä määriteltyjen ja Euroopan keskuspankin vahvistetussa taseessa esitettyjen varojen yhteismäärä asianomaisen keskuspankin merkitsemien osuuksien määrän ja muiden keskuspankkien jo maksamien osuuksien määrän suhteella.
3. Kun yhdestä tai useammasta maasta tulee unionin jäsenvaltio ja niiden kansallisista keskuspankeista osa Euroopan keskuspankkijärjestelmää, Euroopan keskuspankin merkittyä pääomaa sekä Euroopan keskuspankille siirrettävissä olevien valuuttavarantosaamisten enimmäismäärää korotetaan ilman eri toimenpiteitä. Lisäys määritellään kertomalla voimassa olevat vastaavat määrät pääoman merkitsemisen mukautetun jakoperusteen puitteissa järjestelmään liittyvien kansallisten

keskuspankkien painoarvojen ja Euroopan keskuspankkijärjestelmässä jo jäseninä olevien kansallisten keskuspankkien painoarvojen suhteella. Kunkin kansallisen pankin painoarvo pääoman merkitsemisen jakoperusteessa lasketaan 29 artiklan 1 kohdan mukaisesti ja 29 artiklan 2 kohtaa noudattaen. Tilastotietoja varten käytettävät viitejaksot ovat samat kuin viimeisimmässä 29 artiklan 3 kohdan mukaisessa painoarvojen viisivuotismukautuksessa käytetyt.

49 artikla

Poikkeus 32 artiklasta

1. Jos Euroopan keskuspankin neuvosto kolmannen vaiheen alkamisen jälkeen päättää, että 32 artiklan soveltaminen muuttaa merkittävästi kansallisten keskuspankkien suhteellista tilannetta tulojen osalta, 32 artiklan mukaisesti jaettavan tulon määrää alennetaan yhtenäisellä prosenttiluvulla, joka ensimmäisenä tilikautena kolmannen vaiheen alkamisen jälkeen saa olla enintään 60 prosenttia ja joka pienenee vähintään 12 prosenttiyksiköllä jokaisena seuraavana tilikautena.

2. Mitä 1 kohdassa määrätään, sovelletaan enintään viitenä kokonaisena tilikautena kolmannen vaiheen alkamisen jälkeen.

50 artikla

Jäsenvaltioiden valuuttojen määräisten setelien vaihtaminen

Vaihtokurssien lopullisen kiinnittämisen jälkeen unionin perustuslain III-198 artiklan 3 kohdan mukaisesti Euroopan keskuspankin neuvosto toteuttaa tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että kansalliset keskuspankit vaihtavat vastaavaan pariarvoon niiden jäsenvaltioiden valuuttojen määräiset setelit, joiden vaihtokurssit on lopullisesti kiinnitetty.

51 artikla

Siirtymätoimenpiteiden sovellettavuus

Mitä 42—47 artiklassa määrätään, sovelletaan jos on ja niin kauan kuin on jäsenvaltioita, joita koskee poikkeus.

5. PÖYTÄKIRJA EUROOPAN INVESTOINTIPANKIN PERUSSÄÄNNÖSTÄ

KORKEAT SOPIMUSPUOLET,

JOTKA HALUAVAT vahvistaa unionin perustuslain III-393 artiklassa tarkoitetun Euroopan investointipankin perussäännön,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka on liitetty Euroopan perustuslaista tehtyyn sopimukseen:

1 artikla

Unionin perustuslain III-393 artiklassa tarkoitetun Euroopan investointipankin, jäljempänä ”pankki”, järjestäytymisessä sekä sen tehtävissä ja toiminnassa noudatetaan, mitä unionin perustuslaissa ja tässä perussäännössä määrätään.

2 artikla

Pankin tehtävästä määrätään unionin perustuslain III-394 artiklassa.

3 artikla

Unionin perustuslain III-393 artiklan mukaisesti pankin jäseniä ovat jäsenvaltiot.

4 artikla

1. Pankin pääoma on 163 653 737 000 euroa, jonka jäsenvaltiot merkitsevät seuraavasti:

Saksa	26 649 532 500
Ranska	26 649 532 500
Italia	26 649 532 500
Yhdistynyt kuningaskunta	26 649 532 500
Espanja	15 989 719 500
Belgia	7 387 065 000
Alankomaat	7 387 065 000
Ruotsi	4 900 585 500
Tanska	3 740 283 000
Itävalta	3 666 973 500
Puola	3 411 263 500
Suomi	2 106 816 000

Kreikka	2 003 725 500
Portugali	1 291 287 000
Tšekki	1 258 785 500
Unkari	1 190 868 500
Irlanti	935 070 000
Slovakia	428 490 500
Slovenia	397 815 000
Liettua	249 617 500
Luxemburg	187 015 500
Kypros	183 382 000
Latvia	152 335 000
Viro	117 640 000
Malta	69 804 000

Jäsenvaltiot ovat vastuussa ainoastaan siihen määrään asti, joka on niiden osuus merkitystä ja maksamattomasta pääomasta.

2. Uuden jäsenen hyväksymisestä seuraa, että merkittyä pääomaa korotetaan summalla, joka vastaa uuden jäsenen tuomaa pääomaa.
3. Valtuusto voi yksimielisesti päättää merkityn pääoman korottamisesta.
4. Osuutta merkitystä pääomasta ei voida siirtää, antaa vakuudeksi tai ulosmitata.

5 artikla

1. Jäsenvaltiot maksavat merkitystä pääomasta keskimäärin viisi prosenttia 4 artiklan 1 kohdassa vahvistetuista määristä.
2. Jos merkittyä pääomaa korotetaan, valtuusto vahvistaa maksettavan prosentuaalisen osuuden ja maksujärjestelyt yksimielisellä päätöksellään. Käteismaksut suoritetaan yksinomaan euroina.
3. Hallintoneuvosto voi vaatia merkityn pääoman jäljellä olevan määrän maksamista, jos se on välttämätöntä, jotta pankki voisi täyttää velvoitteensa.

Kukin jäsenvaltio suorittaa maksun suhteessa sen osuuteen merkitystä pääomasta.

6 artikla

Pankin hallintoa hoitavat ja pankkia johtavat valtuusto, hallintoneuvosto ja hallitus.

7 artikla

1. Valtuusto muodostuu jäsenvaltioiden nimeämistä ministereistä.
2. Valtuusto vahvistaa pankin luotonantopolitiikan yleiset suuntaviivat unionin tavoitteiden mukaisesti.

Se valvoo, että näitä suuntaviivoja noudatetaan.

3. Lisäksi valtuusto:

- a) päättää merkityn pääoman korottamisesta 4 artiklan 3 kohdan ja 5 artiklan 2 kohdan mukaisesti;
- b) määrittää 9 artiklan 1 kohdan soveltamiseksi rahoitusoperaatioihin sovellettavat periaatteet pankin tehtävän mukaisesti;
- c) käyttää 9 ja 11 artiklan mukaisia toimivaltuuksiaan nimittää ja erottaa hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenet sekä 11 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisia toimivaltuuksiaan;
- d) päättää rahoituksen myöntämisestä kokonaan tai osittain muualla kuin jäsenvaltioiden alueilla toteutettaviin investointihankkeisiin 16 artiklan 1 kohdan mukaisesti;
- e) hyväksyy hallintoneuvoston laatiman vuosikertomuksen;
- f) hyväksyy vuosittaisen taseen sekä tuloslaskelman;
- g) hyväksyy pankin työjärjestyksen;
- h) käyttää sille tämän perussäännön nojalla annettuja muita valtuuksia.

4. Valtuusto voi unionin perustuslain ja tämän perussäännön nojalla yksimielisesti päättää pankin toiminnan keskeyttämisestä tai tarvittaessa pankin asettamisesta selvitystilaan.

8 artikla

1. Jollei tässä perussäännössä toisin määrätä, valtuusto tekee päätökset jäsentensä enemmistöllä. Enemmistön on edustettava vähintään 50:tä prosenttia merkitystä pääomasta.

Määräenemmistön edellytyksenä on 18 puoltavaa ääntä ja 68 prosenttia merkitystä pääomasta.

2. Henkilökohtaisesti tai edustettuina läsnä olevien jäsenten pidättyminen äänestämästä ei estä valtuustoa tekemästä ratkaisua, jonka edellytyksenä on yksimielisyys.

9 artikla

1. Hallintoneuvosto päättää rahoituksen myöntämisestä erityisesti lainojen ja takausten muodossa ja lainojen ottamisesta; se vahvistaa lainojen korot, toimitusmaksut ja muut maksut; se voi määräenemmistöllä tehdyn päätöksen perusteella siirtää tiettyjä toimivaltuuksiaan hallitukselle; se määrittää toimivaltuuksien siirron edellytykset ja yksityiskohtaiset menettelyt ja valvoo sen toteuttamista.

Hallintoneuvosto valvoo pankin hallinnon asianmukaisuutta ja huolehtii siitä, että pankkia johdetaan unionin perustuslain ja tämän perussäännön sekä valtuuston vahvistamien yleisten suuntaviivojen mukaisesti.

Kunkin varainhoitovuoden lopussa hallintoneuvosto antaa valtuustolle kertomuksen sekä julkistaa sen jälkeen, kun se on hyväksytty.

2. Hallintoneuvostossa on 26 jäsentä ja 16 varajäsentä.

Valtuusto nimittää hallintoneuvoston jäsenet viideksi vuodeksi kerrallaan. Jokainen jäsenvaltio sekä komissio nimeävät kukin yhden jäsenen.

Valtuusto nimittää varajäsenet viideksi vuodeksi kerrallaan seuraavasti:

- kaksi Saksan liittotasavallan nimeämää varajäsentä,
- kaksi Ranskan tasavallan nimeämää varajäsentä,
- kaksi Italian tasavallan nimeämää varajäsentä,
- kaksi Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan nimeämää varajäsentä,
- yhden Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan yhteisellä sopimuksella nimeämän varajäsenen,
- yhden Belgian kuningaskunnan, Luxemburgin suurherttuakunnan ja Alankomaiden kuningaskunnan yhteisellä sopimuksella nimeämän varajäsenen,
- yhden Tanskan kuningaskunnan, Helleenien tasavallan ja Irlannin yhteisellä sopimuksella nimeämän varajäsenen,
- yhden Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan yhteisellä sopimuksella nimeämän varajäsenen,

- kolme Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltaan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan ja Slovakian tasavallan yhteisellä sopimuksella nimeämää varajäsentä,
- yhden komission nimeämän varajäsenen.

Hallintoneuvosto valitsee jäsenistönsä kuusi äänioikeutta vailla olevaa asiantuntijaa: kolme näistä jäseniksi ja kolme varajäseniksi.

Jäsenet ja varajäsenet voidaan nimittää uudeksi toimikaudeksi.

Työjärjestyksessä vahvistetaan hallintoneuvoston kokouksiin osallistumisen edellytykset sekä varajäseniin ja asiantuntijoihin sovellettavat määräykset.

Hallituksen puheenjohtaja tai hänen ollessaan estynyt joku varapuheenjohtajista toimii hallintoneuvoston puheenjohtajana, mutta ei osallistu äänestykseen.

Hallintoneuvoston jäsenet valitaan henkilöistä, joiden riippumattomuus ja pätevyys on kiistaton. He vastaavat työstään yksinomaan pankille.

3. Vain jos jäsen ei enää täytä niitä vaatimuksia, joita hänen tehtävänsä edellyttävät, valtuusto voi määräenemmistöllä erottaa hänet tehtävästään.

Hallintoneuvosto eroaa, jos sen vuosikertomusta ei hyväksytä.

4. Jos hallintoneuvoston jäsen kuolee tai hänet erotetaan taikka jos koko hallintoneuvosto eroaa, uusi jäsen tai uudet jäsenet nimitetään 2 kohdan määräyksiä noudattaen. Muulloin kuin koko hallintoneuvostoa uudelleen nimitettäessä jäsenen tilalle nimitetään uusi jäsen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

5. Valtuusto vahvistaa hallintoneuvoston jäsenille maksettavat palkkiot. Valtuusto vahvistaa, minkälainen toiminta on ristiriidassa jäsenen tai varajäsenen tehtävien kanssa.

10 artikla

1. Kullakin hallintoneuvoston jäsenellä on yksi ääni. Hän voi kaikissa tilanteissa siirtää äänensä jollekulle toiselle pankin työjärjestyksessä määrättävien yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti.

2. Jollei tässä perussäännössä toisin määrätä, hallintoneuvoston päätöksen tekeminen edellyttää vähintään yhtä kolmasosaa niiden hallintoneuvoston äänioikeutettujen jäsenten äänistä, jotka edustavat vähintään 50:tä prosenttia merkitystä pääomasta. Määräenemmistön edellytyksenä on 18 puoltavaa ääntä ja 68 prosenttia merkitystä pääomasta. Hallintoneuvoston päätösvaltaisuuden edellytyksenä olevasta jäsenmäärästä määrätään pankin työjärjestyksessä.

11 artikla

1. Hallituksen muodostavat puheenjohtaja ja kahdeksan varapuheenjohtajaa, jotka valtuusto nimittää kuudeksi vuodeksi kerrallaan hallintoneuvoston ehdotuksesta. Sama jäsen voidaan nimetä uudeksi toimikaudeksi.

Valtuusto voi yksimielisesti muuttaa hallituksen jäsenmäärää.

2. Hallintoneuvoston määräenemmistöllä tekemästä ehdotuksesta valtuusto voi määräenemmistöllä erottaa hallituksen jäseniä.

3. Hallitus vastaa puheenjohtajan alaisena ja hallintoneuvoston valvonnassa pankin juoksevien asioiden hoitamisesta.

Se valmistelee hallintoneuvoston päätökset, erityisesti päätökset lainojen ottamisesta ja rahoituksen myöntämisestä ennen muuta lainojen ja takausten muodossa. Se huolehtii näiden päätösten toimeenpanosta.

4. Hallitus antaa yksinkertaisella enemmistöllä lausuntonsa ehdotuksista, jotka koskevat lainojen ottamista ja rahoituksen myöntämistä erityisesti lainojen ja takausten muodossa.

5. Valtuusto vahvistaa hallituksen jäsenille maksettavat palkkiot ja sen, minkälainen toiminta on ristiriidassa heidän tehtäviensä kanssa.

6. Puheenjohtaja tai hänen ollessaan estynyt varapuheenjohtaja edustaa pankkia oikeudellisissa ja muissa asioissa.

7. Pankin henkilöstö on puheenjohtajan alainen. Puheenjohtaja ottaa palvelukseen ja erottaa henkilöstön. Henkilöstön valinnassa otetaan henkilökohtaisten ominaisuuksien ja ammatillisen pätevyyden lisäksi huomioon, että henkilöstö koostuu tasapuolisesti eri jäsenvaltioiden kansalaisista. Työjärjestyksessä määritetään toimivaltainen elin, joka hyväksyy henkilöstöön sovellettavat määräykset.

8. Hallitus ja pankin henkilöstö ovat vastuussa yksinomaan pankille ja hoitavat tehtäviään täysin riippumattomina.

12 artikla

1. Komitea, jonka muodostavat valtuuston asianomaisten pätevyyden perusteella nimittämät kuusi jäsentä, tarkastaa, että pankin toiminta noudattaa parhaita pankkikäytäntöjä, ja vastaa pankin tilien tarkastuksesta.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettu komitea tarkastaa vuosittain pankin toiminnan ja kirjanpidon asianmukaisuuden. Tätä varten se tarkastaa, että pankin toiminta on ollut tässä perussäännössä ja työjärjestyksessä vahvistettujen sääntöjen ja menettelyjen mukaista.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettu komitea vahvistaa, että tilinpäätös ja kaikki hallintoneuvoston laatimaan tilinpäätökseen sisältyvä tilinpäätösinformaatio antavat luotettavan kuvan pankin rahoitusasemasta sen varojen ja sitoumusten osalta sekä sen toiminnan tuloksista ja kassavirroista kyseisellä tilikaudella.
4. Työjärjestyksessä määritellään 1 kohdassa tarkoitettujen komitean jäseniltä vaadittava pätevyys ja määritetään komitean toiminnan edellytykset ja yksityiskohtaiset menettelyt.

13 artikla

Pankki asioi kunkin jäsenvaltion kanssa tämän nimeämän viranomaisen välityksellä. Rahaliikennettä hoitaessaan pankki käyttää jäsenvaltion kansallista keskuspankkia tai muuta jäsenvaltion hyväksymää rahoituslaitosta.

14 artikla

1. Pankki on yhteistyössä kaikkien vastaavilla aloilla toimivien kansainvälisten järjestöjen kanssa.
2. Pankki pyrkii tarkoituksenmukaisiin yhteistyösuhteisiin niiden maiden pankkien ja rahoituslaitosten kanssa, joihin sen toiminta ulottuu.

15 artikla

Valtuusto tulkitsee tai täydentää 7 artiklan nojalla vahvistamia suuntaviivoja niiden antamisen perustana olleiden edellytysten mukaisesti jäsenvaltion tai komission pyynnöstä taikka omasta aloitteestaan.

16 artikla

1. Unionin perustuslain III-394 artiklassa määritellyn tehtävänsä mukaisesti pankki myöntää rahoitusta lainojen ja takuiden muodossa jäsenilleen taikka yksityisille tai julkisille yrityksille investointeihin, jotka toteutetaan jäsenvaltioiden alueilla, jos rahoitusta ei voida järjestää kohtuullisin ehdoin muista lähteistä.

Pankki voi kuitenkin valtuuston määränemmistöllä tekemällä päätöksellä hallintoneuvoston ehdotuksesta myöntää rahoitusta kokonaan tai osittain muualla kuin jäsenvaltioiden alueilla toteutettaviksi tarkoitettuihin investointeihin.

2. Lainat myönnetään, sikäli kuin mahdollista, vain jos myös muita rahoituslähteitä käytetään.
3. Jos pankki myöntää lainan yritykselle tai muulle yhteisölle kuin jäsenvaltiolle, se asettaa lainan saannin ehdoksi joko sen jäsenvaltion antaman takauksen, jonka alueella investointi toteutetaan, tai riittävät vakuudet taikka velallisen vakaan rahoitusaseman.

Lisäksi hallintoneuvosto päättää 7 artiklan 3 kohdan b alakohdassa tarkoitettujen valtuuston vahvistamien periaatteiden mukaisesti ja jos perustuslain III-394 artiklassa tarkoitettujen toimien toteuttaminen sitä vaatii, määränemmistöllä sellaisen rahoituksen edellytyksistä ja sitä koskevista

yksityiskohtaisista menettelyistä, johon liittyy erityinen riski ja jota sen vuoksi pidetään erityistoimena.

4. Pankki voi taata julkisten tai yksityisten yritysten taikka yhteisöjen lainoja, jotka on otettu unionin perustuslain III-394 artiklassa tarkoitettujen hankkeiden toteuttamista varten.

5. Pankin myöntämien lainojen ja sen antamien takausten kokonaismäärä saa olla enintään 250 prosenttia merkityn pääoman, varausten, kohdentamattomien varausten ja jakamattoman voiton yhteismäärästä. Kyseisten erien yhteismäärä lasketaan vähentämällä määrä, joka vastaa kaikkien pankin merkitsemien osuuksien merkittyä yhteismäärää, riippumatta siitä, onko ne maksettu.

Pankin osuuksien muodossa maksama määrä ei missään vaiheessa saa ylittää sen maksetun pääoman, varausten, kohdentamattomien varausten ja jakamattoman voiton vapaan osan kokonaismäärää.

Pankin erityistoimiin, joista valtuusto ja hallintoneuvosto päättävät 3 kohdan mukaisesti, voidaan poikkeuksellisesti myöntää erityismäärärahoja varauksina.

Tätä kohtaa sovelletaan myös pankin konsolidoituun tilinpäätökseen.

6. Pankki suojautuu valuuttariskeiltä ottamalla laina- ja takaussopimuksiin aiheellisiksi katsomansa ehdot.

17 artikla

1. Pankin myöntämien lainojen korkotaso, toimitusmaksut ja muut maksut mukautetaan pääomamarkkinoilla vallitseviin olosuhteisiin ja lasketaan siten, että pankki voi niistä saamallaan tuloilla täyttää velvoitteensa, maksaa kulunsa ja kattaa riskinsä sekä perustaa 22 artiklan mukaisesti vararahaston.

2. Pankki ei myönnä koronalennusta. Jos koronalennus vaikuttaa suotavalta rahoitettavan investoinnin erityisluonteen vuoksi, asianomainen jäsenvaltio tai joku muu voi myöntää korkotukea, sikäli kuin se on unionin perustuslain III-167 artiklan määräysten mukaista.

18 artikla

Pankki noudattaa rahoitustoiminnassaan jäljempänä mainittuja periaatteita.

1. Se huolehtii siitä, että varoja käytetään unionin edun kannalta mahdollisimman järkevästi.

Se voi myöntää lainoja ja antaa takauksia vain:

- a) jos korot ja kuolelutukset saadaan hoidetuiksi toiminnasta saatavalla tuotolla, kun kyse on tuotantoyritysten toteuttamista investoinneista, tai jos valtio, jossa investointi toteutetaan, sitoutuu vastaamaan niistä taikka niiden hoito varmistetaan muilla tavoin, kun kyse on muista investoinneista; ja

- b) jos investoinnin toteuttaminen lisää taloudellista tuottavuutta yleensä ja edistää sisämarkkinoiden toteuttamista tai toimintaa.
2. Se ei hanki osuuksia yrityksistä eikä ota vastuuta niiden hallinnosta, ellei tämä ole välttämätöntä pankin oikeuksien turvaamiseksi sen varmistuessa saataviensa takaisinmaksun.

Hallintoneuvosto päättää kuitenkin 7 artiklan 3 kohdan b alakohdassa tarkoitettujen valtuuston vahvistamien periaatteiden mukaisesti ja jos unionin perustuslain III-394 artiklassa määrättyjen toimien toteuttaminen sitä vaatii, määräenemmistöllä kaupallisen yrityksen pääomaosuuksien hankkimista koskevista edellytyksistä ja sitä koskevista yksityiskohtaisista menettelyistä, jos tämä on tarpeen investoinnin tai ohjelman rahoittamiseksi, yleensä lainan tai takauksen lisäksi.

3. Se voi siirtää saatavansa pääomamarkkinoille ja tätä varten vaatia lainanottajiaan laskemaan liikkeeseen joukkovelkakirjoja tai muita arvopapereita.
4. Pankki tai jäsenvaltiot eivät aseta lainoille ehtoja, jotka edellyttävät lainaksi annettujen varojen käyttämistä jossakin tietyssä jäsenvaltiossa.
5. Pankki voi asettaa lainojen ehdoksi, että hankkeista järjestetään kansainvälinen tarjouskilpailu.
6. Pankki ei rahoita investointia eikä osallistu investoinnin rahoittamiseen, jos jäsenvaltio, jonka alueella investointi on toteutettava, vastustaa investointia.
7. Lainanantotoimintansa lisäksi pankki voi antaa teknistä apua valtuuston määräenemmistöllä määrittämien edellytysten ja yksityiskohtaisten menettelyjen mukaisesti ja tämän perussäännön määräyksiä noudattaen.

19 artikla

1. Julkiset tai yksityiset yritykset tai yhteisöt voivat hakea rahoitusta suoraan pankilta. Rahoitusta voidaan hakea pankilta myös komission tai sen jäsenvaltion välityksellä, jonka alueella investointi aiotaan toteuttaa.

2. Komission välityksellä jätetyistä hakemuksista pyydetään sen jäsenvaltion lausunto, jonka alueella investointi aiotaan toteuttaa. Jäsenvaltion välityksellä jätetyistä hakemuksista pyydetään komission lausunto. Yrityksen suoraan jättämä hakemus saatetaan asianomaisen jäsenvaltion ja komission käsiteltäväksi.

Asianomaiset jäsenvaltiot ja komissio antavat lausuntonsa kahden kuukauden kuluessa. Jos vastausta ei saada tässä ajassa, pankki voi katsoa, ettei kyseistä investointia vastusteta.

3. Hallintoneuvosto ratkaisee niitä rahoitustoimia koskevat asiat, jotka hallitus on saattanut sen käsiteltäväksi.

4. Hallitus tutkii, ovatko sen käsiteltäviksi saatetut rahoitustoimet tämän perussäännön, etenkin 16 ja 18 artiklan, mukaisia. Jos hallitus puoltaa rahoitusta, se toimittaa asiaa koskevan ehdotuksen hallintoneuvostolle. Hallitus voi myös asettaa puoltavalle lausunnonleen välttämättömiksi katsomiaan edellytyksiä. Jos hallitus vastustaa rahoituksen myöntämistä, se toimittaa asiakirjat hallintoneuvostolle lausuntonsa kanssa.
5. Jos hallituksen lausunto on kielteinen, hallintoneuvosto voi myöntää rahoituksen vain yksimielisellä päätöksellä.
6. Jos komission lausunto on kielteinen, hallintoneuvosto voi myöntää rahoituksen vain yksimielisellä päätöksellä; tällöin komission nimeämä jäsen ei osallistu äänestykseen.
7. Jos sekä hallituksen että komission lausunto ovat kielteiset, hallintoneuvosto ei saa myöntää kyseistä rahoitusta.
8. Jos hyväksytyihin investointeihin liittyvän rahoituksen uudelleenjärjestely on perusteltua pankin oikeuksien ja etujen turvaamiseksi, hallitus toteuttaa viipymättä tarpeellisiksi katsomansa kiireelliset toimenpiteet ja tiedottaa tästä viipymättä hallintoneuvostolle.

20 artikla

1. Pankki lainaa tehtäviensä toteuttamiseksi tarvittavat varat pääomamarkkinoilta.
2. Pankki voi lainata jäsenvaltioiden pääomamarkkinoilta näitä markkinoita koskevan lainsäädännön mukaisesti.

Sellaisen jäsenvaltion, jota koskee perustuslain III-197 artiklan 1 kohdan mukainen poikkeus, toimivaltaiset laitokset voivat vastustaa tätä vain, jos kyseisen valtion pääomamarkkinoilla on pelättävissä vakavia häiriöitä.

21 artikla

1. Pankki voi käyttää käytettävissään olevat varat, joita se ei välittömästi tarvitse velvoitteidensa täyttämiseksi, seuraavasti:
 - a) se voi tehdä sijoituksia rahamarkkinoilla;
 - b) se voi, jollei 18 artiklan 2 kohdan määräyksistä muuta johdu, ostaa ja myydä arvopapereita;
 - c) se voi suorittaa muita tehtäviensä kuuluvia rahoitustoimia.
2. Hoitaessaan sijoituksiaan pankki ei harjoita valuutta-arbitraasia, ellei se ole ehdottoman välttämätöntä pankin lainaustoiminnan taikka sen liikkeeseenlaskemista lainoista tai antamista takauksista johtuvien velvoitteiden täyttämiseksi, sanotun kuitenkin rajoittamatta 23 artiklan määräysten soveltamista.

3. Pankki toimii tässä artiklassa tarkoitetuilla aloilla yhteisymmärryksessä jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten tai kansallisten keskuspankkien kanssa.

22 artikla

1. Perustetaan asteittain vararahasto, joka on 10 prosenttia merkitystä pääomasta. Hallintoneuvosto voi päättää lisärahojen perustamisesta, jos se on perusteltua pankin sitoumusten kannalta. Siihen saakka, kunnes vararahasto on täysimääräinen, sinne siirretään:

- a) sellaisista lainoista saadut korkotulot, jotka pankki on myöntänyt jäsenvaltioiden 5 artiklan mukaan maksettavista määristä, ja
- b) sellaisista lainoista saadut korkotulot, jotka pankki on myöntänyt a alakohdassa tarkoitettujen lainojen takaisinmaksusta saaduista varoista,

sikäli kuin näitä korkotuloja ei tarvita pankin velvoitteiden täyttämiseen tai kulujen maksamiseen.

2. Vararahaston varat sijoitetaan siten, että ne ovat milloin tahansa käytettävissä rahaston tarkoituksiin.

23 artikla

1. Pankki saa milloin tahansa muuttaa joksikin sellaisen jäsenvaltion valuutaksi, joka ei ole ottanut käyttöön euroa, ne varat, jotka sillä on hallussaan unionin perustuslain III-394 artiklassa määritellyn tehtävänsä mukaisten rahoitustoimien toteuttamista varten ja ottaen huomioon tämän perussäännön 21 artiklan määräykset. Jos pankilla on rahaa tai rahaksi muunnettavia varoja valuuttoina, joita se tarvitsee, se välttää tällaisia valuutanvaihtoja niin paljon kuin mahdollista.

2. Pankki voi muuttaa jonkin sellaisen jäsenvaltion, joka ei ole ottanut käyttöön euroa, valuuttana olevat varansa kolmannen maan valuutaksi ainoastaan asianomaisen jäsenvaltion suostumuksella.

3. Pankki voi vapaasti käyttää sitä osaa pääomastaan, joka on maksettu, sekä yhteisön ulkopuolisilta markkinoilta lainattua valuuttaa.

4. Jäsenvaltiot sitoutuvat asettamaan pankin velallisten käyttöön valuuttaa, jota ne tarvitsevat pankin myöntämien tai takaamien, jäsenvaltioiden alueella toteutettavia investointeja varten annettujen lainojen pääoman takaisinmaksuun ja korkojen maksuun.

24 artikla

Jos jäsenvaltio ei täytä sille tämän perussäännön mukaan kuuluvia jäsenyysvelvoitteitaan, erityisesti velvoitettaan maksaa osuutensa merkitystä pääomasta taikka huolehtia ottamiensa lainojen hoitamisesta, valtuusto voi määränemmistöllä tekemällään päätöksellä keskeyttää lainojen myöntämisen ja takausten antamisen jäsenvaltiolle tai sen kansalaisille.

Tällainen päätös ei vapauta jäsenvaltiota eikä sen kansalaisia velvoitteista, joita niillä on pankkia kohtaan.

25 artikla

1. Jos valtuusto päättää keskeyttää pankin toiminnan, kaikki toiminta lopetetaan viipymättä, sellaisia toimia lukuun ottamatta, jotka ovat välttämättömiä pankin varojen käyttämisen, turvaamisen ja säilyttämisen sekä sitoumusten täyttämisen varmistamiseksi asianmukaisella tavalla.
2. Jos pankki asetetaan selvitystilaan, valtuusto valitsee selvitysmiehet ja antaa heille ohjeet selvitysmenettelyn hoitamisesta. Se huolehtii henkilöstön oikeuksien suojaamisesta.

26 artikla

1. Pankilla on kaikissa jäsenvaltioissa laajin kansallisen lainsäädännön mukaan oikeushenkilöllä oleva oikeuskelpoisuus. Se voi erityisesti hankkia ja luovuttaa irtainta ja kiinteää omaisuutta sekä esiintyä kantajana ja vastaajana oikeudenkäynneissä.
2. Pankin omaisuuteen ei missään muodossa saa kohdistaa takavarikkoa eikä pakkolunastusta.

27 artikla

1. Pankin ja sen velkojien, lainanottajien tai muiden väliset riidat ratkaistaan toimivaltaisessa kansallisessa tuomioistuimessa, jollei Euroopan unionin tuomioistuimelle annetusta toimivallasta muuta johdu. Pankki voi tekemässään sopimuksessa sopia välitysmenettelyn käyttämisestä.
2. Pankilla on kotipaikka kussakin jäsenvaltiossa. Se voi tekemässään sopimuksessa sopia erityisestä oikeuspaikasta.
3. Pankin omaisuutta ja varoja ei saa ulosmitata eivätkä ne saa olla pakkotäytäntöönpanon kohteena muutoin kuin tuomioistuimen päätöksellä.

28 artikla

1. Valtuusto voi yksimielisesti päättää perustaa tytäryhtiöitä tai muita yksiköjä, jotka ovat oikeushenkilöitä ja taloudellisesti itsenäisiä.
2. Valtuusto hyväksyy yksimielisesti 1 kohdassa tarkoitettujen laitosten perussäännön, jossa vahvistetaan etenkin niiden tavoitteet, rakenne, pääoma, jäsenet, kotipaikka, varat, interventiokeinot, tarkastusta koskevat säännöt sekä niiden suhde pankin toimielimiin.
3. Pankki voi osallistua kyseisten laitosten hallintoon ja osallistua niiden pääoman merkitsemiseen aina valtuuston yksimielisesti vahvistamaan määrään asti.
4. Edellä 1 kohdassa mainittuihin laitoksiin, sikäli kuin niihin sovelletaan unionin oikeutta, niiden toimielinten jäseniin heidän hoitaessaan tehtäviään ja niiden henkilöstöön sovelletaan Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista tehtyä pöytäkirjaa samoin ehdoin ja samoin edellytyksin kuin pankkiin.

Osinkoja, voitto-osuuksia tai näistä laitoksista muussa muodossa saatavia etuuksia, joihin muilla jäsenillä kuin Euroopan unionilla ja pankilla on oikeus, koskevat kuitenkin niihin sovellettavan lainsäädännön verotusta koskevat säännökset.

5. Euroopan unionin tuomioistuin käsittelee jäljempänä määrätyin rajoituksin unionin lainsäädännön alaisen laitoksen toimielinten toimenpiteitä koskevat riidat. Tällaista toimenpidettä koskevan kanteen voi nostaa tällaisen laitoksen jäsen kyseisessä ominaisuudessaan tai jäsenvaltio unionin perustuslain III-365 artiklassa määrätyin ehdoin.

6. Valtuusto voi yksimielisesti päättää, että unionin lainsäädännön alaisen laitoksen henkilökuntaan sovelletaan pankin kanssa yhteisiä järjestelyjä laitoksen ja pankin sisäisiä menettelyjä noudattaen.

6. PÖYTÄKIRJA EUROOPAN UNIONIN TOIMIELINTEN JA TIETTYJEN ELINTEN, LAITOSTEN JA YKSIKKÖJEN KOTIPAIKAN SIJAINNISTA

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

OTTAVAT HUOMIOON unionin perustuslain III-432 artiklan, ja

PALAUTTAVAT MIELEEN JA VAHVISTAVAT 8 päivänä huhtikuuta 1965 tehdyn päätöksen ja rajoittamatta vastaisuudessa perustettavien toimielinten, elinten ja laitosten ja yksikköjen kotipaikkaa koskevia päätöksiä,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan perustuslaista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen:

Ainoa artikla

1. Euroopan parlamentin kotipaikka on Strasbourg, jossa pidetään kaksitoista kuukausittaista täysistuntoa, mukaan lukien talousarviota käsittelevä istunto. Ylimääräiset täysistunnot pidetään Brysselissä. Euroopan parlamentin valiokunnat kokoontuvat Brysselissä. Euroopan parlamentin pääsihteeristö ja sen osastot sijaitsevat edelleen Luxemburgissa.
2. Neuvoston kotipaikka on Bryssel. Neuvosto pitää huhti-, kesä- ja lokakuussa istuntonsa Luxemburgissa.
3. Komission kotipaikka on Bryssel. Yksiköt, jotka luetellaan 8 päivänä huhtikuuta 1965 tehdyn päätöksen 7, 8 ja 9 artiklassa, sijaitsevat Luxemburgissa.
4. Euroopan unionin tuomioistuimen kotipaikka on Luxemburg.
5. Euroopan keskuspankin kotipaikka on Frankfurt.
6. Tilintarkastustuomioistuimen kotipaikka on Luxemburg.
7. Alueiden komitean kotipaikka on Bryssel.
8. Talous- ja sosiaalikomitean kotipaikka on Bryssel.
9. Euroopan investointipankin kotipaikka on Luxemburg.
10. Europolin kotipaikka on Haag.

7. PÖYTÄKIRJA EUROOPAN UNIONIN ERIOIKEUKSISTA JA VAPAUKSISTA

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

KATSOVAT, että unionin perustuslain III-434 artiklan nojalla unionilla on jäsenvaltioiden alueella sellaiset erioikeudet ja vapaudet, jotka ovat tarpeen unionin tehtävien toteuttamiseksi,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan perustuslaista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen:

I LUKU

UNIONIN OMAISUUS, VARAT JA LIIKETOIMET

1 artikla

Unionin tilat ja rakennukset ovat loukkaamattomia. Niihin ei saa kohdistaa etsintää, takavarikkoa, menettämisseuraamusta tai pakkolunastusta. Unionin omaisuus ja varat eivät voi olla minkään hallinnollisen tai oikeudellisen pakkotoimenpiteen kohteena ilman unionin tuomioistuimen lupaa.

2 artikla

Unionin arkistot ovat loukkaamattomia.

3 artikla

Unioni, sen varat, tulot ja muu omaisuus on vapautettu kaikista välittömistä veroista.

Jäsenvaltioiden hallitusten on toteutettava, aina kun se on mahdollista, aiheelliset toimenpiteet hyvittääkseen tai maksaakseen takaisin kiinteän tai irtaimen omaisuuden hintaan sisältyvät välilliset verot ja myyntiverot, kun unioni suorittaa virkakäyttöön huomattavia hankintoja, joiden hintaan sisältyy tällaisia veroja. Näiden määräysten soveltaminen ei kuitenkaan saa johtaa kilpailun vääristymiseen unionissa.

Vapautus ei koske sellaisia veroja ja maksuja, jotka ovat ainoastaan korvausta yleishyödyllisistä palveluista.

4 artikla

Unioni on vapautettu kaikista tulleista, tuonti- ja vientikielloista sekä tuonti- ja vientirajoituksista unionin virkakäyttöön tarkoitettujen tavaroiden osalta. Tämän vapautuksen nojalla maahantuotuja tavaroita ei saa luovuttaa maksua vastaan eikä ilmaiseksi sen valtion alueella, johon ne on tuotu, muuten kuin tämän valtion hallituksen kanssa sovituin edellytyksin.

Myös unionin julkaisut on vapautettu tulleista, tuonti- ja vientikielloista sekä tuonti- ja vientirajoituksista.

II LUKU

VIESTINTÄYHTEYDET JA KULKULUVAT

5 artikla

Kunkin jäsenvaltion alueella unionin toimielimet saavat virallisissa viestintäyhteyksissään sekä kaikkien asiakirjojensa toimittamisessa saman kohtelun, jonka tämä valtio myöntää diplomaattisille edustustoille.

Unionin toimielinten virallista kirjeenvaihtoa ja muita virallisia tiedonantoja ei saa sensuroida.

6 artikla

Unionin toimielinten puheenjohtajat ja presidentit voivat myöntää unionin toimielinten jäsenille ja muulle henkilöstölle kulkulupia, joiden muodosta neuvosto päättää yksinkertaisella enemmistöllä antamallaan eurooppa-asetuksella ja jotka jäsenvaltioiden viranomaisten on tunnustettava päteviksi matkustusasiakirjoiksi. Näitä kulkulupia annetaan virkamiehille ja muulle henkilöstölle Euroopan unionin virkamiehiin sovellettavissa henkilöstösäännöissä ja unionin muuta henkilöstöä koskevissa palvelussuhteen ehtoissa vahvistetuin edellytyksin.

Komissio voi tehdä sopimuksia näiden kulkulupien tunnustamiseksi päteviksi matkustusasiakirjoiksi kolmansien valtioiden alueella.

III LUKU

EUROOPAN PARLAMENTIN JÄSENET

7 artikla

Euroopan parlamentin jäsenten vapaalle liikkuvuudelle heidän matkustaessaan Euroopan parlamentin kokouspaikkaan tai heidän palatessaan sieltä ei saa asettaa hallinnollisia tai muita esteitä.

Euroopan parlamentin jäsenet saavat tullien ja valuutanvaihtovalvonnan osalta:

- a) omalta hallitukseltaan samat helpotukset, jotka myönnetään ulkomailla tilapäisissä virkatehtävissä matkustaville korkeille virkamiehille;
- b) toisten jäsenvaltioiden hallituksilta samat helpotukset, jotka myönnetään tilapäisissä virkatehtävissä oleville vieraiden valtioiden edustajille.

8 artikla

Euroopan parlamentin jäseniä ei voida alistaa tutkittavaksi, pidättää tai haastaa oikeuteen heidän tehtäviään hoitaessaan ilmaisemiensa mielipiteiden tai äänestystensä perusteella.

9 artikla

Euroopan parlamentin istuntojen ajan sen jäsenillä on:

- a) oman valtionsa alueella sen parlamentin jäsenille myönnetty koskemattomuus;
- b) toisen jäsenvaltion alueella vapaudenriistoa koskeva koskemattomuus sekä lainkäyttölinen koskemattomuus.

Koskemattomuus koskee jäseniä myös silloin kun he matkustavat Euroopan parlamentin istuntoihin tai palaavat niistä.

Koskemattomuuteen ei voida vedota silloin, kun jäsen tavataan itse teosta, eikä se estä Euroopan parlamenttia käyttämästä oikeuttaan luopua koskemattomuudesta jäsenensä osalta.

IV LUKU

JÄSENVALTIOIDEN EDUSTAJAT, JOTKA OSALLISTUVAT UNIONIN TOIMIELINTEN TYÖHÖN*10 artikla*

Jäsenvaltioiden edustajilla, jotka osallistuvat unionin toimielinten työhön, ja näiden neuvonantajilla sekä teknisillä asiantuntijoilla on tavanomaiset erioikeudet, vapaudet ja helpotukset heidän hoitaessaan tehtäviään sekä matkustaessaan kokouspaikalle ja palatessaan sieltä.

Tätä artiklaa sovelletaan myös unionin neuvonantajien elinten jäseniin.

V LUKU

UNIONIN VIRKAMIEHET JA MUU HENKILÖSTÖ*11 artikla*

Unionin virkamiehillä ja muulla henkilöstöllä on heidän kansalaisuudestaan riippumatta jokaisen jäsenvaltion alueella seuraavat erioikeudet ja vapaudet:

- a) heillä on lainkäyttölinen koskemattomuus heidän virallisessa ominaisuudessaan suorittamiensa toimien osalta, mukaan lukien heidän suulliset lausumansa sekä kirjalliset esityksensä, jollei sellaisissa unionin perustuslain määräyksissä, jotka toisaalta koskevat virkamiesten ja muun henkilöstön vastuuta unionia kohtaan ja toisaalta tuomioistuimen toimivaltaa unionin ja sen virkamiesten ja muun henkilöstön välisissä riidoissa, toisin määrätä. Tämä koskemattomuus

jatkuu heidän tehtäviensä päättymisen jälkeenkin;

- b) maahanmuuttoa koskevat rajoitukset tai ulkomaalaisten rekisteröintiä koskevat muodollisuudet eivät koske heitä. Samaa sovelletaan heidän puolisoihinsa ja heidän huollettavinaan oleviin perheenjäseniinsä;
- c) heitä koskevat valuutta- ja valuutanvaihtosääntelyssä samat helpotukset, jotka tavallisesti myönnetään kansainvälisten järjestöjen virkamiehille;
- d) heillä on oikeus tuoda maahan tullitta huonekalunsa ja henkilökohtainen käyttöomaisuutensa, kun he ensimmäisen kerran ryhtyvät hoitamaan tehtäviään kyseisessä valtiossa, ja heillä on oikeus viedä uudelleen nämä huonekalut ja tämä omaisuus tullitta hänen mainitussa valtiossa hoitamiensa virkatehtävien päättyessä, jollei sen valtion hallitus, jossa tätä oikeutta käytetään, aseta tuonnille tai viennille tarpeelliseksi katsomiaan ehtoja;
- e) heillä on oikeus tuoda maahan tullitta henkilökohtaiseen käyttöönsä auto, jonka he ovat hankkineet kyseisen valtion sisämarkkinoita koskevin ehdoin joko siinä valtiossa, jossa he ovat viimeksi asuneet, tai valtiossa, jonka kansalaisia he ovat, sekä viedä se uudelleen tullitta, jollei kyseisen valtion hallitus aseta tuonnille tai viennille tarpeelliseksi katsomiaan ehtoja.

12 artikla

Eurooppalailla vahvistetuin edellytyksin ja sillä vahvistettua menettelyä noudattaen unionin virkamiehet ja muu henkilöstö ovat velvollisia maksamaan unionille veroa unionin heille maksamista palkoista ja palkkioista. Tämä laki annetaan, kun on kuultu toimielimiä, joita asia koskee.

Unionin virkamiehet ja muu henkilöstö on vapautettu suorittamasta kansallisia veroja unionin maksamista palkoista ja palkkioista.

13 artikla

Sovellettaessa tuloverotusta, varallisuusverotusta ja perintöverotusta sekä kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi unionin jäsenvaltioiden välillä tehtyjä yleissopimuksia unionin niiden virkamiesten ja sen muun henkilöstön kotipaikan, jotka hoitaakseen tehtävänsä unionin palveluksessa muuttavat asumaan muun jäsenvaltion alueelle kuin siihen jäsenvaltioon, jossa heidän verotuksellinen kotipaikkansa oli heidän ryhtyessään hoitamaan tehtäviään unionissa, katsotaan sekä valtiossa, jossa he tosiasiallisesti asuvat että valtiossa, jossa heillä on verotuksellinen kotipaikka, olevan edelleen viimeksi mainitussa valtiossa, jos se on unionin jäsenvaltio. Tätä määräystä sovelletaan myös puolisoon, jos tämä ei harjoita omaa ansiotoimintaa, sekä tässä artiklassa tarkoitettujen henkilöiden huollettavina oleviin lapsiin.

Ensimmäisessä kohdassa tarkoitetuille henkilöille kuuluva irtain omaisuus, joka sijaitsee siinä maassa, jossa nämä henkilöt oleskelevat, on vapautettu perintöverosta kyseisessä maassa. Määrättäessä perintöveroa tällaisen omaisuuden katsotaan olevan jäsenvaltiossa, jossa näillä henkilöillä on verotuksellinen kotipaikka, jollei kolmansien maiden oikeuksista ja kaksinkertaista verotusta koskevien kansainvälisten yleissopimusten määräysten soveltamisesta mahdollisesti muuta johdu.

Tämän artiklan määräyksiä sovellettaessa ei oteta huomioon sellaista kotipaikkaa, joka on hankittu ainoastaan tehtävien hoitamiseksi muiden kansainvälisten järjestöjen palveluksessa.

14 artikla

Unionin virkamiehiä ja muuta henkilöstöä koskevasta sosiaalietuusjärjestelmästä säädetään eurooppalailla. Laki annetaan, kun on kuultu toimielimiä, joita asia koskee.

15 artikla

Ne unionin virkamiesten ja muun henkilöstön ryhmät, joihin sovelletaan kokonaisuudessaan tai osittain 11 artiklan, 12 artiklan toisen kohdan sekä 13 artiklan määräyksiä, määritetään eurooppalailla. Laki annetaan, kun on kuultu toimielimiä, joita asia koskee.

Virkamiesten ja muun näihin ryhmiin kuuluvan henkilöstön nimet, ura-alueet ja osoitteet toimitetaan määräajoin tiedoksi jäsenvaltioiden hallituksille.

VI LUKU

UNIONIIN AKKREDITOITUJEN KOLMANSIEN MAIDEN EDUSTUSTOJEN ERIOIKEUDET JA VAPAUDET*16 artikla*

Jäsenvaltio, jonka alueella unionin kotipaikka sijaitsee, myöntää unioniin akkreditoituille kolmansien valtioiden edustustoille tavanomaiset diplomaattiset erioikeudet ja vapaudet.

VII LUKU

YLEISET MÄÄRÄYKSET*17 artikla*

Unionin virkamiehille ja muulle henkilöstölle myönnetään erioikeudet, vapaudet ja helpotukset yksinomaan unionin edun vuoksi.

Kunkin unionin toimielimen on luovuttava virkamiehelle tai muulle henkilöstölle myönnetystä vapaudesta silloin kun toimielin katsoo, että tämä luopuminen ei ole ristiriidassa unionin edun kanssa.

18 artikla

Unionin toimielimet toimivat tämän pöytäkirjan soveltamiseksi yhteistyössä kyseisten jäsenvaltioiden vastuussa olevien viranomaisten kanssa.

19 artikla

Komission jäseniin sovelletaan 11—14 artiklaa sekä 17 artiklaa.

20 artikla

Euroopan unionin tuomioistuimen tuomareihin, julkisasiamiehiin, kirjaajiin ja avustaviin esittelijöihin sovelletaan 11—14 artiklaa sekä 17 artiklaa, sanotun kuitenkaan rajoittamatta Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan 3 artiklan soveltamista, joka koskee tuomareiden ja julkisasiamiesten lainkäyttöllistä koskemattomuutta.

Myös tilintarkastustuomioistuimen jäseniin sovelletaan 11—14 artiklaa sekä 17 artiklaa.

21 artikla

Tätä pöytäkirjaa sovelletaan myös Euroopan keskuspankkiin, sen elinten jäseniin ja sen henkilöstöön, sanotun kuitenkaan rajoittamatta Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan soveltamista.

Euroopan keskuspankki on vapautettu kaikista veroista ja veronluonteisista maksuista sen pääoman korottamisen yhteydessä sekä tähän toimenpiteeseen mahdollisesti liittyvistä eri muodollisuuksista valtiossa, jossa pankin kotipaikka sijaitsee. Pankin ja sen elinten Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön mukaisesti harjoittama toiminta ei ole liikevaihtoveron alaista.

22 artikla

Tätä pöytäkirjaa sovelletaan myös Euroopan investointipankkiin, sen elinten jäseniin, sen henkilöstöön sekä sen toimintaan osallistuviin jäsenvaltioiden edustajiin, sanotun kuitenkaan rajoittamatta pankin perussääntöä koskevan pöytäkirjan soveltamista.

Euroopan investointipankki on vapautettu myös kaikista veroista ja veronluonteisista maksuista sen pääoman korottamisen yhteydessä sekä tähän toimenpiteeseen mahdollisesti liittyvistä eri muodollisuuksista valtiossa, jossa pankin kotipaikka sijaitsee. Pankin lakkauttamisen tai selvitystilaan asettamisen yhteydessä ei kanneta veroa. Pankin tai sen elinten perussäännön mukaisesti harjoittama toiminta ei liioin ole liikevaihtoveron alaista.

8. PÖYTÄKIRJA TANSKAN KUNINGASKUNNAN, IRLANNIN JA ISON-BRITANNIAN JA
POHJOIS-IRLANNIN YHDISTYNEEN KUNINGASKUNNAN, HELLEENIEN TASAVALLAN,
ESPANJAN KUNINGASKUNNAN JA PORTUGALIN TASAVALLAN SEKÄ ITÄVALLAN
TASAVALLAN, SUOMEN TASAVALLAN JA RUOTSIN KUNINGASKUNNAN
LIITTYMISSOPIMUKSISTA JA -ASIAKIRJOISTA

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

PALAUTTAVAT MIELIIN, että Tanskan kuningaskunta, Irlanti ja Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta liittyivät Euroopan yhteisöihin 1 päivänä tammikuuta 1973, että Helleenien tasavalta liittyi Euroopan yhteisöihin 1 päivänä tammikuuta 1981, että Espanjan kuningaskunta ja Portugalin tasavalta liittyivät Euroopan yhteisöihin 1 päivänä tammikuuta 1986 ja että Itävallan tasavalta, Suomen tasavalta ja Ruotsin kuningaskunta liittyivät Euroopan yhteisöihin ja Euroopan unionista tehdyllä sopimuksella perustettuun Euroopan unioniin 1 päivänä tammikuuta 1995,

OTTAVAT HUOMIOON, että unionin perustuslain IV-437 artiklan 2 kohdassa määrätään edellä tarkoitettuja liittymisiä koskevien sopimusten kumoamisesta,

OTTAVAT HUOMIOON, että eräät mainittuihin liittymissopimuksiin ja niihin liittyviin liittymisasiakirjoihin sisältyvät määräykset ovat edelleen merkityksellisiä ja että unionin perustuslain IV-437 artiklan 2 kohdan mukaan nämä määräykset on otettava pöytäkirjaan tai siinä on viitattava niihin siten, että ne pysyvät voimassa ja niiden oikeusvaikutukset säilyvät,

KATSOVAT, että näihin määräyksiin on tehtävä tarpeelliset tekniset mukautukset, jotta ne olisivat sopusoinnussa unionin perustuslain kanssa, niiden oikeusvaikutuksia muuttamatta,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan perustuslaista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen:

I OSASTO

YHTEISET MÄÄRÄYKSET

1 artikla

Unionin perustuslain IV-437 artiklan 2 kohdan a—d alakohdassa tarkoitetuista liittymissopimuksista johtuvat oikeudet ja velvollisuudet tulivat voimaan kyseisissä sopimuksissa määrätyn edellytyksin seuraavina päivämäärinä:

- a) 1 päivänä tammikuuta 1973 Tanskan kuningaskunnan, Irlannin ja Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymissopimuksen osalta;
- b) 1 päivänä tammikuuta 1981 Helleenien tasavallan liittymissopimuksen osalta;
- c) 1 päivänä tammikuuta 1986 Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymissopimuksen osalta;

- d) 1 päivänä tammikuuta 1995 Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymissopimuksen osalta.

2 artikla

1. Edellä 1 artiklassa tarkoitetut liittyvät valtiot ovat velvollisia liittymään niihin ennen niiden liittymistä tehtyihin sopimuksiin tai yleissopimuksiin, siltä osin kuin ne vielä ovat voimassa,

- a) jotka on tehty muiden jäsenvaltioiden välillä ja jotka perustuvat Euroopan yhteisön perustamissopimukseen, Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen tai Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen tai ovat erottamaton osa näiden sopimusten tavoitteiden toteuttamista tai jotka koskevat yhteisöjen tai unionin toimintaa tai liittyvät niiden toimiin;
- b) jotka muut jäsenvaltiot ja Euroopan yhteisöt ovat tehneet yhdessä yhden tai useamman kolmannen valtion tai kansainvälisen järjestön kanssa, sekä näihin sopimuksiin tai yleissopimuksiin liittyviin sopimuksiin. Unioni ja muut jäsenvaltiot avustavat 1 artiklassa tarkoitettuja jäsenvaltioita tältä osin.

2. Edellä 1 artiklassa tarkoitetut liittyvät valtiot toteuttavat tarvittaessa aiheelliset toimenpiteet mukauttaakseen asemansa suhteessa kansainvälisiin järjestöihin tai niihin kansainvälisiin sopimuksiin, joiden osapuolina unioni tai Euroopan atomienergiayhteisö tai muut jäsenvaltiot myös ovat, niihin oikeuksiin ja velvollisuuksiin, jotka seuraavat niiden liittymisestä.

3 artikla

Ne liittymisasiakirjojen määräykset, joiden tarkoituksena tai seurauksena on Euroopan yhteisöjen tai Euroopan unionista tehdyllä sopimuksella perustetun Euroopan unionin toimielinten, elinten tai laitosten hyväksymien säädösten kumoaminen tai muuttaminen muuten kuin siirtymäkauden ajaksi, sellaisina kuin Euroopan yhteisöjen tuomioistuin ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on niitä tulkinnut, pysyvät voimassa, jollei toisesta kohdasta muuta johdu.

Ensimmäisessä kohdassa tarkoitetuilla määräyksillä on sama oikeudellinen luonne kuin niillä kumotuilla tai muutetuilla säädöksillä, ja niitä koskevat samat säännöt kuin näin kumottuja tai muutettuja säädöksiä.

4 artikla

Ne Euroopan yhteisöjen tai Euroopan unionista tehdyllä sopimuksella perustetun Euroopan unionin toimielinten, elinten ja laitosten säädösten tekstit, jotka on hyväksytty ennen 1 artiklassa tarkoitettuja liittymisiä ja jotka on myöhemmin laadittu englannin ja tanskan kielellä, kreikan kielellä, espanjan ja portugalilaisella kielellä sekä suomen ja ruotsin kielellä, ovat todistusvoimaisia kyseisen 1 artiklassa tarkoitettujen valtioiden liittymisestä lähtien samoin edellytyksin kuin muilla kielillä laaditut todistusvoimaiset tekstit.

5 artikla

Tähän pöytäkirjaan sisältyvät siirtymämääräykset voidaan kumota neuvoston eurooppalailla, kun siirtymämääräyksiä ei enää sovelleta. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

II OSASTO

TANSKAN KUNINGASKUNNAN, IRLANNIN SEKÄ ISON-BRITANNIAN JA POHJOIS-IRLANNIN YHDISTYNEEN KUNINGASKUNNAN LIITTYMISEHTOJA KOSKEVASTA ASIAKIRJASTA OTETUT MÄÄRÄYKSET

1 JAKSO

Määräykset Gibraltarista

6 artikla

1. Toimielinten antamia säädöksiä, jotka koskevat unionin perustuslain liitteessä I mainittuja tuotteita ja unionin toteuttaman yhteisen maatalouspolitiikan johdosta unioniin tuotaessa erityissäännösten alaisia tuotteita, samoin kuin säädöksiä jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta ei sovelleta Gibraltarilla, ellei neuvosto tee eurooppapäätöstä, jossa säädetään toisin. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti komission ehdotuksesta.

2. Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisehtoja koskevan asiakirjan liitteessä II ⁽¹⁾ olevassa VI kohdassa määritelty Gibraltarin asema säilytetään ennallaan.

2 JAKSO

Määräykset Färsaarista

7 artikla

Färsaarilla oleskelevia Tanskan kansalaisia ei pidetä unionin perustuslain tarkoittamina jäsenvaltion kansalaisina ennen kuin unionin perustuslakia sovelletaan kyseisillä saarilla.

(¹) EYVL L 73, 27.3.1972, s. 47.

3 JAKSO

Määräykset Kanaalisaarista ja Mansaaresta*8 artikla*

1. Tulleja ja määrällisiä rajoituksia koskevia unionin säännöksiä, erityisesti tulleja ja vaikutukseltaan vastaavia maksuja sekä yhteistä tullitariffia sovelletaan Kanaalisaarilla ja Mansaarella samoin edellytyksin kuin Yhdistyneessä kuningaskunnassa.

2. Erityisen kauppamenettelyn kohteena oleviin maataloustuotteisiin ja niistä jalostettuihin tuotteisiin sovelletaan kolmansien maiden suhteen unionin säännöksissä tarkoitettuja, Yhdistyneessä kuningaskunnassa sovellettavia maksuja ja muita tuontia koskevia toimenpiteitä.

Myös niitä unionin säännöksiä sovelletaan, jotka ovat välttämättömiä vapaan liikkuvuuden ja normaalien kilpailuedellytysten noudattamisen mahdollistamiseksi kyseisten tuotteiden kaupassa.

Neuvosto hyväksyy komission ehdotuksesta eurooppa-asetukset tai -päätökset, joissa vahvistetaan ensimmäisessä ja toisessa alakohdassa tarkoitettujen määräysten soveltamisedellytykset kyseisillä alueilla.

9 artikla

Unionin oikeudessa ei puututa 8 artiklassa tarkoitetuilta alueilta kotoisin olevien henkilöiden oikeuksiin Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Heihin ei kuitenkaan sovelleta henkilöiden ja palvelujen vapaata liikkuvuutta koskevia unionin oikeuden säännöksiä.

10 artikla

Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen määräyksiä, joita sovelletaan mainitun perustamissopimuksen 196 artiklassa tarkoitettuihin henkilöihin tai yrityksiin, sovelletaan tämän pöytäkirjan 8 artiklassa tarkoitetuilla alueilla oleviin henkilöihin tai yrityksiin.

11 artikla

Edellä 8 artiklassa tarkoitettujen alueiden viranomaiset kohtelevat samalla tavoin kaikkia unionin luonnollisia tai oikeushenkilöitä.

12 artikla

Jos tässä jaksossa määritettyä järjestelyä sovellettaessa unionin ja 8 artiklassa tarkoitettujen alueiden välisissä suhteissa ilmenee jommankumman osapuolen kannalta vaikeuksia, komissio ehdottaa viipymättä neuvostolle, mihin komission välttämättömiksi katsomiin suojatoimenpiteisiin olisi ryhdyttävä, ja täsmentää näiden toimenpiteiden soveltamista koskevat edellytykset ja yksityiskohtaiset säännöt.

Neuvosto hyväksyy asiaankuuluvat eurooppa-asetukset ja -päätökset kuukauden kuluessa.

13 artikla

Tässä jaksossa tarkoitettuna Kanaalisaarilta tai Mansaarelta kotoisin olevana pidetään jokaista Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaista, jolla on tämä kansalaisuus sen vuoksi, että hän itse tai toinen hänen vanhemmistaan tai joku hänen isovanhemmistaan on syntynyt, adoptoitu, saanut kansalaisuuden tai merkitty väestörekisteriin jollain kyseisistä saarista. Tällaista henkilöä ei kuitenkaan pidetä tässä suhteessa näiltä alueilta kotoisin olevana, jos hän itse tai toinen hänen vanhemmistaan tai joku hänen isovanhemmistaan on syntynyt, adoptoitu, saanut kansalaisuuden tai merkitty väestörekisteriin Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Häntä ei pidetä näiltä alueilta kotoisin olevana myöskään siinä tapauksessa, että hän on milloin tahansa oleskellut normaalisti Yhdistyneessä kuningaskunnassa viiden vuoden ajan.

Tällaisen henkilön tunnistamista varten tarvittavat hallinnolliset määräykset toimitetaan komissiolle.

4 JAKSO

Määräykset teollistamista ja taloudellista kehitystä koskevan politiikan täytäntöönpanosta Irlannissa

14 artikla

Jäsenvaltiot ottavat huomioon sen, että Irlannin hallitus on sitoutunut panemaan täytäntöön teollistamista ja taloudellista kehitystä koskevan politiikan, jonka tarkoituksena on lähentää elintasoja Irlannissa muiden jäsenvaltioiden elintasoon ja poistaa alityöllisyys hävittäen asteittain alueelliset erot kehitystasossa.

Jäsenvaltiot tunnustavat, että tämän politiikan päämäärien saavuttaminen on niiden yhteisen edun mukaista, ja sopivat tämän vuoksi suosittavansa, että unionin toimielimet panevat täytäntöön kaikki unionin perustuslaissa määrätyt keinot ja menettelyt, erityisesti turvautumalla asianmukaisesti unionin päämäärien toteuttamiseen tarkoitettuihin unionin voimavaroihin.

Jäsenvaltiot tunnustavat erityisesti, että sovellettaessa unionin perustuslain III-167 ja III-168 artiklaa on otettava huomioon tavoitteet, jotka liittyvät taloudelliseen kasvuun ja väestön elintason kohentamiseen.

5 JAKSO

Määräykset ydinenergia-alan tietojen vaihdosta Tanskan kanssa

15 artikla

1. Jäsenvaltioille, henkilöille ja yrityksille Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 13 artiklan mukaisesti toimitetut tiedot annetaan 1 päivästä tammikuuta 1973 alkaen Tanskan käyttöön, joka levittää niitä alueellaan rajoitetusti mainitussa artiklassa määrätyin edellytyksin.

2. Tanska toimittaa 1 päivästä tammikuuta 1973 alkaen Euroopan atomienergiayhteisön käyttöön vastaavan määrän tietoa 3 kohdassa määrättyjen alojen osalta. Nämä tiedot esitetään yksityiskohtaisesti komissiolle toimitettavassa asiakirjassa. Komissio toimittaa ne Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 13 artiklassa määrättyin edellytyksin yhteisön yrityksille.

3. Tanska antaa Euroopan atomienergiayhteisön käyttöön tietoa seuraavilta aloilta:

- a) DOR, raskasvesimoderoitu orgaanista jäähdytettä käytävä reaktori;
- b) DT-350, DK-400, raskasvesi-paineastiareaktori;
- c) korkean lämpötilan kaasukiertoreaktori;
- d) instrumentointijärjestelmä ja elektroniset erityislaitteet;
- e) luotettavuus;
- f) reaktorifysiikka, reaktoridynamiikka ja lämmönsiirto;
- g) aineisiin ja laitteisiin kohdistuvat reaktorinsisäiset kokeet.

4. Tanska sitoutuu toimittamaan Euroopan atomienergiayhteisölle kaiken antamiinsa kertomuksiin liittyvän lisätiedon erityisesti mainitun yhteisön tai jäsenvaltioiden toimihenkilöiden vieraillessa Risön keskuksessa tapauskohtaisesti yhdessä sovituiissa olosuhteissa.

16 artikla

1. Aloilla, joilla Tanska antaa tietoja Euroopan atomienergiayhteisön käyttöön, toimivaltaiset laitokset myöntävät pyynnöstä kaupallisin ehdoin käyttölupia yhteisön jäsenvaltioille, henkilöille ja yrityksille, silloin kun niillä on yksinoikeudet yhteisön jäsenvaltioissa haettuihin patentteihin ja sikäli kuin niillä ei ole ulkopuolisiin nähden minkäänlaista velvoitetta tai sitoumusta myöntää yksinomaista tai osittain yksinomaista käyttölupaa näihin patenttioikeuksiin tai ehdottaa sellaisen myöntämistä.

2. Jos yksinomainen tai osittain yksinomainen käyttölupa on myönnetty, Tanska edistää ja helpottaa sitä, että tällaisten käyttölupien haltijat myöntävät edelleenkäyttölupia yhteisön jäsenvaltioille, henkilöille ja yrityksille kaupallisin ehdoin.

Tällaiset yksinomaiset tai osittain yksinomaiset käyttöluvut myönnetään tavanomaisin kaupallisin ehdoin.

6 JAKSO

Määräykset ydinenergia-alan tietojen vaihdosta Irlannin kanssa*17 artikla*

1. Jäsenvaltioille, henkilöille ja yrityksille Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 13 artiklan mukaisesti toimitetut tiedot annetaan 1 päivästä tammikuuta 1973 alkaen Irlannin käyttöön, joka levittää niitä alueellaan rajoitetusti mainitussa artiklassa määrätyin edellytyksin.
2. Irlanti toimittaa 1 päivästä tammikuuta 1973 alkaen Euroopan atomienergiayhteisön käyttöön rajoitetussa jakelussa olevat, Irlannissa saatavilla olevat ydinenergia-alan tiedot, sikäli kuin kyse ei ole yksinomaan kaupallisista sovelluksista. Komissio toimittaa nämä tiedot Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 13 artiklassa määrätyin edellytyksin yhteisön yrityksille.
3. Edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitettut tiedot koskevat pääasiassa suurtehoreaktoreiden kehittämisen tutkimista sekä radionuklideja ja niiden lääketieteellisiä sovelluksia koskevaa tutkimusta, säteilysuojauksen ongelmat mukaan luettuina.

18 artikla

1. Aloilla, joilla Irlanti antaa tietoja Euroopan atomienergiayhteisön käyttöön, toimivaltaiset laitokset myöntävät pyynnöstä kaupallisin ehdoin käyttöluvia yhteisön jäsenvaltioille, henkilöille ja yrityksille, silloin kun niillä on yksinoikeudet yhteisön jäsenvaltioissa haettuihin patentteihin ja sikäli kuin niillä ei ole ulkopuolisiin nähden minkäänlaista veloitetta tai sitoumusta myöntää yksinomaista tai osittain yksinomaista käyttöilupaa kyseisiin patenttioikeuksiin tai ehdottaa sellaisen myöntämistä.
2. Jos yksinomainen tai osittain yksinomainen käyttölupa on myönnetty, Irlanti edistää ja helpottaa sitä, että tällaisten käyttöilupien haltijat myöntävät edelleenkäyttöluvia yhteisön jäsenvaltioille, henkilöille ja yrityksille kaupallisin ehdoin.

Tällaiset yksinomaiset tai osittain yksinomaiset käyttöluvut myönnetään tavanomaisin kaupallisin ehdoin.

7 JAKSO

Määräykset ydinenergia-alan tietojen vaihdosta Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa*19 artikla*

1. Jäsenvaltioille, henkilöille ja yrityksille Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 13 artiklan mukaisesti toimitetut tiedot annetaan 1 päivästä tammikuuta 1973 alkaen Yhdistyneen

kuningaskunnan käyttöön, joka levittää niitä alueellaan rajoitetusti mainitussa artiklassa määrätyin edellytyksin.

2. Yhdistynyt kuningaskunta toimittaa 1 päivästä tammikuuta 1973 alkaen Euroopan atomienergiayhteisön käyttöön vastaavan määrän tietoa Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisehtoja koskevan asiakirjan pöytäkirjan N:o 28 liitteenä ⁽¹⁾ olevassa luettelossa mainittujen alojen osalta. Nämä tiedot esitetään yksityiskohtaisesti komissiolle toimitettavassa asiakirjassa. Komissio toimittaa ne Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 13 artiklassa määrätyin edellytyksin yhteisön yrityksille.

3. Yhdistynyt kuningaskunta ottaa huomioon Euroopan atomienergiayhteisön erityisen kiinnostuksen tietyillä aloilla ja painottaa erityisesti seuraavia aloja koskevan tiedon välittämistä:

- a) nopeiden reaktoreiden tutkimus ja kehittäminen (turvallisuus mukaan luettuna);
- b) perustutkimus (reaktorityyppeihin sovellettavissa oleva);
- c) muiden kuin nopeiden reaktoreiden turvallisuus;
- d) metallurgia, teräs, zirkoniumin yhdisteet ja betoni;
- e) rakenneaineiden yhteensopivuus;
- f) polttoaineen kokeellinen valmistaminen;
- g) termohydrodynamiikka;
- h) laitteisto.

20 artikla

1. Aloilla, joilla Yhdistynyt kuningaskunta antaa tietoja Euroopan atomienergiayhteisön käyttöön, toimivaltaiset laitokset myöntävät pyynnöstä kaupallisiin ehdoin käyttö lupia yhteisön jäsenvaltioille, henkilöille ja yrityksille, silloin kun niillä on yksinoikeudet yhteisön jäsenvaltioissa haettuihin patentteihin ja sikäli kuin niillä ei ole ulkopuolisiin nähden minkäänlaista velvoitetta tai sitoumusta myöntää yksinomaista tai osittain yksinomaista käyttö lupaa kyseisiin patenttioikeuksiin tai ehdottaa sellaisen myöntämistä.

⁽¹⁾ EYVL L 73, 27.3.1972, s. 84.

2. Jos yksinomainen tai osittain yksinomainen käyttöluva on myönnetty, Yhdistynyt kuningaskunta edistää ja helpottaa sitä, että tällaisten käyttöluvien haltijat myöntävät edelleenkäyttölupia yhteisön jäsenvaltioille, henkilöille ja yrityksille kaupallisin ehdoin.

Tällaiset yksinomaiset tai osittain yksinomaiset käyttöluvut myönnetään tavanomaisin kaupallisin ehdoin.

III OSASTO

HELLEENIEN TASAVALLAN LIITTYMISEHTOJA KOSKEVASTA ASIAKIRJASTA OTETUT MÄÄRÄYKSET

1 JAKSO

Määräykset Helleenien tasavallan myöntämästä vapautuksesta tiettyihin tavaroihin sovellettavista tuontituloista

21 artikla

Unionin perustuslain III-151 artikla eivät estä Helleenien tasavaltaa pitämästä voimassa tullittomuutta koskevia toimenpiteitä, jotka on myönnetty ennen 1 päivää tammikuuta 1979, sovellettaessa:

- a) lakia N:o 4171/61 (yleiset toimenpiteet maan talouden kehityksen edistämiseksi);
- b) "decret"-säädöstä N:o 2687/53 (ulkomaisten pääomien sijoittaminen ja suojeleminen);
- c) lakia N:o 289/76 (kannustukset rajaseutualueiden kehityksen edistämiseksi ja tähän liittyvät kysymykset).

Helleenien tasavallan hallituksen näistä toimenpiteistä hyötyvien kanssa tekemien sopimusten voimassaolon päättymiseen asti.

2 JAKSO

Määräykset verotuksesta

22 artikla

Helleenien tasavallan liittymisehtoja koskevan asiakirjan liitteessä VIII ⁽¹⁾ olevassa II.2 kohdassa olevia säädöksiä sovelletaan Helleenien tasavaltaan mainitussa liitteessä määrätyn edellytyksin mainitun liitteen 9 ja 18.b kohdassa viitattuja säädöksiä lukuun ottamatta.

(1) EYVL L 291, 19.11.1979, s. 163.

3 JAKSO

Määräykset puuvillasta

23 artikla

1. Tämä jakso koskee yhdistetyn nimikkeistön alanimikkeeseen 5201 00 kuuluvaa karstaamatonta ja kampaamatonta puuvillaa.
2. Unionissa perustetaan järjestely, jonka tarkoituksena on erityisesti:
 - a) tukea puuvillan tuotantoa niillä unionin alueilla, joilla tällä tuotannolla on tärkeä merkitys maataloudelle;
 - b) mahdollistaa kohtuulliset tulot kyseisille tuottajille;
 - c) vakauttaa markkinat parantamalla rakenteita tarjonnan ja markkinoille saattamisen kannalta.
3. Edellä 2 kohdassa tarkoitettu järjestely sisältää tuotannolle myönnetyn tuen.
4. Jotta puuvillantuottajat voivat keskittää tarjonnan ja mukauttaa tuotannon markkinoiden vaatimuksiin, perustetaan järjestely, joka kannustaa tuottajaryhmittymien ja niiden liittojen muodostamista.

Tällä järjestelyllä säädetään tuen myöntämisestä tuottajaryhmittymien perustamisen kannustamiseksi ja niiden toiminnan helpottamiseksi.

Järjestely on rajattu hyödyttämään ryhmittymiä, jotka

- a) on perustettu tuottajien omasta aloitteesta;
 - b) antavat riittävän takuun toimintansa kestosta ja tehokkuudesta;
 - c) ovat kyseisen jäsenvaltion hyväksymiä.
5. Unionin kauppajärjestelyyn kolmansien maiden kanssa ei puututa. Tältä osin ei voida säätää mistään tuontia rajoittavasta toimenpiteestä.
 6. Neuvoston eurooppalailla säädetään tarpeellisista mukautuksista tässä jaksossa määrättyyn järjestelyyn.

Neuvosto hyväksyy komission ehdotuksesta eurooppa-asetukset ja -päätökset, joilla vahvistetaan tämän jakson määräysten täytäntöönpanemiseksi tarvittavat perussäännöt.

Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

4 JAKSO

Määräykset Kreikan taloudellisesta ja teollisesta kehityksestä

24 artikla

Jäsenvaltiot ottavat huomioon sen, että Kreikan hallitus on sitoutunut panemaan täytäntöön teollistamista ja taloudellista kehitystä koskevan politiikan, jonka tarkoituksena on lähentää elintasoa Kreikassa muiden jäsenvaltioiden elintasoon ja poistaa vajaatyöllisyys hävittäen asteittain alueelliset erot kehitystasossa.

Jäsenvaltiot tunnustavat, että tämän politiikan päämäärien saavuttaminen on niiden yhteisen edun mukaista.

Tässä tarkoituksessa unionin toimet panevat täytäntöön kaikki unionin perustuslaissa määrätyt keinot ja menettelyt, erityisesti turvautumalla asianmukaisesti unionin päämäärien toteuttamiseen tarkoitettuihin unionin voimavaroihin.

Erityisesti sovellettaessa unionin perustuslain III-167 ja III-168 artiklaa on otettava huomioon tavoitteet, jotka liittyvät taloudelliseen kasvuun ja väestön elintason kohentamiseen.

5 JAKSO

Määräykset ydinenergia-alan tietojen vaihdosta Kreikan kanssa

25 artikla

1. Jäsenvaltioille, henkilöille ja yrityksille Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 13 artiklan mukaisesti toimitetut tiedot annetaan 1 päivästä tammikuuta 1981 alkaen Helleenien tasavallan käyttöön, joka levittää niitä alueellaan rajoitetusti mainitussa artiklassa määrätyin edellytyksin.

2. Helleenien tasavalta toimittaa 1 päivästä tammikuuta 1981 alkaen Euroopan atomienergiayhteisön käyttöön rajoitetussa jakelussa olevat, Kreikassa saatavilla olevat ydinenergia-alan tiedot, sikäli kuin kyse ei ole yksinomaan kaupallisista sovelluksista. Komissio toimittaa nämä tiedot Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 13 artiklassa määrätyin edellytyksin yhteisön yrityksille.

3. Edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitettut tiedot koskevat pääasiassa:

- a) radionuklidisovelluksia seuraavilla aloilla koskevaa tutkimusta: lääketiede, maatalous, entomologia, ympäristönsuojelu;
- b) ydintekniikan soveltamista arkeometriaan;
- c) lääketieteelliseen elektroniikkaan liittyvien laitteiden kehittämistä;
- d) radioaktiivisten malmien etsintämenetelmien kehittämistä.

26 artikla

1. Aloilla, joilla Helleenien tasavalta antaa tietoja Euroopan atominenergiayhteisön käyttöön, toimivaltaiset laitokset myöntävät pyynnöstä kaupallisin ehdoin käyttöluvia yhteisön jäsenvaltioille, henkilöille ja yrityksille, silloin kun niillä on yksinoikeudet yhteisön jäsenvaltioissa haettuihin patenteihin ja sikäli kuin niillä ei ole ulkopuolisiin nähden minkäänlaista velvoitetta tai sitoumusta myöntää yksinomaista tai osittain yksinomaista käyttöluvaa kyseisiin patenttioikeuksiin tai ehdottaa sellaisen myöntämistä.

2. Jos yksinomainen tai osittain yksinomainen käyttöluva on myönnetty, Helleenien tasavalta rohkaisee ja helpottaa sitä, että tällaisten käyttölupien haltijat myöntävät edelleenkäyttöluvia yhteisön jäsenvaltioille, henkilöille ja yrityksille kaupallisin ehdoin.

Tällaiset yksinomaiset tai osittain yksinomaiset käyttöluvut myönnetään tavanomaisin kaupallisin ehdoin.

IV OSASTO

**ESPANJAN KUNINGASKUNNAN JA PORTUGALIN TASAVALLAN LIITTYMISEHTOJA KOSKEVASTA
ASIAKIRJASTA OTETUT MÄÄRÄYKSET**

1 JAKSO

Varainhoitoa koskevat määräykset*27 artikla*

Arvonlisäverosta saatavat omat varat lasketaan ja tarkastetaan ikään kuin Kanariansaaret sekä Ceuta ja Melilla kuuluisivat jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta — yhteinen arvonlisäverojärjestelmä: yhdenmukainen määräytymisperuste 17 päivänä toukokuuta 1977 annetun kuudennen neuvoston direktiivin 77/388/ETY alueelliseen soveltamisalaan.

2 JAKSO

Määräykset patenteista*28 artikla*

Espanjan kansallisen lainsäädännön todistustaakkaa koskevia määräyksiä, jotka on hyväksytty Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisasiakirjan pöytäkirjassa N:o 8 olevan 2 kohdan mukaisesti, ei sovelleta, jos patenttioikeuden loukkausta koskeva kanne on nostettu sellaista toisen valmistusmenetelmäpatentin haltijaa vastaan, jonka tuote on samanlainen kuin kantajan

patentoiman menetelmän tuloksena saatu tuote, ja jos tämä toinen patenti on myönnetty ennen 1 päivää tammikuuta 1986.

Tapauksissa, joissa todistustaakkaa ei siirretä, Espanjan kuningaskunta säilyttää patentinloukkauksen todistamisen edelleen patentinhaltijan velvollisuutena. Kaikissa tällaisissa tapauksissa Espanjan kuningaskunta soveltaa pakkokatselmusmenettelyä.

”Pakkokatselmuksella” tarkoitetaan ensimmäisessä ja toisessa kohdassa tarkoitettuun järjestelmään liittyvää menettelyä, jolla se, joka voi nostaa kanteen patenttioikeuden loukkauksesta, saa hakemuksen johdosta annetun tuomioistuimen päätöksen nojalla pyytää oikeudenpalvelijaa tekemään asiantuntijoiden avustamana oletetun patenttioikeuden loukkaajan tiloissa yksityiskohtaisen selvityksen riidan kohteena olevista menetelmistä, erityisesti valokopioimalla teknisiä asiakirjoja, jotka voidaan joko takavarikoida tai jättää takavarikoimatta. Tuomioistuimen päätöksessä voidaan määrätä vakuuden asettamisesta sen vahingon korvaamiseksi, joka oletetulle patentinloukkaajalle pakkokatselmuksesta mahdollisesti aiheutuu.

29 artikla

Portugalin kansallisen lainsäädännön todistustaakkaa koskevia määräyksiä, jotka on hyväksytty Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisasiakirjan pöytäkirjassa N:o 19 olevan 2 kohdan mukaisesti, ei sovelleta, jos patenttioikeuden loukkausta koskeva kanne on nostettu sellaista toisen valmistusmenetelmäpatentin haltijaa vastaan, jonka tuote on samanlainen kuin kantajan patentoiman menetelmän tuloksena saatu tuote, ja jos tämä toinen patenti on myönnetty ennen 1 päivää tammikuuta 1986.

Tapauksissa, joissa todistustaakkaa ei siirretä, Portugalin tasavalta säilyttää patentinloukkauksen todistamisen edelleen patentinhaltijan velvollisuutena. Kaikissa tällaisissa tapauksissa Portugalin tasavalta soveltaa pakkokatselmusmenettelyä.

”Pakkokatselmuksella” tarkoitetaan ensimmäisessä ja toisessa kohdassa tarkoitettuun järjestelmään liittyvää menettelyä, jolla se, joka voi nostaa kanteen patenttioikeuden loukkauksesta, saa hakemuksen johdosta annetun tuomioistuimen päätöksen nojalla pyytää oikeudenpalvelijaa tekemään asiantuntijoiden avustamana oletetun patenttioikeuden loukkaajan tiloissa yksityiskohtaisen selvityksen riidan kohteena olevista menetelmistä, erityisesti valokopioimalla teknisiä asiakirjoja, jotka voidaan joko takavarikoida tai jättää takavarikoimatta. Tuomioistuimen päätöksessä voidaan määrätä vakuuden asettamisesta sen vahingon korvaamiseksi, joka oletetulle patentinloukkaajalle pakkokatselmuksesta mahdollisesti aiheutuu.

3 JAKSO

Määräykset unionin ja kolmansien maiden välisten kalastussopimusten mukaisesta lisävastuumekanismista

30 artikla

1. Toteutetaan erityisjärjestely, joka koskee unionin jäsenvaltion lipun alla purjehtivien alusten kolmannen maan suvereniteettiin tai lainsäädäntövaltaan kuuluvilla vesillä harjoittaman kalastustoiminnan ohessa harjoittamaa toimintaa osana unionin ja kyseisten kolmansien maiden välillä tehtyjen kalastussopimusten nojalla syntyneitä velvoitteita.

2. Kalastustoiminnan ohessa todennäköisesti harjoitettaviksi toimiksi 3 ja 4 kohdassa täsmennetyin edellytyksin ja niissä täsmennetyissä rajoissa katsottavat toimet liittyvät:

- a) jäsenvaltion lipun alla purjehtivien alusten jonkin kolmannen maan vesillä kalastussopimuksen täytäntöönpanon nojalla harjoittamassa kalastustoiminnassa pyytämien kalastustuotteiden jalostamiseen kyseisen kolmannen maan alueella, kun tarkoituksena on tuoda nämä tuotteet unionin markkinoille yhteisen tullitariffin 3 luvun tullinimikkeisiin kuuluvina tuotteina;
- b) yhteisen tullitariffin 3 luvussa tarkoitettujen kalataloustuotteiden lastaamiseen tai jälleenlaivaukseen jäsenvaltion lipun alla purjehtivalle alukselle osana tällaisella kalastussopimuksella säänneltyä toimintaa, jonka tarkoituksena on kyseisten tuotteiden kuljettaminen ja mahdollinen jalostaminen, jotta ne voitaisiin tuoda unionin markkinoille.

3. Tuotaessa 2 kohdassa tarkoitettujen toimien kohteena olleita tuotteita unioniin yhteisen tullitariffin tullit jätetään kokonaan tai osittain kantamatta tai sovelletaan erityistä verotusjärjestelmää tämän lisätoiminnan edellytyksin ja rajoissa, jotka vahvistetaan vuosittain suhteessa kyseisistä sopimuksista sekä niitä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä johtuvien kalastusmahdollisuuksien laajuuteen.

4. Eurooppalailla tai -puitelaila vahvistetaan tämän järjestelyn soveltamista koskevat yleiset säännöt ja erityisesti kyseisten määrien vahvistamista ja jakamista koskevat perusteet.

Järjestelyn soveltamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt sekä kyseiset määrät vahvistetaan asetuksen (EY) N:o 104/2000 37 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.

4 JAKSO

Määräykset Ceutasta ja Melillasta

1 alajakso

Yleiset määräykset

31 artikla

1. Jollei 2 ja 3 kohdassa tarkoitetuista poikkeuksista ja tämän jakson muista määräyksistä muuta johdu, unionin perustuslakia ja toimielinten antamia säädöksiä sovelletaan Ceutaan ja Melillaan.

2. Edellytyksistä, joilla tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevia unionin perustuslain määräyksiä sekä toimielinten tullilainsäädännöstä ja kauppapolitiikasta antamia säädöksiä sovelletaan Ceutaan ja Melillaan, määrätään tämän jakson 3 alajaksossa.

3. Toimielinten yhteisestä maatalous- ja kalastuspolitiikasta antamia säädöksiä ei sovelleta Ceutaan ja Melillaan, sanotun kuitenkin rajoittamatta 32 artiklan erityismääräysten soveltamista.

4. Espanjan kuningaskunnan pyynnöstä neuvoston eurooppalailla tai -puitelailta voidaan:

- a) sisällyttää Ceuta ja Melilla unionin tullialueeseen;
- b) määrittellä aiheelliset toimenpiteet, joiden tarkoituksena on voimassa olevan unionin oikeuden määräysten ulottaminen Ceutaan ja Melillaan.

Neuvosto voi komission omasta aloitteestaan tai jonkin jäsenvaltion pyynnöstä tekemästä ehdotuksesta antaa eurooppalain tai -puitelain, johon sisältyvät tarpeelliset Ceutaan ja Melillaan sovellettavaan järjestelmään tehtävät mukautukset.

Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

2 alajakso

Määräykset yhteisestä kalastuspolitiikasta

32 artikla

1. Jollei 2 kohdasta muuta johdu, yhteinen kalastuspolitiikka ei koske Ceutaa ja Melillaa, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 3 alajakson määräysten soveltamista.

2. Neuvosto hyväksyy komission ehdotuksesta eurooppalait, -puitelait, -asetukset tai -päätökset, joissa:

- a) vahvistetaan rakenteelliset toimenpiteet, jotka voidaan hyväksyä Ceutan ja Melillan hyväksi;
- b) vahvistetaan yksityiskohtaiset säännöt, jotka ovat aiheellisia Ceutan ja Melillan kaikkien tai joidenkin etujen huomioon ottamiseksi, antaessaan tapauskohtaisia säädöksiä, jotka koskevat unionin käymiä neuvotteluja kalastussopimusten uusimisesta tai tekemisestä kolmansien maiden kanssa ja Ceutan ja Melillan erityisetuja niiden kalastusta koskevien kansainvälisten yleis-sopimusten puitteissa, joiden sopimuspuolena unioni on.

3. Tarvittaessa neuvosto hyväksyy komission ehdotuksesta eurooppalait, -puitelait, -asetukset ja -päätökset, joissa vahvistetaan osapuolten mahdollisuudet päästä toistensa kalastusvyöhykkeille ja käyttää niillä olevia varoja sekä tätä koskevat edellytykset. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti.

4. Edellä 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen eurooppalait ja -puitelait annetaan, kun Euroopan parlamenttia on kuultu.

3 alajakso

Määräykset tavaroiden vapaasta liikkuvuudesta, tullilainsäädännöstä ja kauppapolitiikasta

33 artikla

1. Silloin kun Ceutan ja Melillan alkuperä tuotteet, taikka kolmansista maista tulevat, voimassa olevien järjestelyiden mukaisesti Ceutaan ja Melillaan tuodut tuotteet saatetaan vapaaseen liikkeeseen

unionin tullialueella, niitä ei pidetä unionin perustuslain III-151 artiklan 1, 2 ja 3 kohdan edellytykset täyttävänä tavaroina.

2. Ceuta ja Melilla eivät kuulu unionin tullialueeseen.

3. Jollei tässä alajaksossa toisin määrätä, toimielinten hyväksymiä, ulkomaankauppaan liittyviä tullilainsäädännön alan säädöksiä sovelletaan samoin edellytyksin unionin tullialueen ja Ceutan ja Melillan väliseen kauppaan.

4. Ellei tässä alajaksossa toisin määrätä, toimielinten hyväksymät, yhteistä kauppapolitiikkaa koskevat yksipuoliset tai sopimukseen perustuvat säädökset, jotka suoraan liittyvät tavaroiden tuontiin tai vientiin, eivät koske Ceutaa ja Melillaa.

5. Jollei tässä osastossa toisin määrätä, unioni soveltaa Ceutan ja Melillan kanssa käymässään kaupassa unionin perustuslain liitteessä I tarkoitettuihin tuotteisiin ulkomaankaupassaan soveltamaan yleisiä järjestelyjä.

34 artikla

Jollei 35 artiklassa toisin määrätä, Ceutan ja Melillan alkuperätuotteet vapautetaan tulleista niitä unionin tullialueelle tuotaessa.

35 artikla

1. Yhteisen tullitariffin nimikkeisiin 0301, 0302, 0303, 1604 ja 1605 sekä alanimikkeisiin 0511 91 ja 2301 20 kuuluvat, Ceutasta ja Melillasta peräisin olevat kalastustuotteet vapautetaan unionin koko tullialueella tulleista vuosina 1982, 1983 ja 1984 tosiasiallisesti myytyjen tuotekohtaisten määrien keskiarvon perusteella laskettujen tariffikiintiöiden rajoissa.

Kun unionin tullialueelle tuotuja tuotteita saatetaan vapaaseen liikkeeseen osana mainittuja tariffikiintiöitä, on noudatettava yhteisen markkinajärjestelyn sääntöjä, varsinkin viitehintoja.

2. Neuvosto hyväksyy vuosittain komission ehdotuksesta tariffikiintiöiden avaamista ja jakamista koskevat eurooppa-asetukset ja -päätökset 1 kohdassa annettujen yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti.

36 artikla

1. Jos 34 artiklan soveltaminen johtaa Ceutan ja Melillan alkuperätuotteiden tuonnin huomattavaan kasvuun, mistä saattaisi aiheutua haittaa unionin tuottajille, neuvosto voi komission ehdotuksesta hyväksyä eurooppa-asetuksia tai -päätöksiä, joiden tarkoituksena on asettaa erityisehtoja näiden tuotteiden pääsyyllle unionin tullialueelle.

2. Jos Ceutan ja Melillan alkuperätuotteen tuonti aiheuttaa tai uhkaa aiheuttaa vakavaa haittaa yhdessä tai useammassa jäsenvaltiossa harjoitettavalle tuotantotoiminnalle siitä syystä, ettei yhteistä kauppapolitiikkaa ja yhteistä tullitariffia sovelleta tuotaessa raaka-aineita tai välituotteita Ceutaan ja

Melillaan, komissio voi toteuttaa aiheelliset toimenpiteet jonkin jäsenvaltion pyynnöstä tai omasta aloitteestaan.

37 artikla

Ceutassa ja Melillassa voimassa olevat tuontitullit sekä vaikutukseltaan vastaavat maksut poistetaan unionin tullialueelta peräisin olevilta tuotteilta.

38 artikla

Kolmannesta maasta tulevien tavaroiden Ceutaan ja Melillaan suuntautuvassa tuonnissa sovelletut tullit ja vaikutukseltaan vastaavat maksut sekä kauppajärjestelyt eivät saa olla epäedullisempia kuin ne, joita unioni soveltaa kansainvälisten sitoumustensa tai tuolle kolmannelle maalle myöntämiensä etuusjärjestelyiden nojalla, edellyttäen, että tuo kolmas maa myöntää Ceutasta ja Melillasta tulevalle tuonnille samanlaisen tullikohtelun kuin unionille. Tuosta kolmannesta maasta tulevien tavaroiden Ceutaan ja Melillaan suuntautuvassa tuonnissa sovellettu järjestely ei kuitenkaan saa olla unionin tullialueelta peräisin olevien tuotteiden tuontiin sovellettua järjestelyä edullisempi.

39 artikla

Neuvosto hyväksyy komission ehdotuksesta eurooppa-asetukset tai -päätökset, joissa vahvistetaan tämän alajakson soveltamista koskevat säännöt ja erityisesti 34, 35 ja 37 artiklassa tarkoitettuun kauppaan sovellettavat alkuperäsäännöt, mukaan lukien alkuperätuotteiden tunnistamista ja alkuperän todentamista koskevat säännökset.

Näihin sääntöihin kuuluvat erityisesti määräykset tuotteiden merkinnästä ja/tai päällysmarkkinöistä, alusten rekisteröintiä koskevista edellytyksistä sekä alkuperäkumulaatiota koskevan säännön soveltamisesta kalastustuotteisiin ja tuotteiden alkuperän määrittämistä koskevat määräykset.

5 JAKSO

Määräykset Espanjan aluekehityspolitiikasta

40 artikla

Jäsenvaltiot ottavat huomioon sen, että Espanjan hallitus on sitoutunut panemaan täytäntöön aluekehityspolitiikan, jonka tarkoituksena on erityisesti edistää Espanjan muita heikommin kehittyneiden alueiden talouskasvua.

Ne tunnustavat, että tämän politiikan päämäärien saavuttaminen on niiden yhteisen edun mukaista.

Ne ovat sopineet, auttaakseen Espanjan hallitusta suoriutumaan tästä tehtävästä, suosittavansa toimielimille, että ne panisivat täytäntöön kaikki unionin perustuslaissa määrätyt keinot ja menettelyt, varsinkin turvautumalla asianmukaisesti unionilla oleviin, sen päämäärien toteuttamiseen tarkoitettuihin voimavaroihin.

Jäsenvaltiot tunnustavat erityisesti, että sovellettaessa unionin perustuslain III-167 ja III-168 artiklaa on otettava huomioon tavoitteet, jotka liittyvät Espanjan heikoimmin kehittyneiden alueiden taloudelliseen kasvuun ja niiden väestön elintason kohentamiseen.

6 JAKSO

Määräykset Portugalin taloudellisesta ja teollisesta kehityksestä

41 artikla

Jäsenvaltiot ottavat huomioon sen, että Portugalin hallitus on sitoutunut panemaan täytäntöön teollistumista ja talouden kehitystä edistävän politiikan, jonka tarkoituksena on lähentää Portugalin elintaso muiden Euroopan maiden elintasoon ja poistaa vajaatyöllisyys sekä samalla tasoittaa asteittain alueellisten kehitystasojen eroja.

Ne tunnustavat, että tämän politiikan päämäärien savuttaminen on niiden yhteisen edun mukaista.

Ne ovat sopineet suosittavansa toimielimille, että ne panisivat täytäntöön kaikki unionin perustuslaissa määrätyt keinot ja menettelyt, varsinkin turvautumalla asianmukaisesti unionilla oleviin, sen päämäärien toteuttamiseen tarkoitettuihin voimavaroihin.

Jäsenvaltiot tunnustavat erityisesti, että sovellettaessa unionin perustuslain III-167 ja III-168 artiklaa on otettava huomioon tavoitteet, jotka liittyvät talouskasvuun ja niiden väestön elintason kohentamiseen.

7 JAKSO

Määräykset ydinenergia-alan tietojen vaihdosta Espanjan kuningaskunnan kanssa

42 artikla

1. Jäsenvaltioille, henkilöille ja yrityksille Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 13 artiklan mukaisesti toimitetut tiedot annetaan 1 päivästä tammikuuta 1986 alkaen Espanjan kuningaskunnan käyttöön, joka levittää niitä alueellaan rajoitetusti mainitussa artiklassa määrätyin edellytyksin.

2. Espanjan kuningaskunta toimittaa 1 päivästä tammikuuta 1986 alkaen Euroopan atomienergiayhteisön käyttöön rajoitetussa jakelussa olevat, Espanjassa saatavilla olevat ydinenergia-alan tiedot, sikäli kuin kyse ei ole yksinomaan kaupallisista sovelluksista. Komissio toimittaa nämä tiedot Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 13 artiklassa määrätyin edellytyksin yhteisön yrityksille.

3. Edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitettut tiedot koskevat pääasiassa:

- a) ydinfysiikkaa (matala- ja suurenergia);
- b) säteilysuojausta;

- c) nuklidien, erityisesti stabiilien nuklidien sovelluksia;
- d) tutkimusreaktoreita ja niissä käytettäviä polttoaineita;
- e) polttoainekierron alan tutkimuksia (erityisesti vähäuraanisen malmin louhintaa ja käsittelyä, polttoaine-elementtien optimointia tehoreaktoreita varten).

43 artikla

1. Aloilla, joilla Espanjan kuningaskunta antaa tietoja Euroopan atomienergiayhteisön käyttöön, toimivaltaiset laitokset myöntävät pyynnöstä kaupallisin ehdoin käyttö lupia yhteisön jäsenvaltioille, henkilöille ja yrityksille, silloin kun niillä on yksinoikeudet yhteisön jäsenvaltioissa haettuihin patentteihin ja sikäli kuin niillä ei ole ulkopuolisiin nähden minkäänlaista velvoitetta tai sitoumusta myöntää yksinomaista tai osittain yksinomaista käyttö lupaa kyseisiin patenttioikeuksiin, tai ehdottaa sellaisen myöntämistä.

2. Jos yksinomainen tai osittain yksinomainen käyttö lupa on myönnetty, Espanjan kuningaskunta rohkaisee ja helpottaa sitä, että tällaisten käyttö lupien haltijat myöntävät edelleen käyttö lupia yhteisön jäsenvaltioille, henkilöille ja yrityksille kaupallisin ehdoin.

Tällaiset yksinomaiset tai osittain yksinomaiset käyttö luvat myönnetään tavanomaisin kaupallisin ehdoin.

8 JAKSO

Määräykset ydinenergia-alan tietojen vaihdosta Portugalin tasavallan kanssa

44 artikla

1. Jäsenvaltioille, henkilöille ja yrityksille Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 13 artiklan mukaisesti toimitetut tiedot annetaan 1 päivästä tammikuuta 1986 alkaen Portugalin tasavallan käyttöön, joka levittää niitä alueellaan rajoitetusti mainitussa artiklassa määrätyin edellytyksin.

2. Portugalin tasavalta toimittaa 1 päivästä tammikuuta 1986 alkaen Euroopan atomienergiayhteisön käyttöön rajoitetussa jakelussa olevat, Portugalissa saatavilla olevat ydinenergia-alan tiedot, sikäli kuin kyse ei ole yksinomaan kaupallisista sovelluksista. Komissio toimittaa nämä tiedot Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 13 artiklassa määrätyin edellytyksin yhteisön yrityksille.

3. Edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitetut tiedot koskevat pääasiassa:

- a) reaktoridynamiikkaa;
- b) säteilysuojasta;

- c) ydinalan mittausmenetelmien soveltamista (teollisuuden, maanviljelyn, arkeologian ja geologian aloilla);
- d) ydinfysiikkaa (tehokkaita poikkileikkausmittauksia, putkistomenetelmiä);
- e) uraaninlounhintaa.

45 artikla

1. Aloilla, joilla Portugalin tasavalta antaa tietoja Euroopan atomienergiayhteisön käyttöön, toimivaltaiset laitokset myöntävät pyynnöstä kaupallisiin ehdoin käyttö lupia yhteisön jäsenvaltioille, henkilöille ja yrityksille, silloin kun niillä on yksinoikeudet yhteisön jäsenvaltioissa haettuihin patentteihin ja sikäli kuin niillä ei ole ulkopuolisiin nähden minkäänlaista velvoitetta tai sitoumusta myöntää yksinomaista tai osittain yksinomaista käyttö lupaa kyseisiin patenttioikeuksiin, tai ehdottaa sellaisen myöntämistä.

2. Jos yksinomainen tai osittain yksinomainen käyttö lupa on myönnetty, Portugalin tasavalta rohkaisee ja helpottaa sitä, että tällaisten käyttö lupien haltijat myöntävät edelleen käyttö lupia yhteisön jäsenvaltioille, henkilöille ja yrityksille kaupallisiin ehdoin.

Tällaiset yksinomaiset tai osittain yksinomaiset käyttö luvat myönnetään tavanomaisin kaupallisiin ehdoin.

V OSASTO

ITÄVALLAN TASAVALLAN, SUOMEN TASAVALLAN JA RUOTSIN KUNINGASKUNNAN LIITTYMISEHTOJA KOSKEVASTA ASIAKIRJASTA OTETUT MÄÄRÄYKSET

1 JAKSO

Varainhoitoa koskevat määräykset

46 artikla

Arvonlisäverosta kertyvät omat varat lasketaan ja tarkastetaan ikään kuin Ahvenanmaa kuuluisi jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta — yhteinen arvonlisäverojärjestelmä: yhdenmukainen määräytymisperuste 17 päivänä toukokuuta 1977 annetun kuudennen neuvoston direktiivin 77/388/ETY alueelliseen soveltamisalaan.

2 JAKSO

Maataloutta koskevat määräykset

47 artikla

Jos liittymisestä aiheutuu vakavia vaikeuksia, jotka ovat yhä olemassa sen jälkeen kun 48 artiklaa ja unionissa voimassa oleviin sääntöihin perustuvia muita toimenpiteitä on sovellettu täysimittaisesti, komissio voi tehdä eurooppapäätöksen, jolla annetaan Suomelle lupa myöntää tuottajille kansallisia tukia, joiden tarkoituksena on helpottaa näiden yhdentymistä yhteiseen maatalouspolitiikkaan.

48 artikla

1. Komissio tekee eurooppapäätökset, joilla annetaan Ruotsille ja Suomelle lupa myöntää pitkäaikaisia kansallisia tukia sen varmistamiseksi, että maataloutta pidetään yllä erityisillä alueilla. Nämä alueet käsittävät 62. leveyspiirin pohjoispuolella sijaitsevat maatalousalueet ja eräät kyseisen leveyspiirin eteläpuolella sijaitsevat lähialueet, joilla vallitsevat vastaavanlaiset maatalouden harjoittamisen erityisen vaikeaksi tekevät ilmasto-olosuhteet.

2. Komissio määrittää 1 kohdassa tarkoitetut alueet ottamalla erityisesti huomioon:

- a) alhaisen väestötiheyden;
- b) maatalousmaan osuuden kokonaispinta-alasta;
- c) ihmisravinnoksi tarkoitettujen peltokasvien viljelyyn varatun maatalousmaan osuuden käytetystä viljelypinta-alasta.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitetut kansalliset tuet saavat liittyä fyysisiin tuotantotekijöihin, kuten maatalousmaan hehtaarimääriin tai eläinten lukumääriin, ottaen huomioon markkina-asetuksissa säädetyt asianomaiset rajoitukset sekä kunkin tilan perinteiset tuotantotavat, mutta ne eivät saa:

- a) olla yhteydessä tulevaan tuotantoon; tai
- b) johtaa tuotannon kasvuun tai 1 päivää tammikuuta 1995 edeltävänä vertailuaikana, jonka komissio vahvistaa, todetun kokonaistuen määrän kasvuun.

Nämä tuet voidaan eriyttää aluekohtaisesti.

Näitä tukia on myönnettävä erityisesti:

- a) sellaisen perinteisen alkutuotannon ja jalostuksen ylläpitämiseksi, joka soveltuu luontaisella tavalla kyseisten alueiden ilmasto-olosuhteisiin;
- b) maataloustuotteiden tuotannon, kaupan ja jalostuksen rakenteiden parantamiseksi;

- c) mainittujen tuotteiden markkinoille saattamisen helpottamiseksi;
- d) ympäristön suojelun ja maaseudun säilyttämisen varmistamiseksi.

49 artikla

1. Tuet, joita tarkoitetaan 47 ja 48 artiklassa, ja muut kansalliset tuet, jotka tämän osaston mukaisesti edellyttävät komission lupaa, on ilmoitettava komissiolle. Tukia ei saa soveltaa ennen kuin tällainen lupa on annettu.

2. Komissio toimittaa neuvostolle 1 päivästä tammikuuta 1996 alkaen joka viides vuosi 48 artiklassa tarkoitettujen tukien osalta kertomuksen:

- a) myönnettyistä luvista;
- b) näiden lupien nojalla myönnettyjen tukien tuloksista.

Luvan saaneiden jäsenvaltioiden on toimitettava tämän kertomuksen laatimista varten komissiolle hyvissä ajoin myönnetyn tuen vaikutuksia koskevat tiedot, joista käy ilmi kyseisten alueiden maatalouselinkeinossa todettu kehitys.

50 artikla

Unionin perustuslain III-167 ja III-168 artiklassa tarkoitettujen tukien osalta:

- a) Itävallassa, Suomessa ja Ruotsissa ennen 1 päivää tammikuuta 1995 sovelletuista tuista ainoastaan tukia, joista on annettu komissiolle tieto 30 päivään huhtikuuta 1995 mennessä, pidetään unionin perustuslain III-168 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuina olemassa olevina tukina;
- b) olemassa olevia tukia ja tukien käyttöön ottamista tai muuttamista koskevia suunnitelmia, joista on annettu komissiolle tieto ennen 1 päivää tammikuuta 1995, pidetään tuona ajankohtana tiedoksi annettuina.

51 artikla

1. Jollei erityistapauksissa toisin määrätä, neuvosto hyväksyy komission ehdotuksesta tämän jaksoson täytäntöönpanon edellyttämät eurooppa-asetukset ja -päätökset.

2. Neuvoston eurooppalailla voidaan tehdä tässä jaksossa oleviin määräyksiin sellaiset mukautukset, jotka voivat osoittautua tarpeellisiksi unionin oikeuden muuttamisen yhteydessä. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

52 artikla

1. Jos siirtymätoimenpiteet ovat tarpeen helpottamaan siirtymistä Itävallassa, Suomessa ja Ruotsissa voimassa olevasta järjestelmästä yhteisten markkinajärjestelyjen soveltamisesta aiheutuvaan järjestelmään Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisehtoja koskevassa asiakirjassa määrättyin edellytyksin, nämä toimenpiteet toteutetaan asetuksen N:o 136/66/ETY 38 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti tai tarvittaessa muiden maataloustuotteiden markkinajärjestelyjä koskevien asetusten vastaavissa artikloissa säädetyn menettelyn mukaisesti. Nämä toimenpiteet on toteutettava 31 päivänä joulukuuta 1997 päättyvän ajan kuluessa eikä niitä saa

soveltaa tuon päivän jälkeen.

2. Neuvoston eurooppalailla voidaan pidentää 1 kohdassa tarkoitettua aikaa. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

53 artikla

Edellä 51 ja 52 artiklaa sovelletaan kalastustuotteisiin.

3 JAKSO

Siirtymätoimenpiteitä koskevat määräykset

54 artikla

Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisehtoja koskevan asiakirjan liitteessä XV ⁽¹⁾ olevissa kohdissa VII.B.I, VII.D.1 ja VII.D.2.c, IX.2.b, c, f, g, h, i, j, l, m, n, x, y, z ja aa sekä X.a, b ja c mainittuja säädöksiä sovelletaan Itävaltaan, Suomeen ja Ruotsiin mainitussa liitteessä määrätyn edellytyksin.

Ensimmäisessä kohdassa tarkoitettussa, liitteessä XV olevassa IX.2.x kohdassa oleva viittaus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen määräyksiin ja erityisesti sen 90 ja 91 artiklaan on katsottava viittaukseksi unionin perustuslain määräyksiin ja erityisesti sen III-170 artiklan 1 ja 2 kohtaan.

4 JAKSO

Tiettyjen säädösten sovellettavuutta koskevat määräykset

55 artikla

1. Euroopan vapaakauppaliiton (EFTA) valvontaviranomaisen tai komission Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (ETA-sopimuksen) 53 artiklan tai mainitun sopimuksen pöytäkirjassa N:o 25 olevan 1 artiklan mukaisesti ennen 1 päivää tammikuuta 1995 tekemät yksittäiset poikkeuspäätökset tai puuttumattomuustodistuksia koskevat päätökset, jotka koskevat tapauksia, jotka kuuluvat liittymisen vuoksi Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 81 artiklan soveltamisalaan, pysyvät voimassa unionin perustuslain III-161 artiklan osalta siihen asti, kun päätöksessä mainittu määräaika kuluu umpeen tai komissio tekee toisenlaisen eurooppapäätöksen asianmukaisin perustein unionin oikeuden mukaisesti.

2. Kaikki EFTAn valvontaviranomaisen ennen 1 päivää tammikuuta 1995 ETA-sopimuksen 61 artiklan mukaisesti tekemät päätökset, jotka kuuluvat liittymisen vuoksi Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 artiklan soveltamisalaan, pysyvät liittymisen jälkeenkin voimassa unionin perustuslain III-167 artiklan suhteen, jollei komissio tee toisenlaista eurooppapäätöstä unionin

⁽¹⁾ EYVL L 241, 29.8.1994, s. 322.

perustuslain III-168 artiklan mukaisesti. Tätä kohtaa ei sovelleta päätöksiin, joita koskee ETA-sopimuksen 64 artiklassa säädetty menettely.

3. EFTAn valvontaviranomaisen tekemät päätökset jäävät voimaan 1 päivän tammikuuta 1995 jälkeen, jollei komissio asianmukaisin perustein unionin oikeuden peruseriaatteiden mukaisesti toisin päätä, sanotun kuitenkin rajoittamatta, mitä 1 ja 2 kohdassa määrätään.

5 JAKSO

Ahvenanmaata koskevat määräykset

56 artikla

Unionin perustuslain määräykset eivät estä soveltamasta 1 päivänä tammikuuta 1994 Ahvenanmaalla voimassa olleita säännöksiä:

- a) rajoituksista, jotka syrjimättömällä tavalla koskevat Ahvenanmaan kotiseutuoikeutta (hembygdsrätt) vailla olevien luonnollisten henkilöiden taikka oikeushenkilöiden oikeutta hankkia ja omistaa kiinteää omaisuutta Ahvenanmaalla ilman Ahvenanmaan toimivaltaisten viranomaisten lupaa;
- b) rajoituksista, jotka syrjimättömällä tavalla koskevat Ahvenanmaan kotiseutuoikeutta (hembygdsrätt) vailla olevien luonnollisten henkilöiden taikka oikeushenkilöiden sijoittautumisoikeutta ja oikeutta tarjota palveluja Ahvenanmaalla ilman Ahvenanmaan toimivaltaisten viranomaisten lupaa.

57 artikla

1. Ahvenanmaan alue, jota pidetään neuvoston direktiivin 77/388/ETY 3 artiklan 1 kohdan kolmannessa luetelmakohdassa tarkoitettuna kolmantena alueena sekä neuvoston direktiivin 92/12/ETY 2 artiklassa tarkoitettuna valmisteveron yhdenmukaistamista koskevien direktiivien soveltamisalan ulkopuolelle jäävänä kansallisena alueena, jää liikevaihtoveroja ja valmisteveroja sekä muita välillisen verotuksen muotoja koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön yhdenmukaistamista koskevan unionin oikeuden soveltamisalan ulkopuolelle.

Tätä kohtaa ei sovelleta pääomatulojen verotusta koskevan neuvoston direktiivin 69/335/ETY säännöksiin.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetun poikkeuksen tarkoituksena on elinkelpoisen paikallisen talouden ylläpitäminen Ahvenanmaalla, eikä se saa vaikuttaa kielteisesti unionin etuihin tai sen yhteisiin politiikkoihin. Jos komissio katsoo, että 1 kohdan määräykset eivät enää ole perusteltuja, erityisesti rehellisen kilpailun tai omien varojen kannalta, se tekee aiheelliset ehdotukset neuvostolle, joka hyväksyy tarvittavat säädökset unionin perustuslain asiaa koskevien artiklojen mukaisesti.

58 artikla

Suomen tasavalta varmistaa, että kaikkia jäsenvaltioiden luonnollisia ja oikeushenkilöitä kohdellaan samalla tavalla Ahvenanmaalla.

59 artikla

Tämän jakson määräysten soveltamisessa otetaan huomioon Ahvenanmaasta annettu julistus, jossa tekstin oikeusvaikutuksia muuttamatta toistetaan Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisehdoista tehtyyn asiakirjaan liitettyssä pöytäkirjassa N:o 2 olevan johdanto-osan sisältö.

6 JAKSO

Saamelaisia koskevat määräykset

60 artikla

Sen estämättä, mitä unionin perustuslaissa määrätään, saamelaisille saadaan myöntää yksinoikeuksia poronhoidon harjoittamiseen perinteisillä saamelaisalueilla.

61 artikla

Tämä jakso voidaan laajentaa koskemaan muitakin perinteisiin saamelaiselinkeinoihin liittyviä saamelaisten yksinoikeuksia niiden vastaisen kehityksen huomioon ottamiseksi. Neuvoston eurooppalailla voidaan tehdä tarvittavat muutokset tähän jaksoon. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia ja alueiden komiteaa kuultuaan.

62 artikla

Tämän jakson määräysten soveltamisessa otetaan huomioon julistus saamelaisista, jossa tekstin oikeusvaikutuksia muuttamatta toistetaan Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisehtoja koskevaan asiakirjaan liitettyssä pöytäkirjassa N:o 3 olevan johdanto-osan sisältö.

7 JAKSO

Rakennerahastojen osalta Suomessa ja Ruotsissa sovellettavat erityismääräykset

63 artikla

Erittäin harvaan asuttujen alueiden kehittämisen ja rakenteellisen mukauttamisen edistämistä koskevan tavoitteen soveltamisalaan kuuluvat alueet ovat periaatteessa sellaisia NUTS II -tasoa vastaavia tai siihen kuuluvia alueita, joiden asukastiheys on enintään kahdeksan henkilöä neliökilometriä kohti. Unionin tuki voidaan, jollei keskittämiskaavasta muuta johdu, ulottaa koskemaan läheisiä ja viereisiä pienehköjä alueita, jotka täyttävät samat asukastiheysvaatimukset. Tässä artiklassa tarkoitettut alueet luetellaan Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisehtoja koskevaan asiakirjaan liitetyn pöytäkirjan N:o 6 liitteessä 1 ⁽¹⁾.

8 JAKSO

Rautatieliikennettä sekä yhdistettyjä kuljetuksia Itävallassa koskevat määräykset

64 artikla

1. Tässä jaksossa tarkoitetaan:

- a) "raskaalla tavarankuljetusajoneuvolla" jäsenvaltiossa rekisteröityä moottoriajoneuvoa, joka on tarkoitettu tavaroiden kuljetukseen tai perävaunujen vetämiseen ja jonka sallittu enimmäispaino on suurempi kuin 7,5 tonnia, mukaan lukien puoliperävaunun vetoautot, ja perävaunuja, joiden sallittu enimmäispaino on suurempi kuin 7,5 tonnia ja joita vetää jäsenvaltiossa rekisteröity moottoriajo-neuvo, jonka sallittu enimmäispaino on enintään 7,5 tonnia;
- b) "yhdistetyllä kuljetuksella" raskaiden tavarankuljetusajoneuvojen tai kuorma-alustojen tavaraliikennettä, jossa osa matkasta suoritetaan rautateitse tai jossa matka alkaa tai päättyy maanteitse, jolloin rautatieterminaaliin suuntautuva tai sieltä lähtevä kauttakulkiikenne Itävallan alueen läpi ei missään olosuhteissa saa tapahtua ainoastaan maanteitse.

2. Tämän pöytäkirjan 65—71 artiklaa sovelletaan Itävallan alueen kautta tapahtuvaan rautatieliikenteen sekä yhdistettyjen kuljetusten tarjontaan liittyviin toimenpiteisiin.

65 artikla

Unioni ja jäsenvaltiot, joita asia koskee, hyväksyvät ja sovittavat tiiviisti yhteen oman toimivaltansa puitteissa toimenpiteitä Alppien yli tapahtuvan rautateiden tavaraliikenteen ja yhdistettyjen kuljetusten kehittämiseksi ja edistämiseksi.

⁽¹⁾ EYVL C 241, 29.8.1994, s. 355.

66 artikla

Vahvistettaessa unionin perustuslain III-247 artiklassa määrätyt suuntaviivat unioni varmistaa, että Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisehtoja koskevaan asiakirjaan liitetyn pöytäkirjan N:o 9 liitteessä 1 ⁽¹⁾ määritellyt reitit ovat osa rautatieliikenteen ja yhdistettyjen kuljetusten Euroopan laajuisia verkkoja ja että niitä koskevia suunnitelmia pidetään yhteisen edun kannalta merkityksellisinä.

67 artikla

Unioni ja jäsenvaltiot, joita asia koskee, toteuttavat oman toimivaltansa puitteissa Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisehtoja koskevaan asiakirjaan liitetyn pöytäkirjan N:o 9 liitteessä 2 ⁽²⁾ luetellut toimenpiteet.

68 artikla

Unioni ja jäsenvaltiot, joita asia koskee, tekevät parhaansa Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisehtoja koskevaan asiakirjaan liitetyn pöytäkirjan N:o 9 liitteessä 3 ⁽³⁾ tarkoitetun rautateiden lisäkapasiteetin kehittämiseksi ja käyttämiseksi.

69 artikla

Unioni ja jäsenvaltiot, joita asia koskee, toteuttavat toimenpiteet rautatieliikenteen ja yhdistettyjen kuljetusten tarjonnan parantamiseksi. Jollei unionin perustuslain määräyksistä muuta johdu, tällaiset toimenpiteet vahvistetaan tarvittaessa rautatieyhtiöiden ja muiden rautatiepalveluja tarjoavien mielipidettä kuullen. Etusija olisi annettava toimenpiteille, joista säädetään rautateitä ja yhdistettyjä kuljetuksia koskevissa unionin oikeuden säännöksissä. Toimenpiteiden täytäntöönpanossa on kiinnitettävä erityistä huomiota rautatieliikenteen ja yhdistettyjen kuljetusten kilpailukykyyn, tehokkuuteen ja kustannusten avoimuuteen. Jäsenvaltioiden, joita asia koskee, on erityisesti pyrittävä toteuttamaan sellaiset toimenpiteet, joilla varmistetaan, että yhdistettyjen kuljetusten hinnat ovat kilpailukykyisiä muiden kuljetusmuotojen hintojen kanssa. Tätä tarkoitusta varten myönnetyn tuen on oltava unionin oikeuden mukaista.

70 artikla

Tapauksissa, joissa rautateiden kauttakulkuliikennettä kohtaa vakava häiriö, kuten luonnonmullistusten yhteydessä, unioni ja jäsenvaltiot, joita asia koskee, toteuttavat yhdessä kaikki mahdolliset toimet liikenteen sujumisen varmistamiseksi. Etusija on annettava herkille kuormille, kuten helposti pilaantuville elintarvikkeille.

⁽¹⁾ EYVL C 241, 29.8.1994, s. 364.

⁽²⁾ EYVL C 241, 29.8.1994, s. 365.

⁽³⁾ EYVL C 241, 29.8.1994, s. 367.

71 artikla

Komissio tarkastelee uudelleen tämän jakson toimintaa 73 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn mukaisesti.

72 artikla

1. Tätä artiklaa sovelletaan maanteiden tavaraliikenteeseen yhteisön alueella.
2. Sellaisiin matkoihin, joihin kuuluu tavaraliikenne maanteitse Itävallan kautta, sovelletaan 23 päivänä heinäkuuta 1962 annetun ensimmäisen neuvoston direktiivin ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 881/92 mukaista omaan lukuun suoritettuja matkoja ja korvausta tai palkkiota vastaan suoritettuja matkoja koskevaa järjestelmää, jollei tämän artiklan määräyksistä muuta johdu.
3. Seuraavia määräyksiä sovelletaan 1 päivään tammikuuta 1998:
 - a) kauttakulkuliikenteeseen Itävallan läpi käytettävien raskaiden tavarankuljetusajoneuvojen NO_x-päästöjen kokonaismäärää vähennetään 60 prosentilla 1 päivän tammikuuta 1992 ja 31 päivän joulukuuta 2003 välisenä aikana liitteessä 4 olevan taulukon mukaisesti;
 - b) raskaiden tavarankuljetusajoneuvojen NO_x-kokonaispäästöjen vähennysten hallinto hoidetaan ekopistejärjestelmän avulla. Tämän järjestelmän mukaisesti Itävallan kautta kulkeva raskas tavarankuljetusajoneuvo kuluttaa sen NO_x-päästöjä vastaavan määrän ekopisteitä (tuotannon vaatimustenmukaisuusarvon — COP-arvo — tai tyyppihyväksyntäarvon mukaisesti). Näiden pisteiden laskemismenetelmä ja hallinto esitetään liitteessä 5;
 - c) jos kauttakulkumatkojen määrä vuodessa ylittää vuodelle 1991 vahvistetun vertailuluvun yli 8 prosentilla, komissio toteuttaa 16 artiklassa määrätyn menettelyn mukaisesti aiheelliset toimenpiteet liitteessä 5 olevan 3 kohdan mukaisesti;
 - d) Itävallan tasavalta antaa alueensa kautta kulkevia raskaita tavarankuljetusajoneuvoja varten ja järjestää niiden saataville hyvissä ajoin liitteen 5 mukaisesti ekopistejärjestelmän hallinnon edellyttämät ekopistekortit;
 - e) komissio jakaa ekopisteet jäsenvaltioiden kesken 7 kohdan mukaisesti vahvistettavien säännösten mukaisesti.
4. Neuvosto tarkastelee uudelleen komission kertomuksen pohjalta ennen 1 päivää tammikuuta 1998 tavaraliikennettä maanteitse Itävallan kautta koskevien määräysten toimintaa. Se tarkastelee uudelleen tätä kysymystä yhteisön oikeuden peruseriaatteiden, kuten sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan, tavaroiden vapaan liikkuvuuden ja palvelujen tarjoamisen vapauden, koko yhteisön eduksi tapahtuvan ympäristönsuojelun sekä liikenneturvallisuuden mukaisesti. Jollei neuvosto yksimielisesti komission ehdotuksesta ja kuultuaan Euroopan parlamenttia, toisin päätä, siirtymäaika jatketaan 1 päivään tammikuuta 2001 asti, minkä ajan kuluessa sovelletaan 3 kohdan määräyksiä.

5. Komissio tekee 1 päivään tammikuuta 2001 mennessä Euroopan ympäristöviraston avulla tieteellisen tutkimuksen siitä, missä määrin 3 kohdan a alakohdassa määrätty pilaantumisen vähentämistä koskeva tavoite on saavutettu. Jos komissio päätyy siihen, että tämä tavoite on saavutettu kestäväällä tavalla, 3 kohdan määräyksiä ei sovelleta enää 1 päivän tammikuuta 2001 jälkeen. Jos komissio päätyy siihen, että tätä tavoitetta ei ole saavutettu kestäväällä tavalla, neuvosto voi toteuttaa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 75 artiklan mukaisesti yhteisössä toimenpiteet, joilla varmistetaan vastaava ympäristönsuojelun taso, erityisesti pilaantumisen vähentäminen 60 prosentilla. Jos neuvosto ei toteuta tällaisia toimenpiteitä, siirtymäaikaa jatketaan ilman eri toimenpiteitä viimeisellä kolmen vuoden jaksolla, jonka kuluessa sovelletaan 3 kohdan määräyksiä.

6. Siirtymäajan päättyessä yhteisön säännöstöä sovelletaan kokonaisuudessaan.

7. Komissio päättää 16 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti ekopistejärjestelmään liittyviä menettelyjä, ekopisteiden jakoa ja tämän artiklan soveltamista koskevia teknisiä kysymyksiä koskevista yksityiskohtaisista toimenpiteistä, jotka tulevat voimaan 1 päivänä tammikuuta 1995.

Ensimmäisessä alakohdassa mainituilla yksityiskohtaisilla toimenpiteillä varmistetaan, että kauttakulkusopimuksessa tarkoitetun ekopistejärjestelmän voimaantulopäivän vahvistamisesta ja sen käyttöönottoa koskevista menettelyistä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3637/92 ja 23 päivänä joulukuuta 1992 allekirjoitetun hallinnollisen järjestelyn soveltamisesta aiheutuva nykyisten jäsenvaltioiden tosiasiallinen tilanne säilyy ennallaan. Kaikin tavoin on pyrittävä varmistamaan, että Kreikalle osoitettujen ekopisteiden osuudessa otetaan asianmukaisesti huomioon mainitun valtion tarpeet tältä osin.

73 artikla

1. Komissiota avustaa komitea.
2. Jos tähän kohtaan viitataan, sovelletaan päätöksen 1999/468/EY 3 ja 7 artiklaa.
3. Komitea vahvistaa työjärjestyksensä.

9 JAKSO

Itävallan saksankielisten erityisilmausten käyttöä Euroopan unionissa koskevat määräykset

74 artikla

1. Itävallan saksankielisillä erityisilmauksilla, jotka sisältyvät Itävallan oikeusjärjestykseen ja jotka on lueteltu Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisehtoja koskevaan asiakirjaan liitetyn pöytäkirjan N:o 10 liitteessä ⁽¹⁾, on sama asema kuin vastaavilla,

⁽¹⁾ EYVL C 241, 29.8.1994, s. 370.

kyseisessä liitteessä luetelluilla Saksassa käytetyillä ilmauksilla, ja niitä voidaan käyttää samanlaisin oikeudellisin vaikutuksin.

2. Uusien oikeudellisten asiakirjojen saksankielisissä toisoinnoissa Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisehtoja koskevaan asiakirjaan liitetyn pöytäkirjan N:o 10 liitteessä luetellut Itävallan erityisilmaukset lisätään asianmukaisessa muodossa vastaaviin Saksassa käytettyihin ilmauksiin.

9. PÖYTÄKIRJA TŠEKin TASAVALLAN, VIRON TASAVALLAN, KYPROKSEN TASAVALLAN, LATVIAN TASAVALLAN, LIETTUAN TASAVALLAN, UNKARIN TASAVALLAN, MALTAN TASAVALLAN, PUOLAN TASAVALLAN, SLOVENIAN TASAVALLAN JA SLOVAKIAN TASAVALLAN LIITTYMISSOPIMUKSESTA JA -ASIAKIRJASTA

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

PALAUTTAVAT MIELEEN, että Tšekin tasavalta, Viron tasavalta, Kyproksen tasavalta, Latvian tasavalta, Liettuan tasavalta, Unkarin tasavalta, Maltan tasavalta, Puolan tasavalta, Slovenian tasavalta ja Slovakian tasavalta liittyivät Euroopan yhteisöihin ja Euroopan unionista tehdyllä sopimuksella perustettuun Euroopan unioniin 1 päivänä toukokuuta 2004,

OTTAVAT HUOMIOON, että unionin perustuslain IV-437 artiklan 2 kohdan e alakohdassa määrätään edellä tarkoitettuja liittymisiä koskevan 16 päivänä huhtikuuta 2003 tehdyn sopimuksen kumoamisesta,

OTTAVAT HUOMIOON, että useat mainittuun liittymissopimukseen liitetyn asiakirjan määräykset ovat edelleen merkityksellisiä ja että unionin perustuslain IV-437 artiklan 2 kohdan mukaan nämä määräykset on otettava pöytäkirjaan tai siinä on viitattava niihin siten, että ne pysyvät voimassa ja niiden oikeusvaikutukset säilyvät,

KATSOVAT, että eräisiin näistä määräyksistä on tehtävä tarpeelliset tekniset mukautukset, jotta ne olisivat sopusoinnussa unionin perustuslain kanssa, niiden oikeusvaikutuksia muuttamatta,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan perustuslaista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen:

ENSIMMÄINEN OSA

**HUHTIKUUN 16 PÄIVÄNÄ 2003 TEHTYÄ LIITTYMISASIAKIRJAA KOSKEVAT
MÄÄRÄYKSET**

I OSASTO

PERIAATTEET

1 artikla

Tässä pöytäkirjassa tarkoitetaan:

- a) ilmaisulla "16 päivänä huhtikuuta 2003 tehty liittymisasiakirja" asiakirjaa Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan ja Slovakian tasavallan liittymisehdoista ja niiden sopimusten mukautuksista, joihin Euroopan unioni perustuu;

- b) ilmaisulla "Euroopan yhteisön perustamissopimus" ("EY:n perustamissopimus") ja "Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimus" ("Euratomin perustamissopimus"), kyseisiä sopimuksia sellaisina kuin ne ovat täydennettyinä tai muutettuina ennen 1 päivää toukokuuta 2004 voimaan tulleilla sopimuksilla tai muilla asiakirjoilla;
- c) ilmaisulla "sopimus Euroopan unionista" ("EU-sopimus") kyseistä sopimusta sellaisena kuin se on täydennettynä tai muutettuna ennen 1 päivää toukokuuta 2004 voimaan tulleilla sopimuksilla tai muilla asiakirjoilla;
- d) ilmaisulla "yhteisö" tapauksen mukaan yhtä tai kumpaakin b alakohdassa tarkoitettua yhteisöä;
- e) ilmaisulla "nykyiset jäsenvaltiot" seuraavia jäsenvaltioita: Belgian kuningaskunta, Tanskan kuningaskunta, Saksan liittotasavalta, Helleenien tasavalta, Espanjan kuningaskunta, Ranskan tasavalta, Irlanti, Italian tasavalta, Luxemburgin suurherttuakunta, Alankomaiden kuningaskunta, Itävallan tasavalta, Portugalin tasavalta, Suomen tasavalta, Ruotsin kuningaskunta sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta;
- f) ilmaisulla "uudet jäsenvaltiot" seuraavia jäsenvaltioita: Tšekin tasavalta, Viron tasavalta, Kyproksen tasavalta, Latvian tasavalta, Liettuan tasavalta, Unkarin tasavalta, Maltan tasavalta, Puolan tasavalta, Slovenian tasavalta ja Slovakian tasavalta.

2 artikla

Unionin perustuslain IV-437 artiklan 2 kohdan e alakohdassa tarkoitettu Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan ja Slovakian tasavallan liittymissopimuksesta johtuvat oikeudet ja velvollisuudet ovat voimassa 1 päivästä toukokuuta 2004 alkaen kyseisessä sopimuksessa määrättyin edellytyksin.

3 artikla

1. Huhtikuun 16 päivänä huhtikuuta 2003 tehdyn liittymisasiakirjan liitteessä I luetellut ja Euroopan perustuslaista tehtyyn sopimukseen liitettyllä pöytäkirjalla (jäljempänä "Schengen-pöytäkirja") osaksi unionia sisällytetyn Schengenin säännöstön määräykset ja Schengenin säännöstöön perustuvat tai muutoin siihen liittyvät säädökset sekä muut ennen 1 päivää toukokuuta 2004 annetut tällaiset säädökset ovat uusia jäsenvaltioita sitovia ja niitä sovelletaan niissä 1 päivästä toukokuuta 2004 alkaen.

2. Vaikka ne osaksi unionia sisällytetyn Schengenin säännöstön määräykset ja Schengenin säännöstöön perustuvat tai muutoin siihen liittyvät säädökset, joita ei tarkoiteta 1 kohdassa, sitovatkin uusia jäsenvaltioita 1 päivästä toukokuuta 2004 alkaen, niitä sovelletaan uudessa jäsenvaltiossa ainoastaan neuvoston asiasta tekemän eurooppapäätöksen johdosta sen jälkeen kun on todennettu sovellettavien Schengenin arviointimenettelyjen mukaisesti, että tarvittavat edellytykset kyseisen säännöstön kaikkien osien soveltamiseksi ovat täyttyneet kyseisessä uudessa jäsenvaltiossa.

Neuvosto tekee päätöksensä, kun Euroopan parlamenttia on kuultu, niiden jäsenvaltioiden hallituksia edustavien jäsentensä, joiden osalta tässä kohdassa tarkoitettujen määräysten on tultava voimaan, ja sen jäsenvaltion hallituksen edustajan, jonka osalta kyseisten määräysten on määrä tulla voimaan,

yksimielisellä päätöksellä. Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan hallituksia edustavat neuvoston jäsenet osallistuvat tällaisen päätöksen tekemiseen siltä osin kuin se liittyy niihin Schengenin säännösten määräyksiin ja Schengenin säännöstöön perustuviin tai muutoin siihen liittyviin säädöksiin, joiden osapuolia kyseiset jäsenvaltiot ovat.

3. Neuvoston Schengen-pöytäkirjan 6 artiklan nojalla tekemät sopimukset sitovat uusia jäsenvaltioita 1 päivästä toukokuuta 2004 alkaen.

4. Uudet jäsenvaltiot ovat velvollisia niiden oikeus- ja sisäasioiden alaa koskevien yleissopimusten ja asiakirjojen suhteen, jotka liittyvät erottamattomasti EU-sopimuksen tavoitteiden toteuttamiseen:

- a) liittymään niihin yleissopimuksiin ja asiakirjoihin, jotka 1 päivänä toukokuuta 2004 ovat olleet avoimina nykyisten jäsenvaltioiden allekirjoittamista varten, sekä niihin yleissopimuksiin ja asiakirjoihin, jotka neuvosto on laatinut EU-sopimuksen VI osaston mukaisesti ja joiden hyväksymistä se on suositellut jäsenvaltioille;
- b) ottamaan käyttöön hallinnolliset ja muut järjestelyt, kuten ne, jotka nykyiset jäsenvaltiot tai neuvosto ovat toteuttaneet 1 päivään toukokuuta 2004 mennessä jäsenvaltioiden oikeus- ja sisäasioiden alalla toimivien toimielinten ja järjestöjen välisen käytännön yhteistyön helpottamiseksi.

4 artikla

Jokainen uusi jäsenvaltio osallistuu talous- ja rahaliittoon 1 päivästä toukokuuta 2004 alkaen unionin perustuslain III-197 artiklassa tarkoitettuna jäsenvaltiona, jota koskee poikkeus.

5 artikla

1. Uudet jäsenvaltiot, jotka ovat 16 päivänä huhtikuuta 2003 tehdyllä liittymisasiakirjalla liittyneet neuvostossa kokoontuvien jäsenvaltioiden hallitusten edustajien tekemiin päätöksiin ja sopimuksiin, ovat velvollisia liittymään kaikkiin muihin nykyisten jäsenvaltioiden tekemiin sopimuksiin, jotka koskevat unionin toimintaa tai liittyvät sen toimiin.

2. Uudet jäsenvaltiot ovat velvollisia liittymään EY:n perustamissopimuksen 293 artiklassa tarkoitettuihin yleissopimuksiin ja niihin yleissopimuksiin, jotka liittyvät erottamattomasti EY:n perustamissopimuksen tavoitteiden toteuttamiseen, sikäli kuin kyseiset yleissopimukset ovat edelleen voimassa, sekä niihin pöytäkirjoihin Euroopan yhteisöjen tuomioistuimesta näiden yleissopimusten tulkitsijana, jotka nykyiset jäsenvaltiot ovat allekirjoittaneet, ja tätä varten ne ovat velvollisia aloittamaan neuvottelut viimeksi mainittujen kanssa tehdäkseen näihin yleissopimuksiin ja pöytäkirjoihin tarpeelliset mukautukset.

6 artikla

1. Uudet jäsenvaltiot ovat velvollisia tässä pöytäkirjassa määrätyin edellytyksin liittymään sopimuksiin tai yleissopimuksiin, jotka nykyiset jäsenvaltiot sekä unioni tai Euroopan atomienergiayhteisö ovat tehneet tai joita ne soveltavat väliaikaisesti yhdessä, ja kyseisten valtioiden tekemiin, näihin sopimuksiin tai yleissopimuksiin liittyviin sopimuksiin.

Uusien jäsenvaltioiden liittyminen jäljempänä 4 kohdassa tarkoitettuihin sopimukseen tai yleis-sopimukseen sekä Chilen, Kiinan, Mercosurin, Sveitsin ja Valko-Venäjän kanssa tehtyihin sopimukseen, joita yhteisö ja sen nykyiset jäsenvaltiot ovat tehneet tai allekirjoittaneet yhdessä, hyväksytään tekemällä pöytäkirja tällaisiin sopimukseen tai yleissopimukseen neuvoston, joka tekee ratkaisunsa yksimielisesti jäsenvaltioiden puolesta, ja kyseisen yhden tai useamman kolmannen maan tai kansainvälisen järjestön välillä. Tämä menettely ei rajoita unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön omaa toimivaltaa eikä vaikuta toimivallan jakamiseen niiden ja jäsenvaltioiden välillä mitä tulee tällaisten sopimusten tekemiseen tulevaisuudessa tai mahdollisiin muihin muutoksiin, jotka eivät liity sopimukseen tai yleissopimukseen liittymiseen. Komissio neuvottelee nämä pöytäkirjat jäsenvaltioiden puolesta neuvoston yksimielisesti hyväksymien neuvotteluohjeiden pohjalta ja kuullen jäsenvaltioiden edustajista muodostuvaa komiteaa. Komissio antaa neuvostolle ehdotukset pöytäkirjojen tekemistä varten.

2. Liittyttyään 1 kohdassa tarkoitettuihin sopimukseen ja yleissopimukseen uusia jäsenvaltioita koskevat samat kyseisten sopimusten ja yleissopimusten mukaiset oikeudet ja velvollisuudet kuin nykyisiä jäsenvaltioita.

3. Uudet jäsenvaltiot ovat velvollisia liittymään tässä pöytäkirjassa määrätyin edellytyksin sopimukseen Euroopan talousalueesta ⁽¹⁾ sen 128 artiklan mukaisesti.

4. Uudet jäsenvaltiot soveltavat 1 päivästä toukokuuta 2004 alkaen ja tarvittaessa 1 kohdassa tarkoitettujen tarvittavien pöytäkirjojen tekemiseen saakka niiden sopimusten määräyksiä, jotka nykyiset jäsenvaltiot ja yhteisö yhdessä ovat tehneet Algerian, Armenian, Azerbaidžanin, Bulgarian, Egyptin, entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian, Etelä-Afrikan, Etelä-Korean, Georgian, Israelin, Jordanian, Kazakhsstanin, Kirgisian, Kroatian, Libanonin, Marokon, Meksikon, Moldovan, Romanian, San Marinon, Syyrian, Tunisian, Turkin, Turkmenistanin, Ukrainan, Uzbekistanin ja Venäjän federaation kanssa, sekä nykyisten jäsenvaltioiden ja yhteisön yhdessä ennen 1 päivää toukokuuta 2004 tekemien muiden sopimusten määräyksiä.

Tällaisten sopimusten mahdolliset mukautukset esitetään pöytäkirjoissa, jotka tehdään sopimuspuolina olevien maiden kanssa 1 kohdan toisen alakohdan mukaisesti. Jos pöytäkirjoja ei ole tehty 1 päivään toukokuuta 2004 mennessä, unioni, Euroopan atomienergiayhteisö ja jäsenvaltiot toteuttavat kukin toimivaltansa puitteissa tarvittavat toimenpiteet tilanteen ratkaisemiseksi.

5. Uudet jäsenvaltiot soveltavat 1 päivästä toukokuuta 2004 alkaen yhteisön kolmansien maiden kanssa tekemiä kahdenvälisiä tekstiilisopimuksia ja -järjestelyjä.

Määrällisiä rajoituksia, joita unioni soveltaa tekstiili- ja vaatetusalan tuotteiden tuontiin, mukautetaan, jotta voidaan ottaa huomioon uusien jäsenvaltioiden liittyminen

Jos kahdenvälisten tekstiilisopimusten ja -järjestelyjen muutokset eivät ole tulleet voimaan 1 päivään toukokuuta 2004 mennessä, unioni tekee tarvittavat mukautukset tekstiili- ja vaatetusalan tuotteiden tuontia kolmansista maista koskeviin sääntöihinsä ottaakseen huomioon uusien jäsenvaltioiden liittymisen.

⁽¹⁾ EYVL L , 3.1.1994, s. 3.

6. Unionin teräksen ja terästuotteiden tuontiin soveltamia määrällisiä rajoituksia mukautetaan asianomaisista toimittajamaista peräisin olevan, uusien jäsenvaltioiden liittymissopimuksen allekirjoittamista välittömästi edeltäneiden vuosien terästuotteiden tuonnin perusteella.

7. Unioni hallinnoi uusien jäsenvaltioiden kolmansien maiden kanssa ennen 1 päivää toukokuuta 2004 tekemiä kalastussopimuksia.

Niihin uusien jäsenvaltioiden oikeuksiin ja velvollisuuksiin, jotka johtuvat näistä sopimuksista, ei puututa sinä aikana, jona näiden sopimusten määräykset pysyvät väliaikaisesti voimassa.

Neuvosto tekee komission ehdotuksesta mahdollisimman pian ja joka tapauksessa ennen ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettujen sopimusten voimassaolon päättymistä kyseisistä sopimuksista johtuvan kalastustoiminnan jatkamista koskevat aiheelliset eurooppapäätökset tapauskohtaisesti ja päättää mahdollisuudesta pidentää tiettyjen sopimusten voimassaoloa enintään yhdellä vuodella.

8. Uudet jäsenvaltiot sanovat 1 päivästä toukokuuta 2004 alkaen irti kolmansien maiden kanssa tekemänsä vapaakauppasopimukset, myös Keski-Euroopan vapaakauppasopimuksen.

Niiltä osin kuin yhden tai useamman uuden jäsenvaltion ja yhden tai useamman kolmannen maan väliset sopimukset eivät ole sopusoinnussa unionin perustuslaista ja erityisesti tästä pöytäkirjasta johtuvien velvoitteiden kanssa, uusi jäsenvaltio käyttää kaikkia aiheellisia keinoja todettujen ristiriitojen poistamiseksi. Jos uudella jäsenvaltiolla on vaikeuksia mukauttaa yhden tai useamman kolmannen maan kanssa ennen liittymistä tehtyä sopimusta, sen on sopimuksen ehtojen mukaisesti sanottava kyseinen sopimus irti.

9. Uudet jäsenvaltiot toteuttavat tarvittaessa aiheelliset toimenpiteet mukauttaakseen asemansa suhteessa kansainvälisiin järjestöihin sekä niihin kansainvälisiin sopimuksiin, joiden sopimuspuolina unioni tai Euroopan atomienergiayhteisö tai muut jäsenvaltiot myös ovat, niihin oikeuksiin ja velvollisuuksiin, jotka seuraavat niiden liittymisestä unioniin.

Ne sanovat erityisesti irti 1 päivänä toukokuuta 2004 tai mahdollisimman pian sen jälkeen kansainväliset kalastussopimukset tai eroavat kansainvälisistä kalastusjärjestöistä, joiden osapuolena unioni myös on, jollei niiden jäsenyys liity muihin seikkoihin kuin kalastukseen.

7 artikla

Niiden toimielinten antamien säädösten oikeudellinen luonne, joihin tässä pöytäkirjassa vahvistetut siirtymämääräykset liittyvät, säilyy ennallaan; erityisesti näiden säädösten muuttamista koskevia menettelyjä sovelletaan edelleen.

8 artikla

Huhtikuun 16 päivänä 2003 tehdyn liittymisasiakirjan määräykset, joilla on muuten kuin siirtymätoimenpiteenä tarkoitus kumota tai muuttaa yhteisön tai Euroopan unionista tehdyllä sopimuksella perustetun Euroopan unionin toimielinten, elinten ja laitosten antamia säädöksiä tai joista seuraa, että nämä säädökset kumotaan tai muutetaan muutoin kuin siirtymätoimenpiteenä, sellaisina kuin Euroopan yhteisöjen tuomioistuin ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on näitä määräyksiä tulkinut, pysyvät voimassa, jollei toisen kohdan soveltamisesta muuta johdu.

Ensimmäisessä kohdassa tarkoitetuilla määräyksillä on sama oikeudellinen luonne kuin niillä kumotuilla tai muutetuilla säädöksillä, ja niitä koskevat samat säännöt kuin kyseisiä säädöksiä.

9 artikla

Yhteisön tai Euroopan unionista tehdyllä sopimuksella perustetun Euroopan unionin toimielinten, elinten tai laitosten ja Euroopan keskuspankin ennen 1 päivää toukokuuta 2004 antamien säädösten tekstit, jotka on laadittu latvian, liettuan, maltan, puolan, slovakian, sloveenin, tšekin, unkarin ja viron kielellä, ovat mainitusta päivästä alkaen todistusvoimaisia samoin edellytyksin kuin muilla kielillä laaditut todistusvoimaiset tekstit.

10 artikla

Tähän pöytäkirjaan sisältyvät siirtymämääräykset voidaan kumota neuvoston eurooppalailla, kun siirtymämääräyksiä ei enää sovelleta. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

11 artikla

Tässä pöytäkirjassa määrätyt poikkeukset koskevat siirtymäluontoisesti unionin perustuslain ja toimielinten antamien säädösten soveltamista.

II OSASTO

PYSYVÄT MÄÄRÄYKSET

12 artikla

Huhtikuun 16 päivänä 2003 tehdyn liittymisasiakirjan liitteessä III lueteltujen säädösten mukautukset, jotka ovat tarpeen liittymisen vuoksi, laaditaan mainitussa liitteessä lueteltujen suuntaviivojen mukaisesti sekä 36 artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen ja siinä määrättyin edellytyksin.

13 artikla

Huhtikuun 16 päivänä 2003 tehdyn liittymisasiakirjan liitteessä IV lueteltuja toimenpiteitä sovelletaan mainitussa liitteessä määrättyin edellytyksin.

14 artikla

Tämän pöytäkirjan yhteistä maatalouspolitiikkaa koskeviin määräyksiin voidaan tehdä neuvoston eurooppalailla mukautukset, jotka voivat osoittautua unionin oikeuden muutosten vuoksi tarpeellisiksi. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

III OSASTO

VÄLIAIKAISET MÄÄRÄYKSET

15 artikla

Huhtikuun 16 päivänä 2003 tehdyn liittymisasiakirjan liitteissä V, VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIII ja XIV lueteltuja toimenpiteitä sovelletaan uusien jäsenvaltioiden osalta mainituissa liitteissä määrättyin edellytyksin.

16 artikla

1. "Yhteisen tullitariffin tulleiksi ja muiksi tulleiksi" kutsutut Euroopan yhteisöjen omista varoista tehdyn neuvoston päätöksen 2000/597/EY, Euratom ⁽¹⁾ 2 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tai sen korvaavan päätöksen vastaavissa määräyksissä tarkoitetut tulot käsittävät tullit, jotka on laskettu yhteisen tullitariffin ja kaikkien siihen liittyvien tariffimyönnytysten perusteella, joita unioni soveltaa uusien jäsenvaltioiden kaupassa kolmansien maiden kanssa.

2. Vuonna 2004 päätöksen 2000/597/EY, Euratom 2 artiklan 1 kohdan c ja d alakohdassa tarkoitettu yhdenmukainen alv-määräytymisperuste ja BKTL-peruste kunkin uuden jäsenvaltion osalta on kaksi kolmasosaa vuotuisesta määräytymisperusteesta. Päätöksen 2000/597/EY, Euratom 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun Yhdistyneelle kuningaskunnalle myönnetyn budjettiepätasapainon korjauksen rahoittamista laskettaessa huomioon otettava BKTL-peruste kunkin uuden jäsenvaltion osalta on myöskin kaksi kolmasosaa vuotuisesta määräytymisperusteesta.

3. Määritettäessä päätöksen 2000/597/EY, Euratom 2 artiklan 4 kohdan b alakohdan mukaista jäädytettyä osuutta vuodelle 2004 uusien jäsenvaltioiden rajattujen alv-perusteiden laskemisessa käytetään perusteena kahta kolmasosaa niiden rajaamattomasta alv-perusteesta ja kahta kolmasosaa niiden BKTL:sta.

17 artikla

1. Unionin talousarvio vuodeksi 2004 mukautetaan 1 päivänä toukokuuta 2004 voimaan tulevalla lisätalousarviolla siten, että siinä otetaan huomioon uusien jäsenvaltioiden liittyminen.

2. Ne alv- ja BKTL-perusteisten varojen kaksitoista kuukausittaista kahdestoistaosaa, jotka uusien jäsenvaltioiden on 1 kohdassa tarkoitetun lisätalousarvion mukaisesti maksettava, sekä tammikuun ja huhtikuun 2004 välistä aikaa koskevien, vain nykyisiin jäsenvaltioihin sovellettävien kuukausittaisten kahdestoistaosien taannehtivat mukautukset muutetaan kahdeksasosiksi, jotka pyydetään maksettaviksi toukokuun ja joulukuun 2004 välisenä aikana. Myöhemmistä vuonna 2004 vahvistetuista lisätalousarvioista johtuvat taannehtivat mukautukset muutetaan myöskin yhtä suuriksi osiksi, jotka pyydetään maksettaviksi vuoden loppuun mennessä.

(¹) EYVL L 253, 7.10.2000, s. 42.

18 artikla

Kunkin kuukauden ensimmäisenä työpäivänä 1 päivästä toukokuuta 2004 alkaen unioni maksaa Tšekin tasavallalle, Kyprokselle, Maltalle ja Slovenialle unionin talousarvion mukaisena menoeränä vuonna 2004 yhden kahdeksasosan ja vuosina 2005 ja 2006 yhden kahdestoistaosan seuraavista talousarvioon otettavan tilapäisen korvauksen määristä:

(milj. euroa vuoden 1999 hintoina)

	2004	2005	2006
Tšekin tasavalta	125,4	178,0	85,1
Kypros	68,9	119,2	112,3
Malta	37,8	65,6	62,9
Slovenia	29,5	66,4	35,5

19 artikla

Kunkin kuukauden ensimmäisenä työpäivänä 1 päivästä toukokuuta 2004 alkaen unioni maksaa Tšekin tasavallalle, Virolle, Kyprokselle, Latvialle, Liettualle, Unkarille, Maltalle, Puolalle, Slovenialle ja Slovakiialle unionin talousarvion mukaisena menoeränä vuonna 2004 yhden kahdeksasosan ja vuosina 2005 ja 2006 yhden kahdestoistaosan seuraavista erityisen kerta-suoritteisen kassavirta-järjestelyn määristä:

(milj. euroa vuoden 1999 hintoina)

	2004	2005	2006
Tšekin tasavalta	174,7	91,55	91,55
Viro	15,8	2,90	2,90
Kypros	27,7	5,05	5,05
Latvia	19,5	3,40	3,40
Liettua	34,8	6,30	6,30
Unkari	155,3	27,95	27,95
Malta	12,2	27,15	27,15
Puola	442,8	550,00	450,00
Slovenia	65,4	17,85	17,85
Slovakia	63,2	11,35	11,35

Erityiseen kertasuoritteeseen kassavirtajärjestelyyn sisältyvä miljardin euron määrä Puolan osalta ja 100 miljoonan euron määrä Tšekin tasavallan osalta otetaan huomioon rakennetarkoituksiin kohdistuvien rahastovarojen jakautumista vuosina 2004, 2005 ja 2006 koskevissa laskelmissa.

20 artikla

1. Jäljempänä luetellut uudet jäsenvaltiot maksavat seuraavat määrät hiili- ja terästutkimusrahaan, josta säädetään EHTY:n perustamissopimuksen voimassaolon päättymisen taloudellisista seurauksista ja hiili- ja terästutkimusrahosta 27 päivänä helmikuuta 2002 tehdyssä, neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätöksessä 2002/234/EHTY ⁽¹⁾:

	<i>(milj. euroa käypinä hintoina)</i>
Tšekin tasavalta	39,88
Viro	2,5
Latvia	2,69
Unkari	9,93
Puola	92,46
Slovenia	2,36
Slovakia	20,11

2. Rahoitusosuudet hiili- ja terästutkimusrahaan maksetaan neljässä erässä vuodesta 2006 alkaen seuraavasti ja kussakin tapauksessa vuoden ensimmäisen kuukauden ensimmäisenä työpäivänä:

2006:	15 %
2007:	20 %
2008:	30 %
2009:	35 %

21 artikla

1. Jollei tässä pöytäkirjassa toisin määrätä, Phare-ohjelman ⁽²⁾, Phare-ohjelman yhteydessä täytäntöön pantavan rajatylittävän yhteistyön ohjelman ⁽³⁾, Kyproksen ja Maltaan liittymistä valmistelevien varojen ⁽⁴⁾, ISPA-ohjelman ⁽⁵⁾ ja SAPARD-ohjelman ⁽⁶⁾ nojalla ei tehdä rahoitussitoumuksia

⁽¹⁾ EYVL L 79, 22.3.2002, s. 42.

⁽²⁾ Asetus (ETY) N:o 3906/89 (EYVL L 375, 23.12.1989, s. 11).

⁽³⁾ Asetus (EY) N:o 2760/98 (EYVL L 345, 19.12.1998, s. 49).

⁽⁴⁾ Asetus (EY) N:o 555/2000 (EYVL L 68, 16.3.2000, s. 3).

⁽⁵⁾ Asetus (EY) N:o 1267/1999 (EYVL L 161, 26.6.1999, s. 73).

⁽⁶⁾ Asetus (EY) N:o 1268/1999 (EYVL L 161, 26.6.1999, s. 87).

uusien jäsenvaltioiden hyväksi 31 päivän joulukuuta 2003 jälkeen. Uusia jäsenvaltioita kohdellaan samoin kuin nykyisiä jäsenvaltioita 6 päivänä toukokuuta 1999 tehdyssä toimielinten välisessä sopimuksessa ⁽¹⁾ määriteltyjen rahoitusnäkymien kolmen ensimmäisen otsakkeen mukaisten menojen osalta 1 päivästä tammikuuta 2004 alkaen, jollei jäljempänä olevista yksittäisistä tarkemmista määräyksistä ja poikkeuksista muuta johdu tai tässä pöytäkirjassa toisin määrätä. Huhtikuun 16 päivänä 2003 tehdyn liittymisasiakirjan liitteessä XV vahvistetaan laajentumiseen liittyvien, rahoitusnäkymien 1, 2, 3 ja 5 otsakkeen lisämäärärahojen enimmäismäärät. Vuoden 2004 talousarvion nojalla ei saa kuitenkaan tehdä kyseisiä ohjelmia tai virastoja koskevia rahoitus-sitoumuksia ennen kuin asianomaisen uuden jäsenvaltion liittyminen on toteutunut.

2. Mitä 1 kohdassa määrätään, ei sovelleta Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston tukiosastosta maksettaviin, yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1258/1999 ⁽²⁾ 2 artiklan 1 ja 2 kohdan sekä 3 artiklan 3 kohdan mukaisiin menoihin, joihin voidaan myöntää yhteisön rahoitusta vasta 1 päivästä toukokuuta 2004 alkaen tämän pöytäkirjan 2 artiklan mukaisesti.

Mitä 1 kohdassa määrätään, sovelletaan kuitenkin Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston tukiosastosta maksettaviin, Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston (EMOTR) tuesta maaseudun kehittämiseen ja tiettyjen asetusten muuttamisesta ja kumoamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1257/1999 ⁽³⁾ 47 a artiklan mukaisiin maaseudun kehittämismenoihin, jollei mainittuun asetukseen tehdyssä, 16 päivänä huhtikuuta 2003 tehdyn liittymisasiakirjan liitteessä II olevassa muutoksessa esitetystä edellytyksistä muuta johdu.

3. Jollei 1 kohdan viimeisestä virkkeestä muuta johdu, uudet jäsenvaltiot osallistuvat 1 päivästä tammikuuta 2004 alkaen unionin ohjelmiin ja unionin virastojen toimintaan samojen ehtojen mukaisesti kuin nykyiset jäsenvaltiot unionin yleisen talousarvion rahoituksen turvin.

4. Jos tarvitaan toimenpiteitä helpottamaan siirtymistä liittymistä edeltävästä järjestelmästä tämän artiklan soveltamisesta johtuvaan järjestelmään, komissio toteuttaa vaadittavat toimenpiteet.

22 artikla

1. Uusien jäsenvaltioiden täytäntöönpanevat yksiköt hallinnoivat 1 päivästä toukokuuta 2004 alkaen Phare-ohjelman, Phare-ohjelman yhteydessä täytäntöön pantavan rajatylittävän yhteistyön ohjelman mukaisia tarjouskilpailuja, rakennusurakkasopimuksia, täytäntöönpanoa ja liittymistä edeltävän tuen maksuja sekä Kyproksen ja Maltan liittymistä valmistelevia varoja.

Komissio tekee eurooppapäätöksiä luopuakseen tarjouskilpailuja ja rakennusurakkasopimuksia koskevasta ennakkovalvonnastaan, kun laajennetusta hajautetusta täytäntöönpanojärjestelmästä (EDIS) on annettu myönteinen arvio niiden perusteiden ja vaatimusten mukaisesti, joista säädetään

⁽¹⁾ Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission välinen toimielinten sopimus, tehty 6 päivänä toukokuuta 1999, talousarviota koskevasta kurinalaisuudesta ja talousarviomenettelyn parantamisesta (EYVL C 172, 18.6.1999, s. 1).

⁽²⁾ EYVL L 160, 26.6.1999, s. 103.

⁽³⁾ EYVL L 160, 26.6.1999, s. 80.

Euroopan unionin jäsenyyttä hakeneille valtioille osana liittymistä edeltävää strategiaa annettavan tuen yhteensovittamisesta ja asetuksen (ETY) N:o 3906/89 muuttamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1266/1999 ⁽¹⁾ liitteessä.

Jos näitä päätöksiä ennakkovalvonnasta luopumisesta ei ole tehty ennen 1 päivää toukokuuta 2004, niiden sopimusten osalta, jotka on allekirjoitettu 1 päivän toukokuuta 2004 ja sen päivän välisenä aikana, jolloin komission päätökset tehdään, ei voida hakea liittymistä edeltävää tukea.

Jos komission päätökset ennakkovalvonnasta luopumisesta kuitenkin poikkeuksellisesti siirtyvät 1 päivän toukokuuta 2004 jälkeen uuden jäsenvaltion viranomaisista riippumattomista syistä, komissio voi hyväksyä asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa liittymistä edeltävän tuen hakemisen sellaisten sopimusten osalta, jotka on allekirjoitettu 1 päivän toukokuuta 2004 ja kyseisten päätösten tekopäivän välisenä aikana, ja liittymistä edeltävän tuen toteuttamisen jatkamisen rajoitetuksi ajaksi komission suorittaman, tarjouskilpailuja ja rakennusurakkasopimuksia koskevan ennakkovalvonnan alaisuudessa.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen 1 päivää toukokuuta 2004 edeltävien rahoitusvälineiden nojalla talousarvioon ennen liittymistä tehtyjä kokonaissitoumuksia, mukaan lukien liittymisen jälkeen tehdyt ja rekisteröidyt yksittäiset oikeudelliset sitoumukset ja maksut, hallinnoidaan edelleen liittymistä edeltäviä rahoitusvälineitä koskevien sääntöjen ja määräysten mukaisesti ja ne on veloitettava vastaavista talousarvion luvuista, kunnes kyseiset ohjelmat ja hankkeet ovat päättyneet. 1 päivän toukokuuta 2004 jälkeen aloitettavissa julkisia hankintoja koskevissa menettelyissä sovelletaan kuitenkin asianomaisia unionin säädöksiä.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettua tukea koskeva viimeinen ohjelmasuunnittelu suoritetaan viimeisenä 1 päivää toukokuuta 2004 edeltävänä täytenä kalenterivuonna. Näiden ohjelmien nojalla toteutettavista toimenpiteistä on tehtävä sopimus kahden seuraavan vuoden aikana ja maksut suoritettava rahoituspöytäkirjan ⁽²⁾ mukaisesti, tavallisesti kolmannen vuoden loppuun mennessä sitoumuksen tekemisestä. Sopimuskautta ei pidennetä. Poikkeuksellisesti ja asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa maksukautta voidaan pidentää rajoitetusti.

4. Jotta varmistetaan 1 kohdassa tarkoitettujen liittymistä edeltävien rahoitusvälineiden sekä ISPA-ohjelman vaiheittainen lopettaminen ja moitteeton siirtyminen ennen 1 päivää toukokuuta 2004 sovellettavista säännöistä mainitun päivän jälkeen sovellettaviin sääntöihin, komissio voi toteuttaa kaikki asianmukaiset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että tarpeellisen sääntömääräisen henkilöstön määrä pidetään ennallaan uusissa jäsenvaltioissa 1 päivän toukokuuta 2004 jälkeen enintään 15 kuukauden ajan. Tänä aikana sellaiset virkamiehet, jotka on nimitetty toimiin uusissa jäsenvaltioissa ennen 1 päivää toukokuuta 2004 ja jotka joutuvat jäämään kyseisten valtioiden palvelukseen mainitun päivän jälkeen, saavat poikkeuksellisesti samat taloudelliset ja aineelliset edut kuin ne, joita komissio sovelsi ennen 1 päivää toukokuuta 2004 Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen liitteen X ja Euroopan yhteisöjen muuhun henkilöstöön sovellettavien palvelussuhteen ehtojen mukaisesti, jotka on vahvistettu neuvoston asetuksella (ETY,

⁽¹⁾ EYVL L 232, 2.9.1999, s. 34.

⁽²⁾ Sellaisena kuin se on Phare-ohjelman suuntaviivoissa (SEC(1999) 1596, päivitetty 6.9.2002 asiakirjalla C 3303/2).

Euratom, EHTY) N:o 259/68 ⁽¹⁾). Liittymistä edeltävän tuen hallinnoimiseen tarvittavat hallinnolliset menot, mukaan lukien muun henkilöstön palkat, katetaan vuonna 2004 ja vuoden 2005 heinäkuun loppuun asti asianomaisten liittymistä edeltävien talousarvioiden budjettikohdasta "toimien tukimenot" (talousarvion entinen B osa) tai vastaavista 1 kohdassa tarkoitettuja rahoitusvälineitä sekä ISPA-ohjelmaa koskevista budjettikohdista.

5. Jos neuvoston asetuksen (EY) N:o 1258/1999 mukaisesti hyväksytyjä hankkeita ei enää voida rahoittaa kyseisen välineen nojalla, ne voidaan liittää maaseudun kehittämisselmaan ja rahoittaa Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahastosta. Jos erityiset siirtymätoimenpiteet ovat tältä osin tarpeen, komissio hyväksyy ne rakennerahastoja koskevista yleisistä säännöksistä 8 päivänä kesäkuuta 1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1260/1999 ⁽²⁾ 50 artiklan 2 kohdassa säädettyjen menettelyjen mukaisesti.

23 artikla

1. Euroopan unioni antaa 1 päivän toukokuuta 2004 ja vuoden 2006 lopun välisenä aikana uusille jäsenvaltioille tilapäistä taloudellista tukea, jäljempänä "siirtymäjärjestely", niiden hallinnollisten valmiuksien kehittämiseen ja lujittamiseen unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön oikeuden täytäntöönpanemiseksi ja sen soveltamisen valvomiseksi sekä parhaiden käytäntöjen vaihdon edistämiseen muiden samassa asemassa olevien viranomaisten kanssa.

2. Tuki perustuu jatkuvaan tarpeeseen lujittaa tiettyjen alojen institutionaalisia valmiuksia toimilla, joita ei voida rahoittaa rakennerahastoista; näitä aloja ovat erityisesti seuraavat:

- a) oikeus- ja sisäasiat (oikeuslaitoksen lujittaminen, ulkorajojen valvonta, lahjonnan torjuntastrategia, lainvalvontavalmiuksien tehostaminen);
- b) varainhoidon valvonta;
- c) unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön taloudellisten etujen suojaaminen ja petostentorjunta;
- d) sisämarkkinat, tulliliitto mukaan luettuna;
- e) ympäristö;
- f) eläinlääkintähallinto ja elintarvikkeiden turvallisuuteen liittyvien hallinnollisten valmiuksien kehittäminen;
- g) maatalouden ja maaseudun kehittämisen hallinto- ja valvontarakenteet, yhdenmety hallinto- ja valvontajärjestelmä (IACS) mukaan luettuna;

⁽¹⁾ EYVL L 56, 4.3.1968, s. 1.

⁽²⁾ EYVL L 161, 26.6.1999, s. 1.

- h) ydinturvallisuus (ydinturvaviranomaisten, niiden teknisten tukiorganisaatioiden ja valtion ydinjätehuoltolaitosten tehokkuuden ja toimivallan lujittaminen);
- i) tilastot;
- j) julkisen hallinnon kehittäminen niiden komission kattavassa seurantaraportissa yksilöityjen tarpeiden mukaisesti, joita rakennerahastot eivät kata.

3. Siirtymäjärjestelyn mukaisesta tuesta päätetään taloudellisen tuen myöntämisestä erälle Keski- ja Itä-Euroopan maille 1 päivänä joulukuuta 1989 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3906/89 ⁽¹⁾ 8 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti.

4. Ohjelma pannaan täytäntöön Euroopan yhteisöjen yleiseen talousarvioon sovellettavan varainhoitoasetuksen ⁽²⁾ 53 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdan tai tämän asetuksen korvaavan eurooppalain mukaisesti. Yhteiskunnan rakenteiden kehittämistä koskevissa julkisten hallintolaitosten välisissä kumppanuushankkeissa sovelletaan edelleen jäsenvaltioissa olevien yhteyspisteverkostojen kautta tapahtuvaa ehdotuspyyntömenettelyä, kuten nykyisten jäsenvaltioiden kanssa tehdyissä puitesopimuksissa määrätään liittymistä edeltävän tuen osalta.

Siirtymäjärjestelyyn tarkoitettut maksusitoumusmäärärahat ovat vuoden 1999 hintoina 200 miljoonaa euroa vuonna 2004, 120 miljoonaa euroa vuonna 2005 ja 60 miljoonaa euroa vuonna 2006. Budjettivallan käyttäjä myöntää vuotuiset määrärahat 6 päivänä toukokuuta 1999 tehdyssä toimielinten välisessä sopimuksessa määriteltyjen rahoitusnäkymien rajoissa.

24 artikla

1. Tilapäisenä välineenä otetaan käyttöön Schengen-järjestely, jonka tarkoituksena on auttaa tukea saavia jäsenvaltioita 1 päivän toukokuuta 2004 ja vuoden 2006 lopun välillä rahoittamaan toimia unionin uusilla ulkorajoilla Schengenin säännösten ja ulkorajojen valvonnan täytäntöönpanemiseksi.

Niiden puutteiden korjaamiseksi, jotka on havaittu valmistauduttaessa osallistumaan Schengeniin, seuraavanlaiset toimet ovat rahoituskelpoisia Schengen-järjestelyn puitteissa:

- a) investoinnit rajanylityspaikkojen infrastruktuurien ja niihin liittyvien rakennusten rakentamiseen, uudistamiseen tai ajantasaistamiseen;
- b) investoinnit toimintaan liittyviin erilaisiin laitteisiin (esim. laboratoriolaitteet, havaitsemisvälineet, Schengenin tietojärjestelmä SIS 2: een liittyvät tietokonelaitteet ja -ohjelmistot, ajoneuvot);
- c) rajavartijoiden kouluttaminen;

⁽¹⁾ EYVL L 375, 23.12.1989, s. 11.

⁽²⁾ Asetus (EY, Euratom) N:o 1605/2002 (EYVL L 248, 16.9.2002, s. 1).

d) tuki logistiikan ja toimien kustannuksia varten.

2. Schengen-järjestelyyn osoitetaan seuraavat määrät kertaluonteisina tukimaksuina jäljempänä luetelluille tukea saaville jäsenvaltioille:

(milj. euroa, vuoden 1999 hintoina)

	2004	2005	2006
Viro	22,9	22,9	22,9
Latvia	23,7	23,7	23,7
Liettua	44,78	61,07	29,85
Unkari	49,3	49,3	49,3
Puola	93,34	93,33	93,33
Slovenia	35,64	35,63	35,63
Slovakia	15,94	15,93	15,93

3. Tukea saavat jäsenvaltiot ovat vastuussa tämän artiklan mukaisten yksittäisten toimien valinnasta ja täytäntöönpanosta. Ne ovat vastuussa myös Schengen-järjestelyn käytön sovittamisesta yhteen muista unionin välineistä saatavan tuen kanssa, sen käytön yhteensopivuuden varmistamisesta unionin poliittikkujen ja toimenpiteiden sekä Euroopan yhteisöjen yleiseen talousarvioon sovellettavan varainhoitoasetuksen tai sen korvaavan eurooppalain kanssa.

Kertaluonteiset tukimaksut käytetään kolmen vuoden kuluessa ensimmäisestä maksusta, ja komissio perii takaisin käyttämättömät tai perusteettomasti käytetyt varat. Tukea saavat jäsenvaltiot toimittavat viimeistään kuuden kuukauden kuluttua kolmen vuoden määräajan päättymisestä kattavan kertomuksen kertaluonteisten tukimaksujen taloudellisesta toteuttamisesta sekä selvityksen menojen perusteluiksi.

Tukea saava valtio täyttää tämän velvollisuuden rajoittamatta komission vastuuta unionin talousarvion toteuttamisesta ja hajautettuun hallintoon sovellettavien Euroopan yhteisöjen yhteiseen talousarvioon sovellettavan varainhoitoasetuksen tai sen korvaavan eurooppalain säännösten mukaisesti.

4. Komissiolla on oikeus suorittaa tarkastuksia Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) kautta. Komissio ja tilintarkastustuomioistuin voivat myös suorittaa tarkastuksia paikan päällä soveltuvien menettelyjen mukaisesti.

5. Komissio voi antaa Schengen-järjestelyn toiminnan kannalta tarvittavia teknisiä säännöksiä.

25 artikla

Edellä 18, 19, 23 ja 24 artiklassa tarkoitettuja määriä mukautetaan vuosittain osana 6 päivänä toukokuuta 1999 tehdyn toimielinten välisen sopimuksen 15 kohdassa vahvistettua teknistä mukautusta.

26 artikla

1. Jos ilmenee vakavia ongelmia, jotka ovat omiaan koettelemaan jotakin taloudenalaa pitempään, tai ongelmia, jotka voivat johtaa taloudellisen tilanteen merkittävään heikentymiseen tietyllä alueella, uusi jäsenvaltio voi enintään kolmen vuoden ajan 1 päivästä toukokuuta 2004 pyytää lupaa toteuttaa suojoitoimenpiteitä tilanteen korjaamiseksi ja kyseisen alan mukauttamiseksi sisämarkkinoiden talouteen.

Nykyinen jäsenvaltio voi samoin edellytyksin pyytää lupaa suojoitoimenpiteiden toteuttamiseen yhden tai useamman uuden jäsenvaltion suhteen.

2. Asianomaisen jäsenvaltion pyynnöstä komissio hyväksyy kiireellisellä menettelyllä eurooppa-asetukset tai -päätökset, joilla vahvistetaan komission tarpeellisiksi katsomat suojoitoimenpiteet sekä täsmennetään niiden soveltamista koskevat edellytykset ja yksityiskohtaiset säännöt.

Tapauksessa, jossa ilmenee vakavia taloudellisia vaikeuksia, komissio tekee asianomaisen jäsenvaltion nimenomaisesta pyynnöstä ratkaisunsa viiden työpäivän kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut pyynnön asianmukaisine taustatietoineen. Näin päätettyjä toimenpiteitä sovelletaan välittömästi, niissä on otettava huomioon kaikkien asianomaisten osapuolten edut, eivätkä ne saa aiheuttaa rajatarkastuksia.

3. Toimenpiteissä, jotka ovat sallittuja 2 kohdan nojalla, voidaan poiketa unionin perustuslaista ja erityisesti tästä pöytäkirjasta siinä määrin ja niin kauan kuin se on ehdottomasti tarpeen 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Ensisijaisesti on käytettävä toimenpiteitä, jotka aiheuttavat vähiten häiriötä sisämarkkinoiden toiminnalle.

27 artikla

Jos uusi jäsenvaltio ei ole onnistunut panemaan täytäntöön liittymisneuvottelujen yhteydessä antamia sitoumuksia, mukaan lukien kaikki sellaisiin alakohtaisiin politiikkoihin liittyvät sitoumukset, jotka koskevat rajat ylittäviä vaikutuksia omaavia taloudellisia toimia, aiheuttaen näin vakavaa häiriötä sisämarkkinoiden toiminnalle tai välittömän riskin tällaisen häiriön syntymisestä, komissio voi enintään kolmen vuoden ajan 1 päivästä toukokuuta 2004 jäsenvaltion perustellusta pyynnöstä tai omasta aloitteestaan hyväksyä eurooppa-asetuksia tai -päätöksiä, joilla vahvistetaan asiaankuuluvia toimenpiteitä.

Toimenpiteiden on oltava oikeasuhteisia markkinoille aiheutuneeseen häiriöön nähden, ja ensisijaisesti on käytettävä toimenpiteitä, jotka aiheuttavat vähiten häiriötä sisämarkkinoiden toiminnalle, ja tarvittaessa sovellettava olemassa olevia alakohtaisia suojajärjestelyjä. Näitä suojoitoimenpiteitä ei kuitenkaan saa käyttää keinona mielivaltaiseen syrjintään tai jäsenvaltioiden välisen kaupan peiteltyyn rajoittamiseen. Toimenpiteitä ei saa pitää voimassa kauempaa kuin on ehdottomasti tarpeen, ja ne on joka tapauksessa poistettava, kun asianomainen sitoumus pannaan täytäntöön. Niitä voidaan kuitenkin soveltaa ensimmäisessä kohdassa mainitun määräajan jälkeen niin kauan kuin asianomaisia sitoumuksia ei ole täytetty. Komissio voi mukauttaa toimenpiteitä tarvittaessa sitä mukaa kuin kyseinen uusi jäsenvaltio edistyy sitoumustensa täyttämässä. Komissio ilmoittaa neuvostolle hyvissä ajoin niiden eurooppa-asetusten tai -päätösten kumoamisesta, joilla suojoitoimenpiteet on vahvistettu, ja ottaa asianmukaisesti huomioon neuvoston tässä suhteessa esittämät huomautukset.

28 artikla

Jos EU-sopimuksen VI osaston nojalla hyväksytyjen, vastavuoroiseen tunnustamiseen rikosoikeuden alalla liittyvien puitepäätösten tai muiden asiaankuuluvien sitoumusten, yhteistyövälineiden ja päätösten, EY:n perustamissopimuksen IV osaston nojalla annettujen, vastavuoroiseen tunnustamiseen yksityisoikeudellisissa asioissa liittyvien direktiivien ja asetusten sekä unionin perustuslain III osan III osaston IV luvun 3 ja 4 jakson nojalla annettujen eurooppalakien ja -puitelakien saattamisessa osaksi kansallista lainsäädäntöä, täytäntöönpanossa tai soveltamisessa on uudessa jäsenvaltiossa vakavia puutteita tai välitön riski tällaisten vakavien puutteiden syntymisestä, komissio voi enintään kolmen vuoden ajan 1 päivästä toukokuuta 2004 jäsenvaltion perustellusta pyynnöstä tai omasta aloitteestaan ja jäsenvaltioita kuultuaan hyväksyä eurooppa-asetuksia ja -päätöksiä, joilla vahvistetaan asiaankuuluvia toimenpiteitä ja täsmennetään niiden soveltamista koskevat edellytykset ja yksityiskohtaiset säännöt.

Toimenpiteet voivat merkitä asianomaisten säännösten ja päätösten soveltamisen tilapäistä keskeyttämistä uuden jäsenvaltion ja yhden tai useamman muun jäsenvaltion välisissä suhteissa, sanotun kuitenkin rajoittamatta tiiviin oikeudellisen yhteistyön jatkumista. Toimenpiteitä ei saa pitää voimassa kauempaa kuin on ehdottomasti tarpeen ja ne on joka tapauksessa poistettava, kun puutteet on korjattu. Niitä voidaan kuitenkin soveltaa ensimmäisessä kohdassa mainitun määräajan jälkeen niin kauan kuin kyseisiä puutteita on. Komissio voi jäsenvaltioita kuultuaan tarvittaessa mukauttaa toimenpiteitä sitä mukaa kuin kyseinen uusi jäsenvaltio edistyy todettujen puutteiden korjaamisessa. Komissio ilmoittaa neuvostolle hyvissä ajoin suojatoimenpiteiden peruuttamisesta ja ottaa asianmukaisesti huomioon neuvoston tässä suhteessa esittämät huomautukset.

29 artikla

Jotta sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa ei vaikeutettaisi, uusien jäsenvaltioiden kansallisten säännösten täytäntöönpano 16 päivänä huhtikuuta 2003 tehdyn liittymisasiakirjan liitteissä V—XIV tarkoitettujen siirtymäkausien kuluessa ei saa johtaa rajatarkastuksiin jäsenvaltioiden välillä.

30 artikla

Jos siirtymätoimenpiteet ovat tarpeen helpottamaan siirtymistä uusissa jäsenvaltioissa voimassa olevasta järjestelmästä tässä pöytäkirjassa esitettyjen edellytysten mukaisesti sovellettavasta yhteisestä maatalouspolitiikasta johtuvaan järjestelmään, komissio toteuttaa ne sokerialan yhteisestä markkinajärjestelystä 19 päivänä kesäkuuta 2001 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1260/2001⁽¹⁾ 42 artiklan 2 kohdassa tai tarvittaessa maatalouden yhteisistä markkinajärjestelyistä annettujen muiden asetusten tai niitä korvaavien eurooppalakien vastaavissa artikloissa tarkoitettua menettelyä tai sovellettavassa lainsäädännössä säädettyä asianmukaista menettelyä noudattaen. Tässä artiklassa tarkoitettut siirtymätoimenpiteet voidaan toteuttaa kolmen vuoden kuluessa 1 päivästä toukokuuta 2004 lukien eikä niitä saa soveltaa kyseisen kauden jälkeen. Tätä kautta voidaan pidentää neuvoston eurooppalailla. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

⁽¹⁾ EYVL L 178, 30.6.2001, s. 1.

31 artikla

Jos siirtymätoimenpiteet ovat tarpeen helpottamaan siirtymistä uusissa jäsenvaltioissa voimassa olevasta järjestelmästä unionin eläinlääkintä- ja kasvinsuojelualan sääntöjen soveltamisesta johtuvaan järjestelmään, komissio toteuttaa nämä toimenpiteet sovellettavassa lainsäädännössä säädettyä asianmukaista menettelyä noudattaen. Näitä toimenpiteitä toteutetaan kolmen vuoden aikana 1 päivästä toukokuuta 2004 lukien eikä niitä saa soveltaa kyseisen kauden jälkeen.

32 artikla

1. Huhtikuun 16 päivänä 2003 tehdyn liittymisasiakirjan liitteessä XVI lueteltujen komiteoiden, ryhmien ja muiden elinten uusien jäsenten toimikaudet päättyvät samaan aikaan kuin niiden jäsenten, jotka hoitavat tehtäviään 1 päivänä toukokuuta 2004.

2. Huhtikuun 16 päivänä 2003 tehdyn liittymisasiakirjan liitteessä XVII lueteltujen komission perustamien komiteoiden ja ryhmien uusien jäsenten toimikaudet päättyvät samaan aikaan kuin niiden jäsenten, jotka hoitavat tehtäviään 1 päivänä toukokuuta 2004.

IV OSASTO

TOIMIELINTEN ANTAMIEN SÄÄDÖSTEN SOVELLETTAVUUS

33 artikla

Uusia jäsenvaltioita pidetään 1 päivästä toukokuuta 2004 alkaen niinä, joille EY:n perustamissopimuksen 249 artiklassa ja Euratomin perustamissopimuksen 161 artiklassa tarkoitetut direktiivit ja päätökset osoitetaan, sikäli kuin nämä direktiivit ja päätökset on osoitettu kaikille nykyisille jäsenvaltioille. Muiden kuin sellaisten direktiivien ja päätösten osalta, jotka tulevat voimaan EY:n perustamissopimuksen 254 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisesti, uusien jäsenvaltioiden katsotaan saaneen tiedon näistä direktiiveistä ja päätöksistä 1 päivänä toukokuuta 2004.

34 artikla

Uudet jäsenvaltiot toteuttavat toimenpiteet, jotka ovat tarpeen, jotta ne voivat noudattaa 1 päivästä toukokuuta 2004 alkaen EY:n perustamissopimuksen 249 artiklassa ja Euratomin perustamissopimuksen 161 artiklassa tarkoitettujen direktiivien ja päätösten säännöksiä ja määräyksiä, jollei 15 artiklassa tarkoitetuissa liitteissä tai tämän pöytäkirjan muissa määräyksissä ole määrätty muusta määräajasta.

35 artikla

Jollei toisin määrätä, neuvosto hyväksyy komission ehdotuksesta tämän pöytäkirjan 12 ja 13 artiklassa tarkoitettuihin 16 päivänä huhtikuuta 2003 tehdyn liittymisasiakirjan liitteisiin III ja IV sisältyvien määräysten täytäntöönpanon edellyttämät eurooppa-asetukset tai -päätökset.

36 artikla

1. Jos toimielinten ennen 1 päivää toukokuuta 2004 antamia säädöksiä on mukautettava liittymisen johdosta ja jos tarvittavista mukautuksista ei ole määrätty tässä pöytäkirjassa, nämä mukautukset tehdään 2 kohdassa määrättyä menettelyä noudattaen. Mukautukset tulevat voimaan 1 päivästä toukokuuta 2004.

2. Tätä varten tarvittavat säädökset antaa joko neuvosto komission ehdotuksesta tai komissio sen mukaan, kumpi näistä kahdesta on antanut alkuperäiset säädökset.

37 artikla

Uudet jäsenvaltiot toimittavat komissiolle Euratomin perustamissopimuksen 33 artiklan mukaisesti 1 päivää toukokuuta 2004 seuraavan kolmen kuukauden kuluessa ne lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset, joiden tarkoituksena on varmistaa uusien jäsenvaltioiden alueella työntekijöiden ja väestön terveyden suojaaminen ionisoivan säteilyn aiheuttamilta vaaroilta.

TOINEN OSA

**HUHTIKUUN 16 PÄIVÄNÄ 2003 TEHTYYN LIITTYMISASIAKIRJAAN
LIITETTYJÄ PÖYTÄKIRJOJA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET**

I OSASTO

EUROOPAN INVESTOINTIPANKKIA KOSKEVAT SIIRTYMÄMÄÄRÄYKSET*38 artikla*

Espanjan kuningaskunta maksaa 309 686 775 euroa osuutena pääomasta, joka on maksettu merkityn pääoman korotuksena. Tämä suoritus maksetaan kahdeksana samansuuruisena eränä, jotka erääntyvät 30 päivänä syyskuuta 2004, 30 päivänä syyskuuta 2005, 30 päivänä syyskuuta 2006, 31 päivänä maaliskuuta 2007, 30 päivänä syyskuuta 2007, 31 päivänä maaliskuuta 2008, 30 päivänä syyskuuta 2008 ja 31 päivänä maaliskuuta 2009.

Espanjan kuningaskunta osallistuu kahdeksalla samansuuruisella, edellä tarkoitettuina eräpäivinä erääntyvällä erällä rahastojen ja rahastoja vastaavien varausten kartuttamiseen, sekä rahastoihin ja varauksiin, jotka perustuvat tuloslaskelmaan, ja sellaisena kuin ne oli vahvistettu huhtikuun lopussa 2004 ja ovat pankin taseessa, vielä maksettavien määrien maksamiseen summalla, joka vastaa 4,1292 prosenttia rahastoista ja varauksista.

39 artikla

Uudet jäsenvaltiot maksavat 1 päivästä toukokuuta 2004 alkaen seuraavat määrät, jotka vastaavat niiden osuutta merkittyä pääomaa varten maksetusta pääomasta sellaisena kuin se on määritelty perussäännön 4 artiklassa.

Puola	170 563 175 euroa
Tšekki	62 939 275 euroa
Unkari	59 543 425 euroa
Slovakia	21 424 525 euroa
Slovenia	19 890 750 euroa
Liettua	12 480 875 euroa
Kypros	9 169 100 euroa
Latvia	7 616 750 euroa
Viro	5 882 000 euroa
Malta	3 490 200 euroa

Nämä osuudet maksetaan kahdeksana samansuuruisena eränä, jotka erääntyvät 30 päivänä syyskuuta 2004, 30 päivänä syyskuuta 2005, 30 päivänä syyskuuta 2006, 31 päivänä maaliskuuta 2007, 30 päivänä syyskuuta 2007, 31 päivänä maaliskuuta 2008, 30 päivänä syyskuuta 2008 ja 31 päivänä maaliskuuta 2009.

40 artikla

Uudet jäsenvaltiot osallistuvat kahdeksalla samansuuruisella, 39 artiklassa määrättyinä eräpäivinä erääntyvällä erällä rahastojen ja rahastoja vastaavien varausten kartuttamiseen sekä rahastoihin ja varauksiin, jotka perustuvat tuloslaskelmaan, ja sellaisena kuin ne oli vahvistettu huhtikuun lopussa 2004 ja ovat pankin taseessa, vielä maksettavien määrien maksamiseen jäljempänä mainituin prosentuaalisin osuuksin:

Puola	2,2742 %
Tšekki	0,8392 %
Unkari	0,7939 %
Slovakia	0,2857 %
Slovenia	0,2652 %
Liettua	0,1664 %
Kypros	0,1223 %
Latvia	0,1016 %
Viro	0,0784 %
Malta	0,0465 %

41 artikla

Espanjan kuningaskunta ja uudet jäsenvaltiot maksavat 38, 39 ja 40 artiklassa määrätyn pääoman ja mainituissa artikloissa määrättyt maksut euroina, jollei valtuuston yksimielisesti päättämästä poikkeuksesta muuta johdu.

II OSASTO

TŠEKin TERÄSTEOLLISUUDEN RAKENNEUUDISTUSTA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET*42 artikla*

1. Sen estämättä, mitä unionin perustuslain III-167 ja III-168 artiklassa määrätään, Tšekin tasavallan Tšekin terästeollisuuden tiettyjen osien rakenneuudistukseen vuosina 1997—2003 myöntämää valtion tukea pidetään sisämarkkinoille soveltuvana edellyttäen, että:

- a) Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Tšekin tasavallan välisestä assosioinnista tehdyn Eurooppa-sopimuksen ⁽¹⁾ Euroopan hiili- ja teräsyhteisön (EHTY) perustamissopimuksen soveltamisalaan kuuluvista tuotteista tehdyssä pöytäkirjassa N:o 2 olevan 8 artiklan 4 kohdassa vahvistettua määräaikaa on pidennetty 1 päivään toukokuuta 2004;
- b) rakenneuudistussuunnitelmassa vahvistettuja ehtoja, joiden perusteella edellä mainitun pöytäkirjan voimassaoloa pidennettiin, noudatetaan vuosien 2002—2006 ajan;
- c) tässä osastossa esitetyt edellytykset täyttyvät; ja
- d) Tšekin terästeollisuudelle ei makseta rakenneuudistukseen tarkoitettua valtion tukea 1 päivän toukokuuta 2004 jälkeen.

2. Huhtikuun 16 päivänä 2003 tehtyyn liittymisasiakirjaan liitetyn pöytäkirjan N:o 2 liitteessä 1 lueteltujen yhtiöiden, jäljempänä ”tukea saavat yhtiöt”, yksittäisissä liiketoimintasuunnitelmissa esitetty ja tässä osastossa esitettyjen edellytysten mukainen Tšekin teräsalan rakenneuudistus saatetaan päätökseen viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2006, jäljempänä ”rakenneuudistuskauden loppu”.

3. Ainoastaan tukea saaville yhtiöille voidaan myöntää valtion tukea Tšekin teräsalan rakenneuudistusohjelman puitteissa.

4. Tukea saava yhtiö ei saa:

- a) siirtää edelleen sille myönnettyä valtion tukea, jos kyseinen yhtiö sulautetaan johonkin yhtiöön, jota ei ole mainittu 16 päivänä huhtikuuta 2003 tehtyyn liittymisasiakirjaan liitetyn pöytäkirjan N:o 2 liitteessä 1;

⁽¹⁾ EYVL L 360, 31.12.1994, s. 2.

b) ottaa haltuunsa sellaisten yhtiöiden, joita ei ole mainittu 16 päivänä huhtikuuta 2003 tehtyyn liittymisasiakirjaan liitetyn pöytäkirjan N:o 2 liitteessä 1, varoja, jotka asetetaan konkurssiin 31 päivänä joulukuuta 2006 päättyvänä ajanjaksona.

5. Tukea saavien yhtiöiden mahdollisessa myöhemmässä yksityistämisessä on noudatettava tässä osastossa määritettyjä elinkelpoisuutta, valtion tukea ja kapasiteetin vähentämistä koskevia ehtoja ja periaatteita.

6. Tukea saaville yhtiöille myönnettävän rakenneuudistustuen kokonaismäärä määritetään hyväksytyssä Tšekin terästeollisuuden rakenneuudistussuunnitelmassa ja yksittäisissä neuvoston hyväksymissä liiketoimintasuunnitelmissa määrättyjen perusteiden nojalla. Ajanjaksona 1997—2003 maksettava tuki saa kuitenkin olla enintään 14 147 425 201 ZK. Tästä kokonaismäärästä Nová Hut' saa enintään 5 700 075 201 CZK, Vítkovice Steel enintään 8 155 350 000 CZK ja Válcovny Plechu Frýdek Místek enintään 292 000 000 CZK hyväksytyssä rakenneuudistussuunnitelmassa vahvistettujen vaatimusten mukaan. Tuki myönnetään vain yhden kerran. Tšekin tasavalta ei myönnä muuta valtion tukea Tšekin terästeollisuuden rakenneuudistukseen.

7. Tšekin tasavalta vähentää valmiita tuotteita koskevaa nettokapasiteettia 590 000 tonnia ajanjaksolla 1997—2006.

Kapasiteetin vähentämisen ainoana mittausperusteena käytetään tuotantolaitosten pysyvää sulkemista hävittämällä ne fyysisesti niin, ettei niitä voida enää ottaa uudelleen käyttöön. Teräsyhtiön asettamista konkurssiin ei pidetä kapasiteetin vähentämisenä.

Edellä esitetty nettokapasiteetin vähentäminen yhdessä rakenneuudistusohjelmissa tarpeellisiksi katsottujen muiden kapasiteetin vähennysten kanssa on saatettava päätökseen 16 päivänä huhtikuuta 2003 tehtyyn liittymisasiakirjaan liitetyn pöytäkirjan N:o 2 liitteessä 2 olevan aikataulun mukaisesti.

8. Tšekin tasavalta poistaa kaupan esteet hiilimarkkinoilta yhteisön säännösten mukaisesti liittymiseen mennessä, mikä mahdollistaa Tšekin teräsyhtiöille hiilen saannin kansainvälisten markkinoiden hinnoin.

9. Tukea saavan Nová Hut' -yhtiön liiketoimintasuunnitelma pannaan täytäntöön. Erityisesti:

a) Vysoké Pece Ostravan tehdas on liitettävä Nová Hut'in organisaatioon hankkimalla siihen täysi omistusoikeus. Tälle sulautumiselle on asetettava tavoitepäivämäärä ja sen täytäntöönpanosta vastaava taho on nimettävä;

- b) rakenneuudistuspyrkimyksissä keskitytään seuraaviin seikkoihin:
- i) Nová Hut'ia on kehitettävä tuotantokeskeisestä markkinointikeskeiseksi ja sen liikkeenjohtoa on tehostettava, mukaan lukien avoimuuden parantaminen kulujen osalta,
 - ii) Nová Hut'in on tarkistettava tuotevalikoimaansa ja siirryttävä korkeamman lisä-arvon markkinalohkoille,
 - iii) Nová Hut'in on tehtävä tarvittavat investoinnit valmiiden tuotteiden laadun parantamiseksi lyhyellä aikavälillä liittymissopimuksen allekirjoittamisen jälkeen;
- c) työvoiman rakenneuudistus on aiheellista panna täytäntöön. Unionin terästeollisuuden tuotantoryhmien tuottavuuden tasoja vastaavat tuottavuuden tasot saavutetaan 31 päivään joulukuuta 2006 mennessä asianomaisten tukea saavien yhtiöiden konsolidoitujen lukujen perusteella;
- d) ympäristönsuojelua koskevan asianomaisen yhteisön säännösten mukainen tila saavutetaan 1 päivään toukokuuta 2004 mennessä. Liiketoimintasuunnitelmassa on otettava huomioon tätä varten tarvittavat investoinnit. Liiketoimintasuunnitelman mukaisesti on tehtävä myös tarvittavat pilaantumisen yhtenäistettyyn ehkäisemiseen ja vähentämiseen liittyvät investoinnit, jotta varmistetaan ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen ja vähentämisen yhtenäistämiseksi annetun direktiivin 96/61/EY⁽¹⁾ noudattaminen 1 päivään marraskuuta 2007 mennessä.
10. Tukea saavan Vítkovice Steel -yhtiön liiketoimintasuunnitelma pannaan täytäntöön. Erityisesti:
- a) Duon tehtaat on suljettava pysyvästi viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2006. Jos strateginen investoija ostaa yhtiön, ostosopimuksen ehtona olisi oltava tämä sulkeminen;
 - b) rakenneuudistuspyrkimyksissä keskitytään seuraaviin seikkoihin:
 - i) suoramyyntin lisääminen ja suuremman huomion keskittäminen kustannusten vähentämiseen, mikä on olennaista liikkeenjohdon tehostamiseksi,
 - ii) mukautuminen kysyntään markkinoilla ja siirtyminen korkeamman lisä-arvon tuotteisiin,
 - iii) vuodelle 2004 suunnitellun sekundäärisen teräksenvalmistusprosessiin investoinnin aikais-taminen vuonna 2003 toteutettavaksi, jotta yhtiö voisi kilpailla pikemminkin laadulla kuin hinnoilla;
 - c) ympäristönsuojelua koskevan asianomaisen yhteisön säännösten mukainen tila saavutetaan 1 päivään toukokuuta 2004 mennessä. Liiketoimintasuunnitelmassa on otettava huomioon tätä varten tarvittavat investoinnit, aivan kuten tarvittavat tulevat pilaantumisen ehkäisemisen ja vähentämisen yhtenäistämiseen liittyvät investoinnit.

⁽¹⁾ EYVL L 257, 10.10.1996, s. 26.

11. Tukea saavan Válcovny Plechu Frýdek Místek (VPFM) -yhtiön liiketoimintasuunnitelma pannaan täytäntöön. Erityisesti:

- a) kuumavalssaustehtaat 1 ja 2 on suljettava pysyvästi vuoden 2004 loppuun mennessä;
- b) rakenneuudistuspyrkimyksissä keskitytään seuraaviin seikkoihin:
 - i) tehdään tarvittavat investoinnit valmiiden tuotteiden laadun parantamiseksi lyhyellä aikavälillä liittymissopimuksen allekirjoittamisen jälkeen,
 - ii) annetaan etusija keskeisiksi todettujen tulosta parantavien toimien täytäntöönpanolle (mukaan lukien työvoiman rakenneuudistus, kustannusten vähentäminen, tehokkuuden parantaminen ja jakelun uudistaminen).

12. Yleiseen rakenneuudistussuunnitelmaan ja yksittäisiin suunnitelmiin myöhemmin tehtävien muutosten on oltava komission ja tarvittaessa neuvoston hyväksymiä.

13. Rakenneuudistus on toteutettava täysin avoimesti ja terveiden markkinatalousperiaatteiden mukaisesti.

14. Komissio ja neuvosto seuraavat tiiviisti rakenneuudistuksen toteuttamista ja tässä osastossa mainittujen, elinkelpoisuutta, valtion tukea ja kapasiteetin vähentämistä ennen 1 päivää toukokuuta 2004 ja sen jälkeen koskevien edellytysten täyttymistä rakenneuudistuskauden loppuun 15—18 kohdan mukaisesti. Komissio antaa tästä neuvostolle kertomuksen.

15. Komissio ja neuvosto seuraavat 16 päivänä huhtikuuta 2003 tehtyyn liittymisasiakirjaan liitetyn pöytäkirjan N:o 2 liitteessä 3 esitettyjä rakenneuudistuksen vertailuperusteita. Liitteessä olevia viittauksia mainitun pöytäkirjan 16 kohtaan on pidettävä viittauksina tämän artiklan 16 kohtaan.

16. Seurantaan kuuluu vuosina 2003, 2004, 2005 ja 2006 suoritettava riippumaton arviointi. Komission elinkelpoisuudesta on tärkeä osa varmistettaessa, että elinkelpoisuus saavutetaan.

17. Tšekin tasavalta toimii täysimääräisesti yhteistyössä komission kanssa kaikissa seurantaan liittyvissä järjestelyissä. Erityisesti:

- a) Tšekin tasavalta antaa komissiolle tukea saavien yhtiöiden rakenneuudistusta koskevan puolivuotisselvityksen viimeistään kunkin vuoden 15 päivänä maaliskuuta ja 15 päivänä syyskuuta rakenneuudistuskauden loppuun saakka;
- b) ensimmäinen selvitys on annettava komissiolle 15 päivään maaliskuuta 2003 mennessä ja viimeinen selvitys 15 päivään maaliskuuta 2007 mennessä, jollei komissio toisin päättä;

- c) selvityksiin sisältyvät kaikki tarvittavat tiedot rakenneuudistusprosessin sekä kapasiteetin vähentämisen ja käytön seuraamiseksi ja niissä on oltava riittävät rahoitustiedot, jotta voidaan arvioida, ovatko tässä osastossa esitetyt ehdot ja vaatimukset täyttyneet. Selvityksissä on oltava ainakin 16 päivänä huhtikuuta 2003 tehtyyn liittymisasiakirjaan liitetyn pöytäkirjan N:o 2 liitteessä 4 tarkoitettut tiedot. Komissio varaa itselleen oikeuden muuttaa liitettä 4 seuranta-prosessin aikana saamiensa kokemusten pohjalta. Tukea saavien yhtiöiden yksittäisten liiketoimintakertomusten lisäksi on esitettävä selvitys myös Tšekin teräsalan yleistilanteesta, mukaan lukien viimeaikainen makrotaloudellinen kehitys;
- d) Tšekin tasavalta velvoittaa tukea saavat yhtiöt antamaan kaikki asiaankuuluvat tiedot, joita voitaisiin muissa olosuhteissa pitää luottamuksellisina. Esittäessään kertomuksensa neuvostolle komissio varmistaa, ettei yhtiökohtaisia luottamuksellisia tietoja ilmaista.

18. Komissio voi milloin tahansa päättää valtuuttaa riippumattoman asiantuntijan arvioimaan seurannan tulokset, tekemään tarvittavat tutkimukset ja antamaan selvityksen komissiolle ja neuvostolle.

19. Jos komissio toteaa 17 kohdassa tarkoitettujen selvitysten perusteella, että niistä rahoitustiedoista, joista elinkelpoisuusarviointi on tehty, on esiintynyt merkittäviä poikkeamia, se voi velvoittaa Tšekin tasavallan toteuttamaan aiheelliset toimenpiteet kyseessä olevien tukea saavien yhtiöiden rakenneuudistustoimenpiteiden tehostamiseksi.

20. Jos seurannassa osoittautuu, että:

- a) tässä osastossa esitetyt siirtymäjärjestelyjä koskevat ehdot eivät ole täyttyneet, tai että
- b) sitoumukset, jotka on vahvistettu pidennettäessä ajanjaksoa, jonka aikana Tšekin tasavalta voi poikkeuksellisesti myöntää valtion tukea terästeollisuutensa rakenneuudistukseen Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Tšekin tasavallan välisestä assosioinnista tehdyn Eurooppa-sopimuksen ⁽¹⁾ mukaisesti, eivät ole täyttyneet, tai että
- c) Tšekin tasavalta on myöntänyt rakenneuudistuskautena ylimääräistä soveltumatonta valtion tukea terästeollisuudelle ja erityisesti tukea saaville yhtiöille,

tässä osastossa esitettyjä siirtymäjärjestelyjä ei sovelleta.

Komissio toteuttaa aiheelliset toimet, joilla vaaditaan asianomaisia yhtiöitä maksamaan takaisin tuet, jotka on myönnetty tässä osastossa vahvistettuja ehtoja rikkoen.

⁽¹⁾ EYVL L 360, 31.12.1994, s. 2.

III OSASTO

**ISON-BRITANNIAN JA POHJOIS-IRLANNIN YHDISTYNEEN KUNINGASKUNNAN SUVERENITEETTIIN
KUULUVIA ALUEITA KYPROKSESSA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET***43 artikla*

1. Yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluvat alueet otetaan osaksi unionin tullialuetta ja tätä varten 16 päivänä huhtikuuta 2003 tehtyyn liittymisasiakirjaan liitetyn pöytäkirjan N:o 3 liitteen I osassa lueteltuja tullipolitiikkaa ja yhteistä kauppapolitiikkaa koskevia unionin säädöksiä sovelletaan Yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluviin alueisiin ottaen huomioon niihin mainitussa liitteessä tehdyt muutokset. Mainitussa liitteessä viittausta ”tähän pöytäkirjaan” pidetään viittauksena tähän osastoon.

2. Huhtikuun 16 päivänä 2003 tehtyyn liittymisasiakirjaan liitetyn pöytäkirjan N:o 3 liitteen II osassa lueteltuja, liikevaihtoveroja, valmisteveroja ja välillisen verotuksen muita muotoja koskevia unionin säädöksiä sovelletaan Yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluviin alueisiin ottaen huomioon niihin mainitussa liitteessä tehdyt muutokset sekä tässä pöytäkirjassa tarkoitetut Kyproksen tasavaltaan sovellettavat asiaa koskevat määräykset.

3. Huhtikuun 16 päivänä 2003 tehtyyn liittymisasiakirjaan liitetyn pöytäkirjan N:o 3 liitteen III osassa lueteltuja unionin säädöksiä muutetaan mainitun liitteen mukaisesti, jotta Yhdistynyt kuningaskunta voisi säilyttää sen asevoimien ja niiden yhteydessä toimivan henkilöstön huoltotarvikkeisiin sovellettavat, Kyproksen tasavallan perustamissopimuksessa myönnettyt tulleva ja veroja koskevat huojennukset ja vapautukset.

44 artikla

Unionin perustuslain III-225—III-232 artiklaa sekä niiden perusteella hyväksytyjä säännöksiä ja unionin perustuslain III-278 artiklan 4 kohdan b alakohdan mukaisesti hyväksytyjä säännöksiä sovelletaan Yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluviin alueisiin.

45 artikla

Henkilöitä, jotka asuvat tai työskentelevät Yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluvilla alueilla ja jotka Kyproksen tasavallan perustamissopimuksen ja siihen liitetyn, 16 päivänä elokuuta 1960 päivätyn noottien vaihdon nojalla tehdyn järjestelyn mukaan kuuluvat Kyproksen tasavallan sosiaaliturvalainsäädännön piiriin, kohdellaan sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71 ⁽¹⁾ sovellettaessa ikään kuin he asuisivat tai työskentelisivät Kyproksen tasavallan alueella.

(¹) EYVL L 149, 5.7.1971, s. 2.

46 artikla

1. Kyproksen tasavallan ei tarvitse tarkastaa henkilöitä, jotka ylittävät Kyproksen tasavallan ja Yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluvien alueiden välisen maa- ja merirajan, ja ulkorajojen ylittämistä koskevia unionin rajoituksia ei sovelleta kyseisten henkilöiden osalta.
2. Yhdistynyt kuningaskunta tarkastaa sen suvereniteettiin kuuluvien alueiden ulkorajat ylittävät henkilöt 16 päivänä huhtikuuta 2003 tehtyyn liittymisasiakirjaan liitetyn pöytäkirjan N:o 3 liitteen IV osassa tarkoitettujen sitoumusten mukaisesti.

47 artikla

Neuvosto voi komission ehdotuksesta tämän osaston tavoitteiden tosiasiallisen täytäntöönpanon varmistamiseksi tehdä eurooppapäätöksen, jonka tarkoituksena on muuttaa 43—46 artiklaa, 16 päivänä huhtikuuta 2003 tehtyyn liittymisasiakirjaan liitetyn pöytäkirjan N:o 3 liite mukaan lukien, tai soveltaa unionin perustuslain ja siihen liittyvien unionin säädösten muita määräyksiä Yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluviin alueisiin vahvistamiensa ehtojen ja edellytysten mukaisesti. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti. Komissio kuulee ennen ehdotuksen tekemistä Yhdistynyttä kuningaskuntaa ja Kyproksen tasavaltaa.

48 artikla

1. Jollei 2 kohdasta muuta johdu, Yhdistynyt kuningaskunta vastaa tämän osaston täytäntöönpanosta suvereniteettiinsa kuuluvilla alueilla. Erityisesti:
 - a) Yhdistynyt kuningaskunta vastaa tässä osastossa tarkoitettujen, tulleja, välillistä verotusta ja yhteistä kauppapolitiikkaa koskevien unionin toimenpiteiden soveltamisesta tavaroihin, jotka tuodaan Kyproksen saarelle tai viedään sieltä Yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluvilla alueilla sijaitsevan sataman tai lentoaseman kautta;
 - b) tavaroille, jotka Yhdistyneen kuningaskunnan asevoimat tuovat Kyproksen saarelle tai vievät sieltä Kyproksen tasavallassa sijaitsevan sataman tai lentoaseman kautta, voidaan suorittaa tullitarkastus Yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluvilla alueilla;
 - c) Yhdistynyt kuningaskunta vastaa sellaisten lisenssien, lupien tai todistusten myöntämisestä, jotka sovellettavan unionin toimenpiteen nojalla vaaditaan tavaroilta, jotka Yhdistyneen kuningaskunnan asevoimat tuovat Kyproksen saarelle tai vievät sieltä.
2. Kyproksen tasavalta vastaa niiden unionin varojen hallinnosta ja niihin liittyvistä maksusuorituksista, joihin henkilöt Yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluvilla alueilla voivat olla oikeutettuja sen nojalla, että yhteistä maatalouspolitiikkaa sovelletaan 44 artiklan mukaisesti Yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluviin alueisiin, ja Kyproksen tasavalta antaa komissiolle selvityksen näistä kustannuksista.

3. Yhdistynyt kuningaskunta voi Kyproksen tasavallan perustamissopimuksen nojalla tehdyn järjestelyn mukaisesti siirtää Kyproksen tasavallan toimivaltaisille viranomaisille 43—46 artiklassa tarkoitettulla määräyksellä tai sen soveltamisen johdosta jäsenvaltiolle kuuluvien tehtävien hoitamisen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 1 ja 2 kohdan soveltamista.

4. Yhdistynyt kuningaskunta ja Kyproksen tasavalta varmistavat yhteistyössä tämän osaston tosiasiallisen täytäntöönpanon Yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluvilla alueilla ja tekevät tarvittaessa muita järjestelyjä 43—46 artiklassa tarkoitettujen määräysten täytäntöönpanon siirtämiseksi. Näistä järjestelyistä toimitetaan jäljennös komissiolle.

49 artikla

Tässä osastossa vahvistetun järjestelyn tarkoituksena on yksinomaan säännellä Ison-Britannian suvereniteettiin kuuluvien alueiden erityisasemaa Kyproksessa, eikä sitä voida soveltaa mihinkään muuhun unionin alueeseen eikä käyttää kokonaisuudessaan eikä osittain ennakkotapauksena mitään muuta sellaista erityisjärjestelyä varten, joka on jo käytössä tai joka voidaan ottaa käyttöön jollakin muulla unionin perustuslain IV-440 artiklassa tarkoitettulla Euroopan alueella.

50 artikla

Komissio antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle 1 päivästä toukokuuta 2004 lähtien joka viides vuosi kertomuksen tämän osaston määräysten täytäntöönpanosta.

51 artikla

Tämän osaston määräysten soveltamisessa otetaan huomioon julistus Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluvista alueista Kyproksessa, jossa tekstin oikeusvaikutuksia muuttamatta toistetaan 16 päivänä huhtikuuta 2003 tehtyyn liittymisasiakirjaan liitettyssä pöytäkirjassa N:o 3 olevan johdanto-osan sisältö.

IV OSASTO

LIETTUASSA OLEVAA IGNALINAN YDINVOIMALAITOSTA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

52 artikla

Liettua, joka panee kiitollisena merkille unionin olevan valmis myöntämään asianmukaista lisätukea Liettualle Ignalinan ydinvoimalaitoksen käytöstä poistamiseksi ja korostaa tätä solidaarisuuden ilmausta, on sitoutunut sulkemaan Ignalinan ydinvoimalaitoksen 1 reaktorin ennen vuotta 2005 ja 2 reaktorin viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2009 sekä poistamaan sen jälkeen kyseiset reaktorit käytöstä.

53 artikla

1. Unioni antaa vuosina 2004—2006 Liettualle lisärahoitustukea Ignalinan ydinvoimalaitoksen käytöstä poistamista varten sekä sen sulkemisen ja käytöstä poistamisen seurauksien käsittelemiseksi,

jäljempänä ”Ignalina-ohjelma”.

2. Ignalina-ohjelman mukaisista toimenpiteistä päätetään ja ne pannaan täytäntöön taloudellisen tuen myöntämisestä tietyille Keski- ja Itä-Euroopan maille 18 päivänä joulukuuta 1989 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3906/89 ⁽¹⁾ vahvistettujen säännösten mukaisesti.

3. Ignalina-ohjelma kattaa muun muassa: toimenpiteet Ignalinan ydinvoimalaitoksen käytöstä poistamisen tukemiseksi, toimenpiteet unionin säännösten mukaista ympäristön kunnostamista varten ja Ignalinan ydinvoimalaitoksen kahden reaktorin tuotantokapasiteetin korvaamiseksi tarvittavan perinteisen tuotantokapasiteetin uudistamiseksi sekä muut kyseisen ydinvoimalaitoksen sulkemisesta ja käytöstä poistamisesta tehdystä päätöksestä johtuvat toimenpiteet, jotka vaikuttavat Liettuan energiantuotannon, -siirron ja -jakelun tarvittavaan rakenneuudistukseen, ympäristön kunnostamiseen ja tuotantoalojen uudenaikaistamiseen sekä Liettuan energiantuotannon turvallisuuden lisäämiseen ja energiatehokkuuden parantamiseen.

4. Ignalina-ohjelma sisältää myös toimenpiteitä ydinvoimalaitoksen henkilöstön tukemiseksi korkeatasoisen operatiivisen turvallisuuden ylläpitämiseksi Ignalinan ydinvoimalaitoksessa ennen mainittujen reaktoriyksiköiden sulkemista ja niiden käytöstä poistamisen aikana.

5. Ignalina-ohjelma vuosiksi 2004—2006 on 285 miljoonaa euroa maksusitoumusmäärärahoina, jotka myönnetään samansuuruisina vuosiosuuksina.

6. Ignalina-ohjelman mukainen osuus saattaa joidenkin toimenpiteiden osalta olla 100 prosenttia kokonaiskustannuksista. Olisi kaikin tavoin ponnisteltava sen yhteisrahoituskäytännön jatkamiseksi, joka luotiin liittymistä valmistelevan tuen yhteydessä avustamaan Liettuaa käytöstäpoistopyrkimyksissä, sekä tarvittaessa saamaan yhteisrahoitusta muista lähteistä.

7. Ignalina-ohjelman mukainen tuki tai osia siitä voidaan antaa käyttöön unionin rahoitusosuutena Ignalinan käytöstäpoistoa varten perustettuun kansainväliseen tukirahastoon, jota hallinnoi Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankki.

8. Kansallisista, unionin ja kansainvälisistä lähteistä peräisin oleva julkinen tuki:

a) unionin säännösten mukaisiin ympäristöuudistuksiin ja uudistamistoimenpiteisiin Elektrenaissa sijaitsevassa Liettuan lämpövoimalaitoksessa, joka on erittäin tärkeä korvattaessa Ignalinan ydinvoimalaitoksen kahden reaktorin sähköntuotantokapasiteettia, sekä

b) Ignalinan ydinvoimalaitoksen käytöstä poistamiseen,

on sisämarkkinoita koskevien sääntöjen mukaista, sellaisina kuin ne on määritelty unionin perustuslaissa.

⁽¹⁾ EYVL L 375, 23.12.1989, s. 11.

9. Julkista tukea kansallisista, unionin ja kansainvälisistä lähteistä Liettuan tukemiseksi Ignalinan ydinvoimalaitoksen sulkemisen ja käytöstä poistamisen seurausten käsittelemisessä, erityisesti energiantuotannon turvallisuuden lisäämiseen tarkoitettua julkista tukea, voidaan tapauskohtaisesti pitää unionin perustuslain mukaisten sisämarkkinoita koskevien sääntöjen mukaisena.

54 artikla

1. Unioni myöntää, että Ignalinan ydinvoimalaitoksen käytöstä poistaminen vaatii pitkän ajan ja on Liettualle poikkeuksellisen painava taloudellinen taakka, joka ei ole suhteessa maan kokoon eikä sen taloudelliseen kapasiteettiin, ja siksi unioni solidaarisuudesta Liettuaa kohtaan antaa asianmukaista lisätukea ydinvoimalaitoksen käytöstä poistamiseen myös vuoden 2006 jälkeen.

2. Ignalina-ohjelma jatkuu tätä varten keskeytyksettä vuoden 2006 jälkeen. Jatkettua Ignalina-ohjelmaa koskevista täytäntöönpanosäännöksistä päätetään 35 artiklassa määrätyn menettelyn mukaisesti, ja ne tulevat voimaan viimeistään 6 päivänä toukokuuta 1999 tehdyssä toimielinten välisessä sopimuksessa määriteltyjen rahoitusnäkymien päättymispäivänä.

3. Ignalina-ohjelman, sellaisena kuin se on jatkettuna 2 kohdan määräysten mukaisesti, perustuu 53 artiklassa määritettyihin tekijöihin ja periaatteisiin.

4. Jatketun Ignalina-ohjelman mukaisten keskimääräisten kokonaismäärärahojen on oltava tarkoituksenmukaiset seuraavien rahoitusnäkymien voimassaolokautena. Näiden varojen ohjelmointi perustuu todellisiin maksutarpeisiin ja vastaanottokapasiteettiin.

55 artikla

Edellä 26 artiklassa tarkoitettua suojalauseketta sovelletaan 31 päivään joulukuuta 2012 saakka, jos energiantuotannossa Liettuassa on keskeytyksiä, sanotun kuitenkin rajoittamatta 52 artiklan määräysten soveltamista.

56 artikla

Tätä osastoa sovellettaessa otetaan huomioon julistus Liettuassa sijaitsevasta Ignalinan ydinvoimalaitoksesta, jossa tekstin oikeusvaikutuksia muuttamatta toistetaan 16 päivänä huhtikuuta 2003 tehtyyn liittymisasiakirjaan liitetyssä pöytäkirjassa N:o 4 olevan johdanto-osan sisältö.

V OSASTO

HENKILÖIDEN KAUTTAKULKU MAITSE KALININGRADIN ALUEEN JA VENÄJÄN FEDERAATION MUIDEN OSIEN VÄLILLÄ

57 artikla

Henkilöiden kauttakulkua maitse Kaliningradin alueen ja Venäjän federaation muiden osien välillä koskevat unionin säännöt ja järjestelyt sekä erityisesti neuvoston asetus erityisen kauttakulkua helpottavan asiakirjan (FTD) ja rautateitse tapahtuvaa kauttakulkua helpottavan asiakirjan (FRTD)

käyttöön ottamisesta sekä yhteisen konsuliohjeiston ja yhteisen käsikirjan ⁽¹⁾ muuttamisesta eivät sinällään viivästytä tai estä Liettuan täysimääräistä osallistumista Schengenin säännösten soveltamiseen, sisärajoilla tapahtuvien tarkastusten poistaminen mukaan luettuna.

58 artikla

Unioni auttaa Liettuaa panemaan täytäntöön henkilöiden kauttakulkua Kaliningradin alueen ja Venäjän federaation muiden osien välillä koskevat säännöt ja järjestelyt, jotta Liettua voisi osallistua täysimääräisesti Schengen-alueeseen mahdollisimman pian.

Unioni auttaa Liettuaa hallinnoimaan henkilöiden kauttakulkua Kaliningradin alueen ja Venäjän federaation muiden osien välillä ja ottaa erityisesti hoitaakseen mahdolliset lisäkustannukset, joita aiheutuu tällaista kauttakulkua koskevan säännösten erityisten säännösten täytäntöönpanosta.

59 artikla

Neuvosto antaa komission ehdotuksesta muut henkilöiden kauttakulkua Kaliningradin alueen ja Venäjän federaation muiden osien välillä koskevat muut säädökset, sanotun kuitenkaan rajoittamatta Liettuan suvereniteettioikeuksia. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti.

60 artikla

Tätä osastoa sovellettaessa otetaan huomioon julistus henkilöiden kauttakulusta maitse Kaliningradin alueen ja Venäjän federaation muiden osien välillä, jossa tekstin oikeusvaikutuksia muuttamatta toistetaan 16 päivänä huhtikuuta 2003 tehtyyn liittymisasiakirjaan liitettyssä pöytäkirjassa N:o 5 olevan johdanto-osan sisältö.

VI OSASTO

VAPAA-AJAN ASUNTOJEN HANKINTAA MALTASSA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

61 artikla

Otaen huomioon, että asuntojen määrä ja rakennustarkoituksiin käytettävissä oleva maa-ala Maltassa ovat hyvin rajoitetut ja voivat täyttää ainoastaan tämänhetkisiä asukkaita koskevan demografisen kehityksen perustarpeet, Malta saa pitää voimassa syrjimättömyyden pohjalta sellaisten jäsenvaltioiden kansalaisten, jotka eivät ole laillisesti asuneet Maltassa vähintään viiden vuoden ajan, kiinteistön hankintaa ja hallussapitoa vapaa-ajan asuntoa varten koskevat, kiinteää omaisuutta (ulkomaalaisten kiinteistöankinta) koskevan säädöksen (246 luku) säännökset.

⁽¹⁾ EUVL L 99, 17.4.2003, s. 8.

Malta soveltaa vapaa-ajan asuntoja varten tapahtuvan kiinteistön hankintaan lupamenettelyjä, joiden perusteiden on oltava julkisia, puolueettomia, vakaita ja avoimia. Perusteita sovelletaan ketään syrjimättä eikä niissä tehdä eroa Maltan ja muiden jäsenvaltioiden kansalaisten kesken. Malta varmistaa, että jäsenvaltion kansalaista ei missään tapauksessa kohdella tiukemmin kuin kolmannen maan kansalaista.

Jos jäsenvaltion kansalaisen hankkiman jonkin tällaisen kiinteistön arvo ylittää Maltan lainsäädännössä sallitut kynnyсарvot eli 30 000 Maltan liiraa huoneistojen osalta ja 50 000 Maltan liiraa muun omaisuuden kuin huoneiston ja historiallisesti merkittävän omaisuuden osalta, lupa myönnetään. Malta saa tarkistaa kyseisessä lainsäädännössä vahvistetut kynnyсарvot, jotta hintojen muutokset Maltan kiinteistömarkkinoilla tulisivat otetuksi huomioon.

VII OSASTO

ABORTTIA MALTASSA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

62 artikla

Mikään Euroopan perustuslaista tehdyssä sopimuksessa tai sen muuttamisesta tai täydentämisestä tehdyissä sopimuksissa tai asiakirjoissa oleva määräys ei vaikuta aborttia koskevan kansallisen lainsäädännön soveltamiseen Maltan alueella.

VIII OSASTO

PUOLAN TERÄSTEOLLISUUDEN RAKENNEUUDISTUSTA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

63 artikla

1. Sen estämättä, mitä unionin perustuslain III-167 ja III-168 artiklassa määrätään, Puolan myöntämä Puolan terästeollisuuden tiettyjen osien rakenneuudistukseen tarkoitettua valtion tukea pidetään sisämarkkinoille soveltuvana edellyttäen, että:

- a) Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Puolan välisestä assosioinnista tehdyn Eurooppa-sopimuksen⁽¹⁾ Euroopan hiili- ja teräsyhteisön (EHTY) perustamissopimuksen soveltamisalaan kuuluvista tuotteista tehdyssä pöytäkirjassa N:o 2 olevan 8 artiklan 4 kohdassa vahvistettua määräaika on pidennetty 1 päivään toukokuuta 2004;
- b) rakenneuudistussuunnitelmassa vahvistettuja ehtoja, joiden perusteella edellä mainitun pöytäkirjan voimassaoloa on pidennetty, noudatetaan vuosien 2002—2006 ajan;
- c) tässä osastossa esitetyt edellytykset täyttyvät; ja

⁽¹⁾ EYVL L 348, 31.12.1993, s. 2.

d) Puolan terästeollisuudelle ei makseta rakenneuudistukseen tarkoitettua valtion tukea 1 päivän toukokuuta 2004 jälkeen.

2. Huhtikuun 16 päivänä 2003 tehtyyn liittymisasiakirjaan liitetyn pöytäkirjan N:o 8 liitteessä 1 lueteltujen yhtiöiden (jäljempänä "tukea saavat yhtiöt") yksittäisissä liiketoimintasuunnitelmissa esitetty ja tässä osastossa esitettyjen ehtojen mukainen Puolan teräsalan rakenneuudistus saatetaan päätökseen viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2006 (jäljempänä "rakenneuudistuskauden loppu").

3. Ainoastaan tukea saaville yhtiöille voidaan myöntää valtion tukea Puolan teräsalan rakenneuudistusohjelman puitteissa.

4. Tukea saava yhtiö ei saa:

a) siirtää edelleen sille myönnettyä valtion tukea, jos kyseinen yhtiö sulautetaan johonkin yhtiöön, jota ei ole mainittu 16 päivänä huhtikuuta 2003 tehtyyn liittymisasiakirjaan liitetyn pöytäkirjan N:o 8 liitteessä 1;

b) ottaa haltuunsa sellaisten yhtiöiden, joita ei ole mainittu 16 päivänä huhtikuuta 2003 tehtyyn liittymisasiakirjaan liitetyn pöytäkirjan N:o 8 liitteessä 1, varoja, jotka asetetaan konkurssiin 31 päivänä joulukuuta 2006 päättyvänä ajanjaksona.

5. Tukea saavien yhtiöiden mahdollisessa myöhemmässä yksityistämisessä on noudatettava avoimuuden vaatimusta sekä tässä osastossa määritettyjä elinkelpoisuutta, valtion tukea ja kapasiteetin vähentämistä koskevia ehtoja ja periaatteita. Minkään yhtiön tai yksityisten varojen myynnin yhteydessä ei saa myöntää lisää valtion tukia.

6. Tukea saaville yhtiöille myönnettävä rakennusuudistustuki määritetään hyväksytyssä Puolan terästeollisuuden rakenneuudistussuunnitelmassa ja yksittäisissä neuvoston hyväksymissä liiketoimintasuunnitelmissa määrättyjen perusteiden nojalla. Ajanjaksona 1997—2003 maksettava tuki ja sen kokonaismäärä saa kuitenkin olla enintään 3 387 070 000 PLN.

Tästä määrästä:

a) Polskie Huty Stalin (jäljempänä "PHS") osalta vuoden 1997 jälkeen jo myönnetty ja vuoden 2003 loppuun asti myönnettävä rakenneuudistustuki saa olla enintään 3 140 360 000 PLN. PHS on jo saanut 62 360 000 PLN rakennusuudistustukea vuosina 1997—2001. Se saa lisäksi enintään 3 078 000 000 PLN rakenneuudistustukea vuosina 2002 ja 2003 hyväksytyssä rakenneuudistussuunnitelmassa vahvistettujen vaatimusten mukaan (tuki maksetaan kokonaan vuonna 2002, jos Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Puolan tasavallan välisestä assosioinnista tehdyn Eurooppa-sopimuksen pöytäkirjan N:o 2 mukaisesti myönnettyä määräaika jatketaan vuoden 2002 loppuun mennessä, tai muussa tapauksessa vuonna 2003);

b) Huta Andrzej SA:n, Huta Bankowa Sp. z o.o:n, Huta Batory SA:n, Huta Buczek SA:n, Huta L.W. Sp. z o.o:n, Huta Łabędy SA:n ja Huta Pokój SA:n (jäljempänä "muut tukea saavat yhtiöt") osalta vuoden 1997 jälkeen jo myönnetty ja vuoden 2003 loppuun asti myönnettävä teräsalan rakenneuudistustuki saa olla enintään 246 710 000 PLN. Nämä yritykset ovat jo saaneet 37 160 000 PLN rakennusuudistustukea vuosina 1997—2001. Ne saavat lisäksi enintään 210 210 000 PLN rakenneuudistustukea vuosina 2002 ja 2003 hyväksytyssä rakenneuudistussuunnitelmassa vahvistettujen vaatimusten mukaan (tästä määrästä 182 170 000 PLN maksetaan

vuonna 2002 ja 27 380 000 PLN vuonna 2003, jos Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Puolan tasavallan välisestä assosioinnista tehdyn Eurooppa-sopimuksen pöytäkirjan N:o 2 mukaisesti myönnettyä määräaikaä jatketaan vuoden 2002 loppuun mennessä, tai muussa tapauksessa 210 210 000 PLN maksetaan vuonna 2003).

Puola ei myönnä muuta valtion tukea Puolan terästeollisuuden rakenneuudistukseen.

1. Puola vähentää valmiita tuotteita koskevaa nettokapasiteettia vähintään 1 231 000 tonnia ajanjaksolla 1997—2006. Tähän kokonaismäärään sisältyy vähintään 715 000 tonnin vuosittainen nettokapasiteetin vähennys kuumavalssattujen tuotteiden osalta ja enintään 716 000 tonnin vähennys kylmävalssattujen tuotteiden osalta samoin kuin enintään 200 000 tonnin vuosittainen lisäys muiden valmiiden tuotteiden osalta.

Kapasiteetin vähentämisen ainoana mittausperusteena käytetään tuotantolaitosten pysyvää sulkemista hävittämällä ne fyysisesti niin, ettei niitä voida enää ottaa uudelleen käyttöön. Teräsyhtiön asettamista konkurssiin ei pidetä kapasiteetin vähentämisenä.

Nettokapasiteetin vähennykset, jotka on esitetty 16 päivänä huhtikuuta 2003 tehtyyn liittymisasiakirjaan liitetyn pöytäkirjan N:o 8 liitteessä 2, ovat vähimmäismääriä, ja tosiasialliset saavutettavat nettokapasiteetin vähennykset ja aikataulu sitä varten vahvistetaan Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Puolan tasavallan välisestä assosioinnista tehdyn Eurooppa-sopimuksen puitteissa Puolan lopullisen rakenneuudistusohjelman ja yksittäisten liiketoimintasuunnitelmien pohjalta ottaen huomioon tavoite varmistaa edunsaajayhtiöiden elinkelpoisuus 31 päivään joulukuuta 2006 mennessä.

8. Tukea saavan PHS-yhtiön liiketoimintasuunnitelma pannaan täytäntöön. Erityisesti:

a) rakenneuudistusyrityksissä keskitytään seuraaviin seikkoihin:

- i) PHS:n tuotantolaitokset organisoidaan uudelleen tuotepohjaisesti ja luodaan toimintaperusteinen horisontaalinen organisaatio (ostot, tuotanto, myynti),
- ii) PHS:ään perustetaan yhtenäinen johtorakenne, jonka avulla konsolidoinnista saadaan täysimääräinen synergiaetu,
- iii) PHS:n strategian painotusta kehitetään tuotantokeskeisestä markkinointikeskeiseksi,
- iv) PHS:n liikkeenjohtoa tehostetaan ja varmistetaan myös suoramyynnin valvonnan parantaminen,
- v) PHS:n on tarkistettava terveiden taloudellisten näkökohtien perusteella spin off -yhtiöiden strategia ja tarvittaessa liitettävä palveluja uudelleen emoyhtiöön,

- vi) PHS:n on tarkistettava tuotevalikoimaansa vähentäen ylikapasiteettia pitkien puolivalmisteiden osalta ja yleensä siirryttävä enemmän korkeamman lisä-arvon tuotemarkkinoille,
- vii) PHS:n on tehtävä sijoituksia valmiiden tuotteiden laadun parantamiseksi; erityisesti olisi huolehdittava, että PHS:n rakenneuudistusohjelman täytäntöönpanoaikataulussa asetettuun määräaikaan mennessä ja viimeistään vuoden 2006 loppuun mennessä PHS:n laitoksessa Krakovassa voidaan tuottaa 3-sigma-laatua;
- b) PHS:ssä on saavutettava rakenneuudistuskaudella mahdollisimman suuret kustannussäästöt energiatehokkuuden lisäämisen ja ostotoiminnan parantamisen avulla sekä saavuttamalla unionin tasoon verrattavissa oleva tuottavuus;
- c) työvoiman rakenneuudistus on aiheellista panna täytäntöön; unionin terästeollisuuden tuotantoryhmien tuottavuuden tasoja vastaavat tuottavuuden tasot on saavutettava 31 päivään joulukuuta 2006 mennessä konsolidoitujen lukujen perusteella, mukaan lukien välillinen työvoima tukea saavien yhtiöiden kokonaan omistamissa palveluyrityksissä;
- d) kaikki yksityistämistoimet on toteutettava avoimuuden vaatimusta noudattaen ja tavalla, joka vastaa PHS:n kaupallista arvoa. Myynnin yhteydessä ei saa myöntää lisää valtion tukia.
9. Muiden tukea saavien yhtiöiden liiketoimintasuunnitelma pannaan täytäntöön. Erityisesti:
- a) kaikkien muiden tukea saavien yritysten osalta rakenneuudistuspyrkimyksissä keskitytään seuraaviin seikkoihin:
- i) strategian painotusta kehitetään tuotantokeskeisestä markkinointikeskeiseksi,
- ii) yritysten liikkeenjohtoa tehostetaan ja varmistetaan myös suoramyynnin valvonnan parantaminen,
- iii) tarkistetaan terveiden taloudellisten näkökohtien perusteella spin off -yhtiöiden strategia ja tarvittaessa liitetään palveluja uudelleen emoyhtiöihin;
- b) Huta Bankowassa pannaan täytäntöön kustannussäästöohjelma;
- c) Huta Buczek saa tarvittavaa rahoitustukea velkojilta ja paikallisilta rahoituslaitoksilta sekä panee täytäntöön kustannussäästöohjelman, johon liittyy investointikustannusten vähentäminen olemassa olevia tuotantolaitoksia mukauttamalla;
- d) Huta Łabędzysa pannaan täytäntöön kustannussäästöohjelma ja sen riippuvuutta kaivosteollisuudesta vähennetään;
- e) Huta Pokójin tytäryhtiöissä saavutetaan kansainväliset tuottavuusnormit, toteutetaan energiankulutussäästöjä ja peruutetaan jalostus- ja rakennusosastolla suunniteltu investointi;

- f) Huta Batory tekee sopimuksen velkojen ja rahoituslaitosten kanssa velkojen uudelleenjärjestystä ja investointilainoista. Yhtiö toteuttaa myös merkittäviä uusia kustannussäästöjä työvoiman rakenneuudistuksen ja tehokkuuden parantamisen avulla;
- g) Huta Andrzej'n kehittämiseksi taataan vakaa rahoitusperusta neuvottelemalla sopimus yhtiön nykyisten lainanantajien, pitkän aikavälin velkojen, ostovelan velkojen ja rahoituslaitosten kanssa. Lisäinvestoinnit kuumarumpumylyyn ja henkilöstön supistamisohjelma pannaan täytäntöön;
- h) Huta L.W:ssä tehdään investointeja yhtiön kuumavalssaustehdashankkeisiin, nostolaitteisiin ja ympäristön tilanteeseen liittyen. Yhtiön on nostettava myös tuottavuuden tasoaan toteuttamalla henkilöstön rakenneuudistusta ja vähentämällä ulkoisten palvelujen kustannuksia.
10. Yleiseen rakenneuudistussuunnitelmaan ja yksittäisiin suunnitelmiin myöhemmin tehtävien muutosten on oltava komission ja tarvittaessa neuvoston hyväksymiä.
11. Rakenneuudistus on toteutettava täysin avoimesti ja terveiden markkinatalousperiaatteiden mukaisesti.
12. Komissio ja neuvosto seuraavat tiiviisti rakenneuudistuksen toteuttamista ja tässä osastossa mainittujen, elinkelpoisuutta, valtion tukea ja kapasiteetin vähentämistä ennen liittymistä ja sen jälkeen koskevien edellytysten täyttymistä rakenneuudistuskauden loppuun 13—18 kohdan mukaisesti. Komissio antaa tästä neuvostolle kertomuksen.
13. Valtion tukien seurannan lisäksi komissio ja neuvosto seuraavat 16 päivänä huhtikuuta 2003 tehtyyn liittymisasiakirjaan liitetyn pöytäkirjan N:o 8 liitteessä 3 vahvistettuja rakenneuudistuksen vertailuperusteita. Liitteessä olevia viittauksia mainitun pöytäkirjan 14 kohtaan on pidettävä viittauksina tämän artiklan 14 kohtaan.
14. Seurantaan kuuluu vuosina 2003, 2004, 2005 ja 2006 suoritettava riippumaton arviointi. Arvioinnissa sovelletaan komission elinkelpoisuustestiä ja mitataan tuottavuutta.
15. Puola toimii täysimääräisesti yhteistyössä kaikissa seurantaan liittyvissä järjestelyissä. Erityisesti:
- a) Puola antaa komissiolle tukea saavien yhtiöiden rakenneuudistusta koskevan puolivuotisselvityksen viimeistään kunkin vuoden 15 päivänä maaliskuuta ja 15 päivänä syyskuuta rakenneuudistuskauden loppuun saakka;
- b) ensimmäinen selvitys on annettava komissiolle 15 päivään maaliskuuta 2003 mennessä ja viimeinen selvitys 15 päivään maaliskuuta 2007 mennessä, jollei komissio toisin päättä;
- c) selvityksiin sisältyvät kaikki tarvittavat tiedot rakenneuudistusprosessin, valtion tuen sekä kapasiteetin vähentämisen ja käytön seuraamiseksi ja niissä on oltava riittävät rahoitustiedot sen arvioimiseksi, ovatko tässä osastossa esitetyt ehdot ja vaatimukset täyttyneet. Selvityksissä on

oltava ainakin 16 päivänä huhtikuuta 2003 tehtyyn liittymisasiakirjaan liitetyn pöytäkirjan N:o 8 liitteessä 4 tarkoitettut tiedot. Komissio varaa itselleen oikeuden muuttaa liitettä 4 seuranta-prosessin aikana saamiensa kokemusten pohjalta. 16 päivänä huhtikuuta 2003 tehtyyn liittymisasiakirjaan liitetyn pöytäkirjan N:o 8 liitteessä 4 oleva viittaus pöytäkirjan 14 kohtaan on katsottava viittaukseksi tämän artiklan 14 kohtaan. Tukea saavien yhtiöiden yksittäisten liiketoimintakertomusten lisäksi on esitettävä selvitys myös Puolan teräsalan yleistilanteesta, mukaan lukien viimeaikainen makrotaloudellinen kehitys;

- d) Puolan on lisäksi toimitettava kaikki 14 kohdassa määrätyn riippumattoman arvioinnin edellyttämät lisätiedot;
- e) Puolan on veloitettava tukea saavat yhtiöt antamaan kaikki asiaankuuluvat tiedot, joita voitaisiin muissa olosuhteissa pitää luottamuksellisina. Esittäessään kertomuksensa neuvostolle komissio varmistaa, ettei yhtiökohtaisia luottamuksellisia tietoja ilmaista.

16. Komissio voi milloin tahansa päättää valtuuttaa riippumattoman asiantuntijan arvioimaan seurannan tulokset, tekemään tarvittavat tutkimukset ja antamaan selvityksen komissiolle ja neuvostolle.

17. Jos komissio toteaa seurannan perusteella, että niistä rahoitustiedoista, joista elinkelpoisuus-arviointi on tehty, on esiintynyt merkittäviä poikkeamia, se voi velvoittaa Puolan toteuttamaan aiheelliset toimenpiteet kyseessä olevien tukea saavien yhtiöiden rakenneuudistustoimenpiteiden tehostamiseksi tai muuttamiseksi.

18. Jos seurannassa osoittautuu, että:

- a) tässä osastossa esitetyt siirtymäjärjestelyjä koskevat ehdot eivät ole täyttyneet, tai että
- b) sitoumukset, jotka on vahvistettu pidennettäessä ajanjaksoa, jonka aikana Puola voi poikkeuksellisesti myöntää valtion tukea terästeollisuutensa rakenneuudistukseen Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Puolan tasavallan välisestä assosioinnista tehdyn Eurooppa-sopimuksen mukaisesti, eivät ole täyttyneet, tai että
- c) Puola on myöntänyt rakenneuudistuskautena ylimääräistä soveltumatonta valtion tukea terästeollisuudelle ja erityisesti tukea saaville yhtiöille,

tässä osastossa esitetyillä siirtymäjärjestelyillä ei ole vaikutusta.

Komissio toteuttaa aiheelliset toimet, joilla vaaditaan asianomaisia yhtiöitä maksamaan takaisin tuet, jotka on myönnetty tässä osastossa vahvistettuja ehtoja rikkoen.

IX OSASTO

SLOVAKIASSA SIJAITSEVAN BOHUNICE V1 -YDINVOIMALAITOKSEN 1 JA 2 REAKTOREITA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

64 artikla

Slovakia on sitoutunut sulkemaan Bohunice V1 -ydinvoimalaitoksen 1 reaktorin viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2006 ja kyseisen laitoksen 2 reaktorin viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2008 sekä poistamaan sen jälkeen nämä reaktorit käytöstä.

65 artikla

1. Unioni antaa vuosina 2004—2006 Slovakielle rahoitustukea Bohunice V1 -ydinvoimalaitoksen käytöstä poistamista varten sekä kyseisen laitoksen 1 ja 2 reaktorin sulkemisen ja käytöstä poistamisen seurauksien käsittelemiseksi (jäljempänä ”tuki”).

2. Päätökset tuesta tehdään ja pannaan täytäntöön taloudellisen tuen myöntämisestä tietyille Keski- ja Itä-Euroopan maille 18 päivänä joulukuuta 1989 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3906/89 ⁽¹⁾ vahvistettujen säännösten mukaisesti.

3. Tuen määrä vuosille 2004—2006 on 90 miljoonaa euroa maksusitoumusmäärärahoina, jotka myönnetään samansuuruisina vuosiosuuksina.

4. Tuki tai osia siitä voidaan antaa käyttöön unionin rahoitusosuutena Bohunicen käytöstä poistamista varten perustettuun kansainväliseen tukirahastoon, jota hallinnoi Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankki.

66 artikla

Unioni myöntää, että Bohunice V 1 -ydinvoimalaitoksen käytöstä poistamista on jatkettava 6 päivänä toukokuuta 1999 tehdyssä toimielinten välisessä sopimuksessa määriteltyjen rahoituskäytösten jälkeen ja että Slovakielle aiheutuu tästä toiminnasta merkittävä taloudellinen taakka. Päätöksissä unionin tuen jatkamisesta tällä alalla vuoden 2006 jälkeen otetaan huomioon kyseinen tilanne.

67 artikla

Tämän osaston määräysten soveltamisessa otetaan huomioon julistus Slovakiassa sijaitsevasta Bohunice V1 -ydinvoimalaitoksen 1 ja 2 reaktoreista, jossa tekstin oikeusvaikutuksia muuttamatta toistetaan 16 päivänä huhtikuuta 2003 tehtyyn liittymisasiakirjaan liitettyssä pöytäkirjassa N:o 9 olevan johdanto-osan sisältö.

(¹) EYVL L 375, 23.12.1989, s. 11.

X OSASTO

KYPROSTA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

68 artikla

1. Yhteisön ja unionin säännösten soveltamista lykätään niillä Kyproksen tasavallan alueilla, jotka eivät kuulu Kyproksen tasavallan hallituksen tosiasialliseen hallintaan.
2. Neuvosto päättää komission ehdotuksesta 1 kohdassa tarkoitettujen lykkäämisen peruuttamisesta. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti.

69 artikla

1. Neuvosto määrittelee komission ehdotuksesta ne ehdot, joiden mukaisesti unionin oikeuden säännöksiä sovelletaan 68 artiklassa tarkoitettujen alueiden ja niiden alueiden, jotka kuuluvat Kyproksen tasavallan hallituksen tosiasialliseen hallintaan, välisellä linjalla. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti.
2. Huhtikuun 16 päivänä 2003 tehtyyn liittymisasiakirjaan liitetyn Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluvista alueista Kyproksessa tehdyn pöytäkirjan N:o 3 liitteen IV osaa sovellettaessa Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluvan itäisen alueen ja 68 artiklassa tarkoitettujen alueiden välistä rajaa pidetään Yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluvan alueen ulkorajana niin kauan kuin yhteisön ja unionin säännösten soveltamista lykätään 68 artiklan mukaisesti.

70 artikla

1. Tämän osaston määräykset eivät estä 68 artiklassa tarkoitettujen alueiden taloudelliseen kehittämiseen tähtäviä toimenpiteitä.
2. Tällaiset toimenpiteet eivät vaikuta yhteisön ja unionin säännösten soveltamiseen tässä pöytäkirjassa esitettyjen edellytysten mukaisesti missään muussa osassa Kyproksen tasavaltaa.

71 artikla

Jos Kyproksen ongelmaan löydetään ratkaisu, neuvosto päättää komission ehdotuksesta Kyproksen liittymistä unioniin koskevien ehtojen mukautuksista Kyproksen turkkilaisen yhteisön osalta. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti.

72 artikla

Tämän osaston määräysten soveltamisessa otetaan huomioon julistus Kyproksesta, jossa tekstin oikeusvaikutuksia muuttamatta toistetaan 16 päivänä huhtikuuta 2003 tehtyyn liittymisasiakirjaan liitetystä pöytäkirjasta N:o 10 olevan johdanto-osan sisältö.

KOLMAS OSA

HUHTIKUUN 16 PÄIVÄNÄ 2003 TEHDYN LIITTYMISASIAKIRJAN LIITTEITÄ KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET*73 artikla*

Huhtikuun 16 päivänä 2003 tehdyn liittymisasiakirjan liitteet I ja III—XVII sekä niiden lisäykset ja 16 päivänä huhtikuuta 2003 tehtyyn liittymisasiakirjaan ⁽¹⁾ liitettyjen pöytäkirjojen N:o 2, 3 ja 8 liitteet ovat tämän pöytäkirjan erottamaton osa.

74 artikla

1. Tämän pöytäkirjan 73 artiklassa tarkoitetuissa liitteissä olevia viittauksia ”liittymissopimukseen” on pidettävä viittauksina unionin perustuslain IV-437 artiklan 2 kohdan e alakohdassa tarkoitettuun sopimukseen, kyseisen sopimuksen allekirjoittamispäivään tai -hetkeen tehtyjä viittauksia on pidettävä 16 päivään huhtikuuta 2003 tehtyinä ja liittymispäivään tehtyjä viittauksia on pidettävä 1 päivään toukokuuta 2004 tehtyinä.

2. Edellä 73 artiklassa tarkoitetuissa liitteissä olevia viittauksia ”tähän asiakirjaan” on pidettävä viittauksina 16 päivänä huhtikuuta 2003 tehtyyn liittymisasiakirjaan, sanotun kuitenkin rajoittamatta toisen alakohdan soveltamista.

Edellä 73 artiklassa tarkoitetuissa liitteissä olevia viittauksia 16 päivänä huhtikuuta 2003 tehdyn liittymisasiakirjan määräykseen on pidettävä viittauksina tähän pöytäkirjaan seuraavan vastaavuustaulukon mukaisesti:

16 päivänä huhtikuuta 2003 tehty liittymisasiakirja	Pöytäkirja
21 artikla	12 artikla
22 artikla	13 artikla
24 artikla	15 artikla
32 artikla	21 artikla
37 artikla	26 artikla
52 artikla	32 artikla

3. Jäljempänä mainittujen, 73 artiklassa tarkoitetuissa liitteissä olevien ilmaisujen merkityksenä on pidettävä jäljempänä olevassa vastaavuustaulukossa esitettyä merkitystä lukuun ottamatta tapauksia, joissa nämä ilmaisut viittaavat yksinomaan unionin perustuslain voimaantuloa edeltäviin oikeudellisiin tilanteisiin.

⁽¹⁾ EUVL L 236, 23.9.2003, s. 33.

Liitteissä olevat ilmaisut	Merkitys
Euroopan yhteisön perustamissopimus	unionin perustuslaki
Sopimus Euroopan unionista / Euroopan unionista tehty sopimus	unionin perustuslaki
Sopimukset, joihin Euroopan unioni perustuu (Euroopan) yhteisö	unionin perustuslaki unioni
Laajentunut yhteisö	unioni
Yhteisön / yhteisöjen	unionin
EU	unioni
Laajentunut unioni / laajentunut EU	unioni

Ensimmäisestä alakohdasta poiketen ilmaisun ”yhteisö” merkitys ei muutu silloin, kun se liittyy käsitteisiin ”etuuskohtelu” tai ”kalastus”.

4. Edellä 73 artiklassa tarkoitetuissa liitteissä olevia viittauksia Euroopan yhteisön perustamissopimuksen osiin tai määräyksiin on pidettävä viittauksina unionin perustuslain osiin tai määräyksiin seuraavan vastaavuustaulukon mukaisesti.

EY:n perustamissopimus	Unionin perustuslaki
Kolmas osa, I osasto	III osa, III osasto, I luku, 3 jakso
Kolmas osa, I osasto, 1 luku	III osa, III osasto, I luku, 3 jakso, 1 alajakso
Kolmas osa, II osasto	III osa, III osasto, III luku, 4 jakso
Kolmas osa, III osasto	III osa, III osasto, I luku, 2 ja 4 jakso
Kolmas osa, VI osasto, 1 luku	III osa, III osasto, I luku, 5 jakso
31 artikla	III-155 artikla
39 artikla	III-133 artikla
49 artikla	III-144 artikla
58 artikla	III-158 artikla
87 artikla	III-167 artikla
88 artikla	III-168 artikla
226 artikla	III-360 artikla
Liite I	Liite I

5. Kun 73 artiklassa tarkoitetuissa liitteissä määrätään, että neuvosto tai komissio antaa säädöksiä, nämä säädökset ovat muodoltaan eurooppa-asetuksia tai -päätöksiä.

10. PÖYTÄKIRJA LIALLISIA ALIJÄÄMIÄ KOSKEVASTA MENETTELYSTÄ

KORKEAT SOPIMUSPUOLET,

JOTKA HALUAVAT vahvistaa unionin perustuslain III-184 artiklassa tarkoitettuja liallisia alijäämiä koskevan menettelyn yksityiskohtaiset säännöt,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan perustuslaista tehtyyn sopimukseen:

1 artikla

Unionin perustuslain III-184 artiklan 2 kohdassa tarkoitettut viitearvot ovat seuraavat:

- a) 3 prosenttia, kun on kyse ennakoidun tai toteutuneen julkisen talouden alijäämän suhteesta markkinahintaiseen bruttokansantuotteeseen;
- b) 60 prosenttia, kun on kyse julkisen velan suhteesta markkinahintaiseen bruttokansantuotteeseen.

2 artikla

Unionin perustuslain III-184 artiklassa ja tässä pöytäkirjassa tarkoitetaan:

- a) "julkisella" yleensä julkiseen hallintoon liittyvää, eli keskushallintoon, alueellisiin tai paikallisviranomaisiin ja sosiaaliturvajärjestelmään liittyvää, lukuun ottamatta Euroopan kansantalouden tilinpitojärjestelmässä määriteltyjä kaupallisia toimia;
- b) "alijäämällä" Euroopan kansantalouden tilinpitojärjestelmässä määriteltyä nettorahoitustarvetta;
- c) "sijoituksella" Euroopan kansantalouden tilinpitojärjestelmässä määriteltyjä kiinteitä bruttoinvestointeja;
- d) "velalla" bruttomääräistä kokonaisvelkaa nimellisarvonsa mukaisena vuoden lopussa ja konsolidoituna a alakohdassa tarkoitetuilla julkisen hallinnon aloilla.

3 artikla

Liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn tehokkuuden varmistamiseksi jäsenvaltioiden hallitukset vastaavat tämän menettelyn mukaisesti 2 artiklan a alakohdassa tarkoitetuista julkisen hallinnon alijäämistä. Jäsenvaltiot varmistavat, että kansalliset menettelyt talousarvion alalla mahdollistavat sen, että ne voivat täyttää niille unionin perustuslaista tällä alalla johtuvat velvollisuudet. Jäsenvaltiot antavat komissiolle nopeasti ja säännöllisesti tiedoksi ennakoitun tai toteutuneen alijäämänsä sekä velkatasonsa.

4 artikla

Komissio toimittaa tilastotiedot, joita käytetään tämän pöytäkirjan soveltamiseksi.

11. PÖYTÄKIRJA LÄHENTYMISPERUSTEISTA

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

HALUAVAT vahvistaa lähentymisperusteita koskevat yksityiskohtaiset säännöt, jotka ohjaavat unionia sen tehdessä unionin perustuslain III-198 artiklassa tarkoitettuja päätöksiä poikkeusten kumoamisesta niiden jäsenvaltioiden osalta, joita koskee poikkeus.

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan perustuslaista tehtyyn sopimukseen:

1 artikla

Unionin perustuslain III-198 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu hintavakauden arviointiperuste merkitsee, että kyseinen jäsenvaltio on saavuttanut kestävän hintavakauden ja tarkasteluajankohtaa edeltävän vuoden aikana todetun keskimääräisen inflaation, joka ylittää enintään 1,5 prosenttiyksiköllä enintään kolmen hintavakaudessa parhaiten suoriutuneen jäsenvaltion inflaation. Inflaatio lasketaan kuluttajahintaindeksin avulla yhtäläisin perustein ottaen huomioon kansallisten määritelmien erot.

2 artikla

Unionin perustuslain III-198 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettu julkisen talouden tilaa koskeva arviointiperuste merkitsee, ettei kyseistä jäsenvaltiota tarkasteluajankohtana koske unionin perustuslain III-184 artiklan 6 kohdassa tarkoitettu neuvoston eurooppapäätös liiallisen alijäämän olemassaolosta.

3 artikla

Unionin perustuslain III-198 artiklan 1 alakohdan c alakohdassa tarkoitettu Euroopan valuuttajärjestelmän valuuttakurssimekanismiin osallistumista koskeva arviointiperuste merkitsee, että kyseinen jäsenvaltio on noudattanut Euroopan valuuttajärjestelmän valuuttakurssimekanismissa määrättyjä tavanomaisia vaihteluvälejä ilman, että sillä on ollut merkittäviä paineita, ainakin kahtena viimeisenä tarkasteluajankohtaa edeltävänä vuotena. Jäsenvaltio ei ole erityisesti saanut samana aikana omasta aloitteestaan alentaa valuutan kahdenvälistä keskusarvoa suhteessa euroon.

4 artikla

Unionin perustuslain III-198 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettu korkokantojen lähentymisperuste tarkasteluajankohtaa edeltävänä vuotena merkitsee, että kyseisen jäsenvaltion pitkän aikavälin korkokantojen keskimääräinen nimellistaso ylittää enintään kahdella prosenttiyksiköllä verrattuna enintään kolmen hintavakaudessa parhaiten suoriutuneen jäsenvaltion vastaavaan tasoon. Korkokantojen taso lasketaan jäsenvaltioiden pitkän aikavälin obligaatioiden ja vastaavien arvopapereiden perusteella ottaen huomioon kansallisten määritelmien erot.

5 artikla

Komissio toimittaa tilastotiedot, joita käytetään tämän pöytäkirjan soveltamiseksi.

6 artikla

Neuvosto antaa yksimielisesti komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia, Euroopan keskuspankkia sekä unionin perustuslain III-192 artiklassa tarkoitettua talous- ja rahoituskomiteaa kuultuaan sellaiset aiheelliset säännökset unionin perustuslain III-198 artiklassa tarkoitettujen lähentymisperusteiden yksityiskohtaisista määritelmistä, jotka tuolloin korvaavat tämän pöytäkirjan.

12. PÖYTÄKIRJA EURORYHMÄSTÄ

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

HALUAVAT parantaa voimakkaamman talouskasvun edellytyksiä Euroopan unionissa ja sitä varten edistää talouspolitiikan yhä tiiviimpää yhteensovittamista euroalueella,

OVAT TIETOISIA siitä, että on tarpeen antaa erityismääräyksiä vuoropuhelun tiivistämiseksi euron käyttöön ottaneiden jäsenvaltioiden välillä, kunnes unionin kaikki jäsenvaltiot ovat ottaneet euron käyttöön,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan perustuslaista tehtyyn sopimukseen:

1 artikla

Euron käyttöön ottaneiden jäsenvaltioiden ministerit kokoontuvat keskenään epävirallisiin kokouksiin. Näitä kokouksia pidetään tarvittaessa, ja niissä keskustellaan aiheista, jotka liittyvät näiden valtioiden yhteistä rahaa koskeviin erityisiin tehtäviin. Komissio osallistuu kokouksiin. Euroopan keskuspankki kutsutaan osallistumaan näihin kokouksiin, joiden valmistelusta huolehtivat euron käyttöön ottaneiden jäsenvaltioiden valtiovarainministerien ja komission edustajat.

2 artikla

Euron käyttöön ottaneiden jäsenvaltioiden ministerit valitsevat puheenjohtajan kahden ja puolen vuoden toimikaudeksi näiden jäsenvaltioiden enemmistöllä.

13. PÖYTÄKIRJA ERÄISTÄ ISON-BRITANNIAN JA POHJOIS-IRLANNIN YHDISTYNYTTÄ KUNINGASKUNTAA KOSKEVISTA MÄÄRÄYKSISTÄ TALOUS- JA RAHALIITON OSALTA

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

TUNNUSTAVAT, että Yhdistynyt kuningaskunta ei ole velvollinen eikä sitoutunut ottamaan käyttöön euroa ilman hallituksensa ja parlamenttinsa erillistä päätöstä, ja

OTTAVAT HUOMIOON, että Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus on ilmoittanut neuvostolle 16 päivänä lokakuuta 1996 ja 30 päivänä lokakuuta 1997 Euroopan yhteisön perustamissopimukseen liitetyn, eräistä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneeseen kuningaskuntaan liittyvistä määräyksistä tehdyn pöytäkirjan 1 kohdan mukaisesti, ettei se aio osallistua talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen,

OTTAVAT HUOMIOON, että Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksella on tapana rahoittaa luottotarpeensa myymällä velkakirjoja yksityiselle sektorille,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan perustuslaista tehtyyn sopimukseen:

1 artikla

Yhdistynyt kuningaskunta ei ole velvollinen ottamaan euroa käyttöön, paitsi jos se ilmoittaa neuvostolle aikomuksestaan tehdä niin.

2 artikla

Yhdistyneeseen kuningaskuntaan sovelletaan 3—8 artiklaa ja 10 artiklaa sen hallituksen neuvostolle 16 päivänä lokakuuta 1996 ja 30 päivänä lokakuuta 1997 antama ilmoitus huomion ottaen.

3 artikla

Yhdistynyt kuningaskunta säilyttää toimivaltansa rahapolitiikan alalla kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti.

4 artikla

Unionin perustuslain I-30 artiklan 2 kohtaa, lukuun ottamatta sen ensimmäistä ja viimeistä virkettä, I-30 artiklan 5 kohtaa, III-177 artiklan toista kohtaa, III-184 artiklan 1, 9 ja 10 kohtaa, III-185 artiklan 1—5 kohtaa, III-186 artiklaa, III-188, III-189, III-190 ja III-191, III-196 artiklaa, III-198 artiklan 3 kohtaa, III-326 artiklaa ja III-382 artiklaa ei sovelleta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Myöskään unionin perustuslain III-179 artiklan 2 kohtaa ei sovelleta siihen siltä osin kuin kyse on talouspolitiikan yleislinjojen niiden osien hyväksymisestä, jotka koskevat euroaluetta yleisesti.

Ensimmäisessä kohdassa tarkoitetuissa määräyksissä olevat viittaukset unioniin ja jäsenvaltioihin eivät tarkoita Yhdistynyttä kuningaskuntaa eivätkä viittaukset kansallisiin keskuspankkeihin tarkoita Englannin pankkia.

5 artikla

Yhdistynyt kuningaskunta pyrkii välttämään liiallisia julkisen talouden alijäämiä.

Unionin perustuslain III-192 artiklan 4 kohtaa ja III-200 artiklaa sovelletaan Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ikään kuin sitä koskisi poikkeus. Unionin perustuslain III-201 ja III-202 artiklaa sovelletaan edelleen Yhdistyneeseen kuningaskuntaan.

6 artikla

Yhdistyneen kuningaskunnan äänioikeus pidätetään silloin, kun neuvosto hyväksyy 4 artiklassa luetelluissa artikloissa tarkoitettuja toimenpiteitä, ja unionin perustuslain III-197 artiklan 4 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetuissa tapauksissa. Tällöin sovelletaan unionin perustuslain III-197 artiklan 4 kohdan toista ja kolmatta alakohtaa.

Yhdistyneellä kuningaskunnalla ei ole myöskään oikeutta osallistua Euroopan keskuspankin puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja muiden johtokunnan jäsenten nimittämiseen unionin perustuslain III-382 artiklan 2 kohdan toisen, kolmannen ja neljännen alakohdan mukaisesti.

7 artikla

Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussääntöä koskevan pöytäkirjan ("perussääntö") 3, 4, 6 ja 7 artiklaa, 9 artiklan 2 kohtaa, 10 artiklan 1, 2 ja 3 kohtaa, 11 artiklan 2 kohtaa, 12 artiklan 1 kohtaa, 14, 16, 18, 19, 20, 22, 23, 26, 27, 30, 31, 32, 33, 34 ja 50 artiklaa ei sovelleta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan.

Näissä artikloissa olevat viittaukset unioniin tai jäsenvaltioihin eivät koske Yhdistynyttä kuningaskuntaa eivätkä viittaukset kansallisiin keskuspankkeihin tai osakkaisiin tarkoita Englannin pankkia.

Viittaukset perussäännön 10 artiklan 3 kohdassa ja 30 artiklan 2 kohdassa "Euroopan keskuspankin merkittyyen pääomaan" eivät tarkoita Englannin pankin merkitsemää pääomaa.

8 artikla

Unionin perustuslain III-199 artiklaa ja perussäännön 43—47 artiklaa sovelletaan riippumatta siitä, koskeeko jäsenvaltiota poikkeus, jollei seuraavista muutoksista muuta johdu:

- a) viittaukset perussäännön 43 artiklassa Euroopan keskuspankin ja Euroopan rahapoliittisen instituutin tehtäviin tarkoittavat tehtäviä, jotka on hoidettava vielä euron käyttöönoton jälkeen ja jotka johtuvat Yhdistyneen kuningaskunnan päätöksestä olla ottamatta euroa käyttöön;
- b) perussäännön 46 artiklassa tarkoitettujen tehtävien lisäksi Euroopan keskuspankki antaa myös neuvoja ja avustaa kaikkien sellaisten neuvoston eurooppa-asetusten ja -päätösten valmistelussa,

jotka neuvosto voi joutua tekemään Yhdistyneen kuningaskunnan suhteen tämän pöytäkirjan 9 artiklan a ja c alakohdan mukaisesti;

- c) Englannin pankki maksaa osuutensa Euroopan keskuspankin merkitystä pääomasta osallistuakseen sen toimintakustannuksiin samoin perustein kuin niiden jäsenvaltioiden keskuspankit, joita koskee poikkeus.

9 artikla

Yhdistynyt kuningaskunta voi milloin tahansa ilmoittaa neuvostolle aikomuksestaan ottaa euro käyttöön. Tällöin:

- a) Yhdistyneellä kuningaskunnalla on oikeus ottaa euro käyttöön vain, jos se täyttää tarvittavat edellytykset. Yhdistyneen kuningaskunnan pyynnöstä neuvosto päättää unionin perustuslain III-198 artiklan 1 ja 2 kohdassa vahvistetuista edellytyksistä ja siinä vahvistetun menettelyn mukaisesti, täyttääkö Yhdistynyt kuningaskunta tarvittavat edellytykset;
- b) Englannin pankki maksaa osuutensa Euroopan keskuspankin merkitystä pääomasta ja siirtää Euroopan keskuspankille valuuttavarantoihin sisältyviä varoja sekä maksaa osuuden sen vararahastoista samoin perustein kuin sellaisen jäsenvaltion kansallinen keskuspankki, jota koskeva poikkeus on kumottu;
- c) neuvosto tekee unionin perustuslain III-198 artiklan 3 kohdassa vahvistetuista edellytyksistä ja siinä vahvistetun menettelyn mukaisesti kaikki muut tarvittavat päätökset, jotta Yhdistynyt kuningaskunta voi ottaa euron käyttöön.

Jos Yhdistynyt kuningaskunta ottaa käyttöön euron tämän artiklan määräysten mukaisesti, 3—8 artiklaa ei enää sovelleta.

10 artikla

Poiketen siitä, mitä unionin perustuslain III-181 artiklassa sekä perussäännön 21 artiklan 1 kohdassa määrätään, Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus voi säilyttää "Ways and Means" -luottojärjestelyt Englannin pankin kanssa, jos ja niin kauan kuin Yhdistynyt kuningaskunta ei ota käyttöön euroa.

14. PÖYTÄKIRJA ERÄISTÄ TANSKAA KOSKEVISTA MÄÄRÄYKSISTÄ TALOUS- JA RAHALII- TON OSALTA

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

OTTAVAT HUOMIOON, että Tanskan valtiosääntö sisältää määräyksiä, jotka saattavat merkitä, että Tanskassa on tarpeen järjestää kansanäänestys ennen kuin tämä maa luopuu sitä koskevasta poikkeuksesta,

OTTAVAT HUOMIOON, että Tanskan hallitus on ilmoittanut neuvostolle 3 päivänä marraskuuta 1993 Euroopan yhteisön perustamissopimukseen liitetyn, eräistä Tanskaa koskevista määräyksistä tehdyn pöytäkirjan 1 kohdan mukaisesti, ettei se aio osallistua talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen.

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan perustuslaista tehtyyn sopimukseen:

1 artikla

Ottaen huomioon ilmoituksen, jonka Tanskan hallitus on tehnyt neuvostolle 3 päivänä marraskuuta 1993, Tanskaa koskee poikkeus. Tämän poikkeuksen johdosta Tanskaan sovelletaan kaikkia niitä unionin perustuslain ja Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön määräyksiä, joissa viitataan poikkeukseen.

2 artikla

Poikkeuksen kumoamiseksi voidaan unionin perustuslain III-198 artiklassa tarkoitettu menettely aloittaa ainoastaan Tanskan aloitteesta.

3 artikla

Jos poikkeus kumotaan, tämän pöytäkirjan määräyksiä ei enää sovelleta.

15. PÖYTÄKIRJA TANSKAN KANSALLISEN PANKIN TIETYISTÄ TEHTÄVISTÄ

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

HALUAVAT ratkaista eräät Tanskaa koskevat erityisongelmat,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan perustuslaista tehtyyn sopimukseen:

Ainoa artikla

Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön 14 artiklan määräykset eivät vaikuta Tanskan kansallisen pankin oikeuteen hoitaa sellaisia sille nykyisin kuuluvia tehtäviä, jotka koskevat unionin ulkopuolisia Tanskan alueita.

16. PÖYTÄKIRJA COMMUNAUTÉ FINANCIÈRE DU PACIFIQUE -FRANGIJÄRJESTELMÄSTÄ

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

HALUAVAT ottaa huomioon erityisen Ranskaa koskevan seikan,

OVAT SOPINEET seuraavasta määräyksestä, joka liitetään Euroopan perustuslaista tehtyyn sopimukseen:

Ainoa artikla

Ranska voi säilyttää erioikeuden laskea liikkeeseen rahaa Uudessa-Kaledoniassa, Ranskan Polynesiassa sekä Wallis- ja Futunasaarilla kansallisessa lainsäädännössään vahvistettujen yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti, ja ainoastaan sillä on oikeus vahvistaa Communauté financière du Pacifique -frangin pariarvo.

17. PÖYTÄKIRJA OSAKSI EUROOPAN UNIONIA SISÄLLETYTYSTÄ SCHENGENIN SÄÄNNÖSTÖSTÄ

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

PALAUTTAVAT MIELEEN, että Schengenin säännösten määräykset, jotka käsittävät tarkastusten asteittaisesta lakkauttamisesta yhteisillä rajoilla tehdyt sopimukset, jotka Euroopan unionin eräät jäsenvaltiot allekirjoittivat Schengenissä 14 päivänä kesäkuuta 1985 ja 19 päivänä kesäkuuta 1990, niihin liittyviä sopimuksia sekä näiden sopimusten perusteella hyväksytyt sääntöjä, on sisällytetty osaksi Euroopan unionin säännöstöä Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan yhteisön perustamissopimukseen liitetyllä pöytäkirjalla,

HALUAVAT säilyttää Schengenin säännösten osana unionin perustuslakia siinä muodossa, johon se on kehittynyt edellä mainitun pöytäkirjan voimaantulon jälkeen, ja kehittää tätä säännöstöä, jotta voitaisiin saavuttaa paremmin tavoite tarjota unionin kansalaisille vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alue, jolla ei ole sisärajoja,

OTTAVAT HUOMIOON Tanskan erityisaseman,

OTTAVAT HUOMIOON, että Irlanti sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta eivät osallistu kaikkiin Schengenin säännösten määräyksiin; näille jäsenvaltioille olisi kuitenkin varattava mahdollisuus hyväksyä kyseisen säännösten muita määräyksiä osittain tai kokonaan,

TOTEAVAT, että tämän vuoksi on tarpeen soveltaa unionin perustuslain määräyksiä tiettyjen jäsenvaltioiden välisestä tiiviimmästä yhteistyöstä,

OTTAVAT HUOMIOON, että on tarpeen ylläpitää erityissuhteita Islannin tasavallan ja Norjan kuningaskunnan kanssa, koska Pohjoismaiden passiunionin määräykset sitovat näitä molempia valtioita samoin kuin Euroopan unionin jäseninä olevia pohjoismaita,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan perustuslaista tehtyyn sopimukseen:

1 artikla

Belgian kuningaskunta, Tšekin tasavalta, Tanskan kuningaskunta, Saksan liittotasavalta, Viron tasavalta, Helleenien tasavalta, Espanjan kuningaskunta, Ranskan tasavalta, Italian tasavalta, Kyproksen tasavalta, Latvian tasavalta, Liettuan tasavalta, Luxemburgin suurherttuakunta, Unkarin tasavalta, Maltaan tasavalta, Alankomaiden kuningaskunta, Itävallan tasavalta, Puolan tasavalta, Portugalin tasavalta, Slovenian tasavalta, Slovakian tasavalta, Suomen tasavalta ja Ruotsin kuningaskunta voivat toteuttaa tiiviimpää yhteistyötä keskenään niiden neuvoston vahvistamien säännösten, jotka muodostavat Schengenin säännösten, soveltamisalalla. Yhteistyö toteutetaan unionin oikeuden ja toimielinjärjestelmän puitteissa sekä unionin perustuslain asiaa koskevien määräysten mukaisesti.

2 artikla

Schengenin säännöstöä sovelletaan 1 artiklassa lueteltuihin jäsenvaltioihin, tämän kuitenkin rajoittamatta Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan ja Slovakian tasavallan liittymissopimuksesta ja -asiakirjasta tehdyn pöytäkirjan 3 artiklan soveltamista. Neuvosto toimii Schengenin sopimuksilla perustetun toimeenpanevan komitean sijasta.

3 artikla

Tanskan osallistumisesta Schengenin säännöstöä kehittävien toimenpiteiden hyväksymiseen ja näiden toimenpiteiden täytäntöönpanosta ja soveltamisesta Tanskaan määrätään Tanskan asemasta tehdyn pöytäkirjan asianomaisissa määräyksissä.

4 artikla

Irlanti sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta voivat milloin tahansa pyytää saada osallistua koko Schengenin säännöstöön tai sen osaan.

Neuvosto tekee pyynnön johdosta eurooppapäätöksen. Se tekee ratkaisunsa yksimielisesti 1 artiklassa mainittujen jäsentensä ja kyseisen jäsenvaltion hallituksen edustajan välisellä yksimielisyydellä.

5 artikla

Schengenin säännöstöön perustuvien ehdotusten ja aloitteiden on oltava unionin perustuslain asiaa koskevien määräysten mukaisia.

Tässä yhteydessä, jos Irlanti tai Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta taikka nämä molemmat eivät ole ilmoittaneet kirjallisesti neuvoston puheenjohtajalle kohtuullisen ajan kuluessa haluavansa osallistua, unionin perustuslain III-419 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu lupa katsotaan annetuksi 1 artiklassa tarkoitetuille jäsenvaltioille sekä Irlannille tai Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneelle kuningaskunnalle, jos jompikumpi niistä haluaa osallistua kyseisten alojen yhteistyöhön.

6 artikla

Islannin tasavalta ja Norjan kuningaskunta osallistuvat Schengenin säännöstön täytäntöönpanoon ja edelleen kehittämiseen. Tätä varten sovitaan asianmukaisista menettelyistä sopimuksessa, jonka neuvosto tekee kyseisten valtioiden kanssa 1 artiklassa mainittujen jäsentensä yksimielisellä päätöksellä. Tämän sopimuksen on sisällettävä määräykset Islannin ja Norjan osallistumisesta tämän pöytäkirjan soveltamisesta aiheutuvien rahoitustarpeiden kattamiseen.

Neuvosto tekee yksimielisellä päätöksellä erillisen sopimuksen Islannin tasavallan ja Norjan kuningaskunnan kanssa yhtäältä Irlannin sekä Iso-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan ja toisaalta Islannin ja Norjan välisten oikeuksien ja velvollisuuksien määrittämiseksi niillä Schengenin säännöstön aloilla, joita sovelletaan näihin valtioihin.

7 artikla

Neuvoteltaessa uusien jäsenvaltioiden liittymisestä Euroopan unioniin Schengenin säännöstöä ja toimielinten sen soveltamisalalla toteuttamia toimia pidetään säännöstönä, joka kaikkien jäsenyyttä hakevien valtioiden on hyväksyttävä kokonaisuudessaan.

18. PÖYTÄKIRJA UNIONIN PERUSTUSLAIN III-130 ARTIKLAN TIETTYJEN NÄKÖKOHTIEN SOVELTAMISESTA YHDISTYNEESEEN KUNINGASKUNTAAN JA IRLANTIIN

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

HALUAVAT ratkaista tietyt Yhdistynyttä kuningaskuntaa ja Irlantia koskevat kysymykset, ja

OTTAVAT HUOMIOON erityiset matkustusjärjestelyt, joita on sovellettu useita vuosia Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin välillä,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan perustuslaista tehtyyn sopimukseen:

1 artikla

Yhdistyneellä kuningaskunnalla on oikeus, ilman että unionin perustuslain III-130 ja III-265 artikla, muu mainitun perustuslain määräys, sen nojalla hyväksyty toimenpide taikka unionin tai unionin ja sen jäsenvaltioiden yhden tai useamman kolmannen maan kanssa tekemän kansainvälisen sopimuksen määräys sitä rajoittaa, suorittaa toisten jäsenvaltioiden kanssa yhteisillä rajoillaan sellaisia Yhdistyneeseen kuningaskuntaan pyrkivien henkilöiden tarkastuksia, joita se pitää tarpeellisena:

- a) tarkistaakseen, onko jäsenvaltioiden kansalaisilla ja heidän huollettavanaan olevilla henkilöillä, jotka käyttävät unionin oikeudesta johtuvia oikeuksia, sekä muiden valtioiden kansalaisilla, joilla on Yhdistynyttä kuningaskuntaa sitovasta sopimuksesta johtuvia tällaisia oikeuksia, oikeus päästä Yhdistyneen kuningaskunnan alueelle; ja
- b) päättääkseen muille henkilöille myönnettävästä luvasta päästä Yhdistyneen kuningaskunnan alueelle.

Unionin perustuslain III-130 ja III-265 artikla tai muu mainitun perustuslain määräys taikka sen nojalla hyväksyty toimenpide ei vaikuta Yhdistyneen kuningaskunnan oikeuteen ottaa käyttöön tai suorittaa tällaisia tarkastuksia. Tässä artiklassa olevilla viittauksilla Yhdistyneeseen kuningaskuntaan tarkoitetaan myös alueita, joiden suhteista ulkovaltoihin se huolehtii.

2 artikla

Yhdistynyt kuningaskunta ja Irlanti voivat edelleenkin tehdä keskenään henkilöiden liikkuvuutta alueidensa ("yhteinen matkustusalue") välillä koskevia järjestelyjä kunnioittaen samalla täysimääräisesti 1 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdassa tarkoitettujen henkilöiden oikeuksia. Tämän johdosta ja niin kauan kuin tällaiset järjestelyt ovat voimassa, 1 artiklan määräyksiä sovelletaan Irlantiin samoin edellytyksin kuin Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Unionin perustuslain III-130 ja III-265 artikla tai muu mainitun perustuslain määräys taikka perustuslain nojalla hyväksyty toimenpide ei vaikuta tällaisiin järjestelyihin.

3 artikla

Muut jäsenvaltiot saavat samoista kuin tämän pöytäkirjan 1 artiklassa mainituista syistä suorittaa rajoillaan tai muilla rajanylityspaikoilla tarkastuksia henkilöille, jotka pyrkivät niiden alueelle Yhdistyneestä kuningaskunnasta tai muilta alueilta, joiden suhteista ulkovaltoihin se huolehtii, tai Irlannista, siltä osin kuin 1 artiklan määräyksiä sovelletaan viimeksi mainittuun valtioon.

Unionin perustuslain III-130 ja III-265 artikla tai mainitun perustuslain muu määräys taikka sen nojalla hyväksytty toimenpide ei rajoita muiden jäsenvaltioiden oikeutta ottaa käyttöön tai suorittaa tällaisia tarkastuksia.

4 artikla

Tätä pöytäkirjaa sovelletaan myös unionin perustuslain IV-438 artiklan nojalla voimaan jääviin säädöksiin.

19. PÖYTÄKIRJA YHDISTYNEEN KUNINGASKUNNAN JA IRLANNIN ASEMESTA RAJAVALVONTA-, TURVAPAIKKA- JA MAAHANMUUTTOPOLITIIKAN SAMOIN KUIN YKSITYISOIKEUDEN ALALLA TEHTÄVÄN OIKEUDELLISEN YHTEISTYÖN JA POLIISIYHTEISTYÖN OSALTA

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

HALUAVAT ratkaista tietyt Yhdistynyttä kuningaskuntaa ja Irlantia koskevat kysymykset, ja

OTTAVAT HUOMIOON pöytäkirjan unionin perustuslain III-130 artiklan eräiden näkökohtien soveltamisesta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja Irlantiin,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan perustuslaista tehtyyn sopimukseen:

1 artikla

Ellei 3 artiklasta muuta johdu, Yhdistynyt kuningaskunta ja Irlanti eivät osallistu unionin perustuslain III osan III osaston IV luvun 2 tai 3 jakson tai III-260 artiklan nojalla, siltä osin kuin tämä artikla koskee mainittujen jaksojen kattamia aloja, taikka III-263 tai III-275 artiklan 2 kohdan a alakohdan nojalla ehdotettujen toimenpiteiden hyväksymiseen neuvostossa. Neuvoston jäsenten yksimielisyys, lukuun ottamatta Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin hallitusten edustajia, on edellytyksenä niille neuvoston päätöksille, jotka on tehtävä yksimielisesti.

Tätä artiklaa sovellettaessa määräenemmistö on vähintään 55 prosenttia osallistuvia jäsenvaltioita edustavista neuvoston jäsenistä, jotka samalla edustavat jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia osallistuvien valtioiden väestöstä.

Määrävähemmistössä on oltava vähintään sellainen määrä neuvoston jäseniä, että he edustavat yli 35:tä prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden yhteenlasketusta väestöstä, lisättynä yhdellä jäsenellä; muussa tapauksessa katsotaan, että on saavutettu määräenemmistö.

Poiketen siitä, mitä toisessa ja kolmannessa kohdassa määrätään, kun neuvosto ei tee ratkaisuaan komission tai unionin ulkoasiainministerin ehdotuksesta, vaadittavaan määräenemmistöön tarvitaan vähintään 72 prosenttia osallistuvia jäsenvaltioita edustavista neuvoston jäsenistä, jotka samalla edustavat jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia osallistuvien valtioiden väestöstä.

2 artikla

Sen mukaisesti, mitä 1 artiklassa määrätään ja jollei 3, 4 ja 6 artiklasta muuta johdu, unionin perustuslain III osan III osaston IV luvun 2 tai 3 jakson tai sen III-260 artiklan määräykset, siltä osin kuin tämä artikla koskee mainittujen jaksojen kattamia aloja, taikka III-263 tai III-275 artiklan 2 kohdan a alakohdan määräykset, mainittujen osastojen tai artiklojen nojalla hyväksytyt toimenpiteet, unionin kyseisten jaksojen tai artiklojen nojalla tekemän kansainvälisen sopimuksen

määräykset tai Euroopan unionin tuomioistuimen tällaista määräystä tai toimenpidettä tulkitsevat päätökset eivät sido Yhdistynyttä kuningaskuntaa tai Irlantia, eikä niitä sovelleta näihin valtioihin. Nämä määräykset, toimenpiteet tai päätökset eivät vaikuta näiden valtioiden toimivaltaan, oikeuksiin tai velvollisuuksiin. Nämä määräykset, toimenpiteet tai päätökset eivät vaikuta yhteisön ja unionin säännöstöön eivätkä ne ole osa unionin oikeutta silloin kun niitä sovelletaan Yhdistyneeseen kuningaskuntaan tai Irlantiin.

3 artikla

1. Yhdistynyt kuningaskunta tai Irlanti voi ilmoittaa neuvostolle kirjallisesti kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun unionin perustuslain III osan III osaston IV luvun 2 tai 3 jakson mukaisesti tehty aloite taikka sen III-263 artiklan tai III-275 artiklan 2 kohdan a alakohdan määräysten mukaisesti tehty ehdotus tai aloite on esitetty neuvostolle, että se haluaa osallistua ehdotetun toimenpiteen antamiseen tai soveltamiseen, jolloin kyseisellä valtiolla on oikeus tehdä niin. Neuvoston niiden päätösten edellytyksenä, jotka on tehtävä yksimielisesti, on neuvoston jäsenten yksimielisyys, lukuun ottamatta sellaista jäsentä, joka ei ole tehnyt tällaista ilmoitusta. Tämän kohdan mukaisesti hyväksytty toimenpide sitoo kaikkia sen hyväksymiseen osallistuneita jäsenvaltioita. Unionin perustuslain III-260 artiklan nojalla hyväksytyissä asetuksissa tai päätöksissä säädetään edellytyksistä, joilla Yhdistynyt kuningaskunta ja Irlanti osallistuvat unionin perustuslain III osan III osaston IV luvun 2 tai 3 jakson kattamien alojen arviointiin.

Tätä artiklaa sovellettaessa määräenemmistö on vähintään 55 prosenttia osallistuvia jäsenvaltioita edustavista neuvoston jäsenistä, jotka samalla edustavat jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia osallistuvien valtioiden väestöstä.

Määrävähemmistössä on oltava vähintään sellainen määrä neuvoston jäseniä, että he edustavat yli 35:tä prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden yhteenlasketusta väestöstä, lisätynä yhdellä jäsenellä; muussa tapauksessa katsotaan, että on saavutettu määräenemmistö.

Poiketen siitä, mitä toisessa ja kolmannessa kohdassa määrätään, kun neuvosto ei tee ratkaisuaan komission tai unionin ulkoasiainministerin ehdotuksesta, vaadittavaan määräenemmistöön tarvitaan vähintään 72 prosenttia osallistuvia jäsenvaltioita edustavista neuvoston jäsenistä, jotka samalla edustavat jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia osallistuvien valtioiden väestöstä.

2. Jos 1 kohdassa tarkoitettua toimenpidettä ei voida kohtuullisen ajan kuluessa hyväksyä siten, että Yhdistynyt kuningaskunta tai Irlanti osallistuisi siihen, neuvosto voi hyväksyä tällaisen toimenpiteen 1 artiklan nojalla ilman Yhdistyneen kuningaskunnan tai Irlannin osallistumista. Tällöin sovelletaan 2 artiklaa.

4 artikla

Yhdistynyt kuningaskunta tai Irlanti voi milloin tahansa sen jälkeen, kun on hyväksytty toimenpide unionin perustuslain III osan III osaston IV luvun 2 tai 3 jakson taikka sen III-263 artiklan tai III-275 artiklan 2 kohdan a alakohdan nojalla, ilmoittaa neuvostolle ja komissiolle aikomuksestaan hyväksyä mainittu toimenpide. Tällöin sovelletaan unionin perustuslain III-420 artiklan 1 kohdassa määrättyä menettelyä soveltuvin osin.

5 artikla

Jäsenvaltio, jota unionin perustuslain III osan III osaston IV luvun 2 tai 3 jakson taikka sen III-263 artiklan tai III-275 artiklan 2 kohdan a alakohdan nojalla hyväksytty toimenpide ei sido, ei osallistu toimenpiteen aiheuttamien rahoitusvaikutusten kantamiseen, lukuun ottamatta toimielimille aiheutuvia hallintomenoja, ellei neuvosto Euroopan parlamenttia kuultuaan kaikkien jäsentensä yksimielisyydellä toisin päätä.

6 artikla

Jos tässä pöytäkirjassa tarkoitetuissa tapauksissa unionin perustuslain III osan III osaston IV luvun 2 tai 3 jakson tai sen III-260 artiklan nojalla, siltä osin kuin viimeksi mainittu artikla koskee mainittujen jaksojen kattamia aloja, taikka unionin perustuslain III-263 artiklan tai III-275 artiklan 2 kohdan a alakohdan nojalla annettu toimenpide sitoo Yhdistynyttä kuningaskuntaa tai Irlantia, unionin perustuslain asiaan kuuluvia määräyksiä sovelletaan kyseisen toimenpiteen osalta tähän jäsenvaltioon.

7 artikla

Mitä 3 ja 4 artiklassa määrätään, ei rajoita Schengenin säännösten sisällyttämisestä osaksi Euroopan unionia tehdyn pöytäkirjan soveltamista.

8 artikla

Irlanti voi ilmoittaa neuvostolle kirjallisesti, ettei se enää halua, että tämän pöytäkirjan määräyksiä sovelletaan siihen. Tällöin Irlantiin ei enää sovelleta mainittuja määräyksiä.

20. PÖYTÄKIRJA TANSKAN ASEMASTA

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

PALAUTTAVAT MIELEEN Eurooppa-neuvostossa Edinburghissa kokoontuneiden valtion- tai hallitusten päämiesten 12 päivänä joulukuuta 1992 tekemän päätöksen eräistä Tanskan esittämistä, Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen liittyvistä ongelmista,

PANEVAT MERKILLE Edinburghin päätöksessä kansalaisuuden, talous- ja rahaliiton, puolustuspolitiikan sekä oikeus- ja sisäasioiden osalta vahvistetun Tanskan aseman,

OVAT TIETOISIA siitä, että Edinburghin päätökseen perustuvan oikeudellisen järjestelyn jatkaminen unionin perustuslain nojalla rajoittaa huomattavasti Tanskan osallistumista työskentelyyn tärkeillä unionin yhteistyöaloilla ja että unionin säännösten yhtenäisyyden varmistaminen vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alalla olisi unionin etujen mukaista.

HALUAVAT sen vuoksi luoda oikeudelliset puitteet, joissa Tanskalle annetaan mahdollisuus osallistua unionin perustuslain III osan III osaston IV luvun nojalla ehdotettujen toimenpiteiden hyväksymiseen, ja panevat tyytyväisenä merkille Tanskan aikomuksen käyttää tätä mahdollisuutta silloin, kun se Tanskan valtiosäännön asettamien vaatimusten mukaan on mahdollista,

TOTEAVAT, ettei Tanska estä muita jäsenvaltioita kehittämästä edelleen yhteistyötään niiden toimenpiteiden osalta, jotka eivät sido Tanskaa,

OTTAVAT HUOMIOON Schengenin säännösten sisällyttämisestä osaksi Euroopan unionia tehdyn pöytäkirjan,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään unionin perustuslakiin:

I OSA

1 artikla

Tanska ei osallistu unionin perustuslain III osan III osaston IV luvun nojalla ehdotettujen toimenpiteiden hyväksymiseen neuvostossa. Neuvoston niiden säädösten edellytyksenä, jotka on annettava yksimielisesti, on neuvoston jäsenten yksimielisyys, lukuun ottamatta Tanskan hallituksen edustajaa.

Tätä artiklaa sovellettaessa määränemmistö on vähintään 55 prosenttia osallistuvia jäsenvaltioita edustavista neuvoston jäsenistä, jotka samalla edustavat jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia osallistuvien valtioiden väestöstä.

Määrävähemmistössä on oltava vähintään sellainen määrä neuvoston jäseniä, että he edustavat yli 35: tä prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden yhteenlasketusta väestöstä, lisättyinä yhdellä jäsenellä; muussa tapauksessa katsotaan, että on saavutettu määränemmistö.

Poiketen siitä, mitä toisessa ja kolmannessa kohdassa määrätään, kun neuvosto ei tee ratkaisuaan komission tai unionin ulkoasiainministerin ehdotuksesta, vaadittavaan määränemmistöön tarvitaan vähintään 72 prosenttia osallistuvia jäsenvaltioita edustavista neuvoston jäsenistä, jotka samalla edustavat jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia osallistuvien valtioiden väestöstä.

2 artikla

Unionin perustuslain III osan III osaston IV luvun määräykset, mainitun luvun nojalla hyväksytyt toimenpiteet, unionin mainitun luvun nojalla tekemän kansainvälisen sopimuksen määräykset tai Euroopan unionin tuomioistuimen tällaista määräystä tai toimenpidettä tulkitsevat päätökset eivät sido Tanskaa, eikä niitä sovelleta siihen. Nämä määräykset, toimenpiteet tai päätökset eivät rajoita millään tavoin Tanskan toimivaltaa, oikeuksia tai velvollisuuksia. Tällaiset määräykset, toimenpiteet tai päätökset eivät myöskään vaikuta millään tavalla yhteisön ja unionin säännöstöön eivätkä ne ole osa unionin oikeutta silloin kun niitä sovelletaan Tanskaan.

3 artikla

Tanska ei osallistu 1 artiklassa tarkoitettujen toimenpiteiden aiheuttamien rahoitusvaikutusten kantamiseen, lukuun ottamatta toimielimille koituvia hallintomenoja.

4 artikla

1. Tanska päättää kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun I osan mukainen, Schengenin säännöstöä kehittävä neuvoston toimenpide on hyväksytty, saattaako se toimenpiteen osaksi kansallista lainsäädäntöään. Jos Tanska päättää saattaa toimenpiteen osaksi kansallista lainsäädäntöään, toimenpide muodostaa kansainvälisen oikeuden mukaisen velvoitteen Tanskan ja niiden muiden jäsenvaltioiden välille, joita toimenpide sitoo.

Jos Tanska päättää olla saattamatta 1 kohdassa tarkoitettua neuvoston hyväksymää toimenpidettä osaksi kansallista lainsäädäntöään, jäsenvaltiot, joita toimenpide sitoo, ja Tanska harkitsevat, mitä toimia on aiheellista toteuttaa.

2. Tanska säilyttää Schengenin säännöston osalta ne oikeudet ja velvoitteet, jotka olivat voimassa ennen Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen voimaantuloa.

II OSA

5 artikla

Muiden neuvoston toimenpiteiden osalta, jotka neuvosto hyväksyy unionin perustuslain I-41 artiklan, III-295 artiklan 1 kohdan sekä III-309—III-313 artiklan nojalla, Tanska ei osallistu niiden unionin päätösten ja toimien valmisteluun ja täytäntöönpanoon, joilla on merkitystä puolustuksen alalla. Näin ollen Tanska ei osallistu neuvostossa näiden toimenpiteiden hyväksymiseen. Tanska ei liioin estä muita jäsenvaltioita kehittämästä edelleen yhteistyötään tällä alalla. Tanskalla ei ole velvollisuutta osallistua tällaisten toimenpiteiden operatiivisten kustannusten rahoittamiseen tai antaa sotilaallisia voimavarojaan unionin käyttöön.

Niiden neuvoston säädösten edellytyksenä, jotka on annettava yksimielisesti, on neuvoston jäsenten yksimielisyys, lukuun ottamatta Tanskan hallituksen edustajaa.

Tätä artiklaa sovellettaessa määräenemmistö on vähintään 55 prosenttia osallistuvia jäsenvaltioita edustavista neuvoston jäsenistä, jotka samalla edustavat jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia osallistuvien valtioiden väestöstä.

Määrävähemmistössä on oltava vähintään sellainen määrä neuvoston jäseniä, että he edustavat yli 35:tä prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden yhteenlasketusta väestöstä, lisätynä yhdellä jäsenellä; muussa tapauksessa katsotaan, että on saavutettu määräenemmistö.

Poiketen siitä, mitä kolmannessa ja neljännessä kohdassa määrätään, kun neuvosto ei tee ratkaisuaan komission tai unionin ulkoasiainministerin ehdotuksesta, vaadittavaan määräenemmistöön tarvitaan vähintään 72 prosenttia osallistuvia jäsenvaltioita edustavista neuvoston jäsenistä, jotka samalla edustavat jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia osallistuvien valtioiden väestöstä.

III OSA

6 artikla

Tätä pöytäkirjaa sovelletaan myös niihin unionin perustuslain IV-438 artiklan nojalla voimaan jääviin toimenpiteisiin, jotka ennen Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen voimaantuloa kuuluivat Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan yhteisön perustamissopimukseen liitetyn, Tanskan asemasta tehdyn pöytäkirjan soveltamisalaan.

7 artikla

Mitä 1, 2 ja 3 artiklassa määrätään, ei sovelleta toimenpiteisiin, joilla määritellään ne kolmannet maat, joiden kansalaisilla on oltava viisumi ylittäessään jäsenvaltioiden ulkorajat, eikä yhtenäistä viisumin kaavaa koskeviin toimenpiteisiin.

IV OSA

8 artikla

Tanska voi milloin tahansa valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti ilmoittaa muille jäsenvaltioille, ettei se enää halua vedota tähän pöytäkirjaan tai sen osaan. Tällöin Tanska soveltaa täysimääräisesti kaikkia tuolloin voimassa olevia unionin puitteissa toteutettuja toimenpiteitä.

9 artikla

1. Tanska voi milloin tahansa valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti ilmoittaa muille jäsenvaltioille, että ilmoitusajankohdan jälkeisen kuukauden ensimmäisestä päivästä alkaen tämän pöytäkirjan I osa muodostuu liitteessä olevista määräyksistä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 8 artiklan määräyksiä. Tällöin 5—9 artikla numeroidaan uudelleen tätä vastaavasti.

2. Kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun 1 kohdassa tarkoitettu ilmoitus tulee voimaan, koko Schengenin säännöstö ja kaikki kyseisen säännöstön kehittämiseksi hyväksytyt toimenpiteet, jotka siihen asti ovat sitoneet Tanskaa kansainvälisen oikeuden mukaisina velvoitteina, sitovat Tanskaa unionin oikeutena.

Liite

1 artikla

Ellei 3 artiklasta muuta johdu, Tanska ei osallistu unionin perustuslain III osan III osaston IV luvun nojalla ehdotettujen toimenpiteiden hyväksymiseen neuvostossa. Neuvoston niiden säädösten edellytyksenä, jotka on annettava yksimielisesti, on neuvoston jäsenten yksimielisyys, lukuun ottamatta Tanskan hallituksen edustajaa.

Tätä artiklaa sovellettaessa määräenemmistö on vähintään 55 prosenttia osallistuvia jäsenvaltioita edustavista neuvoston jäsenistä, jotka samalla edustavat jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia osallistuvien valtioiden väestöstä.

Määrävähemmistössä on oltava vähintään sellainen määrä neuvoston jäseniä, että he edustavat yli 35:tä prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden yhteenlasketusta väestöstä, lisätynä yhdellä jäsenellä; muussa tapauksessa katsotaan, että on saavutettu määräenemmistö.

Poiketen siitä, mitä toisessa ja kolmannessa kohdassa määrätään, kun neuvosto ei tee ratkaisuaan komission tai unionin ulkoasiainministerin ehdotuksesta, vaadittavaan määräenemmistöön tarvitaan vähintään 72 prosenttia osallistuvia jäsenvaltioita edustavista neuvoston jäsenistä, jotka samalla edustavat jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia osallistuvien valtioiden väestöstä.

2 artikla

Sen mukaisesti, mitä 1 artiklassa määrätään ja jollei 3, 4 ja 6 artiklasta muuta johdu, unionin perustuslain III osan III osaston IV luvun määräykset, mainitun luvun nojalla hyväksytyt toimenpiteet, unionin mainitun luvun nojalla tekemän kansainvälisen sopimuksen määräykset tai Euroopan unionin tuomioistuimen tällaista määräystä tai toimenpidettä tulkitsevat päätökset eivät sido Tanskaa eikä niitä sovelleta siihen. Nämä määräykset, toimenpiteet tai päätökset eivät rajoita millään tavoin Tanskan toimivaltaa, oikeuksia tai velvollisuuksia. Tällaiset määräykset, toimenpiteet tai päätökset eivät myöskään vaikuta millään tavoin yhteisön tai unionin säännöstöön eivätkä ne ole osa unionin oikeutta silloin kun niitä sovelletaan Tanskaan.

3 artikla

1. Tanska voi ilmoittaa neuvoston puheenjohtajalle kirjallisesti kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun unionin perustuslain III osan III osaston IV luvun nojalla tehty ehdotus tai aloite on esitetty neuvostolle, että se haluaa osallistua ehdotetun toimenpiteen hyväksymiseen ja soveltamiseen, jolloin sillä on oikeus tehdä niin.

2. Jollei 1 kohdassa tarkoitettua toimenpidettä voida kohtuullisen ajan kuluttua hyväksyä siten, että Tanska osallistuisi siihen, neuvosto voi hyväksyä 1 kohdassa tarkoitettua toimenpiteen 1 artiklan nojalla ilman, että Tanska osallistuu siihen. Tällöin sovelletaan 2 artiklaa.

4 artikla

Tanska voi milloin tahansa sen jälkeen, kun on hyväksytty toimenpide unionin perustuslain III osan III osaston IV luvun nojalla, ilmoittaa neuvostolle ja komissiolle aikomuksestaan hyväksyä kyseinen toimenpide. Tällöin sovelletaan unionin perustuslain III-420 artiklan 1 kohdassa määrättyä menettelyä soveltuvin osin.

5 artikla

1. Edellä 4 artiklassa tarkoitettu ilmoitus on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa toimenpiteen lopullisesta hyväksymisestä, jos toimenpiteellä kehitetään Schengenin säännöstöä.

Jos Tanska ei tee Schengenin säännöstöä kehittävää toimenpidettä koskevaa ilmoitusta 3 tai 4 artiklan mukaisesti, jäsenvaltiot, joita toimenpide sitoo, ja Tanska harkitsevat, mitä toimia on aiheellista toteuttaa.

2. Schengenin säännöstöä kehittävää toimenpidettä koskeva 3 artiklan nojalla tehty ilmoitus katsotaan peruuttamattomaksi 3 artiklan nojalla tehdyksi ilmoitukseksi, joka koskee kaikkia niitä muita ehdotuksia ja aloitteita, joiden tarkoituksena on kyseisen toimenpiteen kehittäminen, siltä osin kuin asianomaisella ehdotuksella tai aloitteella kehitetään Schengenin säännöstöä.

6 artikla

Jos neuvoston unionin perustuslain III osan III osaston IV luvun nojalla hyväksymä toimenpide tässä osassa tarkoitetuissa tapauksissa sitoo Tanskaa, unionin perustuslain asiaan kuuluvia määräyksiä sovelletaan kyseisen toimenpiteen osalta Tanskaan.

7 artikla

Jos unionin perustuslain III osan III osaston IV luvun nojalla hyväksytty toimenpide ei sido Tanskaa, se ei osallistu toimenpiteen aiheuttamien rahoitusvaikutusten kantamiseen, lukuun ottamatta toimielimille aiheutuvia hallintomenoja, ellei neuvosto Euroopan parlamenttia kuultuaan yksimielisesti toisin päättä.

21. PÖYTÄKIRJA JÄSENVALTIOIDEN ULKOSUHTEISTA ULKORAJOJEN YLITTÄMISEN OSALTA

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

OTTAVAT HUOMIOON jäsenvaltioiden tarpeen varmistaa tehokkaat tarkastukset ulkorajoillaan tarvittaessa yhteistyössä kolmansien maiden kanssa,

OVAT SOPINEET seuraavasta määräyksestä, joka liitetään Euroopan perustuslaista tehtyyn sopimukseen:

Ainoa artikla

Ulkorajojen ylittämiseen liittyviä toimenpiteitä koskevat määräykset, jotka sisältyvät unionin perustuslain III-265 artiklan 2 kohdan b alakohtaan, eivät rajoita jäsenvaltioiden toimivaltaa neuvotella tai tehdä sopimuksia kolmansien maiden kanssa, sikäli kuin ne ovat unionin oikeuden ja muiden asiaa koskevien kansainvälisten sopimusten mukaisia.

22. PÖYTÄKIRJA JÄSENVALTIOIDEN KANSALAISTEN OIKEUDESTA TURVAPAikkaAN

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

KATSOVAT, että unioni tunnustaa unionin perustuslain I-9 artiklan 1 kohdan mukaisesti perusoikeuskirjassa esitetyt oikeudet, vapaudet ja periaatteet,

KATSOVAT, että unionin perustuslain I-9 artiklan 3 kohdan mukaisesti ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä yleissopimuksessa taatut perusoikeudet ovat yleisinä periaatteina osa unionin oikeutta,

KATSOVAT, että Euroopan unionin tuomioistuimella on toimivalta varmistaa, että unioni noudattaa lakia unionin perustuslain I-9 artiklan 1 ja 3 kohtaa tulkittaessa ja sovellettaessa,

KATSOVAT, että unionin perustuslain I-58 artiklan mukaisesti kaikkien unionin jäsenyyttä hakevien Euroopan valtioiden on kunnioitettava unionin perustuslain I-2 artiklassa tarkoitettuja arvoja,

OTTAVAT HUOMIOON, että unionin perustuslain I-59 artiklalla otetaan käyttöön järjestely, jolla tietyt oikeudet voidaan pidättää, jos jäsenvaltio vakavasti ja jatkuvasti rikkoo näitä arvoja,

PALAUTTAVAT MIELEEN, että jokainen jäsenvaltion kansalainen nauttii unionin kansalaisena erityistä asemaa ja suojelua, jonka jäsenvaltiot takaavat unionin perustuslain I osan II osaston ja III osan II osaston määräysten mukaisesti,

OTTAVAT HUOMIOON, että unionin perustuslailla luodaan alue, jossa ei ole sisäisiä rajoja ja jossa kaikille unionin kansalaisille taataan oikeus liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella,

HALUAVAT estää sen, että turvapaikkajärjestelmää käytetään muuhun tarkoitukseen kuin siihen mihin järjestelmällä on pyritty,

TOTEAVAT, että tässä pöytäkirjassa otetaan huomioon pakolaisten oikeudellista asemaa koskevan, 28 päivänä heinäkuuta 1951 tehdyn Geneven yleissopimuksen tarkoitus ja tavoitteet,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan perustuslaista tehtyyn sopimukseen:

Ainoa artikla

Ottaen huomioon perusoikeuksien ja -vapauksien suojelun tason Euroopan unionin jäsenvaltioissa, jäsenvaltioita pidetään kaikissa turvapaikkaan liittyvien oikeudellisten ja käytännön kysymysten osalta toisiinsa nähden turvallisina alkuperämaina. Näin ollen jäsenvaltio voi ottaa harkittavaksi tai hyväksyä käsiteltäväksi toisen jäsenvaltion kansalaisen jättämän turvapaikkahakemuksen ainoastaan, jos:

- a) jäsenvaltio, jonka kansalainen hakija on, käyttäen hyväkseen ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen 15 artiklan määräyksiä ryhtyy alueellaan toimenpiteisiin, jotka poikkeavat sen mainitun yleissopimuksen mukaisista velvollisuuksista;

- b) on aloitettu unionin perustuslain I-59 artiklan 1 tai 2 kohdassa mainittu menettely ja siihen saakka, kun neuvosto tai tarvittaessa Eurooppa-neuvosto on tehnyt asiaa koskevan eurooppapäätöksen sen jäsenvaltion osalta, jonka kansalainen hakija on;
- c) neuvosto on tehnyt eurooppapäätöksen unionin perustuslain I-59 artiklan 1 kohdan mukaisesti sen jäsenvaltion osalta, jonka kansalainen hakija on, tai jos Eurooppa-neuvosto on tehnyt eurooppapäätöksen unionin perustuslain I-59 artiklan 2 kohdan mukaisesti sen jäsenvaltion osalta, jonka kansalainen hakija on;
- d) jäsenvaltio yksipuolisesti niin päättää toisen jäsenvaltion kansalaisen tekemän hakemuksen osalta; tällöin asiasta on ilmoitettava välittömästi neuvostolle; hakemus käsitellään olettaen, että se on ilmeisen perusteeton, sanotun kuitenkin millään tavoin vaikuttamatta kyseisen jäsenvaltion päätösvaltaan.

23. PÖYTÄKIRJA UNIONIN PERUSTUSLAIN I-41 ARTIKLAN 6 KOHTAAN JA III-312 ARTIKLAAN PERUSTUVASTA PYSYVÄSTÄ RAKENTEELLISESTA YHTEISTYÖSTÄ

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

OTTAVAT HUOMIOON unionin perustuslain I-41 artiklan 6 kohdan ja III-312 artiklan,

PALAUTTAVAT MIELEEN, että unioni harjoittaa yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, joka perustuu jäsenvaltioiden toimien jatkuvaan lähentymiseen;

PALAUTTAVAT MIELEEN, että yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka on erottamaton osa yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa; se turvaa unionin operatiivisen toimintakyvyn, joka perustuu siviili- ja sotilasvoimavaroihin; unioni voi käyttää niitä unionin perustuslain III-309 artiklassa tarkoitettuihin unionin ulkopuolella toteutettaviin tehtäviin huolehtiakseen rauhan säilyttämisestä, konfliktien ehkäisemisestä ja kansainvälisen turvallisuuden lujittamisesta Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan periaatteiden mukaisesti; nämä tehtävät toteutetaan jäsenvaltioiden voimavaroja käyttäen sekä yhteisen joukkovalikoiman periaatteen mukaisesti;

PALAUTTAVAT MIELEEN, että unionin yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka ei vaikuta tiettyjen jäsenvaltioiden turvallisuus- ja puolustuspolitiikan erityisluonteeseen;

PALAUTTAVAT MIELEEN, että unionin yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka kunnioittaa niiden jäsenvaltioiden Pohjois-Atlantin sopimuksesta johtuvia velvoitteita, jotka katsovat yhteisen puolustuksensa toteutuvan Pohjois-Atlantin liitossa, joka on edelleen jäseniensä yhteisen puolustuksen perusta, ja se on sopusoinnussa tuossa yhteydessä määritetyn yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kanssa;

OVAT VAKUUTTUNEITA siitä, että unionin vahvempi asema turvallisuuden ja puolustuksen alalla lisää uudistuneen Pohjois-Atlantin liiton elinvoimaisuutta sopusoinnussa niin sanottujen Berliini plus -järjestelyjen kanssa;

OVAT VAKAASTI sitä mieltä, että unioni pystyy täysin täyttämään sille kansainvälisessä yhteisössä kuuluvat velvoitteensa;

OVAT TIETOISIA siitä, että Yhdistyneet Kansakunnat voi pyytää unionilta apua Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan VI tai VII luvun nojalla käynnistettyjen operaatioiden toteuttamiseksi kiireellisesti;

TOTEAVAT, että turvallisuus- ja puolustuspolitiikan tehostaminen edellyttää jäsenvaltioilta voimavaroja koskevia toimia;

OVAT TIETOISIA siitä, että uuden vaiheen aloittaminen Euroopan turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kehittämisessä edellyttää halukkailta jäsenvaltioilta määrätietoisia toimia;

PALAUTTAVAT MIELEEN, että on tärkeää, että unionin ulkoasiainministeri on täysin mukana pysyvään rakenteelliseen yhteistyöhön liittyvissä menettelyissä;

OVAT SOPINEET seuraavista Euroopan perustuslakiin liitettävistä määräyksistä:

1 artikla

Unionin perustuslain I-41 artiklan 6 kohdassa tarkoitettuun pysyvään rakenteelliseen yhteistyöhön voivat liittyä jäsenvaltiot, jotka Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen voimaantuloajankohdasta lähtien sitoutuvat:

- a) osallistumaan tiiviimmin puolustusvoimavarojensa kehittämiseen kehittämällä kansallisia voimavaratarjouksiaan ja osallistumalla tarvittaessa monikansallisiin joukkoihin, tärkeimpiin eurooppalaisiin puolustustarvikeohjelmiin ja Euroopan puolustusvoimavarojen kehittämisestä, tutkimuksesta ja hankinnasta sekä puolustusmateriaaleista vastaavan viraston, jäljempänä ”Euroopan puolustusvirasto”, toimintaan; ja
- b) siihen, että niillä on viimeistään vuonna 2007 valmiudet antaa käyttöön, joko kansallisesti koottuna tai osana monikansallisia joukkoja, suunniteltuihin tehtäviin kohdennettuja taisteluyksiköitä, jotka on taktisella tasolla koottu taisteluosastoiksi, joilla on tukitoimintoja, kuljetus ja huolto mukaan lukien, ja joilla on kyky aloittaa III-309 artiklassa tarkoitettujen tehtävien toteuttaminen 5—30 vuorokauden kuluessa erityisesti Yhdistyneiden Kansakuntien esittämiin pyyntöihin vastaamiseksi ja joita voidaan ylläpitää aluksi 30 vuorokauden ja tarvittaessa ainakin 120 vuorokauden ajan.

2 artikla

Pysyvään rakenteelliseen yhteistyöhön osallistuvat jäsenvaltiot sitoutuvat 1 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi:

- a) tekemään Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen voimaantuloajankohdasta lähtien yhteistyötä puolustustarvikkeisiin liittyvien investointimenojen tasoa koskevien hyväksytyjen tavoitteiden saavuttamiseksi ja tarkastelemaan näitä tavoitteita säännöllisesti uudelleen unionin turvallisuusympäristön ja kansainvälisten velvollisuuksien valossa;
- b) mahdollisuuksien mukaan lähentämään puolustusalan välineitään muun muassa yhdenmukaistamalla sotilaallisten tarpeiden määrittelyn, kokoamalla puolustusvoimavaransa yhteen ja tarvittaessa erikoistumalla sekä edistämällä yhteistyötä koulutuksen ja logistiikan alalla;
- c) toteuttamaan konkreettisia toimenpiteitä joukkojensa käytettävyyden, yhteistoimintakyvyn, joustavuuden ja toimintavalmiuden vahvistamiseksi muun muassa määrittelemällä joukkojen käyttöön antamista koskevat yhteiset tavoitteet, mahdollisesti myös tarkastelemalla uudelleen kansallisia päätöksentekomenettelyjä;
- d) tekemään yhteistyötä sen varmistamiseksi, että ne toteuttavat voimavarojen kehittämisjärjestelyn puitteissa todettujen puutteiden korjaamiseksi tarvittavat toimenpiteet, monikansallinen toiminta mukaan luettuna, sanotun kuitenkaan rajoittamatta niitä koskevia sitoumuksia Pohjois-Atlantin liitossa;
- e) osallistumaan tarvittaessa Euroopan puolustusviraston puitteissa tärkeimpien yhteisten tai eurooppalaisten puolustustarvikeohjelmien kehittämiseen.

3 artikla

Euroopan puolustusvirasto ottaa osaa osallistuvien jäsenvaltioiden voimavaratarjousten säännölliseen arviointiin, erityisesti kun on kyse sellaisista tarjouksista, joiden tekemisessä on noudatettu muun muassa 2 artiklan perusteella laadittavia arviointiperusteita, ja antaa niistä kertomuksen vähintään kerran vuodessa. Arviointia voidaan käyttää pohjana neuvoston unionin perustuslain III-312 artiklan mukaisesti hyväksymille suosituksille ja eurooppapäätöksille.

24. PÖYTÄKIRJA UNIONIN PERUSTUSLAIN I-41 ARTIKLAN 2 KOHDASTA

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

PITÄVÄT MIELESSÄ tarpeen panna täysimittaisesti täytäntöön unionin perustuslain I-41 artiklan 2 kohdan määräykset,

PITÄVÄT MIELESSÄ, että unionin perustuslain I-41 artiklan 2 kohdan mukaisesti unionin politiikka ei vaikuta tiettyjen jäsenvaltioiden turvallisuus- ja puolustuspolitiikan erityisluonteeseen, se kunnioittaa niitä velvoitteita, joita Pohjois-Atlantin sopimuksen perusteella on tietyillä jäsenvaltioilla, jotka katsovat yhteisen puolustuksensa toteutuvan Pohjois-Atlantin liitossa, ja se on sopusoinnussa tämän mukaisesti määritettävän yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kanssa,

OVAT SOPINEET seuraavasta määräyksestä, joka liitetään Euroopan perustuslaista tehtyyn sopimukseen:

Ainoa artikla

Unioni laatii yhdessä Länsi-Euroopan unionin kanssa niiden välisen yhteistyön parantamista koskevat järjestelyt.

25. PÖYTÄKIRJA ALANKOMAIDEN ANTILLEILLA JALOSTETTUJEN MAAÖLJYTUOTTEIDEN TUONNISTA EUROOPAN UNIONIIN

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

HALUAVAT täsmentää kaupankäyntiä koskevaa järjestelyä, joka koskee Alankomaiden Antilleilla jalostettujen maaöljytuotteiden tuontia unioniin,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan perustuslaista tehtyyn sopimukseen:

1 artikla

Tätä pöytäkirjaa sovelletaan yhdistetyn nimikkeistön nimikkeiden 27.10, 27.11, 27.12 (parafiini ja maaöljyvaha), 27.13:sta (parafiinin jätetuotteet) ja 27.14 (liuskevaha) maaöljytuotteisiin, joita tuodaan jäsenvaltioihin käytettäväksi siellä.

2 artikla

Jäsenvaltiot sitoutuvat myöntämään Alankomaiden Antilleilla jalostetuille maaöljytuotteille tässä pöytäkirjassa määrätyn edellytyksin tullietuudet Alankomaiden Antillien assosioituttua unioniin. Nämä määräykset ovat voimassa riippumatta siitä, mitä alkuperäsääntöjä jäsenvaltiot soveltavat.

3 artikla

1. Kun komissio toteaa jonkin jäsenvaltion pyynnöstä tai omasta aloitteestaan, että Alankomaiden Antilleilla jalostettujen maaöljytuotteiden 2 artiklan määräysten mukaisesta tuonnista unioniin aiheutuu yhden tai useamman jäsenvaltion markkinoilla todellisia vaikeuksia, se tekee eurooppapäätöksen, jolla vahvistetaan, että asianomaiset jäsenvaltiot ottavat käyttöön kyseisiin tuotteisiin sovellettavat tuontitullit, korottavat niitä tai ottavat ne uudelleen käyttöön siinä määrin ja siksi ajaksi kuin se on tarpeen tilanteesta selviytymiseksi. Näin käyttöön otetut, korotetut tai uudelleen käyttöön otetut tuontitullit eivät saa olla korkeampia kuin tullit, joita sovelletaan samojen tuotteiden osalta kolmansiin maihin.

2. Mitä 1 kohdassa määrätään, voidaan joka tapauksessa soveltaa vain silloin kun Alankomaiden Antilleilla jalostettujen maaöljytuotteiden vuotuinen tuonti unioniin on vähintään kaksi miljoonaa tonnia.

3. Komission 1 ja 2 kohdan mukaisesti tekemät eurooppapäätökset, mukaan luettuina ne, jotka merkitsevät jäsenvaltion pyynnön epäämistä, saatetaan neuvoston tiedoksi. Neuvosto voi jäsenvaltion pyynnöstä ottaa komission päätökset tarkasteltavakseen ja milloin hyvänsä tehdä eurooppapäätöksen niiden muuttamiseksi tai kumoamiseksi.

4 artikla

1. Jos jonkin jäsenvaltion käsityksen mukaan 2 artiklassa määrätyn järjestelyn mukaisesta Alankomaiden Antilleilla jalostettujen maaöljytuotteiden suorasta maahantuonnista tai maahantuonnista toisen jäsenvaltion kautta aiheutuu sen markkinoilla todellisia vaikeuksia, joista selviytyminen edellyttää välitöntä toimintaa, se voi omasta aloitteestaan päättää soveltaa kyseiseen kauppaan tuontitulleja, jotka eivät saa olla korkeampia kuin tullit, joita sovelletaan samojen tuotteiden osalta kolmansiin maihin. Sen on ilmoitettava tällaisesta päätöksestä komissiolle, joka tekee yhden kuukauden kuluessa eurooppapäätöksen siitä, voidaanko kyseisen jäsenvaltion toteuttamat toimenpiteet pitää edelleen voimassa, onko niitä muutettava vai onko ne poistettava. Komission päätökseen sovelletaan 3 artiklan 3 kohtaa.

2. Jos Alankomaiden Antilleilla jalostettuja maaöljytuotteita tuodaan 2 artiklassa määrätyn järjestelyn mukaisesti yhteen tai useampaan jäsenvaltioon suoraan tai toisen jäsenvaltion kautta kalenterivuoden aikana enemmän kuin tämän pöytäkirjan liitteessä ilmoitetut tonnimäärät, kyseisen yhden tai useamman jäsenvaltion 1 kohdan nojalla kuluvan vuoden aikana mahdollisesti toteuttamat toimenpiteet katsotaan oikeutetuiksi. Tultuaan vakuuttuneeksi siitä, että vahvistetut tonnimäärät on saavutettu, komissio ottaa huomioon toteutetut toimenpiteet. Siinä tapauksessa muut jäsenvaltiot pidättäytyvät saattamasta asiaa neuvoston käsiteltäväksi.

5 artikla

Jos unioni päättää soveltaa määrällisiä tuontirajoituksia maaöljytuotteisiin riippumatta siitä, mistä maasta tuotteet tulevat, näitä rajoituksia voidaan soveltaa myös Alankomaiden Antilleilta tuotaviin maaöljytuotteisiin. Siinä tapauksessa Alankomaiden Antilleille myönnetään kolmansiin maihin verrattuna suosituimmuuskohtelu.

6 artikla

1. Neuvosto voi tarkistaa 2—5 artiklaa yksimielisesti sekä Euroopan parlamenttia ja komissiota kuultuaan, kun kolmansista maista ja assosioiduista maista tulevia maaöljytuotteiden alkuperää koskeva yhteinen määritelmä hyväksytään tai kun tehdään kyseisiä tuotteita koskevia päätöksiä yhteisen kauppapolitiikan puitteissa tai vahvistetaan yhteinen energiapolitiikka.

2. Tällaisen tarkistamisen yhteydessä Alankomaiden Antilleille myönnetään kuitenkin joka tapauksessa sopivassa muodossa vastaavat etuudet maaöljytuotteiden, vähintään kahden ja puolen miljoonan tonnin määrän osalta.

3. Edellä 2 kohdassa tarkoitettuja vastaavia etuuksia koskevat unionin sitoumukset voidaan tarvittaessa jakaa jäsenvaltioittain ottaen huomioon tämän pöytäkirjan liitteessä ilmoitetut tonnimäärät.

7 artikla

Komission tehtävänä on tämän pöytäkirjan täytäntöönpanoa varten seurata, kuinka Alankomaiden Antilleilla jalostettujen maaöljytuotteiden tuonti jäsenvaltioihin kehittyy. Jäsenvaltiot antavat komission suosittelemien yksityiskohtaisten hallinnollisten menettelytapojen mukaisesti sille tiedoksi kaikki sen tätä varten tarvittavat tiedot, joiden levittämisestä komissio huolehtii.

LIITE

Korkeat sopimuspuolet ovat 4 artiklan 2 kohdan täytäntöönpanoa varten päättäneet, että Antillien maaöljytuotteiden kahden miljoonan tonnin määrä jaetaan jäsenvaltioiden kesken seuraavasti:

Saksa	625 000 tonnia
Belgian ja Luxemburgin talousliitto	200 000 tonnia
Ranska	75 000 tonnia
Italia	100 000 tonnia
Alankomaat	1 000 000 tonnia

26. PÖYTÄKIRJA KIINTEÄN OMAISUUDEN HANKKIMISESTA TANSKASSA

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

HALUAVAT ratkaista eräät Tanskaa koskevat erityisongelmat,

OVAT SOPINEET seuraavasta määräyksestä, joka liitetään Euroopan perustuslaista tehtyyn sopimukseen:

Ainoa artikla

Sen estämättä, mitä unionin perustuslaissa määrätään, Tanska saa pitää voimassa vapaa-ajan asuntojen hankkimista koskevan voimassa olevan lainsäädäntönsä.

27. PÖYTÄKIRJA JÄSENVALTIOIDEN YLEISRADIOTOIMINNASTA

KORKEAT SOPIMUSOSAPUOLET, jotka

KATSOVAT, että jäsenvaltioiden yleisradiotoiminta liittyy suoraan kunkin yhteiskunnan demokraattisiin, yhteiskunnallisiin ja kulttuurisiin tarpeisiin samoin kuin tarpeeseen turvata viestinnän moniarvoisuus,

OVAT SOPINEET seuraavista tulkitsevista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan perustuslaista tehtyyn sopimukseen:

Ainoa artikla

Unionin perustuslain määräykset eivät rajoita jäsenvaltioiden toimivaltaa rahoittaa yleisradiotoimintaa, sikäli kuin rahoitus myönnetään yleisradioyrityksille kunkin jäsenvaltion antaman, määrittelemän ja järjestämän julkisen palvelun tehtävän täyttämiseksi ja sikäli kuin rahoitus ei vaikuta unionin kaupp- ja kilpailuolosuhteisiin sellaisessa laajuudessa, että se olisi yhteisen edun vastaista, kun samalla otetaan huomioon tällaisen julkisen palvelun tehtävän toteuttaminen.

28. PÖYTÄKIRJA UNIONIN PERUSTUSLAIN III-214 ARTIKLASTA

KORKEAT SOPIMUSPUOLET

OVAT SOPINEET seuraavasta määräyksestä, joka liitetään Euroopan perustuslaista tehtyyn sopimukseen:

Ainoa artikla

Sovellettaessa unionin perustuslain III-214 artiklaa korvauksena ei pidetä ammatillisen sosiaaliturvajärjestelmän mukaisia etuuksia, jos ja sikäli kuin niiden voidaan osoittaa perustuvan 17 päivää toukokuuta 1990 edeltävään työskentelykauteen, paitsi kun on kyse työntekijöistä tai heidän jälkeensä etuuteen oikeutetuista, jotka ovat ennen tätä ajankohtaa panneet vireille oikeudenkäynnin tai esittäneet vastaavan vaatimuksen asiaan sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

29. PÖYTÄKIRJA TALOUDELLISESTA, SOSIAALISESTA JA ALUEELLISESTA YHTEENKUULUVUUDESTA

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

PALAUTTAVAT MIELEEN, että unionin perustuslain I-3 artiklassa mainitaan muiden tavoitteiden joukossa myös taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden sekä jäsenvaltioiden välisen yhteisvastuun edistäminen ja että tällainen yhteenkuuluvuus kuuluu unionin perustuslain I-14 artiklan 2 kohdan c alakohdassa lueteltuihin unionin jaetun toimivallan aloihin,

PALAUTTAVAT MIELEEN, että unionin perustuslain III osan III osaston III luvun 3 jakson määräykset taloudellisesta, sosiaalisesta ja alueellisesta yhteenkuuluvuudesta muodostavat yhdessä oikeusperustan unionin toiminnan konsolidomiselle ja edelleen kehittämiseksi taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden alalla, rahaston perustaminen mukaan luettuna,

PALAUTTAVAT MIELEEN, että unionin perustuslain III-223 artiklassa määrätään koheesiorahaston perustamisesta,

KIINNITTÄVÄT HUOMIOTA siihen, että Euroopan investointipankki antaa huomattavia ja yhä merkittävämpiä lainoja köyhimpien alueiden eduksi,

KIINNITTÄVÄT HUOMIOTA toiveeseen muuttaa rakennerahastoista myönnettäviä varoja koskevat järjestelyt joustavammiksi,

KIINNITTÄVÄT HUOMIOTA toiveeseen, että unionin osallistumisen tasoa ohjelmiin ja hankkeisiin tietyissä maissa muunnetaan,

OTTAVAT HUOMIOON ehdotuksen kiinnittää enemmän huomiota jäsenvaltioiden suhteelliseen vaurauteen omien varojen järjestelmässä,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan perustuslaista tehtyyn sopimukseen:

Ainoa artikla

1. Jäsenvaltiot vahvistavat uudelleen, että taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden edistäminen on ehdottoman tärkeää unionin kehitykselle ja kestäväälle menestykselle.
2. Jäsenvaltiot vahvistavat uudelleen vakaumuksensa, jonka mukaan rakennerahastoilla on edelleen oltava huomattava merkitys unionin tavoitteiden toteuttamisessa yhteenkuuluvuuden alalla.
3. Jäsenvaltiot vahvistavat uudelleen vakaumuksensa, jonka mukaan Euroopan investointipankin on edelleen suunnattava suurin osa varoistaan taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden edistämiseen, ja ilmoittavat olevansa valmiita arvioimaan uudelleen Euroopan investointipankin pääomatarpeet niin pian kuin se tätä varten on tarpeen.
4. Jäsenvaltiot sopivat, että koheesiorahasto osoittaa unionin rahoitusosuuksia sellaisille hankkeille, jotka liittyvät ympäristöön ja Euroopan laajuisiin verkkoihin jäsenvaltioissa, joiden bruttokansantuote henkeä kohti on alle 90 prosenttia unionin keskitasosta ja joilla on ohjelma unionin perustuslain III-184 artiklassa tarkoitettujen talouden lähentymisperusteiden toteuttamiseksi.

5. Jäsenvaltiot ilmoittavat, että niiden tarkoituksena on mahdollistaa suurempi joustavuus myönnettäessä varoja rakennerahastoista tiettyjen sellaisten erityistarpeiden täyttämiseksi, jotka eivät täyty rakennerahastoja koskevan nykyisen sääntelyn puitteissa.
6. Jäsenvaltiot ilmoittavat olevansa valmiita muuntamaan unionin osallistumistasoa rakennerahastojen ohjelmien ja hankkeiden puitteissa tarkoituksena välttää budjettimenojen liialliset lisäykset vähemmän vauraissa jäsenvaltioissa.
7. Jäsenvaltiot tunnustavat tarpeen seurata tiiviisti taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden avulla saavutettua edistystä ja ilmoittavat olevansa valmiita tutkimaan kaikkia tarvittavia toimenpiteitä tässä suhteessa.
8. Jäsenvaltiot vahvistavat aikovansa ottaa suuremmassa määrin huomioon eri jäsenvaltioiden kyvyn osallistua omien varojen järjestelmään ja aikovansa tutkia keinoja, jotka voisivat mahdollistaa vähemmän vauraiden jäsenvaltioiden omia varoja koskevan nykyisen järjestelmän regressiivisten tekijöiden korjaamisen.

30. PÖYTÄKIRJA GRÖNLANTIA KOSKEVISTA ERITYISJÄRJESTELYISTÄ

KORKEAT SOPIMUSPUOLET

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan perustuslaista tehtyyn sopimukseen:

Ainoa artikla

1. Grönlannista peräisin olevien, kalatalouden yhteiseen markkinajärjestelyyn kuuluvien tuotteiden tuontia unioniin kohdellaan yhteisen markkinajärjestelyn toimintaperiaatteiden mukaisesti siten, että niille myönnetään vapautus tulleista ja vaikutukseltaan vastaavista maksuista eikä niihin sovelleta määrällisiä rajoituksia tai vaikutukseltaan vastaavia toimenpiteitä, jos unionin mahdollisuudet päästä unionin ja Grönlannin toimivaltaisen viranomaisen välisen sopimuksen nojalla Grönlannin kalastusvyöhykkeille ovat unionin kannalta tyydyttävät.
2. Kyseisten tuotteiden tuontijärjestelyyn liittyvät toimenpiteet toteutetaan unionin perustuslain III-231 artiklassa määrättyjen menettelyjen mukaisesti.

31. PÖYTÄKIRJA IRLANNIN PERUSTUSLAIN 40.3.3 ARTIKLASTA

KORKEAT SOPIMUSPUOLET

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, joka liitetään Euroopan perustuslaista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen:

Ainoa artikla

Mikään unionin perustuslaista tehdyn sopimuksen taikka sen muuttamisesta tai täydentämisestä tehtyjen sopimusten tai asiakirjojen määräys ei vaikuta Irlannin perustuslain 40.3.3 artiklan soveltamiseen Irlannissa.

32. PÖYTÄKIRJA IHMISOIKEUKSIEN JA PERUSVAPAUKSIEN SUOJAAMISEKSI TEHTYYN YLEISSOPIMUKSEEN LIITTYMISTÄ KOSKEVASTA PERUSTUSLAIN I-9 ARTIKLAN 2 KOHDASTA

KORKEAT SOPIMUSPUOLET

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan perustuslaista tehtyyn sopimukseen:

1 artikla

Unionin perustuslain I-9 artiklan 2 kohdassa tarkoitettussa sopimuksessa Euroopan unionin liittymisestä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehtyyn yleissopimukseen on määrättävä unionin ja unionin oikeuden erityispiirteiden säilyttämisestä erityisesti seuraavan osalta:

- a) erityiset menettelysäännöt, joita sovelletaan, jos unioni osallistuu ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen seurantaelinten toimintaan;
- b) tarpeelliset järjestelyt, joilla varmistetaan, että Euroopan unionin ulkopuolisten valtioiden esittämät kanteet sekä yksityiset valitukset osoitetaan tapauksen mukaan jäsenvaltioille ja/tai unionille.

2 artikla

Edellä 1 artiklassa tarkoitettussa sopimuksessa on varmistettava, että unionin liittyminen ei vaikuta unionin toimivaltaan eikä sen toimielinten toimivaltuuksiin. Sopimuksessa on lisäksi varmistettava, että se ei mitenkään vaikuta jäsenvaltioiden asemaan ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen osalta ja erityisesti tähän yleissopimukseen liitettyjen pöytäkirjojen osalta, jäsenvaltioiden yleissopimuksen 15 artiklan mukaisesti toteuttamiin, siitä poikkeaviin toimenpiteisiin eikä jäsenvaltioiden yleissopimukseen sen 57 artiklan mukaisesti tekemiin varauksiin.

3 artikla

Mikään 1 artiklassa tarkoitetun sopimuksen määräys ei saa vaikuttaa unionin perustuslain III-375 artiklan 2 kohdan soveltamiseen.

33. PÖYTÄKIRJA EUROOPAN YHTEISÖN PERUSTAMISSOPIMUSTA JA EUROOPAN UNIONISTA TEHTYÄ SOPIMUSTA TÄYDENTÄNEISTÄ TAI MUUTTANEISTA ASIAKIRJOISTA JA SOPIMUKSISTA

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

KATSOVAT, että unionin perustuslain IV-437 artiklan 1 kohdalla kumotaan Euroopan yhteisön perustamissopimus ja sopimus Euroopan unionista sekä asiakirjat ja sopimukset, joilla niitä on täydennetty tai muutettu,

KATSOVAT, että olisi laadittava luettelo IV-437 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista asiakirjoista ja sopimuksista,

KATSOVAT, että Amsterdamin sopimuksen 9 artiklan 7 kohdan määräysten sisältö olisi sisällytettävä uuteen sopimukseen,

PALAUTTAVAT MIELEEN, että edustajien valitsemisesta Euroopan parlamenttiin yleisillä välittömällä vaaleilla 20 päivänä syyskuuta 1976 annetun säädöksen on pysyttävä voimassa,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan perustuslaista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen:

1 artikla

1. Kumotaan jäljempänä mainitut asiakirjat ja sopimukset, joilla Euroopan yhteisön perustamissopimusta on täydennetty tai muutettu:

- a) Euroopan yhteisöjen yhteisen neuvoston ja yhteisen komission perustamisesta tehtyyn sopimukseen liitetty, 8 päivänä huhtikuuta 1965 tehty pöytäkirja Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista (EYVL L 152, 13.7.1967, s. 13);
- b) Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten sekä Euroopan yhteisöjen yhteisen neuvoston ja yhteisen komission perustamisesta tehdyn sopimuksen tiettyjen talousarviota koskevien määräysten muuttamisesta 22 päivänä huhtikuuta 1970 tehty sopimus (EYVL L 2, 2.1.1971, s. 1);
- c) Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten sekä Euroopan yhteisöjen yhteisen neuvoston ja yhteisen komission perustamisesta tehdyn sopimuksen tiettyjen varainhoitoa koskevien määräysten muuttamisesta 22 päivänä heinäkuuta 1975 tehty sopimus (EYVL L 359, 31.12.1977, s. 4);
- d) Euroopan investointipankin perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan tiettyjen määräysten muuttamisesta 10 päivänä heinäkuuta 1975 tehty sopimus (EYVL L 91, 6.4.1978, s. 1);
- e) Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten muuttamisesta Grönlannin osalta 13 päivänä maaliskuuta 1984 tehty sopimus (EYVL L 29, 1.2.1985, s. 1);
- f) Euroopan yhtenäisasiakirja, tehty 17 päivänä helmikuuta 1986 ja 28 päivänä helmikuuta 1986 (EYVL L 169, 29.6.1987, s. 1);

- g) Euroopan investointipankin perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan muuttamisesta 25 päivänä maaliskuuta 1993 annettu säädös, jolla Euroopan investointipankin valtuustolle annetaan toimivaltuudet Euroopan investointirahaston perustamiseen (EYVL L 173, 7.7.1994, s. 14);
- h) Valtion- ja hallituksen päämiesten kokoonpanossa kokoontuvan neuvoston päätös 2003/223/EY, tehty 21 päivänä maaliskuuta 2003, Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön 10.2 artiklan muuttamisesta (EUVL L 83, 1.4.2003, s. 66).
2. Kumotaan Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten ja niihin liittyvien tiettyjen asiakirjojen muuttamisesta 2 päivänä lokakuuta 1997 tehty Amsterdamin sopimus (EYVL C 340, 10.11.1997, s. 1).
3. Kumotaan Euroopan unionista tehdyn sopimuksen sekä Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten ja niihin liittyvien tiettyjen asiakirjojen muuttamisesta 26 päivänä helmikuuta 2001 tehty Nizzan sopimus (EYVL C 80, 10.3.2001, s. 1).

2 artikla

1. Jäsenvaltioiden hallitusten edustajat vahvistavat yhteisellä sopimuksella tarvittavat määräykset tiettyjen Luxemburgin suurherttuakuntaa koskevien sellaisten erityiskysymysten sääntelemiseksi, jotka aiheutuvat Euroopan yhteisöjen yhteisen neuvoston ja yhteisen komission perustamisesta, sanotun kuitenkin rajoittamatta unionin perustuslain III-432 artiklan ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 189 artiklan soveltamista.
2. Pidetään voimassa neuvoston päätöksen 76/787/EHTY, ETY, Euratom liitteenä oleva säädös edustajien valitsemisesta Euroopan parlamenttiin yleisillä välittömillä vaaleilla (EYVL L 278, 8.10.1976, s. 1) sellaisena kuin se on Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen voimaantulopäivänä. Unionin perustuslain huomioon ottamiseksi säädöstä muutetaan seuraavasti:
- a) kumotaan 1 artiklan 3 kohta;
- b) poistetaan 5 artiklan 1 kohdan toisesta alakohdasta ilmaisu ”määräysten”;
- c) poistetaan 6 artiklan 2 kohdasta ilmaisu ”8 päivänä huhtikuuta 1965”; korvataan ilmaisu ”Euroopan yhteisöjen” ilmaisulla ”Euroopan unionin”;
- d) korvataan 7 artiklan 1 kohdan toisessa luetelmakohdassa ilmaisu ”Euroopan yhteisöjen komission” ilmaisulla ”Euroopan komission”;
- e) korvataan 7 artiklan 1 kohdan kolmannessa luetelmakohdassa ilmaisu ”Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tai ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen” ilmaisulla ”Euroopan unionin tuomioistuimen”;
- f) korvataan 7 artiklan 1 kohdan viidennessä luetelmakohdassa ilmaisu ”Euroopan yhteisöjen tilintarkastustuomioistuimen” ilmaisulla ”tilintarkastustuomioistuimen”;
- g) korvataan 7 artiklan 1 kohdan kuudennessa luetelmakohdassa ilmaisu ”Euroopan yhteisöjen oikeusasiamies” ilmaisulla ”Euroopan oikeusasiamies”;

- h) korvataan 7 artiklan 1 kohdan seitsemännessä luetelmakohdassa ilmaisu "Euroopan talousyhteisön ja Euroopan atomienergiayhteisön" ilmaisulla "Euroopan unionin";
- i) korvataan 7 artiklan 1 kohdan yhdeksännessä luetelmakohdassa ilmaisu "Euroopan talousyhteisön ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimusten nojalla tai soveltamiseksi" ilmaisulla "Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen nojalla"; korvataan ilmaisu "yhteisön" ilmaisulla "unionin";
- j) korvataan 7 artiklan 1 kohdan yhdennessätoista luetelmakohdassa ilmaisu "Euroopan yhteisöjen toimielimen tai sellaiseen sidoksissa olevan erityiselimen tai Euroopan keskuspankin" ilmaisulla "Euroopan unionin toimielimen, elimen tai laitoksen";
- k) muutetaan 7 artiklan 1 kohdan luetelmakohdat a—k alakohdaksi;
- l) poistetaan 7 artiklan 2 kohdan toisesta alakohdasta ilmaisu "määräysten"; muutetaan alakohdan luetelmakohdat a ja b alakohdaksi;
- m) korvataan 11 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa ilmaisu "yhteisössä" ilmaisulla "unionissa", ilmaisu "määrää" ilmaisulla "tekee [...] eurooppapäätöksen, jolla määrätään", ilmaisu "edellisen alakohdan" ilmaisulla "ensimmäisen alakohdan";
- n) korvataan 11 artiklan 3 kohdassa ilmaisu "sanotun kuitenkin rajoittamatta Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 139 artiklan määräysten soveltamista" ilmaisulla "sanotun kuitenkin rajoittamatta unionin perustuslain III-238 artiklan soveltamista";
- o) korvataan 14 artiklassa ilmaisu "toteuttaa" ilmaisulla "hyväksyä", ilmaisu "ehdotuksesta" ilmaisulla "aloitteesta", ilmaisu "vahvistaa nämä toimenpiteet" ilmaisulla "hyväksyy tarvittavat eurooppa-asetukset tai -päätökset".

34. PÖYTÄKIRJA EUROOPAN UNIONIN TOIMIELIMIÄ JA ELIMIÄ KOSKEVISTA SIIRTYMÄMÄÄRÄYKSISTÄ

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

KATSOVAT, että siirtyminen Euroopan perustuslaista tehdyllä sopimuksella perustettuun Euroopan unioniin sitä edeltäneistä Euroopan unionista tehdyllä sopimuksella perustetusta Euroopan unionista ja Euroopan yhteisöstä edellyttää siirtymämääräyksiä, joita sovelletaan siihen saakka, kunnes unionin perustuslain kaikki määräykset ja kaikki niiden soveltamisen edellyttämät säädökset ovat voimassa,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan perustuslaista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen:

I OSASTO

EUROOPAN PARLAMENTTIA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

1 artikla

1. Eurooppa-neuvosto tekee unionin perustuslain I-20 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaisen eurooppapäätöksen Euroopan parlamentin kokoonpanosta hyvissä ajoin ennen vuonna 2009 pidettäviä Euroopan parlamentin vaaleja.

2. Vaalikautena 2004—2009 kustakin jäsenvaltiosta Euroopan parlamenttiin valittavien edustajien kokoonpano ja lukumäärä säilyvät samoina kuin ne ovat Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen tullessa voimaan, joten edustajien määrä on seuraava:

Belgia	24
Tšekki	24
Tanska	14
Saksa	99
Viro	6
Kreikka	24
Espanja	54
Ranska	78
Irlanti	13
Italia	78
Kypros	6
Latvia	9
Liettua	13

Luxemburg	6
Unkari	24
Malta	5
Alankomaat	27
Itävalta	18
Puola	54
Portugali	24
Slovenia	7
Slovakia	14
Suomi	14
Ruotsi	19
Yhdistynyt kuningaskunta	78

II OSASTO

EUROOPPA-NEUVOSTOA JA NEUVOSTOA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

2 artikla

1. Määräenemmistön määrittelyä Eurooppa-neuvostossa ja neuvostossa koskevan unionin perustuslain I-25 artiklan 1, 2 ja 3 kohdan määräykset tulevat voimaan 1 päivänä marraskuuta 2009 samana vuonna pidettävien Euroopan parlamentin vaalien jälkeen unionin perustuslain I-20 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

2. Seuraavat määräykset ovat voimassa 31 päivään lokakuuta 2009, sanotun kuitenkin rajoittamatta unionin perustuslain I-25 artiklan 4 kohdan soveltamista.

Kun Eurooppa-neuvoston ja neuvoston ratkaisun edellytyksenä on määräenemmistö, jäsenten äänet painotetaan seuraavasti:

Belgia	12
Tšekki	12
Tanska	7
Saksa	29
Viro	4
Kreikka	12
Espanja	27
Ranska	29
Irlanti	7

Italia	29
Kypros	4
Latvia	4
Liettua	7
Luxemburg	4
Unkari	12
Malta	3
Alankomaat	13
Itävalta	10
Puola	27
Portugali	12
Slovenia	4
Slovakia	7
Suomi	7
Ruotsi	10
Yhdistynyt kuningaskunta	29

Kun neuvoston ratkaisu on unionin perustuslain nojalla tehtävä komission ehdotuksesta, sen edellytyksenä on vähintään 232 puoltavaa ääntä, jotka edustavat jäsenten enemmistöä. Muissa tapauksissa ratkaisun edellytyksenä on vähintään 232 puoltavaa ääntä, jotka edustavat ainakin kahta kolmasosaa jäsenistä.

Eurooppa-neuvoston tai neuvoston jäsen voi pyytää, että Eurooppa-neuvoston tai neuvoston antaessa säädöksen määräenemmistöllä tarkistetaan, että määräenemmistö edustaa vähintään 62:ta prosenttia unionin koko väestöstä. Jos osoittautuu, että tämä ehto ei täyty, kyseistä säädöstä ei anneta.

3. Jos unioniin liittyy myöhemmin uusia jäseniä, 2 kohdassa tarkoitettu vähimmäismäärä lasketaan siten, että ääninä ilmaistu määräenemmistöön tarvittava vähimmäismäärä ei ole suurempi kuin se, joka johtuu Euroopan unionin laajentumista koskevassa, Nizzan sopimuksen laatineen konferenssin päätösasiakirjaan sisältyvässä julistuksessa olevasta taulukosta.

4. Seuraavat määräenemmistön määrittelyä koskevat määräykset tulevat voimaan 1 päivänä marraskuuta 2009:

- unionin perustuslain I-44 artiklan 3 kohdan kolmas, neljäs ja viides alakohta
- unionin perustuslain I-59 artiklan 5 kohdan toinen ja kolmas alakohta
- unionin perustuslain I-60 artiklan 4 kohdan toinen alakohta
- unionin perustuslain III-179 artiklan 4 kohdan kolmas ja neljäs alakohta

- unionin perustuslain III-184 artiklan 6 kohdan kolmas ja neljäs alakohta
- unionin perustuslain III-184 artiklan 7 kohdan kolmas ja neljäs alakohta
- unionin perustuslain III-194 artiklan 2 kohdan toinen ja kolmas alakohta
- unionin perustuslain III-196 artiklan 3 kohdan toinen ja kolmas alakohta
- unionin perustuslain III-197 artiklan 4 kohdan toinen ja kolmas alakohta
- unionin perustuslain III-198 artiklan 2 kohdan kolmas alakohta
- unionin perustuslain III-312 artiklan 3 kohdan kolmas ja neljäs alakohta
- unionin perustuslain III-312 artiklan 4 kohdan kolmas ja neljäs alakohta
- Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta rajavalvonta-, turvapaikka- ja maahanmuuttopoliitiikan osalta samoin kuin yksityisoikeuden alalla tehtävän oikeudellisen yhteistyön ja poliisiyhteistyön osalta tehdyn pöytäkirjan 1 artiklan toinen, kolmas ja neljäs alakohta sekä 3 artiklan 1 kohdan toinen, kolmas ja neljäs alakohta;
- Tanskan asemasta tehdyn pöytäkirjan 1 artiklan toinen, kolmas ja neljäs sekä 5 artiklan kolmas, neljäs ja viides kohta sekä tämän pöytäkirjan liitteen 1 artiklan toinen, kolmas ja neljäs kohta.

Kun kaikki neuvoston jäsenet eivät osallistu äänestykseen, eli ensimmäisessä alakohdassa luetelluissa artikloissa tarkoitetuissa tapauksissa, määräenemmistöllä tarkoitetaan 31 päivään lokakuuta 2009 asti yhtä suurta osuutta kyseisten neuvoston jäsenten painotetuista äänistä ja yhtä suurta osuutta kyseisten jäsenten määrästä sekä tarvittaessa yhtä suurta prosentuaalista osuutta asianomaisten jäsenvaltioiden väestöstä kuin 2 kohdassa on määrätty.

3 artikla

Unionin perustuslain I-24 artiklan 4 kohdassa tarkoitetun eurooppapäätöksen voimaantuloon asti neuvosto voi kokoontua I-24 artiklan 2 ja 3 kohdassa tarkoitetuissa kokoonpanoissa sekä muissa kokoonpanoissa, joita koskeva luettelo vahvistetaan eurooppapäätöksessä, jonka yleisten asioiden neuvosto tekee yksinkertaisella enemmistöllä.

III OSASTO

KOMISSIOTA JA UNIONIN ULKOASIAINMINISTERIÄ KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

4 artikla

Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen voimaantulopäivänä virassa olevat komission jäsenet pysyvät virassaan toimikautensa loppuun. Komission jäsenen, jolla on sama kansalaisuus kuin unionin ulkoasiainministerillä, toimikausi päättyy kuitenkin päivänä, jona unionin ulkoasiainministeri nimitetään.

IV OSASTO

YHTEISEN ULKO- JA TURVALLISUUSPOLITIIKAN KORKEANA EDUSTAJANA TOIMIVAA NEUVOSTON PÄÄSIHTEERIÄ JA NEUVOSTON VARAPÄÄSIHTEERIÄ KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET*5 artikla*

Yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan korkeana edustajana toimivan neuvoston pääsihteerin ja neuvoston varapääsihteerin toimikausi päättyy Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen voimaantulopäivänä. Neuvosto nimittää pääsihteerin unionin perustuslain III-344 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

V OSASTO

NEUVOA-ANTAVIA ELIMIÄ KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET*6 artikla*

Unionin perustuslain III-386 artiklassa tarkoitetun eurooppapäätöksen voimaantuloon saakka alueiden komitean jäsenmäärä jakautuu seuraavasti:

Belgia	12
Tšekki	12
Tanska	9
Saksa	24
Viro	7
Kreikka	12
Espanja	21
Ranska	24
Irlanti	9
Italia	24
Kypros	6
Latvia	7
Liettua	9
Luxemburg	6
Unkari	12
Malta	5

Alankomaat	12
Itävalta	12
Puola	21
Portugali	12
Slovenia	7
Slovakia	9
Suomi	9
Ruotsi	12
Yhdistynyt kuningaskunta	24

7 artikla

Unionin perustuslain III-389 artiklassa tarkoitetun eurooppapäätöksen voimaantuloon saakka talous- ja sosiaalikomitean jäsenmäärä jakautuu seuraavasti:

Belgia	12
Tšekki	12
Tanska	9
Saksa	24
Viro	7
Kreikka	12
Espanja	21
Ranska	24
Irlanti	9
Italia	24
Kypros	6
Latvia	7
Liettua	9
Luxemburg	6
Unkari	12
Malta	5
Alankomaat	12
Itävalta	12
Puola	21

Sopimus Euroopan perustuslaista

395

Portugali	12
Slovenia	7
Slovakia	9
Suomi	9
Ruotsi	12
Yhdistynyt kuningaskunta	24

35. PÖYTÄKIRJA EUROOPAN HIILI- JA TERÄSYHTEISÖN PERUSTAMISSOPIMUKSEN VOIMAOLON PÄÄTTÄMISEN TALOUDELLISISTA SEURAUKSISTA JA HIILI- JA TERÄSTUTKIMUSRAHASTOSTA

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

PALAUTTAVAT MIELEEN, että kaikki varat ja vastuut, joita Euroopan hiili- ja teräsyhteisöllä oli 23 päivänä heinäkuuta 2002, siirrettiin 24 päivästä heinäkuuta 2002 Euroopan yhteisölle,

OTTAVAT HUOMIOON, että näitä varoja olisi toivottavaa käyttää hiili- ja terästeollisuuteen liittyvien alojen tutkimukseen ja että tätä varten olisi annettava erityiset säännöt,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan perustuslaista tehtyyn sopimukseen:

1 artikla

1. Euroopan hiili- ja teräsyhteisön 23 päivänä heinäkuuta 2002 päätetyssä taseessa oleva Euroopan hiili- ja teräsyhteisön nettovarallisuus, lisätynä tai vähennettynä mahdollisilla selvitystoimista aiheutuvilla määrillä, muodostaa hiili- ja terästeollisuuteen liittyvien alojen tutkimukseen tarkoitetut unionin varat, joista käytetään nimitystä "Euroopan hiili- ja teräsyhteisön selvityksessä olevat varat". Selvityksen jälkeen näistä varoista käytetään nimitystä "hiili- ja terästudkimusrahaston varat".

2. Näistä varoista kertyvät tulot, joista käytetään nimitystä "hiili- ja terästudkimusrahasto", käytetään yksinomaan tutkimuksen puiteohjelman ulkopuoliseen hiili- ja terästeollisuuteen liittyvien alojen tutkimukseen tämän pöytäkirjan ja sen nojalla annettujen säädösten mukaisesti.

2 artikla

1. Neuvoston eurooppalailla vahvistetaan tämän pöytäkirjan täytäntöönpanon edellyttämät säännökset, mukaan lukien keskeiset periaatteet. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.

2. Neuvosto hyväksyy komission ehdotuksesta eurooppa-asetukset tai -päätökset, joilla vahvistetaan hiili- ja terästudkimusrahaston varojen hoitoa koskevat monivuotiset taloudelliset suuntaviivat ja kyseisen rahaston tutkimusohjelman tekniset suuntaviivat. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

3 artikla

Unionin perustuslakia sovelletaan, jollei tässä pöytäkirjassa ja sen nojalla annetuissa säädöksissä toisin määrätä.

36. PÖYTÄKIRJA EUROOPAN ATOMIENERGIAYHTEISÖN PERUSTAMISSOPIMUKSEN MUUTTAMISESTA

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

MUISTUTTAVAT olevan tärkeää, että Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen määräykset tuottavat edelleen täysimääräisesti niillä olevat oikeusvaikutukset,

HALUAVAT mukauttaa mainitun sopimuksen uusiin sääntöihin, jotka vahvistetaan Euroopan perustuslaista tehdyssä sopimuksessa, erityisesti institutionaalisten ja varainhoitoa koskevien asioiden osalta,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan perustuslaista tehtyyn sopimukseen ja joilla muutetaan Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimusta seuraavasti:

1 artikla

Tällä pöytäkirjalla muutetaan Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimusta, jäljempänä "Euratom-sopimus", sellaisena kuin se on voimassa Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen voimaantulopäivänä.

Sen estämättä, mitä Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen IV-437 artiklassa määrätään ja vaikuttamatta tämän pöytäkirjan muihin määräyksiin, Euratom-sopimukseen Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen IV-437 artiklan nojalla kumotuilla sopimuksilla ja asiakirjoilla tehtyjen muutosten oikeudelliset vaikutukset sekä Euratom-sopimuksen perusteella annettujen voimassa olevien säädösten oikeudelliset vaikutukset eivät muutu.

2 artikla

Korvataan Euratom-sopimuksen III osaston otsikko "Institutionaaliset määräykset" otsikolla: "Institutionaaliset ja varainhoitoa koskevat määräykset".

3 artikla

Lisätään Euratom-sopimukseen III osaston alkuun luku seuraavasti:

"I LUKU

EUROOPAN PERUSTUSLAISTA TEHDYN SOPIMUKSEN TIETTYJEN MÄÄRÄYSTEN SOVELTAMINEN

106 A artikla

1. Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen I-19—I-29 artiklaa, I-31—I-39 artiklaa, I-49 ja I-50 artiklaa, I-53—I-56 artiklaa, I-58—I-60 artiklaa, III-330—III-372 artiklaa, III-374 ja III-375 artiklaa, III-378—III-381 artiklaa, III-384 ja III-385 artiklaa, III-389—III-392 artiklaa, III-395—

III-410 artiklaa, III-412—III-415 artiklaa sekä III-427, III-433, IV-439 ja IV-443 artiklaa sovelletaan tämän sopimuksen alaan kuuluvissa asioissa.

2. Edellä 1 kohdassa mainituissa määräyksissä sekä Euroopan perustuslaista tehtyyn sopimukseen ja tähän sopimukseen liitettyjen pöytäkirjojen määräyksissä olevia viittauksia unioniin ja perustuslakiin pidetään tämän sopimuksen puitteissa viittauksina Euroopan atomienergiayhteisöön ja tähän sopimukseen.

3. Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen määräyksillä ei poiketa tämän sopimuksen määräyksistä.”

4 artikla

Numeroidaan Euratom-sopimuksen III osaston I, II ja III luku II, III ja IV luvuksi.

5 artikla

1. Kumotaan 3 artikla, 107—132 artikla, 136—143 artikla, 146—156 artikla, 158—163 artikla, 165—170 artikla, 173, 173 a ja 175 artikla, 177—179 a artikla, 180 b ja 181 artikla, 183, 183 a, 190 ja 204 artikla.

2. Kumotaan Euratom-sopimukseen aiemmin liitetyt pöytäkirjat.

6 artikla

Korvataan IV osaston otsikko ”Varainhoitoa koskevat määräykset” seuraavalla otsikolla: ”Varainhoitoa koskevat erityismääräykset”.

7 artikla

1. Korvataan Euratom-sopimuksen 38 artiklan kolmannessa kohdassa ja 82 artiklan kolmannessa kohdassa olevat viittaukset 141 ja 142 artiklaan viittauksilla unionin perustuslain III-360 ja III-361 artiklaan.

2. Korvataan 171 artiklan 2 kohdassa ja 176 artiklan 3 kohdassa oleva viittaus 183 artiklaan viittauksella unionin perustuslain III-412 artiklaan.

3. Korvataan Euratom-sopimuksen 172 artiklan 4 kohdassa oleva viittaus 177 artiklan 5 kohtaan viittauksella unionin perustuslain III-404 artiklaan.

4. Korvataan Euratom-sopimuksen 38, 82, 96 ja 98 artiklassa oleva sana ”direktiivi” sanalla ”eurooppa-asetus”.

5. Korvataan Euratom-sopimuksessa sana ”päätös” sanalla ”eurooppapäätös”, lukuun ottamatta 18, 20, 23 artiklaa ja 53 artiklan ensimmäistä kohtaa sekä tapauksia, joissa päätöksen tekee Euroopan unionin tuomioistuin.

6. Korvataan Euratom-sopimuksessa ilmaisu ”yhteisön tuomioistuin” ilmaisulla ”Euroopan unionin tuomioistuin”.

8 artikla

Korvataan Euratom-sopimuksen 191 artikla seuraavasti:

”191 artikla

Yhteisöllä on jäsenvaltioiden alueella Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista tehdyssä pöytäkirjassa määrätyn edellytyksin ne erioikeudet ja vapaudet, jotka ovat tarpeen sen tehtävien toteuttamiseksi.”

9 artikla

Korvataan Euratom-sopimuksen 198 artikla seuraavasti:

”198 artikla

Jollei toisin määrätä, tämän sopimuksen määräyksiä sovelletaan jäsenvaltioiden Euroopassa sijaitseviin alueisiin sekä jäsenvaltioiden lainkäyttövaltaan kuuluviin Euroopan ulkopuolella sijaitseviin alueisiin.

Määräyksiä sovelletaan myös niihin Euroopassa sijaitseviin alueisiin, joiden suhteista ulkovaltoihin jäsenvaltio huolehtii.

Tämän sopimuksen määräyksiä sovelletaan Ahvenanmaahan niine poikkeuksineen, jotka on alun perin mainittu Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen IV-437 artiklan 2 kohdan d alakohdassa tarkoitettuna sopimuksessa ja jotka on otettu Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan, Helleenien tasavallan, Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan sekä Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymissopimuksia ja -asiakirjoja koskevaan pöytäkirjaan.

Poiketen siitä, mitä ensimmäisessä, toisessa ja kolmannessa kohdassa määrätään:

- a) tätä sopimusta ei sovelleta Färsaariin eikä Grönlantiin;
- b) tätä sopimusta ei sovelleta Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluviin alueisiin Kyproksessa;
- c) tätä sopimusta ei sovelleta niihin merentakaisiin maihin ja alueisiin, joilla on erityissuhteet Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja joita ei ole mainittu Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen liitteessä II olevassa luettelossa;
- d) tätä sopimusta sovelletaan Kanaalisaariin ja Mansaareen vain siltä osin kuin Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen IV-437 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettuna sopimuksessa alun perin määrätyn ja Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan, Helleenien tasavallan, Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan sekä Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymissopimuksia ja -asiakirjoja koskevaan pöytäkirjaan sisältyvän, kyseisiä

saaria koskevan sääntelyn soveltamisen turvaamiseksi on tarpeen.”

10 artikla

Korvataan 206 artikla seuraavasti:

”206 Artikla

Yhteisö voi tehdä yhden tai useamman valtion tai kansainvälisen järjestön kanssa sopimuksia assosioinnista, joka koskee vastavuoroisia oikeuksia ja velvollisuuksia, yhteistä toimintaa ja erityismenettelyjä.

Neuvosto tekee nämä sopimukset yksimielisesti ja Euroopan parlamenttia kuultuaan.

Jos nämä sopimukset edellyttävät tämän sopimuksen muuttamista, muutokset on ensin hyväksyttävä Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen IV-443 artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen.”

11 artikla

Korvataan Euratom-sopimuksen 225 artiklan toinen kohta seuraavasti:

”Tämä sopimus on todistusvoimainen myös englannin, espanjan, iirin, kreikan, latvian, liettuan, maltan, portugalilain, puolan, ruotsin, slovakian, sloveenin, suomen, tanskan, tšekin, unkarin ja viron kielellä laadittuina toisintoina.”

12 artikla

Euroopan atomienergiayhteisön tulot ja menot, lukuun ottamatta hankintakeskuksen ja yhteisyritysten tuloja ja menoja, otetaan unionin talousarvioon.

B. EUROOPAN PERUSTUSLAISTA TEHDYN SOPIMUKSEN LIITTEET

LIITE I

LUETTELO, JOHON VIITATAAN UNIONIN PERUSTUSLAIN III-226 ARTIKLASSA

1 — Yhdistetyn nimikkeistön numero	2 — Tuotteen kuvaus
1. RYHMÄ	Elävät eläimet
2. RYHMÄ	Liha ja syötävät eläimenosat
3. RYHMÄ	Kalat, äyriäiset ja nilviäiset
4. RYHMÄ	Meijerituotteet; linnunmunat; luonnonhunaja
5. RYHMÄ	
0504	Eläinten (muiden kuin kalan) suolet, rakot ja vatsat, kokonaisina tai kappaleina
0515	Muualla kuulumattomat eläintuotteet; ihmisravinnoksi soveltumattomat kuolleet 1. tai 3. ryhmän eläimet
6. RYHMÄ	Elävät puut ja muut elävät kasvit; sipulit, juuret ja niiden kaltaiset tuotteet; leikkokukat ja leikkovihreä
7. RYHMÄ	Vihannekset ja kasvikset sekä eräät syötävät juuret ja mukulat
8. RYHMÄ	Syötävät hedelmät ja pähkinät; sitrushedelmien ja melonin kuoret
9. RYHMÄ	Kahvi, tee ja mausteet, ei kuitenkaan mate (nimike 0903)
10. RYHMÄ	Vilja
11. RYHMÄ	Myllyteollisuustuotteet; maltaat ja tärkkelys; gluteeni; inuliini
12. RYHMÄ	Öljysiemenet ja -hedelmät; erinäiset siemenet ja hedelmät; teollisuus- ja lääkekasvit; oljet ja kasvirehu
13. RYHMÄ	
ex 1303	Pektiini

1 — Yhdistetyn nimikkeistön numero	2 — Tuotteen kuvaus
15. RYHMÄ	
1501	Sianihra (laardi) ja muu sulatettu, puristettu sianrasva; sulatettu, puristettu siipikarjan rasva
1502	Nautakarjan, lampaan tai vuohen sulattamattomat, puristamattomat rasvat; näistä rasvoista saatu tali (myös "premier jus")
1503	Laardi-, oleo- ja talisteariini; laardiöljy, oleomargariini ja taliöljy, muut kuin emulgoidut, sekoitetut tai muuten valmistetut
1504	Kala- ja merinisäkäsrasvat ja -öljyt, myös raffinoitut
1507	Rasvaiset kasviöljyt, juoksevat tai jähmeät, raa'at, raffinoitut tai puhdistetut
1512	Eläin- ja kasvirasvat ja -öljyt, kokonaan tai osittain vedytetyt, myös raffinoitut mutta ei enempää valmistetut
1513	Margariini, tekoihra ja muut valmistetut ravintorasvat
1517	Rasva-aineiden tai eläin- tai kasvivoihojen käsittelyssä syntyneet jätteet
16. RYHMÄ	Liha-, kala-, äyriäis- ja nilviäisvalmisteet
17. RYHMÄ	
1701	Juurikas- ja ruokosokeri, jähmeä
1702	Muu sokeri; sokerisiirapit; keinotekoinen hunaja (myös luonnonhunajan kanssa sekoitettuna); sokeriväri
1703	Melassi, myös värittömäksi tehty
1705 (*)	Maku- tai väriainetta sisältävät sokerit, siirapit ja melassit, ei kuitenkaan hedelmämeheit, jotka sisältävät lisättyä sokeria sen määrästä riippumatta

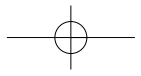
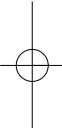
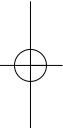
1 — Yhdistetyn nimikkeistön numero	2 — Tuotteen kuvaus
18. RYHMÄ	
1801	Kaakaopavut, kokonaiset tai rouhitut, raa'at tai paahdetut
1802	Kaakaonkuoret, -kalvot ja -jätteet
20. RYHMÄ	Vihanneksista, kasviksista, hedelmistä tai muista kasvinosista valmistetut tuotteet
22. RYHMÄ	
2204	Rypälemehu, käymistilassa oleva tai jonka käyminen on pysäytetty muuten kuin alkoholia lisäämällä
2205	Viini tuoreista rypäleistä; rypälemehu, jonka käyminen on pysäytetty alkoholia lisäämällä
2207	Muut käymistietä valmistetut juomat (esim. omenaviini, päärynäviini ja sima)
ex 2208 (*) ex 2209 (*)	Tässä liitteessä mainituista maataloustuotteista valmistettu etyylialkoholi, myös denaturoitu, väkevyydestä riippumatta, ei kuitenkaan liköörit tai muut alkoholipitoiset juomat tai alkoholipitoiset valmisteet (ns. tiivistetyt ekstraktit) juomien valmistusta varten
ex 2210 (*)	Viinietikka ja sen korvikkeet
23. RYHMÄ	Elintarviketeollisuuden jätetuotteet ja jätteet; valmistettu rehu
24. RYHMÄ	
2401	Valmistamaton tupakka, tupakanjätteet
45. RYHMÄ	
4501	Valmistamaton luonnonkorkki, rouhittu, rakeistettu tai jauhettu; korkkijätteet

1 — Yhdistetyn nimikkeistön numero	2 — Tuotteen kuvaus
54. RYHMÄ	
5401	Pellava, valmistamaton tai valmistettu, ei kuitenkaan kehrätty; pellavarohtimet ja -jätteet (myös revityt tai garnetoidut lumput)
57. RYHMÄ	
5701	Hamppu (Cannabis sativa), valmistamaton tai valmistettu, ei kuitenkaan kehrätty; hamppurohtimet ja -jätteet (myös revityt tai garnetoidut lumput ja köydet)

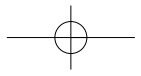
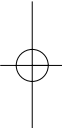
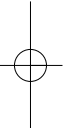
(*) Nimike lisätty Euroopan talousyhteisön neuvoston asetukseen 7 a, annettu 18 päivänä joulukuuta 1959, 1 artiklalla (EYVL 7, 30.1.1961, s. 71/61).

*LIITE II***MERENTAKAISET MAAT JA ALUEET, JOIHIN SOVELLETAAN UNIONIN PERUSTUSLAIN III OSAN IV OSASTOA**

- Grönlanti
- Uusi-Kaledonia ja siihen kuuluvat alueet
- Ranskan Polynesia
- Ranskan eteläiset ja antarktiset alueet
- Wallis- ja Futunasaaret
- Mayotte
- Saint-Pierre ja Miquelon
- Aruba
- Alankomaiden Antillit:
 - Bonaire
 - Curaçao
 - Saba
 - Sint Eustatius
 - Sint Maarten
- Anguilla
- Caymansaaret
- Falklandinsaaret
- Etelä-Georgia ja Eteläiset Sandwichsaaret
- Montserrat
- Pitcairn
- Saint Helena ja siihen kuuluvat alueet
- Antarktiksens brittiläinen alue
- Intian valtameren brittiläinen alue
- Turks- ja Caicossaaret
- Brittiläiset Neitsytsaaret
- Bermuda

PÄÄTÖSASIAKIRJA

JÄSENVALTIOIDEN HALLITUSTEN EDUSTAJIEN KONFERENSSI, joka on kutsuttu koolle Brysseliin 30 päivänä syyskuuta 2003 päättämään yhteisellä sopimuksella sopimuksen Euroopan perustuslaista, on sopinut seuraavista teksteistä:

I Sopimus Euroopan perustuslaista

II Euroopan perustuslaista tehtyyn sopimukseen liitettävät pöytäkirjat

1. Pöytäkirja kansallisten parlamenttien asemasta Euroopan unionissa
2. Pöytäkirja toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen soveltamisesta
3. Pöytäkirja Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännöstä
4. Pöytäkirja Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännöstä
5. Pöytäkirja Euroopan investointipankin perussäännöstä
6. Pöytäkirja Euroopan unionin toimielinten ja tiettyjen elinten, laitosten ja yksikköjen kotipaikan sijainnista
7. Pöytäkirja Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista
8. Pöytäkirja Tanskan kuningaskunnan, Irlannin ja Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan, Helleenien tasavallan, Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan sekä Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymissopimuksista ja -asiakirjoista
9. Pöytäkirja Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltaan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan ja Slovakian tasavallan liittymissopimuksesta ja -asiakirjasta
10. Pöytäkirja liiallisia alijäämiä koskevasta menettelystä
11. Pöytäkirja lähentymisperusteista
12. Pöytäkirja euroryhmästä
13. Pöytäkirja tietyistä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyttä kuningaskuntaa koskevista määräyksistä talous- ja rahaliiton osalta

14. Pöytäkirja tietyistä Tanskaa koskevista määräyksistä talous- ja rahaliiton osalta
15. Pöytäkirja Tanskan kansallisen pankin tietyistä tehtävistä
16. Pöytäkirja Communauté financière du Pacifique -frangijärjestelmästä
17. Pöytäkirja osaksi Euroopan unionia sisällytetystä Schengenin säännöstöstä
18. Pöytäkirja unionin perustuslain III-14 artiklan tiettyjen näkökohtien soveltamisesta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja Irlantiin
19. Pöytäkirja Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta rajavalvonta-, turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikan osalta samoin kuin yksityisoikeuden alalla tehtävän oikeudellisen yhteistyön ja poliisiyhteistyön osalta
20. Pöytäkirja Tanskan asemasta
21. Pöytäkirja jäsenvaltioiden ulkosuhteista ulkorajojen ylittämisen osalta
22. Pöytäkirja jäsenvaltioiden kansalaisten oikeudesta turvapaikkaan
23. Pöytäkirja unionin perustuslain I-40 artiklan 6 kohtaan ja III-213 artiklaan perustuvasta pysyvistä rakenteellisesta yhteistyöstä
24. Pöytäkirja unionin perustuslain I-41 artiklan 2 kohdasta
25. Pöytäkirja Alankomaiden Antilleilla jalostettujen maaöljytuotteiden tuonnista Euroopan unioniin
26. Pöytäkirja kiinteän omaisuuden hankkimisesta Tanskassa
27. Pöytäkirja jäsenvaltioiden yleisradiotoiminnasta
28. Pöytäkirja unionin perustuslain III-214 artiklasta
29. Pöytäkirja taloudellisesta, sosiaalisesta ja alueellisesta yhteenkuuluvuudesta
30. Pöytäkirja Grönlantia koskevista erityisjärjestelyistä
31. Pöytäkirja Irlannin perustuslain 40.3.3. artiklasta
32. Pöytäkirja ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehtyyn yleissopimukseen liittymistä koskevasta perustuslain I-9 artiklan 2 kohdasta

33. Pöytäkirja Euroopan yhteisön perustamissopimusta ja Euroopan unionista tehtyä sopimusta täydentäneistä tai muuttaneista asiakirjoista ja sopimuksista
34. Pöytäkirja Euroopan unionin toimielimiä ja elimiä koskevista siirtymämääräyksistä
35. Pöytäkirja Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen voimassaolon päättymisen taloudellisista seurauksista ja hiili- ja terästutkimusrahastosta
36. Pöytäkirja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen muuttamisesta

III Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen liitteet

1. Liite I — Luettelo, johon viitataan unionin perustuslain III-226 artiklassa
2. Liite II — Merentakaiset maat ja alueet, joihin sovelletaan unionin perustuslain III osan IV osaston määräyksiä

Konferenssi on hyväksynyt alla luetellut julistukset, jotka on liitetty tähän päätösasiakirjaan

A. Perustuslain määräyksiä koskevat julistukset

1. Julistus I-6 artiklasta
2. Julistus I-9 artiklan 2 kohdasta
3. Julistus I-22, I-27 ja I-28 artiklasta
4. Julistus I-24 artiklan 7 kohdasta siltä osin kuin on kyse neuvoston puheenjohtajuuden hoitamista koskevasta Eurooppa-neuvoston päätöksestä
5. Julistus I-25 artiklasta
6. Julistus I-26 artiklasta
7. Julistus I-27 artiklasta
8. Julistus I-36 artiklasta
9. Julistus I-43 ja III-329 artiklasta
10. Julistus I-51 artiklasta
11. Julistus I-57 artiklasta
12. Julistus perusoikeuskirjan selityksistä

13. Julistus III-116 artiklasta
 14. Julistus III-136 ja III-267 artiklasta
 15. Julistus III-160 ja III-322 artiklasta
 16. Julistus III-167 artiklan 2 kohdan c alakohdasta
 17. Julistus III-184 artiklasta
 18. Julistus III-213 artiklasta
 19. Julistus III-220 artiklasta
 20. Julistus III-243 artiklasta
 21. Julistus III-248 artiklasta
 22. Julistus III-256 artiklasta
 23. Julistus III-273 artiklan 1 kohdan toisesta alakohdasta
 24. Julistus III-296 artiklasta
 25. Julistus III-325 artiklasta siltä osin kuin on kyse vapauden, turvallisuuden ja oikeuden aluetta koskevien kansainvälisten sopimusten neuvottelemisesta ja tekemisestä jäsenvaltioiden toimesta
 26. Julistus III-402 artiklan 4 kohdasta
 27. Julistus III-419 artiklasta
 28. Julistus IV-440 artiklan 7 kohdasta
 29. Julistus IV-448 artiklan 2 kohdasta
 30. Julistus Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen ratifiointista
- B. Perustuslakiin liitettyjä pöytäkirjoja koskevat julistukset
- Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan, Helleenien tasavallan, Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan sekä Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymissopimuksista ja -asiakirjoista tehtyä pöytäkirjaa koskevat julistukset
31. Julistus Ahvenanmaasta
 32. Julistus saamelaisista

Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan ja Slovakian tasavallan liittymissopimuksesta ja -asiakirjasta tehtyä pöytäkirjaa koskevat julistukset

33. Julistus Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluvista alueista Kyproksessa

34. 34 Komission julistus Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluvista alueista Kyproksessa

35. Julistus Liettuaassa sijaitsevasta Ignalinan ydinvoimalaitoksesta

36. Julistus henkilöiden kauttakulusta maitse Kaliningradin alueen ja Venäjän federaation muiden osien välillä

37. Julistus Slovakiassa sijaitsevasta Bohunice V1 -ydinvoimalaitoksen 1 ja 2 reaktoreista

38. Julistus Kyproksesta

39. Julistus Tanskan asemaa koskevasta pöytäkirjasta

40. Julistus Euroopan unionin toimielimiä ja elimiä koskevista siirtymämääräyksistä tehdystä pöytäkirjasta

41. Julistus Italiasta

Lisäksi konferenssi on ottanut huomioon jäljempänä luetellut, tähän päätösasiakirjaan liitetyt julistukset:

42. Alankomaiden kuningaskunnan julistus I-55 artiklasta

43. Alankomaiden kuningaskunnan julistus IV-440 artiklasta

44. Saksan liittotasavallan, Irlannin, Unkarin tasavallan, Itävallan tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan julistus

45. Espanjan kuningaskunnan sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan julistus

46. Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan julistus kansalaisten määritelmästä

47. Espanjan kuningaskunnan lausuma kansalaisten määritelmästä

48. Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan julistus äänioikeudesta Euroopan parlamentin vaaleissa
49. Belgian kuningaskunnan julistus kansallisista parlamenteista
50. Latvian tasavallan ja Unkarin tasavallan julistus yhteisen rahan nimen kirjoitusasusta Euroopan perustuslaista tehdyssä sopimuksessa.

Hecho en Roma, el veintinueve de octubre del dos mil cuatro.

V Římě dne dvacátého devátého října dva tisíce čtyři

Udfærdiget i Rom den niogtyvende oktober to tusind og fire.

Geschehen zu Rom am neunundzwanzigsten Oktober zweitausendundvier.

Kahe tuhanda neljanda aasta oktoobrikuu kahekümne üheksandal päeval Roomas

Έγινε στη Ρώμη, στις είκοσι εννέα Οκτωβρίου δύο χιλιάδες τέσσερα.

Done at Rome on the twenty-ninth day of October in the year two thousand and four.

Fait à Rome, le vingt-neuf octobre deux mille quatre.

Arna dhéanamh sa Róimh, an naoú lá fichead de Dheireadh Fómhair sa bhliain dhá mhíle is a ceathair

Fatto a Roma, addì ventinove ottobre duemilaquattro.

Romā, divi tūkstoši ceturā gada divdesmit devītajā oktobrī

Priimta du tūkstančiai ketvirtų metų spalio dvidešimt devintą dieną Romoje

Kelt Rómában, a kétézer-negyedik év október havának huszonkilencedik napján

Magħmul f'Ruma fid-disa' u għoxrin jum ta' Ottubru tas-sena elfejn u erbgħa

Gedaan te Roma, de negenentwintigste oktober tweeduizendvier.

Sporządzono w Rzymie dnia dwudziestego dziewiątego października roku dwutysięcznego czwartego

Feito em Roma, em vinte e nove de Outubro de dois mil e quatro

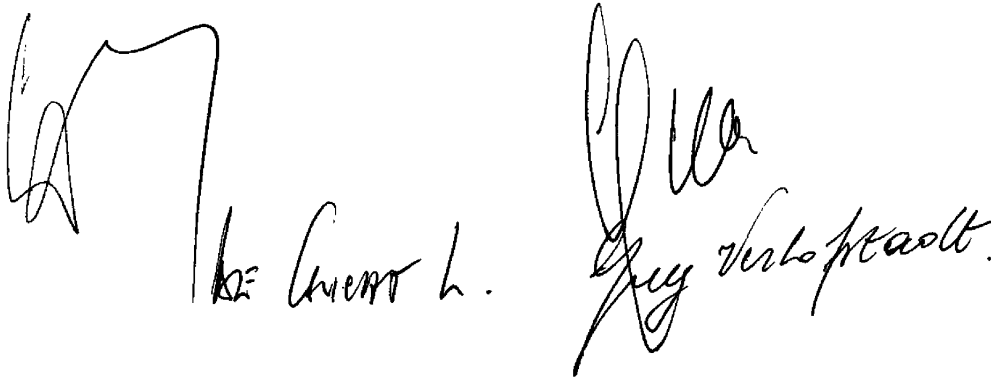
V Ríme dvadsiatehodeviatého októbra dvetisícštyri

V Rimu, devetindvajsetega oktobra leta dva tisoč štiri

Tehty Roomassa kahdentenäkymmenentenäyhdeksäntenä päivänä lokakuuta vuonna kaksituhattaneljä.

Som skedde i Rom den tjugonionde oktober tjugohundrafyra.

Pour Sa Majesté le Roi des Belges
 Voor Zijne Majesteit de Koning der Belgen
 Für Seine Majestät den König der Belgier

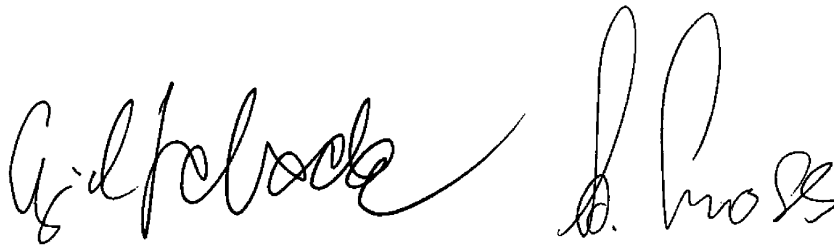
Albert II. Paola

Cette signature engage également la Communauté française, la Communauté flamande, la Communauté germanophone, la Région wallonne, la Région flamande et la Région de Bruxelles-Capitale.

Deze handtekening verbindt eveneens de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

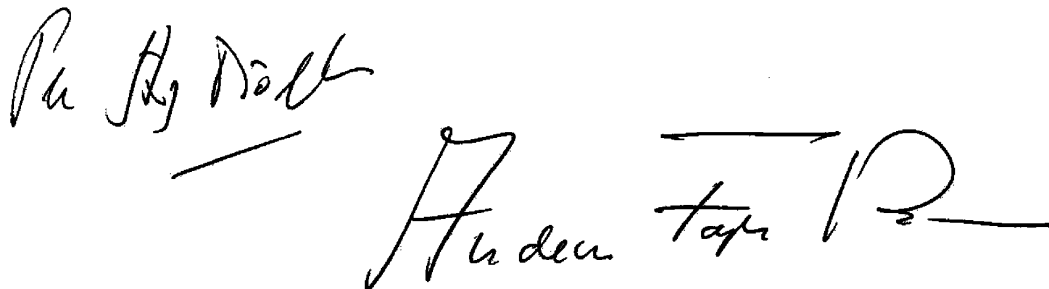
Diese Unterschrift bindet zugleich die Deutschsprachige Gemeinschaft, die Flämische Gemeinschaft, die Französische Gemeinschaft, die Wallonische Region, die Flämische Region und die Region Brüssel-Hauptstadt.

Za prezidenta České republiky

Václav Klaus Jarmila Nováková

For Hendes Majestæt Danmarks Dronning

Margrethe II. Henrik

Sopimus Euroopan perustuslaista

419

Für den Präsidenten der Bundesrepublik Deutschland

Joschka Fischer

Eesti Vabariigi Presidendi nimel

Anne-Mari Pihlakas

Για τον Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας

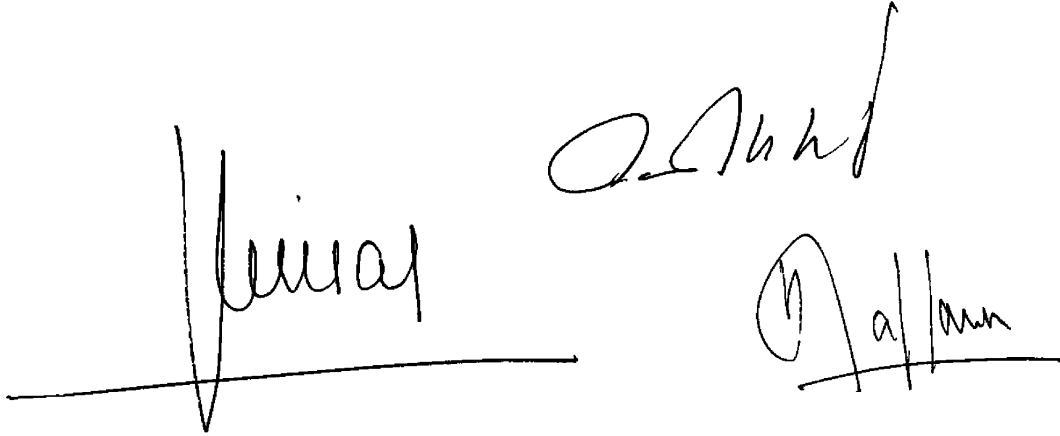
K. Karanizis

Por Su Majestad el Rey de España

JJ

J. Zapatero

Pour le Président de la République française

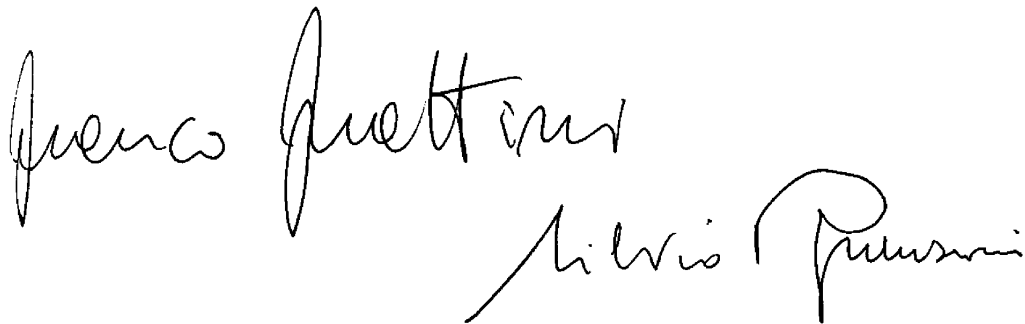
Two handwritten signatures in black ink. The signature on the left is a large, stylized 'V' followed by 'uinaf'. The signature on the right is 'Maffran' written in a cursive style.

Thar ceann Uachtarán na hÉireann
For the President of Ireland

Two handwritten signatures in black ink. The signature on the left is 'Dermot Ahern' and the signature on the right is 'Bertie Ahern'.

Per il Presidente della Repubblica italiana

Two handwritten signatures in black ink. The signature on the left is 'Franco Cossiga' and the signature on the right is 'Silvio Berlusconi'.

Για τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας

Ζίσοσ Φινεδωσ
Hamy Boy

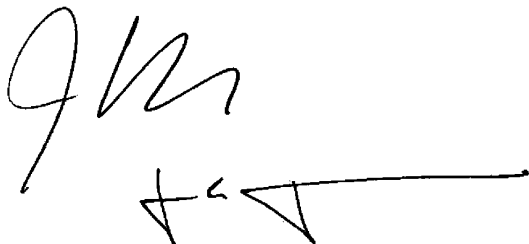
Latvijas Republikas Valsts prezidentes vārdā

Jaime Sora - Fariña
H. Baltis

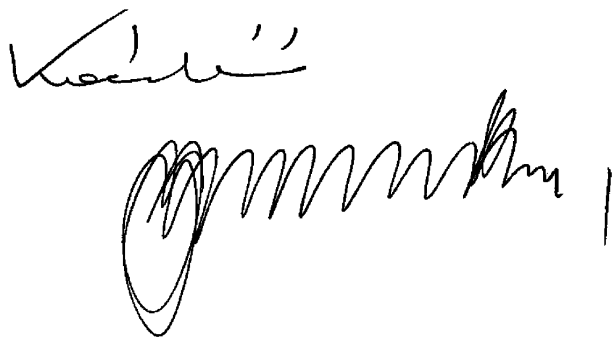
Lietuvos Respublikos Prezidento vardu

Valdas Adamkus
S. J. P. 2002

Pour Son Altesse Royale le Grand-Duc de Luxembourg

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized 'G' followed by 'M' and a horizontal line with a downward-pointing arrow.

A Magyar Köztársaság Elnöke részéről

A handwritten signature in black ink, starting with a large 'K' and followed by several loops and a vertical line.

Għall-President ta' Malta

A handwritten signature in black ink, reading 'Michael Frendo' with a horizontal line underneath, followed by a large, stylized signature.

Sopimus Euroopan perustuslaista

423

Voor Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden

Bernad Bot

Für den Bundespräsidenten der Republik Österreich

Ursula Pressnitz
Wolfgang

Za Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

Lech
Kaczyński

Pelo Presidente da República Portuguesa

Antonio
Alves
Pedro
de
Portugal

Za predsednika Republike Slovenije

Vlado
Šturlič

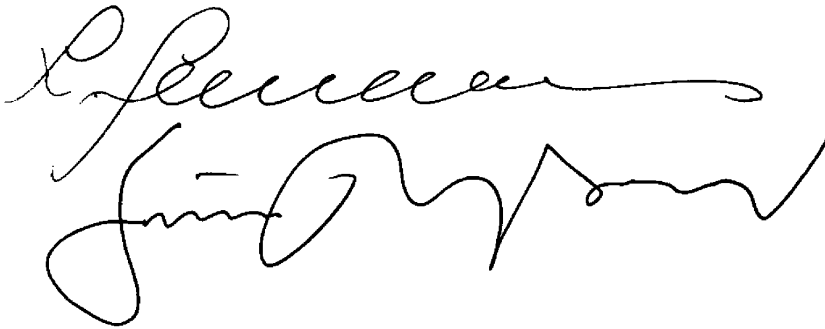
Za prezidenta Slovenskej republiky

Andrej
Kučera
Minister
Prezidenta

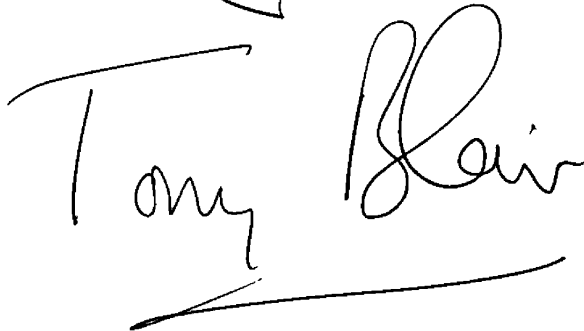
Suomen Tasavallan Presidentin puolesta
För Republiken Finlands President

För Konungariket Sveriges regering

For Her Majesty the Queen of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland

Han firmado asimismo la presente Acta final, en su condición de Estados candidatos a la adhesión a la Unión Europea, observadores ante la Conferencia:

Tento závěrečný akt rovněž podepsali pozorovatelé při Konferenci, jakožto státy kandidující na přistoupení k Evropské unii:

Følgende observatører ved konferencen har ligeledes undertegnet denne slutakt i deres egenskab af kandidatstater til Den Europæiske Union:

Als Beobachter bei der Konferenz haben in ihrer Eigenschaft als Kandidaten für den Beitritt zur Europäischen Union ferner diese Schlussakte unterzeichnet:

Käesoleva lõppakti on allkirjastanud Euroopa Liidu kandidaatriikide esindajatena ka konverentsi vaatlejad:

Την παρούσα Τελική Πράξη υπέγραψαν επίσης, υπό την ιδιότητά τους ως υποψηφίων για προσχώρηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση κρατών, οι παρατηρητές κατά τη Διάσκεψη:

The following have also signed this Final Act, in their capacity as candidate States for accession to the European Union, having been observers to the Conference:

Ont également signé le présent acte final, en leur qualité d'États candidats à l'adhésion de l'Union européenne, observateurs auprès de la Conférence:

Shínigh na breathnóirí seo a leanas ag an gComhdháil an Ionstraim Chríochnaítheach seo freisin ina gcáil mar Stáit iarrthacha don Aontas Eorpach:

Hanno altresì firmato il presente atto finale, in qualità di Stati candidati all'Unione europea, osservatori nella Conferenza

Šo Nobeiguma aktu kā Eiropas Savienības pievienošanās kandidātvalstu vadītāji ir parakstījuši arī šādi Konferences novērotāji:

Baigiamąjį aktą taip pat pasirašo į Europos Sąjungą stojančios valstybės kandidatės, Konferencijos stebėtojos:

Ezt az záróokmányt a Európai Unió tagjelölt államaiként, amelyek a Konferencián megfigyelőként vettek részt, a következők is aláírták:

Iffirmaw ukoll dan l-Att Finali, fil-kapaċità taghhom ta' Stati kandidati ta' l-Unjoni Ewropea, bhala osservaturi għall-Konferenza:

Deze Slotakte is tevens ondertekend door de volgende kandidaat-lidstaten van de Europese Unie, waarnemers bij de Conferentie:

Niniejszy Akt Końcowy został również podpisany przez Państwa kandydujące do przystąpienia do Unii Europejskiej, będące obserwatorami przy Konferencji:

Assinaram igualmente a presente Acta Final, na qualidade de Estados candidatos à adesão à União Europeia, observadores na Conferência:

V postavení štátov uchádzajúcich sa o pristúpenie k Európskej únii a v postavení pozorovateľov na konferencii podpísali tento záverečný akt:

To sklepno listino so kot države kandidatke za pristop k Evropski uniji in kot opazovalke Konference, podpisali tudi

Tämän päätösasiakirjan ovat Euroopan unionin jäsenehdokasvaltioina allekirjoittaneet myös konferenssiin tarkkailijoina osallistuneet:

Nedanstående observatörer vid konferensen har, i sin egenskap av kandidatstater inför anslutning till Europeiska unionen, likaledes undertecknat denna slutakt:

За Република България

С. Сабчевски
Соломун Тодор

Pentru România

Iliescu
Alina Roșca

Türkiye Cumhuriyeti Adına

Abdullah Gül

A. UNIONIN PERUSTUSLAIN MÄÄRÄYKSIÄ KOSKEVAT JULISTUKSET

1. Julistus I-6 artiklasta

Konferenssi toteaa, että I-6 artikla on Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olemassa olevan oikeuskäytännön mukainen.

2. Julistus I-9 artiklan 2 kohdasta

Konferenssi on yhtä mieltä siitä, että unionin liittymisen ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehtyyn yleissopimukseen olisi tapahduttava sellaisin menettelyin, että unionin oikeuden erityispiirteet säilytetään. Konferenssi panee tässä yhteydessä merkille Euroopan unionin tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen välillä säännöllisesti käytävän vuoropuhelun, jota voidaan vahvistaa, kun unioni liittyy mainittuun yleissopimukseen.

3. Julistus I-22, I-27 ja I-28 artiklasta

Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan, komission puheenjohtajan ja unionin ulkoasiainministerin tehtäviin nimitettävien henkilöiden valinnassa on otettava asianmukaisesti huomioon tarve kunnioittaa unionin ja sen jäsenvaltioiden maantieteellistä ja väestöllistä moninaisuutta.

4. Julistus I-24 artiklan 7 kohdasta siltä osin kuin on kyse neuvoston puheenjohtajuuden hoitamista koskevasta Eurooppa-neuvoston päätöksestä

Konferenssi julistaa, että neuvoston olisi aloitettava neuvoston puheenjohtajuuden hoitamista koskevan Eurooppa-neuvoston eurooppapäätöksen soveltamistoimenpiteistä tehtävän eurooppapäätöksen valmistelu välittömästi Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen ja että sen olisi annettava tälle päätökselle poliittinen hyväksyntänsä kuuden kuukauden kuluessa. Ehdotus Eurooppa-neuvoston eurooppapäätökseksi, joka tehdään päivänä, jona mainittu sopimus tulee voimaan, on seuraava:

EHDOTUS EUROOPPA-NEUVOSTON EUROOPPAPÄÄTÖKSEKSI NEUVOSTON PUHEENJOHTAJUUDEN HOITAMISESTA

1 Artikla

1. Etukäteen määritetyt kolmen jäsenvaltion ryhmät hoitavat 18 kuukauden ajan neuvoston puheenjohtajuutta ulkoasiain kokoonpanoa lukuun ottamatta. Nämä ryhmät muodostetaan jäsenvaltioiden tasaisen vuorottelun perusteella, ja tällöin otetaan huomioon jäsenvaltioiden keskinäinen erilaisuus sekä maantieteellinen tasapaino unionissa.

2. Kukin ryhmän jäsen toimii vuorollaan kuuden kuukauden ajan kaikkien neuvoston kokoonpanojen puheenjohtajana ulkoasiain kokoonpanoa lukuun ottamatta. Muut ryhmän jäsenet avustavat puheenjohtajaa tämän kaikissa tehtävissä yhteisen ohjelman mukaisesti. Ryhmän jäsenet voivat keskenään sopia vaihtoehtoisista järjestelyistä.

2 Artikla

Yleisten asioiden neuvoston puheenjohtajana toimivan jäsenvaltion edustaja on jäsenvaltioiden hallitusten pysyvien edustajien komitean puheenjohtaja.

Unionin ulkoasiainministerin edustaja on poliittisten ja turvallisuusasioiden komitean puheenjohtaja.

Jollei 4 artiklan mukaisesti ole toisin päätetty, kyseessä olevan neuvoston kokoonpanon, ulkoasiain kokoonpanoa lukuun ottamatta, puheenjohtajana kulloinkin toimivan ryhmän jäsen on 1 artiklassa tarkoitettujen neuvoston kokoonpanojen eri valmisteluelinten puheenjohtaja.

3 Artikla

Yleisten asioiden neuvosto huolehtii yhteistyössä komission kanssa neuvoston eri kokoonpanojen työskentelyn johdonmukaisuudesta ja jatkuvuudesta monivuotisten ohjelmien mukaisesti. Puheenjohtajina toimivat jäsenvaltiot toteuttavat neuvoston pääsihteeristön avustuksella kaikki tarpeelliset toimenpiteet neuvoston työskentelyn järjestämiseksi ja sen sujuvuuden varmistamiseksi.

4 Artikla

Neuvosto tekee eurooppapäätöksen, jolla säädetään toimenpiteistä tämän päätöksen soveltamiseksi.

5. Julistus I-25 artiklasta

Konferenssi julistaa, että neuvosto tekee eurooppapäätöksen I-25 artiklan täytäntöönpanosta päivänä, jona sopimus Euroopan perustuslaista tulee voimaan. Päätösehdotus on seuraava:

EHDOTUS NEUVOSTON EUROOPPAPÄÄTÖKSEKSI I-25 ARTIKLAN TÄYTÄNTÖÖNPANOSTA

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, JOKA

katsoo seuraavaa:

- 1) On aiheellista antaa määräyksiä, joiden avulla voidaan siirtyä sujuvasti Nizzan sopimuksessa määritellystä ja unionin perustuslakiin liitetyn unionin toimielimiä ja elimiä koskevista siirtymämääräyksistä tehdyn pöytäkirjan 2 artiklan 2 kohdassa määrätystä neuvoston määräenemmistöllä tapahtuvaa päätöksentekoa koskevasta järjestelmästä, jota sovelletaan 31 päivään lokakuuta 2009, unionin perustuslain I-25 artiklan mukaiseen äänestysjärjestelmään, jota sovelletaan 1 päivästä marraskuuta 2009.
- 2) Palautetaan mieleen, että neuvosto aikoo kaikin voimin ponnistella määräenemmistöllä tehtyjen päätösten demokraattisen legitimiuden vahvistamiseksi.

- 3) Katsotaan aiheelliseksi pitää tämä päätös voimassa niin kauan kuin se on tarpeen, jotta voidaan varmistaa sujuva siirtyminen unionin perustuslaissa määrättyyn uuteen äänestysjärjestelmään,

ON PÄÄTTÄNYT SEURAAVAA:

1 Artikla

Jos neuvoston jäsenet, jotka edustavat

- a) vähintään kolmea neljäsosaa siitä väestöstä, tai
- b) vähintään kolmea neljäsosaa siitä jäsenvaltioiden määrästä,

jota edellytetään määrävähemmistön muodostamiseen I-25 artiklan 1 kohdan ensimmäistä alakohtaa tai 2 kohtaa sovellettaessa, vastustavat sitä, että neuvosto antaa säädöksen määräenemmistöllä, neuvosto käy asiasta keskustelun.

2 Artikla

Käydessään tätä keskustelua neuvosto tekee kaiken voitavansa päästäkseen kohtuullisessa ajassa ja tuottamatta haittaa unionin oikeudessa asetettujen pakottavien määräaikojen soveltamiselle tyydyttävään ratkaisuun 1 artiklassa tarkoitettujen neuvoston jäsenten esiin ottamien huolenaiheiden osalta.

3 Artikla

Neuvoston puheenjohtaja tekee tätä varten komission avustamana ja neuvoston työjärjestystä noudattaen tarvittavat aloitteet, joilla helpotetaan laajemman yhteisymmärryksen saavuttamista neuvostossa. Neuvoston jäsenet avustavat puheenjohtajaa.

4 Artikla

Tämä päätös tulee voimaan 1 päivänä marraskuuta 2009. Se on voimassa vähintään vuoteen 2014. Sen jälkeen neuvosto voi tehdä eurooppapäätöksen sen kumoamisesta.

6. Julistus I-26 artiklasta

Konferenssi katsoo, että kun komissiossa ei enää ole kansalaisia kaikista jäsenvaltioista, tämän olisi kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että varmistetaan täysi avoimuus suhteessa kaikkiin jäsenvaltioihin. Komission olisi sitä varten oltava tiiviissä yhteydessä kaikkiin jäsenvaltioihin riippumatta siitä, onko niiden kansalainen komission jäsenenä, ja kiinnitettävä tässä yhteydessä erityistä huomiota tarpeeseen vaihtaa tietoja kaikkien jäsenvaltioiden kanssa ja kuulla niitä.

Konferenssi katsoo lisäksi, että komission olisi toteutettava kaikki aiheelliset toimenpiteet varmistaakseen, että kaikkien jäsenvaltioiden, myös niiden, joiden kansalaista ei ole komission jäsenenä, poliittiset, yhteiskunnalliset ja taloudelliset olosuhteet otetaan täysimääräisesti huomioon.

Näillä toimenpiteillä olisi muun muassa varmistettava se, että näiden jäsenvaltioiden asema otetaan huomioon asianmukaisissa organisatorisissa järjestelyissä.

7. Julistus I-27 artiklasta

Konferenssi katsoo, että Euroopan parlamentti ja Eurooppa-neuvosto vastaavat unionin perustuslain määräysten mukaisesti yhdessä Euroopan komission puheenjohtajan valintaan johtavan menettelyn moitteettomasta toteuttamisesta. Tätä varten Euroopan parlamentin ja Eurooppa-neuvoston edustajat järjestävät ennen Eurooppa-neuvoston päätöksen tekemistä tarpeelliset kuulemiset tarkoituksenmukaisimmaksi katsotulla tavalla. Kuulemisissa keskitytään komission puheenjohtajaksi ehdolla olevien taustaan, ja niissä otetaan I-27 artiklan 1 kohdan mukaisesti huomioon Euroopan parlamentin vaalit. Kuulemisia koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä voidaan aikanaan täsmentää Euroopan parlamentin ja Eurooppa-neuvoston yhteisellä sopimuksella.

8. Julistus I-36 artiklasta

Konferenssi panee merkille, että komissio aikoo vakiintuneen käytäntönsä mukaisesti jatkaa jäsenvaltioiden nimeämien asiantuntijoiden kuulemista valmistellessaan sellaisia rahoituspalvelualaa koskevia eurooppa-asetuksia, jotka annetaan säädösvallan siirron nojalla.

9. Julistus I-43 ja III-329 artiklasta

Mitä I-43 ja III-329 artiklassa määrätään, ei vaikuta jäsenvaltion oikeuteen valita tarkoituksenmukaisimmat keinot täyttääkseen yhteisvastuuta koskevan velvoitteensa sellaista jäsenvaltiota kohtaan, joka on joutunut terrori-iskun taikka luonnonmullistuksen tai ihmisen aiheuttaman suuronnettomuuden kohteeksi, sanotun kuitenkin rajoittamatta niiden toimenpiteiden toteuttamista, jotka unioni on hyväksynyt täyttääkseen yhteisvastuuta koskevan velvoitteensa tätä jäsenvaltiota kohtaan.

10. Julistus I-51 artiklasta

Konferenssi julistaa, että aina kun I-51 artiklan nojalla annettavat henkilötietojen suoja koskevat säännöt voivat vaikuttaa suoraan kansalliseen turvallisuuteen, tämä seikka on otettava asianmukaisesti huomioon. Se muistuttaa, että tällä hetkellä sovellettavassa lainsäädännössä (katso erityisesti direktiivi 95/46/EY) on asiaa koskevia erityisiä poikkeuksia.

11. Julistus I-57 artiklasta

Unioni ottaa huomioon sen kanssa läheisyytensä vuoksi erityissuhteissa olevien kooltaan pienten maiden erityistilanteen.

12. Julistus perusoikeuskirjan selityksistä

Konferenssi panee merkille jäljempänä esitetyt perusoikeuskirjan selitykset, jotka on laadittu perusoikeuskirjan laatineen valmistelukunnan puheenjohtajiston alaisuudessa ja päivitetty Eurooppa-valmistelukunnan puheenjohtajiston johdolla.

EUROOPAN UNIONIN PERUSOIKEUSKIRJAN SELITYKSET

Nämä selitykset on alun perin laatinut Euroopan unionin perusoikeuskirjan valmistelukunnan puheenjohtajisto. Eurooppa-valmistelukunnan puheenjohtajisto on saattanut ajan tasalle ne tämän valmistelukunnan perusoikeuskirjaan tekemien tekstimuutosten (erityisesti 51 ja 52 artikla) ⁽¹⁾ ja unionin oikeuden myöhemmän kehittymisen perusteella. Vaikka niillä ei sellaisenaan ole oikeudellista merkitystä, ne ovat arvokas tulkinnan väline, jonka tarkoituksena on selventää perusoikeuskirjan määräyksiä.

JOHDANTO

Euroopan kansat ovat luomalla välilleen yhä läheisemmän liiton päättäneet jakaa keskenään rauhanomaisen, yhteisiin arvoihin perustuvan tulevaisuuden.

Unioni perustuu ihmisarvon, vapauden, yhdenvertaisuuden ja yhteisvastuun jakamattomiin ja yleismaailmallisiin arvoihin, ja se on tietoinen henkisestä ja eettisestä perinnöstään. Se rakentuu kansanvallan ja oikeusvaltion periaatteille. Se asettaa ihmisen toimintansa keskipisteeksi ottamalla käyttöön unionin kansalaisuuden ja luomalla vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen.

Unioni edistää osaltaan näiden yhteisten arvojen vaalimista ja kehittämistä kunnioittaen Euroopan kansojen kulttuurien ja perinteiden monimuotoisuutta sekä jäsenvaltioiden kansallista identiteettiä ja niiden tapaa järjestää hallintonsa kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla. Unioni pyrkii edistämään tasapainoista ja kestävää kehitystä sekä varmistaa henkilöiden, palvelujen, tavaroiden ja pääomien vapaan liikkuvuuden sekä sijoittautumisvapauden.

Tämän vuoksi on välttämätöntä yhteiskunnan muutoksen, sosiaalisen edistyksen sekä tieteen ja tekniikan kehityksen mukaisesti vahvistaa näiden perusoikeuksien suojaa ja tuoda ne paremmin näkyviin perusoikeuskirjana.

Tässä perusoikeuskirjassa vahvistetaan unionin toimivallan ja tehtävien sekä toissijaisuusperiaatteen mukaisesti oikeudet, jotka perustuvat erityisesti jäsenvaltioille yhteisiin valtiosääntöperinteisiin ja kansainvälisiin velvoitteisiin, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehtyyn yleis-sopimukseen, unionin ja Euroopan neuvoston hyväksymiin sosiaalisiin peruskirjoihin sekä Euroopan unionin tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntöön. Unionin ja jäsenvaltioiden tuomioistuimet tulkitsevat tätä perusoikeuskirjaa tämän mukaisesti ottaen asianmukaisesti huomioon perusoikeuskirjan laatineen valmistelukunnan puheenjohtajiston alaisuudessa laaditut ja Eurooppa-valmistelukunnan puheenjohtajiston vastuulla ajan tasalle saattamat selitykset.

⁽¹⁾ Unionin perustuslain II-111 ja II-112 artikla.

Nämä oikeudet tuovat mukanaan vastuuta ja velvollisuuksia sekä muita ihmisiä että koko ihmiskuntaa ja tulevia sukupolvia kohtaan.

Tämän vuoksi unioni tunnustaa jäljempänä esitetyt oikeudet, vapaudet ja periaatteet.

I OSASTO

IHMISARVO

1 Artikla ⁽¹⁾

Ihmisarvo

Ihmisarvo on loukkaamaton. Sitä on kunnioitettava ja suojeltava.

Selitys

Ihmisarvo ei ole ainoastaan yksi perusoikeuksista vaan myös kaikkien perusoikeuksien perusta. Ihmisarvo on sisällytetty vuonna 1948 annetun ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen johdanto-osaan: "Kun ihmiskunnan kaikkien jäsenten luonnollisen arvon ja heidän yhtäläisten ja luovuttamattomien oikeuksiensa tunnustaminen on vapauden, oikeudenmukaisuuden ja rauhan perustana maailmassa...". Yhteisöjen tuomioistuin vahvisti asiassa C-377/98, Alankomaat v. Euroopan parlamentti ja neuvosto, 9.10.2001 antamansa tuomion, Kok. 2001, s. I-7079, perusteluissa nro 70—77, että ihmisarvo on unionin oikeuteen kuuluva perusoikeus.

Tästä seuraa muun muassa, ettei mitään tässä perusoikeuskirjassa vahvistetuista oikeuksista voi käyttää toisen ihmisen arvon loukkaamiseen ja että ihmisarvo kuuluu tässä perusoikeuskirjassa vahvistettuihin olennaisiin oikeuksiin. Näin ollen sitä ei saa loukata myöskään silloin, kun jotain oikeutta rajoitetaan.

2 Artikla ⁽²⁾

Oikeus elämään

1. Jokaisella on oikeus elämään.
2. Ketään ei saa tuomita kuolemaan eikä teloittaa.

Selitys

1. Artiklan 1 kohta perustuu Euroopan ihmisoikeussopimuksen 2 artiklan 1 kohdan ensimmäiseen virkkeeseen, joka kuuluu seuraavasti:

"1. Jokaisen oikeus elämään on suojattava laissa. ..."

⁽¹⁾ Unionin perustuslain II-61 artikla.

⁽²⁾ Unionin perustuslain II-62 artikla.

2. Tämän määräyksen toinen virke, joka koskee kuolemanrangaistusta, on korvattu voimaan tulleella Euroopan ihmisoikeussopimuksen kuudennella lisäpöytäkirjalla, jonka 1 artiklassa todetaan:

”Kuolemanrangaistus on poistettava. Ketään ei saa tuomita tällaiseen rangaistukseen, eikä tällaista rangaistusta saa panna täytäntöön.”

Perusoikeuskirjan 2 artiklan 2 kohta perustuu tähän määräykseen. ⁽¹⁾

3. Perusoikeuskirjan 2 artiklan ⁽²⁾ määräykset vastaavat edellä mainittujen Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja sen lisäpöytäkirjan artiklojen määräyksiä. Perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohdan ⁽³⁾ mukaisesti niillä on sama merkitys ja kattavuus. Näin ollen yleissopimuksessa olevien ”negatiivisten” määritelmien on katsottava sisältyvän myös perusoikeuskirjaan:

- a) Euroopan ihmisoikeussopimuksen 2 artiklan 2 kohta:

”Elämän riistämistä ei voida katsoa tämän artiklan vastaiseksi teoksi silloin, kun se seuraa voimankäytöstä, joka on ehdottoman välttämätöntä:

- a) kenen hyvänsä puolustamiseksi laittomalta väkivallalta;
- b) laillisen pidätyksen suorittamiseksi tai laillisen vapaudenriiston kohteeksi joutuneen henkilön paon estämiseksi;
- c) mellakan tai kapinan kukistamiseksi laillisin toimin.”

- b) Euroopan ihmisoikeussopimuksen kuudennen lisäpöytäkirjan 2 artikla:

”Valtio voi lainsäädännössään määrätä kuolemanrangaistuksen sodan tai sen välittömän uhan aikana tehdyistä teoista. Tällaista rangaistusta käytetään ainoastaan laissa määrätyissä tilanteissa ja sen määräysten mukaisesti. ...”.

3 Artikla ⁽⁴⁾

Oikeus henkilökohtaiseen koskemattomuuteen

1. Jokaisella on oikeus ruumiilliseen ja henkiseen koskemattomuuteen.
2. Lääketieteen ja biologian alalla on noudatettava erityisesti seuraavia vaatimuksia ja kieltoja:
 - a) asianomaisen henkilön vapaaehtoinen ja asiaan vaikuttavista seikoista tietoisena annettu suostumus, joka on hankittu laissa säädettyjä menettelytapoja noudattaen;
 - b) ihmisten geneettiseen jalostamiseen tähtävien käytäntöjen kieltö, erityisesti sellaisten, joiden tavoitteena on ihmisten valikointi;

⁽¹⁾ Unionin perustuslain II-62 artiklan 2 kohta.

⁽²⁾ Unionin perustuslain II-62 artikla.

⁽³⁾ Unionin perustuslain II-112 artiklan 3 kohta.

⁽⁴⁾ Unionin perustuslain II-63 artikla.

- c) kieltä hankkia taloudellista hyötyä ihmisruumiista ja sen osista sellaisinaan;
- d) ihmisten jäljentämistarkoituksessa tapahtuvan kloonauksen kieltä.

Selitys

1. Yhteisöjen tuomioistuin vahvisti asiassa C-377/98, *Alankomaat v. Euroopan parlamentti ja neuvosto*, 9.10.2001 antamansa tuomion, Kok. 2001, s. I-7079, perusteluissa nro 70 ja 78—80, että ihmisarvo on unionin oikeuteen kuuluva perusoikeus, mikä lääketieteen ja biologian alalla edellyttää luovuttajan ja vastaanottajan vapaaehtoista ja asiaan vaikuttavista seikoista tietoisena annettua suostumusta.
2. Perusoikeuskirjan 3 artiklan⁽¹⁾ periaatteet on esitetty Euroopan neuvoston puiteissa tehdyssä ihmisoikeuksia ja biolääketiedettä koskevassa yleissopimuksessa (ETS 164 ja lisäpöytäkirja ETS 168). Tässä perusoikeuskirjassa ei ole tarkoitus poiketa näistä määräyksistä, ja näin ollen siinä kielletään ainoastaan lisääntymistarkoituksessa tapahtuva kloonaus. Muita kloonauksen muotoja ei sallita eikä kielletä. Perusoikeuskirjassa ei siis mitenkään estetä lainsäätäjää kieltämästä muita kloonauksen muotoja.
3. Viittaus ihmisten geneettiseen jalostamiseen tähtääviin käytäntöihin, erityisesti sellaisiin, joiden tavoitteena on ihmisten valikointi, kohdistuu mahdollisuuteen järjestää ja toteuttaa valintaohjelmia, joihin sisältyy esimerkiksi sterilisointikampanjoita tai kampanjoita, joissa pakotetaan raskauteen tai etniseen avioliittoon. Kaikki nämä teot ovat kansainvälisiä rikoksia Roomassa 17 päivänä heinäkuuta 1998 hyväksytyyn kansainvälisen rikostuomioistuinten perussäännön mukaan (katso 7 artiklan 1 kohdan g alakohta).

4 Artikla⁽²⁾

Kidutuksen sekä epäinhimillisen tai halventavan rangaistuksen ja kohtelun kieltä

Ketään ei saa kiduttaa eikä kohdella tai rangaista epäinhimillisellä tai halventavalla tavalla.

Selitys

Tässä 4 artiklassa⁽²⁾ tarkoitettu oikeus vastaa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artiklassa turvattua oikeutta, ja kyseisten artiklojen sanamuoto on samanlainen. Ihmisoikeussopimuksen artikla kuuluu näin: "Ketään ei saa kiduttaa eikä kohdella tai rangaista epäinhimillisellä tai halventavalla tavalla". Oikeudella on perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohdan⁽³⁾ mukaisesti sama merkitys ja kattavuus kuin mainitulla ihmisoikeussopimuksen artiklalla.

5 Artikla⁽⁴⁾

Orjuuden ja pakkotyön kieltä

1. Ketään ei saa pitää orjana tai maaorjana.

⁽¹⁾ Unionin perustuslain II-63 artikla.

⁽²⁾ Unionin perustuslain II-64 artikla.

⁽³⁾ Unionin perustuslain II-112 artiklan 3 kohta.

⁽⁴⁾ Unionin perustuslain II-65 artikla.

2. Ketään ei saa vaatia tekemään pakkotyötä tai muuta pakollista työtä.

3. Ihmiskauppa kielletään.

Selitys

1. Tässä 5 artiklan 1 ja 2 kohdassa ⁽¹⁾ tarkoitettu oikeus vastaa Euroopan ihmisoikeussopimuksen samansisältöisen 4 artiklan 1 ja 2 kohtaa. Näin ollen sillä on perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohdan ⁽²⁾ mukaisesti sama merkitys ja kattavuus kuin mainitulla ihmisoikeussopimuksen artiklalla. Tästä seuraa, että

- mikään rajoitus ei voi laillisella tavalla vaikuttaa 1 kohdassa turvattuun oikeuteen,
- artiklan 2 kohdassa olevat käsitteet "pakkotyö tai muu pakollinen työ" on ymmärrettävä siten, että otetaan huomioon Euroopan ihmisoikeussopimuksen 4 artiklan 3 kohtaan sisältyvät "negatiiviset" määritelmät:

"Pakkotyöllä tai muulla pakollisella työllä ei tässä artiklassa tarkoiteta:

- a) tämän yleissopimuksen 5 artiklan määräysten mukaisesti määrätyn vapaudenriiston aikana tai ehdonalaisessa vapaudessa tavanomaisesti määrättyä työtä;
 - b) aseellisen palveluksen luonteista palvelusta tai sellaista palvelusta, joka vaaditaan sen sijasta maissa, jotka hyväksyvät aseellisesta palveluksesta kieltäytymisen omantunnonnsyistä;
 - c) sellaista palvelusta, jota vaaditaan silloin, kun vaara tai onnettomuus uhkaa yhteiskunnan olemassaoloa tai hyvinvointia;
 - d) sellaista työtä tai palvelusta, joka kuuluu yleisiin kansalaisvelvollisuuksiin."
2. Artiklan 3 kohta on suoraan seurausta ihmisarvosta, ja siinä otetaan huomioon järjestäytyneen rikollisuuden uudet kehityssuunnat, kuten laittoman maahanmuuton kanavien tai seksuaalisen hyväksikäytön verkostojen järjestäminen hyötymistarkoituksessa. Europol-yleissopimuksen liitteessä on seuraava määritelmä, joka koskee ihmiskauppaa seksuaalisessa hyväksikäyttötarkoituksessa: "ihmiskauppa: henkilön saattaminen toisen henkilön tosiasiallisen ja laittoman vallan alaiseksi väkivaltaa, uhkausta tai vilppiä käyttäen tai auktoriteettiasemaa väärinkäyttäen tarkoituksena erityisesti prostituutiosta hyötyminen, alaikäisten seksuaalinen hyväksikäyttö tai heihin kohdistuva väkivalta tai hylättyjen lasten kauppa". Unionin säännöstöön liitetyn Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen VI luvussa, johon Yhdistynyt kuningaskunta ja Irlanti osallistuvat, ja erityisesti sen 27 artiklan 1 kohdassa käsitellään järjestettyä laitonta maahanmuuttoa seuraavasti: "Sopimuspuolet sitoutuvat ottamaan käyttöön soveltuvia seuraamuksia kaikkia niitä kohtaan, jotka hyötyä tavoitellakseen auttavat tai yrittävät auttaa ulkomaalaisia pääsemään jonkin sopimuspuolen alueelle tai oleskelemaan siellä kyseisen sopimuspuolen ulkomaalaisten maahantuloa ja oleskelua koskevan lainsäädännön vastaisesti." Neuvosto on 19 päivänä heinäkuuta 2002 tehnyt puitepäätöksen (2002/629/405) ihmiskaupan torjunnasta (EYVL L 203, 1.8.2002, s. 1), jonka 1 artiklassa määritellään yksityiskohtaisesti työvoiman hyväksikäyttötarkoituksessa tai seksuaalisessa hyväksikäyttötarkoituksessa tapahtuvaan ihmiskauppaan liittyvät rikokset, jotka jäsenvaltion on säädettävä rangaistaviksi kyseisen puitepäätöksen mukaisesti.

⁽¹⁾ Unionin perustuslain II-65 artikla.

⁽²⁾ Unionin perustuslain II-112 artiklan 3 kohta.

II OSASTO

VAPAUDET

6 Artikla ⁽¹⁾**Oikeus vapauteen ja turvallisuuteen**

Jokaisella on oikeus vapauteen ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen.

Selitys

Tässä 6 artiklassa ⁽¹⁾ tarkoitetut oikeudet vastaavat Euroopan ihmisoikeussopimuksen 5 artiklassa turvattuja oikeuksia, joten niillä on peruskirjan 52 artiklan 3 kohdan ⁽²⁾ mukaisesti sama merkitys ja kattavuus. Tästä johtuen rajoitukset, jotka niihin laillisesti voidaan tehdä, eivät voi ylittää Euroopan ihmisoikeussopimuksen 5 artiklassa sallittuja rajoituksia. Kyseisen artiklan sanamuoto kuuluu seuraavasti:

- ”1. Jokaisella on oikeus vapauteen ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen. Keneltäkään ei saa riistää hänen vapauttaan, paitsi seuraavissa tapauksissa ja lain määräämässä järjestyksessä:
 - a) henkilö vangitaan lain nojalla sen jälkeen, kun hänet on tuomittu toimivaltaisessa tuomioistuimessa;
 - b) henkilö pidätetään tai vangitaan lain nojalla, koska hän ei ole noudattanut tuomioistuimen laillista määräystä, tai jonkin lakimääräisen velvoitteen täyttämisen turvaamiseksi;
 - c) henkilö pidätetään tai hänen vapautensa riistetään lain nojalla hänen saattamisekseen toimivaltaisen oikeusviranomaisen tutkittavaksi, milloin on perusteltua syytä epäillä hänen syyllistyneen rikokseen tai jos katsotaan välttämättömäksi estää häntä tekemästä rikosta tai pakenemasta teon jälkeen;
 - d) alaikäiseltä riistetään vapaus lain nojalla hänen kasvatuksensa valvomiseksi tai hänet pidätetään lain nojalla hänen saattamisekseen toimivaltaisen viranomaisen tutkittavaksi;
 - e) henkilöltä riistetään vapaus lain nojalla tartuntataudin leviämisen estämiseksi tai hänen heikon mielen-terveytensä, alkoholisminsa, huumeidenkäyttönsä tai irtolaisuutensa vuoksi;
 - f) henkilö pidätetään tai häneltä riistetään vapaus lain nojalla, jotta estettäisiin hänen laitton maahantulonsa, tai jos on ryhdytty toimiin hänen karkottamisekseen tai luovuttamisekseen.
2. Vapaudenriiston kohteeksi joutuneelle on viipymättä ilmoitettava hänen ymmärtämällään kielellä vapaudenriiston perusteet ja hänen mahdollisesti kohdistetut syytteet.
3. Tämän artiklan 1 kappaleen c kohdan määräysten nojalla pidätetty tai vapaudenriiston kohteeksi joutunut on viipymättä tuotava tuomarin tai lain nojalla tuomiovaltaa käyttävän muun viranomaisen tutkittavaksi, ja hänellä on oikeus oikeudenkäyntiin kohtuullisen ajan kuluessa tai oikeus tulla vapautetuksi oikeusjutun ollessa vireillä. Vapaaksi laskemisen ehdoksi voidaan asettaa takeet siitä, että asianomainen saapuu oikeudenkäyntiin.

⁽¹⁾ Unionin perustuslain II-66 artikla.

⁽²⁾ Unionin perustuslain II-112 artiklan 3 kohta.

4. Jokaisella, jolta on riistetty hänen vapautensa pidättämällä tai muuten, on oikeus vaatia tuomioistuimessa, että hänen vapaudenriistonsa laillisuus tutkitaan viipymättä ja että hänet vapautetaan, mikäli toimenpide ei ole laillinen.
5. Jokaisella, joka on pidätetty tai jonka vapaus on muuten riistetty tämän artiklan määräysten vastaisesti, on täytäntöönpanokelpoinen oikeus vahingonkorvaukseen.”

Tämän 6 artiklan ⁽¹⁾ mukaisia oikeuksia on kunnioitettava erityisesti silloin, kun Euroopan parlamentti ja neuvosto antavat lakeja ja -puitelakeja rikosasioita koskevan oikeudellisen yhteistyön alalla unionin perustuslain III-270, III-271 ja III-273 nojalla eritoten määritelläkseen rikosten ja rangaistusten luokittelua koskevia vähimmäissäännöksiä ja tiettyjä prosessioikeuden näkökohtia.

7 Artikla ⁽²⁾

Yksityis- ja perhe-elämän kunnioittaminen

Jokaisella on oikeus siihen, että hänen yksityis- ja perhe-elämänsä, kotiaan sekä viestejään kunnioitetaan.

Selitys

Tässä 7 artiklassa ⁽²⁾ turvatut oikeudet vastaavat Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklassa turvattuja oikeuksia. Tekniikan kehityksen huomioon ottamiseksi sana ”kirjeenvaihtonsa” on korvattu sanalla ”viestiensä”.

Perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohdan ⁽³⁾ mukaisesti tällä oikeudella on sama merkitys ja kattavuus kuin yleissopimuksen vastaavalla artiklalla. Tämän vuoksi tähän oikeuteen voidaan laillisesti tehdä ainoastaan ne rajoitukset, jotka on sallittu kyseisessä 8 artiklassa, joka kuuluu seuraavasti:

- ”1. Jokaisella on oikeus nauttia yksityis- ja perhe-elämänsä, kotiinsa ja kirjeenvaihtoonsa kohdistuvaa kunnioitusta.
2. Viranomaiset eivät saa puuttua tämän oikeuden käyttämiseen, paitsi silloin kun laki sen sallii ja se on demokraattisessa yhteiskunnassa välttämätöntä kansallisen ja yleisen turvallisuuden tai maan taloudellisen hyvinvoinnin vuoksi, tai epäjärjestyksen ja rikollisuuden estämiseksi, terveyden tai moraalien suojaamiseksi, tai muiden henkilöiden oikeuksien ja vapauksien turvaamiseksi.”

⁽¹⁾ Unionin perustuslain II-66 artikla.

⁽²⁾ Unionin perustuslain II-67 artikla.

⁽³⁾ Unionin perustuslain II-112 artiklan 3 kohta.

8 Artikla ⁽¹⁾

Henkilötietojen suoja

1. Jokaisella on oikeus henkilötietojensa suojaan.
2. Tällaisten tietojen käsittelyn on oltava asianmukaista ja sen on tapahduttava tiettyä tarkoitusta varten ja asianomaisen henkilön suostumuksella tai muun laissa säädetyn oikeuttavan perusteen nojalla. Jokaisella on oikeus tutustua niihin tietoihin, joita hänestä on kerätty, ja saada ne oikaistuksi.
3. Riippumaton viranomainen valvoo näiden sääntöjen noudattamista.

Selitys

Artikla perustuu Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 286 artiklaan ja yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 95/46/EY (EYVL L 281, 23.11.1995, s. 31) sekä Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklaan ja yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä 28 päivänä tammikuuta 1981 tehtyyn Euroopan neuvoston yleissopimukseen, jonka kaikki jäsenvaltiot ovat ratifioineet. Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 286 artikla on nyt korvattu unionin perustuslain I-51 artiklalla. Olisi myös pantava merkille asetus (EY) N:o 45/2001 yksilöiden suojelusta yhteisöjen toimielinten ja elinten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta (EYVL L 8, 12.1.2001, s. 1). Edellä mainittu direktiivi ja asetus sisältävät henkilötietojen suoja koskevan oikeuden käyttöön liittyviä edellytyksiä ja rajoituksia.

9 Artikla ⁽²⁾

Oikeus solmia avioliitto ja oikeus perustaa perhe

Oikeus solmia avioliitto ja oikeus perustaa perhe taataan tämän oikeuden käyttöä sääntelevien kansallisten lainsäädäntöjen mukaisesti.

Selitys

Tämä artikla perustuu Euroopan ihmisoikeussopimuksen 12 artiklaan, joka kuuluu seuraavasti: "Avioliittoiässä olevilla miehillä ja naisilla on oikeus mennä avioliittoon ja perustaa perhe tämän oikeuden käyttöä säätelevien kansallisten lakien mukaisesti." Oikeuden esittävää sanamuotoa on uudistettu, jotta se kattaa tapaukset, joissa kansalliset lainsäädännöt tunnustavat muita perheen perustamisen muotoja kuin avioliiton. Avioliittoaseman myöntämistä samaa sukupuolta olevien henkilöiden välisille liitoille ei kielletä eikä määrätä tässä artiklassa. Tämä oikeus on siten verrattavissa Euroopan ihmisoikeussopimuksessa turvattuun oikeuteen, mutta sen ulottuvuus voi olla laajempi, kun kansallisessa lainsäädännössä niin säädetään.

⁽¹⁾ Unionin perustuslain II-68 artikla.

⁽²⁾ Unionin perustuslain II-69 artikla.

10 Artikla ⁽¹⁾

Ajatuksen, omantunnon ja uskonnon vapaus

1. Jokaisella on oikeus ajatuksen, omantunnon ja uskonnon vapauteen. Tämä oikeus sisältää vapauden vaihtaa uskontoa tai vakaumusta ja vapauden tunnustaa uskontoa tai vakaumusta joko yksin tai yhdessä muiden kanssa julkisesti tai yksityisesti jumalanpalveluksissa, opettamalla, hartaudentarjoituksissa ja uskonnollisin menoin.
2. Oikeus kieltäytyä asepalveluksesta omantunnon syistä tunnustetaan tämän oikeuden käyttöä sääntelevien kansallisten lainsäädäntöjen mukaisesti.

Selitys

Edellä 1 kohdassa turvattu oikeus vastaa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 9 artiklassa turvattua oikeutta, ja 52 artiklan 3 kohdan ⁽²⁾ mukaisesti kyseisten artiklojen merkitys ja kattavuus ovat samat. Rajoitusten on näin ollen noudatettava 9 artiklan 2 kohtaa, joka kuuluu seuraavasti: "Henkilön vapaudelle tunnustaa uskontoaan tai uskoaan voidaan asettaa vain sellaisia rajoituksia, joista on säädetty laissa ja jotka ovat välttämättömiä demokraattisessa yhteiskunnassa yleisen turvallisuuden vuoksi, yleisen järjestyksen, terveyden tai moraalin suojaamiseksi, tai muiden henkilöiden oikeuksien ja vapauksien turvaamiseksi."

Edellä 2 kohdassa turvattu oikeus vastaa kansallisia valtiosääntöperinteitä ja asiaa koskevien kansallisten lakien kehitystä.

11 Artikla ⁽³⁾

Sananvapaus ja tiedonvälityksen vapaus

1. Jokaisella on oikeus sananvapauteen. Tämä oikeus sisältää mielipiteenvapauden sekä vapauden vastaanottaa ja levittää tietoja tai ajatuksia viranomaisten siihen puuttumatta ja alueellisista rajoista riippumatta.
2. Tiedotusvälineiden vapautta ja moniarvoisuutta kunnioitetaan.

Selitys

1. Tämä 11 artikla ⁽³⁾ vastaa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 artiklaa, joka kuuluu seuraavasti:

"1. Jokaisella on sananvapaus. Tämä oikeus sisältää vapauden pitää mielipiteitä sekä vastaanottaa ja levittää tietoja ja ajatuksia alueellisista rajoista riippumatta ja viranomaisten siihen puuttumatta. Tämä artikla ei estä valtioita tekemästä radio-, televisio- ja elokuvayhtiöitä luvanvaraisiksi.

⁽¹⁾ Unionin perustuslain II-70 artikla.

⁽²⁾ Unionin perustuslain II-112 artiklan 3 kohta.

⁽³⁾ Unionin perustuslain II-71 artikla.

2. Koska näiden vapauksien käyttöön liittyy velvollisuuksia ja vastuuta, se voidaan asettaa sellaisten muodollisuuksien, ehtojen, rajoitusten ja rangaistusten alaiseksi, joista on säädetty laissa ja jotka ovat välttämättömiä demokraattisessa yhteiskunnassa kansallisen turvallisuuden, alueellisen koskemattomuuden tai yleisen turvallisuuden vuoksi, epäjärjestyksen tai rikollisuuden estämiseksi, terveyden tai moraalien suojaamiseksi, muiden henkilöiden maineen tai oikeuksien turvaamiseksi, luottamuksellisten tietojen paljastumisen estämiseksi, tai tuomioistuinten arvovallan ja puolueettomuuden varmistamiseksi.”

Perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohdan ⁽¹⁾ mukaisesti tällä oikeudella on sama merkitys ja kattavuus kuin Euroopan ihmisoikeussopimuksessa turvatulla oikeudella. Tähän oikeuteen tehtävät rajoitukset eivät näin ollen voi ylittää 10 artiklan 2 kohdassa määriteltyjä rajoituksia, sanotun kuitenkaan rajoittamatta unionin kilpailulainsäädännössä määriteltyjä rajoituksia jäsenvaltioiden oikeudelle ottaa käyttöön Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 artiklan 1 kohdan kolmannessa virkkeessä tarkoitettuja lupamenettelyjä.

2. Artiklan 2 kohdassa selvennetään 1 kohdan seuraukset tiedotusvälineiden vapauden osalta. Tämä kohta pohjautuu yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöön televisiotoiminnan alalla muun muassa asiassa C-288/89 (tuomio 25.7.1991, Stichting Collectieve Antennevoorziening Gouda ym. Kok. 1991, s. I-4007) ja Euroopan yhteisön perustamissopimukseen ja nyt perustuslakiin liitettyyn jäsenvaltioiden julkisen palvelun yleisradiotoimintaa koskevaan pöytäkirjaan sekä televisiotoimintaa koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annetun direktiiviin 89/552/EY (ks. erityisesti sen johdanto-osan 17 kappale).

12 Artikla ⁽²⁾

Kokoontumis- ja yhdistymisvapaus

1. Jokaisella on oikeus rauhanomaiseen kokoontumisvapauteen ja yhdistymisvapauteen kaikilla tasoilla erityisesti poliittisessa, ammattiyhdistys- ja yhteiskunnallisessa toiminnassa, mihin sisältyy, että jokaisella on oikeus perustaa yhdessä muiden kanssa ammattiyhdistyksiä ja liittyä niihin etujensa puolustamiseksi.

2. Unionin tason poliittiset puolueet myötävaikuttavat unionin kansalaisten poliittisen tahdon ilmaisemiseen.

Selitys

1. Artiklan 1 kohdan määräykset vastaavat Euroopan ihmisoikeussopimuksen 11 artiklan määräyksiä. Kyseinen 11 artikla kuuluu seuraavasti:

”1. Jokaisella on oikeus rauhanomaiseen kokoontumis- ja yhdistymisvapauteen, mikä käsittää myös oikeuden perustaa ammattiyhdistyksiä ja liittyä niihin etujensa turvaamiseksi.

2. Näiden oikeuksien käyttämiselle ei saa asettaa muita kuin sellaisia rajoituksia, joista on säädetty laissa ja jotka ovat välttämättömiä demokraattisessa yhteiskunnassa kansallisen ja yleisen turvallisuuden vuoksi, epäjärjestyksen tai rikollisuuden estämiseksi, terveyden tai moraalien suojaamiseksi, tai muiden henkilöiden oikeuksien ja vapauksien turvaamiseksi. Tämä artikla ei estä laillisten rajoitusten asettamista asevoimiin, poliisiin tai valtionhallintoon kuuluviin nähden heidän käyttäessään näitä oikeuksia.”

⁽¹⁾ Unionin perustuslain II-112 artiklan 3 kohta.

⁽²⁾ Unionin perustuslain II-72 artikla.

Tämän 12 artiklan 1 kohdan ⁽¹⁾ määräyksillä on sama merkitys kuin Euroopan ihmisoikeussopimuksen määräyksillä, mutta niiden kattavuus on laajempi, sillä niitä voidaan soveltaa kaikilla tasoilla, siis myös Euroopan tasolla. Tätä oikeutta koskevat rajoitukset eivät perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohdan ⁽²⁾ mukaisesti voi ylittää ihmisoikeussopimuksen 11 artiklan 2 kohdan perusteella laillisina pidettäviä rajoituksia.

2. Tämä oikeus perustuu myös työntekijöiden sosiaalisia perusoikeuksia koskevan yhteisön peruskirjan 11 artiklaan.

3. Artiklan 2 kohta vastaa unionin perustuslain I-46 artiklan 4 kohtaa.

13 Artikla ⁽³⁾

Taiteen ja tutkimuksen vapaus

Taiteen ja tieteellisen tutkimuksen vapaus turvataan. Akateemista vapautta kunnioitetaan.

Selitys

Tämä oikeus johtuu ensi sijassa ajatuksen- ja sananvapaudesta. Sitä käytetään 1 artiklaa ⁽⁴⁾ noudattaen ja siihen voidaan tehdä Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 artiklassa sallittuja rajoituksia.

14 Artikla ⁽⁵⁾

Oikeus koulutukseen

1. Jokaisella on oikeus koulutukseen ja oikeus saada ammatillista koulutusta sekä jatko- ja täydennyskoulutusta.

2. Tähän oikeuteen kuuluu mahdollisuus saada maksutta oppivelvollisuuteen perustuvaa opetusta.

3. Vapautta perustaa oppilaitoksia demokratian periaatteita kunnioittaen sekä vanhempien oikeutta varmistaa lapsilleen omien uskonnollisten, aatteellisten ja kasvatuksellisten vakaumustensa mukainen kasvatus ja opetus kunnioitetaan kyseisen vapauden ja kyseisen oikeuden käyttöä sääntelevien kansallisten lainsäädäntöjen mukaisesti.

Selitys

1. Artikla on saanut vaikutteita sekä jäsenvaltioille yhteisistä valtiosääntöperinteistä että Euroopan ihmisoikeussopimuksen ensimmäisen lisäpöytäkirjan 2 artiklasta, joka kuuluu seuraavasti:

”Keneltäkään ei saa kieltää oikeutta koulutukseen. Hoitaessaan kasvatuksen ja opetuksen alalla omaksumiaan tehtäviä valtion tulee kunnioittaa vanhempien oikeutta varmistaa lapsilleen heidän omien uskonnollisten ja aatteellisten vakaumustensa mukainen kasvatus ja opetus.”

⁽¹⁾ Unionin perustuslain II-72 artikla.

⁽²⁾ Unionin perustuslain II-112 artiklan 3 kohta.

⁽³⁾ Unionin perustuslain II-73 artikla.

⁽⁴⁾ Unionin perustuslain II-61 artikla.

⁽⁵⁾ Unionin perustuslain II-74 artikla.

Tämä artikla on katsottu tarpeelliseksi ulottaa koskemaan pääsyä ammatilliseen ja jatko- ja täydennyskoulutukseen (ks. työntekijöiden sosiaalisia perusoikeuksia koskevan yhteisön peruskirjan 15 kohta ja sosiaalisen peruskirjan 10 artikla) sekä lisätä periaate oppivelvollisuuteen perustuvan opetuksen maksuttomuudesta. Jälkimmäisen periaatteen sanamuoto tarkoittaa ainoastaan, että oppivelvollisuuteen perustuvan opetuksen osalta jokaisella lapsella on mahdollisuus päästä oppilaitokseen, jossa opetus on maksutonta. Se ei tarkoita, että kaikki koulutusta, ammatillista koulutusta tai jatko- ja täydennyskoulutusta antavat oppilaitokset, muun muassa yksityiset oppilaitokset, olisivat maksuttomia. Siinä ei myöskään kielletä eräiden erityisten koulutusmuotojen maksullisuutta, mikäli valtio toteuttaa toimenpiteitä taloudellisen korvauksen myöntämiseksi. Siltä osin kuin perusoikeuskirjaa sovelletaan unioniin, tämä tarkoittaa, että unionin on koulutusta koskevien politiikkojensa puitteissa kunnioitettava oppivelvollisuuteen perustuvan opetuksen maksuttomuutta, mutta tällä ei luonnollisestikaan luoda uusia toimivaltuuksia. Vanhemmille kuuluvaa oikeutta on tulkittava yhdessä 24 artiklan⁽¹⁾ määräysten kanssa.

2. Vapaus perustaa yleisiä tai yksityisiä oppilaitoksia on turvattu yhtenä elinkeinovapauden muotona, mutta sitä rajoittaa velvollisuus kunnioittaa demokraattisia periaatteita, ja sitä käytetään kansallisissa lainsäädännöissä määriteltyjen sääntöjen mukaisesti.

15 Artikla⁽²⁾

Ammatillinen vapaus ja oikeus tehdä työtä

1. Jokaisella on oikeus tehdä työtä ja harjoittaa vapaasti valitsemaansa tai hyväksymäänsä ammattia.
2. Jokaisella unionin kansalaisella on vapaus hakea työtä, tehdä työtä, sijoittautua tai tarjota palveluja missä tahansa jäsenvaltiossa.
3. Kolmansien maiden kansalaisilla, joilla on lupa tehdä työtä jäsenvaltioiden alueella, on oikeus samantyyppisiin työehtoihin kuin unionin kansalaisilla.

Selitys

Perusoikeuskirjan 15 artiklan 1 kohdassa⁽²⁾ vahvistettu ammatillinen vapaus tunnustetaan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä (ks. mm. tuomio 14.5.1974, asiassa 4/73, Nold, Kok. 1974, 491, n:o 12—14; tuomio 13.12.1979, asiassa 44/79, Hauer, Kok. 1979, s. 3727; tuomio 8.10.1986, asiassa 234/85, Keller, Kok. 1986, 2897, n:o 8).

Kohta pohjautuu myös 18 päivänä lokakuuta 1961 allekirjoitetun ja kaikkien jäsenvaltioiden ratifioiman Euroopan sosiaalisen peruskirjan 1 artiklan 2 kohtaan sekä 9 päivänä joulukuuta 1989 tehtyyn yhteisön peruskirjaan työntekijöiden sosiaalisista perusoikeuksista. Ilmaus ”työehdot” on käsitettävä unionin perustuslain III-213 artiklan mukaisesti.

Artiklan 2 kohdassa käsitellään unionin perustuslain I-4, III-133, III-137 ja III-144 artiklassa turvatut kolme vapautta eli työntekijöiden vapaa liikkuvuus, sijoittautumisvapaus ja palvelujen tarjoamisen vapaus.

Artiklan 3 kohta perustuu Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 137 artiklan 3 kohdan neljänteen luetelmakohtaan, joka on nyt korvattu unionin perustuslain III-210 artiklan 1 kohdan g alakohdalla, sekä 18 päivänä lokakuuta 1961 allekirjoitetun ja kaikkien jäsenvaltioiden ratifioiman Euroopan sosiaalisen peruskirjan

⁽¹⁾ Unionin perustuslain II-84 artikla.

⁽²⁾ Unionin perustuslain II-75 artikla.

19 artiklan 4 kohtaan ⁽¹⁾. Sovelletaan siis unionin perustuslain II-112 artiklan 2 kohtaa. Kolmansien valtioiden kansallisuuden omaavien merimiesten palvelukseen ottamista unionin jäsenvaltion lipun alla purjehtivien alusten miehistöihin säädelään unionin oikeudella ja kansallisilla lainsäädännöillä ja käytännöillä.

16 Artikla ⁽²⁾

Elinkeinovapaus

Elinkeinovapaus tunnustetaan unionin oikeuden sekä kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisesti.

Selitys

Artikla perustuu yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöön. Tuomioistuin on tunnustanut vapauden harjoittaa taloudellista tai kaupallista toimintaa (ks. tuomio 14.5.1974, asiassa 4/73, Nold, Kok. 1974, 491, n:o 14 ja tuomio 27.9.1979, asiassa 230-78, SP A Eridania ja muut, Kok. 1979, 2749, n: o 20 ja 31) sekä sopimusvapauden (ks. mm. tuomio "Sukkerfabriken Nykøbing", asiassa 151/78, Kok. 1979, 1, n:o 19; tuomio 5.10.1999, Espanja vs. komissio, C-240/97, Kok. [1999], s. I-6571, perusteluissa nro 99). Lisäksi artikla perustuu I- artiklan 2 kohtaan, jossa tunnustetaan vapaan kilpailun periaate. Tätä oikeutta käytetään luonnollisesti unionin oikeutta ja kansallisia lainsäädäntöjä noudattaen. Sitä voivat koskea perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohdassa ⁽³⁾ määritetyt rajoitukset.

17 Artikla ⁽⁴⁾

Omistusoikeus

1. Jokaisella on oikeus nauttia laillisesti hankkimastaan omaisuudesta sekä käyttää, luovuttaa ja testamentata sitä. Keneltäkään ei saa riistää hänen omaisuuttaan muutoin kuin yleisen edun sitä vaatiessa laissa säädettyissä tapauksissa ja laissa säädettyjen ehtojen mukaisesti ja siten, että hänelle suoritetaan kohtuullisessa ajassa oikeudenmukainen korvaus omaisuuden menetyksestä. Omaisuuden käyttöä voidaan säännellä lailla siinä määrin kuin se on yleisen edun mukaan välttämätöntä.

2. Teollis- ja tekijänoikeudet turvataan.

Selitys

Artikla vastaa Euroopan ihmisoikeussopimuksen ensimmäisen lisäpöytäkirjan 1 artiklaa:

"Jokaisella luonnollisella tai oikeushenkilöllä on oikeus nauttia rauhassa omaisuudestaan. Keneltäkään ei saa riistää hänen omaisuuttaan paitsi julkisen edun nimissä ja laissa määrättyjen ehtojen sekä kansainvälisen oikeuden yleisten periaatteiden mukaisesti.

Edellä olevat määräykset eivät kuitenkaan saa millään tavoin heikentää valtioiden oikeutta saattaa voimaan lakeja, jotka ne katsovat välttämättömiksi omaisuuden käytön valvomiseksi yleisen edun nimissä tai taatakseen verojen tai muiden maksujen tai sakkojen maksamisen."

⁽¹⁾ Unionin perustuslain II-112 artiklan 2 kohta.

⁽²⁾ Unionin perustuslain II-76 artikla.

⁽³⁾ Unionin perustuslain II-112 artiklan 1 kohta.

⁽⁴⁾ Unionin perustuslain II-77 artikla.

Kyseessä on kaikille kansallisille perustuslaeille yhteinen peruseriaate. Yhteisöjen tuomioistuin on monet kerrat vahvistanut sen, erityisesti Hauer-tuomiossa (13.12.1979, Kok. 1979, s. 3727). Sanamuotoa on nykyaikaistettu, mutta 52 artiklan 3 kohdan ⁽¹⁾ mukaisesti tällä oikeudella on sama merkitys ja kattavuus kuin Euroopan ihmisoikeussopimuksessa turvatulla oikeudella eikä ihmisoikeussopimuksessa määriteltyjä rajoituksia saa ylittää.

Omistusoikeuteen liittyvä teollis- ja tekijänoikeuksien suoja mainitaan 2 kohdassa erikseen sen kasvaneen merkityksen ja unionin johdetun oikeuden perusteella. Teollis- ja tekijänoikeudet koskevat kirjallisten ja taiteellisten teosten lisäksi muun muassa patenteja ja tavaramerkkejä sekä lähioikeuksia. Artiklan 1 kohdassa määriteltyä takuita sovelletaan asianmukaisella tavalla teollis- ja tekijänoikeuksiin.

18 Artikla ⁽²⁾

Oikeus turvapaikkaan

Oikeus turvapaikkaan taataan pakolaisten oikeusasemaa koskevan 28 päivänä heinäkuuta 1951 tehdyn Geneven yleissopimuksen ja pakolaisten oikeusasemaa koskevan 31 päivänä tammikuuta 1967 tehdyn pöytäkirjan määräysten sekä tämän perustuslain mukaisesti.

Selitys

Artiklan teksti perustuu Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 63 artiklaan, joka on nyt korvattu unionin perustuslain III-266 artiklalla, joka velvoittaa unionin noudattamaan pakolaisten oikeusasemaa koskevaa Geneven yleissopimusta. On syytä viitata perustuslakiin liitettyjen Yhdistynyttä kuningaskuntaa ja Irlantia sekä Tanskaa koskevien pöytäkirjojen määräyksiin, jotta voidaan määritellä, missä määrin nämä valtiot toteuttavat unionin oikeutta tällä alalla, ja miltä osin tätä artiklaa sovelletaan niihin. Artiklassa noudatetaan perustuslakiin liitettyä turvapaikkaa koskevaa pöytäkirjaa.

19 Artikla ⁽³⁾

Suoja palauttamis-, karkottamis- ja luovuttamistapauksissa

1. Joukkokarkotukset kielletään.
2. Ketään ei saa palauttaa, karkottaa tai luovuttaa sellaiseen maahan, jossa häntä vakavasti uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus tai muu epäinhimillinen tai halventava rangaistus tai kohtelu.

Selitys

Artiklan 1 kohdalla on sama merkitys ja kattavuus kuin Euroopan ihmisoikeussopimuksen neljännen lisäpöytäkirjan joukkokarkotusta koskevalla 4 artiklalla. Sillä on tarkoitus taata, että jokainen päätös tutkitaan erikseen ja että kaikkien tietyn valtion kansalaisten karkotuksesta ei voida päättää yhdellä toimenpiteellä (ks. myös kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan yleissopimuksen 13 artikla).

Artiklan 2 kohdassa otetaan huomioon Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artiklaa koskeva Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntö (ks. Ahmed vs. Itävalta, tuomio 17.12.1996, Kok. 1996, VI-2206 ja Soering, tuomio 7.7.1989).

⁽¹⁾ Unionin perustuslain II-112 artiklan 3 kohta.

⁽²⁾ Unionin perustuslain II-78 artikla.

⁽³⁾ Unionin perustuslain II-79 artikla.

III OSASTO

TASA-ARVO

20 Artikla ⁽¹⁾**Yhdenvertaisuus lain edessä**

Kaikki ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä.

Selitys

Artikla vastaa yleistä oikeusperiaatetta, joka on otettu mukaan kaikkiin eurooppalaisiin perustuslakeihin ja jonka myös yhteisöjen tuomioistuin on tunnustanut yhteisön oikeuden perusperiaatteeksi (tuomio 13.11.1984, Racke, asiassa 283/83, Kok. 1984, s. 3791; tuomio 17.4.1997, asiassa C-15/95, EARL, Kok. 1997, I-1961 ja tuomio 13.4.2000, asiassa C-292/97, Karlsson, Kok. 2000, s. 2737).

21 Artikla ⁽²⁾**Syrjintäkielto**

1. Kielletään kaikenlainen syrjintä, joka perustuu sukupuoleen, rotuun, ihonväriin tai etniseen taikka yhteiskunnalliseen alkuperään, geneettisiin ominaisuuksiin, kieleen, uskontoon tai vakaukukseen, poliittisiin tai muihin mielipiteisiin, kansalliseen vähemmistöön kuulumiseen, varallisuuteen, syntyperään, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen tai muuhun sellaiseen seikkaan.

2. Kielletään kaikenlainen kansalaisuuteen perustuva syrjintä tämän perustuslain soveltamisalalla, sanotun kuitenkin rajoittamatta sen erityismääräysten soveltamista.

Selitys

Artiklan 1 kohta perustuu Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 13 artiklaan, joka on nyt korvattu unionin perustuslain III-124 artiklalla, ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 14 artiklaan sekä geeniperimän osalta ihmis-oikeuksista ja biolääketieteestä tehdyn yleissopimuksen 11 artiklaan. Sitä sovelletaan Euroopan ihmisoikeussopimuksen 14 artiklan mukaisesti niiltä osin kuin se on yhteneväinen kyseisen artiklan kanssa.

Artiklan 1 kohdan ja unionin perustuslain III-124 artiklan välillä ei ole ristiriitaa tai yhteensopimattomuutta. Viimeksi mainitulla artiklalla on toinen soveltamisala ja tarkoitus: siinä annetaan unionille valta hyväksyä säädöksiä, myös sellaisia, joilla yhdenmukaistetaan jäsenvaltioiden lakeja ja asetuksia, tiettyjen, kyseisessä artiklassa tyhjentävästi luetteloitujen syrjinnän muotojen torjumiseksi. Tämä lainsäädäntö voi kattaa jäsenvaltioiden viranomaisten toiminnan (sekä yksityisten ihmisten väliset suhteet) millä tahansa unionin toimivaltaan kuuluvalla alalla. Sen sijaan 21 artiklan ⁽²⁾ 1 kohdassa jäljempänä ei anneta minkäänlaisia valtuuksia hyväksyä syrjintää kieltäviä lakeja jäsenvaltioiden tai yksityisen toiminnan näillä aloilla eikä siinä kielletä syrjintää kertakaikkisesti mainituilla aloilla. Siinä käsitellään vain itse unionin toimielinten ja elinten harjoittamaa syrjintää niiden käyttäessä unionin perustuslain I ja III osan muiden artiklojen mukaista toimivaltaansa ja jäsenvaltioiden harjoittamaa syrjintää ainoastaan silloin, kun ne panevat

⁽¹⁾ Unionin perustuslain II-80 artikla.

⁽²⁾ Unionin perustuslain II-81 artikla.

täytäntöön unionin lainsäädäntöä. Näin ollen 1 kohta ei muuta unionin perustuslain III-124 artiklan nojalla myönnetyn toimivallan laajuutta eikä mainitun artiklan tulkintaa.

Artiklan 2 kohta vastaa unionin perustuslain I-4 artiklan 2 kohtaa, ja sitä on sovellettava kyseisen artiklan mukaisesti.

22 Artikla ⁽¹⁾

Kulttuurinen, uskonnollinen ja kielellinen monimuotoisuus

Unioni kunnioittaa kulttuurista, uskonnollista ja kielellistä monimuotoisuutta.

Selitys

Artikla perustuu Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklaan ja Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 151 artiklan 1 ja 4 kohtaan, jotka koskevat kulttuuria ja jotka on nyt korvattu unionin perustuslain III-280 artiklan 1 ja 4 kohdalla. Kulttuurien ja kielten monimuotoisuuden kunnioittamisesta määrätään nyt myös unionin perustuslain I-3 artiklan 3 kohdassa. Artiklaan on vaikuttanut myös Amsterdamin sopimuksen päätösasiakirjaan liitetty kirkkojen ja ei-tunnustuksellisten järjestöjen asemaa koskeva julistus N:o 11, joka on nyt sisällytetty unionin perustuslain I-52 artiklaan.

23 Artikla ⁽²⁾

Naisten ja miesten välinen tasa-arvo

Naisten ja miesten välinen tasa-arvo on varmistettava kaikilla aloilla työelämä ja palkkaus mukaan lukien.

Tasa-arvon periaate ei estä pitämästä voimassa tai toteuttamasta toimenpiteitä, jotka tarjoavat erityisetuja aliedustettuna olevalle sukupuolelle.

Selitys

Artiklan ensimmäinen kohta perustuu Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 2 artiklaan ja 3 artiklan 2 kohtaan, joissa unionin päämääräksi määritellään miesten ja naisten välisen tasa-arvon edistäminen ja jotka on nyt korvattu unionin perustuslain I-3 ja III-116 artiklalla, sekä Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 141 artiklan 1 kohtaan, joka on nyt korvattu unionin perustuslain III-214 artiklan 1 kohdalla. Se on saanut vaikutteita 3 päivänä toukokuuta 1996 tehdyn tarkistetun Euroopan sosiaalisen peruskirjan 20 artiklasta sekä työntekijöiden sosiaalisia perusoikeuksia koskevan yhteisön peruskirjan 16 kohdasta.

Se perustuu myös Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 141 artiklan 3 kohtaan, joka on korvattu unionin perustuslain III-214 artiklan 3 kohdalla, sekä miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteuttamisesta mahdollisuuksissa työhön, ammatilliseen koulutukseen ja uralla etenemiseen sekä työoloissa annetun neuvoston direktiivin 76/207/ETY 2 artiklan 4 kohtaan.

Artiklan toiseen kohtaan on otettu lyhyemmässä muodossa unionin perustuslain III-214 artiklan 4 kohta, jonka mukaan yhdenvertaisen kohtelun periaate ei estä pitämästä voimassa tai toteuttamasta sellaisia erityisetuja tarjoavia toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on helpottaa aliedustettuna olevan sukupuolen ammatillisen toiminnan

⁽¹⁾ Unionin perustuslain II-82 artikla.

⁽²⁾ Unionin perustuslain II-83 artikla.

harjoittamista taikka ehkäistä tai hyvittää ammattiuraan liittyviä haittoja. Perusoikeuskirjan 52 artiklan 2 kohdan ⁽¹⁾ mukaisesti tällä kohdalla ei muuteta unionin perustuslain III-214 artiklan 4 kohtaa.

24 Artikla ⁽²⁾

Lapsen oikeudet

1. Lapsella on oikeus hänen hyvinvoinnilleen välttämättömään suojeluun ja huolenpitoon. Lapsen on saatava ilmaista vapaasti mielipiteensä. Lapsen mielipide on hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti otettava huomioon häntä koskevissa asioissa.
2. Kaikissa lasta koskevissa viranomaisten tai yksityisten laitosten toimissa on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu.
3. Jokaisella lapsella on oikeus ylläpitää henkilökohtaisia suhteita ja suoria yhteyksiä kumpaankin vanhempansa säännöllisesti, jollei se ole lapsen edun vastaista.

Selitys

Artikla perustuu lapsen oikeuksista New Yorkissa 20 päivänä marraskuuta 1989 allekirjoitettuun yleissopimukseen, jonka kaikki jäsenvaltiot ovat ratifioineet, ja erityisesti sen 3, 9, 12 ja 13 artiklaan.

Tässä 3 kohdassa otetaan huomioon, että vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen toteuttamisen osana oleva unionin lainsäädäntö sellaisissa yksityisoikeudellisissa asioissa, joilla on rajatylittäviä vaikutuksia ja joita varten unionin perustuslain III-269 artiklassa annetaan tarpeellinen toimivalta, voi sisältää nimenomaan tapaamisoikeuden, jolla varmistetaan, että lapsi voi säännöllisesti ylläpitää henkilökohtaisia suhteita ja suoria yhteyksiä kumpaankin vanhempansa.

25 Artikla ⁽³⁾

Ikääntyneiden henkilöiden oikeudet

Unioni tunnustaa ikääntyneiden henkilöiden oikeuden ihmisarvoiseen ja itsenäiseen elämään sekä oikeuden osallistua yhteiskunnalliseen elämään ja kulttuurielämään, ja kunnioittaa näitä oikeuksia.

Selitys

Artikla pohjautuu tarkistetun Euroopan sosiaalisen peruskirjan 23 artiklaan sekä työntekijöiden sosiaalisia perusoikeuksia koskevan yhteisön peruskirjan 24 ja 25 kohtaan. Oikeuteen osallistua yhteiskunnalliseen elämään ja kulttuurielämään sisältyy luonnollisesti oikeus osallistua poliittiseen elämään.

⁽¹⁾ Unionin perustuslain II-112 artiklan 2 kohta.

⁽²⁾ Unionin perustuslain II-84 artikla.

⁽³⁾ Unionin perustuslain II-85 artikla.

26 Artikla ⁽¹⁾

Vammaisten sopeutuminen yhteiskuntaan

Unioni tunnustaa vammaisten oikeuden päästä osallisiksi toimenpiteistä, joilla edistetään heidän itsenäistä elämäänsä, yhteiskunnallista ja ammatillista sopeutumistaan sekä osallistumistaan yhteiskuntaelämään, ja kunnioittaa tätä oikeutta.

Selitys

Artiklaan sisältyvä periaate perustuu Euroopan sosiaalisen peruskirjan 15 artiklaan ja se on myös saanut vaikutteita työntekijöiden sosiaalisia perusoikeuksia koskevan yhteisön peruskirjan 26 kohdasta.

IV OSASTO

YHTEISVASTUU

27 Artikla ⁽²⁾

Työntekijöiden oikeus saada tietoja ja tulla kuulluksi yrityksessä

Työntekijöille tai heidän edustajilleen on asianmukaisilla tasoilla taattava mahdollisuus saada riittävän ajoissa tietoa ja tulla kuulluksi unionin oikeuden sekä kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisissa tapauksissa ja niissä määrätyn edellytyksin.

Selitys

Artikla on tarkistettu Euroopan sosiaalisessa peruskirjassa (21 artikla) sekä työntekijöiden sosiaalisia perusoikeuksia koskevassa yhteisön peruskirjassa (17 ja 18 kohta). Sitä sovelletaan unionin oikeudessa ja kansallisissa lainsäädännöissä määrättyjen edellytysten mukaisesti. Viittauksella asianmukaisiin tasoihin tarkoitetaan unionin oikeudessa tai kansallisissa lainsäädännöissä ja käytännöissä määriteltyjä tasoja, joihin voi sisältyä Euroopan taso, kun unionin lainsäädännössä niin säädetään. Unionin säännöstöä on tällä alalla huomattavasti: unionin perustuslain III-211 ja III-212 artikla sekä direktiivit 2002/14/EY (työntekijöille tiedottamista ja heidän kuulemistaan koskevat yleiset puitteet Euroopan yhteisössä), 98/59/EY (joukkovähentäminen), 2001/23/EY (yrityksen luovutus) ja 94/45/EY (eurooppalainen yritysneuvosto).

28 Artikla ⁽³⁾

Neuvotteluoikeus ja oikeus työtaistelutoimiin

Työntekijöillä ja työnantajilla tai näiden järjestöillä on unionin oikeuden sekä kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisesti oikeus asianmukaisilla tasoilla neuvotella ja tehdä työ- ja virkaehtosopimuksia sekä oikeus ryhtyä eturistiriitatilanteissa etujensa puolustamiseksi työtaistelutoimiin, lakko mukaan lukien.

⁽¹⁾ Unionin perustuslain II-86 artikla.

⁽²⁾ Unionin perustuslain II-87 artikla.

⁽³⁾ Unionin perustuslain II-88 artikla.

Selitys

Artikla perustuu Euroopan sosiaalisen peruskirjan 6 artiklaan sekä työntekijöiden sosiaalisia perusoikeuksia koskevaan yhteisön peruskirjaan (12—14 kohta). Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on tunnustanut lakko-oikeuden yhdeksi Euroopan ihmisoikeussopimuksen 11 artiklassa esitetyn ammatillisen järjestäytymisoikeuden osaksi. Niiden asianmukaisten tasojen osalta, joilla voidaan käydä työehtosopimusneuvotteluja, viitataan edellisen artiklan selitykseen. Yhteistoimien, kuten lakon, toteuttamista koskevien menettelyjen ja rajoitusten osalta noudatetaan kansallisia lainsäädäntöjä ja käytäntöjä. Tähän kuuluu myös kysymys siitä, voidaananko niitä toteuttaa samanaikaisesti useassa jäsenvaltiossa.

*29 Artikla (1)***Oikeus työnvälityspalveluihin**

Jokaisella on oikeus maksuttomiin työnvälityspalveluihin.

Selitys

Artikla perustuu Euroopan sosiaalisen peruskirjan 1 artiklan 3 kohtaan sekä työntekijöiden sosiaalisia perusoikeuksia koskevan yhteisön peruskirjan 6 kohtaan.

*30 Artikla (2)***Suoja perusteettoman irtisanomisen yhteydessä**

Jokaisella työntekijällä on oikeus suojaan perusteettomalta irtisanomiselta unionin oikeuden sekä kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisesti.

Selitys

Artikla pohjautuu tarkistetun sosiaalisen peruskirjan 24 artiklaan. Katso myös direktiivit 80/987/ETY työntekijöiden suojasta työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa ja 2001/23/EY työntekijöiden oikeuksien turvaamisesta yrityksen luovuttamisen yhteydessä.

*31 Artikla (3)***Oikeudenmukaiset ja kohtuulliset työolot ja työehdot**

1. Jokaisella työntekijällä on oikeus terveellisiin, turvallisiin ja ihmisarvoisiin työoloihin ja työehtoihin.
2. Jokaisella työntekijällä on oikeus enimmäistyöajan rajoitukseen sekä päivittäisiin ja viikoittaisiin lepoaikoihin ja palkalliseen vuosilomaan.

(1) Unionin perustuslain II-89 artikla.

(2) Unionin perustuslain II-90 artikla.

(3) Unionin perustuslain II-91 artikla.

Selitys

1. Tämän artiklan 1 kohta perustuu toimenpiteistä työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen edistämiseksi työssä annettuun direktiiviin 89/391/ETY. Sen pohjana on myös sosiaalisen peruskirjan 3 artikla ja työntekijöiden sosiaalisia perusoikeuksia koskevan yhteisön peruskirjan 19 kohta sekä siltä osin kuin on kyse oikeudesta nauttia arvostusta työssä, tarkistetun sosiaalisen peruskirjan 26 artikla. Ilmaus ”työehdot” on käsitettävä unionin perustuslain III-213 artiklan mukaisesti.

2. Artiklan 2 kohta perustuu tietyistä työajan järjestämistä koskevista seikoista annettuun direktiiviin 93/104/EY sekä Euroopan sosiaalisen peruskirjan 2 artiklaan sekä työntekijöiden sosiaalisia perusoikeuksia koskevan yhteisön peruskirjan 8 kohtaan.

32 Artikla ⁽¹⁾

Lapsityövoiman käytön kieltö ja nuorten suojeļu työssä

Lapsityövoiman käyttö on kielletty. Työhön pääsemiseksi vaadittava vähimmäisikä ei saa olla alempi kuin ikä, jolloin oppivelvollisuus päättyy, sanotun kuitenkin rajoittamatta nuorille suotuisampien sääntöjen soveltamista ja rajoitettuja poikkeuksia.

Työhön otetuille nuorille on annettava heidän ikänsä mukaiset työolot ja -ehdot ja heitä on suojeļtava taloudelliselta hyväksikäytöltä ja työltä, joka saattaa vahingoittaa heidän turvallisuuttaan, terveyttään tai fyysistä, henkistä, moraalista tai sosiaalista kehitystään tai haitata heidän koulutustaan.

Selitys

Artikla perustuu nuorten työntekijöiden suojeļlusta annettuun direktiiviin 94/33/EY sekä Euroopan sosiaalisen peruskirjan 7 artiklaan ja työntekijöiden sosiaalisia perusoikeuksia koskevan yhteisön peruskirjan 20—23 kohtaan.

33 Artikla ⁽²⁾

Perhe- ja työelämä

1. Perheen oikeudellinen, taloudellinen ja yhteiskunnallinen suoja varmistetaan.

2. Voidakseen sovittaa yhteen perhe- ja työelämänsä jokaisella on oikeus suojaan irtisanomiselta äitiyteen liittyvän syyn vuoksi sekä oikeus vanhempainlomaan ja palkalliseen äitiyslomaan lapsen syntymän tai lapseksiottamisen johdosta.

Selitys

Perusoikeuskirjan 33 artiklan ⁽²⁾ 1 kohta perustuu Euroopan sosiaalisen peruskirjan 16 artiklaan.

⁽¹⁾ Unionin perustuslain II-92 artikla.

⁽²⁾ Unionin perustuslain II-93 artikla.

Artiklan 2 kohta pohjautuu neuvoston direktiiviin 92/85/ETY toimenpiteistä raskaana olevien ja äskettäin synnyttäneiden tai imettävien työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen kannustamiseksi työssä sekä direktiiviin 96/34/EY UNICE: n, CEEP:n ja EAY:n tekemästä vanhempainlomaa koskevasta puitesopimuksesta. Se perustuu myös Euroopan sosiaalisen peruskirjan 8 artiklaan (äitiyssuojelu) ja on saanut vaikutteita tarkistetun sosiaalisen peruskirjan 27 artiklasta (perheellisten työntekijöiden oikeus tasavertaisiin mahdollisuuksiin ja tasavertaiseen kohteluun). Äitiyteen sisältyy ajanjakso hedelmöittämisestä imettämiseen.

34 Artikla ⁽¹⁾

Sosiaaliturva ja toimeentulotuki

1. Unioni tunnustaa oikeuden sosiaaliturvaetuuksiin ja sosiaalipalveluihin, joilla taataan suoja muun muassa raskauden ja synnytyksen aikana ja sairauden, työtapaturman, hoidon tarpeen ja vanhuuden varalta sekä työpaikan menetyksen yhteydessä unionin oikeuden sekä kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisesti, ja se kunnioittaa tätä oikeutta.
2. Jokaisella unionissa laillisesti asuvalla ja siellä laillisesti liikkuvalla on oikeus sosiaaliturvaetuuksiin ja sosiaalisiin etuihin unionin oikeuden sekä kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisesti.
3. Yhteiskunnallisen syrjäytymisen ja köyhyyden torjumiseksi unioni tunnustaa oikeuden toimeentulotukeen ja asumistukeen tarkoituksena turvata ihmisarvoinen elämä vähävaraisille, unionin oikeuden sekä kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisesti, ja se kunnioittaa tätä oikeutta.

Selitys

Perusoikeuskirjan 34 artiklan ⁽¹⁾ 1 kohdassa esitetty periaate perustuu Euroopan unionin perustamissopimuksen 137 ja 140 artiklaan, jotka on nyt korvattu unionin perustuslain III-210 ja III-213 artiklalla, sekä Euroopan sosiaalisen peruskirjan 12 artiklaan ja työntekijöiden sosiaalisia perusoikeuksia koskevan yhteisön peruskirjan 10 kohtaan. Unionin on noudatettava tätä periaatetta, kun se toteuttaa unionin perustuslain III-210 ja III-213 artiklassa sille annettua toimivaltaa. Viittaus sosiaalipalveluihin koskee tapauksia, joissa tällaisia palveluja on otettu käyttöön tiettyjen etuuksien varmistamiseksi, mutta se ei tarkoita, että tällaiset palvelut olisi otettava käyttöön, jos niitä ei ole olemassa. Ilmaisu ”äitiys” on käsitettävä samalla tavoin kuin edellisessä artiklassa.

Artiklan 2 kohta perustuu Euroopan sosiaalisen peruskirjan 12 artiklan 4 kohtaan ja 13 artiklan 4 kohtaan sekä työntekijöiden sosiaalisia perusoikeuksia koskevan yhteisön peruskirjan 2 kohtaan ja siinä esitetään säännöt, jotka johtuvat asetuksesta N:o 1408/71 ja asetuksesta N:o 1612/68.

Artiklan 3 kohtaan ovat vaikuttaneet Euroopan sosiaalisen peruskirjan 13 artikla ja tarkistetun Euroopan sosiaalisen peruskirjan 30 ja 31 artikla sekä työntekijöiden sosiaalisia perusoikeuksia koskevan yhteisön peruskirjan 10 kohta. Unionin on noudatettava sitä politiikoissa, jotka perustuvat unionin perustuslain III-210 artiklaan.

⁽¹⁾ Unionin perustuslain II-94 artikla.

35 Artikla ⁽¹⁾

Terveyden suojele

Jokaisella on oikeus saada ehkäisevää terveydenhoitoa ja sairaanhoitoa kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisin edellytyksin. Ihmisten terveyden korkeatasoinen suojele varmistetaan kaikkien unionin politiikkojen ja toimintojen määrittelyssä ja toteuttamisessa.

Selitys

Tämän artiklan periaatteet perustuvat Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 152 artiklaan, joka on nyt korvattu unionin perustuslain III-278 artiklalla, sekä Euroopan sosiaalisen peruskirjan 11 ja 13 artiklaan. Artiklan toisessa virkkeessä toistetaan unionin perustuslain III-278 artiklan 1 kohta.

36 Artikla ⁽²⁾

Mahdollisuus käyttää yleistä taloudellista etua koskevia palveluja

Edistääkseen unionin sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta unioni tunnustaa mahdollisuuden käyttää kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisia yleistä taloudellista etua koskevia palveluja tämän perustuslain mukaisesti, ja se kunnioittaa tätä oikeutta.

Selitys

Artikla noudattaa täysin unionin perustuslain III-122 artiklaa eikä siinä luoda uutta oikeutta. Siinä vain vahvistetaan periaate, jonka mukaan unioni kunnioittaa kansallisessa lainsäädännössä säädettyä mahdollisuutta käyttää yleistä taloudellista etua koskevia palveluja, mikäli säännökset ovat sopuoinnussa unionin oikeuden kanssa.

37 Artikla ⁽³⁾

Ympäristönsuojele

Ympäristönsuojelelun korkea taso ja ympäristön laadun parantaminen on sisällytettävä unionin politiikkoihin ja varmistettava kestäväen kehityksen periaatteen mukaisesti.

Selitys

Artiklan periaate perustuu Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 2, 6 ja 174 artiklaan, jotka on nyt korvattu unionin perustuslain I-3 artiklan 3 kohdalla sekä III-119 ja III-233 artiklalla.

Artikla on myös saanut vaikutteita tietyistä kansallisista perustuslaeista.

⁽¹⁾ Unionin perustuslain II-95 artikla.

⁽²⁾ Unionin perustuslain II-96 artikla.

⁽³⁾ Unionin perustuslain II-97 artikla.

*38 Artikla (1)***Kuluttajansuoja**

Unionin politiikoissa varmistetaan korkeatasoinen kuluttajansuoja.

Selitys

Artiklan periaate perustuu Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 153 artiklaan, joka on nyt korvattu unionin perustuslain III-235 artiklalla.

V OSASTO

KANSALAISTEN OIKEUDET*39 Artikla (2)***Äänioikeus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin vaaleissa**

1. Jokaisella unionin kansalaisella on äänioikeus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin vaaleissa siinä jäsenvaltiossa, jossa hän asuu, samoin edellytyksin kuin kyseisen jäsenvaltion omilla kansalaisilla.
2. Euroopan parlamentin jäsenet valitaan yleisillä, välittömällä, vapailta ja salaisilla vaaleilla.

Selitys

Perusoikeuskirjan 39 artiklaa ⁽³⁾ sovelletaan unionin perustuslain I ja III osassa määrättyin edellytyksin perusoikeuskirjan 52 artiklan 2 kohdan ⁽⁴⁾ mukaisesti. Itse asiassa 39 artiklan ⁽³⁾ 1 kohta vastaa unionin perustuslain I-10 artiklan 2 kohdassa turvattua oikeutta (ks. myös unionin perustuslain III-126 artiklassa oleva oikeusperusta kyseisen oikeuden käyttämisestä koskevien yksityiskohtaisten järjestelyjen hyväksymiseksi) ja tämän artiklan 2 kohta vastaa unionin perustuslain I-20 artiklan 2 kohtaa. Artiklan 2 kohdassa toistetaan demokraattisen valtion vaalijärjestelmän peruseräaatteet.

*40 Artikla (5)***Äänioikeus ja vaalikelpoisuus kunnallisvaaleissa**

Jokaisella unionin kansalaisella on äänioikeus ja vaalikelpoisuus kunnallisvaaleissa siinä jäsenvaltiossa, jossa hän asuu, samoin edellytyksin kuin kyseisen jäsenvaltion omilla kansalaisilla.

⁽¹⁾ Unionin perustuslain II-98 artikla.

⁽²⁾ Unionin perustuslain II-99 artikla.

⁽³⁾ Unionin perustuslain II-99 artikla.

⁽⁴⁾ Unionin perustuslain II-112 artiklan 2 kohta.

⁽⁵⁾ Unionin perustuslain II-100 artikla.

Selitys

Artikla vastaa unionin perustuslain I-10 artiklan 2 kohdassa turvattua oikeutta (ks. myös III-126 artiklassa oleva oikeusperusta kyseisen oikeuden käyttämistä koskevien yksityiskohtaisten järjestelyjen hyväksymiseksi). Sitä sovelletaan perusoikeuskirjan 52 artiklan 2 kohdan ⁽¹⁾ mukaisesti näissä unionin perustuslain I ja III osassa olevissa artikloissa määrättyin edellytyksin.

41 Artikla ⁽²⁾

Oikeus hyvään hallintoon

1. Jokaisella on oikeus siihen, että unionin toimielimet, elimet ja laitokset käsittelevät hänen asiansa puolueettomasti, oikeudenmukaisesti ja kohtuullisessa ajassa.
2. Tähän oikeuteen sisältyy erityisesti:
 - a) jokaisen oikeus tulla kuulluksi ennen kuin häntä vastaan ryhdytään yksittäiseen toimenpiteeseen, joka vaikuttaa häneen epäedullisesti;
 - b) jokaisen oikeus tutustua häntä koskeviin asiakirjoihin ottaen huomioon oikeutetun luottamuksellisuuden, salassapitovelvollisuuden ja liikesalaisuuden vaatimukset;
 - c) hallintoelinten velvollisuus perustella päätöksensä.
3. Jokaisella on oikeus saada unionilta korvaus niistä vahingoista, joita unionin toimielimet tai niiden henkilökuntaan kuuluvat ovat aiheuttaneet tehtäviään suorittaessaan, jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteisten yleisten periaatteiden mukaisesti.
4. Jokainen voi ottaa yhteyttä unionin toimielimiin jollakin tämän perustuslain kielistä, ja hänen on saatava vastaus samalla kielellä.

Selitys

Perusoikeuskirjan 41 artiklan ⁽³⁾ perustana on, että unioni on oikeusyhteisö, jonka ominaispiirteet ovat kehittyneet oikeuskäytännössä, jolla on vakiinnutettu hyvä hallinto yleisenä oikeusperiaatteena (ks. mm. yhteisöjen tuomioistuimen tuomiota 31.3.1992 asiassa C-255/90 P, Burban, Kok. 1992, I-2253 sekä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomiota 18.9.1995 asiassa T-167/94, Nölle, Kok. 1995, II-2589 ja tuomiota 9.7.1999 asiassa T-231/97, New Europe Consulting ja muut, Kok. II-2403). Oikeuden esitystapa kahdessa ensimmäisessä kohdassa johtuu oikeuskäytännöstä (yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 15.10.1987 asiassa 222/86, Heylens, Kok. 1987, 4097 n: o 15; tuomio 18.10.1989 asiassa 374/87, Orkem, Kok. 1989, 3283; tuomio 21.11.1991 asiassa C-269/90, TU München, Kok. 1991, I-5469 sekä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio 6.12.1994 asiassa T-450/93, Lisrestal, Kok. 1994, II-1177 ja tuomio 18.9.1995 asiassa T-167/94, Nölle, Kok. 1995, II-258) ja perusteluvelitteen osalta Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 253 artiklasta, joka on nyt korvattu unionin perustuslain I-38 artiklan 2 kohdalla (ks. myös unionin perustuslain III-398 artiklan oikeusperusta, jonka nojalla voidaan antaa avointa, tehokasta ja riippumatonta eurooppalaista hallintoa tukevaa lainsäädäntöä).

⁽¹⁾ Unionin perustuslain II-112 artiklan 2 kohta.

⁽²⁾ Unionin perustuslain II-101 artikla.

⁽³⁾ Unionin perustuslain II-101 artikla.

Artiklan 3 kohdassa toistetaan nyt unionin perustuslain III-431 artiklassa turvattu oikeus. Artiklan 4 kohdassa toistetaan nyt unionin perustuslain I-10 artiklan 2 kohdan d alakohdassa ja unionin perustuslain III-129 artiklassa turvattu oikeus. Näitä oikeuksia sovelletaan 52 artiklan 2 kohdan ⁽¹⁾ mukaisesti unionin perustuslain III osassa määriteltyjen edellytysten ja rajoitusten mukaisesti.

Tähän kysymykseen liittyy tärkeänä näkökohtana perusoikeuskirjan 47 artiklassa ⁽²⁾ turvattu oikeus tehokkaiisiin oikeussuojakeinoihin.

42 Artikla ⁽³⁾

Oikeus tutustua asiakirjoihin

Jokaisella unionin kansalaisella sekä jokaisella luonnollisella henkilöllä tai oikeushenkilöllä, jonka asuinpaikka tai sääntömääräinen kotipaikka on jäsenvaltiossa, on oikeus tutustua Euroopan unionin toimielinten, elinten ja laitosten asiakirjoihin niiden tallennemuodosta riippumatta.

Selitys

Artiklassa turvattu oikeus on peräisin Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 255 artiklasta, jonka nojalla on annettu asetus 1049/2001. Eurooppa-valmistelukunta on ulottanut tämän asiakirjoihin tutustumista koskevan oikeuden toimielinten, muiden elinten ja erillisvirastojen asiakirjoihin yleensä, asiakirjan muodosta riippumatta (ks. unionin perustuslain I-50 artiklan 3 kohta). Perusoikeuskirjan 52 artiklan 2 kohdan ⁽⁴⁾ mukaisesti sitä sovelletaan unionin perustuslain II-112 artiklan 2 kohdan mukaisesti unionin perustuslain I-50 artiklan 3 kohdassa ja III-399 artiklassa määrättyin edellytyksin ja rajoituksin.

43 Artikla ⁽⁵⁾

Euroopan oikeusasiamies

Jokaisella unionin kansalaisella sekä jokaisella luonnollisella henkilöllä ja oikeushenkilöllä, jonka asuinpaikka tai sääntömääräinen kotipaikka on jäsenvaltiossa, on oikeus tehdä Euroopan oikeusasiamiehelle kantelu, joka koskee unionin toimielinten, elinten tai laitosten toiminnassa ilmenneitä epäkohtia, lukuun ottamatta Euroopan unionin tuomioistuimen toimintaa lainkäyttöelimenä.

Selitys

Tässä artiklassa turvattu oikeus on turvattu unionin perustuslain I-10 ja III-335 artiklassa. Sitä sovelletaan perusoikeuskirjan 52 artiklan 2 kohdan ⁽¹⁾ mukaisesti näissä kahdessa artiklassa määrättyin edellytyksin.

⁽¹⁾ Unionin perustuslain II-112 artiklan 2 kohta.

⁽²⁾ Unionin perustuslain II-107 artikla.

⁽³⁾ Unionin perustuslain II-102 artikla.

⁽⁴⁾ Unionin perustuslain II-112 artiklan 2 kohta.

⁽⁵⁾ Unionin perustuslain II-103 artikla.

44 Artikla ⁽¹⁾

Oikeus esittää vetoamus

Jokaisella unionin kansalaisella sekä jokaisella luonnollisella henkilöllä ja oikeushenkilöllä, jonka asuinpaikka tai sääntömääräinen kotipaikka on jäsenvaltiossa, on oikeus vedota Euroopan parlamenttiin.

Selitys

Tässä artiklassa turvattu oikeus on turvattu unionin perustuslain I-10 ja III-334 artiklassa. Sitä sovelletaan 52 artiklan 2 kohdan ⁽²⁾ mukaisesti näissä kahdessa artiklassa määrätyin edellytyksin.

45 Artikla ⁽³⁾

Liikkumis- ja oleskeluvapaus

1. Jokaisella unionin kansalaisella on oikeus vapaasti liikkua ja oleskella jäsenvaltioiden alueella.
2. Liikkumis- ja oleskeluvapaus voidaan tämän perustuslain mukaisesti myöntää jäsenvaltion alueella laillisesti asuville kolmansien maiden kansalaisille.

Selitys

Artiklan 1 kohdassa turvataan unionin perustuslain I-10 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettu oikeus (ks. myös III-125 artiklassa oleva oikeusperusta ja yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 17.9.2002, asia C-413/99, Baumbast, Kok. 2002, s. 709). Sitä sovelletaan 52 artiklan 2 kohdan ⁽²⁾ mukaisesti perustuslain III osassa määrätyin edellytyksin ja rajoituksin.

Artiklan 2 kohdassa muistutetaan unionin perustuslain III-265—III-267 artiklassa unionille annetusta toimivallasta. Tämän vuoksi kyseisen oikeuden myöntäminen riippuu siitä, käyttävätkö toimielimet tätä toimivaltaa.

46 Artikla ⁽⁴⁾

Diplomaatti- ja konsuliviranomaisten antama suojelu

Jokainen unionin kansalainen saa kolmannen maan alueella, jossa jäsenvaltiolla, jonka kansalainen hän on, ei ole edustusta, suojelua minkä tahansa jäsenvaltion diplomaatti- ja konsuliviranomaisilta samoin edellytyksin kuin kyseisen jäsenvaltion omat kansalaiset.

⁽¹⁾ Unionin perustuslain II-104 artikla.

⁽²⁾ Unionin perustuslain II-112 artiklan 2 kohta.

⁽³⁾ Unionin perustuslain II-105 artikla.

⁽⁴⁾ Unionin perustuslain II-106 artikla.

Selitys

Artiklassa on turvattu unionin perustuslain I-10 artiklassa tarkoitettu oikeus (ks. myös unionin perustuslain III-127 artiklan oikeusperusta). Sitä sovelletaan 52 artiklan 2 kohdan ⁽¹⁾ mukaisesti näissä artikloissa määrättyin edellytyksin.

VI OSASTO

LAINKÄYTTÖ

47 Artikla ⁽²⁾**Oikeus tehokkaiisiin oikeussuojakeinoihin ja puolueettomaan tuomioistuimeen**

Jokaisella, jonka unionin oikeudessa taattuja oikeuksia ja vapauksia on loukattu, on oltava tässä artiklassa määrättyjen edellytysten mukaisesti käytettävissään tehokkaat oikeussuojakeinot tuomioistuimessa.

Jokaisella on oikeus kohtuullisen ajan kuluessa oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa, joka on etukäteen laillisesti perustettu. Jokaisella on oltava mahdollisuus saada neuvoja ja antaa toisen henkilön puolustaa ja edustaa itseään.

Maksutonta oikeusapua annetaan vähävaraisille, jos tällainen apu on tarpeen, jotta asianomainen voisi tehokkaasti käyttää oikeutta saattaa asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Selitys

Artiklan ensimmäinen kohta perustuu Euroopan ihmisoikeussopimuksen 13 artiklaan:

”Jokaisella, jonka tässä yleissopimuksessa tunnustettuja oikeuksia ja vapauksia on loukattu, on oltava käytettävissään tehokas oikeussuojakeino kansallisen viranomaisen edessä siinäkin tapauksessa, että oikeuksien ja vapauksien loukkauksen ovat tehneet virantoimituksessa olevat henkilöt.”

Suoja on unionin oikeudessa kuitenkin laajempi, sillä siinä turvataan oikeus tehokkaiisiin oikeussuojakeinoihin tuomarin edessä. Yhteisöjen tuomioistuin vakiinnutti kyseisen oikeuden unionin oikeuden yleiseksi periaatteeksi tuomiossaan 15.5.1986, Johnston, asia 222/84, Kok. 1986, s. 1651; ks. myös 15.10.1987 annettua tuomiota asiassa 222/86, Heylens, Kok. 1987, 4097 ja 3.12.1992 annettua tuomiota asiassa C-97/91, Borelli, Kok. 1992, I-6313. Tuomioistuimen mukaan kyseistä unionin oikeuden yleistä periaatetta sovelletaan myös jäsenvaltioihin silloin, kun ne soveltavat unionin oikeutta. Tämän oikeuskäytännön kirjaamisella perusoikeuskirjaan ei pyritty muuttamaan perussopimusten mukaista tuomioistuinvalvontaa koskevaa järjestelmää eikä varsinkaan tutkittavaksi ottamista koskevia sääntöjä suoraan Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi saatettavien kanteiden osalta. Eurooppa-valmistelukunta on tarkastellut tuomioistuinvalvontaa koskevaa järjestelmää, myös tutkittavaksi ottamista koskevia sääntöjä, vahvistanut ne ja muuttanut niiden tiettyjä näkökohtia, mikä käy ilmi unionin perustuslain III-353—III-381 artiklasta ja erityisesti sen III-365 artiklan 4 kohdasta. Tätä 47 artiklaa ⁽²⁾ sovelletaan kaikkien unionin oikeuden takaamien oikeuksien osalta unionin toimielimiin ja jäsenvaltioihin niiden pannaessa täytäntöön yhteisön oikeutta.

⁽¹⁾ Unionin perustuslain II-112 artiklan 2 kohta.

⁽²⁾ Unionin perustuslain II-107 artikla.

Artiklan toinen kohta perustuu Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kohtaan, joka kuuluu seuraavasti:

”Jokaisella on oikeus kohtuullisen ajan kuluessa oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin laillisesti perustetussa riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa silloin, kun päätetään hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan tai häntä vastaan nostetusta rikossyytteenä. Päätös on annettava julkisesti, mutta lehdistöltä ja yleisöltä voidaan kieltää pääsy koko oikeudenkäyntiin tai osaan siitä demokraattisen yhteiskunnan moraalin, yleisen järjestyksen tai kansallisen turvallisuuden vuoksi nuorten henkilöiden etujen tai osapuolten yksityiselämän suojaamisen niin vaatiessa, tai siinä määrin kuin tuomioistuin harkitsee ehdottoman välttämättömäksi erityisolosuhteissa, joissa julkisuus loukkaisi oikeudenmukaisuutta.”

Oikeutta saada asia käsiteltäväksi tuomioistuimessa ei sovelleta unionin oikeudessa ainoastaan oikeuksia ja velvollisuuksia koskeviin riita-asioihin. Tämä johtuu siitä, että unioni on oikeusyhteisö, kuten yhteisöjen tuomioistuin totesi asiassa 194/83, Vihreät vastaan Euroopan parlamentti (tuomio 23.4.1986, Kok. 1988, s. 1339). Euroopan ihmisoikeussopimuksessa annettuja takuita sovelletaan unionissa kuitenkin samalla tavalla niiden soveltamisalaa lukuun ottamatta.

Artiklan kolmannen kohdan osalta on aiheellista todeta, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti oikeusapua on annettava tapauksissa, joissa oikeusavun puuttuminen tekisi tehottomaksi tehokkaan oikeussuojan takuun (Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen asiassa Airey 9.10.1979 antama tuomio, sarja A, Kok. 32, 11). Myös Euroopan unionin tuomioistuimella on oikeusapujärjestelmä.

48 Artikla (¹)

Syyttömyysolettama ja oikeus puolustukseen

1. Jokaista syytettyä on pidettävä syyttömänä, kunnes hänen syyllisyytensä on laillisesti näytetty toteen.
2. Jokaiselle syytetylle taataan oikeus puolustukseen.

Selitys

Tämä 48 artikla (¹) vastaa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 2 ja 3 kohtaa, jotka kuuluvat seuraavasti:

”2. Jokaista rikoksesta syytettyä on pidettävä syyttömänä, kunnes hänen syyllisyytensä on laillisesti näytetty toteen.

3. Jokaisella rikoksesta syytetyllä on seuraavat vähimmäisoikeudet:

- a) oikeus saada viipymättä yksityiskohtainen tieto häneen kohdistettujen syytteiden sisällöstä ja perusteista hänen ymmärtämällään kielellä;
- b) oikeus saada riittävästi aikaa ja edellytykset valmistella puolustustaan;

(¹) Unionin perustuslain II-108 artikla.

- c) oikeus puolustautua henkilökohtaisesti tai itse valitsemansa oikeudenkäyntiavustajan välityksellä, ja jos hän ei pysty itse maksamaan saamastaan oikeusavusta, hänen on saatava se korvauksetta oikeudenmukaisuuden niin vaatiessa;
- d) oikeus kuulustella tai kuulustuttaa todistajia, jotka kutsutaan todistamaan häntä vastaan, ja saada hänen puolestaan esiintyvät todistajat kutsutuiksi ja kuulustelluiksi samoissa olosuhteissa kuin häntä vastaan todistamaan kutsutut todistajat;
- e) oikeus saada maksutta tulkin apua, jos hän ei ymmärrä tai puhu tuomioistuimessa käytettyä kieltä.”

Tällä oikeudella on 52 artiklan 3 kohdan ⁽¹⁾ mukaisesti sama merkitys ja kattavuus kuin Euroopan ihmisoikeussopimuksessa turvatulla oikeudella.

49 Artikla ⁽²⁾

Laillisuusperiaate ja rikoksista määrättävien rangaistusten oikeasuhteisuuden periaate

1. Ketään ei saa pitää syyllisenä rikokseen sellaisen teon tai laiminlyönnin perusteella, joka ei ollut tekohetkellä rikos kansallisen lainsäädännön tai kansainvälisen oikeuden mukaan. Rikoksesta ei saa määrätä sen tekohetkellä sovellettavissa ollutta rangaistusta ankarampaa rangaistusta. Jos rikoksen teon jälkeen laissa säädetään lievemmästä rangaistuksesta, sitä on sovellettava.
2. Tämän artiklan määräykset eivät estä panemasta vireille oikeudenkäyntiä henkilöä vastaan ja tuomitsemasta häntä rangaistukseen teosta tai laiminlyönnistä, joka kansakuntien yhteisesti tunnustamien yleisten periaatteiden mukaan oli tekohetkellä rikos.
3. Rangaistus ei saa olla epäsuhteessa rikoksen vakavuuteen.

Selitys

Artiklassa esitetään klassinen sääntö, jonka mukaan rikosoikeudessa ei sovelleta lakeja eikä rangaistuksia taannehtivasti. Siihen on lisätty lievemmän rangaistuksen taannehtiva soveltaminen, joka on käytössä monissa valtioissa ja on esitetty kansalaisyhteisöoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan yleissopimuksen 15 artiklassa.

Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artikla kuuluu seuraavasti:

- ”1. Ketään ei ole pidettävä syyppäänä rikokseen sellaisen teon tai laiminlyönnin perusteella, joka ei ollut tekohetkellä kansallisen lainsäädännön tai kansainvälisen oikeuden mukaan rikos. Rikoksen tekohetkellä sovellettavissa ollutta rangaistusta ankarampaa rangaistusta ei saa määrätä.
2. Mikään tässä artiklassa ei estä ryhtymästä oikeudenkäyntiin henkilöä vastaan ja tuomitsemasta häntä rangaistukseen teosta tai laiminlyönnistä, joka sivistyskansojen hyväksymien yleisten oikeusperiaatteiden mukaisesti oli tekohetkellä rikollinen teko.”

⁽¹⁾ Unionin perustuslain II-112 artiklan 3 kohta.

⁽²⁾ Unionin perustuslain II-109 artikla.

Ainoastaan 2 kohdan ilmaisu "sivistyskansojen" on poistettu. Tämä ei kuitenkaan muuta sisällön osalta kohtaa, joka koskee erityisesti rikoksia ihmiskuntaa vastaan. Oikeudella, joka turvataan, on siis 52 artiklan 3 kohdan ⁽¹⁾ mukaisesti sama merkitys ja kattavuus kuin Euroopan ihmisoikeussopimuksessa turvatulla oikeudella.

Artiklan 3 kohdassa toistetaan rikoksista määrättävien rangaistusten oikeasuhteisuuden yleinen periaate, joka on vakiintunut jäsenvaltioiden yhteisissä valtiosääntöperinteissä ja yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä.

50 Artikla ⁽²⁾

Kielto syyttää ja rangaista oikeudenkäynnissä kahdesti samasta rikoksesta

Ketään ei saa panna syytteeseen tai rangaista rikoksesta, josta hänet on jo unionissa lopullisesti vapautettu tai tuomittu syylliseksi lain mukaisesti.

Selitys

Euroopan ihmisoikeussopimuksen seitsemännen lisäpöytäkirjan 4 artikla kuuluu seuraavasti:

1. Ketään ei saa saman valtion tuomiovallan nojalla tutkia uudelleen tai rangaista oikeudenkäynnissä rikoksesta, josta hänet on jo lopullisesti vapautettu tai tuomittu syylliseksi kyseisen valtion lakien ja oikeudenkäyntimenettelyn mukaisesti.
2. Edellisen kappaleen määräykset eivät estä ottamasta juttua uudelleen tutkittavaksi asianomaisen valtion lakien ja oikeudenkäyntimenettelyn mukaisesti, jos on näyttöä uusista tai vasta esiin tulleista tosiseikoista tai jos aiemmassa prosessissa on tapahtunut sellainen perustavaa laatua oleva virhe, joka voisi vaikuttaa lopputulokseen.
3. Tästä artiklasta ei saa poiketa yleissopimuksen 15 artiklan perusteella."

"Non bis in idem" -sääntöä sovelletaan unionin oikeudessa (lukuisista oikeustapauksista ks. 5.5.1966 annettua tuomiota asiassa Gutmann vastaan komissio, asia 18/65 ja asia 35/65, Kok. 1966, s. 150 ja äskettäin ratkaistun asian osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio 20.4.1999, yhdistetyt asiat T-305/94 ja muut, Limburgse Vinyl Maatschappij NV vastaan komissio, Kok. II-931). Täsmennetään, että kumulaation kieltävä sääntö koskee kahden samankaltaisen rangaistuksen yhdistämistä, tässä tapauksessa rikosprosessissa.

"Non bis in idem" -sääntöä ei 50 artiklan ⁽²⁾ mukaisesti sovelleta ainoastaan saman valtion tuomioistuimissa, vaan myös useiden jäsenvaltioiden tuomioistuinten välillä. Tämä vastaa unionin säännöstöä; ks. Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54-58 artikla ja yhteisöjen tuomioistuimen tuomio, 11.2.2003, asia C-187/01, Gözutok, yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta tehdyn yleissopimuksen 7 artikla ja lahjonnan torjuntaa koskevan yleissopimuksen 10 artikla. Muutamat poikkeukset, jotka näissä yleissopimuksissa mahdollistavat jäsenvaltioille "non bis in idem" -säännöstä poikkeamisen, kuuluvat 52 artiklan 1 kohdan ⁽³⁾ rajoituksia koskevan horisontaalisen lausekkeen piiriin. Seitsemännen lisäpöytäkirjan 4 artiklassa tarkoitetuissa tilanteissa, eli kun periaatetta sovelletaan yhdessä jäsenvaltiossa, on tällä turvatulla oikeudella sama merkitys ja kattavuus kuin Euroopan ihmisoikeussopimuksen vastaavalla oikeudella.

⁽¹⁾ Unionin perustuslain II-112 artiklan 3 kohta.

⁽²⁾ Unionin perustuslain II-110 artikla.

⁽³⁾ Unionin perustuslain II-112 artiklan 1 kohta.

VII OSASTO

PERUSOIKEUSKIRJAN TULKINTAA JA SOVELTAMISTA KOSKEVAT YLEISET MÄÄRÄYKSET

51 Artikla ⁽¹⁾

Soveltamisala

1. Tämän perusoikeuskirjan määräykset koskevat unionin toimielimiä, elimiä ja laitoksia toissijaisuusperiaatteen mukaisesti sekä jäsenvaltioita ainoastaan silloin, kun viimeksi mainitut soveltavat unionin oikeutta. Tämän vuoksi ne kunnioittavat tämän perusoikeuskirjan mukaisia oikeuksia, noudattavat sen sisältämiä periaatteita ja edistävät niiden soveltamista kukin toimivaltansa mukaisesti ja unionille tämän perustuslain muissa osissa annetun toimivallan rajoja noudattaen.

2. Tällä perusoikeuskirjalla ei uloteta unionin oikeuden soveltamisalaa unionin toimivaltaa laajemmaksi eikä luoda unionille uutta toimivaltaa tai uusia tehtäviä eikä muuteta tämän perustuslain muissa osissa määriteltyjä toimivaltuuksia ja tehtäviä.

Selitys

Tämän 51 artiklan ⁽¹⁾ tarkoituksena on määritellä perusoikeuskirjan soveltamisala. Sen tarkoituksena on määrittää selvästi, että perusoikeuskirjaa sovelletaan ensisijaisesti unionin toimielimiin ja elimiin toissijaisuusperiaatetta noudattaen. Tämä määräys laadittiin noudattaen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklan 2 kohtaa, jonka mukaisesti unionin on kunnioitettava perusoikeuksia, ja se on myös Kölnin Eurooppa-neuvoston antaman valtuutuksen mukainen. Käsite "toimielimet" vahvistetaan unionin perustuslain I osassa. Käsitettä "elimet ja laitokset" käytetään perustuslaissa yleisesti tarkoittamaan kaikkia unionin perustuslailla tai johdetun oikeuden säädöksillä perustettuja elimiä (ks. esim. unionin perustuslain I-50 tai I-51 artikla).

Jäsenvaltioiden osalta yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä johtuu selvästi, että velvollisuus noudattaa unionin puitteissa määriteltyjä perusoikeuksia koskee jäsenvaltioita vain silloin, kun ne toimivat unionin oikeuden alalla (tuomio 13.7.1989, Wachauf, asiassa 5/88, Kok. 1989, s. 2609; tuomio 18.6.1991, ERT, Kok. 1991, I-2925); tuomio, 18.12.1997, asia C-309/96 Annibaldi, Kok. 1997, I-7493. Yhteisöjen tuomioistuin on hiljattain vahvistanut tämän oikeuskäytännön seuraavin sanoin: "Lisäksi on huomattava, että yhteisön oikeusjärjestyksen perusoikeuksien turvaamista koskevat vaatimukset sitovat myös jäsenvaltioita niiden pannessa yhteisön oikeudensäännöksiä täytäntöön..." (tuomio 13.4.2000, asiassa C-292/97, Kok. 2000 2737, peruste 37). Tätä sääntöä sellaisena kuin se on vakiinnutettu tässä perusoikeuskirjassa sovelletaan tietysti sekä keskusviranomaisiin että alueellisiin tai paikallisiin elimiin ja julkisyhteisöihin silloin, kun ne panevat täytäntöön unionin oikeutta.

Artiklan 2 kohdassa yhdessä 1 kohdan toisen virkkeen kanssa vahvistetaan, ettei peruskirjalla voida laajentaa unionille perustuslain muissa osissa annettuja toimivaltuuksia ja tehtäviä. Tässä on nimenomaisesti mainittu se, mikä loogisesti aiheutuu toissijaisuusperiaatteesta ja siitä, että unionilla on vain sille annettua toimivaltaa. Perusoikeuksilla sellaisina kuin ne ovat unionissa turvattuina on vaikutuksia vain unionin perustuslain I ja III osassa määriteltyjen toimivaltuuksien puitteissa. Näin ollen unionin toimielinten 1 kohdan toisen virkkeen mukainen velvollisuus edistää perusoikeuskirjassa mainittuja periaatteita voi syntyä vain näiden samojen toimivaltuuksien rajoissa.

⁽¹⁾ Unionin perustuslain II-111 artikla.

Artiklan 2 kohdassa vahvistetaan myös, että perusoikeuskirjalla ei saa ulottaa unionin oikeuden soveltamisalaa perustuslain muissa osissa annettua toimivaltaa laajemmalle. Yhteisöjen tuomioistuin on jo vahvistanut tämän säännön unionin oikeudeksi tunnustettujen perusoikeuksien osalta (tuomio 17.2.1998, asia C-249/96, Grant, Kok. 1998, I-621, 45 kohta perusteista). Tämän säännön mukaisesti on selvää, että perusoikeuskirjan sisällyttämisen unionin perustuslakiin ei voida katsoa sinällään laajentavan "unionin oikeuden täytäntöönpanoksi" katsottavaa jäsenvaltioiden toiminta-alaa (jota tarkoitetaan 1 kohdassa ja edellä mainitussa oikeuskäytännössä).

52 Artikla ⁽¹⁾

Oikeuksien ja periaatteiden ulottuvuus ja tulkinta

1. Tässä perusoikeuskirjassa tunnustettujen oikeuksien ja vapauksien käyttämistä voidaan rajoittaa ainoastaan lailla ja kyseisten oikeuksien ja vapauksien keskeistä sisältöä kunnioittaen. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti rajoituksia voidaan säätää ainoastaan, jos ne ovat välttämättömiä ja vastaavat tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita tai tarvetta suojella muiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia.
2. Tässä perusoikeuskirjassa tunnustettuja oikeuksia, joista on määräyksiä tämän perustuslain muissa osissa, sovelletaan niissä määriteltyjen edellytysten ja rajoitusten mukaisesti.
3. Siltä osin kuin tämän perusoikeuskirjan oikeudet vastaavat ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä yleissopimuksessa taattuja oikeuksia, niiden merkitys ja ulottuvuus ovat samat kuin mainitussa yleissopimuksessa. Tämä määräys ei estä unionia myöntämästä tätä laajempaa suojaa.
4. Siltä osin kuin tässä perusoikeuskirjassa tunnustetaan perusoikeudet sellaisina kuin ne ilmenevät jäsenvaltioiden yhteisestä valtiosääntöperinteestä, näitä perusoikeuksia on tulkittava mainitun perinteen mukaisesti.
5. Tämän perusoikeuskirjan periaatteita sisältävät määräykset voidaan panna täytäntöön unionin toimielinten, elinten tai laitosten oman toimivaltansa puitteissa hyväksymillä lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävillä säädöksillä, täytäntöönpanosäädöksillä sekä säädöksillä, joita jäsenvaltiot antavat unionin lainsäädännön täytäntöönpanemiseksi. Ne voidaan saattaa tuomioistuimen ratkaistaviksi vain sikäli kuin on kyse tällaisten säädösten tulkinnasta tai niiden laillisuuden valvonnasta.
6. Kansalliset lainsäädännöt ja käytännöt on otettava täysin huomioon siten kuin tässä perusoikeuskirjassa määrätään.
7. Unionin ja jäsenvaltioiden tuomioistuimet ottavat asianmukaisesti huomioon perusoikeuskirjan tulkittamisen ohjaamiseksi laaditut selitykset.

⁽¹⁾ Unionin perustuslain II-112 artikla.

Selitys

Tällä 52 artiklalla ⁽¹⁾ pyritään vahvistamaan perusoikeuskirjan oikeuksien ja periaatteiden kattavuus sekä niiden tulkintaa koskevat säännöt. Artiklan 1 kohdassa käsitellään rajoitussäännöstä. Käytettyyn sanamuotoon on vaikuttanut yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntö: "...vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan näiden oikeuksien käyttöä voidaan kuitenkin rajoittaa muun muassa yhteisen markkinajärjestelyn yhteydessä, kunhan rajoitukset tosiasiallisesti palvelevat yleisen edun mukaisia yhteisön tavoitteita eikä niillä puututa näihin oikeuksiin tavoitellun päämäärän kannalta suhteettomasti ja tavalla, jota ei voida hyväksyä ja jolla loukattaisiin näiden oikeuksien keskeistä sisältöä" (tuomio 13.4.2000, asiassa C-292/97, kohta 45). Viittaus unionin tunnustamiin yleisiin etuihin kattaa sekä unionin perustuslain I-2 artiklassa mainitut tavoitteet että muut perustuslain erityismääräyksillä, kuten unionin perustuslain I-5 artiklan 1 kohdalla, III-133 artiklan 3 kohdalla, III-154 ja III-436 artiklalla, suojatut edut.

Artiklan 2 kohdassa viitataan Euroopan yhteisön perustamissopimuksessa jo nimenomaisesti taattuihin oikeuksiin, jotka on tunnustettu uudelleen perusoikeuskirjassa ja jotka nyt mainitaan unionin perustuslain muissa osissa (erityisesti unionin kansalaisuudesta johtuvat oikeudet). Kohdassa selvitetään, että kyseisiä oikeuksia koskevat edelleen niiden perustana olevaan unionin lainsäädäntöön sovellettavat edellytykset ja rajoitukset, joista nyt määrätään unionin perustuslain I ja III osassa. Perusoikeuskirjalla ei muuteta Euroopan yhteisön perustamissopimuksessa annettujen oikeuksien järjestelmää, josta nyt määrätään unionin perustuslain I ja III osassa.

Artiklan 3 kohdan tarkoituksena on varmistaa tarvittava johdonmukaisuus perusoikeuskirjan ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen välillä määräämällä säännöstä, jonka mukaan siltä osin kuin perusoikeuskirjan oikeudet vastaavat myös Euroopan ihmisoikeussopimuksessa turvattuja oikeuksia, niillä on sama merkitys ja kattavuus, sallitut rajoitukset mukaan luettuina, kuin Euroopan ihmisoikeussopimuksessa määrätyillä oikeuksilla. Tästä johtuu erityisesti, että lainsäätäjän on näitä oikeuksia rajoittaessaan noudatettava samoja vaatimuksia, joista määrätään Euroopan ihmisoikeussopimuksen yksityiskohtaisissa rajoituksissa koskevissa määräyksissä, joita siten voidaan soveltaa tähän kohtaan kuuluviin oikeuksiin, sanotun kuitenkin vaikuttamatta unionin oikeuden ja Euroopan unionin tuomioistuimen riippumattomuuteen.

Viittauksella Euroopan ihmisoikeussopimukseen tarkoitetaan sekä yleissopimusta että sen lisäpöytäkirjoja. Turvattujen oikeuksien merkitys ja kattavuus määritellään näiden asiakirjojen lisäksi Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ja Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä. Kohdan viimeisen virkkeen tarkoituksena on antaa unionille mahdollisuus turvata tätä laajempi suoja. Joka tapauksessa perusoikeuskirjassa myönnetty suojan taso ei koskaan saa olla ihmisoikeussopimuksessa taattua alhaisempi.

Perusoikeuskirja ei vaikuta jäsenvaltioiden mahdollisuuksiin soveltaa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 15 artiklaa, jonka mukaan voidaan poiketa ihmisoikeussopimuksen mukaisista oikeuksista sodan tai muun yleisen hätätilan aikana, joka uhkaa kansakunnan elämää, toimien toteuttamiseksi kansallisen puolustuksen alalla sodan puhjettua tai lain ja järjestyksen ylläpitämiseksi niiden unionin perustuslain II-5 artiklan 1 kohdassa, III-131 artiklassa ja III-262 artiklassa tunnustettujen velvollisuuksien mukaisesti.

Seuraavassa on luettelo oikeuksista, joiden tällä hetkellä, ja sulkematta pois oikeuden, lainsäädännön ja perussopimusten kehitystä, voidaan katsoa vastaavan tässä kohdassa tarkoitettuja Euroopan ihmisoikeussopimuksen oikeuksia. Luettelossa ei ole Euroopan ihmisoikeussopimukseen nähden uusia oikeuksia.

1. Peruskirjan artiklat, joilla on sama merkitys ja kattavuus kuin Euroopan ihmisoikeussopimuksen (ECHR) vastaavilla artikloilla:

— 2 artikla ⁽²⁾ vastaa ECHR:n 2 artiklaa

⁽¹⁾ Unionin perustuslain II-112 artikla.

⁽²⁾ Unionin perustuslain II-62 artikla.

- 4 artikla ⁽¹⁾ vastaa ECHR:n 3 artiklaa
 - 5 artiklan 1 ja 2 kohta ⁽²⁾ vastaavat ECHR:n 4 artiklaa
 - 6 artikla ⁽³⁾ vastaa ECHR:n 5 artiklaa
 - 7 artikla ⁽⁴⁾ vastaa ECHR:n 8 artiklaa
 - 10 artiklan 1 kohta ⁽⁵⁾ vastaa ECHR:n 9 artiklaa
 - 11 artikla ⁽⁶⁾ vastaa ECHR:n 10 artiklaa, sanotun kuitenkin rajoittamatta unionin oikeudessa määrättyjä rajoituksia jäsenvaltioiden oikeudelle ottaa käyttöön ECHR:n 10 artiklan 1 kohdan kolmannessa virkkeessä tarkoitettuja lupamenettelyjä
 - 17 artikla ⁽⁷⁾ vastaa ECHR:n lisäpöytäkirjan 1 artiklaa
 - 19 artiklan 1 kohta ⁽⁸⁾ vastaa ECHR:n neljännen lisäpöytäkirjan 4 artiklaa
 - 19 artiklan 2 kohta ⁽⁸⁾ vastaa ECHR:n 3 artiklaa sellaisena kuin Euroopan ihmisoikeustuomioistuin sen tulkitsee
 - 48 artikla ⁽⁹⁾ vastaa ECHR:n 6 artiklan 2 ja 3 kohtaa
 - 49 artiklan 1 kohta ⁽¹⁰⁾ (lukuun ottamatta viimeistä virkettä) ja 2 kohta vastaavat ECHR:n 7 artiklaa.
2. Artiklat, joilla on sama merkitys kuin Euroopan ihmisoikeussopimuksen vastaavilla artikloilla, mutta joiden kattavuus on laajempi:
- 9 artikla ⁽¹¹⁾ kattaa ECHR:n 12 artiklan soveltamisalan, mutta se voidaan ulottaa koskemaan muun tyyppisiä avioliittoja, kun kansallisessa lainsäädännössä niin säädetään

⁽¹⁾ Unionin perustuslain II-64 artikla.

⁽²⁾ Unionin perustuslain II-65 artikla.

⁽³⁾ Unionin perustuslain II-66 artikla.

⁽⁴⁾ Unionin perustuslain II-67 artikla.

⁽⁵⁾ Unionin perustuslain II-70 artikla.

⁽⁶⁾ Unionin perustuslain II-71 artikla.

⁽⁷⁾ Unionin perustuslain II-77 artikla.

⁽⁸⁾ Unionin perustuslain II-79 artikla.

⁽⁹⁾ Unionin perustuslain II-108 artikla.

⁽¹⁰⁾ Unionin perustuslain II-109 artikla.

⁽¹¹⁾ Unionin perustuslain II-69 artikla.

- 12 artiklan 1 kohta ⁽¹⁾ vastaa ECHR:n 11 artiklaa, mutta sen soveltamisala ulottuu Euroopan unionin tasoon
- 14 artiklan 1 kohta ⁽²⁾ vastaa ECHR:n lisäpöytäkirjan 2 artiklaa, mutta sen soveltamisala ulotetaan ammatilliseen koulutukseen ja jatko- ja täydennyskoulutukseen pääsyyn
- 14 artiklan 3 kohta ⁽²⁾ vastaa ECHR:n lisäpöytäkirjan 2 artiklaa vanhempien oikeuden osalta
- 47 artiklan 2 ja 3 kohta ⁽³⁾ vastaa ECHR:n 6 artiklan 1 kohtaa, jonka soveltamisala on rajoitettu oikeuksia ja velvollisuuksia koskeviin riita-asioihin tai rikossyytteisiin; rajoituksella ei ole merkitystä unionin oikeuden ja sen täytäntöönpanon kannalta
- 50 artikla ⁽⁴⁾ vastaa ECHR:n seitsemännen lisäpöytäkirjan 4 artiklaa, mutta sen kattavuus laajennetaan Euroopan unionin tasoon jäsenvaltioiden tuomioistuinten välillä
- lisäksi Euroopan unionin kansalaisia ei unionin oikeuden soveltamisalalla voida pitää ulkomaalaisina, koska kaikki kansallisuuteen perustuva syrjintä on kiellettyä. ECHR:n 16 artiklan ulkomaalaisten oikeuksia koskevia rajoituksia ei siis sovelleta heihin tässä yhteydessä.

Artiklan 4 kohdassa oleva tulkintasääntö perustuu Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklan 2 kohdan sanamuotoon (vrt. unionin perustuslain I-9 artiklan 3 kohdan sanamuoto), ja siinä otetaan asianmukaisesti huomioon se lähestymistapa yhteisiin valtiosääntöperinteisiin, jota yhteisöjen tuomioistuin on noudattanut (esim. tuomio 13.12.1979, asia 44/79, Hauer, Kok. 1979, s. 3727; tuomio 18.5.1982, asia 155/79, AM&S, Kok. 1982, s. 1575). Tämän säännön mukaan perusoikeuskirjan oikeuksia ei niinkään pitäisi tulkita joustamattomasti ”pienimmän mahdollisen nimittäjän” lähestymistavan mukaan, vaan se olisi nähtävä keinona tarjota korkeatasoinen suoja, joka on sopusoinnussa unionin oikeuden kanssa ja yhdenmukainen yhteisten valtiosääntöperinteiden kanssa.

Artiklan 5 kohdassa selkiytetään perusoikeuskirjaan kirjattujen ”oikeuksien” ja ”periaatteiden” välistä eroa. Tämän eron perusteella subjektiivisia oikeuksia on kunnioitettava, kun taas periaatteita on noudatettava (51 artiklan ⁽⁵⁾ 1 kohta). Periaatteita voidaan panna täytäntöön lainsäätämisyjärjestyksestä hyväksyttävien säädösten tai täytäntöönpanosäädösten avulla (joita unioni hyväksyy toimivaltansa mukaisesti ja jäsenvaltiot ainoastaan silloin, kun ne panevat täytäntöön unionin lainsäädäntöä); näin ollen periaatteista tulee tuomioistuinten kannalta merkittäviä ainoastaan silloin kun kyseisiä säädöksiä tulkitaan tai tarkistetaan. Niiden perusteella ei voida kuitenkaan vaatia positiivista toimintaa unionin toimielimiltä tai jäsenvaltioiden viranomaisilta. Tämä on johdonmukaista sekä yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön (ks. erityisesti EY: n perustamissopimuksen 174 artiklan 2 kohdassa (korvattu unionin perustuslain III-233 artiklalla) olevaa ennalta varautumisen periaatetta koskevaa oikeuskäytäntö: ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio, 11.9.2002, asia T-13/99, Pfizer vs. neuvosto, jossa on lukuisia viittauksia aikaisempaan oikeuskäytäntöön, sekä maatalouslainsäädännön periaatteita koskevaa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 33 artiklaa (ent. 39 artikla) koskevia tuomioiden sarjaa, esim. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio, asia C-265/85, Van den Berg, Kok. 1987, s. 1155: markkinoiden tasapainottamisen ja kohtuullisten odotusten periaatteen tarkastelu) ja jäsenvaltioiden perustuslaillisten

⁽¹⁾ Unionin perustuslain II-72 artikla.

⁽²⁾ Unionin perustuslain II-74 artikla.

⁽³⁾ Unionin perustuslain II-107 artikla.

⁽⁴⁾ Unionin perustuslain II-110 artikla.

⁽⁵⁾ Unionin perustuslain II-111 artikla.

järjestelmien lähestymistapa ”periaatteisiin” erityisesti sosiaalilainsäädännön alalla. Havainnollisuuden vuoksi voidaan viitata esimerkkeinä perusoikeuskirjassa tunnustetuista periaatteista muun muassa 25, 26 ja 37 artiklaan ⁽¹⁾. Joissakin tapauksissa perusoikeuskirjan artiklalla saattaa olla merkitystä sekä oikeuden että periaatteen ilmentäjänä, ks. esim. 23, 33 ja 34 artikla ⁽²⁾.

Artiklan 6 kohdassa viitataan erinäisiin perusoikeuskirjan artikloihin, joissa toissijaisuusperiaatteen mukaisesti viitataan kansallisiin lainsäädäntöihin ja käytäntöihin.

53 Artikla ⁽³⁾

Suojan taso

Tämän perusoikeuskirjan määräyksiä ei saa tulkita siten, että ne rajoittaisivat tai loukkaisivat niitä ihmisoikeuksia ja perusvapauksia, jotka asianomaisella soveltamisalalla tunnustetaan unionin oikeudessa, kansainvälisessä oikeudessa ja niissä kansainvälisissä yleissopimuksissa, joiden osapuolina unioni tai kaikki jäsenvaltiot ovat, ja erityisesti ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä yleissopimuksessa, sekä jäsenvaltioiden valtiosäännöissä.

Selitys

Määräyksen tavoitteena on säilyttää unionin oikeudessa, jäsenvaltioiden lainsäädännössä ja kansainvälisessä oikeudessa kunkin soveltamisalalla tällä hetkellä annetun suojan taso. Euroopan ihmisoikeussopimus mainitaan tässä huomattavan merkityksensä vuoksi.

54 Artikla ⁽⁴⁾

Oikeuksien väärinkäytön kielto

Tämän perusoikeuskirjan määräysten ei saa tulkita antavan oikeutta ryhtyä sellaiseen toimintaan tai tehdä sellaista tekoa, jonka tarkoituksena on tehdä tyhjäksi jokin tässä perusoikeuskirjassa tunnustettu oikeus tai vapaus tai rajoittaa sitä laajemmalti kuin tässä perusoikeuskirjassa on sallittu.

Selitys

Tämä artikla vastaa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 17 artiklaa:

”Minkään tässä yleissopimuksessa ei saa tulkita suovan millekään valtiolle, ryhmälle tai henkilölle oikeutta ryhtyä sellaiseen toimintaan tai tehdä sellaista tekoa, jonka tarkoituksena on tehdä tyhjäksi jokin tässä yleissopimuksessa tunnustettu oikeus tai vapaus tai rajoittaa niitä enemmän kuin tässä yleissopimuksessa on sallittu”.

⁽¹⁾ Unionin perustuslain II-85, II-86 ja II-97 artikla.

⁽²⁾ Unionin perustuslain II-83, II-93 ja II-94 artikla.

⁽³⁾ Unionin perustuslain II-113 artikla.

⁽⁴⁾ Unionin perustuslain II-114 artikla.

13. Julistus III-116 artiklasta

Konferenssi on yhtä mieltä siitä, että osana yleistä pyrkimystään poistaa eriarvoisuutta naisten ja miesten väliltä unioni pitää tavoitteenaan eri politiikoissaan torjua kaikenlaista perheväkivaltaa. Jäsenvaltioiden olisi toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet tällaisten rikosten estämiseksi ja niistä rankaisemiseksi sekä niiden uhrien tukemiseksi ja suojelemiseksi.

14. Julistus III-136 ja III-267 artiklasta

Konferenssi katsoo, että jos ehdotus III-267 artiklan 2 kohtaan perustuvaksi eurooppalaiksi tai -puitelaisiksi vaikuttaisi jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmän perusteisiin, sen soveltamisala, kustannukset tai rahoitusrakenne mukaan luettuina, taikka vaikuttaisi III-136 artiklan 2 kohdassa mainitulla tavoin järjestelmän rahoituksen tasapainoon, tämän jäsenvaltion edut otetaan asianmukaisesti huomioon.

15. Julistus III-160 ja III-322 artiklasta

Konferenssi muistuttaa, että perusoikeuksien ja -vapauksien kunnioittaminen edellyttää erityisesti asianmukaisen huomion kiinnittämistä siihen, että kyseisten henkilöiden tai yhteisöjen oikeutta lailla säädettyihin oikeusturvan takeisiin suojellaan ja kunnioitetaan. Tätä varten ja jotta taataan rajoittavien toimenpiteiden soveltamisesta henkilöön tai yhteisöön tehtyjen eurooppapäätösten tiukka tuomioistuINVALVONTA, näillä päätöksillä on oltava selkeät ja ilmeiset perusteet. Näiden perusteiden olisi vastattava kunkin rajoittavan toimenpiteen erityispiirteitä.

16. Julistus III-167 artiklan 2 kohdan c alakohdasta

Konferenssi toteaa, että III-167 artiklan 2 kohdan c alakohtaa on tulkittava Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olemassa olevan oikeuskäytännön mukaisesti siltä osin kuin on kyse näiden määräysten sovellettavuudesta niille tietyille Saksan liittotasavallan alueille myönnettyihin tukiin, joihin Saksan aikaisempi jako on vaikuttanut.

17. Julistus III-184 artiklasta

Konferenssi vahvistaa III-184 artiklan osalta, että unionin ja jäsenvaltioiden talous- ja finanssipolitiikan on perustuttava kasvupotentiaalin parantamiseen ja julkisen talouden terveen rahoitusaseman varmistamiseen. Vakaus- ja kasvusopimus on näiden tavoitteiden saavuttamisen kannalta tärkeä väline.

Konferenssi vahvistaa pitävänsä kiinni vakaus- ja kasvusopimukseen liittyvistä määräyksistä, joita se pitää kehyksenä, jonka puitteissa jäsenvaltioiden finanssipolitiikkoja on sovittava yhteen.

Konferenssi vahvistaa, että sääntöihin perustuva järjestelmä on paras tae siitä, että sitoumuksia noudatetaan ja että kaikkia jäsenvaltioita kohdellaan tasavertaisesti.

Näissä puitteissa konferenssi vahvistaa myös sitoutumisensa Lissabonin strategian tavoitteisiin: työpaikkojen luomiseen, rakenneuudistuksiin ja sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen.

Unioni pyrkii saavuttamaan tasapainoisen talouskasvun ja hintavakauden. Talous- ja finanssipolitiikoille on tämän vuoksi asetettava oikeat painopisteet, joiden tavoitteina ovat talousuudistukset, innovaatiot, kilpailukyky sekä yksityisten investointien ja kulutuksen lisääminen heikon talouskasvun aikana. Tämän olisi ilmentävä kansallisella ja unionin tasolla tehtävissä talousarviopäätöksissä erityisesti unionin perustuslain ja vakaus- ja kasvusopimuksen mukaista kurinalaista budjettipolitiikkaa noudattaen tehtävinä julkisen talouden tulojen ja menojen rakenteen uudistuksina.

Jäsenvaltioilla on edessään talousarvioon ja talouteen liittyviä haasteita, joissa korostuu terveen finanssipolitiikan merkitys koko suhdannekierron ajan.

Konferenssi on yhtä mieltä siitä, että jäsenvaltioiden olisi aktiivisesti käytettävä taloudellisen elpymisen kausia vahvistaakseen julkista talouttaan ja parantaakseen rahoitusasemaansa. Tavoitteena on hyvän suhdanteen aikana saavuttaa asteittain talouden ylijäämä, mikä antaa tarpeellista liikkumavaraa sopeutua talouden laskusuhdanteisiin ja myötävaikuttaisi siten julkisen talouden kestävyteen pitkällä aikavälillä.

Jäsenvaltiot odottavat kiinnostuneina komission mahdollisia ehdotuksia ja jäsenvaltioiden uusia esityksiä vakaus- ja kasvusopimuksen täytäntöönpanon tehostamiseksi ja selkeyttämiseksi. Jäsenvaltiot toteuttavat kaikki tarpeelliset toimenpiteet talouksiensa kasvupotentiaalin parantamiseksi. Tätä tavoitetta voitaisiin tukea talouspolitiikan aiempaa paremmalla yhteensovittamisella. Tämä julistus ei rajoita vakaus- ja kasvusopimuksesta tulevaisuudessa käytävää keskustelua.

18. Julistus III-213 artiklasta

Konferenssi vahvistaa, että III-213 artiklassa mainitut politiikat kuuluvat keskeisiltä osiltaan jäsenvaltioiden toimivaltaan. Unionin tasolla tämän artiklan mukaisesti toteutettavat edistämisen- ja yhteensovittamistoimenpiteet ovat luonteeltaan täydentäviä. Niiden tarkoituksena on jäsenvaltioiden välisen yhteistyön tehostaminen eikä kansallisten järjestelmien yhdenmukaistaminen. Ne eivät vaikuta kussakin jäsenvaltiossa työmarkkinaosapuolten vastuun osalta olemassa oleviin takeisiin ja käytäntöihin.

Tämä julistus ei rajoita unionille toimivallan antavien unionin perustuslain määräysten, myös sosiaalialaa koskevien, soveltamista.

19. Julistus III-220 artiklasta

Konferenssi katsoo, että III-220 artiklassa tarkoitetuilla saaristoalueilla voidaan tarkoittaa myös kokonaisia saarivaltioita edellyttäen, että tarvittavat edellytykset täyttyvät.

20. Julistus III-243 artiklasta

Konferenssi toteaa, että III-243 artiklan määräyksiä on sovellettava nykyisen käytännön mukaisesti. Ilmaisua ”toimenpiteet Saksan jaosta aiheutuneen taloudellisen haitan korvaamiseksi, jos toimenpiteet ovat tarpeen tietyille Saksan liittotasavallan alueille, joihin jako on vaikuttanut” on tulkittava Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olemassa olevan oikeuskäytännön mukaisesti.

21. Julistus III-248 artiklasta

Konferenssi on yhtä mieltä siitä, että unionin toiminnassa tutkimuksen ja teknologian kehittämisen alalla otetaan asianmukaisesti huomioon jäsenvaltioiden tutkimuspolitiikkojen peruslinjat ja -valinnat.

22. Julistus III-256 artiklasta

Konferenssi katsoo, että III-256 artikla ei vaikuta jäsenvaltioiden oikeuteen toteuttaa tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen energiahuoltonsa III-131 artiklassa määrätyin edellytyksin.

23. Julistus III-273 artiklan 1 kohdan toisesta alakohdasta

Konferenssi katsoo, että III-273 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettussa eurooppalaissa olisi otettava huomioon rikostutkinnan aloittamista koskevat kansalliset säännöt ja käytännöt.

24. Julistus III-296 artiklasta

Konferenssi toteaa, että yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan korkeana edustajana toimivan neuvoston pääsihteerin, komission ja jäsenvaltioiden olisi aloitettava Euroopan ulkosuhdehallinnon perustamista koskevat valmistelut heti, kun Euroopan perustuslaista tehty sopimus on allekirjoitettu.

25. Julistus III-325 artiklasta siltä osin kuin on kyse vapauden, turvallisuuden ja oikeuden aluetta koskevien kansainvälisten sopimusten neuvottelemisesta ja tekemisestä jäsenvaltioiden toimesta

Konferenssi vahvistaa, että jäsenvaltioilla on oikeus neuvotella ja tehdä III osan III osaston IV luvun 3, 4 ja 5 jakson piiriin kuuluvia aloja koskevia sopimuksia kolmansien maiden tai kansainvälisten järjestöjen kanssa, sikäli kuin nämä sopimukset ovat unionin oikeuden mukaisia.

26. Julistus III-402 artiklan 4 kohdasta

III-402 artiklan 4 kohdassa määrätään, että jos uuden rahoituskehyksen vahvistavaa neuvoston eurooppalakia ei ole annettu edellisen rahoituskehyksen voimassaolon päättyessä, jatketaan päättyneen rahoituskehyksen viimeistä vuotta koskevien enimmäismäärien ja muiden toimenpiteiden voimassaoloa, kunnes laki on annettu.

Konferenssi toteaa, että jos uuden rahoituskehyksen vahvistavaa neuvoston eurooppalakia ei ole annettu vuoden 2006 loppuun mennessä ja jos 16 päivänä huhtikuuta 2003 tehdyssä liittymissopimuksessa määrätään vuonna 2006 päättyvästä siirtymäkaudesta määrärahojen jakamiseksi uusille jäsenvaltioille, varojen jakaminen vuodesta 2007 alkaen toteutetaan soveltamalla samoja perusteita kaikkiin jäsenvaltioihin.

27. Julistus III-419 artiklasta

Konferenssi toteaa, että jäsenvaltioiden esittäessä komissiolle tiiviimmän yhteistyön aloittamista koskevan pyynnön ne voivat ilmoittaa, aikovatko ne jo siinä vaiheessa soveltaa III-422 artiklaa, jossa määrätään määräenemmistö päätöksenteon laajentamista tai tavanomaisen lainsäätämisyjärjestyksen käytöstä.

28. Julistus IV-440 artiklan 7 kohdasta

Korkeat sopimuspuolet sopivat, että Eurooppa-neuvosto tekee IV-440 artiklan 7 kohdan soveltamiseksi eurooppapäätöksen, joka johtaa Mayotten aseman muuttamiseen Euroopan unioniin nähden siten, että tästä alueesta tulee IV-440 artiklan 2 kohdassa ja III-424 artiklassa tarkoitettuihin syrjäisimpiin alueisiin kuuluva, kun Ranskan viranomaiset ilmoittavat Eurooppa-neuvostolle ja komissiolle, että saaren sisäisen aseman meneillään oleva kehittäminen tämän sallii.

29. Julistus IV-448 artiklan 2 kohdasta

Konferenssi katsoo, että mahdollisuus kääntää Euroopan perustuslaista tehty sopimus IV-448 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuille kielille edistää I-3 artiklan 3 kohdan neljännen alakohdan tarkoitettua tavoitetta kunnioittaa unionin kulttuurien ja kielten rikkautta ja monimuotoisuutta. Konferenssi vahvistaa tässä yhteydessä, että unioni pitää arvossa Euroopan kulttuurien monimuotoisuutta ja kiinnittää edelleen erityistä huomiota niihin ja muihin kieliin.

Konferenssi suosittaa, että ne jäsenvaltiot, jotka haluavat käyttää IV-448 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua mahdollisuutta, ilmoittavat neuvostolle kuuden kuukauden kuluessa sopimuksen allekirjoittamisesta sen yhden tai useamman kielen, jolle tämä sopimus käännetään.

30. **Julistus Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen ratifiointista**

Konferenssi toteaa, että jos neljä viidesosaa jäsenvaltioista on ratifioinut Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen kahden vuoden kuluttua sen allekirjoittamisesta, mutta ratifiointi tuottaa yhdelle tai useammalle jäsenvaltiolle vaikeuksia, Eurooppa-neuvosto ottaa asian käsiteltäväkseen.

B. PERUSTUSLAKIIN LIITETTYÄ PÖYTÄKIRJOJA KOSKEVAT JULISTUKSET

TANSKAN KUNINGASKUNNAN, IRLANNIN SEKÄ ISON-BRITANNIAN JA POHJOIS-IRLANNIN YHDISTYNEEN KUNINGASKUNNAN, HELLEENIEN TASAVALLAN, ESPANJAN KUNINGASKUNNAN JA PORTUGALIN TASAVALLAN SEKÄ ITÄVALLAN TASAVALLAN, SUOMEN TASAVALLAN JA RUOTSIN KUNINGASKUNNAN LIITTYMISSOPIMUKSISTA JA -ASIAKIRJOISTA TEHTYÄ PÖYTÄKIRJAA KOSKEVAT JULISTUKSET

31. Julistus Ahvenanmaasta

Konferenssi toteaa, että unionin perustuslain IV-440 artiklan 5 kohdassa tarkoitettu Ahvenanmaahan sovellettava järjestely on perustettu Ahvenanmaalla kansainvälisen oikeuden perusteella oleva erityisasema huomioon ottaen.

Tämän vuoksi konferenssi korostaa, että Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan, Helleenien tasavallan, Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan sekä Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymissopimuksista ja -asiakirjoista tehdyssä pöytäkirjassa olevan V osaston 5 jaksoon on otettu erityismääräyksiä.

32. Julistus saamelaisista

Ottaen huomioon Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan, Helleenien tasavallan, Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan sekä Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymissopimuksista ja -asiakirjoista tehdyn pöytäkirjan 60 ja 61 artiklan konferenssi tunnustaa ne velvoitteet ja sitoumukset, jotka Ruotsilla ja Suomella kansallisen ja kansainvälisen oikeuden nojalla on saamelaisiin nähden.

Konferenssi ottaa huomioon, että Ruotsi ja Suomi ovat sitoutuneet saamelaisten elinkeinojen, kielen, kulttuurin ja elämäntavan säilyttämiseen ja kehittämiseen, ja katsoo, että saamelaisten kulttuuri ja perinteiset elinkeinot ovat saamelaisten perinteisillä asuinalueilla riippuvaisia luontaiselinkeinoista, kuten poronhoidosta.

Tämän vuoksi konferenssi korostaa, että Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan, Helleenien tasavallan, Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan sekä Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymissopimuksista ja -asiakirjoista tehdyssä pöytäkirjassa olevan V osaston 6 jaksoon on otettu erityismääräyksiä.

TŠEKIN TASAVALLAN, VIRON TASAVALLAN, KYPROKSEN TASAVALLAN, LATVIAN TASAVALLAN, LIETTUAN TASAVALLAN, UNKARIN TASAVALLAN, MALTAN TASAVALLAN, PUOLAN TASAVALLAN, SLOVENIAN TASAVALLAN JA SLOVAKIAN TASAVALLAN LIITTYMISSOPIMUKSESTA JA -ASIAKIRJASTA TEHTYÄ PÖYTÄKIRJAA KOSKEVAT JULISTUKSET

33. Julistus Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluvista alueista Kyproksessa

KONFERENSSI

palauttaa mieleen, että Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymistä Euroopan yhteisöihin koskevan sopimuksen päätössiakirjaan liitetyn, Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluvia alueita Kyproksessa koskevan yhteisen julistuksen mukaan Euroopan talousyhteisön ja Yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluvien alueiden välisissä suhteissa sovellettava järjestely vahvistetaan tämän yhteisön ja Kyproksen tasavallan kesken sopimuksella sovittavalla tavalla,

ottaa huomioon Kyproksen tasavallan perustamissopimuksen määräykset Yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluvista alueista ja 16 päivänä elokuuta 1960 päivätyn, siihen liitetyn noottien vaihdon,

pane merkille Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen ja Kyproksen tasavallan hallituksen välisen, 16 päivänä elokuuta 1960 päivätyn noottien vaihdon Yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluvien alueiden hallinnosta ja siihen liitetyn Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen julistuksen, jonka mukaan eräs päätavoitteista, johon on pyrittävä, on suojella Yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluvilla alueilla asuvien tai työskentelevien henkilöiden etuja, ja katsoo tämän osalta, että asianomaisille henkilöille olisi annettava mahdollisuuksien mukaan sama kohtelu kuin niille, jotka asuvat tai työskentelevät Kyproksen tasavallan alueella,

pane lisäksi merkille Kyproksen tasavallan perustamissopimuksen määräykset Yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluvien alueiden ja Kyproksen tasavallan välisistä tullijärjestelyistä ja erityisesti kyseisen sopimuksen liitteen F määräykset,

pane merkille myös Yhdistyneen kuningaskunnan sitoumuksen, jonka mukaan se ei perusta tulliasemia tai muita rajaesteitä suvereniteettiinsa kuuluvien alueiden ja Kyproksen tasavallan välille, ja Kyproksen tasavallan perustamissopimuksen nojalla tehdyn järjestelyn, jonka mukaan Kyproksen tasavallan viranomaiset huolehtivat Yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluvilla alueilla lukuisista julkisista palveluista, maatalouden, tullien ja verotuksen alat mukaan lukien,

vahvistaa, että Kyproksen tasavallan liittyminen Euroopan unioniin ei saisi vaikuttaa Kyproksen tasavallan perustamissopimuksen osapuolten oikeuksiin ja velvoitteisiin,

toteaa, että näin ollen unionin perustuslain ja unionin säädösten eräitä määräyksiä on tarpeen soveltaa Yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluviin alueisiin ja että on tarve sopia erityisestä järjestelystä kyseisten määräysten täytäntöönpanemiseksi Yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluvilla alueilla, ja

korostaa, että Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan ja Slovakian tasavallan liittymissopimuksesta ja -asiakirjasta tehdyn pöytäkirjan toisen osan III osastoon sisältyy tätä koskevia erityismääräyksiä.

34. Komission julistus Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluvista alueista Kyproksessa

Komissio vahvistaa käsityksensä, jonka mukaan Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan ja Slovakian tasavallan liittymissopimuksesta ja -asiakirjasta tehdyn pöytäkirjan toisen osan III osaston nojalla Yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluviin alueisiin sovellettavan unionin oikeuden säännöksiin kuuluvat:

- a) neuvoston asetus (EY) N:o 3448/93, annettu 6 päivänä joulukuuta 1993, tiettyihin maataloustuotteiden valmistuksessa tuotettuihin tavaroihin sovellettavasta kauppajärjestelmästä;
- b) neuvoston asetus (EY) N:o 1260/1999, annettu 21 päivänä kesäkuuta 1999, rakenerahastoja koskevista yleisistä säännöksistä siltä osin, kuin Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston (EMOTR) tuesta maaseudun kehittämiseen 17 päivänä toukokuuta 1999 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1257/1999 sitä edellyttää maaseudun kehittämistoimenpiteiden rahoittamiseksi Yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluvilla alueilla EMOTR:n tukiosastosta.

35. Julistus Liettuaissa sijaitsevasta Ignalinan ydinvoimalaitoksesta

KONFERENSSI

ilmoittaa unionin haluavan jatkaa sellaisen lisätuen myöntämistä Liettualle, joka vastaa sen toteuttamia ponnisteluja ydinvoimalaitoksen käytöstä poistamiseksi, myös Liettuan liittyttyä Euroopan unioniin ja vuoteen 2006 saakka ja sen jälkeenkin ja panee merkille, että Liettua, joka ottaa huomioon tämän solidaarisuuden ilmauksen unionin taholta, on sitoutunut sulkemaan Ignalinan ydinvoimalaitoksen 1 reaktorin ennen vuotta 2005 ja 2 reaktorin vuoteen 2009 mennessä,

myöntää, että Ignalinan ydinvoimalaitoksen, jossa on kaksi entiseltä Neuvostoliitolta perittyä RBMK-tyyppistä 1500 megawatin reaktoriyksikköä, käytöstä poistaminen on ennennäkemätön haaste ja Liettualle poikkeuksellisen painava taloudellinen taakka, joka ei ole suhteessa maan kokoon eikä taloudellisiin voimavaroihin, ja että käytöstä poistaminen jatkuu 6 päivänä toukokuuta 1999 tehdyssä toimielinten välisessä sopimuksessa määriteltyjen rahoitusnäkymien jälkeenkin,

toteaa, että on tarpeen hyväksyä säännökset unionin lisätuen täytäntöönpanosta Ignalinan ydinvoimalaitoksen sulkemisen ja käytöstä poistamisen aiheuttamia seurauksia varten,

toteaa, että Liettuan on unionin tukea käyttäessään kiinnitettävä asianmukaista huomiota niiden alueiden tarpeisiin, joihin Ignalinan ydinvoimalaitoksen sulkeminen vaikuttaa eniten,

julistaa, että tiettyjä julkisella tuella tuettuja toimenpiteitä, kuten Ignalinan ydinvoimalaitoksen käytöstä poistamista, unionin säännösten mukaista ympäristön ennalleensaattamista ja Ignalinan ydinvoimalaitoksen kahden reaktorin sulkemisen jälkeen tarvittavan perinteisen sähköntuotantokapasiteetin uudistamista pidetään sisämarkkinoille soveltuvana, ja

korostaa, että Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltaan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan ja Slovakian tasavallan liittymissopimuksesta ja -asiakirjasta tehdyn pöytäkirjan toisen osan IV osastoon sisältyy tätä koskevia erityismääräyksiä.

36. **Julistus henkilöiden kauttakulusta maitse Kaliningradin alueen ja Venäjän federaation muiden osien välillä**

KONFERENSSI

ottaa huomioon Venäjän federaation Kaliningradin alueen erityisen tilanteen unionin laajentumisen yhteydessä,

tunnustaa Liettuan veloitteet ja sitoumukset vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen perustavan säännösten osalta,

panee merkille erityisesti sen, että Liettuan on viimeistään liittymisestä alkaen kaikilta osin sovellettava unionin säännöstöä, joka koskee niiden maiden luetteloa, joiden kansalaisilla on oltava viisumi ylittäessään ulkorajat, ja niiden maiden luetteloa, joiden kansalaisia tämä vaatimus ei koske, sekä unionin säännöstöä, joka koskee yhtenäistä viisumin kaavaa, sekä pantava tämä säännöstö täytäntöön,

katsoo, että henkilöiden kauttakulku maitse Kaliningradin alueen ja Venäjän federaation muiden osien välillä unionin alueen kautta on unionia kokonaisuudessaan koskeva asia, jota olisi käsiteltävä sellaisena ja joka ei saa aiheuttaa epäsuotuisia seurauksia Liettualle,

on tietoinen, että neuvoston on tehtävä päätös tarkastusten poistamisesta sisärajoilla varmistuttuaan siitä, että sitä varten tarvittavat edellytykset ovat täyttyneet,

on päättänyt avustaa Liettuaa täyttämään mahdollisimman pian ne ehdot, jotka vaaditaan täysimääräiselle osallistumiselle ilman sisärajoja olevaan Schengen-alueeseen, ja

korostaa, että Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltaan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan ja Slovakian tasavallan liittymissopimuksesta ja -asiakirjasta tehdyn pöytäkirjan toisen osan V osastoon sisältyy tätä koskevia erityismääräyksiä.

37. Julistus Slovakiassa sijaitsevan Bohunice V1 -ydinvoimalaitoksen 1 ja 2 reaktoreista

KONFERENSSI

paneerille Slovakian sitoumuksen sulkea Bohunice V1 -ydinvoimalaitoksen 1 reaktori vuoden 2006 ja 2 reaktori vuoden 2008 loppuun mennessä ja ilmoittaa unionin haluavan jatkaa rahoitustukea Slovakialle käytöstä poistamista varten Phare-ohjelman puitteissa myönnetyn liittymistä valmistelevan tuen jatkamisena vuoteen 2006 saakka, ja

toteaa, että on tarpeen hyväksyä täytäntöönpanosäännökset yhteisön jatkettua tukea varten, ja

korostaa, että Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan ja Slovakian tasavallan liittymissopimuksesta ja -asiakirjasta tehdyn pöytäkirjan toisen osan IX osastoon sisältyvä tätä koskevia erityismääräyksiä.

38. Julistus Kyproksesta

KONFERENSSI

vahvistaa sitoumuksensa Kyproksen ongelman kokonaisvaltaiseen ratkaisemiseen Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston asiaa koskevien päätöslauselmien mukaisesti sekä voimakkaan tukensa Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin tähän päämäärään tähtääville toimille,

katsoo, että Kyproksen ongelmaan ei ole vielä löydetty kokonaisvaltaista ratkaisua,

katsoo, että tämän vuoksi on määrättävä, että unionin säännösten soveltamista lykätään niillä Kyproksen tasavallan alueilla, jotka eivät kuulu Kyproksen tasavallan hallituksen tosiasialliseen hallintaan,

katsoo, että jos Kyproksen ongelmaan löydetään ratkaisu, tämä soveltamisen lykkäminen peruutetaan,

katsoo, että unioni on valmis hyväksymään tällaisen ratkaisun ehdot unionin perustana olevien periaatteiden mukaisesti,

katsoo, että on määrättävä niistä ehdoista, joiden mukaisesti unionin oikeuden asiaankuuluvia säännöksiä sovelletaan edellä mainittujen alueiden ja sekä niiden alueiden, jotka kuuluvat Kyproksen tasavallan hallituksen tosiasialliseen hallintaan, että Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluvan itäisen alueen välisellä linjalla,

toivoo, että Kyproksen liittymisestä unioniin on etua kaikille Kyproksen kansalaisille ja että se edistää maan sisäistä rauhaa ja sovintoa,

katsoo näin ollen, ettei mikään Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian

tasavallan ja Slovakian tasavallan liittymissopimuksesta ja -asiakirjasta tehdyn pöytäkirjan toisen osan X osastossa estä tähän päämäärään tähtäviä toimenpiteitä,

katsoo, että tällaiset toimenpiteet eivät vaikuta unionin säännösten soveltamiseen mainitussa pöytäkirjassa esitettyjen edellytysten mukaisesti missään muussa osassa Kyproksen tasavaltaa, ja

korostaa, että Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan ja Slovakian tasavallan liittymissopimuksesta ja -asiakirjasta tehdyn pöytäkirjan toisen osan X osastoon sisältyy tätä koskevia erityismääräyksiä.

39. Julistus Tanskan asemaa koskevasta pöytäkirjasta

Konferenssi panee merkille, että kun kyseessä on lainsäädäntöjärjestyksessä annettava säädös, jonka neuvosto antaa yksin tai yhdessä Euroopan parlamentin kanssa ja joka sisältää säännöksiä, joita sovelletaan Tanskaan, sekä sellaisia säännöksiä, joita ei sovelleta Tanskaan, koska niiden oikeusperustaan sovelletaan Tanskan asemasta tehdyn pöytäkirjan I osaa, Tanska julistaa, ettei se käytä äänioikeuttaan estääkseen sellaisten säännösten hyväksymisen, joita ei sovelleta Tanskaan.

Konferenssi panee lisäksi merkille, että Tanska ilmoittaa konferenssin I-43 ja III-329 artiklasta antamansa julistuksen perusteella, että sen osallistumisessa I-43 ja III-329 artiklan nojalla hyväksytyyn toimintaan tai lainsäätämisyjärjestyksessä annettavaan säädökseen noudatetaan Tanskan asemasta tehdyn pöytäkirjan I ja II osaa.

40. Julistus Euroopan unionin toimielimiä ja elimiä koskevista siirtymämääräyksistä tehdystä pöytäkirjasta

Yhteinen kanta, jonka jäsenvaltiot esittävät Romanian ja/tai Bulgarian unioniin liittymistä koskevissa konferensseissa Euroopan parlamentin paikkojen jaon sekä Eurooppa-neuvostossa ja neuvostossa suoritettavan äänen painottamisen osalta, on seuraava.

1. Jos Romania ja/tai Bulgaria liittyy unioniin ennen I-20 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun Eurooppa-neuvoston päätöksen voimaantuloa, Euroopan parlamentin paikkajako lainsäädäntökautena 2004—2009 on 27 jäsenvaltion unionissa seuraavan taulukon mukainen.

JÄSENVALTIOT	EP:N JÄSENTEN MÄÄRÄ
Saksa	99
Yhdistynyt kuningaskunta	78
Ranska	78
Italia	78
Espanja	54

JÄSENVALTIOT	EP:N JÄSENTEN MÄÄRÄ
Puola	54
Romania	35
Alankomaat	27
Kreikka	24
Tšekki	24
Belgia	24
Unkari	24
Portugali	24
Ruotsi	19
Bulgaria	18
Itävalta	18
Slovakia	14
Tanska	14
Suomi	14
Irlanti	13
Liettua	13
Latvia	9
Slovenia	7
Viro	6
Kypros	6
Luxemburg	6
Malta	5
YHTEENSÄ	785

Näin ollen unioniin liittymistä koskevassa sopimuksessa määrätään, poiketen unionin perustuslain I-20 artiklan 2 kohdasta, että Euroopan parlamentin jäsenten lukumäärä voi tilapäisesti olla yli 750 jäsentä lainsäädäntökaudesta 2004—2009 jäljellä olevalla kaudella.

2. Euroopan unionin toimielimiä ja elimiä koskevista siirtymämääräyksistä tehdyn pöytäkirjan 2 artiklan 2 kohdassa äänen painotus Eurooppa-neuvostossa ja neuvostossa on Romanian osalta luku 14 ja Bulgarian osalta luku 10.
3. Kunakin liittymisajankohtana vähimmäismäärä, jota tarkoitetaan Euroopan unionin toimielimiä ja elimiä koskevista siirtymämääräyksistä tehdyssä pöytäkirjassa, lasketaan mainitun pöytäkirjan 2 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

41. Julistus Italiasta

Konferenssi panee merkille, että Euroopan talousyhteisön perustamissopimukseen, sellaisena kuin se on Euroopan unionista tehdyllä sopimuksella muutettuna, vuonna 1957 liitetyssä pöytäkirjassa Italiasta todettiin, että:

”KORKEAT SOPIMUSPUOLET,

JOTKA HALUAVAT ratkaista eräät Italiaa koskevat erityisongelmat;

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään tähän sopimukseen:

YHTEISÖN JÄSENVALTIOT,

KIINNITTÄVÄT HUOMIOTA siihen, että Italian hallitus on sitoutunut toteuttamaan talouskasvua koskevan kymmenvuotishjelman, jonka tarkoituksena on Italian talouselämän rakenteellisen epätasapainon korjaaminen erityisesti kehittämällä maan heikoimmin kehittyneiden eteläisten alueiden ja saaristoalueiden perusrakennetta sekä luomalla uusia työpaikkoja työttömyyden poistamiseksi,

PALAUTTAVAT MIELEEN, että kansainväliset yhteistyöjärjestöt, joiden jäseniä jäsenvaltiotkin ovat, ovat ottaneet huomioon Italian hallituksen ohjelman periaatteet ja tavoitteet ja hyväksyneet ne,

TUNNUSTAVAT, että Italian hallituksen ohjelman tavoitteiden toteutuminen on niiden yhteisen edun mukaista,

SOPIVAT Italian hallituksen auttamiseksi tämän tehtävän toteuttamisessa suosittelevansa yhteisön toimielimille, että ne ottavat käyttöön kaikki tässä sopimuksessa määrätyt keinot ja menettelyt varsinkin käyttämällä aiheellisella tavalla Euroopan investointipankin ja Euroopan sosiaalirahaston varoja,

OVAT SITÄ MIELTÄ, että yhteisön toimielinten on tätä sopimusta soveltaessaan otettava huomioon Italian hallituksen lähivuosina jatkuvat ponnistelut sekä tarve välttää sellaisten vaarallisten jännitteiden syntymistä erityisesti maksutaseessa tai työllisyystilanteessa, jotka saattaisivat vaarantaa tämän sopimuksen soveltamisen Italiassa,

TUNNUSTAVAT erityisesti, että 109 H ja 109 I artiklaa sovellettaessa on huolehdittava siitä, että Italian hallitukselta pyydyt toimenpiteet turvaavat sen talouskasvua ja väestön elintason nostamista edistävän ohjelman toteuttamisen.”

JÄSENVALTIOIDEN JULISTUKSET

**42. Alankomaiden kuningaskunnan julistus
I-55 artiklasta**

Alankomaiden kuningaskunta hyväksyy I-55 artiklan 4 kohdassa tarkoitetun eurooppapäätöksen sen jälkeen, kun I-54 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun eurooppalain tarkistus on antanut Alankomaille tyydyttävän ratkaisun sen liialliseen negatiiviseen nettomaksuasemaan unionin talousarvioon nähden.

43. Alankomaiden kuningaskunnan julistus IV-440 artiklasta

Alankomaiden kuningaskunta ilmoittaa, että IV-440 artiklan 7 kohdassa tarkoitettu aloite sellaisen eurooppapäätöksen tekemiseksi, jolla muutetaan Alankomaiden Antillien ja/tai Aruban asemaa unioniin nähden, tehdään ainoastaan Alankomaiden kuningaskunnan valtiosäännön mukaisesti tehdyn päätöksen perusteella.

44. Saksan liittotasavallan, Irlannin, Unkarin tasavallan, Itävallan tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan julistus

Saksa, Irlanti, Unkari, Itävalta ja Ruotsi toteavat, että Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen keskeisiä määräyksiä ei ole merkittävästi muutettu mainitun perustamissopimuksen tultua voimaan ja että ne on saatettava ajan tasalle. Ne kannattavat näin ollen ajatusta jäsenvaltioiden hallitusten edustajien konferenssista, joka olisi kutsuttava koolle mahdollisimman pian.

45. Espanjan kuningaskunnan sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan julistus

Sopimusta Euroopan perustuslaista sovelletaan Gibraltariin Euroopassa sijaitsevana alueena, jonka suhteista ulkovaltoihin huolehtii jäsenvaltio. Tämä ei aiheuta muutoksia asianomaisten jäsenvaltioiden asemaan.

46. Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan julistus kansalaisten määritelmästä

Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen sekä näistä sopimuksista johdettujen säädösten tai säädösten, jotka pysyvät näiden sopimusten mukaisesti voimassa, osalta Yhdistynyt kuningaskunta antaa uudelleen 31 päivänä joulukuuta 1982 antamansa julistuksen kansalaisten määritelmästä kuitenkin niin, että maininta 'British Dependent Territories Citizens' korvataan maininnalla 'British overseas territories citizens'.

47. Espanjan kuningaskunnan lausuma kansalaisten määritelmästä

Espanja toteaa, että Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen I-10 artiklan mukaisesti jokainen jäsenvaltion kansalainen on unionin kansalainen. Espanja panee niin ikään merkille, että perustuslain heijastamassa Euroopan integraation nykytilanteessa ainoastaan jäsenvaltioiden kansalaisilla on unionin kansalaisuuteen kuuluvat erityiset oikeudet, jollei unionin oikeudessa nimenomaisesti toisin säädetä. Tässä yhteydessä Espanja huomauttaa lopuksi, että unionin perustuslain I-20 ja I-46 artiklan mukaisesti Euroopan parlamentti edustaa tällä hetkellä unionin kansalaisia.

48. Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan julistus äänioikeudesta Euroopan parlamentin vaaleissa

Yhdistynyt kuningaskunta panee merkille, ettei I-20 artiklan eikä Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen muiden määräysten tarkoituksena ole muuttaa äänioikeuden perustaa Euroopan parlamentin vaaleissa.

49. Belgian kuningaskunnan julistus kansallisista parlamenteista

Belgia toteaa, että Belgian perustuslain nojalla sekä edustajainhuone (Chambre des Représentants) ja liittovaltion parlamentin ylähuone (Sénat du Parlement fédéral) että kieliyhteisöjen ja alueiden parlamentaariset edustajakokoukset toimivat unionin kulloinkin käyttämän toimivallan mukaisesti joko kansallisen parlamenttijärjestelmän osina tai kansallisen parlamentin kamareina.

50. Latvian tasavallan ja Unkarin tasavallan julistus yhteisen rahan nimen kirjoitusasusta Euroopan perustuslaista tehdyssä sopimuksessa

Vaikuttamatta Euroopan perustuslaista tehdyssä sopimuksessa tarkoitetun, seteleissä ja metallirahoissa käytettävän Euroopan unionin yhteisen rahan yhdenmukaiseen kirjoitusasuun Latvia ja Unkari ilmoittavat, että yhteisen rahan nimen kirjoitusasu, perustuslaista tehdyn sopimuksen latvian- ja unkarinkielisessä tekstissä käytetyt johdokset mukaan lukien, ei vaikuta latvian ja unkarin kielten voimassa oleviin nykyisiin sääntöihin.

Euroopan unioni

Sopimus Euroopan perustuslaista

Luxemburg: Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto

2005 – 482 s. – 17,6 x 25 cm

ISBN 92-824-3105-3

Hinta Luxemburgissa (ei sis. alv:a): 25 EUR

